ГОЛУБ

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ СА СЛИКАМА

ЗА 1900. ГОДИНУ.

ГОДИНА ДВАДЕСЕТДРУГА.

СА 40 СЛИКА.

УРЕДИО ГА:

ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ,

УЧИТЕЉ СРПСКЕ ВИШЕ ДЕВОЈАЧКЕ ШКОЛЕ У СОМБОРУ.

СОМБОР.

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРНИЦЕ МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

1900.

INV. BR. 7284
1057
GRADSKA BIBLIOTEKA 1939 SOMBOR
E 7/1900

ГДЕ ЈЕ ШТО?

Страна.

I. Песме.

1. Савјети од Крајишника 1
2. Свој своме у помоћи са сл. од Новака 4
3. Србину на Нову Годину од Вељка 6
4. Јутрена Молитва од Ник. . . . 10
5. Памти ! од Свет. Ђ. Ђаковачког . 17
6. Зека, са сл. од Новака 21
7. Роду, од Мила Јововића 22
8. Корачи, од Чика Љубе 23
9. Савјети, од Крајишника 33
10. После светковине, од Чика Васе . 36
11. О хвалим те Боже ! од Вукашина Гаговића-Пивљанина 43
12. Питали ме, од В. Ј. Младеновића . 44
13. Народна мудрост из „Народног Блага“ 49
14. Завјет, од Вељка 55
15. Скромност и Хвалисање од Крајишника 65
16. Аманет, од П. П. Ковачевића . . 70
17. О имању, од Чика Јове 81
18. Нада, од Пет. Ан. Јовановића . . 85
19. У пролеће, од Ис, Митровића . . 88
20. Црногорац Црногорки, од Булатовића-Ибријског 90
21. Зори, од В. Лахорског 91
22. Чуј и памти! из „Балканске Царице“ 97
23. Пролећу, од Мите 102
24. Сиротанче, од Зорке Т. Боровић . 103
25. Сит гладном не верује, од Михајла Милановића 106
26. Лаж, од Чика Јове 113
27. Орао лети, од Јан. Николића . . 117
28. Домовини, од Секуле Дрљевића . . 119
29. * * * од Секуле Дрљевића . . . 129
30. Димничар, од Миладина Расинског . 133
31. Пркос, од Чика-Јове 145
32. Мајски венац, од Миладина Расинског 151
33. Нада, од Секуле Дрљевића . . . 157
34. Левента, од Јан. Николића . . . 161
35. У Завичају, од Свет. М. 169
36. На гробу Николе Манојловића-Рајка од М. Митровића 169
37. Домовини, од Ник. С. Гомирца . . 178
38. Аманет сину, од Јордана Милетића 180
39. Болно чедо и мати, од У. Ћирића . 185
40. Разлика, од Јан. Николића . . . 193

Страна.

41. На посао, од Ис. Митронића . . . 197
42. Успоменка на дан венчања краља Александра, од Миладина Расинског 199
43. Мој род, од Јан Николића . . . 209
44 Босна, од Н. Т. Кашиковића . . 213
45. Волим, од Зорке Боровићеве . . . 215
46. Туговање на гробу мога сина у Москви са сл од Филипа Радичевића 215
47. Народна мудрост, из „Нрод. Блага“ 225
48. Најслађе на свету, од Чика Васе . 227
49. У Црној Гори, од Вука Гаговића-Пивљанина 230
50. Божја слава, од Црнка 233
51. Памти, од Доситија 241
52. Када гледаш, од Марије 244
53. С Богом остај, од Мите 245
54. На Вочинском граду, од Ис. Митровића 247
55. У споменицу брату Мухамеданцу А. Карабеговићу, од В. Гаговића . . 252
56. Народна мудрост, из „Нрод. Блага“ 257
57. Јесенско вече, од Душана 262
58. Благо теби ! од Чика Васе . . . 264
59. Сужањ, од Сев. Перића 266
60. Ловчева незгода, са сл. од Чика-Васе 267
61. Учите децо, од Јан. Николића . . 267
62. Има пола сата, од Р. М. Тасића . 268
63. У природи, од Јан. Николића . . 269
64. Сад сам Српче мало, од Чика-Васе 273
65. Уз колевку, од Пет. Ковачевића . 276
66. Није баш ни мало музикалан, са сл. од Чика-Васе 277
67. Ждрали, од Јан. Николића . . . 281
68. Народна мудрост, из „Нрод. Блага“ 289
69. Молитва, од Ђорђа Лазаревића . . 294
70. Дарак сиротице, од Зор. Новаковић 297
71. Флорентиски лав, од С. Дрљевића . 298
72. Ево снега, са сл. од Чика-Васе . . 313

II. Приповетке.

1. Како ко ради онако и пође, од Душана Ђурића 2. 18 34. 66. 82. 98. . . . . 114 132
2. Три жеље, од Миљ. Станојевића . 10
3. Смртоносан поход, са сл. 24
4. Отишао у школу, од Дим. Пејовића 36

Страна.

5. Неразмишљена деца, од Димитрија Димитријевића 44
6. Опомене при љуљању од Ј. М. Уд 50
7. Плачљиви Ђура са сл. 52
8. Вредност једне сламке, превео Војо Младеновић 58
9. Спаситељ, превео Добр. Стојнић . 70
10. Чувајте се ватре, од Драгољуба Бранковића 89
11. Не прихваћај се ничега, док ниси зрело промислио свршетак, превео Душан Ђермановић 90
12. Нестор од Миладина Расинског . . 117
13. Први и последњи пут, од Р. Тасића 123
14. Паметнији медвед од царева сина, Дим. Димитријевића 130
15. Покај се, од Д. М. Пејовића . . 138
16. О Тезеју, од Душ. Ђермановића 146 171
17. Купио пропис, од Др. Бранковића 149
18. Добра кћи, од Душ. Ђурића . . . 162
19. Издали га зуби, од Д. Димитријевића 166
20. Ко тебе Каменом, ти њега хлебом, од Дим. Пејовића 175
21. Сава и Милорад, од Д. Бранковића 179
22. Милостив дечко, од П. Ковачевића 183
23. Добра Милица са сл. 184
24. Хенрик IV. и сељак, с француског Мих. Опачић 197
25. Вечити Јуда, од Р. М. Тасића . . 210
26. Голуб, од Бр. Цветковића . . . 214
27. Милосрђе и захвала, од Јов. Уд . 228
28. Топла молитва, од Д. Пејовића . . 230
29. Невин осуђен, превео Воја Младеновић 234. 242. 258. 278
30. Ко ће као Бог, од Б. Цветковића . 245
31. Срећа, с руског С. Л. Вучковић . 262
32. Кратке приче, од Јов. Удицког I. Ко тражи веће, изгуби и оно из вреће. II. Ко високо полеће ниско пада. III. Није све злато што се сија. 282—283; IV. Људи се не мере пређу већ памећу. V. Боље с миром него с чиром. VI. Сетила се према куделье у очи недеље. VII. Једна ласта не чини пролеће. 290—293. VIII. И сунце пролази кроз калава места али се зато не окаља. IX. За злато рђа не пријања. 308. 282 290
33. Мали јунак, са сл. 296
34. Ако Бог да, од Бр. Цветковића 299. 306

III. Поуке.

1. 40-годишња прослава дворског протођакона Филипа Радичевића . . . 3
2. Добар савет од проте М. Ненадовића 6
3. Нова Гвинеја са сл. 7
4. Може, може, ал' не може све, са сл. 9
5. Сунчање, из „Народног Здравља“ . 22
6. Да цело јаје уђе у боцу са сл. . . 23

Страна.

7. Да ти игла плива са сл. 39
8. У јужној Африци, цртице из земљописа и народописа са 6 сл. 41. 53. 71 . . . . . 86. 106. 119
9. Три и више жигица једном дићи у вис, са 2 сл. 55
10. Магдебуршке лопте од чаша, са сл. 69
11. Потура на игли, са сл. 89
12. † Јован Радојковић, од Сп. Старовића 91
13. Цвети са сл. 101
14. Ласте са сл. 103
15. Генерал Жубер са сл. 105
16. Веверица са сл. 135
17. Послушни новци са сл. 137
18. Материнска љубав и брига код животиња са сл. 152
19. Христос Спаситељ благосиља децу, са сликом 169
20. Бундева као водоскок са сл. . . . 181
21. 70-годишњица Фрање Јосифа I. са сл. 194
22. Свечано освећење нове цркве у Никшићу, од Петра Оногоштанина . . 196
23. Краљевска свадба у Србији са 2 сл. 200
24. Нови талијански краљ и краљица са сликом 217
25. Кога не служе своје ноге и руке, живи као богаљ, а не господује, из „Привредника“ 227
26. Бубе гробари са сл. 232
27. Монументалнк црква у Никшићу са сл. од Филипа Радичевића . . . 248
28. Српска православна црква у Сантову са сликом 264
29. Наше крсно име свето и слава, од Спира Старовића 274
30. Кускус са сл. 279
31. Нешто о ђачком здрављу, прибележио Ст. Зорић 294
32. Божић са сл. 311

IV. Свашшице.

1. У 1. бр. Да и слепци нрогледају . 12
2. У 2 бр. Вештак на гласовиру од 3 године 29
3. У 10. бр. 1. Скупоцена маца или земљовид. 2. Скупоцена царица . . 156
4. У бр. 11. и 12. Шта све Црнци једу 188
5. У 13. бр. 1. Како се дошло до пољубаца. 2. Биљка што кашље . . . 205
6. У 14. бр. Једна историјска јабука . 221
7. У 15. бр. 1. Скамењава се жив човек. 2. Сир од кромпира 238
8. У 16. бр. 1. Беланце од јајета против свраба и кожних болести. 2. Против штуцања. 3. Мрави да уморе дете. 4. Животиње које не пију воде. 252
9. У 17. бр. 1. Црни лук као лековита биљка. 2. Надевање имена код Кинеза. 3, Јачање вида 270

Страна.

10. У 18. бр. 1. Скупоцено окно. 2. За здравље 286
11. У 19. бр. Важност лекара у старо време 301

V. Разни састави.

1. **Гласник** новости у сваком броју. .
2. **Голубов писмоноша** у сваком броју
3. **Нове књиге и листови** скоро у сваком броју . . . . . .
4. **Задаци:** коњички скокови, ребуси, загонетке, рачунски задаци, скоро у сваком броју . . . . . .
5. **Решења** у сваком бр. осим првога .
6. Позив на претплату на страни . . 1
7. Оглас књижарнице Миливоја Каракашевића на страни . . . 159. 191

Шт. Ф. Битермана и сина у Сомбору.

У СОМБОРУ, 1. ЈАНУАРА 1900.

ЗОРЕ.

XXII. ГОД. Бр. 1.

САВЈЕТИ.

Кажу људи: „Коло среће
Вазда се окреће.
— То нек' ти је нада,
Кад те очај свлада.

Ал' и кад те срећа прати,
И тада ти ваља знати:
Да се коло среће
Около окреће . . .

Крајишник.

Српска Матица 1859 Сомбор

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

INV. br. 7284

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

I.

Богољубе! Не слушаш своју мајку, док ти се каково зло не догоди. Припиши сам себи рђаве посљедице непослушности. Не иди више на онај стари градић, пун рушевина и подземних ходника, у које можеш несретно упасти и тешком муком из њих изићи. У тим подземним провалијама испод градића „Деспота“ има и таковых ходника, којима се не зна где је излаз. Деспотов градић су Турци немило разрушили, у време њихове најезде у ове питоме и красне српске пределе. О томе вам може ваш уја причати много, врло много. Боље и паметније ће бити за тебе, мило дете моје, да слушаш маму, па да се играш и лепо забављаш покрај нашег плитког а широког језера, које се налази иза нашег летњиковца, па или пуштај оне твоје лепе, мале дрвене лађице, да по језеру плове, или се играј са „беканом“ или се забављај са свирком, или ако баш не ћеш ни то, ено ти дивна кочија и они лепи млади коњи, па нека те слуга Милоје мало извезе до манастира К... или до нашег винограда и све друге пријатне угодности ћу ти дозволити, само ти не могу више дозволити да идеш на „Деспотов градић“. — Овим речима саветоваше мати своме детету Богољубу, када се са слугом Милојем касно у вече вратио кући. Милоје, стари и верни слуга богаташа Славића, једини се усудио био и досетио, да Богољуба потражи на високом брегу Соколовцу по развалинама Деспотова градића. После пô дневног тражења, нашао га на брегу Соколовцу, где се на зеленој густој трави играо и забављао са једним малим црним псетом. Богољуб га држаше на крилу и миловаше га руком по глави, гладећи му лепу, црну, меку као свила длаку, даваше комадић по комадић хлеба, што му је пастир дао, када је Богољубу дошао. Богољуб, дечак око својих 9—10 година, беше иначе даровито, али несташно дете, те како је био богаташки, управо властелински син, био је веома горд. Зажеливши се видети пастирску колебу и пастирски живот, отиде кришом одмах после ручка на оближњи брег Соколовац. Но како се прво морало ићи путем што води крај Деспотова градића, то се он и овде задржао и хтеде да завири и разгледа сваки кут. Срећом што га је један од пастира спазио, који је у близини градића пасао своје овце, те га к себи дозвао и тако га одвратио од несретног случаја, који би му се лако могао догодити, да се сâм упутио по развалинама. Бог зна шта би било с њим да је случајно упао у какав ходник, да ли би могао и да ли би знао вратити се кући. Сиромах Милоје, имао је доста бриге и муке, док га је нашао, па и кад га је нашао, једва је приволео Богољуба, да се врати кући сам без малога гарова, али ни мали гаров не хтеде — са тек упознатим пријатељем поћи и оставити своју мајку, која лежаше мирно пред колебом. Покушавао је и сам слуга Милоје не би ли варком приволео и задобио малога гарова али све узалуд. Богољуб је истина јако заволео то мало умиљато црно псето, нудио је пастиру новаца за њега, само да му га даде, али све бадава. Пастир не хтеде примити новаца а мали гаров ни за које благо ни под који начин не хтеде оставити свога госу. И тако се једва растао али с тугом — и дошао кући.

II.

Између горских предела, питоме и плодне земље Ш... у красној низини

Д... где успева сваковрсно воће, жито и роди винова лоза, купио је богаташ и властелин Славић једно велико имање: поља, шуме и винограде, од једног спахије, који је своје имање продати морао, јер је било презадужено тако, да је једва из свога дохотка подмиривао само своје свагдашње раскошне издатке.

У плодној и питомој долини Д... на свом имању сазидао је Славић леп летњиковац, где је са својом породицом проваћао летње дане и уживао дивну природу, док је зиму проводио у граду Ј... Чим би се указали први дани пролећа, када се снег отопио, када се и сва природа буди и у свечано зелено руке облачи, тада би и богаташ Славић отишао на своје добро, гле је водио господарство. Богаташ Славић је имао лепе пашњаке, красне ливаде, плодна поља, богате дрветима две шуме. Осим своје жене и синчића Богољуба, имао је богаташ Славић још једину сестру удату за стотника Василића, родом из Русије који се као богат умировљен часник настанио у граду Ј..., да своје мирне, старе дане проведе у околини свога најближега рода. Стотник Василић имађаше једину кћер Зорку. У летњиковцу богаташа Славића, проваћале су ове две сродне породице сретне тренутке у најпријатнијим забавама, а особито је часник волео оне тренутке, у ко-јима се после учења Богољубова прошетао, шалећи се и разговарајући се о свачем.

Обично су се шетали на њиву, по ливади, или по непозиатој околици, где је Богољуб за сваку травку, за сваку биљку, распитивао свога тетка. Једном приликом, када су се шетали у природу: Богољуб и тетак му Раде, сретну на путу једно девојче, бледно и изнурено. Стотник је заустави и рече: „Чија си ти девојчице?“ „Ја сам пастирева кћи,“ одговори девојче и хтеде поћи даље. — „За што си тако уплашена? упита је Богољуб радознало. „Мати ми је умрла а отац ми је сиромашан па сам пошла доброме господару богаташу Славићу, да га молим, па да је о свом трошку сахрани!“ Стотник и Богољуб одведоше сирото девојче у летњиковац, где јој је добродушни Богољубови родитељи дадоше толико новаца, колико је потребно, да подмире трошкове око сахране. Ето таки беху Богољубови родитељи. Осим оваких добрих дела, чинили су Богољубови родитељи и остала добра дела милости као: гладне нахранили, жедне напојили, стране на конак примали, голе одевали итд. За то је и њих Бог благословио сваким добрим.

Богољубови родитељи беху врло милостиви и дарежљиви. Богаташ Славић беше изванредно храбар ловац, те је често у лов ишао и особито је био задовољан када је могао обрадовати сина Богољуба и своју жену. Најзанимљивији му је био лов на орлове и медведе, а зими и на вукове или вепрове, но тада само у друштву (хајкама).

(Наставиће се.)

ЧЕТРДЕСЕТОГОДИШЊА ПРОСЛАВА ДВОРСКОГА ПРОТОЂАКОНА ФИЛИПА РАДИЧЕВИЋА.

Цетиње, 20. Децембра 1899.

Шеснајестог Децембра текуће године најсвечаније је прослављена четрдесетогодишњица црквене службе оца протођакона Ф. Радичевића. Тога дана у манастиру Цетињскоме, Високопреосвећени митрополит Митрофан одслужио је божанствену литургију уз асистенцију архимандрита Церовића, прото-

јереја Матановића, пароха Мартиновића и слављеника.

На литургији слављеника је поздравио Њ. Вис. Г. митрополит Митрофан, на којој бесједи слављеник тронут дивном бесједом митрополиту се захвалио. Бесједа митрополита Митрофана печатана је у „Гласу Црногорца“ у којој је изложен живот и рад слављеника као ревносног и примјерног служитеља св. олтара Господњега, као књижевника, добротвора, грађанина и борца милог му отачаства. Високопреосвећани митрополит обдарио је слављеника једном дивном руском иконом св. оца Николаја, крсног имена слављеникова; а послије литургије све присутно у цркви чиновништво и грађанство почастио је разним пићем у салону своме. Одавде се ишло на честитање у стан јубилару Радичевићу, ђе је Његова Свјетлост, Књаз Мирко Петровић удостојивши слављеника своје високе посјете поздравио га јубиларом и предао му богато-украшену икону св. оца Николаја, крсног имена слављеникова; елегантну слику великог формата Књажеву и такође и слику Њеног Височанства Књагињине Милене. Престолонашљедник Књаз Данило предао је јубилару и своју визит-карту. На слици Књаза Николе стоје написате ове ријечи: „*Вјерноме и пречасном оцу протођакону г. Филипу Радичевићу, ревносном слуги св. Петра Цетињског, приликом његове четрдесетогодишње усрдне службе цркви и престолу Благонаклони и захвални Књаз Николај Цетиње 16. Децембра 1899. године.*“

Његово Високопреосвештенство Г. митрвполит са свештенством, сви министри, чиновници и грађани Цетиња, ишли су у стан слављеника на честитање, а тога дана дошло је и много телеграфских честитака из Црне Горе и иностранства.

Овђе спомињемо само неке, који су слављеника телеграфски поздравили и то: Хаџи Сава Косановић митрополит, гувернер приморске нахије г. Марко Петровић, архијепископ Неапољски г. Арсеније из Москве, Арцибискуп Барски г. Милиновић, Змај Јован Јовановић, мухамедански муфтија М. Карађуровић г. Сердар Саво Пламенац, г. Бригадир Јово Мартиновић из Подгорице, секретар Јерусалимскога подворија г. А. Ивановић, архимандрит Задарски г. Доситеј Јовић и још многи други.

Тако се свршила ова врло значајна прослава, која остаје у историји цркве Црногорске за један угледни примјер нашега свештенства како треба са истрајношћу и самопрегоријевањем служити св. матер цркву, узвишени престол и драгу нашу домовину. — (Живот и рад са сликом слављениковом донео је „Голуб“ у свом 20. броју од 1899. год. Ур. „Голуба“.)

Учесник прославе.

СВОЈ СВОМЕ У ПОМОЋИ.

Мали Мйле пошао у школу
И почео да пише на таблу.
Мўчи браца муке свакојаке
Јер је наук тежак за ђаке нејаке,
Па он моли своју сеју мйлу,
Да помогне своме брату Мйлу.

Сестра Милка материна дика
Добро знаде шта брату ваљаде,
Знаде она да ј' почетак тежак
Па говори брату миленоме:
„Брато злато, моје чедо младо,
„Помоћи ће сеја теби радо.“

Па узима свог брацу преда се,
И казује слова му напосе.
Браца пази и баш добро памти,
Па ј' наравно да ће добро знати:
Зна он добро, слушао је веће,
И бејаше свагда добре воље;
Зато сви га и воле и љубе,
И никад га из вида не губе,
Те ако је посао и тежак,
Ипак ће га истерат' на вршак

СВОЈ СВОМЕ У ПОМОЋИ.

Да од малог постаје све веће,
Да од зр̀на̂ постају погаче,
Од камѐња читаве палаче.
Није време дуго потрајало,
А браца се дивно упутио,
Напредује не мож' бити боље,
И постати прави српски соко,
Који рȏд свој диже на високо,
Да пропева и постане славан
Послу вȉчан и у свету дȉчан.

Новак.

СРБИНУ НА НОВУ ГОДИНУ.

Година ти сретна нова,
Доживио бољих дана,
Засјало ти сунце среће,
Од свакуда, од свих страна!
Рађали се дивни синци,
Осветници, заточници
И бранили Српство, вјеру
И на мачу и на перу!

Сретан био!
Доживио боље дане,
Нек' ти понос не саране.
Док нам понос бди у груди,
Ми смо Срби, ми смо људи:
Кад увене ово цвеће,
Ни нас више бити не ће.

Оштри мача Србе брате,
Гоји дору од мегдана!
Ој, ала ће дивно бити,
Када са свих страна
Србадија јурне чила,
Па се сломи на душмана.
Звек анџара, јек пушака
Далеко се хоће чути;
У том боју
За народност своју,
Најслађе је погинути.

Биће дивно после боја,
Кад се теби роди роде
Сунце среће и слободе.

На гробови од јунака,
Који тада буду пали,
Од три боје рашће цвеће,
Од црвене, плаве, беле,
А те свете боје веле:
Српско име пропанути не ће.

То су само пусти снови,
Ти их, Боже, благослови.

Вељко.

ДОБАР САВЕТ.

Прота Матија Ненадовић беше веома знаменит човек свога времена. Он се родио 1777. год. у селу Бранковини (у Србији), где је 1854. год. и умро у лепој старости од 77 година. Он је отац онога чувеног и милога књижевника српског Чика-Љубе Ненадовића. Прота Матија је живео у оно знаменито доба по Србију, када је Србија војевала са Турчином, да извојује себи слободу. У тој борби и војевању много је чинио и прота Матија за ослобођење своје миле отаџбине па је своје доживљаје и лепо описао у књизи „*Мемоари проте Матије Ненадовића*“, коју је издала Српска Књижевна Задруга, те је сваки може набавити и читати и у њој уживати. Прота Матија се врло млад запопио, још у половини своје шеснаесте године. Зато га је његов отац Алекса, који је био оберкнез Ваљевски, Тамнаве и Посавине, саветовао, како да се влада, па да угоди и Богу и људима. Један савет му је тако леп и толико важан, да и данас важи, зато га овде доносимо и нашим читаоцима. О томе пише сâм прота Матија овако:

— Да вам кажем, како ме је отац саветовао: „Сине“, рекне ми он кад сам првипут у моју нурију (парохију) полазио, „ти си још млад и не знаш какав је свет, ти си врло млад и нигде готово не ћеш бити у друштву твојих парњака у годинама, него ћеш долазити све међу старије људе. Зато на сабору, и на слави и на свадби немој много говорити, него слушај шта старији људи говоре. Ако почнеш тако млад друге да учиш памети и мудрости,

онда ти нигда мудар бити не ћеш. Кад говориш штогод, сви ће слушати, али немој ти себи да уврtиш у главу да они тебе зато слушају што ти најмудрије говориш; они ће те зато слушати што си њихов попа и што си мој син и кад што погрешиш, нико ти не ће казати: није тако, али сваки ће помислити. Зато мудро се владај и оно што ти се сада учини да није онако као што старији људи говоре, а ти немој одмах да се плећеш у свађу, него причекај док дођеш у године оних људи, па тек ако и онда видиш, да није онако, а ти кажи.“ По том узме мој отац велику чашу пуну вина, и пошто отпије за једно два прста, рекне ми: „Прве године, кад идеш по нурији, само оволико пиј од сваке чаше којом те понуде, друге године оволико,“ и по том опет сркне мало вина. „Треће године можеш до пола чаше пити. Тек четврте и пете године можеш до дна чашу попити и опет сви ће нуријаши (парохијани) сећати се твојих првих година и сви ће говорити: наш попа ништа не пије.“ — Ја сам слушао мога оца и сећао сам се целог живота свију његових савета и био сам спокојан, задовољан и срећан. Следујте мом примеру, следујте тој чаши мога оца, не само у пићу него и свима другим страстима и наклоностима, па ће те бити срећни. Ваше речи, ваша делања, наклоности и уживања управљајте свагда према времену и према годинама вашег живота. С мером и у своје време много се којешта чини без штете, што пред судом здравога разума не би се могло оправдати сасвим. Тешко ономе који прву чашу сваке своје наклоности до дна испије!

Тако ето вели и пише чувени прота Матија Ненадовић. Читајте и слушајте па се не ће те кајати — велимо ми.

НОВА ГВИНЕЈА.

Цртица из земљописа.

Од нас далеко, далеко, врло далеко, чак тамо у Тихом Океану а између Азије и Аустралије лежи големо острово *Нова Гвинеја*, о коме се сад у свету нешто више говори, па је вредно да са њиме упознамо и наше читаоце.

Нова Гвинеја је поред Америчанског острова Гренланда највеће острово на земљи а припада Аустралији. Оно се протеже у дужину на 2400 километара, а где је најшире има 660 клм. укупно пак износи 785,360 □ километара, а то је добрим више него сва Аустро-Угарска монархија а 16 пута више него колика је краљевина Србија. — Цело острово још није добро испитано, зато се и не зна за извесно, колико има становника него се нагађа, те једни веле да има на пола милијуна, а други веле, да их има више од 2 милијуна душа. Оно је покривено недогледним стародревнм густим шумама, а има и горостасне планине тако, да се неке планине дижу више од 6000 метара у висину. Равнице су веома плодовите и народ гаји: пиринач, кукуруз, кокосорасе, шећерну трску, дуван, лан и др. Од дрвећа расте тамо камфорово дрво, сагогалма, кедар, лебно дрво, мускат дрво. Од животиња тамо су: торбари, мишеви, слепи мишеви; има и свиња дивљих и питомих, али су оне донете из Кинеске. Има змија, крокодила и корњача. Бубâ и лептирова има врло много и лептирови су им веома лепи. И птице су им ванредно лепе, тамо је и она дивна рајска птица. — Поднебље је жарко, и кад наступе кише, онда је на низама нездраво.

Уроћеници становници су тако-

звани *папуа-црнци*, што ће рећи Црнци са ократком а кудравом косом; неки су од њих Мухамеданци, а понајвише нису никакве вере, зато није ни чудо, ако их има и људождера. Долазе тамо

КУЋА НА ДРВЕТУ У НОВОЈ ГВИНЕЈИ.

и хришћански свештеници и покушавају их обраћати у Хришћанство, али то врло тешко иде. Неки су толико дивљи, да немају никаквих кућа, него тумарају по шумама као зверови; неки опет праве куће на дрветима баш као

птице гнезда, па се тамо пењу по лествама и тако се склањају од отровних змија и дивљих зверова. Те куће на дрветима су им од дрвета, а покривене су разним лишћем. Разуме се, да морају бити и тескобне, јер се на дрвету не да ништа велико направити. Такову кућу на дрвету показује лепо и приложена слика.

Цело ово острово подељено је на три државе и то северни део припада

Немачкој и зове се Вилхемова земља; јужни Енглескоj а западни Холандскоj. Немачки и Енглески путници и учени људи највише путују по острову да га испитају и проуче, али је то веома мучан и спор посао, кад је народ суров и дивљи. Европљана има само по обалама, куда се на лађама може доћи, те туда и има знаменитијих места. Ту лађе европске стају, те доносе разну робу, а тамо опет примају разне производе, што тамо расту и доносе у Европу. — Иначе је ово острово сасвим на противној страни од Европе, те кад је овде зима, тамо је лето, а кад је овде лето, тамо је зима итд. Како данас плове лађе по свима морима, то и тамо долазе, да се насељавају тамо и народи из Европе, а они се дивљи тамо на њих угледају и полако питоме, те ће временом и оне пусте и дивље земље постати питоме, плодоносне и у свему богате, па и за остали свет корисне.

МОЖЕ, МОЖЕ, АЛ' НЕ МОЖЕ СВЕ.

Покушај из природословља.

Много што шта човек учини, што се чини да је не могуће. Људи су ето учинили, да пара тера железницу и огромне лађе, да се на жицу говори, на машину шије, врше, итд. а до пре сто година, то нико није могао учинити.

НЕ МОЖЕ СЕ ИСПРАВИТИ.

Много што шта се опет чини, да ћеш без пô муке учинити, а кад оно а ти ни мањи. Сламка је нпр. баш мала, па је не ћеш моћи прескочити, ако укочено станеш и не савијеш колена. Покушај па ћеш се уверити. Или: стани усправно уз дувар, па се покушај сагнути и уверићеш се да не можеш ни пошто (а ако баш силом усхтеш, пашћеш колики си дуг).

Али ево и једанпут сагнут, да се не можеш исправити. Узми једну столицу и стави је поред зида, ти пак, стиснутим ногама стани иза столице толико далеко, да се можеш преко столице сагнути и главом се ослонити на зид, онако као што то слика показује. Сад тако наслоњен узми рукама столицу и подигни је колико хоћеш, па се онда покушај исправити, а да столице не пустиш на земљу и да се петама не уздижеш. Брзо ћеш се уверити, да ни то не можеш и ако ти се чини, да ћеш без пô муке моћи. Шта више, ако уза зид на пô метра далеко тако станеш и без столице, не ћеш се моћи

исправити и то просто на просто зато, што ти тежиште твога тела лежи сада у крстима, те је тежи део тела у глави, па ти је та страна тела тежа и зато се не може исправити. Ко би се силом ипак хтео исправити, удариће поштено главом о зид и добити ваљану чврљугу, али се зато ипак не ће моћи исправити. Ко се жели уверити, нека покуша (само ваља знати, да није дозвољено колена савијати ни на пете се издизати).

ЈУТРЕЊА МОЛИТВА.

Свануо је данак бели,
Сунце красно сија;
Да ли радост ову дели
Лахор, кад ћарлија?...

Ведро ми је чело младо,
Веселија душа;
Хај' ко тичје не ће радо
Песмице да слуша?!...

Из даљине к'о да тамо
Поток шапће мени:
„Рујну зору гледни само,
Па дивоте цени!...“

По околу мирис лети
Липа мило цвати...
Ја осећам, Боже свети,
Ко ме сада прати!

Твој благослов до сада је
Бдио надамноме,
Па те молим: дај и од сад
Њега сину своме;

Да никада с права пута
Сред туге и јада
Моја душа не залута
Невешта и млада...

Параћин. Ник.

ТРИ ЖЕЉЕ.

Једном живљаше неки човек, који не беше сувише богат, и оженивши се доби лепу али сироту жену.

Једне зимње вечери сеђаху они крај свог огњишта и говораху о срећи суседа, јер ови беху много бољег стања.

— О! да сам госпођа, и да имам све што желим, сматрала бих се за најсретнију, — рече жена. А ја бих, одговори муж, волео да има вила, које би испуниле човеку све што му се прохте. У истом трењутку опазише они у својој соби девојку у бело обучену са расплетеном косом, која им каза: „ја сам вила, и само три жеље које до ујутру зажелите, испунићу вам; али само три и ниједну више.“ Виле у једанпут неста, а човек и жена осташе изненађени овом чудном појавом.

— Што се тиче мене, поче жена, изгледа ми да је најбоље бити богат, леп и племенит. Али одговори муж, с тим стварима човек може бити: болестан, тужан а може и млад умрети; паметније би било желети: здравље,

радост и дуг живот. Чему би нам служио дуги живот, настави опет жена, то би само значило бити срећан дуже време. Вила нам је требала обећати да ће нам испунити бар дванајест жеља, јер има најмање толико ствари, које су нам одвећ потребне. То је истина — рече човек, но пожуримо се да и ове три измислимо, јер време брзо пролази.

— Ја ћу мислити целу ноћ, продужи жена, како бих што боље измислила; и у исто време узе машице да прочара ватру. Ватра беше добра и сиротица рече: „ах! лепе жари, да је још мало меса па да што зготовим.“ Једва да је ове речи довршила, а пред њу се створи месо.

— До ђавола, викну муж, зар не имаде лепше жеље? да Бог да ти се то месо за нос прилепило! Човек још и не изговори све а месо беше већ на врху носа. Сад виде да је био луђи од ње, јер овом својом жељом нагрди сироту жену, која изгледаше да ће до века таква остати.

— Како сам несретна! узвикну јадница; од све моје жеље изађе ово. — Не тужи, драга жено, саветоваше је муж, молимо се Богу да те овог ослободи.

Сад она зажеле да јој месо падне с носа, што се одмах и догоди.

— Вила ће нам се смејати, говораше она, због ових наших жеља. Но тешимо се тиме, што би можда били несретнији да смо постали богати.

— А муж додаде: „будимо задовољни с оним што нам је Бог дао, јер увек је то најбоље.“

Шабац.

С француског

Мил. Љ. Станојевић,
ђим. VI. год.

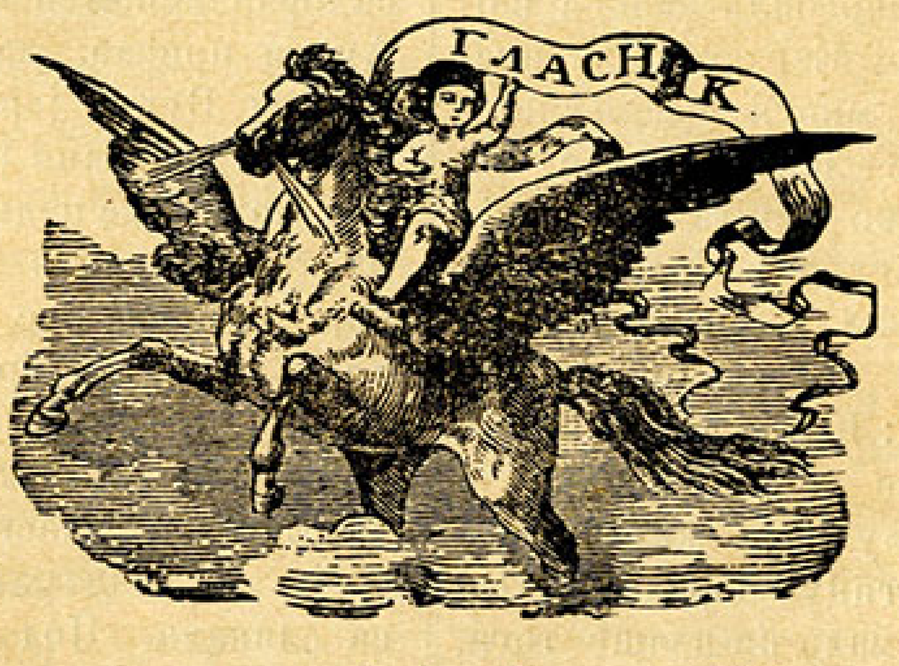

— **Година 1900.** Ова година, у коју ево у име Божије сада ступамо, јесте по рођењу Христа Спаситеља 1900. Она је по нашем календару преступна, јер се даде са 4 без остатка поделити и има 366 дана; по новом пак календару она није преступна него обична са 365 дана. По новом календару је преступна свака само она година, која се може поделити без остатка и са 4 и са 400. Пошто се ова 1900. год. не може поделити и са 400, то она није преступна и тиме заостају православни народи са 13 дана иза

новога а до сад је заостајао са 12 дана. Ово ново стање наступа 1. Марта и нашег 1. Марта биће сада 14. Март по новом календару, јер Фебруар по нашем календару има сад 29 дана, а по новом 28 дана. — У Русији се сад живо ради на том, да се створи још бољи календлр него што је и нови, па да се од 1. Јануара 1901. год. када ћемо ступити у 20. век, или двадесето столеће после Христова рођења, тај календар заведе, па да га приме сви просвећени народи, те да тако једнако бројимо године и дане и православни и катоуици и сви други, што би заиста најбоље било.

— **Дневне новине српске.** У српском новинарству опажа се леп напредак у томе, што неке наше новине, које су до сад излазиле трипут или четирпута недељно, излазе од нове године сваки дан. Тако сваки дан излази у Новом Саду „**Застава**“ у нешто мањој величини од досадашње ал' уз стару цену од 28 круна годишње или 7 круна на 3 месеца. — „**Србобран**“ у Загребу излази сваки дан у старој величини али зато са нешто повишеном ценом те сада стаје 32 круне на годину или 8 круна на 3 месеца. — „**Трговински Гласник**“ у Београду, једини трговачки лист у Српству а изврсно уређен, излази сада сваки дан у старој величини и по старој цени од 24 динара (круне) годишње или 6 динара на 3 месеца. — Све су ово ваљано уређене народне новине и радом својим најбоље се препоручују народу.

— **Рат Енглеско-Бурски.** Рат у јужној Африци између Енглеске и Трансвалских Бура непрестано траје и то све жешће, а непрестано побеђују мали али јуначки Бури, који су од Енглеза отели до сад силну ратну опрему, многе топове и зеробили многе војнике. У Капланду, што је Енглеска својина, дижу се уређеници а и многи насељеници противу Енглеза, те је лако могуће, да Енглеска у Африци не само ништа не добије од Трансвала, него да изгуби и оно, што је њено рођено било те ће и за њих важити она наша пословица: Ко хоће веће, изгуби и оно из вреће; или она: Ко за туђом вуном пође, сам острижен кући дође. Вреднс је знати, да је у Трансвалу сада жетва и да треба и ратовати и летину порадити. Но трансвалски Бури се ни мало не плаше тога, јер ће, веле, њихове жене и кћери саме жетву обавити, а мужеви нека чувају и бране слободу народу. То се зове народ, који се узда у се, а ко се узда у се, тај неможе пропасти.

— **Извоз јаја из Русије.** Русија је у свему врло богата, па је богата и у ситним стварима као што су нпр. јаја. То богатство се види најбоље у томе, што се износи и продаје оно што је сувишно, те кући не треба. Тако из Русије износе и силесију божју јаја у Немачку, Аустро-Угарску и Енглеску, и то из године у годину све више, што се најбоље види из ових бројева: Год. 1875. извежено је из Русије 3 милијуна јаја у вредности од 34,700 рубаља; године 1886. извежено је 383 милијуна у вредности од 5,400.000 рубаља, а године 1897. извежено је 1714 милијуна комада јаја у вредности од 26 милијуна рубаља (а свака рубља износи 4 динара или 1 фор. и 60 нов.), те тако Русија згрне силне милијуне за сама јаја.

— **Друштво за узајамно помагање при удаји и женидби.** У Београду у Србији засновано је не давно друштво, да при удаји и женидби помаже своје чланове. То друштво бујно напредује и већ до сад има 6000 чланова и после св. Саве већ ће моћи отпочети давање потпоре и то у лепим свотама од 6000 динара. Ако ово друштво и даље овако бујно узнапредује, набрзо ће имати 12,000 чланова и тада ће удадбена и женидбена помоћ бити знатно већа. Чланови плаћају само по 5 динара чланарине.

— **Срби у Трансвалу.** У далеком Трансвалу у Јужној Африци међу јуначким Бурима има и Срба из наших крајева Тако је један пре некако писао отуда „Застави“, а сад један, Арсо Поповић-Јајић из саме Преторије престонице Трансвалске пише „Цариградском Гласнику“ и јавља, како тамо прави кисело млеко, што тамо нико више не зна да прави, па тиме лепо заслужује и поштено живи. Он вели, да се састајао са Антоном Вукасовићем, који је тамо отишао из наше Лаке као машиниста а сад је тамо официр са врло лепом платом Арсо вели, да му је Антон причао, да Енглези никад не ће победити Буре, јер су Бури прави соколови, добро извежбани ратници, а Енглези не могу оно поднебље поднети, те ма колико да дођу, морају пропасти. Тако он прича у писму, које је још пре месец дана писано, јер толико му треба времена, докле оданде оваме дође и на длаку се све тако збива, јер брзојави, што из Јужне Африке стижу, јављају, да Енглези ужасно страдају.

— „**Баштован**“ воћарски и вртарски лист са сликама. Под тим насловом излазиће почињући овога месеца лист у Новом Саду, који ће се бавити воћарством и вртарством, а доносиће у сваком броју по 4—5 лепих слика за објашњење дотичнога слога. Лист ће овај излазити 2 пут месечно а стаје на годину 6 круна а на пô године 3 круне, за

Србију пак, Црну Гору и Турску 8 круна годишње. Ово ће бити једини наш лист те струке, а уређиваће га вешт стручњак г. *Ђока Михајловић* учитељ Новосадски, коме се и претплата и сва писма шиљу. На почек ни на вересију лист се не да ником. Уверени смо, да ће овај лист потпуно взљан бити, зато га топло препоручујемо нашем народу.

СВАШТИЦЕ.

Да и слепци прогледају. Зна се, да има окатих који не виде (ако не знају читати), а сад хоће руски професор Петар Стијен у Лондону да нас увери, да и прави слепци могу прогледати. Он је начинио справу, за коју не треба очију, па ипак да мозак види и упозна шта је пред њим О том пише један очевидац ово: Професор Стијен ме је увео у тамну одају и тако ми завезао очи, да нисам могао ништа видети. Чуо сам само, како професор иде овамо онамо, како је машином кресnуо и лампу упалио, али нисам могао ни најмањега зрачка опазити од те светлости. Осетио сам, како ми је неку справу ставио на слепе очи и онда сам одмах спазио слабу светлост и да се ствари налазе око мене Видео сам руку пред својим очима и могао сам прсте избројати, што ми је професор преда ме пружао. Било је три прста, за тим сам све боље видео и могао сам распознати намештај у соби. Било је два стола и осам столица. Могао сам их лако избројати. Кад је професор скинуо справу са слепих очију, одмах је наступила дубока тама као што је било у почетку. Тим је професор завршио овај покушај, али ми није потпуно све показао, јер вели, још треба да дотера ту справу, али ми је рекао, на којим начелима основа он свој проналазак. Он вели: човек гледа, као што се зна, не очима, него мозгом. Очи скидају само слику са онога предмета, што га гледамо а очни живац носи је у мозак, где бива опажање. Слепци пипањем стварају себи тачну слику о спољашњем облику предмета, те знају, је ли округао, или ћошкаст. Кад немају очију онда долазе на њихово место у посао друга чула.

Многе мале животиње немају добрих очију, али зато виде, може се рећи, на цело тело. Зато, дакле, кад се одведе у мозак слика предмета а да очи нису ту помагале, онда може слепац тако исто добро видети, као и човек здравим очима То је основна мисао Стијенове справе. Место да се слика каквога предмета хвата мрежицом у оку, хвата се она листићем, а електричном струјом одводи се у мозак Начело је дакле једно исто, као и код телефона, који прима човечји глас, преноси га и издаје од себе Из овога се закључује, да справа професора Стијена може допринети, да се телефон и на други начин употреби. Он хоће, да глухи добију слух и прочују као што даје слепима вид Кад смо и у најгушћој тами, ми можемо затвореним очима себи представити најјасније слике, а то доказује, да око није неопходно потребно за гледање и да мозак сâм собом гледа. На овако прост начин даје се растумачити ова нова справа. Нема сумње да ће се његов проналазак огледати и у животу. И кад то буде било са успехом, онда ће професор Стијен бити један од највећих добротвора човечијега друштва. Слепци ће прогледати путем науке, као што су некад прогледали, кад је Христос Спаситељ чуда чинио на земљи. А биће и остаће много слепаца и поред тога, код чистих и јасних очију. Без сумње је најлепши дар Божји на свету очни вид. Ко нема вида не зна готово ни да живи. Стијен хоће несрећним људима без очију да даде вид, да им даде нов живот, да се тако рећи на ново роде, а који не узуче ништа, биће, као и досад, слепи и код очију.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Змајованка у славу педесетогодишњице песника Змај Јована Јовановића, написао Мита Калић професор српске учитељске школе у Сомбору. 8⁰ стр. 39. Цена 25 нов. — Ово је веома лепа споменица нашем дичном Змају, Чика-Јови, коју топло препоручујемо сваком, који желе читати живот и рад нашега највећега песника.

Какав треба да је школски надзорник према школи и према учитељу. Темат XVI. учитељске скупштине у Крагујевцу, расправљао Јов. Максимовић учитељ и уредник „Учитељског Весника“. Прешлампано из „Учитеља“. 8⁰ стр. 34. Цена ½ динара или ½ круне. Штампано у Београду у штампарији Светозара Николића. 1899. — Ово је веома лепа расправа, која ће сваког народног учитеља и школског управитеља веома занимати, те је њима најтоплије и препоручујемо.

Мала Библиотека. Од ове библиотеке, коју издаје књижарница и штампарија Пахер и Кисића у Мостару изашла 4. Симо Матавуљ: *Три приповиједке*, и 5. Свет. Ћоровић: *Двије шаљиве игре.* Свака стаје само 12 нов. или 24 потуре за Србију 30 п. дин. Скорим ће изићи и шеста и седма свеска.

Летопис Матице Српске уређује Милан Савић књига 200, за 1899. год. свеока четврта. 8⁰ стр. 186. Цена 70 нов. а ко се претплати на годину добива 4 књиге за 2 фор. или 4 круне.

Живот и рад Дра Јована Хаџића Светића у спомен прославе стогодишњице од рођења његова, издала Матица Српска. 8⁰ стр. 134. Цена 70 нов. Ову су књигу написали тајник матичин Милан Савић и Ђорђе Магарашевић проф. Књизи је додана и слика Јована Хаџића-Светића. Књига је веома лепа и поучна, те заслужује да се што више купује и чита.

Крајишкиње пјесме Богдана-Крајишника, књига друга. Штампа српске штампарије у Загребу 1899. Средња 8⁰ стр. 110. Цена —? Књига је веома лепо израђена и пуна је родољубива жара.

Голуб *календар* за 1900. год. (преступна година). Штампан у штампарији Синова А. Зерића у Цариграду. Мала 8⁰ стр. 140. Цена само 1 грош или 17 наших потура што не износи ни пуних 9 нов. Ово је врло красан календар пун лепе поуке и забаве, па још тако јефтин, што га и најлепше препоручује.

Медицински факултет српског универзитета од Дра Милана Јовановића-Батута професора Велике Школе одштампано из „Просветног Гласника“ у Београду 1899. г. Средња 8⁰ стр. 124. Цепа 1·20 дин. или 60 нов. — Ово је веома лепа расправа, која је у нашем научном свету врло лепо примљена, а написана је тако, да је лако могу разумети и људи што нису лекари, па зато је препоручујемо и осталом нашем свету.

Општи земљопис за најстарије разреде основих школа као и за опетовне и више дев. школе по најновијим и најбољим изворима саставио Јован Благојевић учитељ срп. више дев. школе у Сомбору, *шесто* поправљено издање. Издање књижарнице Миливоја Каракашевића у Сомбору 1900. год. 8⁰ стр. 134. Цена 72 потуре или 36 нов. — Колико је овај *земљопис* стекао уважења види се најбоље из тога, што је за доста кратко време достигао ево и *шесто* издање, што га најбоље препоручује.

1. РЕБУС.

Саставио: Исаије Митровић у Пакрацу (Славонија.)

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Слободан Р. Василић у Шапцу.

да	зу-	це
ра-		ка-
жа	ср-	ра-

се-	ср-	је	Без	ди	су-	да	Не-	зуж
Кад		о-	ра		ди	ра-		ср-
це	ћа-	ти	бу-	ди	Не-	цу	та-	ка

ла	зуж-	це
са-		де-
на	ср-	ди.

Свима нашим читаоцима нека је сретна и благословена нова година!

Овај број „Голуба“ шиљемо свима старим претплатницима с молбом, ако желе лист примати, да што пре пошљу претплату; који не желе листа примати, нека нам овај број са истом адресом натраг врате. Други број „Голуба“ добиће само они, који се дотле претплате.

В. М. К. у Силвер-Пику код Канделарије у Невади (Сев. Америка). Примили смо овај рад са енглеског и радо ћемо га у своје време и донети. Братски вам поздрав у далекој туђини!

Иво М. Калуђеровић у Улцињу (Црна Гора). Ово о „јелци“ доцкан нам је дошло за овај број, па је сад сасвим свеједно када ће изићи. — Оно, „како се пре читати учило“, пре може бити за какав педагошки лист, него за наш, јер та ствар наше читаоце не ће занимати.

Јов. М. Уд. у Шиклошу (Барања у Угарској). Примили смо; но песмицу не можемо употребити, а остало у своје време.

Љубомир С. Василијевић у Пурачићу (Босна). Није правилно сложено, те се не може употребити; покушајте изнова јер су речи веома лепе.

Д. Димитријевић у Јагодини (Србија). Приповечица је добра и донећемо је; песмица је слабачка.

Спиро Старовић у Коњицу (Херцеговина). Хвала на љубави. Оно за сад не можемо донети.

Петар П. Ковачевић у Буни (Херцеговина).

Приповечица је добра и донећемо је; песмица је слабачка. Од ребуса ћемо неке моћи употребити.

Дим. А. Пејовић у Нишу (Србија). Примили смо и радо ћемо донети у своје време.

Војислав Ј. у Сарајеву (Босна). Врло красно и радо ћемо донети овај ребус.

Зорка Т. Боровић у Книну (Далмација). Сад је обоје добро и у своје време ћемо донети.

Ристо Петрушевић у Солуну (Маћедонија) Није нам више могуће тако, јер је лист сувише јефтин па не хватамо рачуна.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са овим бројем ступа „Голуб“ у своју 22. годину, и ми јављамо својим драгим читаоцима и пријатељима, да ће „Голуб“, ако Бог дâ, и даље излазити у истом правцу, истој величини и са истом ценом. Оно, због рђавих времена а и због сувише малене цене имали смо ове године и штете; али надајући се, да ће нова година бити обилатија у претплати, те не само да не ћемо имати штете, него да ћемо и овогодишњи мањак подмирити, вољни смо издавати наш лист и од нове године *два пут* месечно (осим Јула и Августа месеца) а уз цену од само *2* круне на целу годину. На тај начин остаје *„Голуб“* и у будуће *најјефтинији* српски лист, а постараћемо се, да и у будуће буде исто тако мио и драг, као што је и досад био.

Као досад, тако и одсад биће нам главно, да омладини српској и узданици народној омилимо српску књигу; да проповедамо слогу и љубав; да бу̑димо, ширимо и утврђујемо свест и понос народни; да чувамо и одржавамо свету нам веру православну и лепе народне обичаје; да проповедамо истину и правду; да одушевљавамо за све што је лепо, добро и поштено; да подстичемо на племенит рад и подсећамо на велике нам и славне претке, чијим славним делима ваља и омладина наша да се одушевљава и на њих се угледа. Уза све то украшаваћемо наш лист лепим сликама, да га и тим још лепшим и милијим учинимо.

Ми и овом приликом молимо имућније људе и високодостојнике нашега народа, да се смилују и претплате по који примерак овога јефтиног листа за нашу сиротињу, која никако не може да се претплати а ра̑да је да чита и да се користи племенитим читањем.

У то име помози нам Боже и ма̑јко Божја!

„Голуб“ ће дакле и од нове 1900. године излазити редовно два пут месечно а стаје за Аустро-Угарску и Босну и Херцеговину *2 круне* на целу годину; за Србију, Црну Гору, Маћедонију и друге земље због веће поштарине *3 круне* или *3 динара*. Скупљачи претплатника добивају на сваки 10 скупљених претплатника лист на дар или новац за њега. Претплату је најбоље и најјефтиније шиљати поштанским упутницама и то на целу годину.

Претплата се шиље: *Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбору* (Zombor Bácska) а све остало што се листа тиче, *уредништву* „Голуба“.

На вересију или на почек лист се не може слати ником.

У Сомбору, 1. Јануара 1900.

Уредништво и наклада „Голуба.“

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софроније̑вићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 20. ЈАНУАРА 1900.

ПАМТИ!

Чувај образ, поштуј веру,
Љуби народ свој,
И у топлим молитвама
Милом Богу пој!

Лепе жеље, мирну савест
У твом срцу сади,
Па те никад' у животу
Не ће стићи јади!

Рума, 1900.

Светислав Ђ. Ђаковачки.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

III.

Отац Богољубов је после свога рада у кући, обично са Богољубом и са својом женом седео под једним дебелим старим храстом, што беше испред летњиковца. Својим гранатим стасом, закриљаваше четврт дворишта, а својим густим и широким лишћем чињаше хлад у време омаре и жеге. Под тим храстом је богаташева породица доручковала, ручала и вечерала. Под тим храстом се породица: родитељи са децом поверљиво разговарали, о добру ил' о злу. Седећи једног летњег дана за столом после ручка, разговараху со о идућем лову, односно о идућој хајци, која се кад први снег падне, мора предузети у друштву од неких 15—20 ловаца. Тек што властелин Славић у речи беше, али неко зазвони на звонце са улице, дајући тиме знак, да се имају врата отворити и пустити оног, који жели ући у властелиново двориште. Богољуб одмах скочи са столице, отрчи к вратаоцима дворишним, која беху закључана, те отворивши, зачуди се појави свога тетка Василића у дивном ловачком оделу са целом ловачком опремом. О једном рамену му висаше дивна кожна торба, а о кајишу (ремену) поређани фишеци, а о другом, нова пушка двоцевка. Колико се Богољуб био обрадовао доласку свога тетка Василића, толико се и сневеселио, кад је чуо, да ће му отац са тетком ићи на мали лов. Дан је био врло леп и пријатан, удешен баш за лов.

„Драги оче! Је ли, ти ћеш ми допустити, да и ја с вама у друштву будем? рече Богољуб снуждено, видећи како се отац одмах обукао и снабдео са свима ловачким средствима.

„Не можеш ти синко сад ићи с нама“ поче отац — јер није за цело да ћемо се ми пред сумрак моћи вратити кући, а ако нас какве неприлике задесе, којима се мора сваки ловац надати, кад пође у лов, нисам рад, да се и ти излажеш каквој погибељи. Него, остани ти на дому с мамом, те припази на радењике, који данас окопавају виноград.“ Ово рекавши, рукује се властелин са женом и децом, те се са Василићем упути иза летњиковца и брега Костуре, изишавши на отворено поље, пођу путем што води шуми Брестовачи. На путу наилажаху на саме колебе, пастире и многа стада, која пасаху по зеленој пољани.

Неки од пастира се скупили око ватре на којој пржаху сланину, жељно очекујући, да се сланина испржи, а капље од масти, што их сланине капаху, дочекиваху на комаду хлеба, што у другој руци држаху. Кад оставише пастире, стада, и пастирске колебе, и кад се приближише шуми Брестовачи, изабере сваки себи правац, којим ће ићи, растадоше се, обећавши један другом, да ће се пред сумрак на том истом месту састати.

Г'усту шуму, пуну дивљачи, окружаваху високи брегови, а уских и дубоких кланаца беше 5—6 на броју, који даваху гледаоцу чудновату слику као какво дивље пребивалиште оних, који се дању од света крију, а ноћу слободно крећу по природи. Ушавши свак на своју страну у шуму, овде онде, наилажаху на разне птице, па и на орлове, који са оближњих брегова прелетаху изнад врхова шумских дрвећа.

После подужег ходања, на једном се сасвим одвојише властелин и умировљени часник, и само су чули пуцањ један другог, док још не беху у великој удаљености. А кад су већ далеко у шуму заишли, не чуше више један

другога. Василић је ишао по шуми с намером, да убије једнога медведа, и што је желео то му се и испунило. На неколико корака испред њега, искрсну на једном један млад медвед иза једног стабла и право се беше упутио к Василићу. Без свакога оклевања, Василић натегне пушку, и убије га. Мртав медвед паде на земљу. Скоро исте среће је био и властелин, који је имао намјеру, да убије једнога орла, те да га даде испунити, и обрадовати Богољуба. Но чему се властелин није ни надао, то му се догодило, на радост своју и радост свога сина. Опазио је на грани једног стабла млада орла, који се беше забленуо у висину, те не знађаше, да му у његовој близини прети погибељ. Властелин натегне пушку, пукне тако вешто, да је сачма ушла орлу у десно крило, и он задрхтавши, паде онесвешћен с гране отимајући се с крилима не би ли још могао умаћи, али лоше среће беше, јер је властелин одмах дотрчао и чврсто га зграбио за главу, а онда за обе ноге и свезавши га, носаше га на својим леђима сав радостан. Баш кад је бледи месец расветљавао горе, шуме и долине, онда су се Василић и властелин на оном истом месту састали, са кога су се растали.

Не могаху се доста један другом начудити и на хвалити изненадним ловом. Пошли на дивље патке, а уловили медведа и орла. Василић није носио убијеног медведа, него је носио његову кожу, коју је одмах, чим га је убио, одерао с њега. Прилично уморни и они и њихова два велика ловачка пса, дођоше касно у вече у летњиковац, где су их сви жељно и нестрпљиво очекивали са врућом вечером. Радости и весељу не би краја, кад је Богољуб примио од свога оца на дар живог орла, а од тетка кожу од медведа. Још су неколико дана били у летњиковцу, а кад су јесење кише овладале, спремаху се живо да посавршавају све пољопривредне послове, а онда да се врате у град J... јер се и дан почетка школе приближивао, премда се Богољуб није баш томе радовао, као остала деца, јер је он био доста размажен и разуздан. Све му уживање беше у игри, у сиграчким стварима, у лепом оделу, што је чешће обнављао, у несташлуцима, а и иначе беше немило дете у игри са другом децом, свагда горд и несносан.

IV.

После неколико кишовитих јесенских дана, када је властелин све своје пољопривредне послове крају привео, остави пусто, но ипак узорано и посејано поље и све добро на пажњу и чување своме најверњијему слузи Ранку, човеку старијих година, али необично здравом. Ранко је много година провео као слуга, а сад у последње време као надзиратељ властелинових добара, и показао је мудро настојавање око унапређења материјалног и тиме задобио потпуно поверење и љубав властелинову. Ранко беше човек нежења, човек необичне природе и добре нарави. До скрајности веран, одан, послушан, са малим задовољан и поштен. Сви су га најамници и раденици волели због његових красних врлина. Био вам је то човек штедљив, те је врло мало трошио на своје потребе, већ је више штедео беле новце за црне дане. Он је био и необично стрпљив и никад није слободно време проваћао у беспослици, него је или читао, нли је ма шта друго радио, само није бадавадисао. Имао је једног синовца, дете свога рођеног брата које је без оца и матере остало само саморано, те га добри Ранко не хтеде пустити од себе, већ га је себи дозвао, хранио, одевао и учио свему што је добро и поштено.

За дивно чудо да „чика Ранко“ како су га сви звали, није трпео Богољуба, јер је овај био суров и немио према њему и никад није хтео од њега

примити добре поуке и савете, но му се још ругао, говорећи: учи ти тог глупавог твог, сиромашка, јадника Милоша, а не мене богаташева сина! Чика Ранко се више никад није хтео обазирати на несташлуке и раскалашности Богољубове, али је двоструком пажњом и бригом настојавао, да свог синовца на добар пут изведе. Чика Ранко је имао своју собу где је он стално пребивао, а у тој соби је он сакривено под постељом у једном малом дрвеном сандуку чувао и штедео новце, за које је знао само он и његов синовац Милош. Милоша је примио и довео к себи чика Ранко, кад му је било 5 година и држао га је код себе до 7-ме године, а тада га је одвео у град О... и дао га у једну кућу, да га пазе и хране и у школу шаљу, а он је плаћао за њега. Ову његову родитељску бригу и доброту свако је одобравао и хвалио. — Газдарици, код које је Милош био на стану, заповедио је чика Ранко, да строг надзор води над Милошем и да га само што више одвраћа, да се не дружи са Богољубом властелиновим сином, који је с њим заједно ишао у школу.

Но чика Ранко да богме не могаше видети или знати, шта Милош ради и како се влада, јер за тачно надзирање није могао сваки час долазити у О... пошто је био спречен послом на добру свога властелина.

Прве две године, чика Ранко је само лепе и радосне гласове добијао и мило му било, није жалио што је трошио на Милоша видећи и осведочивши се да се Милош врло добро учио и примерно владао. Али треће године, кад је Милош већ старији и до своје самосталне воље почео долазити, променио се јако, јер се спријатељио са Богољубом и с њим се нераздвојно дружио, од њега се научио свачем, само не добру. Да боме, да Богољубови родитељи нису марили што он у кући својој чини што хоће и ради све што неваљала деца само раде, али се поред њега и Милош кварио, чинећи то исто што и Богољуб.

Једном приликом остаде сам Богољуб код куће са осталим слугама и слушкињама, јер су му родитељи отишли у град Ц... да тамо купе два коња за кочија. Богољуб по својој рђавој и раскалашној навици, дозвавши к себи Милоша, позове овога у лов. Милош пристане. Био је четвртак када се не мора ићи у школу. Обојица се упуте на властелиново добро, знајући, да Милошев стриц није на добру, јер је и он отишао са оцем у град Ц... Дошавши на добро властелиново, које иза града О... сат хода беше удаљено, починише много штете, да су се остале слуге знојили док су све у ред довели. Кошнице су испреметали вадећи мед из њих. Пчеле су расплашили, саће побацали по земљи, Живину растерали, а неке и поубијали вијајући их батинама. Прозоре на стакленом ходнику поразбијали су гађајући праћком Гнезда птичија што на воћкама и осталом дрвећу беху, поскидали јаја, а из неких и младе птичиће побацали. Псе дражили, мучили упрегнувши их у мала кола и возајући се по ледини. Пушили су, захтевајући духана од служинчади, па на послетку појеше неколико боца слаткога воћа, што је преко зиме мати спремила, да сачува у вајату. Напослетку им се допало, да уђу у чика Ранкову собу, где су све ствари испремештали и ни једну не оставише на миру на месту. Шта више, наишавши на мали дрвени сандук испод кревета, извукоше га, те знајући, да у њем има новаца, хтедоше извадити, али не могоше, јер беше забрављен. Богољуб се досети, оде у двориште и нашавши секиру, врати се брзо, те затворивши собна врата, да их когод од слугу не види, одвали браву са благајне, са неколико својих јаких удараца.

Задивише се и уплашише се, кад су видели само сребрене шкуде. Ноге им задрхташе, а срце од страха лупаше као чекић.

„Само ћемо мало узети“ рече Богољуб, те пруживши руку, зграби неколико сребрњака и тури их у шпаг. Тада брже затворе сандук и оставе га изишавши из собе. Слуге нису пазиле нити бригу водиле шта Богољуб ради у чика-Ранковој соби, а на његове несташлуке били су већ сви навикнути.

„Али ако мој стриц буде познао“ поче Милош жалећи што је Богољуб узео новце — шта ћемо онда радити?

„Не бој се! поче Богољуб храбрити га, ја ћу казати да су то слуге учиниле“ и ово рекавши, остави без и једне речи летњиковац и упути се са Милошем на ледине, где су пастири чували своја стада.

ЗЕКА.

Мали зе̏ка
Слатки мој
Ала си ми мио,
Ти си мени
Свагда златан
Чист и љубак био.

Ил' да барем
Читат знадеш
Из мога буквара,
Али тако
Да не буде
Никакова квара:

Још да си ми
Као кока
Која носи јаја,
Волела би
Тебе тада
И сестра ми Цаја.

Ти би тада
Увек био
Наша права дика,
И не би те
Ником дао
Мој честити чика.

Новак.

РОДУ.

Кунем ти се, роде мили!
Да ћу т' вазда вјеран бити,
И за те ћу сваког часа
Кад устреба крвцу лити.

Твоје ст'јење, твоја брда,
За мене су алем камен,
У ком ничу од вјекова
Соколови сиви сами.

Твоје ми је ведро небо
Са кога ме сунце грије,
По ведрини у слободи
Твој се соко вазда вије.

Бар, (Црна Гора) 1899.

Не плаши га грома бука,
Он презире муње пламен, —
Кроз вјекове непомичан
Остао је на свој камен.

Роде мили, роде драги,
Како т' не ћу вјеран бити?
Како не ћу ради тебе
Живот да ти, крвцу лити?

Роде мили, роде драги,
Како не ћу да те волим,
И за среће величину
Да се благом Богу молим?

Мило Јововић.

СУНЧАЊЕ.

Цртица из науке о чувању здравља.

У народу постоји већ од прастарих времена обичај, да одело, постељу и кревете, а нарочито од болесника и умрлих, износи на сунце да их проветре. Наравно, ово се ради са уверењем, да се на промаји рђав задах што брже и боље уклони, а то се у ствари и постизава, што доказује и један врло прост опит: Треба напунити два стаклена суда на исти начин, једним истим смрдљивим, трулежом укваренним ваздухом, па један суд оставити на сунце, а други на какво влажно, мрачно место. У првом ће суду, који је стајао на сунцу, онај непријатан и одвратан задах ускоро да ишчезне и нестане, док ће се у другом, који је стајао у помрчини, пре појачати него ублажити.

Да сунце заиста има снагу и моћ дезинфикујућу (т. ј. да очисти и безопасном учини сваку ствар), то је *проф. Езмарх* многобројним опитима (покушајима) доказао и утврдио. Он је заражавао хаљине, кревете, кожне поставе, рубље и разне намештаје, и то са клицама од најзаразнијих и прилепчивих болести.

Тако заражене, он их је излагао дејству сунчаних зракова, и сваког часа понављао испитивања, да ли те клице постоје и колико их још има.

Резултати тих испитивања били су веома повољни. Нарочито бациле (клице) од колере угинуле су веома брзо, и то не само на површини него и у дубљим слојевима кревета итд. Тако исто, и ако после дужег времена, сунчани зраци су бактерије (клице) тифуса, прострела, запаљења плућа, јектике и других заразних болести уништавали.

Према овоме сунчање је најбоље и најјефтиније средство за дезинфекцију. За послове обичног живота то је, наравно, од велике важности. Јер, како се готово увек и свуда налази ових

клица, за свако време болести, то се морају и сви предмети, који са нашим телом у додир долазе, као постеља, одело, рубље, чешће и више часова на сунчање изнашати и остављати. На тај начин постигнуће се, да ће све бактерије, које још нису у великој количини, угинути после сваког сунчања, после оне се таквим радом не ће моћи ни тако јако умножити, те да им човек мора да подлегне. Нарочито одаје у којим спавамо, треба проветравати и сунчати, и то често и по неколико пута дневно, а не треба од њих са густим и дебелим завесама да правимо мрачне гробнице.

Тако исто ћемо добро радити ако чешљеве, четке (за косу, зубе), убрусе, сунђере, после сваке употребе метнемо на прозор или друго које место, које је сунцу изложено, те ћемо тако не само влагу и онај непријатан задах удаљити, него ћемо и заразним клицама повољно земљиште уништити.

Кад будемо ово сунчање, али разуме се по више часова, као средство за дезинфекцију што чешће употребљавали, тад нам се неће, као до сада, тако често дешавати, да се у једној породици каква заразна болест распростре од једном на многе чланове породице, са највећом брзином, на нашу велику жалост и несрећу.

„Народно Здравље“

КОРАЧИ.

Што беспослен тако ти по ваздан стојиш
Очајниче млади;
Гледај малог мрава како хитро трчи,
Без одмора ради.

На овоме свету целога живота
Свуд су стазе многе;
Којом годе хоћеш да унапред пођеш,
Треба макнут ноге.

Корачи и мани рукама обема,
Радити је радост;
На сваког човека сто послова чека,
Нерад, то је жалост.

И душа и срце нека су у послу,
Нек и они раде;
То су оне њиве на које анђели
Рајско цвеће саде.

Чика-Љуба Ненадовић.
Рођ. 1826. † 1895. год.

ДА ЦЕЛО ЈАЈЕ УЂЕ У БОЦУ.

Поучна забава или забавна поука.

Када руком мало махнемо овамо онамо, осети ћемо као хладан ветрић. То што тако осетимо јесте *ваздух*. Он је тако житак и провидан, да се и не види, а ипак је тако важан за живот, да без њега не бисмо могли ни неколико минута живети; ми њега удишемо у себе и издишемо из себе, тако дишемо и живимо. Али покушајте добро стиснути уста и прстима запушити нос, да се не може одисати па ћете видети, да се тако не може дуго издржати. Ваздух је дакле веома важан, и све што живи, не може без њега бити.

Но и ако је ваздух такав, да се ни видети не може, ипак и он има своје тежине па и притиска и ако не тако као нпр. камен или гвожђе. А да је његов притисак ипак и доста

знатан, то се може показати на више ствари, од којих ћемо ми овде показати само један пример а то је, како цело добро кувано јаје уђе сâмо у боцу или и флашу, а то може свако покушати по овом примеру, како то овде слика показује.

Ево како: Узме се једна чиста, празна и сува боца са поширим грлићем. По том се узме једно добро скувано јаје па се лепо ољушти и љуска баци. Затим се узме сува папира и направи мала штаницла, да може лако у боцу ући. Ту штаницлу на врху запали и баци је у боцу, где ће она брзо горети а на боцу горе стави тањим крајем ољуштено јаје. Не ће дуго потрајати, јаје ће потпуно запушити боцу а ватра ће се у њој угасити. Иза тога још мало, јаје ће се само све већма и све брже тињити и спуштати и на један пут у боцу упасти, али ће и јасно као из мале пушке пукнути. Па од куд то и зашто то? — Ево зашто. Док је ватра у боци горела, ваздух се у њој јако разредио и добар га је део изишао на поље из боце на грлић а нуз јаје. Кад се боца јајетом са свим запушила, одмах се и ватра угасила, јер где нема ваздуха, ту не може ни ватра горети. Чим се пак ватра угасила, брзо се и оно мало ваздуха у боци охладило и згуснуло, јер хладноћа ваздух стеже. Боца је дакле остала скоро са свим без ваздуха, а док ваздуха нема, онда нема ни његова отпора ни притиска; споља пак не може нов ваздух да улази, јер му пречи јаје; шта више спољашњи ваздух притиском својим гњечи и тера јаје унутра, а тај спољашњи притисак толико је јаки, да је са свим сабио јаје у боцу; иза упада јајета чује се и јасан пуцањ, а то опет зато, што је спољни ваздух врло брзо улетио у празну боцу, а кадгод се ваздух нагло растерује и стиска, увек се чује пуцањ. Зато се чује пуцањ и кад ударимо длан о длан, или кад пуцамо на пушку од зове, или ма и на праву пушку, итд.

ЈАЈЕ САМО УПАДА У БОЦУ.

Слично овоме ушла би и шљива цепача на грлиће мање и уже, а то је све доказ, да ваздух, и ако је такав да се и не види, ипак тело, које има своју тежину па и притисак. Ову вештиницу може свако покушати и увериће се да је тако.

СМРТОНОСАН ПОХОД.

Једна пригода у Јужној Америци.

На више мојих путева по Јужној Америци — тако ми припове-дише мој један пријатељ — пратио ме је као вођа неки стари Инди-

Јанац, за којега сам знао да је поуздан.

Једнога дана пођемо у лов на дивља говеда и пут нас наведе на обалу реке Гватиле, која је на рђаву гласу била, јер у њој живи силесија алигатора или кајмана, а то су они гадни гуштери, (као крокодили) којима се оклопи не дају пробити ни стрелом, ни копљем, ни танетом из пушке.

Урођеници нам причаху чудноватe ствари о овим иначе плумпавим животињама, како као муња брзо истрче, алигатори! Особито један од њих, једна грдосија, који је јамачно ту негде близу моје куће имао своје пребивалиште, начинио ми је толико штете, да сам намислио, да га се опростим.

„Једнога дана, баш када сам обалом реке јахао а када ми је алигатор штету нанео, опазим мога противника баш близу обале. Мој гњев се распламти, па ма да нисам носио са собом оружја — а и какво би оружје ту помогло? — покасам к њему, машим се своје праћке и бацим је за њим. Праћка је

СМРТОНОСАН ПОХОД.

када говеда и коњи дођу на реку пити воде, па их шчепају за нос и одвуку са собом у воду.

И мој Јозо, вешт индијски ратник, причао ми је нешто необично о овом чудовишту.

„Дон (господар) Ђорђо“, — почеће на једанпут старац врло озбиљно — близу овога места, где смо ми сад подигли своје ноћиште, имао сам ја неку своју кућицу и стадо говеда, па колико су ми лепих и снажних бикова и крава однели ови несити створови, на ужету била и како сам добро циљао, замка му се омота око врата, и мислио сам, да ћу тога мрзана удавити па га извући на поље, зато окренем коња и потерам га даље од обале, да тако за собом повучем и алигатора.

„Али, ајао, шта се зби! Коњ је био преслаб; када алигатор само једанпут потеже, а мој ти коњ клече! Па када је малаксао и дрктећи се подиже, ја га ударâх мамузама, да крене на ново, али се он и не помицаше куда ја хоћу, него иђаше према реци, па уђе и у

реку, па све даље, куда га је то чудовиште вукло.

„Знате, дон Ђорђо, моја праћка је била везана за седло на коњу! Да сам којом срећом, док сам још на обали био одрешио био праћку од седла, тада би до душе алигатор однео моју праћку, али бих ја и коњ спасени били, а сад у страху и невољи нисам никако могао да нас ослободим. Непрестано сам се мучио, да праћку одрешим, али све бадава. И мене и коња алигатор је све даље и даље у реку вукао.“

— Та, што не скочи, човече, са коња? — рекох му врло узбуђен од његова причања.

„Остала чудовишта, која су сад са свију страна овамо пливала на мах би ме прождерала. На кључету, које је врло добро пливало, још бих се спасти могао..... Покушавао сам ножем пресећи уже, па ни то не могох, јер ми је нож туп био. О, господине, било нам је суђено да пропаднемо, не беше већ спасенија.....

„Вукао нас је све даље и то уз реку. Па какво је то јахање било! Час стигнемо на плитко место, које је пуно оштрога камена, час опет бућнемо у по неку провалију и вода удари преко нас. Крвави и покривени блатом, које ми је запушило нос и очи, ишли смо, хтели не хтели, даље, куд нас је алигатор вукао. Па онда, доне, још само пô миље, оно пред нама водопад!.... ужас, на који кад само помислим, сва ми се коса најежи; да смо до њега дошли, то бих сам у њему без исповести и причешћа за навеки остао!

„Већ нас је по мало дохватао вртлог, који близу водопада удара о стење и камење. Сад сам већ душу Богу препоручивао, па очекивах, да ме захвати велики и силовити вал.... али... шта то би? Ми се за часак заустависмо, уже ми запе за један као нож оштар камен у води, — алигатор наже напред — потеже још једанпут и... о, доне,... ја падох... она оштра стена пресече ми уже и ми бесмо спасени!“

— А шта би са алигатором? запитах ја, који сам недахнимице слушао приповедање мога старца.

Индијанац се смешаше лукаво.

„Пошто смо тако с тешком муком — настави он даље — прешли ону стену и вртлог, вратих се својој кућици и приповедих ову пригоду мојима, који ме гледаху, како јашем сав покривен пеном.

„Није прошло неколико дана, а ево ти опет мога злотвора, којему су се моја говеда веома допадала била, па их није могао заборавити. Чудовиште то носило је моју праћку око врата као какву пошу.

„Но сада узех ја своју ваљану шпанску пушку, напуних је са два танета, па онда узех једно своје опробано псето и вежем га за једно дрво, а ја се ту близу иза њега сакријем узевши у руке канап, који сам везао псету за ногу. Ја из заседе повучем псето за ногу, а оно стане лајати. И добро сам рачунао. Није дуго потрајало, али ето ти алигатора, који ме није спазио, па сасвим лепо иде да мога пса шчепа. Али моја пушка плану и танад згодише алигатора у очи, једино место, где се то чудовиште може ранити.

„Прве ноћи спавао сам дивота, јер сам добро знао да ми мој непријатељ никад више не ће говечета однети!“ Тако заврши мој Индијанац.

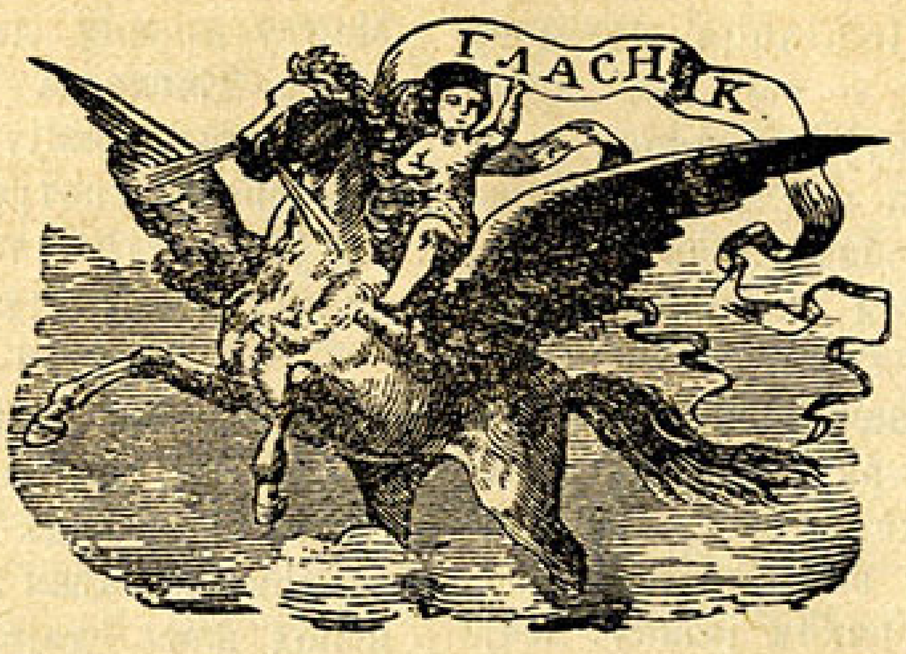

— **Свети Сава.** Свети Сава, просветитељ српски прослављен је и ове године по свима крајевима света гдегод Срба има на најсвечанији начин. Светосавске су славе из године у годину све лепше и лепше и све многобројније, јер их сада славе и тамо, где до сад никад нису. Но на понекој од тих слава има и несрпских ствари, а то не би требало да буде. Светосавска је слава најчастија *српска* слава, па и све што на њој бива, треба да је чисто *српско*. На тим славама треба да се певају све саме чисте *српске* песме (изворне), да се играју све саме чисте *српске* игре и ако и томболе (мале лутрије) има, ваља да се изигравају све саме такове ствари што су *српске* руке радиле и такове књиге, што су их *српски* умови створали, па и весеље треба да буде право *српско* па и у оделу *српском*. Такој слави би се и св. Сава највећма радовао. Такове би славе и за туђинце биле врло занимљиве јер ако и зашто друго, оно би туђин долазио, да види праву *српску* славу и право *српско* весеље, а са лепе *српске* славе и са праве *српске* забаве Србин не би никад постидан био. Где је и досад овако бивало, нека и у будуће тако остане; а где није, нека у будуће овако буде!

— **Краљевски дар Хилендару.** Српски краљ Александар I. наредио, те се израдила дивна и скупоцена златом извезена застава, коју је поклонио српском манастиру Хилендару у Светој Гори, који је задужбина св. Саве и његова оца Симеуна (Стевана Немање). Застава се ова одликује како величином својом, тако и лепом замишљу и ванредно красном и ваљаном израдом. Израђена је од црвене свиле и богато је извезана златом и свилом разне боје. Удешена је, да се може о литијама носити као и наши црквени барјаци. На средини једне стране израђен је Краљевски грб од кадифе, злата, свиле и сребра. Око грба су гране с љиљановим цветом. Дуж ивице пружају се гранчице и цветови, а на доњим крајевима заставе светле се у засебним оквирима и међу преплетима крст и слова: алфа и омега. Изван свега тога на засебном пољу извезен је натпис: „Српској царској лаври Хилендару српски Краљ Александар I. за спомен свога бављења 21—25. Марта 1896. године“.

На средини друге стране извезани су цели ликови четворице српских владара ктитора (добротвора) Хилендарских и то: краља Уроша, краља Милутина, цара Душана и цара Лазара. Осим тога извезен је диван грб краљевине Србије и грбови осталих српских земаља. Дуж ивице ове стране ређају се између грана и цветова листићи са белим крстом и белим орлом на црвеном пољу. Доњи делови ове стране су богато украшени украси од злата, свиле и драгоценог камења разне боје; а горњи део носи уз краљевски монограм и златом извезену посвету овога дара Господу Богу. Сву заставу красе оздо златне ливене гране са сребрним љиљановим цветовима, изнад којих се диже крст од злата и емаља. Врхови глатких мотака украшени су краљевим монограмима у венцу од лишћа. Израда је ванредно лепа извезена највећом вештином и најодабранијим укусом. Овај прави краљевски дар изложен је био најпре на углед народу у сали Велике школе у Београду, а по том је послан у Хилендар.

— **Трговачка Академија у Београду.** Српска народна скупштина, која сад ради у Нишу, донела је закон, којим се оснива у Београду Трговачка Академија, а то је највиша школа за трговачку сгруку. Та ће школа бити државна; у њу ће се примати ученици, који су свршили шест разреда гимназије са добрим успехом. То је нова тековина за краљевину Србију, којој нека је срећан и благословен рад.

— **Србин уметник у Пештанској опери.** Пештанска опера је позориште, где се представе дају само са особито лепим певањем и свирањем. У тој опери је примљен за уметника свирача на виолини Србин Драгомир Кранчевић родом из Панчева. Овај уметник

ванредно лепо свира и Пештанци не могу довољно да се науживају у његовом лепом свирању па га у звезде кују, а многи и не знају да је Србин; Срби пак уживају двоструко и у том: што особито лепо свира и у том, што је Србин, који нам пред целим светом на дику и понос служи.

— **Спалили жива свештеника.** Из Цариграда јављају, да су Бугари у селу Мировци у Маћедонији спалили жива свога свештеника зато, што је противу воље њихове служио службу Божју на грчком језику. Није чудо, што Бугари по Маћедонији мучки нападају на здраве праве Србе и убијају их, кад ево своје свештенике спаљују. Само се свет чуди турским властима, што нису кадре да обуздају те бесне Бугаре.

— **Земљотрес.** У неким покрајинама руским на Кавказу био је 3. и 4. Јануара о. г. ужасан земљотрес, те је разорено 12 села и народ се сели на боља места. Руски цар послао је пострадалима 50,000 рубаљи у помоћ.

Још новине јављају, да је на островима Суматри и Јави у Азији такође био страшан земљотрес и град Сјандур на Јави сасвим је разорен и 1500 особа је погинуло и друге велике штете почињене.

— **Глад у Лици.** „Србобрану“ пишу из села Срба у Лици (Хрватска), да је тамо прошло лето тако мало плода донело, да се већ сад осећа велика невоља у месту, јер народ нема чиме да се храни нити има какове заслуге; људи, веле, беже од куће да не гледе јад код куће; други залажу земљу лихварима, а неки ваде корење из земље па једу. Овако је још на више места кршне и сиромашне Лике. Народ се обратио молбом на земаљску владу у Загребу и молили помоћи, али помоћи досад нема. Ако овако још дуже остане, биће зло и напако и народ ће се морати ма куд селити. Јадан народ, па још на жалост српски!

— **Буна у Арабистану.** У Турској скоро увек ври на све стране. Час је побуна овде час онде. Једанпут се буне Јермени, други пут Арнаути, трећи пут Маћедонци, пети пут Курди, шести Грци, седми Арапи, тек увек има по некога, коме није право. Сад су се побунили Арабистанци и то њих 25,000 душа из племена Абдул Ђерима у вилајету Бсарори противу турске владавине. Турска влада је послала војску, да побуњенике стиша и умири.

— **Глад у Индији.** У Индији у Азији, која је врло велика а припада Енглеској, биће ове године велика глад. Већ сад јављају да многи гладују, јер је била неродица а у Марту месецу да ће 49 милијуна бити без хлеба. Енглеска би много боље учинила да оне силне милијуне, што их троши на рат у Трансвалу, употреби на невољнике у Индији, јер је то страшно и помислити, да толики милијуни гладују и од глади скапавају.

— **Ужасна несрећа у цркви.** У цркви рускога села Малога Арзена, у Саратовској губернији, догодила се на Божић ужасна несрећа. Баш када се читало јеванђеље срушио се дрвени таван и поубијао све особе које су испод њега стајале. На то је настао у цркви ужасан страх и свет наже на врата, па у тој гунгули тако су се стискали, да су многи тешко а многи смртно рањени. Сачувај нас Боже од овакове беде!

— **Новине на Гренланду.** Гренланд је највеће острово на свету, лежи у леденом појасу изнад Северне Америке. Ово острово је све покривено ледом; само на приморским обалама има становника око 10,000 душа и то су Ескими, међу којима тек мало има Данаца и Немаца. Становници ти живе од лова и риболова. Па и ако ти становници живе због зиме и сиротиње у доста бедном стању, ипак ево веле, да и они имају своје новине. Те њихове новине зову се „Колориклик“, пишу се на ескимском језику, штампају се и издају у Гатхабу, излазе месечно и имају три ступца. И издавалац и уредник, штампар и експедитор (отправник) све је један човек. Претплата стаје на 3 месеца 2 патке, на годину један самур а поједини бројеви једну кокош. Томе новинару иде добро занат, јер већ имаде дрвену кућу, која је шарана бело и црвено, што је знак темошњег богатства.

— **Коњи из Бачке у Трансвалу.** У енглеском рату са Бурима у Трансвалу (Јужна Америка) требају Енглезима и многи коњи за коњанике, топове и кола што носе ратну опрему и храну за војску; али пошто у Енглеској нема толико коња, колико им треба, те су послали своје људе овамо у Бачку и то у варош Суботицу, где су купили 3000 коња, све по цени од 300—600 круна. Из Суботице се многи коњи одводе и у Француску. Разуме се, да нису сви ти коњи из Суботице, него из целе Бачке; који коња имају, ти их тамо воде и продају. И у Сегедину и његовој околини је купљено око 5000 коња за Енглезе, те тако ће и Бачки коњи доспети у Јужну Африку да буду Енглезима на услузи противу јуначких Бура.

— **Железница Сибирска.** Велика железничка пруга, што је градила Русија кроз огромну Сибирију до Тихог Океана, готова је. То је најогромнија железница на земљи.

Она је дуга 7599 километара. Том железницом се сада стиже из Москве, дакле из срца Русије, у Владивосток, који лежи на обали Јапанскога мора, за 4 дана, што је некада требало месецима путовати. Ова железница иде јужном страном огромне Сибирије, а та страна је веома плодовита; тамо се сада насељавају Руси, особито из неплодних руских крајева, те сада дȗж те железничке пруге тако рећи ничу села и вароши. Тако код моста на реци Јанисеју постоји сада варош са 14000 становника, а пре три године не беше јој ни трага ни гласа Сибирија је веома богата у грдним шумама, планине су пуне разним ископинама као угља, злата, сребра и разног камења; реке су големе и згодне за пловидбу а пуне су разне рибе; непрегледни пашњаци су згодни за сточарство, а шуме су пуне разних корисних животиња. Стога ће та железница јако подићи благостање у Русији, а и населити Сибирију, у којој је досад врло мало становника било, те су њена природна богатсва закопана била и без користи лежала.

— **Енглеско-Трансвалски рат.** Овај рат у јужној Африци још једнако траје и то све са већом жестином. Енглеска носи тамо силну војску, јер ју је срамота, да она остане побеђена; али све бадава, још досад на свима странама побеђују јуначки Бури и уздају се у Бога, у правду и своје јунаштво, да ће до краја славно издржати.

— **Из Кинеске.** Из Кинеске, тога највећега царства на свету јављају, даје умрьо цар т. ј. једни веле да се сâм убио, други опет кажу, да су га убили и за цара је постављен сад Ву-Кун херцог. За покојнога цара веле, да је био Енглезима наклоњен и да је желео, да онако влада, како то Енглезима годи; нови цар је пријатељ Русима и Французима те ће по њиховој жељи и владати, што Енглезима опет не ће бити по вољи. Нови цар ће се прогласити за цара под именом Чикуонг.

СВАШТИЦЕ.

Вештак на гласовиру од 3 године. Шпанске новине јављају о једном необичном вештаку у свирању на гласовиру а то је дете од 3 године Пепито Родригец Аријоле, који ванредно лепо свира у гласовир. То ретко дете је из имућне породице. Отац Пепитов је био пешадијски капетан, који је у последњем рату погинуо на Куби. Мати детиња је високообразована жена и изврсна свирачица на гласовиру, која живи сад у Феролу у кући својих родитеља, који су веома богати. Када је пре годину дана Пепито одбијен од сисе мајчине, метнула би га мâјка, кад је био немиран, себи на крило и села за гласовир те му је свирала разне комаде. Док је она свирала малиша је пажљиво слушао и није више плакао. Једнога дана био је Пепито сâм у соби на својој дечијој столици за гласовиром, а мâјка је нешто радила у кухињи. На једном она чује гласовирске звуке и одмах за тим право вештачко свирање Арагонске песме „Јота.“ Госпођа се пожури у собу, да види, ко то свира, и готово да је пала у несвест, кад је видела, да тај свирач није нико други него њен Пепито. Тада је Пепито имао нешто више од две године. Од тада је мајка више свирала своме малиши а он је без пô муке, као да га је виша сила надахњивала, научио све комаде, које му је мати свирала. Од пре неколико месеци почео је сâм малиша да измишља и саставља комаде за свирање, сâм је компоновао, и све му је било веома фино и лепо и сасвим добро. Зна се, да је великом и чувеном Мозарту било тек шест година кад је у Европи обратио толику велику пажњу приликом једног путовања са својим оцем и старијом сестром. Па и духовити шпански виолиниста Монистерију већ је у седмој години знамените комаде извађао на својој виолини. Овај Пепито је на св. Николу 1899. год. први пут изишао у концератској дворани Монтано у Мадриду пред шири свет, који се састојао из новинара, музичара и уметника и први пут је јавно пред светом свирао. Управо са невероватном позданошћу одсвирало је ово дете различите

доста тешке комаде као: шпанску народну химну, Галичке и Арадонске народне напеве, један валцер, и још друге. Један присутан гласовит уметник на гласовиру одсвирао је само једанпут овоме малиши сасвим непознате му комаде, и Пепито их је одмах за тим савршено добро одсвирао. Наравно је, да су га сви бурно поздрављали и обасули разним даровима. Кад је један новинар запитао дотињу матер, мисли ли свога Пепиту дати, да сасвим уметни изучи музичку вештину, одговорила је она, да га је вољна дати на ту лепу уметничку струку, али неће да га још сад тиме мори, јер је сувише млад, него док му буде седам година, онда ће му узети учитеља, да отпочне редовно учити, а сад га је само показала свету, да види, какав дар у њему лежи за свирање.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Путовање на Северни пол слике и сцене из поларног живота написао *Рихард Рот* превео с немачког „Делфи“. Београд издање Савића и компаније. 8⁰ стр. 288. Цена 2½ круне. — Ова је књига украшена са 9 слика. Књига је веома занимљива и поучна, а како је наша књижевност у књигама ове врсте врло сиромашна, то се ова књига особито препоручује. Наруџбине из Аустро-Угарских земаља упућују се: Издавачкој књижари Савића и комп. у Земуну. Иста књижара радо шиље каталог свију издања бесплатно сваком, ко то зажели. Добрим растуривачима шиљу се књиге и у комисијон.

Тешка је, дјецо, клетва родитељска са лепом сличицом свети Сава. Од „Хришћанских књижица“ ово је бр. 3. Српска штампарија у Загребу 1900. — И ову лепу поучну књижицу препоручујемо нашим читаоцима. Добити се може у писца г. Јов. Петровића свешт.-професора у Загребу. Цена јој је само 4 потуре.

Декламатор за одраслије Српкиње удесио Ј. Поповић управитељ Панчевачке срп. више девојачке школе, штампан у Великој Кикинди у штампарији Стевана Миленковића. 8⁰ стр. 114. Цена 70 потура. Наруџбине се упућују штампарији Стев. Миленковића у Вел. Кикинди. У књизи има 48 песама све од наших најомиљенијих песника а неке су најодабраније народне песме. Књига је намењена одраслијим Српкињицама па је према томе и избор песама удешан и удешен је врло лепо, те зато ту књигу топло препоручујемо.

Нови Век српски дневни лист, излази сваки дан осим понедељника. Цена му је за Аустро-Угарске земље 24 круне на годину, 6 круна на 3 месеца, а 2 круне на месец. Ван ових земаља 32 круне на годину. Овај лист је почео излазити у недељу 9. Јануара у Будимпешти. Одговорни му је уредник *Др. Душан Петровић*. У првој речи својој уредништво вели, да је овај лист ванстранак а и независан, те ће слободно да расправља сва питања, што воде напретку, бољитку и слободи нашега народа, а верно ће пратити и све светске догађаје и о њима доносити извештаје брзо и тачно. Претплата се шиље: Администрацији „Новога Века“ у Будимпешти IX. Erkel utcza 18. II. em. Све пак друге ствари, што се уредништва тичу, шиљу се *Уредништву*, Будимпешта IX. Erkel utcza 18. II. em.

Родољуб лист за автономне, просветне и привредне потребе српског народа излази у Вршцу сваке недеље; издаје га и уређује *Милан П. Павловић* а стаје годишње 6 круна а на 3 месеца 1½ круну. — И ово је нов лист, који је почео излазити на Богојављење ове године. Писаће о свему што народ диже и унапређује, само се не ће политиком бавити.

1. ЗАГОНЕТКА.

Саставила: Зорка Т. Боровић у Книну.

I.

У мени је седам слова,
Ја сам ријеч значајна.
Сваког Србa ја подсјећам
На минула времена.

II.

Потсјећам на оно доба
Зулум турски, кад владаше;
Када Србин јарам тешки
Више сносит не могаше....

III.

Три задња слова одби
И већ друго значим ја
Има ме сваки човјек
И свака животиња.

IV.

Сад опет узми ме цијелу,
Одби прво и задње слово;
Тад сам ти женско име —
Србину није ново.

V.

А сада од имена женског
Задње слово избаци ти,
Добићеш мјесто, које човјек
Свакако мора имати.

VI.

Узми ме испочетка,
Извад' два прва словца.
Тад придјев добио си
И њим ћеш дођ' до конца.

VII.

Прво и задње слово
Од придјева избаци,
Тад име женско имаш
И крај је загонеци.

---

2. РЕБУС.

Саставио: Војислав Јунгић у Сарајеву

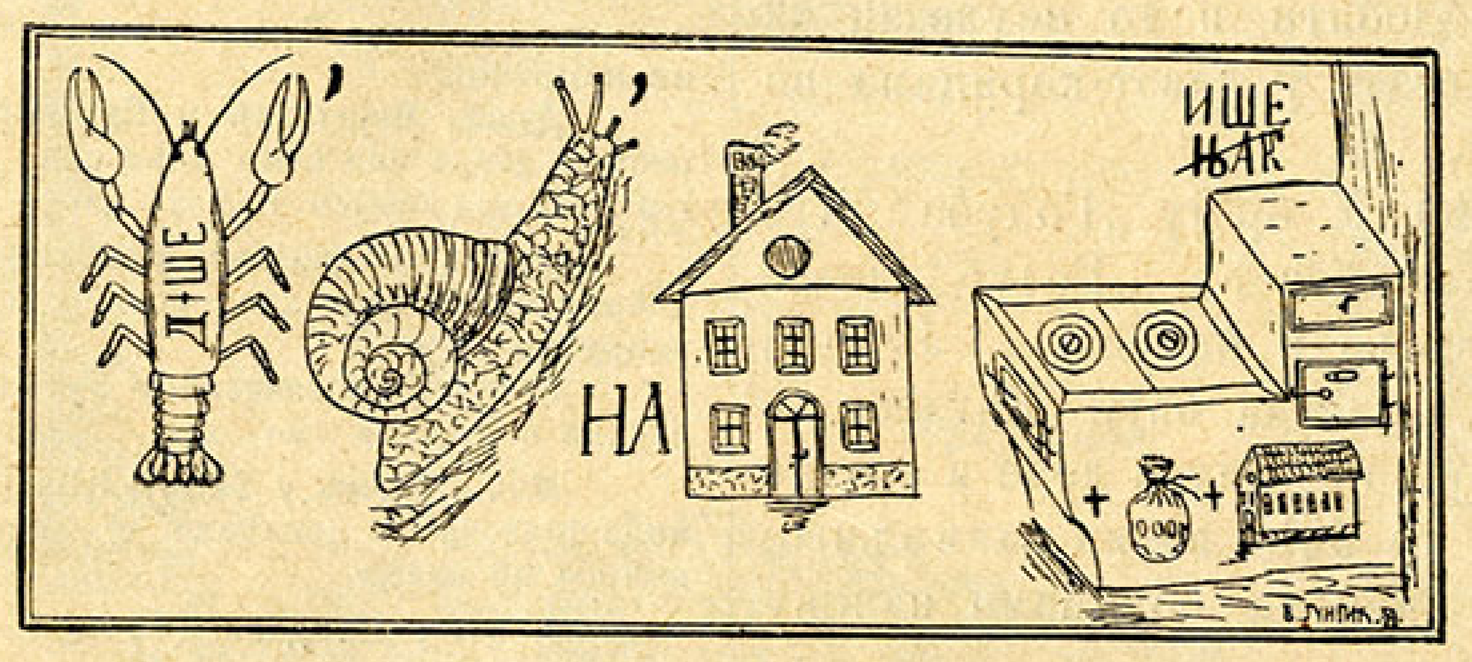

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **1. Ребус:**
Два лоша убише Милоша. **2. Коњички скок:**

Кад ти срце осећаје буди,
Нека разум тада срцу суди;
Без разума када срце ради,
Неразумна дела срце сади.

Правилно решили: Александра Панић у Ср: Карловцима: 1. — Зорица Арновљевић у Мокрину

2. — Даница, Јелица и Васа Николић у Срем. Карловцима: 1. 2. — С. Атанацковић и Д. Косовић у Н. Саду: 1. 2. — Стеван Зорић у Брезничани код Приједора: 1. 2. — Теодора Берићева у Сент-Андрији: 1. — Радован Ђ. Стефановић у Белој Цркви: 2. — Реља Н. Кашиковић у Сарајеву: 1. — Саво М. Лажетић у Коњицу: 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Видосава и Милорад Чубриловић и Бранислав Петковић у Вос. Градишци: 1. 2. — Илија Димитријевић у Брчком: 1. 2. — Перо Манојловић и Ђорђе Видаковић у Бјелини: 1. 2 — Илија Р. Павловић у Бјелини: 1. 2 — Анђелка Митровић у Брчком: 1. 2. — Милан Живановић у Грабовцима: 1. 2. — Ђорђо Илије Видовића у Лијевном: 1. 2 — Љубица Видовићева у Лијевну: 1. — Савета Митровић у Дол. Тузли: 1 2. — Зорка Грујић у Н. Саду: — Драгутин и Милутин Суботић у Шапцу: 1. — Јован Михајловић у Н. Саду: 1. — Васа Вртипршки у Жомбољу: 1. — Јован Гаталица у у Бијељини: 1. 2. — Видосава Радошевић у Сењу: 1. 2. — Душан и Кристина Радаковић у Шапцу: 1. — Петар П. Ковачевић у Буни (Херцеговина): 1. — Данило Медаковић у Руми: — Јулка и Панта Милутиновић у — —? 1. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☛ Овај број „Голуба“ шиље се само онима, који су се претплатили. Очекујући за претплатом оставили смо мало више времена, зато овај број није ни изишао у своје време него нешто касније.

Но зато нека је сваком на знање, да се „Голуб“ још може добити од почетка ове године и чим ко пошље претплату, одмах ће му се лист послати од почетка.

И „Голуб“ од прошле године може се још добити и то неувезан за 2 круне а увезан у дивот-корицама по 3 круне.

На знање. У броју „Голуба“ што за овим долази, почеће „Голуб“ доносити опис земље и народâ у Јужној Африци, где се сада бију Енглези и Бури. Уз тај опис иду и лепе и згодне слике, а све то биће веома занимљиво, на што већ унапред обраћамо пажњу наших читалаца.

Илија М. Марјански у Н. Саду (Бачка). Није правилно сложено.

Димитрије Фртуњић у Солуну (Маћедонија): Неке су добре и донећемо их; друге су слабачке те нису за јавност.

М. Тарбуловић у Пакрацу (Славонија). Све је добро и полако ћемо их и донети у своје време.

Драгољуб Јанковић у Јагодини (Србија). Добро је и у своје време ћемо га већ и донети; ни на оно нисмо заборавили, али није још могло доћи на ред.

Милутин Суботић у Шапцу (Србија) Ребуси нису добро нацртани а коњ. скок није добро сложен, па зато се не може ниједно употребити.

Димитрије Димитријевић у Јагодини (Србија). Добро је и у своје време ћемо донети.

Јов. С. М. у Н. Саду (Бачка). Ово се зову песме, али у њима нема ништа песничкога, зато нису за јавност. Ребуси нису добри а нису лепо ни нацртани.

Душан Мијатовић у Ср. Карловцима. Оба су ребуса добра али ћемо моћи само *други* употребити, јер онај под бројем 1. није доста лепо нацртан.

Душан Радаковић у Шапцу (Србија). Није добро, пошто није лепо и све мастилом или тушем нацртано.

Петар П. Ковачевић у Буни (Херцеговина). Од песама задржали смо само „Аманет“.

Мих. Опачић у Бањој Луци (Босна). Приповеџица је добра и донећемо је у своје време; остало нам се не свиђа.

Ј. Ст. у Јагодини (Србија). Слабачко је те није за јавност.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. ФЕБРУАРА 1900.

САВЈЕТИ.

Ум разборит тихим гредом
Чуда ствара,
Док напрасит немилице
Све обара.

С тог, с разбором, Српче драго,
О свем суди,
— Наглост, то је особина
Само луди' . . .

Крајишник.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

V.

Богољуб се никако није могао отрести своје зле навике. У несташлуцима је већ тако био огрезао, да га нико у граду није трпео нити му је могао ико лепим доказати, да ће му сви његови пркоси изићи на нос. Старији људи су га на путу заустављали и саветовали, да више не чини којекакве безсмислице, да никога не дира, да туђе ствари чува, да никоме зле речи не рекне, да слепцима не подмеће ногу или камен, да не трчи улицом за коли, да се не туче са шегртима, да не троши новце на којекакве непотребне ствари и сиграчке итд. али све то беше узалуд. Богољубу је била девета брига: уредно и примерно владање, умереност, учтивост и друге лепе врлине, које добру и ваљану децу красе и с којима се родитељи диче, били они сироти или богати. Богољубу је главна брига била да му се жеља испуни, било новцем или без новца. Што је Богољуб зажелео, то му се морало набавити, било скупо или јефтино. Осим тога, много се Богољуб кварио, што није имао добра надзора и није му нико смео приговарати и разузданост или несташлуке ускратити, па за мање или веће погрешке и непослушности казнити. Отац му је као велики поседник трговао у велико са свињама и воловима, те је због своје велике трговине морао ићи у велике трговачке градове, или на велике сајмове, где је куповао или продавао стоку и где се задржавао по две до три недеље, а такова одсудства преко године била су многа, за које време Богољуб се свагда слободним сматрао, те се није бојао претње своје добре матере, знајући да ће она притајати његове погрешке. Богољубов отац се ослонио на своју жену, држећи да ће она толико моћи надзор водити над Богољубом, да уједно иде у школу, да се пошteно влада, да слуша и поштује родитеље и све старије, а особито свога учитеља, који се труди и мучи, да што год научи. Кадгод је Славић дошао кући, свагда би се известио од Богољубове матере, како се Богољуб владао на дому. Мати је једно двапут истину казала и потужила се оцу како је Богољуб веома несташан био, па је неке скупоцене ствари из собе изнео и однесавши их међу децу, с којима се играо, све поразбијао. Отац га је први и други пут јако истукао, а матери то беше жао, те више никад не хтеде казати оцу ма да је Богољуб и даље своје несташлуке терао. Отац мишљаше да се Богољуб у истину поправио, а за право стање није се потпуно известио и уверио, да ли је Богољуб добар и послушан. И кад је Богољуб учинио какву велику погрешку, што му не би отац опростио, да је видео, или чуо од кога ко би му се потужио, знао се он вешто извући, а себе опрати као да је сасвим невин, рекавши умиљатим речима кроз плач матери својој: „Немој мати казати оцу молим те, јер ће ме отац у љутини испребијати! Ја сам невин! Ако ме отац истуче, могу се разболети па и умрети! Знаш мати, то су сами лажљивци и завидљивци, који ме пред тобом оптужују, јер ми злобе и пакосте.“

„Не бој се сине мој мили! говорила би му мати гладећи га по коси — не ће мати казати оцу! Чуваће тебе твоја мати, реци ми само зашто си разбио нос твоме другу Здравку?

„Нисам ја мати њему разбио нос, већ онај чика-Ранков Милош. Он га је турио, кад је хтео мене да ћуши,

што сам му рекао да је слепац и слепачки син!“ „Видиш Богољубе! наставила би мати... то није лепо од тебе! Сви ђаци, који с тобом у школу иду, сви су они твоји другови и браћа. Срамота је и нехришћански је ругати се својој браћи. Више немој то чинити!“ Богољуб саслушав ове благе речи на једно ухо, на друго пустивши, продужио је без икаква страха своје несташлуке. А кад ни мати не беше кадгод код куће, онда је било његово царовање, као што је и чинио оном приликом, кад су сви осим њега отишли у град Ц... као што се читалац могао уверити. Кад су се Богољуб и Милош вратили са добра Славићева и када су покрали неколико сребрних новаца враћајући се кући, науми Богољуб отићи на „Деспотов градић“ и потражити на пољани онога пастира, код кога се пре две године играо са малим црним псетом. И овом приликом му се жеља испунила. Дошавши на „Деспотов градић“ опази из далека колебу. У колеби сеђаше једно женско дете и грејаше на ватри вечеру у лонцу. Овце беху већ у тору, а пси лежаху мирно испред тора. Девојче око својих 10—12 година беше пастирева кћи, која тога дана беше дошла да помогне своме оцу помусти овце. Она беше у колеби сама, то су могли видети Богољуб и Милош, јер је разбуктала ватра својим великим пламеном расветљавала сву колебу. Богољуб је добро познавао тога пастира, који се звао Тима и његову кћер Јованку, па држећи да му они ни речи не ће казати ако и без њихове дозволе узме, управо украде малог црног пса, кога је Богољуб видео из далека, само што сад не беше онако мали као пре две године, но баш није много ни нарастао, нити се променио и због тога га је Богољуб лако познао. „Чујеш Милошу! поче Богољуб досетивши се — ја ћу украсти оног малог гарова, ено оног што стоји тамо иза дрвета па кевће на нас!“

„А како ћеш га украсти, кад ено још два велика чобанска пса леже баш до колебе! одговори Милош желећи одвратити Богољуба од те намере, јер је знао да су чобански пси опасни, кад им се у стадо дира, или њих раздражује.

„Не бој се! одговори Богољуб — промеривши и досетивши се како ће извести свој план — ја ћу с једне стране, а ти ћеш с друге стране повијати га и гледа ћемо, да га што даље потиснемо у јарак, а како и да ли ћу га ја моћи ухватити, не води бригу! Дакле чини што ти кажем!“

„Бога ми ја не ћу! одговори Милош сасвим ладнокрвно, ето ти па чини ти сâм!“

Богољуб се расрди на ове речи, упути се малом гарову, који кевћаше и трчаше к њему као да хоће да га одбије мислећи, да је дошао да краде овце.

И оба старија пса чувши кевћање свога друга, дигоше се и почеше громовито лајати и полако дизати на ноге. Богољуб не хтеде згодно време изгубити, употреби ову прилику, док се пси још нису приближили, те се загрчи на малог гарова. Овај одмицаше уз јаче кевћање, а Богољуб га гоњаше све даље од великих паса и збиља га натера у један јарак, где се мали гаров збунио, заплео и Богољуб га ухватио тако чврсто, да се мали гаров дерао колико га је доносило грло. На његову дреку потрче у потеру за отмицом који бежаше као јелен. Милош је одмах стао бегати чим је спазио она два матора пса да јуре као бесомучни. Богољуб се упео из петних жила, да умакне, али и њега и Милоша зла срећа послужи, да приме праведне казне за крађу и да скупо плате пса.

Прије но што би она два пса стигла Богољуба, заустави Милоша, који је много напред бегао — један човек,

носећи у руци дрвену канту у којој се држи млеко. У том и Богољуб натрчи на своје зло, на тог истог човека који у другој руци држаше нацак. То беше пастир Тима. Богољуб се препао од Тиме, као да га је гром ударио, а малога гарова, кога је грчевито држао, испусти, јер му задрхташе ноге и руке, а у глави му нешто тутњаше као да му говораше: Не укради! Тима је познао одмах по Богољубову лицу и муцању, да је малога гарова украо, јер му ни пре две године није хтео дати.

После краткога испитивања пастира Тиме, Богољуб мораде признати све шта је учинио т. ј. да је украо малога гарова. Пастир Тима не хтеде пустити ни Богољуба ни Милоша, хотећи их казнити праведно за њихово дело тиме, што би их задржао и приморао, да спавају на пољу и да се не врате кући знајући, да ће сваки родитељима и старијима слагати и преварити их, а он је хтео да се дозна и отркрије истина, те да их родитељи потраже, што је пастир Тима у истину тако и учинио. Одмах им заповеди, да се врате с њиме у колебу. Богољуб и Милош стадоше плакати и молити се од пастира Тиме да их пусти и да им опрости, јер ако дозна отац Богољубов он ће га јако истући, а Милошев стриц опет да ће га одмах отерати од себе.

„Боље није ни један од вас заслужио!“ рече пастир Тима и заповеди им да корачају напред, јер ће их и он истући, ако се не буду покорили његовој заповести. Јадни Богољуб и Милош морадоше се покорити заповести и праведној казни пастира Тиме.

(Наставиће се.)

ПОСЛЕ СВЕТКОВИНЕ.

Прослависмо светог Саву,
Ту свесрпску школску славу
Начином преславним,
Као што то сваком личи,
Ко се жели да подичи
Српством православним.

Али сада дужност зове,
Све синове Србинове,
Да приону к' раду,
Јер тако се отац, мати,
Могу слатко поуздати,
И предати наду:

Да ће њихов синчић мили,
С којим су се поносили,
Поћи путем циља,
На коме ће свети Сава,
Архијерејска дична глава,
Да нас благосиља.

Београд. Чика Васа-Љубисав.

ОТИШАО У ШКОЛУ.

— Зашто плаче Мика? Да га ниси тукла? упита отац мајку Микину.

Море, нисам га ни прстом такла! Него... плаче, ти знаш зашто!

— Да није опет за школу?

— Јест, за школу!

— Е, па добро сине, добро! Ћути, немој да плачеш! Школа ти не ће

побећи. Само сада не можеш јер си још мали, али када порастеш, тада ћу те одвести ја сам, па ти хтео не хтео!... Ти мислиш, да је у школи лако! Е, не знаш ти, да господин бије оне, који не знају оно, што им се зада. А ти пак овако мали јамачно не ћеш моћи урадити све оно, што ти се заповеда. Ћути, ћути, па кад дође време ја ћу те сам одвести! — заврши отац.

Али чим отац сврши свој говор Мика нададе још јачу дреку. А и зашто да не плаче? Та он је мислио да ће његов плач нагнати оца да се смилује и да га одведе у школу. Али кад чу очев говор, још више му беше криво: зашто не може одмах да буде ђак?

— Море, не знам шта ће да се ради с њим? — отпоче мајка. — Све, све се може трпети, док му је браца овде, али кад у школу пође... јао, да си код куће тада, па да видиш колика је дрека. Мислиш, киша пада а не сузе!

— Па шта ћемо да радимо? — упита отац.

— Што год знаш! Макар га и у школу одвели, само да престане галама.

Кад Мика чу ове материне речи, утиша се мало, јер му беху мелем за срце, па се сав претвори у уво, да чује очев одговор.

— Па добро, добро! — рече отац. — Док му купимо хаљине и спремимо га мало, па да га одведемо. Кад баш хоће да је ђак, нека и буде. Само не ћу да ми се сутра дан жали, како га је господин био или који од другова гурнуо.

Чувши ове очеве речи, Мика се поче чисто топити од Милине и само помисли: не бери бриге.

Једино му беше криво, зашто не одредише и дан, када ће га повести, него опет неодређено.

Прође данас, прође сутра, Мику не спремају за школу. Мисли он, мисли, па на једно смисли. Њему беше доста и то, што му је отац обећао, јер је значило да му он одобрава.

— Да ли да идем сада? Мајка је иначе отишла у суседе, ја ћу се мало спремити па ћу сам отићи. Та школу знам, јер ми је браца причао. Ја ћу отићи па ћу замолити господина да ме прими и ако сам мали, јер ми је и отац обећао. Тако мишљаше Мика.

Ох, како беше радостан, кад се једном реши да иде, макар само за један дан да се назове — ђаком.

Брзо се спреми и пође.

Путем корачаше доста брзо, само да стигне на време. Идући тако, непрестано мишљаше он: да ли ће га господин примити или не?

И стиже.

Сва деца беху се искупила и играху се у школском дворишту. Мика мало застаде пред капијом посматрајући своје будуће другове и уђе унутра.

— Ено га Мика! Ено га Мика! — повикаше они, који га познаваху и притрчаше њему.

— Шта тражиш ту? Зашто си дошао? упиташе га сви. Али он и не одговоривши на питања, упита:

— Да ли је ту господин?

— Јест, овде је! Баш је сада дошао!

— А у којој је соби?

— Ево овде! — рече један од ђака и ухвати Мику за руку те пред врата.

— Ево у овој соби! — шану ђак Мики.

— А могу ли да уђем? — упита Мика.

— Можеш! Наш је господин добар.

Мика без икаквог оклевања, стида и страха, скину капу и закуца на вратима.

— Слободно! — чу се изнутра.

— Улази, улази! — повикаше сви око њега.

Врата се отворише и Мика уђе унутра у собу, у којој беше сам господин.

— Љубим руке! — рече Мика пољубивши господина у руку.

— Што си дошао ти мали? — упита господин нашег Мику благим и тако умиљатим гласом, да је Мика одмах помислио да је код куће, јер само тамо чујаше такве гласе од оца и мајке.

— Ја сам дошао..... молим господине — отпоче Мика испрекидано — да ме примите у школу... јер тата ми је обећао... али ја дођох сâм.

— А шта ти је, мали, обећао тата?

— Он ми је обећао... обећао да ће ме довести у школу али ја га нисам чекао.

— А зашто га ниси чекао?

— Па он ми није казао кад ће ме довести, а ја не могу да чекам, јер се бојим да се не одоцним, па ме не ћете после примити.

— А зар хоћеш ти да идеш у школу овако мали?

— Хоћу господине, хоћу! Ја сам одавно молио оца, да ме доведе и плакао сам — рече Мика и очи му се опет напунише суза.

— А како се зовеш?

— Мени је име Милан а зову ме Мика.

— Е, па добро Мика, добро! Ти баш хоћеш да си ђак?

— Ја бих с драге воље господине!

— Е, лепо, лепо! А познајеш ли кога од ђака!

— Познајем Стојана; он седи баш до наше куће.

— Стојане! — викну господин. — Ево добио си још једног друга, кога ти познајеш, зато пази Мику и упознај га са свима!

— Хвала господине! — рече Мика пољубивши га у руку и изађе са Стојаном.

Тек сада се сви око њега прикупише, кад чуше да је Мика нов ђак, нов њихов друг. Он их смело посматраше и ако му беху сви — сем неколицине — непознати.

Но, да видимо шта је било код Микине куће.

Мајка његова чим се вратила из суседства не затече Мику по обичају код куће. Мишљаше она, да је негде ту у близини. Али кад виде, да њега нема а већ скоро подне, побоја се, да му се није десило какво зло, потрча овамо, — онамо и не нађе га нигде. А за школу ни на крај памети. Онако узбуђена врати се натраг.

Ух, како се изненадила, кад спази Мику на вратима сав поцрвенио од умора.

— А где си био до сада болан?

— Е, да знаш мамице где сам био?

— Па где си био, те си се овако задувао?

— Ја сам ђак мамице!

— Како ђак?

— Па тако, господин ме примио и записао у књигу.

— Море иди! Ти ћеш да будеш ђак овако мали!

Јест мамице, јест! Кад си ти била отишла у суседе а ја по обећању очеву, лепо се спремих па у школу.

— А зар ти знаш где је школа?

— Знам, јер ми је браца причао!

— Па шта си тамо радио?

— Јавио сам се мамице господину а он добар, добар.

— Па шта ти рече?

— Ја му пољубих руку и испричах му да хоћу у школу да идем, јер ми је и отац обећао, али пошто ме отац ни до данас не доведе, — то ја дођох сам, да Вас замолим да ме примите и ако сам мали. А он ми рече: па лепо, лепо, кад ти хоћеш да идеш у школу и да будеш мој ђак, ја ћу те уписати. И тако ме записа а ја са Стојаном изађем у двориште те ме упозна са осталим ђацима.

За све то време док Мика причаше, мајка га пажљиво слушаше и чуђаше се Микиној смелости и одважности.

— Тамо мамице има пуно клупа — настави Мика. — И мени господин одреди прву клупу, да седим до Стојана. Па да знаш мамице, какве слике има! Неке животиње, али пуно, пуно! Па неке велике, неке мале; неке отвориле уста па им се и зуби виде.

— Дакле теби се допала школа? — упита мајка.

— О, још како! Само да не огладним ја би целог дана седео тамо!

— Лепо сине, лепо! Само још док ти књиге купимо а торбицу већ имаш, па ћеш онда бити прави ђак. Али ђаком се не зове онај, који само иде у школу, него прави ђак на време иде у школу и тамо добро пази шта му говори и прича господин. Хоћеш ли и ти да будеш прави ђак?

— Како да не ћу мамице! Ја кад не бих волео школу, не бих сам ни огишао!

— Таман ће те сада са брацом заједно да идете, јер су вам школе близу!..

— Шта је Мика? Шта је? — упита отац ушавши унутра. Што си ми тако весео?

Мика не одговори ништа већ скиде капу и пољуби га у руку, па од радости баш ни речи.

— Та он нам је ђак! — рече мајка.

— Какав ђак? Кад још није ни одведен?

— Ако га ти ниси одвео, он је сам отишао.

— Па шта је било? — упита отац.

— Ништа господин га примио — рече мајка испричавши му све.

— Е, па лепо синко, лепо! Нек ти је срећан почетак, па слушај и пази добро шта ти се у школи говори! — гурнув руку у џеп и дарова Мику.

Нâ ово! рече отац, па купи себи шта хоћеш а ја ћу ти сутра узети све, што год ти треба за школу.

Тако је Мика отишао у школу и дан за даном, он исплива на површину тако, да се господин увек хвали њиме. И данас је још наш Мика не само велики човек, него и велики господин.

Ниш. **Дим. А. Пејовић.**

ДА ТИ ИГЛА ПЛИВА.

Поучна забава или забавна поука.

Нешто нам је сасвим обично, да дрво плива, јер је дрво лакше од воде, па га вода носи и не пушта да тоне.

Исто нам је тако обично, да гвожђе тоне, јер је теже од воде, па га вода не може да одржи, него га пушта да тоне.

Али нам је нешто необично то, да игла може на води да плива и ако је она од гвожђа, па је дакле тежа од воде. А ево да и то може бити.

Узме се једна чаша као ове на слици и успе се у њу воде, да буде скоро сасвим равна. Затим узмимо један чист папир и обрежимо га на 4 ћошка да буде нешто већи од игле, коју смо узели да нам плива. По том спустимо тај папирић на воду, као што се види на првој чаши, а озго на њ ставимо опрезно и полако иглу. Папир ће се брзо напити воде и постати тежи, те ће почети да тоне па ће и потонути, а игла ће остати на води, као што се то види на другој чаши. Та ће игла тим лакше остати да плива, ако се пре, него што се положи на папир, мало намаже уљем (зејтином).

Па како је то да игла плива?

Ево како.

Вода је састављена из сићушних делића као и свако друго тело, па се ти делићи држе један за други и треба снаге, да се они разбију и одвоје. Та снага, која држи делиће у једном телу, да се тело не распадне, зове се *за-*

да водене делиће растави или пробије, да се кроз њих спусти. Ако је још игла масна, још ће лакше пливати, јер вода никако не прима уље, него га још одбија од себе, пошто водени и уљни делови не пријањају једно за друго, него се још одбијају, зато се ни вода с уљем никад не може смешати, него

ИГЛА ПЛИВА НА ВОДИ.

једност или *кохезија*, па што је које тело тврђе, знак је, да је у њему већа и јача заједност. Зато је иглу нпр. теже сломити или дрво пребити, него воду прстом разбити. Сад, кад тако вода буде мирна, као кад на њој папир са иглом ставимо, онда ће папир напијен водом постати тежи и потонути, а игла ће остати на води, водени делићи се пак стискају и не пуштају кроза се иглу, која нема толико снаге, уље на води плива, па и овде игли помаже пловити. Гуске и патке се мажу својом машћу по перју, зато за њих не пријања вода, него ма колико да се гњурају у води, увек остају суве, јер она маст одбија воду.

Ко у ово не верује, нека покуша, па ће се уверити. За овај занимљив покушај не треба никаква трошка, до једна чаша, мало воде и папира и једна обична игла, а тога свега у свакој кући има.

У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ.

Цртице из земљописа и народописа.

Јужно од Европе а с оне стране Средиземног мора протеже се велики део света Африка. Она је позната свету од најстаријих времена, па су од старине познате из знате обале њене; али је један од најважнијих делова њених Јужна Африка, у којој су државе: Капланд, Натал, Оранж и Трансвал, о којима се баш сад у свету много говори и пише, јер се сад тамо води крвави рат између Енглеза и Бура, па тога ћемо ради и ми да упознамо наше читаоце са тим иначе врло важним делом Африке.

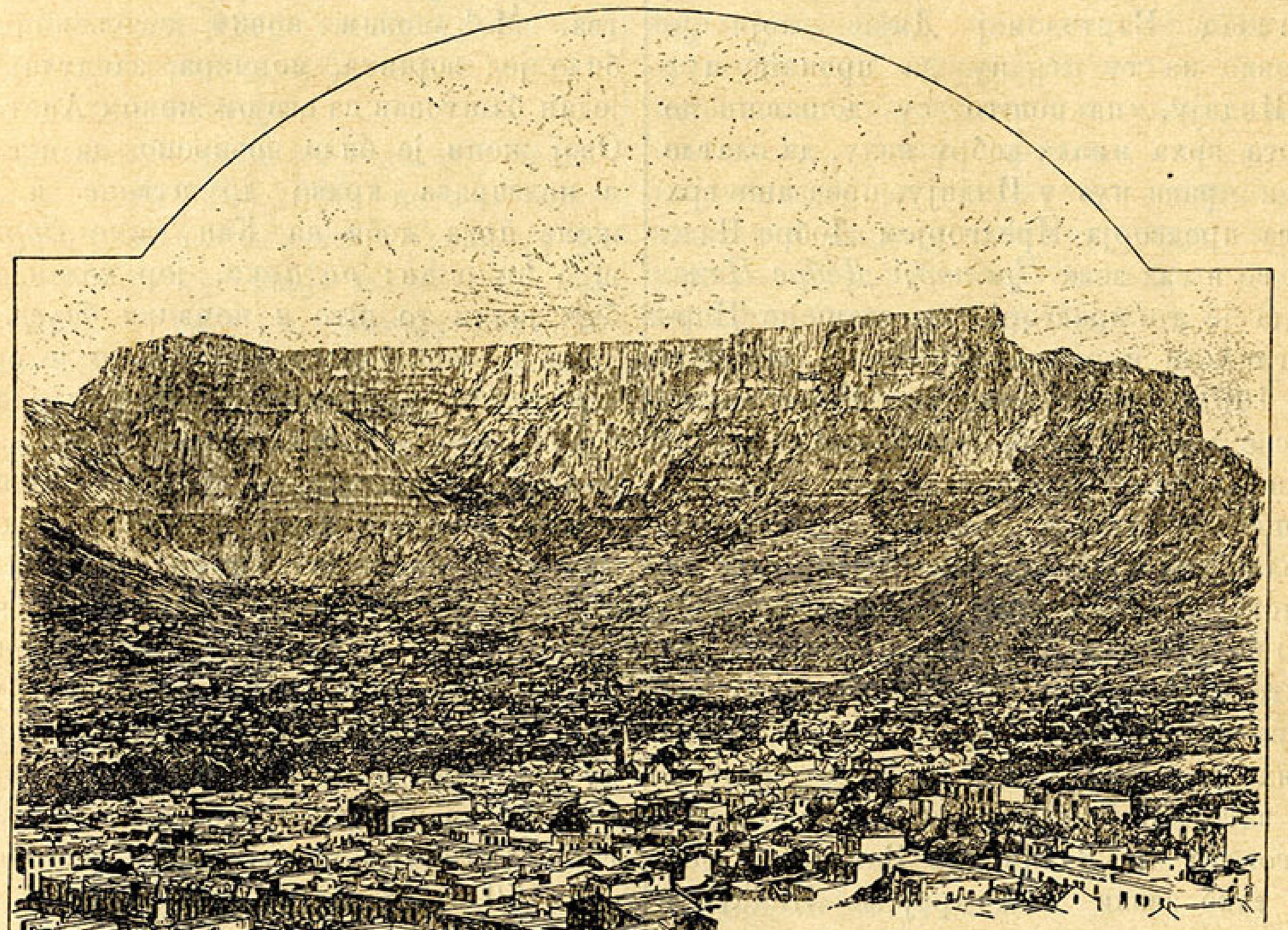

КАПШТАТ.

До јужнога дела Африке путује се лађама и то или са западне стране Атланским Океаном, или Средиземним Морем па прошавши кроз Сујецки Канал, Црвеним Морем и Индијским Океаном, који се доле са Атланским Океаном састаје.

У том јужном делу Африке пружа се у море један до 200 мотара дугачак брег, који облећу на хиљаде разних птица особито голубова, а око подвод-

ње и државе Мисир или Египат и Берберске државе: Тунис, Тритолис, Алжир и Мароко; гласовита је тамо и највећа на свету пустара Сахара и велика плодоносна река Нил. Унутрашњост Африке није још до данас добро испитана па зато није ни сад још добро позната; но зато су нам прилично по-

них му грбача купе се у зимско време грдосије морске, китови, који овамо долазе из јужног леденог мора. Сваки овакав брег, који тако улази у море, зове се *бредгорје* или *кап*, па зато се и овај брег зове кап, а по њему сва околна земља зове *Капска Земља* или немачким именом *Капланд*. Ово предгорје први је спазио 1487. године Португалац Вартоломеј Дијас, који је пловио на ту страну да пронађе пут у Индију, па пошто су дошавши до овога врха имали добру наду, да одатле води прави пут у Индију, прозваше врх тога предгорја Предгорјем Добре Наде па се и сад зове *Предгорје Добре Наде*. Тада је то предгорје проглашено Португалским и остало је Португалско све до 1602. године, када је и Португалија и све њене насеобине, па дакле и овај Кап припао Шпанији. У то доба највише се дизала морском трговином Холандска варош Амстердам, па у Амстердаму основаше и трговачко друштво под именом „Холандско (низоземско) Источно-Индијско Друштво“ у тој намери, да очисти пут од гусара (морских разбојника) до Источне Индије, па зато добије право, да само оно може трговати са „Зачинским Земљама,“ јер су тако звали оне крајеве Индије и она острова, од куда су довозили у Европу разне зачине као мускат орах, каранфић, сагопалму, цимет, бибер итд. Отуда се Азијска острова Молуки и данас зову и Зачинска острова.

Ово Холандско трговачко друштво заснује 1602. год. на 50 километара северно од Капа а на једној високој равници према мору малу насеобину у тој намери, кад његови путници путују у Источну Индију, да ту могу мирно застати и снабдети се са свим оним, што ће их чувати од опасне болести скорбута, која се обично на мору добива, а најбољи су чувари од скорбута: млеко, јаја, свеже вариво и свеже месо. Разуме се, да су први насељеници на овоме месту били Холанђани народ немачкога рода и колена. Место је то новим досељавањем полако расло и тако постаде варош Кап или немачки *Капштат*, како је обично и ми зовемо. Године 1652. настанише се ту око стотину досељеника, које је довео неки Жан Рибек бивши лекар на лађи Холандског трговачкога друштва. Међу овим новим досељеницима било је: војника, морнара, занатлија и један баштован са својом женом Анетом. Овој жени је било поверено, да негује и надзирава краве друштвене и та жена прва доби на Капу име *Бурка*. што ће рећи: *ратарка*, јер холандски *бур* значи то што и немачки *бауер*, по чему и наши кажу *ћаор*, а то је српски *ратар*, или *тежак*. После неколико година оду неколико насељеника мало даље од Капштата па стадоше радити земљу и сејати жито, кукуруз, дуван, лук и тулипан што тамо врло добро успева. И то беху први *Бури* или ратари, чији је број непрестано умножавао. Када пак француски краљ Лудвиг XIV. 1685. год. забрани у француској исповедање протестанске вере, тада се француски протестанти, који се тамо Хугеноти зваху, њих на броју око 150, иселише из француске, и доселише овамо на Капску Земљу и ту се настанише са Холанђанима заједно и посташе изврсни ратари. Ови Французи су први почели садити Бургундску винову лозу и тако подигоше прве винограде, који су данас на далеко чувени са свога добра вина. Ови Французи и Холанђани стопише се полако сви у један народ под именом Бури, Хохандско племе надвлада, те се Французи претопише у њих и остадоше по вери сви протестанти и то *калвини* до данашњега дана, врло побожан и вредан народ. Од оних пак првих француских презимена и данас многи имају француска презимена и многи су славни и чувени људи, као н. пр. и генерал

Жубер, који сада ужасно вошти Енглезе.

Од оне онако скромне засноване насеобине Капштата, постаде полако лепа, велика и богата варош Капштат, али не остаде у Шпањолским рукама, него пређе под Енглезе са свом околином, а како је то било, то ћемо после приповедити, за сад овде приказујемо само Капштат, јер је он први положио темељ европским насеобинама и у њему је први Бур постао.

Капштат лежи на подножју брега, који се више од 1000 метара диже изнад површине морске; одмах ту је морски залив где стају многе лађе, да истоваравају робу и примају нову. У њему има сад преко 35.000 становника, куће су му понајвише двокатнице, улице праве и чисте; ту је седиште владе са велелепном палатом, има више протестанских цркава, римокатоличка саборна црква са римокатоличким владиком, има и мухамеданска џамија и јеврејска синагога; има многе учевне заводе па и свеучилиште (универзитет). Становници су: Енглези Холанђани, Немци, Французи, Кафери, прљави Хотентоти, Малаји, Индијанци и нешто Кинези. Белих становника т. ј. Европејаца сада има око 18.000, а друго су они остали. Варош је сама врло лепа, има водовод и електрично осветљење, разна друштва за рад; трговина јој је врло жива и напредна, па има и своју железницу, која води унутра кроз Капске Земље и даље кроз републике: Натал, Оранж и Трансвал, једном речи: напредна варош у сваком погледу, и ако јој још ни пуних 300 година нема.

(Наставиће се.)

О ХВАЛИМ ТЕ, БОЖЕ!

О хвалим те, Боже,
На твојему дару,
Што нам даде тако
Славну прошлост стару;
Што нам даде доста
Силнијех јунака,
Што нам даде доста
Дичнијех предака....

И сад, благи Боже,
Не обрни главе,
И сад даруј Србу
Још сјајније славе:
Подари му више
Силнијех јунака,
Достојнијех старим
Дичних потомака;

Те да своје млоге
Побједи душмане,
Да му дивни данак
Слободе осване....
Да поврати Србин
Што је Србиново,
Да покаје тужно
То поље Косово....

Вукашин Гаговић-Пивљанин.

Црквице.

НЕРАЗМИШЉЕНА ДЕЦА.

Једнога мајскога дана пођу Милан и Грујица у шуму. Оба дечка беху тако весела, да их је милина било погледати. Кад дођоше у шуму први пут чуше кукавицу, где кука.

— Грујице, слушај само шта ми обећава! — рече Милан. — Слушај, слушај, обећава ми пун шпаг новаца!... Слушај само како ме воли.... Ох! ала ћу бити срећан!...

— Зашто да воли она више тебе него ли мене? — упита Грујица. — Ја сам бољи од тебе; она мени обећава то, не теби!..

— Није теби, него мени! — рече Милан.

— Е, мени!

— Е, није!

И тако место да се раде тако лепом дану, а они се стану препирати око ничега. Од препирке после пређе и на бој.... У љутини разбију један другом главе, па онако крвави пођу кући.

Оба дечка дођоше заједно лекару и испричаше како се свађа отпочела, и уједно запиташе, којему је од њих двоје обећавала кукавица пун шпаг новаца?

Лекар се на ово насмеја и рече: „О, мудраци једни! Ниједноме од вас, већ мени. Јер вас кукавица отера кући са разбивеним главама, а мени донесе новаца у шпаг!...“

Јагодина, 1899.

По немачком:
Дим. Димитријевић.

ПИТАЛА МЕ . . .

Питала ме вила
У својему лету,
Шта највише волим
На овоме свету.

„Што ме тако питаш,
О, прекрасна вило?“
„Оно ћу ти дати“,
Рече вила живо.

„Кад је тако, вило,
„Слободицу волим;
„Дај је браћи мојој,
„Искрено те молим!“

„Слобода без слоге
„Не ће никад бити;
„Да је добијете,
„Слога ћ' учинити.“

Ово рече вила,
Прхну и одлети —
„Слоге дај нам,“ вапих,
„О, мој Боже свети!“

Јагодина.

Воj. Р. Младеновић.

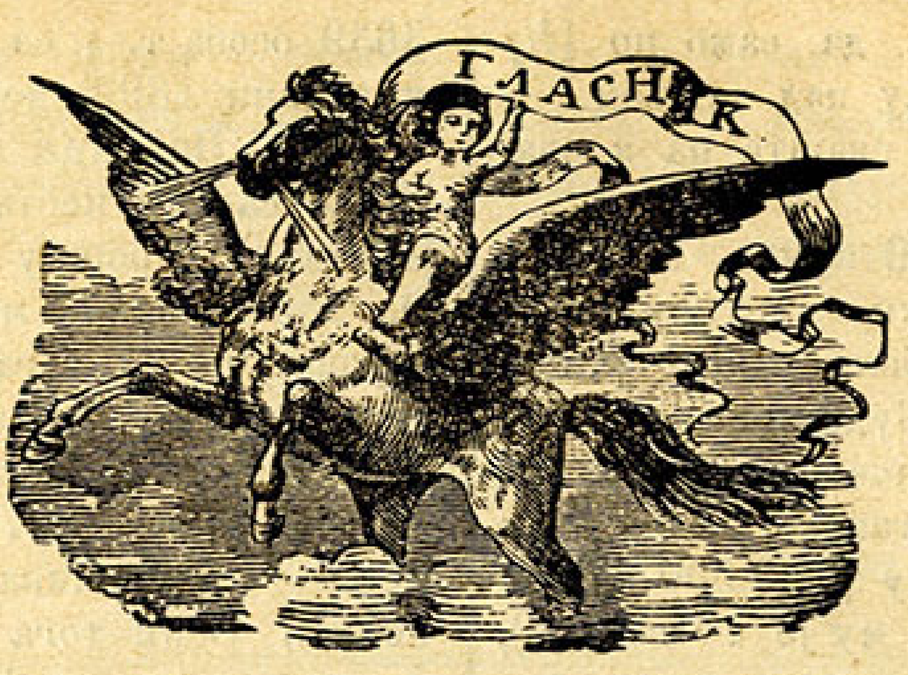

— **Највећа варош.** Познато је већ, да је највећа варош на свету енглеска престоница *Лондон*, која лежи на реци Тајмсу. Но Лондон још није достигао врхунац величине своје, он и сад расте и то веома брзо. По последњем попису народа броји он $6^1/_2$ милијуна становника, те дакле има трипут толико становника колико цела краљевина Србија. Он прирасте сваке године са 80.000 становника. Код полиције његове уписано је њих 220.000 у „црну књигу,“ као рђави и опасни људи. У Лондону се потроши годишње 400.000 волова, 1.500,000 коза, 8 милијуна живине, 200 милијуна килограма рибе, 500 милијуна остриге итд.

— **Русија за своје учитеље.** Министар народне просвете у Русији је одредио и цар је одобрио 50.000 рубаља, да се о том новцу на лето пошљу 150 учитеља у Париз на светску изложбу, да тамо добро проуче школско и просветно стање свију народа, па да после све што је најбоље заведу и у Русији.

— **Највећи драги камен.** На светској изложби у Паризу, што ће овога лета бити, моћи ће се видети и веома голем дијамант, који величином својом превазилази све досадање дијаманте. Тај големи дијамант нађен је у Кимберлејским рудокопима у Трансвалу мало пре него што је Бурско-Енглески рат отпочео, а купио га је један Француз за 10 милијуна франака (динара). Камен ће тај стајати у једном стакленом орману и чуваће га 4 стражара. — Па да се Енглези не отимају о Трансвал, кад се таково камење тамо налази!

— **Бугарска краљевина.** Сада се много говори и пише о томе, да Бугарска иде за тим, да се за најкраће време прогласи за краљевину. Вели се, да су неке царевине већ изјавиле, да оне немају ништа противу тога, ако ће Бугарска бити краљевина, само Србији није све једно, јер Бугари теже за тим, да и Маћедонију присвоје себи и ако у Маћедонији не живе Бугари него Срби. Не ће дуго потрајати, па ће се знати, да ли ће се бугарске жеље испунити.

— **Шта учини гњев.** У селу Селфалу код Великога Варада (у Угарској) догодио се овај несрећан случај, коме је узрок једно псето, а које је изазвало велики гњев Неки крчмар Варади убије псето Александра Фелдефија. Овај се Фелдефи тога ради тако разгњеви, да убије крчмара Варадија, и зато суд осуди Фелдефија на 15 година робије. Жена Фелдефијева толико је била поражена због такове пресуде, да је у љутини убила своју рођену кћер од 6 година, а за тим и сама себе. Ето шта све може да учини пренагљеност и гњев!

— **Земљотрес у Угарској.** У понедељак 17. Јануара осетио се ноћу јаки земљотрес у јужној Угарској, особито у Тамишкој и Арадској жупанији. Најјачи потрес осетио се у Варјашу, у Банату. Свега се осетило 4 потреса, између 2 и 3 сата у зору; први је био јачи, а остали слабији. У Араду је тако јак потрес био, да су људи падали с кревета. У више места попуцали су зидови на кућама.

— **Царска милост.** У прошлом броју смо јавили, како је у неким руским покрајинама на Кавказу био страшан земљотрес и да су многа села јако страдала На тај глас руски цар је одмах послао 50.000 рубаља пострадалима у помоћу. Сад јављају, да се цар заплакао када је чуо, да је несрећа још већа, него што су му први пут јавили, те је поново послао још 50.000 рубаља, а то је свега више него 300.000 круна у нашем новцу.

— **Подземни манастир.** У Русији близу чувене вароши Кијева има велики манастир, који је чувен с тога, што је под земљом назидан, тако да му се над земљом не види никаква трага. Око 1500 калуђера живи у овом особитом манастиру, који у дубљини од 4 метра заузима простор од 5 квадратних километара. Ћелије су жишцима осветљене.

Калуђерима је дозвољено, да само по 1¼ часа могу провести на пољу над земљом. — Тако у великој земљи има свашта па и овакав манастир!

— **Виолина за 20,000 круна.** Млади и већ у свету чувени чешки уметник, што свира на виолини, Јан Кубелик, давао је пре неколико дана концерт у Будимпешти и том приликом је од Србина Панчевца, Драгомира Кранчевића, који је у Пештанској опери први виолиниста, купио је виолину за 20.000 круна. Млади чешки уметник (тек му је 20 година), одмах је на њу свирао и огроман успех постигао. Али то мора бити и виолина, кад вреди 20.000 круна!

— **Карлове Вари.** Карлове Вари или Карлсбад, ту чувену купку у Чешкој, посетило 1899. године 50.543 госта. Од тих је било: из Европе 48.108; из Америке 2.193; из Африке 170; из Азије 66, а из Аустралије 6. Мушких је било 26 322, а женских 24.221. Прирастак према 1898. години износи 3639 особа т. ј. са 3639 гостију било је више у години 1899. него 1898.

— **Пропада варош.** Још коју годину, па ће сасвим нестати вароши Бомбаја, која је главна варош у Предњој Индији (у Азији) Од 1896. године мори куга у тој великој вароши, па од тога многи умиру а многи од страха бегају и селе се ма куда само да нису у Бомбају. Тако се само од Октобра 1896. до Фебруара 1897. иселило из те вароши 398.000 становника њених, а силне су хиљаде помрли Осим тога придолази око ње вода и прети вароши, да ће је понлавити, и тако ће та негда богата и велика варош морати са свим пропасти и нестати је са лица земље.

— **Народни добротвор.** Госп. *Исидор Добровић* трговац у Даруварy (у Славонији) положио је „Савезу Српских Земљорадничких Задруга“ 2000 круна као фонд, од којега се приход има употребљавати за подизање и унапређење српске привреде. Бог да прости. Хиљадили нам се овакови родољуби!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Зора лист за забаву, поуку и књижевност, која ево већ у петој години излази у Мостару (у Херцеговини), добила је ове године новога уредника у особи омиљенога родољуба г. *Атанасија Шоле*, пошто је досадашњи уредник „Зорин“ г. Јов. Дучић одступио отишавши у Женеву у Швајцарској, да продужи науке. Ми и овом приликом препоручујемо овај лепи и ваљани српски лист свакој српској кући, којој ће заиста на украс бити у сваком погледу. „*Зора*“ излази једанпут месечно на врло укусном формату и фином папиру, а у величини од 5 табака, стаје пак на целу годину 8 круна или 9 динара, за ђаке 6 круна или 7 динара. Први број из ове године пун је обилате, лепе и одабране садржине. Претплата се шиље Администрацији „Зоре“ у Мостару.

Баштован воћарски и вртарски лист са сликама, уређује и издаје *Ђока Михајловић* учитељ у Новом Саду. Овај лист излази 1. и 15. дана сваког месеца г стаје на целу годину 6 круна, за Србију, Турску и Црну Гору 8 круна. За ђаке учитељских школа и за богослове 4 круне на годину. Ово је нов лист, који је почео ове године излази у Новом Саду. Излази са сликама и то врло лепима и са одабраном садржином воћарске и вртарске струке. Ово је једини наш лист те струке, па пошто је веома лепо уређен, а уједно је и врло потребан за сваку кућу, гдегод ма и најмање земље има за воће и за башту, то га најтоплије и препоручујем свакој српској кући, јер ће у њему наћи потребне поуке, како ће своје воћарство и вртарство што боље унапредити и тиме од њих све веће користи имати.

Витез глас свих „Кола јахача кнез Михаило“ на дан своје десетогодишњице на св. Николу 1899. год. свечан број са лепом сликом духовног покровитеља свих кола јахача кнеза Михаила. Овај број је донео више од 60 одабраних разних предмета од разних писаца а на 32 велике стране. — Иначе „Витез“ излази два пут месечно; штампа му је врло лепа и трајна а стаје на годину само 6

динара, а за земље изван Србије 8 динара. Он служи искључиво привредним и вештачким интересима нашега народа и то је једини лист те врсте у Српству. Претплата се шиље: Главној Управи свих „Кола јахача кнез Михаила“ у Београду. — И овом приликом топло препоручујемо овај ваљани лист сваком, који држи коње и жели коњарство унапредити.

---

1. РЕБУС.

Саставио: М. Тарбуловић у Пакрацу.

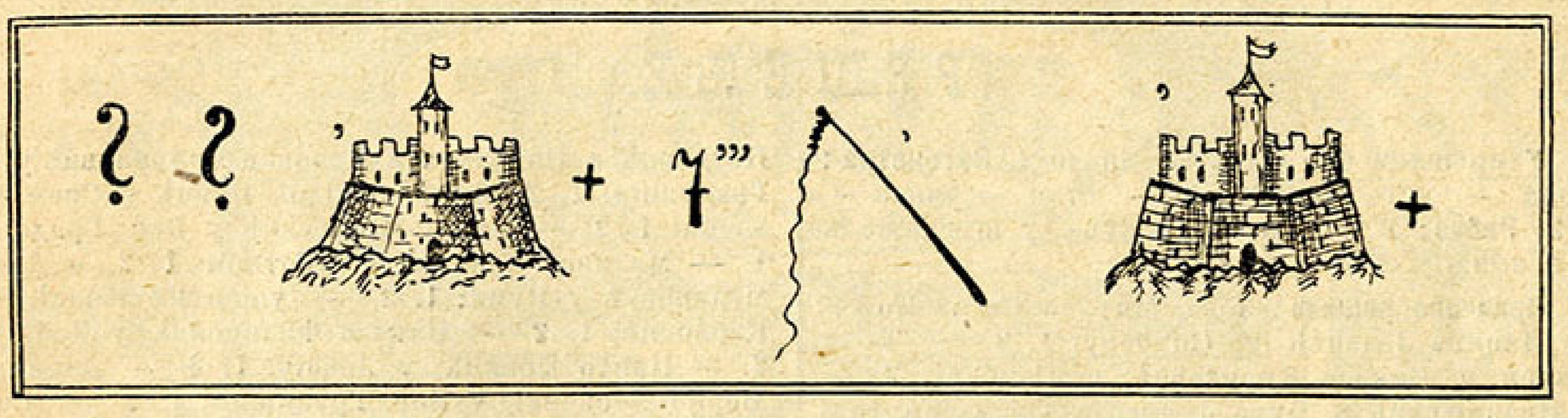

---

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Александар Петровић у Новом Саду.

						сто	ва-	ли-									
						ра.		бих									
						о	та-	Ско-									
			ве	ва,	Од	дом	Ку-	бих	од	сто-	пи-						
			о-		др-	о		че-	ра		ца						
			од	та.	ло-	та	се-	пи-	нов-	па-	Ме-						
поз-	би	Ни-	би	до-	ча-				ч'о.	по-	бих	да	ч'о,	мно-			
кад		ло	Ру-		све				не		Дру-	го		го-			
би-	ста	не	га	ли	ста,				ги	при-	рез	Ја-	бих	и-			
			Ло-	ког	чи-	пе-	Ме-	ба	ва-	бих	ка-						
			ћа		ца,	хле-		ре-	о		ља,						
			све-	ку-	сва-	ца.	све	сто	Ја	ко	зна-						
						Да	за	ме									
						те		ља,									
						кра-	ме	ко									

---

3. РАЧУНСКИ ЗАДАТАК.

Задао: Мих. Опачић у Бањој Луци.

У неком голубињаку бијаше 2 пута толико голубова, колико голубица, те пошто сад власник закоље 8 голубова и исто толико 8 голубица, то остане још у голубињаку 4 пута толико голубова, колико голубица. Пита се сад, колико је остало голубова, а колико голубица?

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе **1. Загонетка:** Устанак — уста — Стана — стан — танак — Ана. **2. Ребус:** У радиште пуна кућа, у штедиште и кеса и кућа,

Правилно решили: Јова, Мита и Стева Коњовић и Даница Јелачић у Сомбору: 1. 2. — Ђока Проданов и Никола Кириловић у Сомбору: 2. — Сава Иванишевић и Ђура Јефтић у Срем. Карловцима: 2. — Радован Стефановић у Белој Цркви: 1. — Даница, Мартица, Војислав и Миливој Мича у Чакову: 1. — Милан Томић у Гуњи: 1. — Бранивој Шупут у Загребу: 2. — Лепосава и Бранислав Петковић и Видосава и Милорад Чубриловић у Бос. Градишци: 1. 2. — Александра Панић у Срем. Карловци: 1. 2: — Стака Шпиревић у Бос. Градишци: 1. — Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Данило Медаковић у Руми: 1. 2. — Душан Мијатовић у Ср. Карловци: 1. 2. — Никола Филиповић у Добоју: 1. 2. — Панто Крекић у Добоју: 1. 2. — Даринка и Ђорђо Борковић у Бос. Градишци: 1. 2. — Вељко Јанковић у Добоју: 2. — Јулка и Паула Милутиновић у Сент-Андреју: 1. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☞ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

Аћим у Загребу. Добра је ова прича и радо ћемо је донети, пошто најпре исправимо погрешке. Види се да у хрватским школама учите, па ваш и језик застрањује на хрватски онако, како Србин никад не би рекао. Од тога ћете се одвикнути читањем добрих српских књига и листова. — Осим тога, у оваким причама из повеснице, треба имена градова свагда потпуно исписивати, а не означити их тек само почетним словима. Према томе добро ће нам доћи и оно друго што обећавате.

Д. М. у Ср. Карловцима. Није доста лепо ни добро нацртано. Она друга нам није по вољи.

Р. М. Тасић у Вошановцу (Србија). Примили смо, и оно што нам се свиђа, и донећемо. Срдачан поздрав.

У. С. М. у Н. Саду. Ове су вам песме као и оне прве, само мало друкчије. Биће боље оканути се те работе до бољих времена, па шат и боље песничке жице доћу.

Пред. Кашиковић у Срем. Карловцима. Слаби су цртежи, зато се не могу употребити.

В. Р. Мл. у Јагодини. Ово нам није по вољи.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. ФЕБРУАРА 1900.

ГОДИШ
ГОДА. XXII. Бр. 4.

НАРОДНА МУДРОСТ.

Гледај лудо не изгуби главу
Ти се чувај и Бог ће те чуват'.

Глуху шаптат', сл'јепу намигиват'
Баш к'о тријезан пјана свјетовати.

Духовнику и правом љечнику
Никад немој истину тајити.

Залуду је млијека у краве,
Када није у кући управе.

„Народно Благо“
сабрао Мехмед Бег Капетановић-Љубушак.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ОПОМЕНЕ ПРИ ЉУЉАЊУ.

Знате већ како је то о ускршњим покладама. Чим наступе а деца већ шушкају по таванима и амбаревима, траже ужа, пењу се на дрвета и разматрају јаче гране, за које би се могла љуљачка привезати.

Пред Добривојевом кућом разгранао се дуд, висок валда као каква црква. Добривој замоли њиховог слугу, да му удеси љуљачку. И овај је привеже за једну подебљу грану дуда.

Када је љуљачка била готова, скупило се ту деце и с брда и с дола. Било је ту и мушких и женских. Љуљало се ту недељом и четвртком до мркла мрака.

Причаћу вам о једном догађају, који се збио на тој љуљачки.

Био је баш четвртак. Око Добривојеве љуљачке скупило се деце са свих страна. Свако је чекало свога реда. Уредише се, да после сваког мушког долази женско на ред. Разуме се, да је Добривој био тај који је уређивао, и како он нареди, тако се морало чинити и сваки га је морао слушати, ко би се противио његовој наредби, не би се љуљао, е па његова је и љуљачка. Добривој као такови први је започео љуљање, то су му дали сви за право, а даље је ишло по старешинству. После њега дошла је на ред Аница, после Анице Аца, после Аце Милица, после Милице Неца, после Неце Стојанка, после Стојанке Ђока, дакле ишло је тако редом по старешинству, — као што рекох — прво мушко а за мушким женско. Главно је то, да је Станка, као најмлађа последња била, и да је она то весело љуљање за навеки прекинула. Страшан се догађај с њоме збио. Слушајте ме само!

Станка се јако волела љуљати. Једва чекаше, да на њу дође ред, да седне на љуљачку, па да је заљуљају. Напослетку зачуше се гласови!

— Станка! Станка! На тебе је ред! Седај!

Станка пуна радости, брзо седе на љуљачку и весело рече:

— Љуљајте ме децо, да идем небу под облаке... тако високо... високо!

— Хоћемо, не води бриге! — одговорише Аца и Неца, чији је ред био, да љуљају. И ту је било реда, кад ко има да љуља.

Аца и Неца љуљаху малу Станку. Ишла је високо... високо.

Добривој као редитељ и поседник љуљачке већ трећи пут рече: „Рече Коста, да је доста!“ и ред би био, да се Станка са љуљачке сиђе, али их Станка стаде овако молити:

— Још само малко .. Љуљајте ме само! О ала је то слатко љуљати се!

— Но још мало — рече Добривој.

Аца и Неца, да би угодили Станци што боље, љуљаху је из све своје снаге тако, да изгледаше као да лети.

Када се Станка баш у највећој висини налазила, наједанпут јој се заврти нешто у глави, обневиди, мука је ухвати а лице јој бледило застре, из руку испусти обе стране ужета и стропошта се на земљу онесвешћена. Сви се разбегоше. Деда Тривун, који се налазио ту у близини и посматрао то весело љуљање, притрча тој несретној девојчици, узе је у своја наручја и однесе је њезиним тужним и несретним родитељима. Заиста несретним, јер за кратко време мала Станка у највећим мукама испусти своју млађану душу, а родитеље остави, да вечито кукају за својом јединицом ћерком.

После тога страшног догађаја, не беше више љуљачке Добривојеве. Исекли су је.

*

Умереност је свугде потребна па и у љуљању. Премного љуљање шкодљиво је и опасно. Зато будите и при љуљању умерени, да не платите главом!

* * *

И овај пример, који ћу вам сада навести, нека вам такођер послужи за опомену при љуљању.

Јоца и Драга била су браћа, хајд и они да привежу љуљачку. Јоца нађе неко уже на тавану, на које се мећало мокро рубље, да се суши. Драга се попне уз неке лествe на једно дрво и чврсто привеже љуљачку. Е сад је готова љуљачка. Но ко ће први љуљање започети? Ту се породи свађа. Јоца хоће први а Драга хоће први. Јоца вели:

— Ја сам нашао уже.

Драга вели:

— Хе, ал' ја сам привезао љуљачку.

Јоца на то дода:

— Ал' да ја нисам нашао уже, не би ни ти привезао љуљачку.

Овамо онамо они се сложе. Драга Јоци попусти. „Ти си старији“ — вели Драга — „па нека ти буде! Хајде де!“

Јоца седе на љуљачку и снажно се заљуља. Од радости, што га љуљачка високо одбацује, и рукама и ногама поче да млата па све виче:

— Ау Драго, још мало па ћеш ме у облацима видети!

Чим то Јоца изговори, уже се прекину, а мој Јоца на земљи место у облацима, но ал' у мал му душа не оде међ облаке. Јако се озледио. Још му се и данас озледа познаје, а и познаће му се док живи, то јест, он ће увек бити „Јоца без носа.“

*

Ова приповетка, може вам за опомену послужити, да уже за љуљачку узимате што јаче и што новије, јер иначе љуљање вам може силне несреће донети.

* * *

Још нешто, нека вас опомене при љуљању.

И мали Макса уживао је у љуљању. Он натента свога старијега брата, који је гимназиста био, да му привеже љуљачку. И он му привеза за грану неког ораха. Орах није био још пустио листа, па брат Максим није могао приметити, да је та грана, за коју је привезао љуљачку, суха и натрула. Тек што Макса поче да ужива на љуљачки, ал' она грана тек учини цврррр... и мој ти се Макса сподоби на земљи. Макса је остао богаљ. Није био ни за што, ни за науку, ни за занат, те у својој старости, када је остао без икога, просио.

*

Љуљачку је свакако сумњиво везати за грану, лако је с опасношћу скопчано, као што видимо из ове последње приповетке. За љуљачку су најбољи какови јаки стубови или гредице; не сме бити високо привезана, него што ниже, тако вам не ће нанети никакве опасности.

То нека су вам опомене при љуљању, њих се увек при љуљању и држите!

Шиклош, 1899.

Јов. М. Уд.

ПЛАЧЉИВИ ЂУРА.

Погледај га, како се дури и плаче овај мали Ђура! Дала му мати млека и удробила колача. Јест, ал' њему је то мало, није пуна чинија, па би више, несите му очи, и зато му је ето

Кад се Ђура не дури, онда је и он красно и мило дете и сви му тепају: „Ђуро, Ђурице, душо и срце!“ Али када се напући и надури као ово сад, онда га и не гледе, а и кад га по-

срце као котлић па да пукне од беса и љутине.

Но мати је Ђуру оставила сама, нека дува док се не одува. Зна она, да после ружна времена долази лепо, па ће се и њен Ђура одсрдити и развеселити.

гледе и штогод рекну, они му поругљиво веле: „Ниси ти наш лепи Ђурица ни Ђура, већ мргодан Мргуд и плашљиви Дура!“

Ух, ала је то ружно на дуру Ђуру и помислити; никад не ћу, Боже, такав бити!

У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ.

Цртице из земљописа и народописа.

(Наставак.)

На ономе месту, где су се прво настанили Бури, становали су урођеници онога краја *Хотентоти*, а иза њих други њима сродни народи као што су: Кафери, Зулу-црнци, Басути, Корани, Бечуани и други. Име *Хотентот* није право народно име, него су их тако поругљиво прозвали Холанђани по томе, што кад говоре, шклоцају устима баш као оно кад бич пуца. То су људи прљави средњега узраста, шкиљавих очију, пљосната носа, дебелих усана, кврчаве густе косе, а боје загасито мрке и лица без браде и бркова. Одело им је неучињено овчије крзно. Да би се Бури туда могли настанити и мирно живети, морали су Хотентоте потиснути и даље отерати. Бури су умели добро неговати стоку те су наравно имали веома лепу марву, за којима су Хотентотима зазубице расле, па су ишли да је краду. Зато су Бури морали јако пазити на своју стоку и често Хотентоте оружјем у буци одбијати због чега је више пута рило жестоке борбе.

Бури из почетка нису подизали себи села нити су правили куће, него су за стоком својом ишли, па где су нашли добру пашу, тамо су застали, кола своја, која су им волови вукли, посастављали су и направили као неки град, у коме су живели са својим женама и децом све дотле, док је у тој околини паше било, а чим је паше нестало, ишли су даље. Ако су Хотентоти или други Црнци долазили у крађу, тада су се деца и старци иза кола склањали, а људи су пуцали из пушака, које су им жене пуниле, те су тако непријатеље одбијали, који су долазили само са стрелама и копљима, а пушака нису имали, па их је лакше било сузбити.

Али није била Бурима једина борба са дивљим народима онога краја, него су се морали борити и противу дивљих зверова, као што су лавови, леопарди и хијене, којима је у оно доба пуна била ова земља. Ови зверови су попашно нападали на марву а Бури су их јуначки одбијали пуцајући на њих и убијајући их. Ловећи немилице то дивље звериње, много су их истребили са земље, али их ни до данас нису баш све истребили, те и данас има тамо лавова и леопарда, али само у бреговима; у рекама пак Лимпопу и Тугели и сад има грдних крокодила, који дочекују марву на тим рекама кад дође да пије воде, па је хватају и одвлаче у воду и тамо прождиру. У борби са таковим грдосијама и дивљим зверињем као и у лову на биволе, дивокозе, антилопе, гнује, жирафе и нојеве, Бури су се очеличили телом и у оружју толико извежбали, да су постали чврсти и јаки и изврсни ловци, што су и до данас остали на велику пакост грамжљивим Енглезима. Једино са слоновима се Бури нису мерили, јер пребивање слонова почиње тек северно иза реке Лимпопа; исто тако у том крају нема камила, које би им од велике користи могле бити.

Но макар да су се Бури у оним крајевима настанили и живели бавећи се земљорадњом, виноградарством и сточарством, ипак своје земље нису имали, јер оно Холандско трговачко друштво, о коме смо пре говорили, прогласило је све оне земље за његово и Бури су том друштву морали плаћати закупнину (аренду), а своје производе нису смели ником другом продавати него том друштву, и то је за Буре било врло незгодно, па су се тужили на његово насиље. Чиновници су били покварени и давали су се потплатити, па нису право ни по-

штено судили и радили. Али како су се у те крајеве на обалама морским по мало насељавали и Енглези, који су се такође том холандском друштву морали покоравати, то је и њима било неправо. Некима је већ толико било додијало Холандско господство, да се насељеници у Граф-Рајнету и Швелдаму побуне противу тога друштва и протерају његове чиновнике па у Швелдаму прогласе 1795. годину слободну републику, да буду сами своји господари. На скоро за тим дођу енглеске ратне лађе и 16. Септембра 1795. год. освоје Капштат. Бурима су у оно доба били Енглези милији, него Холандско трговачко друштво, које их је угњетавало, а Енглези су дали слободу у трговању и у осталом раду; сад се стану тамо још више Енглези насељавати, и како је владала слобода у раду, то су насеобине у Капским земљама врло лепо напредовале и народ је веома задовољан био.

Али не потраја дуго и дође нова невоља. До сад се европљани ни мало нису мешали у веру тамошњих Црнаца; пустили су их, нека верују шта хоће и како хоће. Бури су с њима почели лепо да живе; шта више, Бури су од Црнаца куповали земље (а не отимали као пре) и место новаца, плаћали им марвом, и тако су даље насеобине постајале на основу уговора са Хотентотима и Каферима. Но Бури су сад већ толико имали посла, да нису могли сами посвршавати, него су наимали Црнце, а неке су узимали и као робове, да им раде, па када ти радници беху лени или не хтеше добро радити, Бури су их богме и казнили. У то доба пак, 1812. године, долажаху енглески свештеници, да Хотентотима и Каферима проповедају Христову науку и да их обраћају у Хришћанску веру. Ови Црнци се јадаху и тужаху тим свештеницима на бурско насиље и злостављање, а свештеници то јаве енглеском намеснику (врховном старешини у Капштату) и овај поведе истрагу противу Бура, па их богме неке и казни због злостављања. То пак учини, да Бури увртише себи у главу, да су енглески свештеници, па дакле и енглеске власти, непријатељи Бурима, кад иду више незнабожачким и дивљим Хотентотима и Каферима на руку, него Бурима, хришћанском и белом народу, те они почеше мрзити Енглезе и немаху више у њима вере. Опазе то Енглези, па да би се боље обезбедили, населе они тамо из Енглеске око 4000—5000 особа; влада их је обилато помагала новцем и енглеске насеобине су брзо напредовале, и један део од тих нових насељеника заснова 1820. год. сад већ знатну варош *Порт-Елизабет* т. ј. *Јелисаветин град* на југо-источној обали Африке при заливу Алгоа. Енглеска је влада од тада много чинила за насеобине па и за Буре: подизала им школе и цркве, и старала се да лепо напредују, као што су и напредовали. Бури су и бројно јако напредовали, јер су већ и онда као и сад имали много деце, и није била ретка породица, у којој је било по 12, па и 15 и 18-торо деце, па пошто је тамо поднебље врло здраво а они умерено живе, то су деца слабо умирала, него су расла и одрасла и долазила на снагу.

Но ма колко да су Енглеске власти чиниле за напредак ових насеобина, ипак су биле неке ствари, које су дражиле Буре противу Енглеза, а то је: што су Енглези владали насеобинама неограничено, захтевајући да се њихове наредбе слушају и уважавају, а Бури су хтели, да живе слободно; за тим је Енглеска забранила, да не сме више бити робова и да нико не сме људе узимати као робове да им раде па ни Хотентоте ни Кафере, јер и то су људи. Када су Хотентоти или Кафери до сад што украли од Бура, ови су их одвијали, па да им не би више досађивали,

они су им попалили њихове куће и села и тако их казнили, а то Енглези забране, да у будуће не сме тако бити. Још је Енглеска забранила Бурима; да у будуће пред судом не смеју говорити бурским, или управо холандским језиком, него енглеским. Све ово толико озловољи Буре, да науме оставити ту земљу, где Енглези господаре, и одселити се више на север па се настанити тамо, где Енглези не господаре. И што смислише, то и учинише.

Но о овој даљој њиховој сеоби наставићемо у наредном броју.

(Наставиће се.)

ЗАВЈЕТ.

Јекни, грми пјесмо моја,
Па кроз српске лети крајe
И Српчади реци малој,
Нека чува обичаје.
Нек' их љуби, нек их штује,
А друкчије у гробу је.

Нека чува вјеру свету,
Вјеру српску од старине,
А уз вјеру обиљежје
Србиново, крсно име.
То нек' љуби, нека штује,
А друкчије у гробу је.

А има ли љепшег миља,
Србином се дичним звати,
А има ли љепше сласти
Српску пјесму запјевати!
Нек се српска пјесма ори,
И по долу и по гори:
Српски мисли, српски збори,
Српски твори!

Па се сјети славних прећа,
Што за Српство крвцу лише,
Цар-Душана и Милоша,
Мирка и њих много више.
Та ко би их мога' знати,
Ко ће звезде пребројати?

Поноси се, дичи свуда,
Да се Српства зовеш сином,
А прећа се својих сјећај
С поштовањем и милином.
Нека радост сја на лицу,
А презири издајицу.

А у своме српском срцу,
Ти подигни олтар мали,
Па се сјећај Срба, што су
За Српство се жртвовали,
А уз дичне те хероје*)
Обичаји нека стоје.

А кад дође оно време
Да дуг вратиш своме роду,
Ти не жали жртвовати,
Крв за вјеру и слободу.

Вељко.

*) јунаке.

ТРИ И ВИШЕ ЖИГИЦА ЈЕДНОМ ДИЋИ У ВИС.

Поучна забава или забавна поука.

Више пута деца узимају жигице и жишкају се њима, што није ни мало ни добро ни паметно, јер часом се могу запалити и створити велику несрећу и себи и кући у којој су. Много је паметније, кад се већ жигицом жели забављати ево овако, па се и позабавити и нечем лепом поучити.

Прво и прво да покажемо, како се са једном жигицом могу три у вис подићи. Да то узмогнеш урадити, узми две жигице, па једну на оном крају

где није запаљива, малчице расцепи, другу пак мало зарежи, да можеш у ону расцепљену увући и сад добијеш нешто као оно, што се зову рогови у грађи на кући. Те две тако састављене исправи и трећом подупри, као што на слици видиш, па их онда покушај једном подићи. У први мах ће ти се учинити тешко и ко се не уме довити, не ће моћи ни учинити. Но ти ту

нпр. 5, или 6 и 7 и више а да се ни једна не цепа. То ћеш овако учинити: Стави једну жигицу на сто, па онда ређај по њој друге жигице тако једну до друге, да им све једна главица долази на једну, а од друге на другу страну, онако, као што то показује друга слика доле. Сад узми другу једну жигицу и стави је озго по оном, што ти изгледа као раздељак. Тада узми

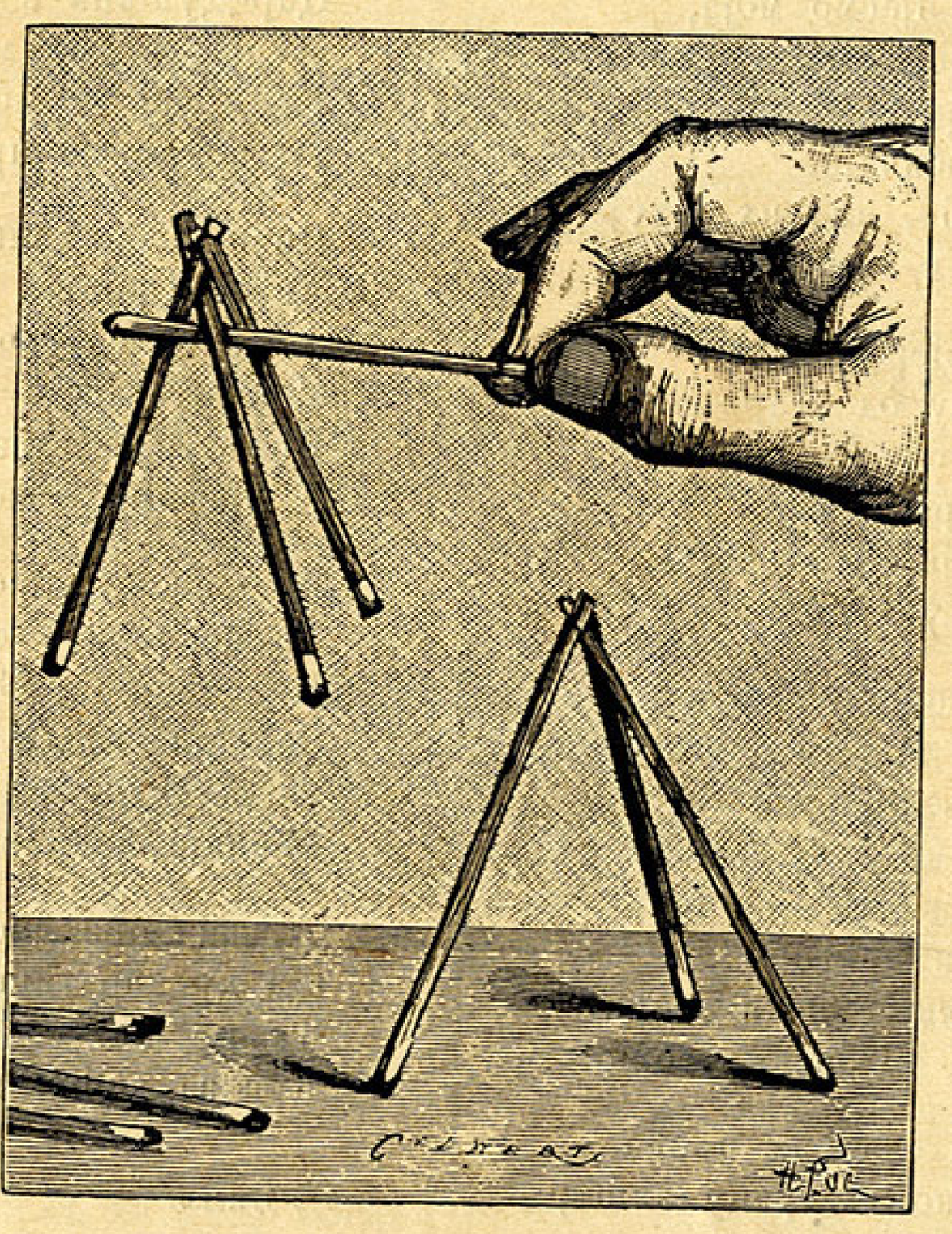

једну подмети опрезно испод оне, што није углављена и она ће ти се нешто пустити и пасти између рашаља оних првих, углављених; ти пак овом жигицом сад дижи и она ће се у рашљама углавити, па ћеш их све три тако дигнути моћи и по својој соби носити а да се не распадну.

Слично овој вештиници може се са једном жигицом дићи и више њих пажљиво ону доњу руком и дижи полако горе. Жигице ће се најпре исправити онако, као што видиш на слици, а по том се горе углаве и тако углављене можеш их сад подићи и ношати а да се не распадну. Ако се она жигица горе као греда или слеме не стави, не могу се оне остале дићи.

Но ваља знати, да ни она прва ни ова друга вештиница не би се могле

извести, да се жигице не наместе тако, како ће им *тежиште* бити са сваке стране једнако. Ако узмеш једну само жигицу, па је пажљиво ставиш преко свога прста, она ће на прсту положено остати; али када пажљиво погледаш, видећеш, да обе стране нису једнако дуге, али су зато ипак једнако тешке, ма да је једна страна дужа а друга краћа, јер она краћа је нешто дебља, па је зато ипак исто толико тешка као и она дужа. Кад би пак жигица била потпуно једнака свуда, нигде ни дебља ни тања, онда би је морао баш по среди ставити или на прст или на сеченицу ножа и она ће лепо стајати да не падне. И тада велимо да је жигица у *равнотежи*, а она тачка њена, на којој она тако стоји да не падне, јесте њено *тежиште*. Тако можеш намести и палицу или друго што, на руку, на прст или на затегнуто уже, па да стоји положено а да не падне, јер је у *равнотежи*. Људи, који се умеју вешто у равнотежи држати, могу на балвану преко потока или реке прећи, или иду на затегнутом ужету баш као и по земљи, само што тада носе по какву мотку у рукама, да том мотком одржавају равнотежу своју и исправљају ону страну, на коју би изгубивши равнотежу посрнули да падну. На *равнотежи* се оснива и оно цубање дечје на балванима и разно гибање на леду; ко не уме равнотежу да одржи, тај љосне и често разбије главу или нос. *Равнотежа* је узрок, што нам је

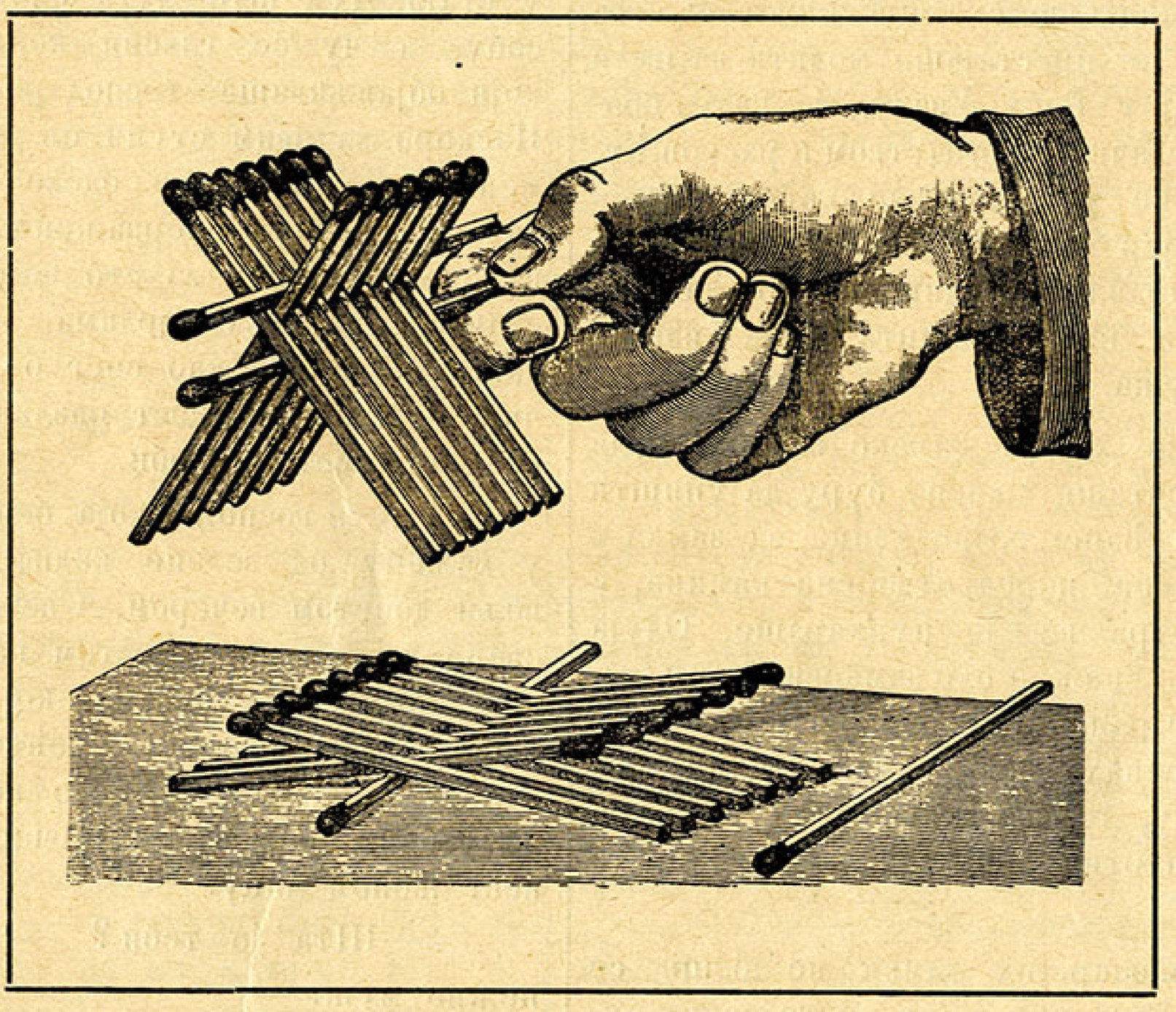

лакше носити две једнаке ћупе воде него неједнаке; а лакше нам је носити две једнаке ма и потеже биле, него само једну, јер нас онда једна на једну само страну притеже, па да не бисмо пали, морамо се савијати на другу противну страну и тако идемо криво, што је теже него управо ићи. Ко какав терет на грудима носи, савија се леђима натраг; а ко на леђи носи, савија се напред, да створи себи *равнотежу*. И још много што шта бива на основу тога закона, шта се *равнотежа* зове.

ВРЕДНОСТ ЈЕДНЕ СЛАМКЕ.

Написао: **M. Wirbach.**

Живљаше једном неки богат, силан витез у красном замку, од кога се удаљаваше само да ратује, да пустоши поља својих суседа, да пљачка села и напада путнике. Он беше тако рђав и свиреп, да не имаше другога осећања у својем срцу до љубави према својој лепој Љуби, врло благој и побожној жени, која и дан и ноћ оплакиваше срамни живот својега мужа и не престајаше молити за њега опроштај у Бога. Узалуд је витез обасипаше свачим и богатством и раскошћу. Ништа не могаше задовољтии сироту жену; јер сва њена мисао и брига беше управљена једино на то, да преобрази и на племенита дела изведе свога мужа.

Једне хладне зимске вечери, када небо пушташе ужасну буру да уништи земљу, сеђаше господарица од замка у дивној соби, поред отворена камина, у којем ватра весело пуцкараше. Олуја вијукаше снажно око замкових торњева, као да је ражљућена њиховим отпором; облаци сипаху као помамни пљускове на земљу, те сва жива бића тражаху заклон против непогоде ове страховите ноћи.

Господар од замка не беше се дању вратио са својих пустоловних путева, те му се жена полумртва од страха, мољаше из свега срца Богу за његов срећан повратак. У том закуца неко на вратих и један слуга ступи унутра. Он јави својој госпођи да су два јадна, уморна калуђера обамрла од хладноће и глади, залутала у овом дивљем предолу и да моле за склониште у замку, па ма било и у стаји. Страх и сажаљење подузе срце добре жене, јер она знађаше како се њен безбожни муж гнуша калуђера, а њена покорност према њему беше толика, да не смеде ништа учинити без његова пристанка. Али зар је могућно да одбије молбу двају путника.

— Господар неће за то ни дознати — настави стари, верни слуга, видећи оклевање своје господарице. — Пред свануће они ће опет отићи.

Витезова жена пристаде, али заповеди слузи да добро сакрије калуђере у стаји. Тек што слуга беше напустио собу, а чу се гласни коњски бахат који објављиваше господарев долазак. Наскоро за овим ступи он у собу, замени своје окрвављено одело једном богатом и крзном оперваженом хаљином и седе са женом за сто̂ који беше постављен најбољим јелима, а осветљаваше га гомила као снег белих свећа, чија се блага светлост разливаше преко свих предмета у соби.

Али се госпођа, која беше обучена у хаљину од зелене кадифе, не задоволи донетом вечером. Светлост се од свећа преливаше у драгом камењу које она носаше и у сузама, које квашаху њене обраве; ово само увећаваше њену лепоту, јер то беху сузе које потичу из дубине срца и даваху чаробну љупкост њеном лицу.

— Шта је теби? — упита је нежно муж.

Она ништа не одговори.

— Да се ниси уплашила, што сам био на пољу при овој страшној олуји? Сада се бар умири, пошто ме видиш опет здрава и читава!

Ну лепа госпођа ћуташе и даље и продужи плакати. Та сузе су нераздвојне сестре, које једна другу тако прате, да их често буде хиљадама. Њен муж пак, који својему доброму анђелу има захвалити, што је очувао љубав према смерној жени којој је било суђено да буде кључ његова спасења,

ожалости се кад је виде, па навaљиваше и даље:

— Та кажи ми шта те жалости, а ја ти се заклињем својим мачем, да ћу ти утрти сузе, ако ми је само у могућности.

— Ах, господару — одговори му сад жена — плачем, што има људи који трпе највећу оскудицу, док се ми овде задовољавамо свима угодностима живота. Док ова ватра пред нама весело гори и нас удобно загрвеа, има доста људи који се тресу од зиме. Док нас ово јело привлачи својим мирисом, трпе сиромаси, разуме се, глад. С тога сам као задављена, те не могу ништа уживати.

— Али ко трпи зиму и глад у овом тренутку са твоје воље? — упита је зачуђено муж.

— Два сирота калуђера који су ме молили за конак и који су се склонили у стају.

Витез се напрште.

— Калуђери! — викну љутито. — Беспосличари, ждере, варалице, који су се хтели користити на мој рачун!

— Они су молили само за скровиште и нешто сламе.

Господар скочи и зазвони да слуга дође.

— О господару — викну страшљиво жена — не терај их! Сети се обећања које си ми малочас дао!

— Мируј! — одговори јој муж. — Они треба да једу, пију, да се загреју и сем тога да се добро забављају, као што ћеш видети.

Затим заповеди слузи да му доведе оба калуђера. А кад се ови појавише, господара прође од једном зла ћуд као што хладну, густу маглу, која се ноћу дигне из баре, растерају први сунчеви зраци. Он се и нехотично диже, док му умуче безбожни говор, који му на устима лебђаше, јер у лицу старијега калуђера, које беше опкољено седом косом што га красаше као што свеж венац од ружа краси младићску главу; у бистрини његова погледа, у дубокој збиљи његова говора лежаше достојанственост и узвишеност, што и нехотично навлачи тајанствену моћ, коју није могла ни сама сурова, покварена природа да предузме.

Господар их позва да вечерају заједно, али не проговори више ни речи с њима. Стари калуђер пак, одан својему позиву поче за време вечере да проповеда реч Божију која је с овога места одавно отерана била, а задржала се као спасење само у срцу добре госпође. Витез се не усуди прекидати му говора. Он посматраше за време слушања своју жену која скрштеним рукама и узнемиреним очима гледаше Божјега човека као што лађар у бурној ноћи погледа на кулу светлу, која му показује пут к пристаништу, а усне јој мрмљаху: „Бог нека благослови онога, који слуша његову реч!“

После вечере узе витез свећу и одведе сâм госте у најбољу собу својега замка, где их очекиваше леп позлаћен кревет са свиленим узглављем. Ну калуђери их не хтедоше употребити с напоменом да су научили спавати на слами. Онда госпдар отиде сâм у стају и донесе један сноп сламе, коју брижљиво разастре по поду.

— Оче — рече он изломив срчано ледену кору која му дотле покриваше срце — ја бих се радо вратио Богу, али је ли могућно да ми Он опрости толика зла дела?

— Сине — рече калуђер — да су твоји греси многобројни као песак на морској обали, водене капље у облацима или као звезде на небу, уништило би их искрено кајање и покрило Божје милосрђе. Зато грешнику не треба извињења. Управо је таква сумња основ његовом вечитом проклетству.

Тада паде господар пред узвишеним старцем и исповеди му своје грехе, док му сузе кајања тецијаху из очију

и падаху на сламу, на којој клечаше. Калуђер хваљаше гласно Господа за његова велика милосрђа и затим заспа.

Њему се уснн да је изненада дошао пред престо Божји. Вечна правда држаше у руци теразије, на којима се мери добро и зло. Једна душа треба да се на истима измери — то беше душа господара од замка. Ђаво баци са победоносним лицем огромну количину злих дела истога на један тас. Добри духови, који беху присутни, покрише рукама своје лице од гнушања и сажаљења, док душа болно узвикну.

Али сада се приближи њен анђео хранитељ, онај благи, стрпељиви, лепи анђео, који свима нама натерује кајање у срце, сузе у очи, милостињу у руке и молитву на уста. Он донесе једну сламку уквашену сузама и баци је на други тас. И гле — душа беше спасена!

Кад је калуђер другога јутра устао, нађе цео замак у највећој забуни. Он питаше за узрок и дознаде, да је те ноћи умро господар од замка.

Јагодини, 1899.

С немачкога превео: **Воја Младеновић.**

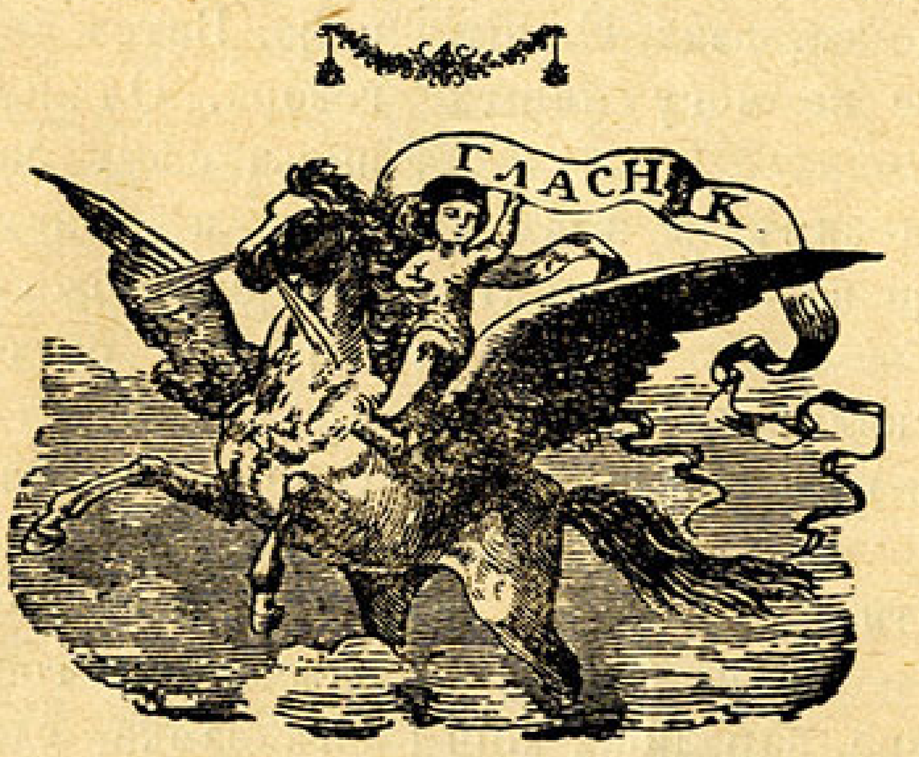

— **Нов календар.** Одавна се већ пише о томе, како да се уреди календар, па да један буде бар за све хришћане, али се до сад није могло до тога доћи. Лањске године саставио је руски свети Синод један одбор од учених људи, који да изнађе пут и начин, да се састави календар, који би био бољи и савршенији од свију, па онда да тај календар усвоје сви хришћански народи. Сад новине јављају, да је тај руски одбор са својим послом готов и да је удесио нов календар. Најтежи му је посао био, да одреди, како да се Ускрс слави и то је решио овако: Христос је васкресао у недељу 5. Априла, па по томе и у будуће да се слави Ускрс свагда у недељу као и до сад, али пошто то не може бити свагда 5. Априла, јер 5. Април може бити и у друге дане, а не само у недељу, то да се утврди, да се Ускрс прославља свагда у прву недељу иза равноденствија т. ј. иза онога времана, кад су дан и ноћ једнаки а то је после 9. Марта и то тако, да Ускрс свагда буде у недељу између 4. и 11. Априла, дакле никад да не буде раније од 4. Априла, а никад касније од 11. Априла. Тако би онда било, да Благовести не би никад могле пасти после Ускрса ни Ђурђев дан пре Ускрса, што по садашњем календару може да буде. Ако би се сви Хришћани у том сложили, да овај и овакав календар усвоје, онда би и Ускрс и све остале празнике у једие дане прослављали, што би заиста најлепше и било, а то би се имало отпочети од Нове Године 1901. год. и тиме би сав Хришћански свет отпочео нови, двадесети век.

— **Калуђерице ковачи.** Једне енглеске новине пишу, да у јужној Африци, тамо, где се сада бију Енглези и Бури, има једно *калуђеричко друштво* које и занат ради, и то занат за жене необичан, занат ковачки. Да би римску веру ширили и у јужној Африци, населе се неке калуђерице близу Кинг-Уиљемс-Тауна у Капланду. Али их тамо нерадо гледаху и Енглези и Бури. Због тога купе калуђерице тамо пространо добро, па како су тамо орачи и копачи ретки, јер ко шта ради, ради себи па не доспева и другоме, то се калуђерице латише саме орања и копања. Једанпут им се сломије цртало, па како у свој околини не беше ковача, то калуђерице набаве у Капштату све што треба

за ковачницу, па узеше једнога ковача да их учи ковати и калуђерице научише ковачки занат. Видећи, да се ковачки занат добро исплаћује, оне подигоше праву ковачницу, наместе добре мехове, снабду ковачницу потребним алатом, и наместе се као манастир женских ковача. Ко онуда пролази, тај види калуђерице у угаситом оделу, како копају, ору, кују и поткивају коње. У свој околини познате су калуђерице ковачи у манастиру св. Доминика као особито веште у занату.

— **Чувајте се пушке.** Трговац у Новим Шовама, што је село у Бачкој, Филип Лам, убија у доколици из старе пушке врапце по дворишту. Кад неко дође и одзва трговаца у дућан, трговац остави пушку уз зид, па оде унутра. Међутим мали синчић његов, дете од 9 година, узме пушку, те из шале нategне на своју матер, која баш у тај мах изиђе из куће. Пушка опали и згоди сироту жену баш у десно око, те се сиротица сруши и на мах мртва остане. — Ето, како се из непажње у тренутку догоди грозна несрећа.

— **Глад у Бугарској.** Из кнежевине Бугарске пишу, да тамо влада ужасна глад у једном од највећих округа, који се зове Хасковски. Више од 50 села пати и љуто страда немајући ни зрна жита, ни прегршти брашна и то баш у ово доба године, кад треба и собе грејати. Земаљске власти се труде, да колико толико утоле ту љуту невољу, али су до сад већ многи од глади помрли. Страшно!

— **Занимљива старина.** У Србији, у месту Костолцу, нађен је Јануара месеца о. г. леп сандук од олова, саркофаг и у њему костур једне жене, мисли се какве отмене Римљанке старога времена. Рачуна се да томе сандуку има најмање 1500 година, али је зато костур ипак добро очуван и око главе виде се још плетенице. Лакат десне руке положен је преко груди, а лева рука је пружена уз тело. Сандук је тежак преко 250 килограма, дуг је око 2 метра а широк око пола метра. Дугачке стране украшене су са 3 положена крста, чело са једним квадратом а заклопац са 17 звезда. Израда је врло дивна. Саркофаг овај је однет у музеј Пожаревачке гимназије, која се зове кнеза Михаила.

— **Угарски зецови у Француској.** Француска влада замолила је Угарску владу, да јој пошље неколико хиљада живих зецова, да занове пасму француских зецова који су много мањи и у последње време врло кржљави. Угарска влада се одазвала овој молби и наредила је, да се живи зецови хватају, те су у Банату ухватили 790 зецова, а по другим крајевима Угарске нахватано је око 5000 зецова и све су послали у Француску, да се тамо расплоде.

— **Народни добротвор.** У Ујми, у Банату, преселио се у вечност други дан Божића угледан Србин *Сава Бељин*, који је оставио све своје имање у износу око 80,000 круна на добротворне цели своме народу. Нека му је слава и овога и онога света!

— **Црнина у Енглеској.** Због енглескога рата у Трансвалу, изгинули су силни Енглези и у црно завили своје очеве, матере, браћу, сестре и осталу својту и пријатеље. По обичају из жалости се носи црнина за милим покојницима, а у Енглеској је толика црнина потребна, да су све штофове за црнину распродали, па ни творнице (фабрике) не могу довољно да нараде, зато трговине из Лондона наручују црнину из других држава па су наручиле и 20,000 метара у Будимпешти, да подмире бар најпреће потребе. — Ето што им доноси лакоми и неправедни рат!

— **Угља! угља!** Има већ неколико недеља, како по Чешкој и још неким Аустријским покрајинама вичу: угља! угља! као оно што вичу по крајевима у којима влада глад: хлеба! хлеба! У Чешкој су многи рудници, из којих се вади камени угаљ, а камени угаљ служи сада као изврсно гориво, па се њиме греју пећи, терају железнице и пароброди, терају машине у разним творницама (фабрикама), па на њему многи и кувају, У Чешким рудницама раде на стотине хиљада радника, па ти радници сад наједанпут почеше стрејковати т. ј. договорише се, да ниједан не иде вадити угаљ, док им се не повиси плата, јер досадашња им је плата мала, па не могу да издржавају своје породице. Они су најпре лепо захтевали од газда и власника, да им новисе плату, па кад они не хтедоше, онда радници обуставишо посао. И од тога наста у Чешкој и осталим покрајинама права невоља. Угаљ, што се вади у Чешкој, не троши се само у Чешкој, него се разноси и у друге земље, па када се престаде радити, наступи невоља у сред зиме, јер нестаде угља, па се нема чим грејати ни на чему кувати, многе творнице обуставише радове. Што је још било угља у приправности, томе скочи цена на двоструко и троструко, па кад и тога нестаде, оно се буни народ и виче: угља! угља! дајте угља! јер пропадосмо од зиме и некувања. Пате се и радници, јер сад немају никакве зараде; у невољи су и газде, јер им нема ко да ради, али не ће да повишују плате држећи, да ће радници невољом нагоњени вратити се на рад; а због

њих пати се и народ и застају радње, те је на све стране велико зло. Радници се пак надају, да ће успети својим страјковањем, на њиховој је страни и народ, па им купи и прилоге да могу живети и дуље издржати, јер и народ мисли, да је право да се радницима даде боља плата за њихов мучан и горак посао па још дубоко по 300—400 метара под земљом, где никад не допире ни сунце ни месец, него се увек спрам свећа ради. Држи се да ће се ово страјковање морати што пре свршити, јер да овако већ не може дуго остати.

— **Прелаз у православље.** У новије време често се може читати, како овде и онде прелазе из других вера у нашу свету православну веру. Тако је и сад на Три Јерарха прешао у Суботици у православље г. *М. Вилишић* царски и краљевски капетан у војсци. Господин Вилишић је по рођењу Словенац родом из Трста, али је од увек јако волео Србе и са Србима се много дружио, па је и православну веру заволео, па је зато у њу и прешао. Уз то се он још и жени и узима за жену једну честиту Српкињу. Е па нека му је сретно и благословено!

— **Најстарији човек у Београду.** Почетком Фебруара умро је у Београду *Стојан Илић* у дубокој старости од 110 година. Оставио је иза себе жену, која је само неколико година млађа од њега. Покојник је све до своје смрти био потпуно здрав, а умро је од капи у срцу.

— **Зараза од књига.** Један руски лекарски лист јавља, да му се шест чиновника у једној писарници у Петрограду у исто време разболели од сушице. Стручним испитивањем нашло се, да у књигама, које су сви чиновници читали, има јектичавих бацила (клица). Књиге је заразио један јектичав чиновник, који је имао ружан обичај, да лиже прсте, кад при читању преврће листове. — Зато се ваља добро чувати читања туђих књига, а особито оних, које долазе из болесних руку.

— **Чудан случај.** У Толни у Угарској неки дечак од 14 година, који је био блесаст или сулудаст, падне с једнога дрвета и разбије главу. Однесу га обнесвешћена кући, а када је дошао к себи, а он поче говорити паметно да не може бити лепше, па се лепо сећао свега, чему су га некад узалуд учили, па и рачунати је сад знао тако, да су му се све чудили Овом случају чуди се сав свет, а особито лекари. Слично се казује за славног грчког филозофа Питагору, да је у детињству био врло глуп, па га његов ковач једанпут добро звекну по глави и он од то доба доби сасвим другу памет и постаде славан човек. — Међер ће још и батине бити особити лек!

— **Бури или Боери?** Питају нас неки, шта је боље рећи: *Бури* или *Боери*, јер се по новинама и књигама обоје пише. На то питање одговарамо, да је *боље* и управо *прави* назив *Бури*. У Холандском језику, чија то реч и јесте стоји написано *boer*, али се то по холандском не изговара *боер*, него *бур*, и значи: ратар или сељак. Ни у једном језику није писање тако просто, лако и добро, као у српском, јер српски пишемо онако као што и говоримо, а читамо као што је и написано. Особито је тешко читање у француском, енглеском, па и у холандском, јер једно видиш нанисано, а друго се изговара Тако у француском пише *roi* а не чита се: *рои*, него: *роа*, што значи *краљ*. У енглеском пише се *Times*, а не чита се *Тимес*, него: *Тајмс*, што је име највећих енглеских новина што излазе у Лондону; а значи: време. У холандском пише ето *boer* а чита се *бур*, итд. — И по том се тек види, како је наше писање лако и добро.

---

1. РЕБУС.

Саставио: Војислав Јунгић у Сарајеву.

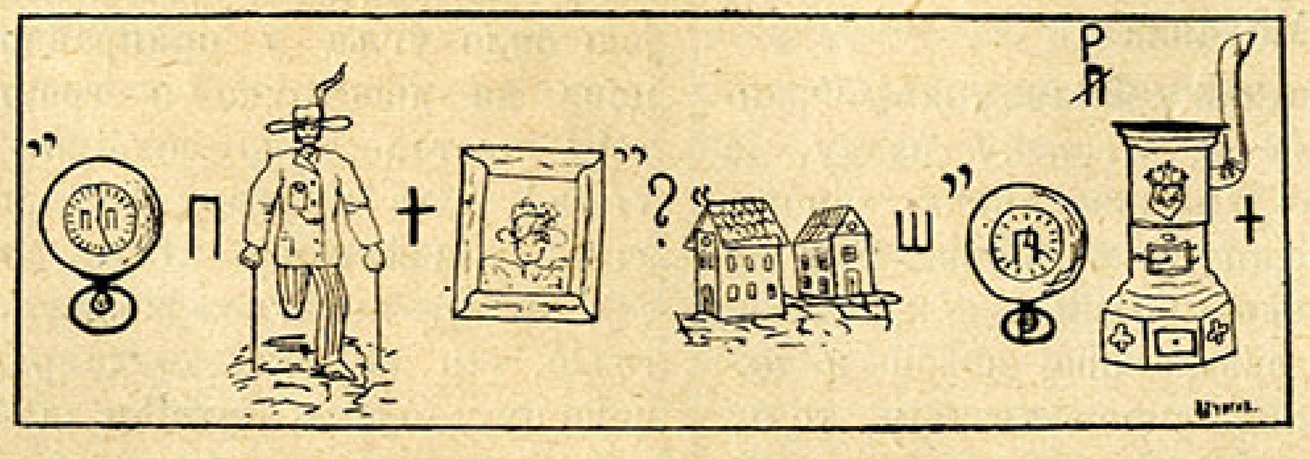

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставила: Марија Олујић у Книну.

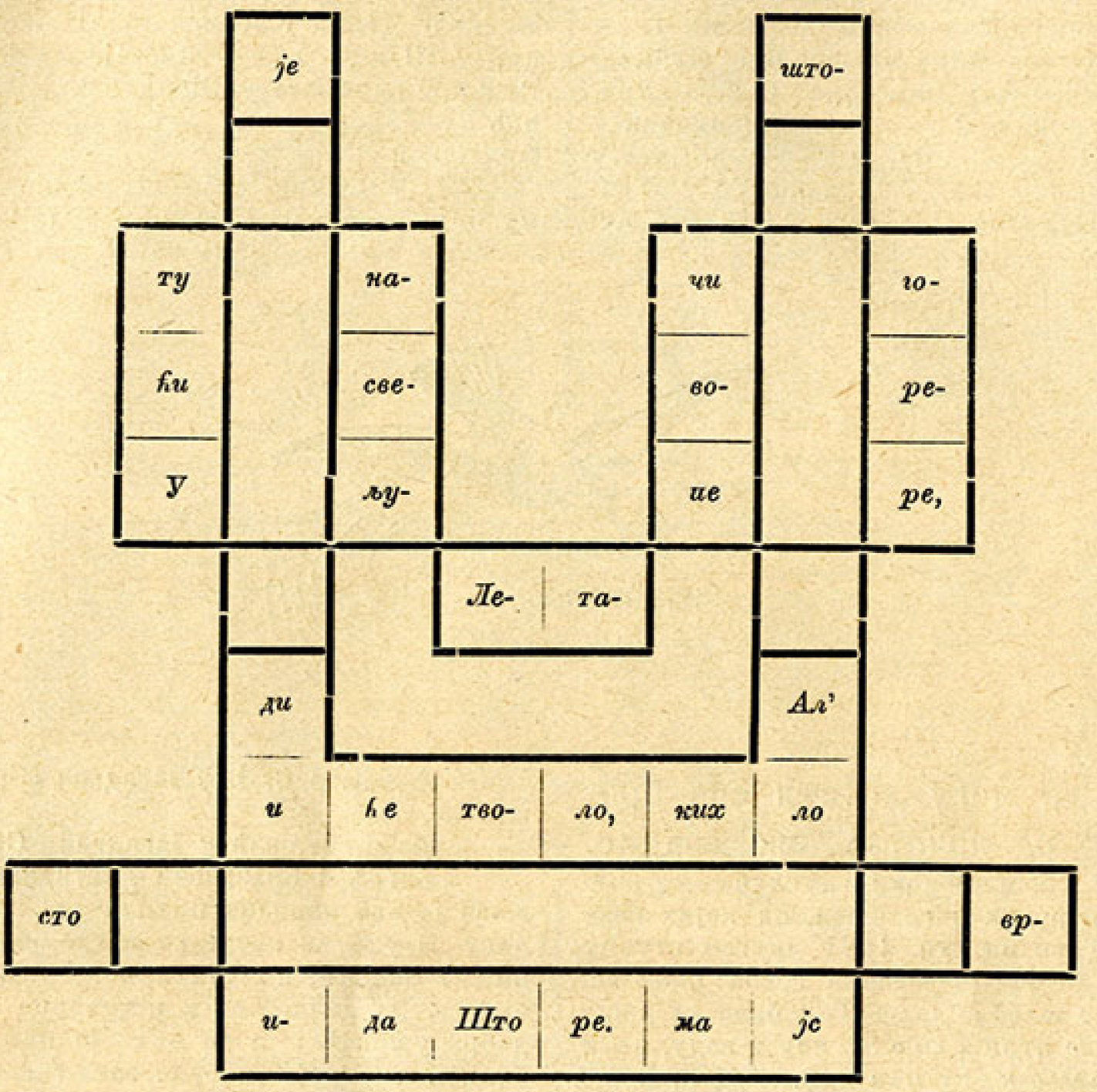

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **1. Ребус:** Што ко ради, себи ради; **2. Коњички скок:**

Да ме метне ко за краља,
Ји бих знао како ваља,
Јагода бих много им'о —
Други порез не бих прим'о.

Место новца од папира,
Сковао бих сто талира,
Купио бих седам чета,
Од олова, од дрвета.

Никад не би било поста,
Ручала би свега доста,
Локомића сваког свеца, —
Место хлеба све переца.

3. Рачунски задатак: У голубињаку је било 24 голуба и 12 голубица; кад ее од једних и других закоље по 8, остаће 16 и 4, а то је 4 пута толико голубова, као голубица.

Правилно решили: Миливој Поповић у Суботици: све. — Јова, Мита и Стева Коњовић у Сомбору: 1. — Сава Иванишевић у Срем. Карловцих: све. — Ђура Јефтић, Светислав Костић и Душан Мијатовић у Срем. Карловци: све. — Александра Панић у Срем. Карловци: 1. 3. — Радован Стефановић у Белој Цркви: све. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Бранко, Здравко и Милева Малић и Драгиња Лавић у Бос. Градишци: 2. — Шандор Малушев у Суботици: 2. — Ружица и Верица Живковић у Баваништу: 2. — Даница Јелачић у Сомбору: 2. 3. — Павле Лалошевић у Сомбору: 2. — Душан Косовић и Сава Оборкнежевић у Н. Саду: све. — Славко Атанацковић и Сава Георгијевић у Н. Саду: све. — Стево Дворнић и Александар Трифуновић у Б. Бану: све. — Браћа Јовановић у Срп. Елемиру: све. — Никола Вукмировић у Осеку: 1. 2. — Јелка Василић у Митровици: 1. 2. — Павле Давидовац у Митровици: 2. — Марија Стојановић у Митровици: 2. — Јов. Михајловић у Н. Саду: све. — Јелисавета Митровић у Дол. Тузли: све. — Стеван Зорић у Брезичани код Приједора: 2. — Душан Ђурић у Бањој Луци: 2. — Бранивој Шупут у Загребу: 3. — Видосава и Милорад Чубриловић и Стојан Гајић у Бос. Градишци: 2. — Војин Бркић и Александар Миланковић у Сомбору: 1. 2. — Ана Милетић, Милева Марковић и Јов. Васиљевић у Д.

Тузли: 2. — Љубомир Поповић, Никола Трбојевић и Милутин Косановић у Будимпешти: 1. 2. Теодор Новаковић и Ђокица Мајсторовић у ос. Градишци: 2. — Панто Крстић у Добоју: све. — Вукосава Богдановић у Нашицама: 2 3. — Милана Тешић у Гуњи: 2. — Меланка Пајићева и Емануило Георгијевић у Земуну: 1. 2. — Давид Гринфелд у Бијељини: 1. 3. — Данило Медаковић у Руми: 1. — Душан Бижић и Марија Мирковић у Бос. Дубици: 2. — Тошо Бугориновић у Бијељини: 1. 2. — Драгутин Дакић у Зворнику: 2. — Јелена Јанковић у Арачу (Фрањеву): 1. 2. — Ненад Суботић Бата у Вел. Бечкереку: све. — Милан Живановић у Грабовцима: 1. 2. — Драгутин Петковић у Бос Дубици: све. — Мих. Миланковић у Шапцу: 1. 3. — Вељко Јанковић и другови у Добоју: све. — Иво Дујловић у Бос. Градишци: 3. — Емилија и Обрад Грујић у Арачу: 2. — Бранко Калуђерчић у Сарајеву: 2. — Милан Митић у Шапцу: 2. 3. — Лаза и Светислав Продановић у Сомбору: 2. 3 — Милан Павковић у Шапцу: 2. — Емилија Ранин у Каменици: 1. — Миливој Марић у Каменици: 1. — Драгољуб Цричевић у Шапцу: 1. — Симо Николић у Фочи: 2. — Ружица Васићева у Шапцу: 2. — Петар П. Ковачевић у Буни: све. — Илија Димитријевић у Брчком: 2. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☛ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

Исправка. У прошлом броју „Голуба“ се поткрало више штампарских погрешака, од којих неке и смисао кваре. Тако на стр. 41. у другом ступцу а последњем реду стоји: *голубова*, а треба: *галебова*, јер није све једно: *голуб* и *галеб*. Голубови су наше познате лепе и миле птице, које не иду у воду, нити знају пливати; *галебови* су пак птице од прилике толико велике као голубови, али они иду у воду и знају пливати, налик су на наше чигре, а живе јатима на обалама мора, па их има веома много и на предгорју Добре Наде. — Даље на стр. 42. у другом ступцу а 8. реду од доле стоји: *Хохандско племе*, а треба: *Холандско* племе, што ће рећи: да су од холандског порекла, али бурски језик ипак није то исто што и холандски, какав је некад био, него је налик на холански, јер је од њега постао

Т. Ј. Нов. у Бос. Градишци (Босна). Није за нас.

Селимир у Сарајеву (Босна). Без правога потписа сваки пошиљак иде одмах у пећ.

Љуб. С. Василијевић у Пурачићу (Босна). Коњ. скок ни сад није правилно сложен. Ваља да добро пазите у решеним коњ. скоковима, како то скакање иде, па ће те ствар брзо разумети па и сами добро састављати. Скокови морају увек бити у једнаком размаку, а не час даље час ближе. Слог сте изабрали веома леп и за коњ. скок згодан, па покушајте још, па шта вам и за руком пође. — Песмица је пак слабачка и није за јавност.

Љубомир С. Ј. у Јагодини (Србија). Не свиђа нам се.

Добр. Стојнић у Јагодини (Србија). Добро је.

Богољуб Бранковић у Јагодини (Србија). Занимљива је ова народна приповетка, али није за наш лист. Поука из ове приповетке била та, да не треба ништа радити, ни учити, него чекати, да Бог чини чудеса, да ленштине и незналице благују и свако добро уживају; а то нитя је кад било нити може бити нити треба да буде, зато такову науку „Голуб“ не приповеда.

Милан Павловић у Шапцу (Србија). Није правилно сложено, а није ни слог потпун, зато се не може употребити.

С. Николић у Фочи (Босна). Такав смо ребус већ донели.

Драгољуб Цричевић у Шапцу (Србија). Што није лепо нацртано или лепо написано, не прима се ма иначе и добро било.

Петар Ж. Трњавчевић у Панчеву (Банат). Последње писмо, које смо добили од г. Ђорђа Ковачевића Србина из Америке писано је у Сан Франциску Децембра месеца прошле год. и држимо да је и сад тамо и може му се писати под оваком адресом: Gjorgje Kovačević, San-Francisco, Cal. (Amerika).

Шандор Малушев у Суботици (Бачка). Што је на наше уредништво стигло, то смо ми у своје време већ и штампали; остало је штампано у нашим великим листовима „Застави“, „Србобрану“, и „Бранику“; у њима је штампано и оно што и код нас.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. МАРТА 1900.

СКРОМНОСТ И ХВАЛИСАЊЕ.

— Упоређење. —

Скромност је врлина човјекова,
која се сама не истиче на углед,
а која се ипак и у најзабитнијем
куту лако примјети.

Хвалисање је напротив људска
мана, којом човјек силом хоће
да скрене пажњу на себе,
па ипак свакада остаје не опажен.

Крајишник.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

VI.

Путем док нису приспели до колебе, пастир Тима говораше Богољубу и Милошу: „данас не ћете спавати код куће ни један, да запамтите кад сте дирали у мог малог гарова, кога ја чувам и волим као очи у глави, јер ми је он најверније и највредније од свих паса. Колико пута сам био у опасности од нападаја вукова, а он први залаје и узнемири све остале псе и нагони их да сви сложно нападну на вукове, и колико пути ми је спасао стадо, сад га не бих дао ни за које благо. Па сте се још смели усудити, да га украдете. Е чекајте! Скупо ћете ви то платити. Вечерас ћете на тврдом спавати и мршавију вечеру јести него што сте код ваше куће добијали и нећу вас пустити до год по вас когод не дође. Ја знам да сте ви данас морали утећи од куће, па сад ваши родитељи воде бригу о вама, а ви се ето клатарите и губите време. Крадете Богу дане. Кајаћете се ви због те ваше лакомислености. Тебе Богољубе врло добро познам! Знам да си и код куће раскалашан и неваљао, а знам и то да радо узимаш оно што није твоје, али ја ћу већ испричати твојим родитељима“... „Е па шта ми можете наудити и ако кажете... упадне Богољуб брецајући се и мрким погледом пресећајући пастира Тиму... моји родитељи нису код куће, већ у далекем трговачком граду С... па како ћете казати, кад они не ће доћи кући за пуних осам дана. Напослетку што да се ја вас бојим, има мој отац блага и имања, да се не морам ја мучити и учити. Не морам ићи у школу, живећу као бубрег у лоју. Ја се баш много ни вас не бојим, могу ја и сад утећи да хоћу, али не ћу... хоћу баш да и ја једанпут спавам у колиби.

„Не ћеш ти спавати у колиби... дода пастир Тима доста оштрим и претећим гласом... спаваћеш ти код паса под ведрим небом на зеленој и росној трави, где не ћеш моћи ока затворити од лавежа паса...

„Па нека, па нека... али ћу ипак сутра бити код своје куће... поче Богољуб.

„То ћемо видети хоћеш ли ти етићи сутра кући својој... А зашто да не одемо? упита Милош тужно и уплашено... „Ти ћеш отићи, јер ти нисси крив, а тебе управо и не познајем, не знам ни чији си. Имаш ли родитеље? „Немам! одговори Милош показавши умиљато лице спреман, да даде разјашњење о својој судбини и невинности. а и невољи у коју га је увукао лакомислени Богољуб. — „Ја сам сироче без оца и матере. Имам само рођеног стрица Ранка Ранковића, који је надзорник добра властелина Славића. Он ми је сад старатељ, те ме школује и води о мени сву бригу.“

„Лепо, лепо... сад све знам... рече пастир Тима... кад су се већ приближили ка колеби, у којој је ватра пуцкарала, а крај ватре сећаше пастирева кћи од 12 година и варила млеко... ти Милошу можеш, ако хоћеш, ићи кући, па отиди Богољубову оцу и кажи да сам га ја задржао у колиби.

„Е ја не смем, а и нећу да идем без Богољуба...“ одговори Милош озбиљно и приближи се Богољубу те га ухвати за руку и стискаваше му је у знак верног пријатељства. Пастир Тима у колико се мало час ражљутио на ове несташлуке, у толико се и зачудио искрености и одважним разговорима оба

дечака... а како и сам беше милостива срца, то им је одмах опростио у срцу, само их је хтео привидно мало застрашити, тиме што их је вратио натраг и одредио казну да на пољу спавају.

„Е па кад сте тако искрени и верни један другом, поче пастир Тима дирљивим речима... опраштам вам, па идите с милим Богом кући и будите од сад паметнији и послушнији. Трудите се да вашим родитељима учините радост, а не жалост. — Идите у школу, учите и будите вредни. — А сад ево ти овог мог гарова, Богољубе, па га чувај и храни, њега си одавно желео, па ти га сад поклањам! рече пастир Тима ставши близу колибе, и пруживши мало црно псето Богољубу, који од изненадне радости не знађаше шта да рекне. Укоченим погледом гледаше у пастира Тиму на кога је у свом срцу сву срџбу и мрзост изливао мало прије, јер је збиља мислио да ће га пастир Тима можда и истући још како је био љутит. — Напослетку се охрабри, па видећи да му пастир Тима озбиљно даје оно што му је најмилије, извади из шпага пет сребрних форината и пружи их пастиру. Тими с усхићеним речима: „Ево вам ових пет форината, за то псето! Само кад сам своју жељу постигао!“

„Добро, добро! Хвала ти! Ја теби псето поклањам, а не продајем ти. Ја знам да је твој отац богат, па да и ти носиш собом новаца, да и ти расипаш бабино благо, али ја све кад бих ти ово псето и продао, не бих од тебе примио ове новце, јер ја чисто не верујем, да си ти толико могао добити на расположење... рече пастир Тима озбиљно погледавши у Богољуба.

Богољуб се застидео а и препао од ових пастиревих речи, те тргнувши руку, хтеде метнути натраг у шпаг, али га пастир Тима ухвати за руку, привуче га к себи, опипа му шпагове и примети, да Богољуб има још много сребрњака.

„А од куда у тебе толики новци? примети пастир Тима... то није код тебе био данас чист посао... Говори истину!“

Богољуб га мољаше за опроштење и исповеди му све шта је учинио са Милошем.

„Е, онда сте ипак криви, а кривце треба казнити, да се поправе. Дрво се савија док је младо! говораше пастир Тима. Е, онда није друкче, већ хајде у колибу. Не ћу вас пустити, јер какви сте ви препредени мали лажови и варалице, ви ћете још обедити на правог здравог. Натраг се вуците и не ћете се одавде маћи, до год ко не дође по вас.“ — Ништа друго не преостаде Богољубу и Милошу, но да се и опет покоре пастиревој одлучној и љутитој заповеди и издрже за њих веома тешку казну, а то је: да не спавају код куће у мекој постељи, већ на трави под ведрим небом, поред дреке и лавежи пастирских паса. Богољуб се није толико страшио, нити га је савест гризла, да ће га код куће казнити. Кидао се од једа сиромах Милош оног вечера, савест га је гризла што се спријатељио с Богољубом те поред њега и он страда и још да ли ће сретно проћи ако дочује његов старатељ чича-Ранко шта је данас учинио и где је ноћ преспавао. Пастир Тима видећи у Богољуба пун шпаг новаца, већ и зато не хтеде отпустити, бојећи се да не ће какав хуља дознати на путу, изиће пред Богољуба и отети му све новци. Обојицу одмах поведе собом у намери да их склони у колиби, да ноћас преноће како год, а ујутру да их сам одведе, па да све исприча.

Тако Богољуб и Милош ипак доживеше оно, што никад ни сањали нису да спавају у колиби.

Кад стигоше у колибу мала им се пастирева кћи изненадила, али се у

толико и обрадовала што је имала друштво, те се с њима и са оцем после вечере до миле воље насиграла и наразговарала. А кад их беше сан ухватио, пастир Тима донесе доста сламе простре по земљи на обе стране у колиби, на којој су Богољуб и Милош спавали тако слатко као да су на свиленим јастуцима лежали. Умор и онај пољски здрав и оштар ваздух доносаше мирис пољских сваковрсних цветова те их успављиваше.

Ни лавеж паса ни пуцањ пиштоља неких околних пастира, није их узнемиривао, тако су слатко спавали оба дечака у колиби све до рујне зоре, када је пастир Тима овце већ био помузао, млеко у канте усуо, затим овце пустио из тора на отворено поље. Затим је спремио торбу са јелом својој кћерци и упутио је где да се са овцама задржава, док се он не врати из града. Пробудивши пре зоре Богољуба и Милоша, узвари им млека и даде сваком по један дрвен чанак и по једну дрвену кашику, па постави их за ониску округлу зелену трпезу. Богољуб и Милош устадоше баш кад се јарко сунце рађало, одмах се умише, а онда седнувши на земљу за ониском трпезом, у сласт једоше удробљена бела хљеба у млеку.

Милош је опет почео стрепити и горко се кајао у срцу свом, што је јуче учинио и крв му у лице удари од страха кад помисли, да ће бити лишен милости свога стрица, ако дозна шта је учинио. Богољубу је била девета брига за казну. Он се ни за шта није бринуо толико, колико за мало црно псето, које му је пастир Тима поклонио. Бринуо се да ли ће остати код њега, а ако остане, да ли ће се моћи што боље извежбати за лов.

Кад су доручковали, пастир Тима је већ био спреман за полазак. Маломе гарову је везао био узицу о врат и дао Богољубу да га води, а он сам је на леђа упртио четир канте млека, које мора однети своме господару у град неком Грду. Путем идући кроз град, сусрете их властелинов један слуга, који је сав сретан био и као да је свога оца угледао, толико се обрадовао, што је наишао на Богољуба и Милоша, кога су синоћ и ноћас сви тражили по граду, а јутрос рано слуге отрчаше као без душе на добро (салаш), да их траже. Видећи их, позове их кући, јер да су родитељи баш синоћ дошли с пута и да су обоје болни и због изненадне опасне болести морадоше се вратити кући. — На њихову још већу жалост престравише се родитељи кад чуше да је нестало Богољуба.

„А сад хвала Богу само кад сте ту! рече слуга једва одахнувши душом. Пастир их обојицу преда слузи и још га замоли, да каже властеливу и чика-Ранку, да ће он чим сврши свој посао, доћи да им каже све где су јуче били и шта су радили. И тим сврше. Пастир оде својим послом, а слуга поведе Богољуба кући. Милош је сâм отишао својој газдарици, где је на стану био, која је оне ноћи исто тако препатила страха, као и Богољубови родитељи. А кад га је већ оног јутра видела пред собом, скинула је бригу и сваку одговорност с врата.

(Наставиће се.)

МАГДЕБУРШКЕ ЛОПТЕ ОД ЧАША.

Поучна забава или забавна поука.

У Магдебургу, знатној немачкој вароши, живео је на 250 година пре нас чувени градски начелник *Отон Гверик*, који је био и чувен научењак. Он је пронашао ваздушни шмрк или славину, којом се може из каквога суда извући ваздух, баш као што се на славину извуче вино или вода из бурета. Он је пронашао и тако звану Магдебуршку лопту, која је начињена од две полукугле, које кад се саставе, буде шупља кугла или шупља лопта, на коју се може згодно наместити и ваздушни шмрк. Када се тим шмрком извуче из те лопте сав ваздух, онда се полукугле тако стисну, да их никаква човечија снага не може раставити. Покушаја ради начинио је Отон Гверик од бакара и месинга такову лопту велику и са обе стране ставио јој велике уши, да се може за њих ухватити па носити или вући свако себи. Када је из те лопте ваздушним шмрком извукао сав ваздух, онда су се полукугле тако стисле, да их ни више људи нису могли раставити, па су онда на сваку страну упрегли по више коња, и тек су је онда са тешком муком раставили, али је тада лопта пукла као из топа.

Што се те полукугле не наду раставити, узрок је притисак ваздуха, који обе кугле споља притискује и тако силно стеже, и то зато, што у самој лопти унутра нема ни мало ваздуха. По томе, што је са том лоптом први покушај чињен у Магдебургу, зове се она Магдебуршка лопта или Магдебуршке полукугле, о којима се и данас прича и приповеда као о чуду неком.

МАГДЕБУРШКЕ ПОЛУКУГЛЕ ОД ЧАША.

Да се такова лопта са шмрком направи, треба велике вештине а и трошка, зато их не можемо лако имати. Али налик на то може свако себи направити у својој соби од обичних чаша, па да га баш ништа не кошта, до ли мало добре воље и стрпљења. А ево како:

За овај покушај ваља узети две сасвим једнаке чаше, које кад се отвором својим једна на другу ставе, ваља да се потпуно заклапају. Узме се по том један комадић свећице и мете се на дно једне празне чаше и запали се. Иза тога се узме подебљи папир, покваси се и положи на ту чашу, у којој свећица гори. Ваздух ће се у чаши од запаљене свећице загревати и ширити, па ће испод папирића излазити на поље; за тим се друга празна чаша стави озго на ону са свећицом, али тако, да се са свим добро приљубе. Свећица ће још само мало горети, па ће се угасити, јер је нестало ваздуха, а где нема довољно ваздуха, ту не може ни ватра горети нити може што живо живети. Узмете ли сад горњу чашу да је скинете, видећете, да је долња за њу пријонула и не отпушта се, притиска је спољашњи ваздух и држи их обе заједно. Кадикад ће онај папир између чâшâ пући, подерати се; али, ако су чаше иначе добро једна на другу намештене, покушај ће и онда добро испасти. Ето таку силу има ваздух, и ако нам се он чини и сувише житак, ведар и лак. Пре смо видели, како сабије цело јаје у боцу, сад ево видимо, где држи полукугле и чаше заједно, а чини још и сијасет других ствари; па кад све ово знамо, онда нам није ни чудо, јер Бог, који чини и друга велика чуда, чини ето и то, да и тела, као што су ваздух: мека, житка и провидна, ипак имају тако силну снагу. Зато и овом приликом усликнимо: Слава нека је свагда свемогућем Богу!

АМАНЕТ.

Ја сам синак српског' рода,
Српског оца српске мајке,
Име, крв, мач, тај аманет
Примио сам од бабајке.

„Србин буди чедо мило,
„Тако ми жив сине био!
„Српском крвљу Српство брани,
„Ма сред боја крвцу лио!

„Па и онда кад последњи,
„Куцне часак твога жића,
„Кажи: Да си Србин челик,
„Да си огањ, пламен живи.

„Српски збори, српски твори,
„Или проклет био сине,
„Српски језик чувај, брани,
„Што ти оста од старине!“

— Хоћу, оче, хоћу мајко,
Ваше р'јечи срцу примит',
Свêт аманет, што ми дасте,
Ја ћу чуват' и бранити.

Буна, 1899. Петар П. Ковачевић.

СПАСИТЕЉ.

Имам још мало времена пре но што посете учиним, па пошто је велика врућина, ићи ћемо сине мало у шетњу Рајнским насипом. — Тако рече доктор Шел своме сину Максмилијану коме беше дванаест година.

Овај се брзо спреми, па рече:

— Зар не ћемо повести и нашег Нерона?

— Па хајд! — одговори отац излазећи напоље.

После неколико минута стигоше Рајнском насипу, где тихи ветрић освежаваше ваздух.

— Ово је добро — рече отац и дахну неколико пута дубоко.

Максмилијан посматраше само лађе које долажаху и одлажаху.

— Погле оче, једна машина вуче три шлепа и сва три пуна до горе, а таласи запљускују на кров.

Тутњећи приближаваше се машина; црни облаци дима дизаху се из димњака. Једна девојчица од десет година сеђаше до ивице лађе и држаше мараму у таласима. Наједанпут испадне јој из руке марамица; она је хтеде да дохвати, те тако падне у воду. Максмилијан повика; Нерон беше већ скочио у воду, ухвати девојчицу и пливаше ка обали, те сретно исплива с њом.

— Изврните дете да вода истече — рече један од присутних који беху дошли да виде шта је.

— Не — рече лекар.

Он положи дете на трбух, отвори му уста, опра их од муља а такође и нос; затим извуче језик и веза га за браду детињу марамицом — сад поче вода да излази. После скиде све хаљине с трупа, простре их и положи девојчицу на леђа; па узе једну сламку и голицаше је по ноздрвама, трљаше груди и лице марамом, ну ипак се дисање не појави.

— Ми морамо на вештачки начин да произведемо дисање. Останите овде — рече један од присутних — да би ме могли заменити.

Он ухвати дете за руке преко мишица, дизаше их изнад главе детиње и спусташе притискајући уз грудни кош. То дизање и спуштање понављаше полако и умерено — до петнаест пута у минуту.

Кад се замори, даде другоме до себе.

После пола часа опази лекар да се бледо лице почиње црвенити и девојчица прогледа.

— Спасена је — рече лекар.

— Марија! Марија! јеси ли жива? — викаше јој њен отац. По том је отац узе у руке и плакаше од радости.

— Хвала, хвала, добри господине! Да нисте Ви били овде ја не бих више гледао своје ћерке! Бог нека Вам за то плати! — рече Маријин отац.

— Хвала припада Богу који ме наведе овде у ово доба — рече лекар, па настави:

— Обуците брзо дете, носите га у постељу и дајте му што топло да пије, али испочетка по мало; сутра ће зацело опет весело бити.

Отац однесе радосно дете захваљујући лекару.

Јагодина.

С немачкога: **Добривоје Стојнић.**

У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ.

Цртице из земљописа и народописа.

(Наставак.)

Већ је речено, што је Буре навело на то, да се из Капске земље селе даље на север, да буду слободни од Енглеза. Они су своју намеру и извршили. Бури су врло побожан народ, дан на дан се моле Богу и читају свето писмо а певају Давидове псалме. Из светога писма су добро знали: како су се некад и Јевреји из Мисира селили у обећану земљу; знали су, да су они 40 година путовали и најпосле дошли тамо, куда их је срце вукло, нашли су обећану земљу; па знајући то Бури, тврдо

су се уздали у Бога и његову милост, па су и веровали, да ће и они наћи такову земљу, где ће мирно и слободно моћи живети. Одавна су се спремали на пут, али се још нису кретали. Кад ал' једанпут позваше енглеске власти једнога Бура пред суд, тобож' зато, што је некога Хотентота злоставио; али овај Бур не хтеде ићи, и зато га енглески војници убију. То пак беше узрок, да се одмах крећу, док нису Енглези стали и друге убијати и тако 1835. год. крену се њих око 10,000 на пут. Уз пут су наилазили на Кафере и морали су се с њима и тући; али су се тиме научили и војничком реду па су после боље напредовали. Уједно су закључили, да више не ће никога за робове узимати, него ће раднике поштено наимати и плаћати, па који не усхте слушати и радити, тога ће отпустити и узети другога.

У путовању своме дођу до високих Аждајских Планина, њих срећно пређу и дођу у предео *Натал*. који се због лепоте и здравог поднебља зове баштом јужне Африке. Човек, који је Буре овамо водио, звао се *Пијетер Ретијеф*. Али њега и још многе друге убију Кафери из потаје. Бури изберу себи другога вођу и то *Герта Маргица'* који се Каферима љуто освети 1837. год. и на том месту, где су тако победили Кафере, заснују варош и за спомен *Пијетера Ретијева*, погинулог вође и новога вође Герта Марица прозову је *Пијетермарицбург*, што је сад главно место у Наталу.

Ту у Наталу Бури се настане и почну лепо живети као слободан народ.

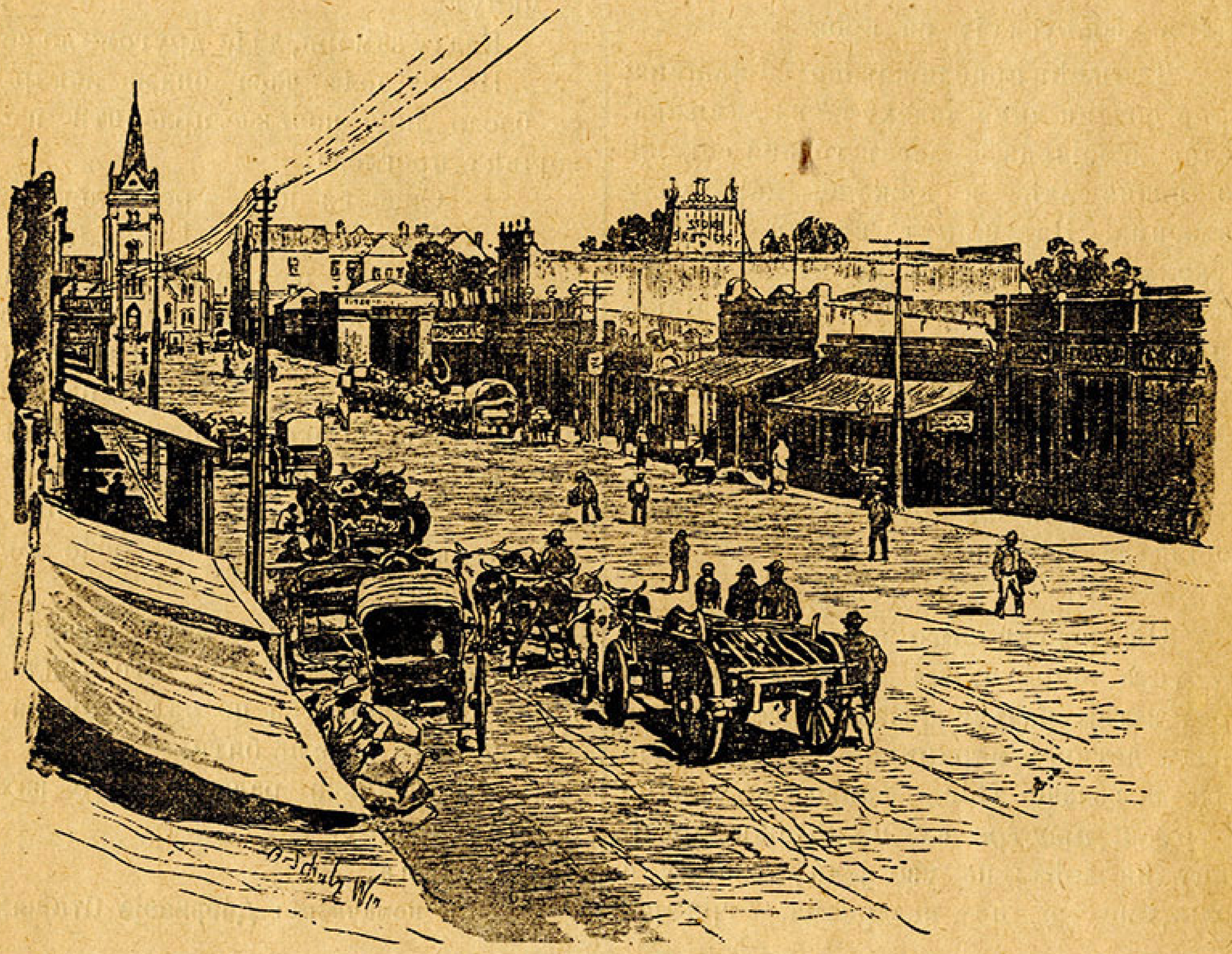

ПРЕТОРИЈА ПРЕСТОНИЦА У ТРАНСВАЛУ.

Али то не потраја дуго. Видевши Енглеска, да Натал под Бурима напредује и цвета, прогласи Натал својом земљом и год. 1842. силом приморају Наталске Буре, да признаду Енглеску власт над собом. Али је било и такових Бура, који нису хтели Енглеску власт да признаду и ти се одвоје од осталих и под вођством некога Преторијуса, пређу Аждајске Горе и настане се између река Оранжа и Вала и ту се заснова нова слободна држава *Оранж*. Али енглески намесник *Харри Смит* именом своје краљице и ову државу прогласи енглеском својином. Противу тога су се Бури у Оранжу јуначки борили под својим храбрим и вештим вођом Преторијусом, али узалуд; енглеска је сила била јача и надјача Буре. Но Бури се и одатле одселе под вођством Преторијуса и пређу у *Трансвал*, где су се морали жестоко борити противу ратоборних Матабела, које претерају иза реке Лимпопа, а Бури се у Трансвалу настане, где остадоше до данашњега дана. Бадава је енглески намесник *Харри Смит* позивао Буре натраг обећавајући им мир и слободу, они се не хтедоше вратити. Енглески намесник *Харри Смит* и његова жена *Лади* бавили су се дужег времена у Оранжу и Наталу и по његовом имену доби варош *Харисмит* у Оранжу своје име, а по имену његове жене варош у Наталу *Ладисмит*. Обе те вароши су знатне, а *Ладисмит* још и од осо-

КРИГЕР
председник трансвалске републике са својом женом.

бите важности, око које се сад дуго љути бојак био између Енглеза и Бура. Најпосле не остаде Енглеској ништа друго, него да 1852. год. призна Транзвал за слободну и независну државу, само да не сме робове држати, а на две године затим призна и *Оранж* за слободну државу; мало иза тога и *Натал* постаде слободан и тек је нешто остао у свези са Енглеском.

У Трансвалу почеше Бури живети по старом свом обичају бавећи се земљорадњом, сточарством и ловом. Заснова́ше себи на згодном месту и варош, којој дадоше име *Преторија* по имену свога јуначкога вође Преторијуса а њему за спомен и част. *Преторија* је сад престоница у Трансвалу, врло лепа, угледна и богата варош са великим кућама, знатном радиношћу и трговином. Броји око 10,000 становника. У њој седи старац *Кригер* председник републике Трансвалске и први њен старешина са честитом својом женом и изврсном домаћицом, која све домаће послове ради као да је обична грађанка а не прва и највећа госпођа у својој држави. Стари Кригер је из малена још био особит ловац а после јунак први међу првима, а уз то паметан човек, ради чега је одавна љубимац народни, па зато су га и изабрали за свога првога старешину. Старац љуто жали, што су га издале ноге, те не може и сад да иде у бој на Енглезе, него седи код кућe и одатле мудро управља судбином своје земље и свога народа.

(Наставиће се.)

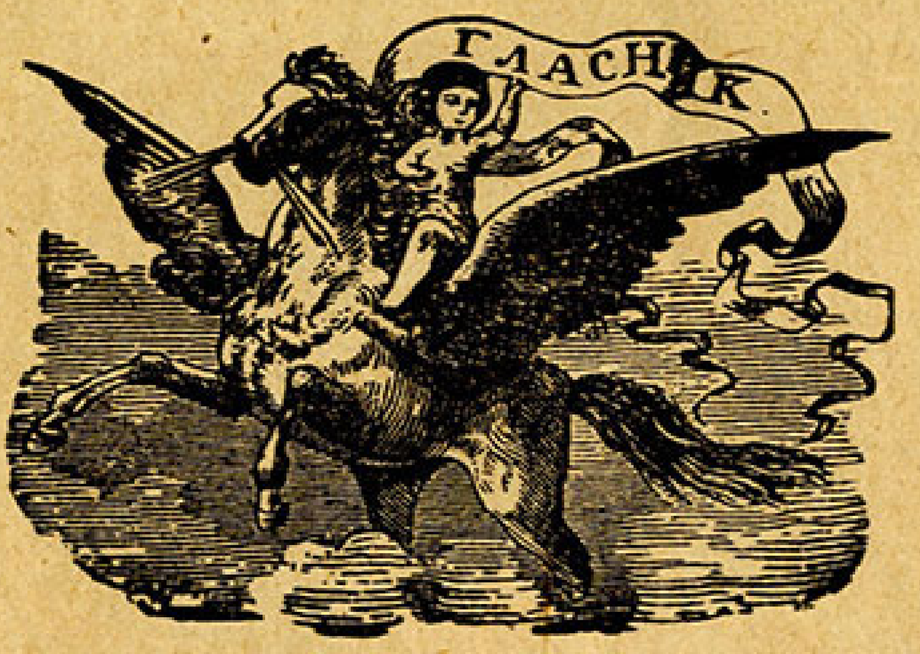

— **Редак особењак.** У Београду је умрьо почетком Фебруара месеца умировљени Милије Николић у 80. год. Све имање своје у вредности од 150,000 динара оставио је Београдском сиротињском дому. Целога свога живота врло је скромно живео, откидао од уста својих и у највећој беди проводио, само да што више стече имања. Највише би дневно потрошио 24 новчића. Кроз пуних 20 година носио је једну једиту блузу и једну исту војничку капу. Како је блузу безброј пута крпио, то је била закрпа на закрпи. У своме тестаменту тражио је, да га сахране у старом капларском оделу и у сандуку од простих дасака. За покров одредио је свој стари чаршав. Све су му жеље испунили, само једну не, јер су га сахранили у металном сандуку. — Тако се тај особењак цела живота управо патио, да што више после смрти добра учини. Па зато је и заслужио, да му се од срца рекне: Бог да му душу прими у своје рајско насеље!

— **Во убио медведа.** У једном селу Хевешке жупаније у Угарској пошао неки момак на воловским колима у оближњу шу́му по дрва. Када у шуми код једног бунара хтеде напојити волове, искрснуше на једанпут два млада медведа и нападоше на једнога вола. Докле је момак са другим волом утекао, онај други во̀ натакне једнога медведа на рогове и дотле је шумом трчао с њиме, докле медвед није мртав пао.

— **Шта чини рад?** Комад гвожђа у вредности од три круне кад се преради у

потковице даје зараду од 9 круна; кад се направи од њега занатлијски алат тада се добије 12 круна; ако се преради у ливено посуђе и украсе, тада вреди 135 круна; ако ли се направе од њега игле, оне дају вредност од 225 круна; а кад се од њега израде челична пуцета, стају 2700 круна; челични накити од њега стају 6000 круна; пуцета за кошуље 18,000 круна; ако ли се пак од тога комада гвожђа направе опруге (федери) за сатове, тада се добије за њ 150,000 круна. — Ето шта може да учини рад од једне незнатне и јефтине ствари!

— **Србин лекар у Трансвалу.** Лекар бање Мехадије, Др. Александар Поповић, понудио је своје услуге Трансвалској влади у Африци и она му је примила понуду, те је Поповић отпутовао у Преторију, престоницу Трансвалску. Онде је он већ више од месец дана, одакле својима често јавља врло занимљиве ствари.

— **Укинуће се двопотуре.** У новом новцу имамо место старога новчића по 2 потуре у једном комаду, и место старога десетака или „сексера“ имамо 20 потура, те свет и сад зове две потуре новчићем, а оно од 20 потура „сексером“. Зато, да би се свет од тога одвикао и да би звао нови новац правим његовим именом, наумила је земаљска влада, да полако прикупи сав новац од 2 потуре и 20 потура, и да их више не издаје напоље, те ће их тако и нестати, а много више ће се сковати и у свет пустити потура, па ће се народ брзо привикнути на нови новац и његову вредност.

— **Појео стеницу.** Из Београда јављају ово: Пре неког времена нађоше у једној кући на Врачару у хлебу стеницу. Домаћин се наљути на пекара, где су хлеб купили, па пријави власти непажљива пекара, а понесе и онај комадић хлеба, у коме је стеница била, да покаже власти. Када позваше пекара пред власт и показаше му, шта је у хлебу нађено, он приступи ближе чиновнику, па узевши му комадић хлеба из руке, рече: „Молим лепо, та ово није стеница, већ суво грожђе; ево баш да се уверите“, и досетљиви хлебар стрпа тај комадић хлеба у уста и прогута га. Сад већ није било више доказа, да је у хлебу била стеница, и морадоше, хтели не хтели, поверовати досетљивом хлебару, да оно није стеница била. Али ће се свакако у будуће тај досетљивац узети на ум и пазити на чистоту, јер тек стенице не могу ни његовом стомаку годити, да их сваки пут поједе, кадгод их нађе.

— **Двоглаво дете.** У селу Железнику више Београда у Србији родило се у почетку Фебруара месеца дете са две главе. Дете је живо и сад, и ако узаживи, биће то двоглав човек те ће се лако веровати и оно што наше народне песме певају а приповетке приповедају о двоглавим људима и троглавим Арапима.

— **Дубока старост.** У селу Селевцу, у срезу Јасеничком округа Подунавскога у Србији, умрла је 30. Јануара о. г. једна ретка српска мајка, баба Ђурђија, жена покојног Стојана Властића бившег тамошњег трговца, у 110-ој години старости оставивши иза себе 2 сина, 2 снахе и три унука са њиховим женама, 23 праунука и 7 прапраунука, свега 40 душа. Баба Ђурђија је оставила једну живу кћер, која има 11 душа свога порода. У првом устанку српском овога века имала је баба Ђурђија 12 година и знала је причати многе појединости из онога времена као и из доцнијега.

— **Каква је била цена шећеру?** Године 1300. продавала се цента шећера у Лондону по 570 форината. Године 1400. по 527 фор.; 1500. год. по 122 фор.; 1600. год. по 181 фор.; 1700. год. по 121 фор.; 1800. год. по 87 фор.; 1830. год. по 14 фор. а 1880 год. по 11 фор. По ту се цену продавало наравно, кад се много кувало за дућан; а кад се по мало куповало на килограм или фунту, онда је то још много скупље било. По овим ценама на центе, била је у први мах фунта или садашње пô килограма 5 фор. 70 нов. а после, штогод се шећер више правио и штогод су га умели лакше правити, падала му је и цена, док није дошла до садашњих цена.

— † **Милан Стојшић.** Милан Стојшић професор српске учитељске школе Сомборске и посланик на српском народно-црквеном сабору после дужег тешког боловања преселио се у вечност 16. Фебруара и сутра дан је уз велико саучешће народа и уз пратњу свију ученика, учитеља и професора свију Сомборских школа предат матери земљи на вечно почивање. Покојник је ступио у 34. год. живота а у 10. години професоровања свога. Он је и срцем и душом био одан школи, зато су га ученици и ученице особито волели и поштовали. Као човек био је свагда чиста и светла образа и велики пријатељ свога народа. Зато га не жале само ученици, ученице, другови, браћа и пријатељи, него и сав народ. Нека му је лака црна земља и вечан спомен у милом му народу!

— **Српска историја у народним песмама.** Под овим насловом написао је књигу и украсио са 20 лепих слика г. Петар М.

Никетић виши учитељ у Београду. Књигу издаје књижара Велимира Валожића у Београду, биће 6—7 штампаних табака велика а стаје у претплати само 1 динар или 1 круну; после ће бити књига скупља. Претплата се прима до 15. Марта ове године и шиље се књижарници издавачици. — Г. Пет. Никетић је већ познат у нашем народу као ваљан писац, зато и ову књигу његову већ унапред препоручујемо и нашим читаоцима, којима ће доћи баш као што треба.

— **Нов проналазак.** Емил Поповић трговац у Загребу пронашао је врло згодну здравствену пљуваоницу, за коју је већ добио и патент т. ј. право да је само он може производити и продавати. Ова је пљуваоница врло добро средство за сузбијање сушице (јектике), те ће се моћи употребити и у приватним становима као и у свима јавним заводима. Те нове пљуваонице скорим ће се ставити у промет т. ј. на продају.

— **Осветлао образ у туђини.** У Паризу, престоници Француској, има једна велика школа, која се зове „Jancon“, па у тој школи има и Срба, међу којима је и Војислав млађи син покојнога државника српског Милутина Гарашанина. Млади Гарашанин се у тој школи особито одликовао и спада у прве и најбоље ђаке. У тој школи има око 2000 ученика. Тамо се сваке године Јануара месеца приређује прослава, у част оних десет ученика, који од свију буду изабрани као најбољи у свему. До данас међу том десеторицом слављеника никад није био какав странац, већ само Французи. Ове пак године дошао је међу ту десеторицу Србин Војислав М. Гарашанин, јер је од те десеторице најбољих изабраника и најодличнијих ђака прво место и по учењу и по владању Војислав заузео и тиме најлепше осветлао образ и себи и народу своме. Тако ваља! Дај Боже и у будуће био дика и понос народни!

— **Курјак и коза.** Чудан случај десио се у једном селу у Француској. Нека жена тражила у пољу млада зеља за салату, а њена необично велика и лепа коза чупкала је траву поред шуме. На једанпут из шуме искочи курјак па јурне на козу, која чудним случајем тако нагло издиже главу, да курјакова глава дође међу њене рогове и тамо се заглави. Отимаше се и курјак и коза, свако на своју страну; али што се већма отимаху, све се већма курјакова глава заглављивала међу роговима. На страшно мечање козино, окрене се жена да види, шта јој је; али када виде своју љубимицу у тако ненадном стању, тако се препаде, да не могаше ни гласка пустити. Срећом беше опазио ту чудну борбу један сељак, који је ту у пољу радио; дотрчи и шчепа курјака остраг за врат; на то се и жена охрабри, па својим оштрим и дугим ножем, којим је зеље секла и вадила, удари курјака више пута у прса и у слабине. Курјак ужасно заурла, али га брзо снађе и ропац па и липса. Тако ће сада та жена добити 100 франака (круна) награде, јер толико Француска држава даје ономе, ко донесе убијена курјака.

— **Бугарски Одбор за убијање Срба.** По Маћедонији поубијани су многи угледни Срби па и свештеници и учитељи, сви невини, а само зато, што су ваљани Срби па су се Срби око њих прикупљали. Није се знало, ко су убице, али се слутило на Бугаре, да је то њихово масло, јер Бугари мрзе све што је српско а особито угледне људе српске, јер од њих не могу Бугари да шире по Маћедонији своју бугарштину. Сад је дело изишло на видело. Бугари су у Букурешту (у Румунији) убили једнога турскога човека, кога је турска влада послала тамо, да види, да ли тамо има Бугара, који другом свету о глави раде. Бугари за тога човека дознаду, па одмах из Софије, бугарске престонице, пошљу своје људе у Букурешт, да тога турског човека убију, па збиља и убију га у сред Букурешта. Румунска полиција пође у потеру за убицама и похвата их све и позатвара, а има их око 40. Из испитивања дознало се, да Бугари имају свој Одбор за убијање Срба, и да тај чак и бугарска влада помаже. Срби су Бугарима свагда пријатељски ишли на руку и свагда им помагали, па и за њихово ослобођење се борили и ганули, а Бугари им ево враћају злотворском руком само зато, да се докопају онога што је српско, што хоће силом да побугаре Маћедонију, у којој Срби живе. Но сад ће канда долијати, јер ће од сад на њих већма пазити и Турска и Србија, па ће крвници добити за то своју достојну награду, какву не би ради били имати.

— **Енглеско-бурски рат.** Енглеско-бурски рат још једнако траје и све су јуначки Бури жестоко побеђивали лакоме Енглезе, те је Енглеска непрестано шиљала све већу и већу војску, па још и сад шиље, само да на њој не остане срамота, јер и да најпосле Бури победе Енглезе, значило би да је миш победио лава, јер тако су малени Бури спрам Енглеза. Иза многих битака и бурских победа, на послетку Енглези победише једанпут Буре и то на Ораншкој земљи, где је бурски генерал Кронж предводио Буре. Кронж је имао нешто више од 3000 војника са 8

топова. Међу војницима бурским било је више од половине жена у мушком оделу, које су се бориле као и мушкарци. Енглези су пак навалили са 48,000 војника и 50 топова. Испред такове силе, где 12 долазе на једнога, свака би се друга војска одмах предала, да не гине лудо, јер пасти мора. Но Кронж се не хтеде предати него се јуначки држао пуних 12 дана и 12 ноћи опкољен са свију страна од енглеске силе; и тек, кад му је нестало барута, хране и воде, мораде се предати, али јуначки и славно нанесавши Енглезима ужасне штете. Сад се Бурска војска скупља на једно место под генералом Жубером, али још увек изван Трансвалске земље, и чекају да се побију са Енглезима, који после оне прве победе не макоше ни корака даље, не смеју, него чекају још већу војску. Бури пак не очајавају, него се уздају у Бога и у своје јунаштво па са одушевљењем чекају енглеску силу, да јој врате мило за драго. Па и цео свет са нестрпљењем чека даље догађаје.

— **Љубав и магарчев реп.** Неки Анте Пешељ ратар из Смоквице на Корчули, острову код Далмације, заљубио се у неку Фрањку Корунићеву, али она не хтеде ни да чује за њега. Анте науми да јој се за то освети и дочека је једнога дана у заседи, али не да девојку убије или излема, него да — њеном магарцу одсече реп! Што намуио то и учинио. Но Фрањка га тужи суду због тога крвног дела и суд га осуди на 4 месеца тешке робије и 130 круна глобе. Тако љубазник доспе с оне стране браве, да размишља о љубави и свом „јуначком“ делу.

— **Колико се попуши у Угарској.** У прошлој години попушило се у Угарској дувана у вредности од 52.799,942 фор. Самих цигарета попушено је близу једне милијарде, а то је хиљаду милијуна. Ето, толико је новаца спалио свет под својим носом и бацио у ветар.

— † **Архимандрит Нићифор Дучић.** У понедељак 21. Фебруара је преминуо у Београду чувени архимандрит, књижевник и јунак српски *Нићифор Дучић*, који је недавно прославио 50-годишњицу књижевнога рада. Он је рођен 21. Новембра 1832. год. у Лугу на Требишњици у Херцеговини. Почео је учити књигу у манастиру Дужима; богословске науке је свршио у Београду; науку о словенским језицима учио је у славнога Даничића у Београду, а после се још учио и у Паризу. Закалуђерио се врло млад 1849. год. у Дужима а произведен је за архимандрита на Цетињу 1863. год. Борио се као јунак с мачем у руци у ратовима Херцеговачким 1861. и 1862. год. После се стално настанио у Београду, где се посветио књизи и науци, у чему се такође особито одликовао и изишао на леп глас у народу српском; пет пута му је нуђено да буде владика, али је он то свагда одбио; најпосле су га одликовали владичанском круном, а осим тога је добио 20 одликовања које од српског краља а које од кнеза црногорскога и рускога цара. На опелу му је служио са 24 свештеника Београдски митрополит Инокентије и говорио му слово; на опелу и спроводу му био је силан народ па и сам краљ Александар; пошто се пак и у рату борио, то му је на погребу указана и војничка почаст. Нека је вечна слава славном Архимадриту Нићифору Дучићу и овога и онога света.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске уређује Милан Савић. Књига 201. За 1900. год. свеска *прва*. Штампарија Српске Књижарнице Браћа М. Поповића у Новом Саду 1900. 8⁰ стр. 189. Цена 70 нов.

Породиља за народ написао Др. М. Јовановић-Батут. Од књига за народ, које издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 89. Мала 8⁰ стр. 63. Цена само 10 новчића. — Ова красна књига се особито препоручује нашим матерама.

Писма о пчеларству. За народ написао Иван Маширевић П. Од књига за народ, које издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 90. Мала 8⁰ стр. 43. Цена само 10 новчића. У овој књизи је лепо изведен развитак пчеларства у старо доба и развитак пчеларства у ново доба, а особито код Срба. У књизи има и неколико лепих слика, међу којима је и лепа слика нашег садашњега највећега пчелара г. Јована Живановића. Ову књигу топло препоручујемо нашим пчеларима и онима, који то желе бити.

Записци из Касабе од Свет. Ђоровића,

књига прва: *Стара Касаба*. Издање Савића и Комп. у Београду. 8° стр. 304. Цена 2 динара или круне. — Овај даровити српски књижевник обогатио је српску књижевност овим својим радом. У овом свом најновијем делу описао је г. Ћоровић живот у касабама т. ј. малим паланчицама или вирошицама тако лепо и вешто, да ће га сваки читалац у сласт читати. „*Зашисци из Касабе*“ треба да красе сваки дом српски, јер овако занимљиве књиге, као ове мајсторске црте, мало имамо у нашој књижевности. Може се добити у књижарницама г. г. Луке Јоцића у Новом Саду, Св. Огњановића у Ср. Карловцима, Јов. Пиље у Земуну, Пахера и Кисића у Мостиру, и разуме се — код издавача Савића и Комп. у Београду. Књижара Савић и Комп. траже часне поверенике у свима местима где Срби живе а то могу бити: књижари, трговци, занатлије, учитељи и свештеници, те ће им послати сва своја издања у комисион. Ради лакше и јефтиније поштарине, ваља упутити наруџбине из Аустро Угарских земаља под оваком адресом: Knjižari Savića i Komp. Zemun.

Говор написао *Јован Јанко Књежевић* Прештампано из „Навога Васпитача“ за год. 1899. у Ср. Карловцима Сриска Манастирска Штампарија 1899. 8° стр. 42. Цена 40 потура. Ова се књига препоручује учитељима и свима родитељима, јер расправља о томе, како говор почиње у најранијем добу детињем па како се даље развије до савршености, да добро искаже све мисли и осећаје своје.

У слободним часовима књига за младеж са сликама спремио *Ж. О. Дичић*. Штампарија краљевине Србије у Београду 1900. год. 8° стр. 99. Цена 80 пара или 80 потура. — Ово је врло лепа и пуна одабране садржине са веома лепим сликама украшена књига, те ју је милина у руке узети и читати, зато је топло препоручујемо и нашим читаоцима.

Србадија лист за народне јавне потребе, који је био престао излазити, почео је поново излазити у Вел. Кикинди 6. Фебруара о. г. са својим старим програмом. „*Србадија*“ излази недељом и четвртком а стаје на годину 12 круна а на 3 месеца 3 круне; другим речима: стаје 1 круну на месец. Власник је листу „Дружина Србадије“, одговорни уредник Живојин Симић а штампа се у парној штампарији Јована Радака. Претплата се шиље администрацији „Србадији“ у Великој Кикинди.

Баштован воћарски-вртарски лист са сликама, који уређује и издаје Ђока Михајловић учитељ у Новом Саду, изишао је 3. и 4. број са обилатом и одабраном садржином а са 13 лепих слика. Лист излази двапут месечно и стаје годишње 6 круна а за Србију, Црну Гору и Турску 8 круна. — И овом приликом топло препоручујемо овај ваљани српски лист сваком оном, који је рад да унапреди своје воћарство и вртарство.

Гласник Православне Цркве у краљевини Србији. Орган Архијерејског Сабора. Година I. Свеска за Јануар. Излази у Београду у месечним свескама. Цена је за Србију: 15 динара годишње за цркве и манастире; за свештенство и остале 12 дин. за учитеље основних школа 8 дин. за ђаке свих школа 6 дин. — Под оваким насловом почео је у Београду излазити нов духовни лист са обилатом и лепом садржином, што га најлепше препоручује сваком, који жели духовне и црквене науке.

I. РЕБУС.

Саставио: М. Тарбуловић у Пакрацу.

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: В. Лахорски у Сарајеву.

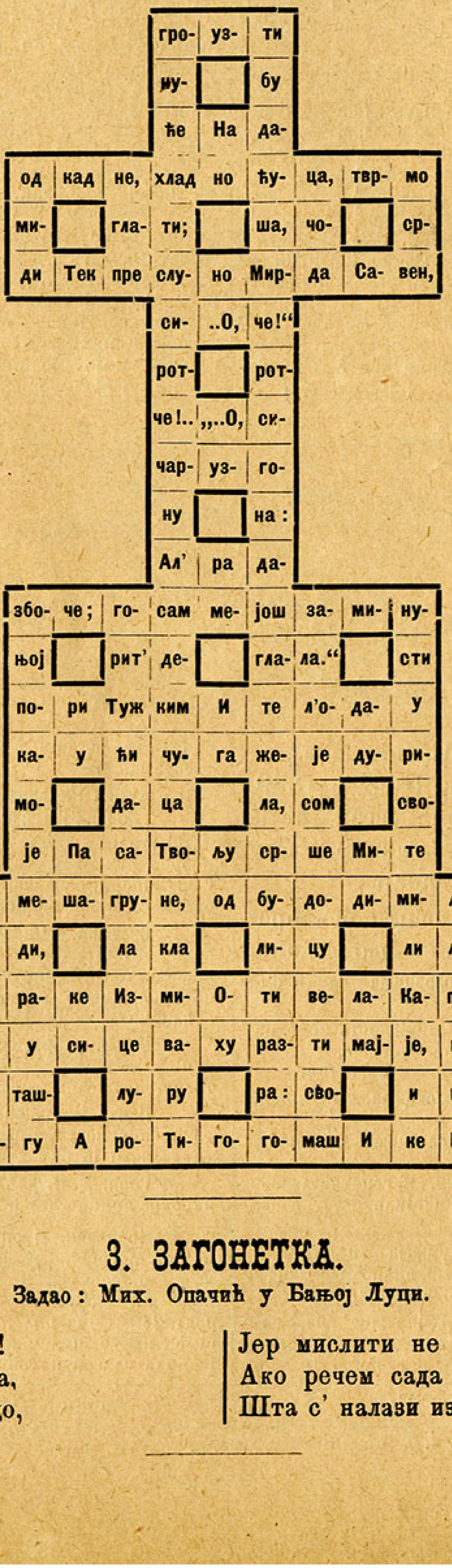

---

3. ЗАГОНЕТКА.

Задао: Мих. Опачић у Бањој Луци.

Чујте сада, није шала!
Загонетка доста ј’ мала,
А још мање какво чудо,
Јер мислити не ћеш дуго; —
Ако речем сада свима:
Шта с’ налази између’ Пеште и Будима?

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе 1. Ребус: Двапут промисли, што ћеш једанпут рећи. **2. Коњички скок:**

У свету је наћи људи, Ал' таких је врло мало,
Лепе речи што говоре. Што ће исто и да твори.

Правилно решили: Станко Замуровић и Лалошевић и Марков у Сомбору: 1. 2. — Паја Томић и Стеван Јањатовић у Сомбору: 2. — Сава Оберкнежевић у Н. Саду: 1. — *Филип* Вукчевић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Александра Панићева у Срем. Карловцих: 1. 2. — Симеон Станић у Сурчину: 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Ђура Јефтић и Сава Иванишевић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Светислав Костић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Ненад — — — ? у Суботици: 2. — Шандор Малушев у Суботици: 2. — Данило Медаковић у Руми: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 2. — Стево Дворнић и Александар Трифунов у Б. Бану: 2. — Радован Стефановић у Белој Цркви: 1. 2. — Љубомир, Љубица и Босиљка Нинковић и Босиљка Цвијић у Бос. Градишци: 1. 2. — Даница, Гелица и Васа Николић у Срем. Карловцих: 1. 2 — Ђорђо Антонић у Бос. Дубици: 2. — Никола Бајић, Михаило Поповић, Васа Поповић и Љубомир Митровић у Бос. Градишци: 2. — Стеван Зорић у Брезичани код Приједора: 2 — Јелка Василић у Митровици: 1. 2. — Цвета Секулска у Јањи: 2. — Душан, Кос и Бранко Бижић у Новом Саду: 1. 2. — Јелена Јанковић у Арачу: 1. 2. — Емилија Грујић у Арачу: 2. — Петар П. Ковачевић у Мостару: 2. — Светозар Милић у Шароку: 2. — Лаза Протић у Чакову: 2. — Вељко Јанковић у Добоју: 1. 2. — Јован Гаталица у Бијељини: 2. — Стака, Даринка и Ђорђо Борковић у Бос. Градишци: 1. 2. — Панто Крекић и Никола Филиповић у Добоју: 1. 2. — Бошко Кондић у Добоју: 1. 2. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☛ На питања из Србије јављамо, ☛ да „Голуб“ од 1898. и 1899. у бројевима или меком увезу стаје свака година за себе 3 динара, а у дивот-корице увезан 4 динара.

☛ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

Филип Вукчевић у Ср. Карловцима. Такав смо рачунски задатак већ имали.

Јов. Коњовић у Сомбору. Није доста лепо нацртано а није потпуно добро ни сложено.

Посавина са тромеђе. Није за наш лист.

Ст. Ердељан у Ср. Карловцима. Не свиди нам се.

Душан Мијатовић у Ср. Карловцима. Није доста ни лепо ни добро нацртано.

Душан Радаковић у Шапцу. Загонетке у квадратићима смо већ одавна изобичајили. Ребуси вам пак нису лепо нацртани.

Марија Олујићева у Пађенама (Далмација). Први коњ. скок није до краја правилно изведен; а други је добар и у своје време ћемо га донети.

Милан Митић у Шапцу. Добра су оба, али ћемо само један моћи употребити; други је сувише спрчен. — Сваки ребус ваља у већем и то лепо нацртати, а ми ћемо већ смањити, ако нам треба мањи.

Душан Радаковић у Шапцу. Све је слабачко.

„Бранко“ у Загребу. Од свију ових радова одабрали смо само три, које ћемо моћи донети. Ребуси вам нису згодни зато, што се онако не дају у штампарији сложити, а нису нацртани тако, да би их било вредно нарочито резати дати.

Селимир у Сарајеву. Ово би било добро, али наши читаоци не би могли схватити, зато није за наш лист. Ону прву песму, пошто је била без права потписа, нисмо ни прочитали па ни сачували, зато о њој не можемо ништа рећи.

Ст. З. у Брезичани (Босна). Песма је слабачка и није за јавност. Рачунски задаци нису за употребу, пошто смо оваке исте већ имали.

Панта И. Вуковић у Бос. Градишци. Све је тако спрчено и замрљано, да се не да ни прочитати; зато јо одмах отишло у пећ.

Госп. Д. Ђурић у Дарди. Свиди нам се ова народна приповетка и донећемо је. Хвала на сећању.

Исправак. И опет се увукла незгодна штампарска погрешка у прошлом броју „Голуба“, коју ваља исправити. На стр. 53. у првом ступцу, у реду 23. од горе стоји: *буци*, а треба: *руци*; у реду 24. стоји: *рило*, а треба: *било*. У тим речима су за време штампања испала прва слова, па их је онда слагар натрашке уметуо.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. МАРТА 1900.

О ИМАЊУ.

(Гелерт).

„Имао сам“ — што није имање.
„Имао бих“ — то су празне речи.
„Рад бих имаш‘“ — то је жељкање
„Имати ћу“ — то тек чудно звечи.
Али „имам“ — то једино вреди:
Зато, брајко, што имаш то штеди!

Друга Певанија
Чика-Јове Змаја.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

VI.

Како је било Богољубовим родитељима кад им је пастир све истинито исприповедао о Богољубу и Милошу, можете замислити, али да им се и онако поремећено здравље још више пореметити морало, то је била природна последица. Казнити га нису хтели јер им жао беше прута, поверити га нису смели коме да га казне јер су се бојали да ће се разболети. А кад би Богољуб само заплакао, нежним родитељима би се стужило па би и и они плакали с њим заједно, умирујући га и молећи га да не плаче јер да га они више не ће тући но да ће му купити сиграчке какве год зажели. Да је то био рђав начин васпитавања и повод свему злу који се све то више угњездио у Богољубовој природи, увериће се сваки. Али: „Како ко ради, онако и проће“. Није се Богољубу ништа догодило ни за веће преступе и несташлуке. Оно неколико благих, мазних речи Богољубових родитеља, нису биле кадре да одвикну и искорене навикнуте тежње и којекакве смицалице Богољубове. Он се шта више радовао што су му се родитељи још већма разболели, бар ће он опет бити одрешених руку, па му нико не ће смети забрањивати и на пут стајати његовим урођеним несташлуцима знајући и имајући на уму, да су његови добри родитељи забранили слугама и слушкињама њега вређати или карати или му што ускраћивати. Али ако је Богољуб олако и без казни прошао, није прошао олако и без казни Милош. Његов стриц, човек оштар и уредан, казнио је Милоша по правди, ма да то беше прва грешка; чика-Ранко није штедио тада прут. Оно неколико ударца прутом забележило је у души Милошевој једном за свагда: „Ко шта ради, све себи“ и никад више се тај није бавио ни с чим другим до ли учењем, с неваљалим и несташним другом није се више никад мешао, но само се трудио и учио на велику радост свога стрица, а себи на дику и понос.

А како Богољуб? По својој рђавој навици и датом му праву, чинио је без страха и зазора и надаље свакојаке будаласте несташлуке и терао ћефове, не питајући да ли сме и не марећи је ли то пристојно и уљудно. За то су га сва деца и сви његови вршњаци презирали, не за то што је богаташев син, већ за то што су паметни родитељи забрањивали дружити се с њиме. И саме слуге и служавке су га у срцу свом мрзиле, ма да су се притворно и лукаво удварали Богољубу само да га не расрде својим мрким погледом или увредљивом речи. Чинили су му одвише и рек' би помагали му у његовим измишљотинама и несташлуцима. Особито је Богољуб умео заповедати и брецати се, псовати и горопадити се на слуге и служавке, па им је често и такове заповести у дужност стављао, да је по који од слугу од једа одмах оставио службу и отишао, не рекавши ни: с Богом.

Тако је једног дана у сред ноћи се тргао иза сна, ваљда је снио рђав сан -- устао, па у мраку зграбио са стола сланик не могавши наћи светиљку, истресао со, па онда знајући да има у соби једна боца зејтина, узме боцу зејтина, успе у дубину сланика, а онда метнувши комад фитиља, упали, и тако светлећи себи, изађе у двориште и стаде викати најстаријег слугу Стевана и то тако досадном виком да се не само Стеван пробудио и необучен

преплашено истрчао — него и све слуге ђипише као врућом водом поливени и дотрчаше пред њега мислећи да се догодило Бог зна какво зло у кући. Он им се тад слатко смејао па све вратио натраг осим Стевана.

„Шта заповедате млади господине?“ упита слуга Стеван хтевши обући чакшире место капута. „Шта заповедам? поче Богољуб брецајући се... још питаш лудаче један. Спавате као мрцине лене сви. Не марите ни један за мене. Могли би ме лопови убити, ви би се чинили и невешти..!“ „Какви лопови Бог с вама млади господине? повиче Стеван... Овај како се зове*) је ли вам се што догодило? Овај како се зове, говорите ако су лопови ту... овај како се зове... сад ћу ја вратити слуге.

„Ћути будало! Шта трабуњаш ко баба у бунилу! Где је мој пас?

Ваљда је... овај како се и зове... у коњушници... одговори Стеван несигурним гласом.

„Хајде брже доведи га амо! викне Богољуб. Ко га је одвео у коњушницу?

„Па.. овај како се зове... није ваш пас ни био код вас у соби... овај како се зове... он увек спава у коњушници. Овај како се зове... ви сте то можда сањали“... рече Стеван.

„Шта? Ти мене држиш за луду? Одмах да си ми довео мог малог гарова“! викне Богољуб.

Стеван оде у коњушницу, али се врати без гарова. То је Богољуба тако разједило, да је опет надао вику и заповедио свима слугама да траже пса. Морадоше сви опет устати и тражити пса разделивши се који по башти, који под амбар, који у гумно, који у кокошињак, а који у свињац. После дугог тражења нађоше га у празном свињцу. Прије но што су слуге нашле пса, отишао је Богољуб у своју собу, легао у постељу онако обучен и спаваше до зоре.

Да је Богољуб био и лош ученик може се судити по том што је неуредно ишао у школу, задатке своје није никад израђивао, од цркве бежао, са друговима се свађао и тукао, пушио. Богољуб је знао изварати од учитеља и од својих родитеља по 4—5 дана, у које дане се клатарио по шуми, по ливади, по селима, а често га је и отац собом водио по разним трговачким градовима када је ишао својим послом. Оцу би рекао да га боли глава или зуб, или да се уморио од седења у школи те да му је потребно мало одмора и уживања у слободи. Од свог кућевног лечника би изварао сведоџбу, а са овом би постигао допуст од учитеља без сваке одговорности. Своје ван школско време је употребљавао у излете, у трке, упознавајући се са најгором дечурлијом, са свињарима, говедарима и чикошима. Он је знао отићи у села и по 3—4 дана остати трошећи новце. Улазио је и у циганске черге, тамо је слушао у сласт циганске досетке и бајке, с њима јео, под чергом ноћио, с њима трговао, али је свакад скупо платио. Од њих је научио красти, варати и тући се. — Знао је он вешто измамити од оца по једног коња, овцу, прасе, а више пути је узео и без очева знања те давао цигану или циганки. У тим гадним навикама усавршавао се Богољуб особито онда, када је већ био ученик IV. разреда и када су му отац и мати болни преболни лежали у постељи. Није тај никад завирио у собу да види како је његовим родитељима, нити се тај помолио Богу за здравље својих родитеља.

VIII.

Богољубови ћефови су били познати свакоме ко је иоле познавао Богољуба и његову веома чудновату нарав. Знали су сви да он поткрада оца, да срамоти своје родитеље гово-

*) Имао је обичај да ту реченицу понавља кад што говори.

рећи: „Како ко ради, онако ће и проћи“. Ко шта ради све себи! Последице његових ћефова, небрежљивости, немара за школу и за књигу, размажености као и одвише слободне воље искрсле су касније. Па тек кад су зла очима видели и хтели Богољуба строжијим начином на добар пут навести, онда је тек јогунство било главни осветник свих родитељских попуштања и рђавог васпитања. Чинило се све онда на брзу руку, само да га избаве и начине човеком, али се никако није могло, јер он није хтео да се онако влада и да онако ради како су му старији саветовали и учили. Родитељи су онда много горка једа прогутати морали и још већма се разболети што је био узрок да се њихова болест отегла за пуних осам недеља. Они су у страху проваћали дане, а јадна мати место да се опорављала, она се још већма једила и слабила кад год јој је верна стара кухарица Анђа испричповедала или потужила што за Богољуба, али је она и даље крила пред мужем све Богољубове мане и грешке. Отац се још мање могао бринути за кућни ред, него је управу поверио Богољубу. Па како је Богољуб и до ове почасти дошао, онда је тек чинио шта је хтео, не марећи што имање свога оца знатно и нагло опада. Неред и застој, нечистоћа и занемареност, штета и опасност за опстанак имања, овладао у богаташевој кући. Али ни сам чика Ранко није могао предупредити и у ред довести, нити се могао довинути извору зла што је богаташево имање опадало за време њихове болести. На Богољуба је сумњао, али или није смео или није хтео вређати осетљиво и одвише милостиво срце оца и матере. За време болести Богољубових родитеља, чинио је Богољуб разне штете, али је и платио скупо свој несташлук и ћеф. Било је једног јесењег дана када је Богољубовим родитељима било лакше и по лечникову извешћу, болест се окренула на боље. Тога дана је ушао Богољуб у собу где су му родитељи лежали у постељи. Код њих у соби је баш онда био лечник, који је редовно сваки дан долазио и прегледао. Тада је лечник писао на једној белој цедуљици неки лек. Богољуб приђе родитељима и потужи им се да га боле ноге од клечања, јер да га је учитељ казнио тиме што је два сата клечао на кукурузима, што није био у цркви, а да за то није био у цркви, што га увек боли глава кад год иде у цркву. Родитељима ова тужна вест ражалила срце, и они се срџбом и прекорним рочима изразише пред лечником да треба тог учитеља одмах истерати, па другог изабрати.

Лечник је био мудар човек, па није поверовао Богољубовим лажним речима који је пред њим и пред родитељима на тако гадан начин оцрнио и лагао на свог учитеља, знајући да је учитељ један од главних чинилаца дечијег васпитања, да се он труди и и мучи и много једа прогута док сву поверену му младеж не научи и не оспособи за прелаз и напредовање у виши разред. С тога, да би предупредио даљу срџбу и јед болесних родитеља, саветује Богољубу да остане код куће једно 8 дана. Веће радости, а и бољег успеха свога ћефа, Богољуб није могао боље испословати и уживати него сад. Кад је лечник отишао, Богољуб је пренемажући се хвалио како он у школи најбоље чита, најлепше пише и најбрже рачуна, те да га за то не само сви ђаци мрзе, већ и сам учитељ га не трпи. То је меким родитељима јако годило, радост побуђивало и загрејавало утеху, те без сваког приговарања дозволише му да сме са чика Ранком купити малог лепог коња, пушку, торбу и скупоцено одело и да сме ићи куд хоће у шетњу, да се наужива сеоског свежа ваздуха и нагледа лепоте при-

роде, јер да му је овај ограничени варошки живот досадан. — На расположењу му је било узети из очеве благајне неколико форината. Богољуб је једва чекао да изађе из собе.

„Сад знам да сам ја господар!“ рече Богољуб изишавши из собе.

„Стеване, Јоване, Марко, Стојане! Персо, Вато, Јело!“ викаше Богољуб скачући кроз ходник усхићен неописаном радошћу, а у глави му беше прва замисао да оде на село да проведе 8 дана, а можда и више· ако му се допадне. — Слуге и слушкиње дотрчаше показујући весело лице и подмукли осмејак. Чињаху се као да су неописано подчињени и покорни по оној: „На устима мед, а у срцу јед“.

„Не требате ми сви! — рече Богољуб подругљиво – ти ћеш Стеване ићи са мном у дућан да купимо мени ново одело, чизме и торбу, пушку, сачме и фишеке а ти ћеш Персо спремити ми што знаш најбоље за јело“.

Све је било на длаку испуњено. Стеван је одмах помислио да ће то опет бити какав луди ћеф па му рече: „Ја видим да сте ви млади господине наумили на пут, али немојте ићи, јер јесење време је јако лажљиво. Ето видите како се време мршти, а може до увече свашта бити, па ће вам се ма какво зло догодити на путу, па овај како се зове, штета за то скупо одело... овај како се зове. Ако ћете у село... овај како се зове... тешко да ћете стићи до у вече... па онда... овај како се зове, може когод на вас наићи... а овај како се зове, где ћете одсести, где ћете преноћити? Него овај како се зове... боље седите с миром овај како се зове, ви нерадите добро... а овај како се зове како ко ради онако и прође.

„Ћути већ једанпут лудаче! Шта ми већ толико торочеш! Од тебе ћу се још ваљда учити памети? Не примам ја савете од бољих, а да се од тебе још ту дајем солити. Не брини се ти хоћу ли ја стићи на време, где ћу ноћити и да ли ће когод наићи на мене! Не бојим се ја никог! Не сме нико у мене дирнути. Моја је воља да идем па ми не сме нико на пут стати! Одлази чика Ранку, па види је ли ми опремио оног вранца па ми га доведи, а служавкама кажи да ми донесу ново одело. — И тим сврше. Док си длаком о длан лупио, било је све спремљено.

(Наставиће се).

НА́ДА.

Тамо... у даљини, у даљини,
Где тама влада,
Ах, не у миру, нит' у тишини,
Ту Србин пада!...
Чему-л се на̂да?

Нада је силна о, нада свѐта
Векове гази,
Не да̂ да клоне, ни клизне мета
Пакленој стази —
Бог Србе пази.

Нада је крепка, љубав је жива,
Истрајна, мила;
Слобода чека сокола сива
И горска вила,
Што с' њим грлила.

Цариград. **Петар Ан. Јовановић.**

У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ.

Цртице из земљописа и народописа.

(Наставак.)

Она земља, што лежи између већ познатих нам рéкâ Оранжа и Лимпопа, а где су се Бури настанили, у главноме је висина, која се издиже од 1300 до 1600 метара изнад морске површине. Та и толика висина ублажава ону врућину, што је веома блиска жарком појасу, те тога ради и Европљани могу у оним пределима живети и радити. Један део тих земаља просецају реке и туда су плодовите земље и роди сваковрсна храна; даље од рéкâ су добри пашњаци за сточарство. Око престóнице Трансвалске Преторије копа се у бреговима угаљ и вади гвожђе; даље одатле вади се бакар и гвожђе, а код вароши Јоханесбурга, Лајденбурга и у околини Делагоа-залива вади се из брегова злато. Код Кимберлеја у Оранж-републици леже *Дијамантска поља*, где се добива драго камење у великој количини, зато су та поља и прозвана Дијамантским Пољима и то од 1867. године, када је први пут драго камење тамо нађено, па одмах у почетку нађен је драги камен у вредности од 240,000 круна. У Трансвалу се вади толико злато, да се вели, да су његови златни рудници најобилатији златом на свету; Дијамантска Поља пак у Оранжу су најбогатија у драгом камену, па онда ни мало није чудо, што Енглезима расту зазубице за тим земљама и хоће да их освоје, а Бури их не дају. Особито је занимљиво знати, како су Дијамантска Поља пронађена и отпочето тражење и вађење драгога камења, зато ћемо о томе овде ма само и у главноме приповедити.

Тамо, где је сад у Оранжу *Кимберли варош*, била је пре 33 године колиба од земље начињена. Колиба је та била некога бура Јакопса и његова су деца вадила из зидова њихове колибе неко светло и ситно камење и играла се с њим у дворишту. Испочетка су то камење паругљиво звали „кремење“, јер је личило на наше кремење. То се камење светлило на сунцу и давало особити изглед, јер га је било различне боје као: безбојнога као вода, ружичастог као ружа, црвенога као крв, плавичастих и жућкастих, а беху и врло различне величине. — Други Бур, који је ту близу становао, опази то камење и искао је да му га продаду. Али Јакопс, човек старога кова, чобан и непријатељ којекакве шпекулације, не хтеде продавати. „Што да продајем то камење? Ја га нисам куповао. Деца се играју, па нека их, нека се забављају њиме!“ одговори он своме суседу. Али сусед се није смирио: он узме један камичак, оде у Капску земљу и тамо сазна да је то дијамант — драги камен и продаде га самом гувернеру, врховном старешини Капске за 12,000 круна. Овим почетком Бур се врло задовољи, па се врати натраг на обале реке Вала. Ту чује, да се у неке старице Црначке, која је била врачара, налази велик дијамант, који она држи као хајмајлице или аманет, светињу домаћу. И Бур навали на њу, да јој прода тај камен, па после дугог наваљивања и погађања добије га за 100 оваца и 30 коња. Старица није знала шта да ради од радости, што је тај камен тако добро продала. Бур оде у Кап варош и прода тамо тај камен за 240,000 круна и врати се натраг као богат човек. Ово се брзо рашчује и у земљу, у којој су живели, добри пастири и држали се строго хришћанских заповести, почеше долазити сви они,

који су желели, да се брзо обогате. Долазили су тамо разни пробисвети, налазили силне дијаманте и одлазили као богаташи. После две године, ниче тамо, где је први нађен дијамант, град *Беркли*. Појавише се одмах грамжљиви Енглези и приморaше старца Француза Ди-Туја те им за 2.400,000 круна прода све своје земље, које су богате биле драгим камењем. И на том месту, где је живео Ди-Туј, подигао се набрзо град, коме дадоше име *Кимберли* у част и славу онога Енглеза, који је у то доба био министар за насеобине а звао се Кимберли. Сва та поља пак, у којима се тада налазио и данас налази драги камен, прозваше се од тога доба *Дијамантске Земље*.

По долини реке Вала живели су у оно време само суј етни и лени Корони, црно Африкaнско племе; али када пуче глас да се тамо добива скупоцени драги камен, похиташе тамо читаве насеобине разних народа и дизаху један до другога шатре или чадоре. Сву Јужну Африку обузе неко грозничаво стање. Старо и младо, здрави и болесни, велика господа и слуге, одбегли мрнари и војници и Бури са читавим породицама, похиташе у ту прослављену земљу. И не потраја дуго, а тамо постајаху вароши од 3000—5000 душа, јер хитаху тамо људи из свију делова света.

Изнајпре су тражили и налазили камење озго по земљи, па онда у муљу реке Вала, а после су земљу копали и тако посташе праве дијамантске бање и то од 15—20 метара дубоке, а 90—250 метара у пречнику Та поља су после делили у окна од 3 метера широка и 10 метара дуга, или 10 метара дуга и 10 метара широка, па је то држава продавала тако, да онај, који узме да копа, плаћа за то држави месечно преко 40 круна. Колико је ко могао платити, толико је узимао и копао, а после се образоваше читава друштва са великим новцем, донесоше томе савршене справе и машине и стадоше тамо у велико радити и вадити драго камење, те се многи и многи врло брзо обогатише и изиђоше на велики глас са свога огромнога богатства.

Из почетка је драго камење тамо било врло скупо, а што се више вадило и добивало, све је јефтиније бивало баш као и код нас: кад жито мало роди, оно је скупо, а кад много роди, онда је јефтино.

У почетку су ископану земљу просијавали на разна решета па је крупније камење остајало на решету, а ситније је пропадало. Но пошто је од драгога камења и оно најситније, што је као зрно сочива или зрно проса (проје), такође од велике вредности, то су после већ прочињену земљу даље продавали и многи су се и са том прочињеном земљом јако обогатили. По 20,000 и више радника је тамо радило и разуме се да су и многи радници особито Црнци крили камење и на страну остављали, те тиме штетили своје господаре, који су их за копање плаћали, зато је држава донела опоре законе за оне, који затаје или проневере драго камење.

Због тога, што се тако рећи сав тамошњи свет бавио само копањем драгога камења, није нико орао, копао ни сејао, те су храну морали куповати од других, који су им на продај доносили, из других предела, па када се много на вуче, бивало је и то доста јефтино; али кад од киша залегне пут, да се хране и других потреба довезе мало, онда је бивала ужасна скупоћа и отуда је то, да је по некад врећа (џак) кромпира била по 15 круна, а по некад је у Кимберлију плаћана и по 60 и 80 круна, те је тако тамо и сâм кромпир драги камен, а не као код нас, кад се плати за врећу кромпира 2 круне, вели се, да је скуп.

Сад се тамо на машине и копа и чисти и реди драго камење, добива се

још једнако веома много и чини се, као да га иигда ни нестати не ће, па зато и јесте Енглезима жао, зашто баш да та земља припада Оранжу и малеком Бурском народу, а не њима, великом и силном народу?

(Наставиће се.)

У ПРОЛЕЋЕ.

Под кубетом неба плава
Топал данак живот буди,
После тешке зимне студи
Сва природа оживљава...

Брегoвима трава прѐну
Долом тихи лахор нири,
Испод листа сухог вири
Висибаба... сунце гле'ну!

Пакрац, 1900.

Рано зора сунце креће
Сунца јаче зрака грије,
Листак пупа, да с' развије
Из кошнице пчела леће...

Поток хити гони вâле
Где'но ратар трудно оре —
А у зраку одозгоре
Брује песма шеве мале...

Исаије Митровић.

ЧУВАЈТЕ СЕ ВАТРЕ!

Милен је ваљано дете: у школи је врло добар ученик, у друштву искрен друг, а и први за шалу. Ја њега врло добро познајем, он је мој сусед. Учитељ га хвали код оца као врло доброг ученика. Отац, мајка и сви остали воле га, јер је добро дете. И он је опет имао једнуману, а то је, што увек воли да се забавља стварима од којих се треба највише клонити, као што су: ватра, вода и др. Ево шта је било једном с њим:

Добро се сећам беше јесењи дан... Мајка му је некуд отишла, а мали Милен остаде код куће са браћом и сестрама; отац прављаше обор у углу врта... Досади му се седећи у соби, те стога изиђе на поље. Чим се указа на вратима, деца, која су га очекивала, потрчаше радосно к њему... Тада се стаде међу њима већати чим ће се забављати. Једни предлагаху да се играју „жмуре“, други „тутумит“ итд. Тек ће наједанпут Милен рећи:

— Знате шта?

— шта, шта? — повикаше сви радознало.

— Да заложимо велику ватру, па да прескачемо.

— Још он ово не сврши, а они сви гракнуше у глас:

— То ћемо! То ћемо!... А... а... а... а!...

Предлог је био сасвим добар, зато су га тако и одмах усвојили. Е сад им је требало горива, па да дођу до ватре. Дадоше се сви на посао. После неколико тренутака могла се видети ватра у мом суседству. Почеше је по обичају прескакати. Она се била тако јако разгорела, да су варнице одлетале у ваздух. И наш ти Милен скаче као јелен, не обзирући се на то да може варница пасти на њега и да може врло рђаво проћи. Ватра је узимала све више и више маха, а и варнице су непрестано одлетале у ваздух. Остали њихови другови, који нису били дошли, сад дођоше, јер видеше велику ватру.

Скачући, варница је пала на њега

и то баш на леђа и почела му прогоревати горњу хаљину; он за то није ни знао, тек кад је прогорело до самога тела, осетио је и почео запомагачи и трчати кући. Што год је више трчао, горење је бивало све јаче и јаче. Другови га гледаху запрепашћена, јер нису знали шта му је. Суседи, који се у том тренутку десише на пољу, питаху се:

— Шта му је?!... Шта му је?!...

— Ко зна; можда се потукао с децом!... одговараху други.

Док се они тако разговараху, ватра узимаше све више и више маха. Кад је дошао кући, отац који се ту десио за његову срећу, брзо му скине одело и затим поче метати хладне облоге.

Неколико дана лежао је Милен у постељи док му се рана није ублажила. Белега му се и сада познаје на леђима, и остаће до год је жив. Заиста да није оца у оном тренутку било, наш би Милен сав изгорео.

Драги Српчићи, свршавајући овај догађај из Миленова живота, могу вам само ово рећи: да се оваковим стварима никад не забављате, јер ко се сам чува и Бог га чува.

Свилајнац, 1899. год.

Драгољуб Бранковић.

ПОТУРА НА ИГЛИ.

Поучна забава или забавна поука.

Већ смо у прећашњим бројевима „Голуба“ казали и показали, шта је то *тежиште и равнотежа* код тела; овде ћемо да додамо к томе још један занимљив пример и покушај, и то тиме, како ће потура (или пара) сеченицом својом да стоји на игли а да не падне; може потура на игли и играти па ипак да не падне.

Потура је наш најситнији новац; округла је и свуд једнако дебела, те по томе је *тежиште* њено баш у средини њеној. Ако ставимо потуру сеченицом њеном на врх игле, коју забодемо у какав запушач на боци, она ће пасти, јер оно место, где се она додирује са иглом, то је само њен *ослонац*, а не и *тежиште*: њено је тежиште у средини њеној, дакле *више* ослонца, и зато не може тако на игли стајати. Да би пак и тако на врх игле стајати могла, ваља јој тежиште спустити, да дође на оно место, где јој је ослонац. А како то да учинимо?

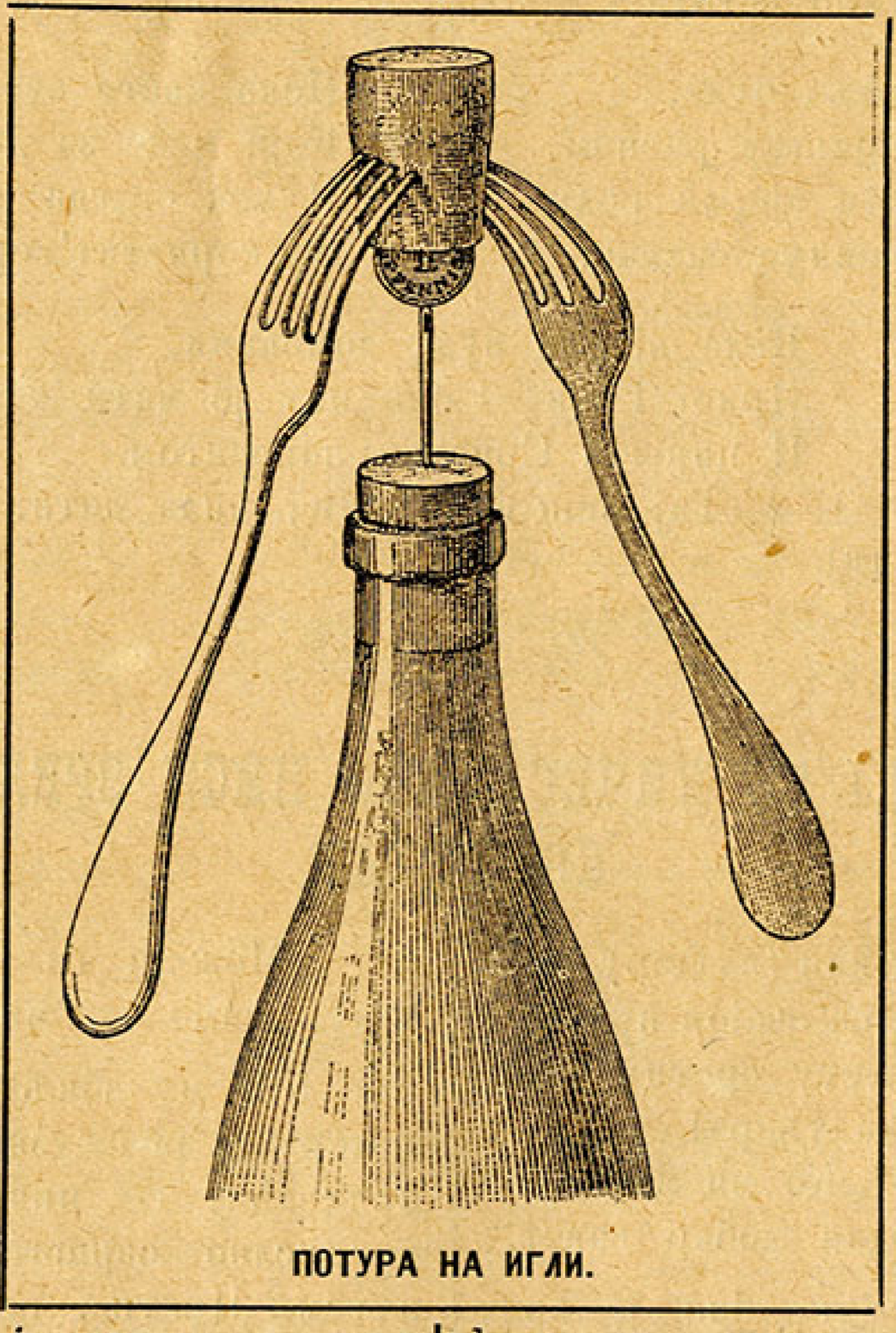

ПОТУРА НА ИГЛИ.

Ево како.

Ваља узети потуру и урезати је с једнога краја у један запушач од плута, па онда са стране јој забости две подједнаке вилушке. Ове су вилушке наравно кудкамо теже од потуре и вући ће, те и свући тежиште потурино *ниже* и њено ће тежиште спасти из средине на крај потуре. Када сад ту потуру са запушачем и

виљушкама пажљиво ставимо на врх игле, она ће стати и стајати као оно кад деца чиове на глави. Можемо тада носити боцу по соби овамо онамо, и наша ће потура чловити, не ће пасти. Али ако само једну виљушку руком такнемо, она ће се заљуљати и изгледаће као да потура игра на игли, баш као оно кад човек иде по ужету, или као оно када се деца цубају на балвану. Љуља се потура спуштајући се десно лево, али не пада, те нам дакле игра на наше очи и пријатно нас забавља и весели. Љуља се она или игра само зато, што јој на крајичку потуре, где се ослања на врх игле, тежиште *само на једној тачци* је, те није чврсто, него врло лабаво и зато се лако и игра. Ко овакове игре и забаве жели, нека покуша, то је лако, јер се за то не тражи ништа више, до ли једна потура, боца са запушачем, још један запушач (зачепак) и две виљушке, а за тим мало вештине и стрпљења.

ЦРНОГОРАЦ ЦРНОГОРКИ.

Збогом, драга, на бојиште идем,
Књаз ме зове с душманима с' клати;
Бог ће знати кад ћу да ти дођем,
А можда ћу и тамо остати.

Али ако Божја воља буде,
Те останем на бојишту равном, —
Онда знади, да сам вјеран роду
И свом књазу погинуо славно.

Моју дјецу пази, негуј храни;
Кад одрасту уч' их, драга моја,
Кад наступе борбе и мегдани
Нека иду сред љутога боја.

Нека свете свога баба мила,
Који паде за драгу слободу;
И нек свагда своју крвцу лију
За користит' српскоме роду.

Нека вјерни буду домовини,
Црној Гори — она нам је мати —
И цијелом Српству поноситом.
— Тај ћеш наук њима, мила, дати.

Колашин (Црна Гора). **Булатовић-Ибријски.**

НЕ ПРИХВАЋАЈ СЕ НИЧЕГА, ДОК НИСИ ЗРЕЛО ПРОМИСЛИО СВРШЕТАК.

Неки татарски кан (владар), пође једног дана са својом пратњом у лов. На путу сретну неког дервиша (калуђера), који је викао из свега грла: „Ко ми даде 100 дуката, да ћу му један добар савет.“

Кад је то кан чуо, био је врло радознао и упита дервиша, у чему се састоји тај добар савет.

„Можеш га чути“, рече дервиш кану, „само ако ми дадеш 100 дуката.“

Кан му збиља даде 100 дуката, а дервиш рече узвишеним гласом: „Не прихваћај се ничега, док ниси зрело промислио свршетак“, и оде својим путем. Пратња се смејала и ругала дервишу, али кан рече: „Не смејте се и не ругајте се, јер велим вам, то је

добар савет; и хоћу, да ми се те речи дервишове, напишу са златним словима на вратима моје палаче и на свима мојим посудама.“

После неколико година, одлучи неки славољубив бег да кана погуби, па да се тако докопа престоља. Он поткупи лечника великом свотом новаца, да када му згода дође, да отрује кана. И збиља та прилика му брзо дође.

Једног дана кану јако позли и лечник му је морао, да пусти крв из ноге.

Сад се лечнику учини згодна прилика, да отрује кана. Он замочи у отров справицу, којом ће пустити крв кану.

Кад је хтео том справицом, да пусти крв, и кад је узео за крв посуду, упадну му у очи златна слова и он на полуглас прочита: „Не прихваћај се ничега, док ниси зрело промислио свршетак.“ Кад је то прочитао, баци ову отровну справицу на земљу, и узме другу.

Кан то примети и упита га, зашто је он променио справицу. Лечник се баци пред ноге кану и умоли га за милост. Кан му одговори, да ће га помиловати, само ако истину каже. Лечник му све приповеди, како је био поткупљен од бега, да га убије.

Кан опрости лечнику, а бега даде смакнути; а дервиша онога даде тражити свуда.

„Јер савет“, рече кан, „који ослобађа краљеве од издајника и неверних слуга, не може бити доста награђен.“

Загреб, 1900. год.

С немачког:

Душан Ђермановић-Аћимов.

ЗОРИ.

Зоро мила, зоро сјајна,
Ал си дивна, пуна чара,
Ој, како ми воли душа
Да се с тобом разговара.

Ти се јавиш, све оживи
И у лугу и за гором,
Зачује се пјесма лака
И поточић са жубором.

Крај потока славуј мали
Сјетну своју пјесму вија;
Изнад њега зефир лаки
Лисне гране тихо њија.

А кад станем па га слушам
И ја млађан тад запојем,
Да уговем својој души,
Да одлане срцу мојем.

Славуј пјева ја отпјевам,
Из груди се пјесма диже,
Лети теби, зоро мила,
Лети теби ближе, ближе...

Како си ми дивна, бајна,
Мајска зоро, пуна чара,
Ој како ми воли душа,
Да се с тобом разговара!...

Сарајево, 1898.

В. Лахорски.

✝ ЈОВАН М. РАДОЈКОВИЋ.

Поштовани господине уреднице!

Задужићете ме, да Вам вазда благодаран будем; ако ми допустите, да у Вашем цијењеном листу „Голубу“ опишем тугу и жалост, која ме обузе, кад данас чух, да је још 1. Децембра п. г. испустио своју племениту душу мој мили и никад незаборављени

друг Јован М. Радојковић, свршени београдски богослов, послије тромјесечнога тешкога боловања.

О, мили Боже, како ми се сад срце на комаде цијепа од жалости, кад помислим, да су ми на свагда заниједемила она красноријечива уста, која вазда истину говораху; да су ми се на свагда затвориле оне очи, које свакога умиљато гледаху; да су на свагда скрштене оне гранате и податне руке, које сиромасима обилато милост дијељаху; и да је на свагда престало, да куца оно добро српско срце, које никоме није знало рђаво пожељети.

Па кад оваку жалост осјећам ја као његов друг, који сам с њим само четири године у друштву провео, онда је лако појмити, какву жалост осјећају његови тужни родитељи, који га изгубише у најљепшем цвијету његове младости, изгубише баш онда, кад им је најпотребнији био. — Ну и ако сам ја покојника волео као рођенога брата, те сад његовом смрћу велики губитак осјећам; то ми ипак није циљ, да му сад послије смрти похвале пишем, али само зато, што он бјеше човјек одушевљен светијем идеалима за српску мисао и што Српству лијепу будућност указиваше, налазим за потребно коју ријеч о њему проговорити.

Покојни Јован родио се је у селу Кусатку (у Србији), 1875. год у ономе крају поносне и питоме Шумадије, ђе се под јуначкијем Кара Ђорђем отпочела прва мисао за српску слободу и независност. Ту у своме мјесту рођења свршио је основну школу, у којој је његов добри отац Милосав дуго година учитељевао и проповиједао слово Бога и српскога рода. По свршетку основне школе отац га даде у Смедеревску гимназију, у којој Јован сврши четири разреда. Ну, некако га у Смедереву најбоље не служаше здравље, те продужи пети разред у Београду, а по свршетку тога разреда ступи 1. Септембра 1895. год. у богословију, коју је љетос са писцем ових редака свршио. Почевши од основне школе, па до свршетка богословије незаборављени покојник одликоваше се добрим учењем и примјерним владањем, по чему се могаше познати да је син васпитанијех родитеља. Особито за вријеме свога учења у богословији, покојник својим лијепијем понашањем бијаше задобио љубав и пријатељство свих својих наставника а по готову нас — својих другова. Њега сви поштовасмо и љубљасмо братском љубављу, њиме се сви поносисмо, јер он бјеше једна: мирна, скромна и умиљата душа која и од највећег непријатеља знађаше створити пријатеља, која умједијаше и најокорелије срце упитомити а најжалоснije опет разговорити и обвеселити. Како бјеше по спољашности лијеп као уписан, по нарави благ и тих, по карактеру сталан, а по срцу вјеран и искрен друг, то сам га ја прозвао „Украс Јоца“. И од тог времена друкчије га нијесмо ни звали него Украс Јоца. И гле шта учини неумитна смрт — тај опаки непријатељ људскога живота? — Покоси драгоцјени живот нашег драгога Јоце, те тако ожалости његове старе родитеље а и нас његове искрене другове, као и многобројне пријатеље и познанике. Жалост је заиста велика, а губитак за његове јадне родитеље ненакнадан. У овој великој жалости не знам чиме би смо се могли разговорити, до једино лијепијем именом, које је покојник послије себе оставио Зато ће вјечно живјети у лијепој успомени код својих другова, који ће га се вазда сјећати. С тога нек му је покој праведној души, која тако рано оде Богу на истину, да тамо отпочине у царству славе и блаженства. Како ми отуда пишу и како видим из посмртне листе коју сам добио, Јоца је сахрањен на врло диван начин тако, да у том крају није било до сад љепшег спровода. На глас, да је Јоца умрьо похитало је из мјеста и околине и старо и младо, па и ако вријеме бијаше посве ружно да пошљедну пошту одa ономе, који је своме мјесту и околини дика и понос био. А дошли су и неки другови покојникови који су оближе били, те покојника до вјечне куће испратили. Тога дана као и послије добио је ожалошћени родитељ многобројна тужна саучешћа од пријатеља и познаника својих и покојникових. Нарочито је вриједно споменути саучешће, које је добио од другова покојникових, који се налазе сада у Нишу у војсци, у коме изјављују своју жалост, што су изгубили највреснијега друга. Пошто је покојник умрьо 1. Децембра у пола 11 сахати, то је сахрана била тек сутра дан у 2 сата по подне. Спровод су још увеличали ученици и ученице Кусадачке школе са својим учитељима и учитељицама. На спроводу су чинодјејствовали свјештеници: Панта Банковић и Михаило Поповић из Азање, несуђени пашеног милога покојника.

У цркви је држао посмртно слово Кусадачки учитељ Ракетић тако жаловито да је сваки присутни деветороструке сузе пустио. На гробу је држао такођер слово Ратарски учитељ Весић, у коме је у врло лијепим цртама исказао ријетке врлине покојникове. Гроб покојников окићен је многобројнијем

вјенцима, што од стране његових другова, што од стране његових мјешћана и других пријатеља и познаника И тако су предати матери земљи земни остатци нашега милог и драгог Јоце, коме нека је вјечна памјат и блажени покој

Коњиц на Херцеговини, на св. Николу 1899.

Покојников вијерни друг:
Спиро Старовић, срп. нар. учитељ.

(Нехотице је ова посмртна реч до данас остала. У.)

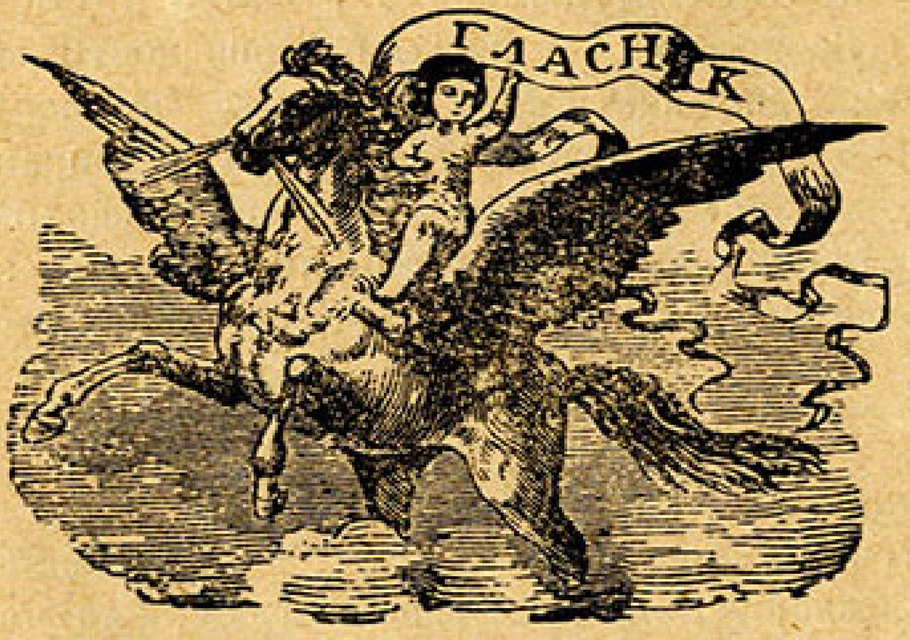

— **Дете у зажареној пећи**. У народу влада мишљење, да се неке болести излече, кад се болесник тури у зажарену пећ па да неко време постоји. Особито то важи за шугу, и може то бити и истина, јер велика јара убије клице од болести, само је то ђаво, што јара може да убије и самога болесника. Тако је ономадне нека ратарка у Сарвашу у (Угарској) стрпала своје дете од 6 година у врућу пећ, да се излечи од грудне болести. Но кад је она после кратког времена извадила дете из пећи, дете беше мртво, угушило се у пећи и у пола изгорело. С тога је власт затворила лакомислену матер. — Од шуге и многих других болести имају лекари сад поуздане лекове, па к њима се ваља обраћати, а не радити лудо, да још луђе прођу.

— **Нов новац.** Изишао је нов новац у промет а то је сребрн новац од 5 круна. Он је нешто дебљи и већи него садашња сребрна форинта, врло је леп, само је то незгодно, што је такова новца незгодно носити по више, јер је велик и тежак.

— **Српско народно позориште у Сомбору.** Српско народно позориште, које је зимовало у Новом Саду стиже ових дана у Сомбор на 8 недеља и отпочеће представе 16. Марта. За позориште није ово доба згодно у Сомбору, јер је Сомбор економска варош, када се у ово време излази на радове. Но Срби Сомборци ипак ће учинити све, да позориште прође овде без штете.

— **Глад у Индији.** Већ пре смо јавили о том како у Индији (у Азији) и то у оном делу, што Енглезима припада, влада глад. Сад отуда стижу све црњи гласови. Несрећни Индијанци у читавим скрузима живе о самом лишћу и та худа храна, толико им ослаби стомак, да кад случајно дођу до боље хране, онда добивају ужасне грчеве у стомаку. У Рајпутонском, Бомбајском и Бародском округу је још велика оскудица у води. Већ недељама тамо не пада киша, усеви су се спржили а лишће се сасушило. Рогата марва на хиљаде пада и скапава. Преко три милијуна боре се са ужасном глађу.

— **Чудновата болест.** Пречасни госп. Остојић прота из Зенице у Босни пише нам, како тамо у једном селу има једна жена, која је последњи пут спавала о Ускрсу 1899. год. па од тога доба никада да јој сан дође. Покушавали су све што су знали, па и лекари из околине, али она никако не може да заспи. Права је то мука не моћи спавати, јер се човек најбоље сном оснажи. Зато ће учинити добро дело и ухватити души места, ко би знао какав лек противу несанице и да јави преко гореречења пречасног г. проте.

— **Оставина покојног архимандрита Дучића.** Покојни архимандрит Дучић, кога је изненада снашла смрт те није направио правоваљану и закониту опоруку или тестамент, него је написао само писмо и својеручно потписао. Његов рођени брат Васа, трговац у Београду, изјавио је, да он сматра то писмо као прави законити тестаменат покојников, и као његову последњу жељу, те он не жели из покојникове оставине ништа, него нека све буде по његовој жељи. Ово је од брата покојникова заиста племенито, и тако по жељи покојнога архимандрита Дучића, сав његов иметак припада Академији Наука (Уче-

ном Друштву), да се образује фонд под његовим именом, па да се од камате штампају научна дела. Имовина овога фонда рачуна се да ће изнети на 20,000 динара. Своју библиотеку, која је веома скупоцена, оставља богословији. Своја многобројна одличја, оружје, којим је војевао и борио се за слободу свога народа, и своје народно одело, у коме је ратовао, оставља српском народном музеју. Осим тога је многим Београдским и страним друштвима, црквама и школама, оставио мање дарове, што свега износи 3100 динара. Тако је покојни архимандрит Нићифор Дучић и овим начином овековечио своје име. Зато му и поново велимо: Слава му и овога и онога света!

— **Изгорело гробље.** У месту Чепељу у Угарској сви су становници јако узрујани, зато, што им је изгорело гробље, те изгледа као каква пустош. Чепељски свештеник Севастијан Центнер изишао са неколико ђака на гробље и заповеди ђацима, да са више страна запале коровину у гробљу, па да се тако очисти гробље. Ђаци ураде тако; но како је дувао ветар, то букне ватра, те изгори и ограда и сви дрвени крстови, венци, цбуње и многа дрва. Свештеник је са ђацима учинио све, што је могао, да ватру угаси; дотрчали су у помоћ и сељани; али све бадава, гробље је сасвим изгорело, те га је страх Божји погледати. Сељаци криве свештеника, а он се брани, да је хтео само коров спалити, да очисти гробље, па је нехотице ово испало Ово ће другима служити за наук, да се гробље од корова не чисти овако.

— **Справа за кљукање гусака.** До сад су се гуске кљукале прстима, што није баш пријатан посао. Но ево сад јављају, да је глумац Српског народног позоришта *Јефта Душановић* изумео справу или машину, којом се гуске и друга живина за кљукање лако и без опасности кљука и много брже се угоји, него што се могло досадашњим кљукањем. Он је на ту справу добио од земаљске владе и патент, и као што се говори, већ му један фабрикант нуди за тај изум 20,000 круна, да га уступи њему, да га он може правити и продавати, но он недâ него је нашао ортака, с којим ће сâм правити и продавати ту справу.

— **Енглеско-бурски рат.** Овај рат једнако траје, али иза онога, како се Енглезима предао бурски војвода Кронж, Енглези су слабо могли напред коракнути. Бури се свуда јуначки држе и на више су места потукли Енглезе. Колико су Бури одушевљени и на даљи рат, види се најбоље из тога, што се у Преторији, престоници Трансвалској, саставила читава војска од 2000 самих Бурских жена и ревносно се вежбају у оружју, да се и оне јуначки боре противу својих крвних непријатеља Енглеза. И оне хоће да покажу, да воле и погинути, него своју слободу Енглезима дати.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Исаије Митровић у Пакрацу.

Ја сам једна животиња мала,
Многоме сам починила квара.
Састојим се само из три слова
Из једнога, побратиме, слога.
Прогоне ме људи из својијех кућа,
Па чак веле да сам паликућа.
Животиња једна ме тамани,
Ах, то ми је непријатељ прави!

*

Додаш ли ми сâд два слова нека,
Тад постајем у Угарској река.
О тој ре́ци ви појма имате,
Чул' сте за њу та сви је познате.

*

Одузмеш ли м' пако једно слово,
Место њега додаш друго ново,
Добити ћеш решавачу тада,
Име једног у Србији града.
И о томе ви појма имате
Де на пос'о па ме решавајте.

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставила: Марија Олујићева у Пађени (Далмација).

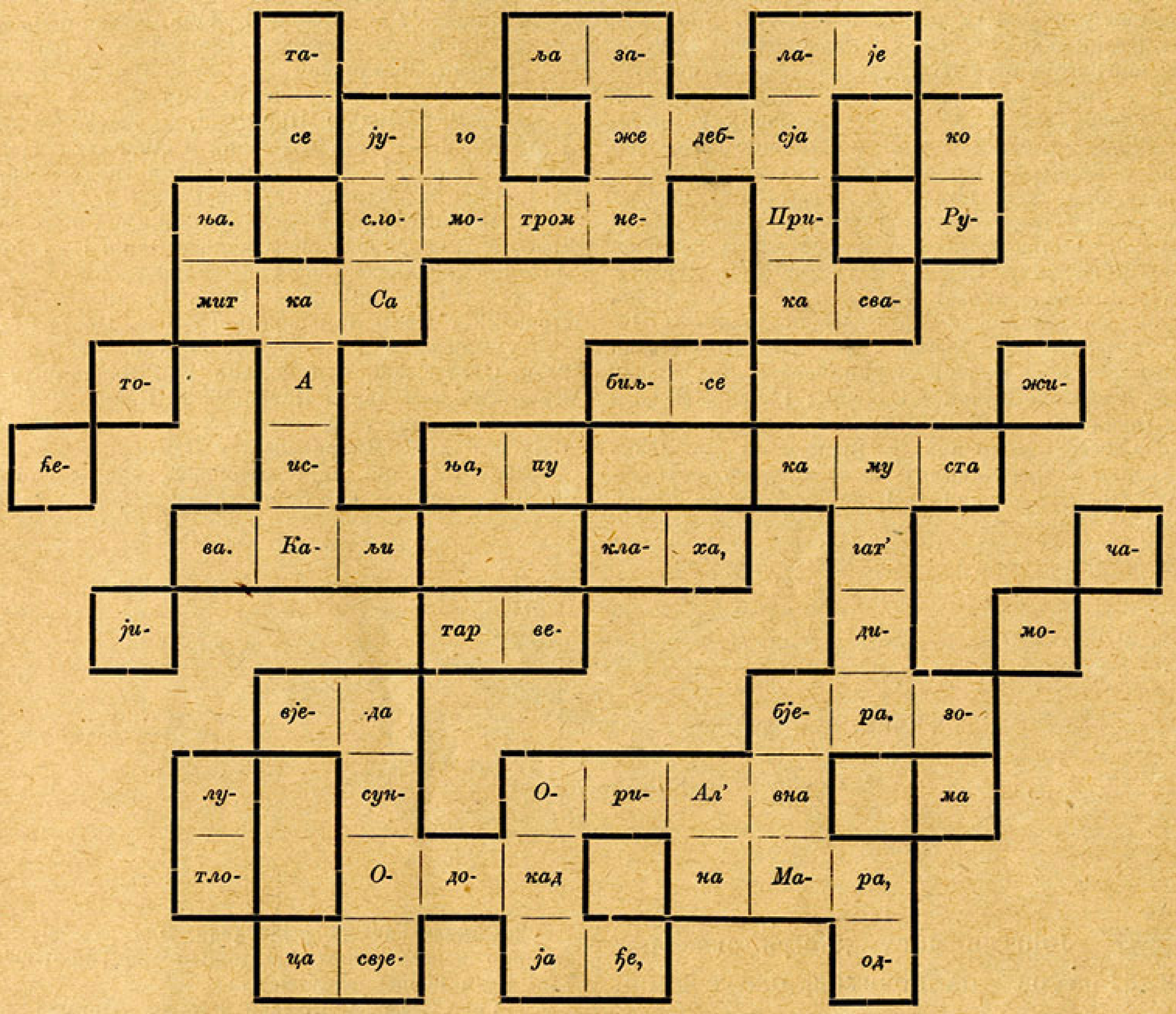

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе: 1. Ребус: Зима не тражи лепоте него топлоте. 2. Коњички скок:

СИРОЧЕ:

Зелен лисје гору кити,
Мирис цвеће поље шара,
А у лугу сироташце
Тиху гору разговара:

„И ти имаш мајке твоје,
„Ој оро чарна, горо мила!
„Па те твоја добра мајка
„Данас лепо опремила.

„Кадивели-доламицу
„Обукла ти од милине,
„Извезла меке груди,
„Равна поља и долине.

„Па када је у самоћи
„Твога срца жељу чула,
„Мирисом те душе твоје
„У милости заданула.“

И још дете меким гласом
Тужној гори зборит' поче;
Ал' уздану гора чарна:
„О, сироче, о сироче!“

Само човек тврда срца
Мирно слуша, хладно ћути,
Тек од глади кад премине,
На гробу ће узданути.

Ђ. Јакшић.

3. Загонетка: Између Пеште и Будима је: и.

Правилно решили: Јова и Мита Коњовић у Сомбору: 1. 2. — Зорка Јездимировић, Марија Јовандић, Десанка Миросављевић, Јелена Јовандић и Даница Јелачић у Сомбору: 1. — Лазар Бабић у Сомбору: 1. 2. — Паја Томић и Никола Кириловић у Сомбору: 1. — Милисова Томовић, Љубица Вранковић, Станимир Замуровић и Миливој Пиља у

Сомбору: 1. 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Предраг Кашиковић и Бранко Марковић у Срем. Карловцима: све. — Лаза Протић у Чакову: 2. — Душан Кос, Јован Михајловић и Сава Оберкнежевић у Новом Саду: све. — Бура Јефтић и Сава Иванишевић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Божидар Загорчић у Н Саду: све. — Филип Вукчевић у Срем. Карловцима: све. — Ленка Угринова у Петроварадину: 1. 2. — Стеван Зорић у Брезичани: 2. — Симеон Станић у Сурчину: 2. — Даринка и Ђорђе Борковић у Бос. Градишци: све. — Госпава, Јокица и Олга у Бос. Градишци: све. — Ружица и Вујица Живковић у Баваништу. 2 — Димитрије Стојшић, Јован Лунђерски и Георгије Грујић у П. Саду: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Јелена Јанковић у Арачу: 2. — Ана Бурна у Срем. Карловцима: 2. — Светозар Милић у Шароку: 2. — Љубиша Бабић у Д Тузли: 2 — Милан Братић и Милан Крстић у Сомбору: 1. — Влада Бикар и Стеван Цинић у Сомбору: 1. 2. — Мићо и Јула (нечитко) и Мара Митровић у Брчком: 2. — Нико и Јефто Митровић у Брчком: 2. — Јелка Васиљевић у Митровици: 1. 2. — Александра Панићева у Срем. Карловцима: 1. 3. — Миливој Марић у Каменици: 1. — Милан Живановић у Грабовцима: 2. — Стеван Шашин и Коста Плавшић у Сомбору: 2. — Бошко Мештеровић у Бијељини: 1. — Ђока Мисирача у Бијељини: 2. — Јован Гаталица у Бијељини: 1. 2. — Бошко Кондић, Вељко Јанковић, Панто Крекић и Никола Филиповић у Добоју: све. — Радован Стефановић у Белој Цркви: 1. 2. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: 2. 3. — Душан и Стана Радаковић у Шапцу: 1. — Емилија Грујић у Араду: 2. — Степан Станић и Драгољуб Црнчевић у Шапцу: 1. — Ружица Васићева у Шапцу: 2. — Савета Митровић и Мара Гаврић у Дол. Тузли: 2. — Милан и Јока Секулић и Јова Краљевић у Брчком: 2. — Данило Медаковић у Руми: 1. — Марко Јовичић и Никола Савић у Мајшу: 2. — Милан Кондић у Бијељини: 2. — Васа, Гелица и Даница Николић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Цвета Секулски у Бијељини: 2. — Страхиња Ћирић у Мостару: 2. — Саво Савић и Д. Мимић у Грачаници: 2. — Кристина и Милорад Петровић у Шапцу: 2 — Данило Петровић у Мостару: 2. — Пајка, Миливој, Ваја и Вукица Миливојевић у Шапцу: 1. 2. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☞ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

Филип Вукчевић у Ср. Карловцима. Рачун вам није природно састављен, јер нема сад јаја ни за један новчић а камо ли чак 30 и 50 за 10 новч. Зато се не може примити.

Симо Драговић у Фочи. Ни ваш рачун није природно састављен, а приповетка није ништа ново, па зато се не може ни једно употребити.

Милан Павковић у Шапцу. Ни једно се не може употребити.

Миливој Миливојевић у Шапцу. Добро је и донећемо у своје време.

Драгољуб Бранковић у Јагодини. Добро је и у своје време ће се штампати.

Ђорђе С. Т. у Бијељини. Слабачко је за јавност, а у осталом слози је већ и сувише пјевано, сад је крајње вријеме да се у дјело проведе. Марке нисмо никакве нашли у писму.

Симеон Глишић у Јагодини. Ову народну приповетку, нешто опширније донели смо још 1392. и тога ради је сад не можемо.

Госп. Дим. А. Пејовић у Нишу. Примили смо и благодаримо на сећању, а донећемо чим пре узмогнемо.

К. Х. Шабац. Није за наше читаоце.

Ник. С. Гомирац у Ср. Карловцих. Оне две веће су нам по вољи и донећемо их; мање нису за нас.

Даница Николић у Ср. Карловцима. Оваке врсте глуме ми не доносимо у нашем листу. Рукописе не враћамо, али ако нам пошљете марку од 10 потура, тада ћемо вам изнимно вратити.

☞ Пошто нам наручене слике до закључка листа нису стигле, то, да нам се лист не би закаснио, пуштамо овај број само са једном сликом.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор-А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. АПРИЛА 1900.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

IX.

Ово не ће на добро изићи! Или ће тај један упропастити себе за навек или свога оца. Шта мислите људи, слути ли то на добро? Погледајте сина богаташа Славића... говораше у љутини један старији човек стојећи пред гомилом беспослених људи на углу испред велике градске биртије у најживљој улици којом сваки проћи мора, онај који улази у град и онај који излази из града. „Мени се чини да ће обојица т. ј. и отац и син зло проћи“ настави други човек истим нагласком речи које у љутини изговараше и преким погледом посматраше дечака у фином зеленом ловачком оделу искићену златним гајтанима. Главу му украшаваше шиљаст зелени шешир са около обмотаном свиленом широком пантљиком а остраг беше још заденуто перо од морске кокошке и од казуара. Лепе црне лаковане чизмице са високим петама, остраг са сребрним мамузама. О десном рамену му висаше дивна мала пушка а са обе стране испред лепог кожнатог седла висаху две кожне ловачке торбе, а на њему с леве стране бедра висаше мала црна торба за новце.

„Хе нека га, нека... ко шта ради све себи... прекиде га трећи човек закашљуцајући се као да му беху познати сви ћефови раскалашна богаташева сина, па га са неким презирањем мераше од пете до главе. „Ето опет је пошао да се клатари и да тера своје ћефове, да расипа бабино благо. Расипај, расипај блудни сине, уживај у твојој младости, али ће те и питати старост где је била младост. Кајаћеш се али ће бити касно. Та гледајте Богољуба богаташева сина гледајте га молим вас, зар то није грехота и срамота. Тако млад деран нема му више него 12 година место да учи, да се труди, да чува стечено имање, он још троши новац олако и у некорисне сврхе.“

„Е па шта ћете! Таки ће и остати! Требали су га раније учити на добро и одвраћати од зла, не мазити га јер: „младо се дрво савија“... говораше онај први човек који је хладнокрвно саслушао погрде и укоре осталих људи. Богољуб је баш тада пројахао поред тих људи, на свом малом лепом вранцу, који све поиграваше и дугачким репом махаше, а великим очима севаше десно и лево. Кад-кад подскочи, полети нагло, али га Богољуб мамузама копне, уздице снажније потегне, а вранац се онда успне на две стражње ноге па тако у 2—3 пута учини, а онда се опет стави у свој првашњи положај па иде мирно, достојанствено као да се дичи што на њем седи млад и поносит госа, који вешто управља немирним коњем. Ко је год тада био на улици, обратио је поглед свој на дивна јахача и пратио га посматрањем док не ишчезе иза последње куће, упутивши се иза града путем што води у оближње село. Вранац је лепо и умерено касао, како је то само Богољубу годило, али на једном се коњу срце заиграло и прохте му се јурити. При том је још из далека спазио неке Цигане који су се на колима враћали из града, те су ваљда били пијани тако су се незграпно дерали да је грозно било слушати. Четир Циганина је седело у колима, а један од њих је тако шибао бичем уморне коње, да им је већ пена ударила на уста, а беху тако ознојени као да су се окупали у води. Све су се пушили тако су се загрејали сироти коњи. Кад Цигани опазише, да их хоће

један коњаник да престигне, они још већма стадоше гонити коње само да их не стигне коњаник. Али ни Богољуб не даде ни себе ни свог вранца срамотити. Подбоде вранца и вранац полети у највећем трку као змај и амаха да стигне циганију. Видећи цигани да ће их коњаник стићи јер се њихови коњи већ тако уморили, да је један коњ од туче и умора пао и кола морадоше се на пречац зауставити.

„Харавде девла! Да булеће дадо!“ повиче један млад цига на свог оца. Остали Цигани стадоше у љутини псовати коње и туђи јер их срамота било што су тако насели трком. „Не дај оном ћифти да нас осрамоти! повикаше сви у глас. Један од најјачих Цигана искочи из кола зграби своју тољагу и потрчи Богољубу на сусрет. „Стој ћифто, не плаши нам коње! повиче Цига те приближивши се Богољубовом коњу, замахну ћулом тако снажно, да је вранцу одмах полетила крв из ноздрва тако га је јако ударио. Вранац се уплаши, успропнице стаде бежати на противну страну преко неке баре таком брзином да је Богољубу било немогуће највећим напрезањем зауставити уплашена коња који је јурио без правца. Осим тога, Цига га је још једном од остраг ударио а онда видећи како је насадио јахача, са уживањем своје освете, гледаше како се Богољуб бори са опасношћу свога живота. И не потраја дуго а коњ се затрча и наиђе на један крст што беше на путу, те уплашивши се од крста, нагло скочи у страну тако, да је Богољуб искочио из седла и пао на земљу, но не сасвим јер му је једна нога запела у зенгијуи, а он не могући је извући, влачаше се по земљи како га је вукао по земљи. Том приликом је изгубио своју скупоцену пушку која је упала у бару, лице огребао, кожу с руке одерао хтевши се ухватити за какво дрво и тако зауставити коња. Одело је све испрљао и поцепао запевши за један шиљаст мали грмић и то је баш била срећа што се Богољуб за тај грмић запео са хаљином, ухватио тако чврсто, да је и коњ морао стати. Једва се некако успужа, рукама дохвати кајас и тако држећи кајас, извуче ногу и исправи се ставши пред коња миловаше га и тапшаше га по врату и прсима док се коњ умирио.

У том пак наиђу неки сељаци носећи на магарцима со из града.

X.

Кад видеше Богољуба крвава, кањава, издрпана и уплакана, зауставише магарце, а онда приђоше к њему и упиташе га шта му се догодило. Богољуб им све приповеди. Сељаци га сажаљевају, а један од њих познавајући му оца понуди га да се сврати к њему у кућу да се очисти и опере. Сељак беше из првог села. Богољуб то једва дочека, јер и онако не знађаше шта да учини. Ако се врати кући, исмејаће га слуге, а особито Стеван. Ако оде нагрђен, крвав и кањав ухватиће га у лажи. — С тога мислећи на једно смисли и одлучи свратити се непознатом сељаку чија кућа се виђаше из далека баш испод брега. Богољуб оде са сељаком кући. Сељакова домаћица прими то за највећу почаст и свесрдно га послужи, те се Богољуб чистио и умио, а газдаричина кћи девојка око својих 17—18 година паметна и вредна мораде му ушити оно лепо одело где се распарало. Ту се Богољуб већ и због тога задржао више од подруг сата, а кад беше све готово мишљаше да може продужити пут даље, али га сељак одвраћаше од те намере. Домаћица хтеде обарити сухе шунке али Богољуб се опирао њеној услужности, већ навађиваше да иде. „Немој синко наглити! Боље ти је да ноћас овде преноћиш, па у јутру зором рано можеш лепо за вида отићи у село П...

видиш да је сунце на заходу, ето се већ и живина пење на грање и седа на седало. А оно погле тамо на обзорју ону јаку румен како се раширила на дугачко, знак да ће бити буре, а бура кад овлада у овим пределима, зло пролази сваки који се на путу налази. Остани ти само за ноћас овде!“ „Бога ми не ћу, па да ми сад сто јела изнесете. Ја морам отићи камо сам пошао и још морам извршити што сам наумио“.

„А шта си наумио да чујем! Реци ми искрено“ прекиде га сељак љубопитљиво. „Наумио сам да стигнем оне Цигане и да им се осветим, нека знају кад су у Славићевог сина дирали“ „Е немој тако синко говорити... поче сељак — ко шта ради, све себи — остани ти на миру!“ „Не могу, не могу!“ рече Богољуб нестрпељиво. Док су они тако говорили, домаћица је на брзу руку испекла мало кајгане, донела у тањиру и ставила на сто понудивши га да једе. Богољуб не имајући куд ни камо, седе за сто и у две у три поједе неколико залогајића, а онда опростивши се са сељаком, седе на свог коња, подбоде га и опет продужи пут у брзом касу, у намери да стигне Цигане. Тек што беше једно четврт сата се удалио од сељакове куће, али захуји неки хладан ветар. Прашина се огромна као облак дизаше у вис, а грање се савијаше на све стране. Настаде права бура. Ветар је све то жешће духао, грање са дрвећа ломио, а кад се за мало умирио, удари на једном пљусак, као да из бурета ко год сипа. Сад се Богољуб нашао у чуду. „Хеј да сам послушао савет оног сељака боље би било! — поче Богољуб — али није касно Вратићу се натраг сељаку“. И одмах окрене коња и стаде га ударати мамузама и малим бичем од љутине као да му је вранац крив што је опет насео. Коњ се ражљути, разузда се и полети опет тако несретно да је Богољубу спала мала торба у којој беше доста новаца. Пљусак је све то жешћи био, па све да је Богољуб и хтео, не би могао зауставити коња, сићи се и подићи новчаник. Не марећи више ни за што, гоњаше и удараше коња све јаче, а овај бежаше као помаман да је блато прскало више њега. По оној киши, по оном страховитом времену, једва једвице се уклони испред непогоде. Био је мокар до коже, каљав од пете до главе. И мораде ипак остати да преноћи у сељака. Но и ова неприлика, невоља и штета није научила Богољуба памети. Он је остао ипак онај стари тврдоглави Богољуб. Он је једва прекужио ту ноћ и једва чекао да сване. Домаћица му је оног вечера морала дати суху кошуљу, сухо одело свога 12-годишњег сина, а његово се све одело сушило крај ватре. Сутра дан је Богољуб уранио, преобукао се. Није хтео тога дана никуд ићи, већ је био истог дана код сељака на ручку и вечери. Тога дана је ишао са сељаком на воденицу где је исти дао млети жито. Са сељаковим сином је ишао у поље отерао свиње, тамо са свињарима пушио. Помагао је сељаку цепати дрва и косити траву. Код њега је Богољуб остао исте ноћи на ноћишту док се лепо време указало. Тек другог дана је отишао од сељака, у намери да потражи оне Цигане.

(Наставиће се.)

GRADSKA BIBLIOTEKA 1859 SOMBOR

ЦВЕТИ.

На недељу дана пред Ускрс слави хришћански свет весео празник *Цвети*, а то је онај дан, када је Христос Спаситељ свечано ушао у Јерусалим јашући на ослу или магарцу. Народ га је веома свечано дочекао: бацао пред њега цвеће, носио масличне гранчице и стерао платно весело кличући: Слава теби, који нам долазиш у име Господње!

ситеља у Јерусалим живо нам износи пред очи приложена слика. Тај празник слави и прославља сав хришћански свет.

Али су *Цвети* особито и двоструко светао празник за српски народ. На тај дан је 1815. године дакле пре 85 година, *Милош Обреновић*, прадеда садашњега светлога краља српског Александра I. у селу Такову код свете цркве развио заставу српску пред много-

ЦВЕТИ.

У спомен тога светлога празника носи се сад у очи тога дана *врбица* а ученици весело певају ону лепу црквену песму: *Обшчеје воскресеније.* Томе дану се деца наша особито радују, јер се за тај дан сви понове од пете до главе, па буде права и велика жалост, ако би о врбици било ружно време, да се врбица не може носити.

Овај лепи хришћански празник *Цвети* или *свечани улазак Христа Спа-*

бројним српским народом и рекао: „Ево мене, ето вам рата с Турци!“

Пре тога српски народ је стењао у турском ропству. Турчин га је гњечио и мучио свакојако, тако грозно и ужасно, да се већ више није могло сносити. Зато је Велики Милош Обреновић позвао народ на оружје, да се бије и крвави с Турци, па или да извојују себи слободу па да живи као слободан народ, или да изгину сви; боље је и

славна смрт него срамотан и јадан живот.

Народ се драговољно одазвао позиву Милоша Великога, кȗпио се око њега као око војводе свога и ударио је на Турчина, старога крвника. Била је то борба тешка и врло крвава, таман онакова, како се сад боре Бури са Енглезима. Би̏ло се и крвавило више година, падали су Турци, али су падали и Срби, а на крају крајева Срби су победили и извојевали себи златну слободу. На св. Првозванога апостола Андрију 1830. године и сâм турски цар признао је Србију за слободну кнежевину а Милоша Великога за њеног кнеза. Та кнежевина српска се после и проширила, постала већа и 22. Фебруара 1882. године и краљевином је постала, којом сада влада као краљ српски, потомак Великога Милоша, Александар I.

Садања краљевина српска лепо напредује у сваком погледу; чувена је и виђена у свету; а биће, ако Бог дâ, и још већа и виђенија. Почетак пак њен долази од *Цвети* 1815. године, и тога ради се Цвети у Србији још свечаније славе него код осталих хришћанских народа, јер Цвети су у Србији и хришћански празник и празник зачетка српске слободе и садање краљевине.

Ето зато су *Цвети* код Срба светлији и узвишенији празник, него код осталих хришћанских народа, и зато се двоструко на најсвечанији начин славе и прослављају.

ПРОЛЕЋУ.

Где си било, љупко дете,
Где ти било, куда лута,
Јели ти се омрзнуло
Страног света, дугог пута?

Па сад дође амо нама,
Да одмориш крила лака,
Да замолиш наша поља,
Да им дадеш цвећа свака.

Да се винеш гори, лугу,
Да се латиш стазе, пута,
Па за тили часак биће
Шарним цвећем обасута.

Да подигнеш, што је пало
И да живот сав пробуја,
Звучна фрула млад-пастира,
Севдалијски пој славуја.

Хитром момку, стидној моми
Да окитиш цвећем груди,
Малом дечку руке пунит'
Цвећем, што га старим' нуди.

Остављам те, драгжи, рајска,
Да ти крило лако леће,
Само т' ево капу скидам:
Поздрављам те ој, пролеће!

Па, да л' ћеш нас увек 'вако
Прагит' сласти — дете дрско?*)
Али ти си, аох, раде,
Прамалеће, поневерно!

Зажелећеш туђег света,
Путовати даљне путе,
Опет ћеш нас оставити,
Тужне, с тебе забринуте!

Па ћеш опет 'вако доћи,
Па опета 'вако биће;
Ти све кајеш грехе старе,
Мило наше прамалеће!

Солун. Мита.

*) несташно.

СИРОТАНЧЕ.

Мрачно небо, нигђе звјезде
Сјајно лице да помоли;
Па и мјесец сакрио се
Не мож' студи да одоли.

Тамно небо, вјетар дува,
Пахуљице снијежне лете;
Свуд је пусто, нигђе никог
Мећава све јаче мете.

А у снијету украј пута
Сиротанче заспало је,
Ту с' склонило да заштити
Од студени тијело своје.

Мјесто кратког одмарања
Ту ј' вјечити покој нашло,
И с Божијим анђелима
Горе, Вишњем Творцу пошло.

Зорка Т. Боровић.

Книн, 1899.

ЛАСТЕ.

Цртица из природописа.

Од оних птица, које с јесени одлазе од нас да презиме у топлим пределима, па да нам се с пролећа опет врате, најмилије су нам *ласте*, које овде по врстама њиховим и у слици приказујемо.

Све ласте имају дугуљасто тело, кратак али широк кљун и врло дугачка ал' узана крила, којима добро, брзо и дуго летети могу. Ноге су им кратке удешене за вешање и хватање; оне на ногама никад не ходе, него се на њима само држе. Само се бубама, мухама и мушицама хране, зато су нам од особито велике користи, нити су кадре ма и најмање штете нам учинити. Зато их је управо грехота таманити и злоставити. То се у српском народу одавна знало, па да би их што већма заштитили и сачували, овладало је у српском народу веровање, да ће сваком мати умрети, ко ласту убије или лашчије гнездо разори па лашчија јаја покупи и лашчиће однесе.

Ластâ има више врста а особито су познате ове:

1. *Домаћа ласта* озго црна, оздо бела, па јој је вдља бела а реп слабо усечен.

2. *Сеоска ласта* озго је сјајне угасито плаветне боје; вдља и грло јој је мрко-црвено; крила су јој тако дуга, да кад их састави преко репа, изгледају као маказе или двороге виле; на кратким голим ногама стоје три прста напред а један натраг. — Ове ласте има по свој Европи, праве од блата своја гнезда под стрејом и испред кућа. Редовно лете са отвореним кљуном, да им тако силне бубице и мушице упадају у уста, а оне их готове гутају или носе својим лашчићима. То су дружевне птичице, па једна другој помажу и гнезда правити, а кад с јесени полазе у топлу Африку, скупљају се у читава јата и тако се на пут крећу. Лéже се два пут преко године, а сваки пут снесе по 4—6 белих пегавих јаја.

3. *Ластавица.* Ово је црна ласта са белим грлом, распознаје се лако по јаким сабљастим крилима и врло кратким ногама, тако да се некима чини да и нема ногу, зато су је латински и прозвали безнога ласта. Сва четири прста су јој на ногу напред окренута и лако се хвата по зидовима и стенама, где и гнезда праве. Са земље им је тешко полетати, зато их је врло ретко видети, да на земљу стају. Чим под јесен нестане бубица и мушица, од којих живи, одмах одлази на југ у

топлије крајеве, откуда се тек у пролеће к нама врати.

4. *Брегуница* озго угасито-сиве боје а оздо и по трбуху бела. Ове ласте праве гнезда у стрмим обалама и стрмим бреговима, па зато се и зове брегуница.

Осим ових врста ласта има још у Индији (у Азији) ласта *саланган*, која прави као туткало мека гнезда налик на чинијицу, која у Кинеској рађо једу. Још овамо спада и *ноћни кобац* или *кук* сива птица са црним бобицама. Има велика уста, дебелу главу и перје налик на Сову. Она дању лежи прикривена, а ноћу излеће у лов на лептирове и ноћне бубе, па том приликом

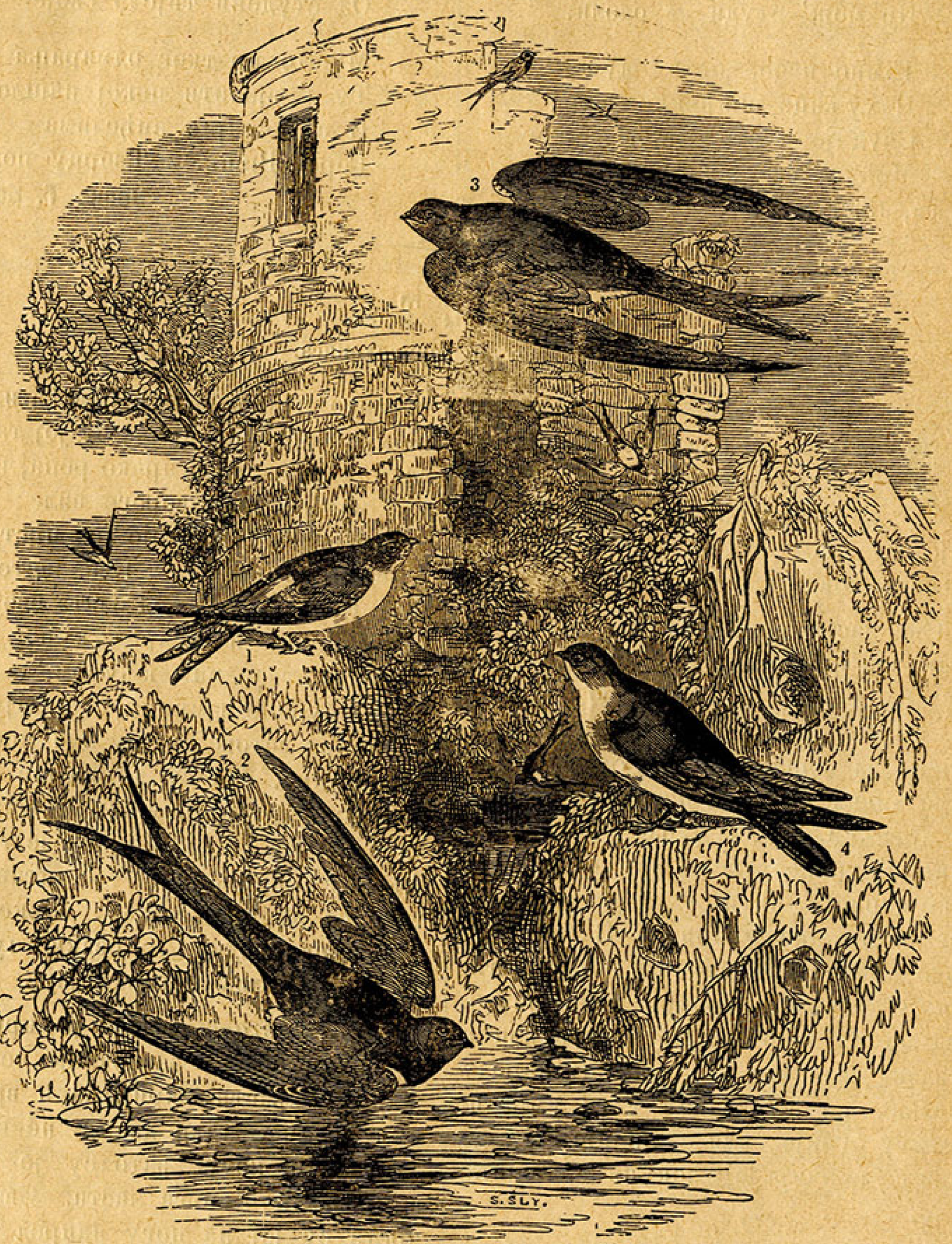

1. ДОМАЋА ЛАСТА; 2. СЕОСКА ЛАСТА; 3. ЛАСТАВИЦА; 4. БРЕГУНИЦА.

често улеће и устаје, где овце и козе станују, па су отуда и постале приче, да она иде да козе музе, па су је и прозвали *козаром*.

Иначе, као што већ напред рекосмо, све ласте су најмирније и најкорисније нам птичице, па зато нам и јесу миле, те их ваља чузати, а ни пошто таманити нити злоставити. Оне су нам већ и по том миле, што кад оне долећу, онда наступа право и мило пролеће, те су ласте као весници пролећа. Сад их већ има по нашим крајевима и сви их радосно поздрављамо кличући весело: ено ласте, ено ласте!

ГЕНЕРАЛ ЖУБЕР.

Главни заповедник бурске војске.

Бурски малени али јуначки народ снашла је велика несрећа. Један од његових највећих синова, генерал Жубер, главни заповедник бурске војске, умро је 13. Марта о. г. баш у доба, када је бурском народу највише требао, да га брани и одбрани од неситих и силовитих Енглеза. Престоница Трансвалска Претторија и сав бурски народ у црно се завио и љуто жали свога великога и дичнога сина генерала Жубера. То је један од најславнијих Бура, зато га и у слици приказујемо нашим читаоцима.

ГЕНЕРАЛ ЖУБЕР.

Јаков Петар Жубер, генерал и главни заповедник бурске војске пореклом је из француске, одакле су се његови стари преселили у Јужну Африку 1688. године. Генерал Жубер се родио у Канабану на реци Тугели 1834. године. Великом муком и примерном истрајношћу стекао је он себи мало добарце и у Трансвалу саградио огњиште. Доцније је постао адвокатом и бавио се народним пословима. Једаред је путовао са председником Кригером у Лондон, да брани народна права. У рату са Енглезима од 1884—1889. преводио је он бурску војску и на брегу Мајуби управо је смрвио велику енглеску војску и тада је Енглеска признала Трансвалу независност и слободу; а у овом рату на оној страни, где је он био, љуто је конабио Енглезе и ниједне битке није изгубио. Његова честита и добра жена, коју и народ и војска зову „тета Жубер“, није га никад остављала, него га је свуда пратила, па и у овом рату. Он је патио од стомака, па сад у рату је више пута и назебао па ето и подлегао смрти у 66. год. свога славнога живота. За њим не жали само његов народ, него сви народи, који слободу љубе. И сами Енглези, као непријатељи, изразили су своје дивљење и поштовање овом великом јунаку, а енглеска краљица брзојавно је изјавила удовици Жуберовој своје саучешће за њеним великим и славним мужем.

Нека му је и од нас речено: Слава ти велики јуначе и борче народни!

СИТ ГЛАДНОМЕ НЕ ВЕРУЈЕ.

— С. Н. Орлов. —

Гозбу чини кнез господин
У господском двору своме,
Позвао је сву господу,
Чиле момке, младе моме.

Ту се пије, пјева, игра,
Од весеља двор се ори,
А пред двором просјак један
Од глади се с душом бори.

„Господару, хљеба дајте
Среће ради, ради спаса!“ —
Ал' од пјесме урнебесне
Нико не чу тога гласа.

Пет стотина рубаља је
Та свечана гозба стала,
Ал' за то је на тој гозби
И здравица многа пала.

А у јутру гости када
Из тог двора већ изашли,
Пред вратима двора сјајна
Просјака су мртва нашли.

Један рече: „Гле'те штете!“
А други ће: „Брате мио,
Да ј' тај мање вотку пио,
Не би данас мртав био!“

Михајло Милановић.

У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ.

Цртице из земљописа и народописа.

(Наставак.)

Споменули смо у прошлом броју, како се у Јужној Африци дошло до драгог камења и како су постали његови мајдани. Тражењем и копањем драгога камења занимали су се и занимају се и данас и многи Бури и тиме се многи и обогатили. Али није главно занимање бурско то, да копају и траже драго камење и злато, него је њихово главно занимање оно, како су започели још 1700. године, а то је: земљорадња, сточарство, лов и воћарство. Где се који Бур хтео настанити, ту је тражио себи по вољи земљу и заузео је по какву равницу од 6000 или 10,000 јутара земље. Ту се тада доселио на волујским колима са својом женом и децом, са нешто покућства, са воловима и овцама, и са једном једитом књигом: Светим Писмом или Библијом. Кућу подигне поред каквог извора, на 10—15 километара далеко од свога суседа. Ту близу направи и торове за своју стоку и заснује башту тако, како ће је лако поливати водом са извора. У оним пределима биље тако бујно расте, да Бур за 4—5 година већ обилато бере лимуне и неранџе, брескве, смокве и најлепше грожђе. Један део земље од 50 до 100 јутара засеје кукурузом и житом. Стада му се множе и брзо расту а да се и не мора Бог зна колико трудити. Хоће ли који Бур, да своје благостање и умножи и да на више иде, онда још заведе и *неговање нојева*, чије перје се у Катлитату и у Јелисаветин-граду (Port-Elisabeth) радо купује и одатле носи у Европу па се продаје у Лондону и Паризу, Берлину и Бечу, Риму и Петрограду, а одавде се разноси по другим местима, да их купује женскадија и њиме кити своје шешире, јер нојево перје важи као најскупоценији украс за женске шешире.

Ној може да даде Буру по 1200

круна добити за годину дана, јер се 1 килограм перја његова плаћа по 1920 круна. Зато, ко се усуди, да убије ноја или да му покупи јаја из гнезда, тога казне са по 1200 круна кâзни. И тако не живи Бур тако богато, како то у Европи богаташи живе; али за своје потробе има он и сувише.

Када им синови и кћери одрасту, тада их жени и удаје. За сваки нови брачни пар подигну они нове куће на неколико метака од очеве куће и заузму по нешто више земље за обрађивање, и ту се настане млади и почињу за себе да живе. Стари Бур остаје и на даље старешина младих и новоокућених Бура, који се све више шире и саставе по читаво село. Свакога јутра купе се млади Бури око оца и матере и моле се Богу, обично певајући по који псалам; у вече се на сличан начин скупљају и помоле Богу и тиме завршују дан. Бури не теже за Бог зна каквом науком; али ипак толико науче, да сваки зна читати и писати, да се може из Библије Богу молити, и редовно се држе својих старих обичаја. Па и ако нису Бури од високе науке, ипак су они прави просветитељи у Јужној Африци, јер они дивљи народи, који у оним крајевима као староседиоци живе као што су: Хотентоти, Кафери, Зулу-Црнци, Бечуани, Базути, Корани, Матабели и др. на Буре се угледају и од њих примају наук и постају питомији и уреднији народ, да живе као људи, а не као животиње. Црнци обично служе код Бура као надничари и слуге, и ма да је Црнаца много више, ипак остају потчињени Бурима, јер је Бур просвећенији и паметнији, па наравно и јачи, а слабији јачем је увек служио, па и сад. Но ваља знати, да Бури са Црнцима врло лепо и благо поступају, зато Црнци радо уче и бурски језик и с Бурцима њиховим језиком говоре. Енглези већ не чине тако; они су охоли и бесни, зато ни Црнци њих не воле, па им не трпе ни језика, зато Енглези морају да уче оне дивљачке језике, ако хоће, да се с њима споразумевају.

Овде је вредно споменути, какав је обичај бурски при женидби.

Кад млад Бур хоће да се жени, онда попише на папир све удаваче из своје околине, мете једно перо за шешир, оседла коња, уседне на њ и пође од удаваче до удаваче. Са собом носи по једну кутију, у којој су дарови од воћа за матер, и воштану свећу за девојку. Кад дође до прве удавачине куће, сиђе се с коња не говорећи ни речи, па кутију преда матери девојчиној а свећу девојци. Мати редовно прими и задржи кутију, али девојка не прими свагда свећу, а чим девојка свећу не прима, знак је, да одбија младожењу, и младожења сместа узјаха коња и путује даље. Прими ли пак девојка свећу, онда је добар знак; тада мати одмах запали свећу и забележи на 2 — 3 прста испод пламена за знак, да се млади могу дотле разговарати на само, док свећа донде не догори. Желе ли млади мало и дуже разговарати се, они тада поспу стењак са по мало соли и тада свећа пуцкара и спорије гори а млади утврде између себе све, како шта желе. Ето тако се обавља просидба код Бура.

Бури су иначе врло побожан народ и сви су протестанти хришћани. У великим местима подижу велике и скупоцене цркве, у које се недељом и о празницима скупљају на молитву. Из места, у којима нема цркве, иду о великим празницима на коли у она места, где има цркве, да се моле Богу. Чим је пуна црква, свештеник одмах почиње службу и предику. Који доцније дођу, ти чекају на пољу, док ови први не сврше и не причесте се, па кад ови изиђу на поље, онда улазе они што су чекали, и свештеник почиње изнова службу и предику, па тако бива, да један свештеник по више пута истога дана служи у истој цркви, само да би

сви могли бити у цркви, сви се причестити и сви саслушати проповед свештеникову, иза чега се спокојни враћају својим кућама.

Школе имају само по већим местима. Иначе где школе нема, тамо долази путнички учитељ, па по неколико месеци држи школу, и по том иде даље. Нема ли ни тога, онда богати Бури држе домаћега учитеља и плаћају му месечно по 250—300 круна и још му дају бесплатно храну и стан. Који пак то не могу, ти уче сами своју децу молити се Богу и нешто читати и писати бар толико, да Библију могу читати.

Ето тако Бури живе и раде.

(Наставиће се).

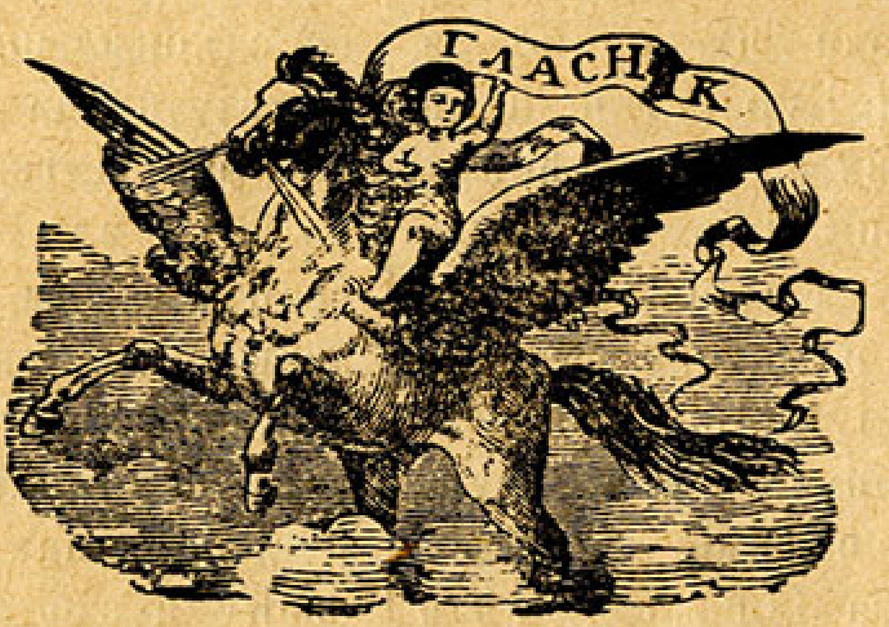

— **Најопаснија река.** Најопаснија је река на свету тако звана *Жута Река* или *Хоанго*, коју Кинези зову и „Бригом Кинеске“. Она се провлачи-кроз Кинеско царство на 4000 километара, прима у себе воде са највиших земаљских брегова, које јој дају таку снагу, да се шири куда хоће и нико јој не може да на пут стане. У овом веку више је пута свој правац мењала. Брегови из северне Кинеске доносе силну воду; уз то надође топљење снега и падање кише, те ова река тако набуја, да тада наступају неописане поплаве у долњим пределима Жуте Реке. За ово последњих 300 година изгубило је од поплаве живот 10 милијуна људи. Последња велика поплава је била 1887. год која је 1500 села потопила и преко 2 милијуна људи се удавило. Да су Кинези људи од напретка, они би умели својој реци дати бољи ток и умели би доскочити поплавама, овако их ова необуздана река топи и дави.

— **Унук убио деду.** У селу Немету близу Мишколца у Угарској, Ханс Калач, дечко од 8 година, убио је из пиштоља свога деду Ђуру Калача од 70 година. По себи се разуме, да је дете учинило ово из непажње и пешташлука, што је опет један доказ, како деци не ваља давати оружје у руке да се играју, јер оружје није за игру.

— **Прелаз у православље.** 28. Фебруара о. г. навршило се година дана, како су Срби римокатоличке вере тако звани Шокци у Сантову, њих око 1000 душа, на најсвечанији начин прешли у православну веру. Сад јављају из Барањске жупаније, да се из села Борјада и Оласа пријавило српском православном пароху Борјадском г. Димитрију Грујићу лично и писмено 500 Шокаца, да су ради да по примеру Сантовчана пређу у нашу свету православну веру. Нека им је срећно и благословено!

— **Необичан српски певач.** У Петрограду у руској престоници даје концерте (пева и свира) млади Србин *Младен Јовановић* син покојног књижевника српског дра Милана Јовановића-Бомбајца. О њему пишу сад скоро све руске новине као о чуду неком и не могу доста да се нахвале српскога уметника од 20 година. Био је позиван и пред самога цара да пева и свира. Гласом и певањем својим све је очарао и не могу доста да му се надиве. Пева више женским гласом и то тако заносно, да му се у највишим круговима и међу највишом госпоштином највише диве и немају довољно речи, како да га се нахвале. — Овакови гласови веселе свакога Србина и сваки Србин с поносом кличе: Бог нам живео овака Србина на многаја љета!

— **Златна поља у Сибирији.** Од како сад железница вози кроз Сибирију, све се више проналази њено богатство. Тако сад јављају, да су на обалама Беринговa мора пронађена златна поља, за која се до сад није знало. Поља су та врло богата златом и она ће Русији знатно повећати богатство. Да су та поља у слабијим рукама, а не у тако јакима као што су руске, јамачно би халапљиви Енглези похитали да их себи приграбе.

— **Отровала га ракија.** Неки Јосиф Петрић са пустаре Челгерије код Суботице у Угарској поведе свога сина од 14 година у крчму, где су се обојица опили ракијом. Детету је тако позлило од отровнице ракије да је још истога дана умрло: *отровала га ракија*. Лакомисленога оца пријавила је полиција државном суду и сад ће још пред судом одговарати због своје луде главе. — Нека се бар други овим примером науче памети и нека не пију ракије, која је за децу прави отров.

— **Отварање Париске изложбе**. Велика светска изложба, коју приређује Француска у својој престоници Паризу, отвара се 1. Априла по нашем календару. Отварање ће бити врло сјајно. Отвориће је председник републике Лубе, а присуствоваће све, што сија на врхунцу француског народнога живота, да се покаже у сјају, каквог још свет није видео.

— **Несрећа на железници.** У петак 11. Фебруара ове године, на железничкој станици парне дрворезачке радионице у Кобиљдолу товарило је радничко друштво два вагона ситног шљунка за насипање пруге. Кад су били готови, они су вагоне сами без локомотива спуштали; премза је била слаба, да теретне вагоне запаочи, а сама пруга је положена све ниже од Кобиљдола према купатилу Илици, вагони су ухватили маха и јурили су стрмо као стрела. Кад су вагони наишли на окуку, први је вагон искочио на страну с пруге, и сав се изломио, премза је ударила по левој страни радничког пословођу Перу Тубина и толиком га силом бацила, да је 10 метара далеко од вагона пао и онесвешћен у болницу у Сарајево предан, те је ових дана здрав из болнице дошао на свој посао у Кобиљдол. Други је вагон ударио снажно о први вагон и скочио на другу страну; на истом је вагону био Јово Васковић из Лукавице и у падању вагона, пао је пред вагон, те су му кола по кољени обадве ноге отргле, њега је на носили 8 снажних момака на измјену у Сарајевску болницу носило; ал' на жалост, нијесу њега тамо ни донијели он је услијед истрошене крви на пô пута, близу његове куће, своју мученичку душу испустио. Зна се, да је овај несретни Јово Васковић преко ланске године, с малог поречкања ударио снажним дрветом по глави Милана Самаржију са Враца близу Сарајева, коме је глава пукла, очи искочиле а мозак се просуо; последње су му биле речи: „Јово брате! до ово доба године и ти наказан отишао на онај свијет“ и умрьо је мученичком смрти. Суд је Јову осудио на 10 месеци затвора и одлежао је своју казну у босанскохерцеговачкој казнијони у Зеници; али та је казна за њега била мало; стигла га је још и клетва Миланове мајке, жене и деце. Чим је из затвора пуштен, несрећа га донесе у Кобиљдол, да му вагон живот узме и на онај свијет оде без ногу, као и Милан без главе. — У Кобиљдолу, код Сарајева, дне 22. Марта 1900. прибиљежио *Симо Гороњевић*, дворезачки мајстор.

— **Енглеско-бурски рат.** Овај рат једнако траје и после многих бурских победа над Енглезима, окренула се била ратна срећа Енглезима и то не зато, што би они били вештији и јуначнији, него зато, што их је било по десет пута више од Бура. Но сад се поново окреће срећа Бурима и у ово последње време су већ на више места жестоко потукли Енглезе и ако је Енглеза и сад много више. Мислило се, да, кад нема више бурских прослављених генерала Кронжа, који се морао предати и Жубера, који је умрьо, да ће Енглези сад боље напредовати; али се ево показује, да у Бура још има ваљаних војвода, који Енглезе тек сад ваљано воште и сваки дан све боље напредују. Председник Трансвалски старац Кригер је соколећи своје ратнике, рекао, да ће бури, Божјом помоћу и милошћу, победити несите Енглезе, па ма они шта радили, јер је, вели, на бурској страни правда, а где је правда, ту је и милост и воља Божја!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Српска Књижевна Задруга у Београду издала је своје **осмо коло** књига, које обухвата седам лепих и одабраних књига и то од 51. до 57. књиге, које иду овим редом:

Домаћа писма Доситија Обрадовића стр. 202. Цена 2 динара; за штампу приредио Милутин К. Драгутиновић св. I.

Лирске песме Симе Милутиновића Сарајлије с предговором Андре Гавриловића, стр. 140. Цена 2 динара. У додатку ове књиге штампана су правила Српске Књижевне Задруге, извод из пословника и имена добротвора Књижевне Задруге.

Приповетке Л. К. Лазаревића, свеска друга за штампу приредио Љубомир Јовановић стр. 285. Цена 3 дунара.

Слике из сеоског живота, написао Јанко М. Веселиновић, свеска II стр. 212. Цена 2 динара.

Ивкова слава приповетка написао Стеван Сремац, стр. 200 Цена 2 динара.

Исландски рибар роман Пјера Лотија превела Талија Довијановићева с предговором о. С. Матавуља на 10 листова, стр. 157. Цена 2 динара.

Воћке и воће написао Благоје Д. Тодоровић са 263 слике у тексту, стр. 524. Цена 4 динара.

Ове су књиге штампане у Загребу у српској штампарији, те им је израда веома чиста и лепа. Све су лепо везане у платну. Дућанска је цена свима овим књигама, ко их појединце узима, овакова, како је овде означена те све скупа стају 17 динара; ко их пак све уједанпут узме, онда се добивају све за 10 динара, а ко се унапред претплати, онда стају само 6 динара или 6 круна.

Сва досадања кола књига могу се добити преко повереника или непосредно од Управе Српске Књижевне Задруге, и то: I. II. III. и IV. по цену од 7, V. VI. VII. и VIII. по цену од 10 динзра, а сва кола заједно по оцену од 6 динара или круна за свако коло.

И овом приликом најтоплије препоручујемо сва издања Српске Књижевне Задруге нашем народу, која ваља да има свака угледнија српска кућа.

*

Српска Историја у народним песмама саставио Пет. М. Никетић учитељ, накладом књижаре Велимира Валожића у Београду. 8° стр. 116. Цена 1·20 дин. или круну 20 потура. Књига је ова украшена са лепом сликом на насловном листу и других 23 слике, што чини књигу веома укусном и лепом. Израда је веома лепа а избор песама згодан, те је ово врло леп дарак нашој омладини, којој га и топло препоручујемо.

Hrvatsko-njemački Rječnik. Kroatisch Deutsches Wörterbuch von Jako Marak. A Hartleben's Verlag. Wien, Pest, Leipzig Цена 2 круне и 20 потура или 2 немачке марке. Ово је хрватско-немачки речник намењен за најобичнију свакидашњу употребу, да се може згодно и у џепу носити. Обухвата преко 18000 речи, лепо је израђен и у платно чврсто и добро увезан, те је веома згодна ручна књига, па би добро било да се и српски такав речник приреди. Овом речнику има се по нешто и приговорити. Тако ни једна реч није означена потребном пригласицом (акцентом), те се не зна како се која реч изговара; код именица није назначен и други падеж а код глагола главна времена, те Немац не ће умети речи употребити као што ваља, а овај речник је баш Немцима и намењен; још по неке речи нису тачно ни протумачене, те ће се криво схваћати и разумети. Иначе је, као што рекосмо, ова књига врло згодна и препоруке достојна, а у другом издању ће се без сумње и поправити, те ће још боље одговорити сврси својој.

---

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Р. М. Тасић у Вошановцу.

Од почетка свога,
Од како је здана
Људима је дана!
Па опет се због ње
И гложе и бију
И своју крв лију.

Под ногама твојим
Она сада стоји,
Ал' ти се не бој!
Него ће шта више
Последњега пута
И да те прогута.

2. РЕБУС.

Саставио: Милан Митић у Шапцу.

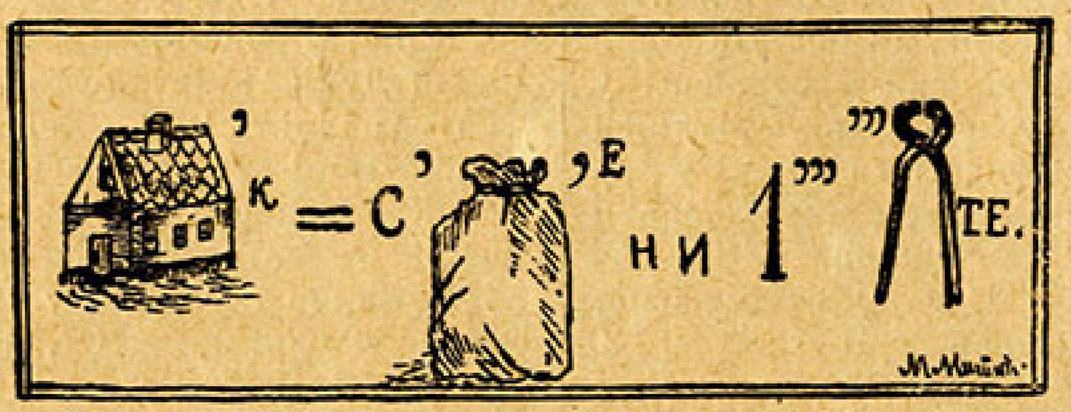

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Илија Маријански у Новом Саду.

цве-	*цо,*	*про-*	*да*	*бла-*	*те' с*	*ће;*	*наж*
но	*до-*	*наж*	*де-*	*ле-*	*ро-*	*це*	*дуј-*
ли	*ће*	*ра-*	*гу-*	*ра-*	*на*	*во*	*про-*
ле-	*слав-*	*ту*	*се*	*дуј-*	*ју,*	*ра-*	*ати-*
ша-	*де-*	*те!*	*ду-*	*све-*	*Е-*	*ле-*	*бла-*
наж	*ће,*	*ле-*	*ати-*	*сви*	*ју.*	*ле*	*те!*
но,	*ре-*	*си*	*те*	*бла-*	*Ве-*	*гуј-*	*ће,*
но-	*жа*	*це,*	*но,*	*те,*	*де-*	*гуј-*	*се-*

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе: 1. Загонетка: Миш, Тамиш, Ниш; 2. Коњички скок:

Када већи ветар пуха,
Биљка му се свака клања,
А сломит се може лако,
Прије дебља него тања.

Са истока јутром засја
Ружичаста дивна зора,
Ал' кад свјетло сунце дође,
Она одма бјегат мора.

Правилно решили: Богдан Маглић, Војин Бркић, Давид Лугумерски, Коста Плавшић, Милан

Крстић, Јован и Коста Гуцуња и Милан Братић у Сомбору: 1. — Бранко и Зорка Наћвински у Вел. Ст. Миклошу: 1. — Александар Васиљевић у Срм. Карловцих: 1. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 2. — Миливој Поповић у Суботици: 2. — Марија Олујићева у Ср. Карловцих: 1. 2. — Теодора Берић у Св. Андрији: 1. — Даница, Гелица, и Васа Николић у Срем. Карловцих: 1. 2. — Радован Стефановић у Белој Цркви: 1. 2 — Станка Живојновић и Миливој Марић у Каменици: 1. — Јован Васиљевић у Д Тузли: 1. — Душан Косовић, Јов. Михајловић и Пера Комарац у Н. Саду: 1. 2. — Катица и Немања Стојковић у Сомбору: 1. — Сава Оберкнежевић, Јован Дунђерски и Марко Шугин у Н. Саду: 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић у Бос. Градишци: 1. 2. — Лепосава Петковићева и Видосава Чубриловићева у Бос. Градишци: 1. — Мићо Ђеловић у Брчком: 1. — Ружица и Верица Живковић у Бевавишту: 1. — Марија Олујићева и Лава Протић у Чакову: 1. 2. — Н. Бајић, Н. Поповић, Љ. Митраковић и В. Поповић у Бос. Градишци: 1. — Степан П. Станић и Драгољуб Црнчевић у Шапцу: 1. — Глигорије Марковић, Славко Атанацковић и Димитрије Стојшић у Н. Саду: 1. 2. — Радивој Матијашевић у Дол. Тузли: 2. — Савета Митровић у Д. Тузли: 1. 2. — Саво Савић и Давид Симић у Грачаници: 1. 2. — Данило Медаковић у Руми: 1. — Криста Марић, Мара Марић и Мила Пикић у Бањој Луци: 1. — Јелица и Паула Милутиновић у Сент-Андрији: 1. — Дејан Павић у Мостару: 1. — Ђорђо Илије Видовића у Ливну: 1. — Милан Живановић у Грабовцу: 2. — Ђура Јефтић, Сава Иванишевић и Светислав Костић у Срем. Карловцих: 1. — Божидар Загорчић у Н. Саду: 1. — Зоран Акшамовић у Ади: 1. — Ст. Зорић у Брезичани: 1. — Симеон Станић у Сурчину. 1. 2. — Емилија Грујић у Арачу: 2. — Симеон Будимир у Варцар-Вакуфу: 1. — Страхиња Ћирић у Мостару: 2. — Цвета Сакулски Даница Свитлић у Јању: 1. — Михајло Н. Ивковић у Шапцу: 1. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☛ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

Исправак. У прошлом броју „Голуба“ међу новостима има говора и о *чудноватој болести*, у којој се прича о једној жени, која од Ускрса прошле године не може да заспи итд. У тој новости погрешно стоји, да је пречасни г. прота *Остојић* из *Зенице*. Његово је потпуно име: *прото Василије Остојић у Зворнику* (а не у Зеници); болесница жена је пак у селу Лијешњу, котар Зворнички, округ Доња Тузла. Чиме ову новост исправљамо и допуњујемо.

На знање. *Ружно, нечисто и нечитко* писани радови и непрочитани одлазе у — пећ, и на њих ништа не одговарамо.

Јан. Николић у Шапцу. Стихови у вашим песмама теку течно и лепо; но од послатих песама само смо једну задржали, остале нису за наш лист. — Лист вам само уз претплату можемо слати, а на скупљеној претплати бићемо Вам и особито благодарни.

Зорка. Двије усвајамо, трећа нам се не свиђа.

Душан Јововић у Требињу (Херцегввина). Добро је.

Илија Маријански у Н. Саду. Ребус је добро смишљен, али није доста лепо ни јасно нацртан, стога га не можемо употребити.

Бранко Ув. у Земуну. Није за наш лист.

С. Фолф у Н. Саду. Није за нас.

Милан Павковић у Шапцу. Није правилно сложено.

Александар Васиљевић у Ср. Карловцих. Лепе су вам мисли, па и стихови теку доста глатко; али је ипак слабачка обрада, те није за јавност. Шат касније буде боље.

Ст. Зарић у Брезичанима (Босна). Слабачко је.

М. Ж. — у Солуну. Осим „натписа“ све усвајамо, па по реду доћи ће, само мало — стрпљења.

Ст. Рад. у Битољу (Маћедонија). Они преводи са француског нису за наш лист. Песму ћемо моћи употребити. Онај приложени књижевни оглас донећемо чим скорије.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. АПРИЛА 1900.

ГОД. XXII. Бр. 8.

ЛОЗА

ЛАЖ.

Да је плитко дно у лажи
То већ свако зна;
Ја бих о њој друго рекô:
Да и нема дна.

Јер коме се год у њојзи
Купат' допадне,
Данас, сутра, прекосутра
У њој пропадне.

ЧИКА-ЈОВА ЗМАЈ
у „Другој Певанији.“

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

XI.

Путем је Богољуб много мислио како да дође до новаца јер се јако уплашио кад је видео да је новчаника нестало. Није се толико бринуо и бојао како ће се извући од казни својих родитеља, нити је жалио изгубљен новац, већ се само бринуо како ће сад набавити и опет надокнадити изгубљене новце. „Знам шта ћу! — говораше Богољуб путем, седећи замишљен — отићи ћу сад у оближње село, тамо ћу распитати ко би купио коња па ћу мога вранца продати. Ох ти лепи мој вранче, у чије ли ћеш доћи сад руке? „говораше Богољуб с уздисајем тапшући руком свог вранца по врату.“ Али ја ћу то учинити сад из велике нужде. У селу ме нико не познаје, а да сад идем натраг кући, срамота ме. Боље да у земљу пропаднем ако не будем могао продати коња. А зар сам ја једног коња продао. Отац је добар, он и не пита. Не, не! Не ћу натраг! Вранца ћу продати па шта добијем за њега. Има у мог бабе новаца, па ће ми купити још лепшег коња, овога и тако не трпим што је тако будаласт и плашљив као зец, те сам због његове несмотрености могао главом платити. Морам га још и зато продати јер немам више ни новчића да купим ни себи ни њему што за јело. Али шта ће ми отац рећи, кад се будем вратио без вранца? Па ја ћу казати да су ми га цигани украли кад сам преноћио у селу П...“ Тако се Богољуб разговараше сам собом, те бијаше утешен. Око подне угледа из далека звоник цркве у селу који је висином својом надмашио све куће. Што се већма приближивао селу, то му је тај звоник све виши постајао, док се напослетку не указа бело село пред очима. Ушавши у село, сељаци и сељанке посматраху га као неко чудо кад је пролазио широком и дугом улицом. Из далека опази Богољуб гомилу људи пред неком кућом. Видео је само како неки излазе а други улазе. По неки су весело певали млатајући рукама по ваздуху, са искривљеним шеширима на глави излазили и одлазили ваљда својим кућама. Приближивши се Богољуб овој гомили људи, заустави се пред том кућом и виде да је то гостионица. Из гостионе је долазио леп мирис од паприкаша, а поједини људи који се одмах око њега окупили и с чуђењем посматрали, удараху на ракију и вино. Богољуб није никог познавао, а ни њега нико, стога је сасвим слободно одговорио на питање једног дежмекастог човека: шта хоће и кога тражи у селу? — „Хоћу да продам овог вранца! Ко би га хтео купити овде у селу?“ — говораше Богољуб. Један по један излажаху из гестионе, да гледају коња, а како се свима допао мали, пун, здрав и млад вранац, то су многи жалили што су на прошлом сајму купили себи коња, који ни близу није као овај Богољубов. Многи су прегледали коња, загледили у ноге, у очи, у прса, у врат, напослетку отварали губицу, гледали у зубе, и сваки је после потпуног прегледања задовољно похвалио коња и упитао: „шта иштеш за њега?“ „Сто круна!“ — одговорио је Богољуб озбиљно. „Ах! То је много! дода један сувоњав човек коме се јако допао вранац и имао тврду вољу да га купи за свог сина. „Ево ти 60 круна! — рече напослетку сељак, мислећи да ће се Богољуб полакомити за новцем. „Не дам га без 100 круна!“ — одговори Богољуб, као бајаги мало му је, а овамо

је једва чекао да му исти још једном понуди ту своту и он би му га дао за 60 круна. У тај исти мах, бане у гомилу један стари Циганин, па и не гледећи коња, извади из шпага 10 круна и пружи их Богољубу с речима: „Ево ти 10 круна као капара, а ја ти драговољно дајем 100 круна. Је ли ти право?“ „Право ми је“ — рече Богољуб примивши грамзиво 10 круна. „Е тако видиш! Коњ је Циганина Гаге! Лепо, лепо! Тако нам и треба, хоћемо ми да се погађамо“! — говораше завидљиво један од сељака, коме је ова трговина, овај дечак и овај мали црни коњ, само чудноват призор изгледао. Он као да не вероваше да један дечак може у опште трговину водити с коњем. Он питаше људе: ко је тај дерап? чији је он? и како сме он продавати коња? Нико не мога дати одговора, јер Богољуба не познаваше нико. „Може ли се ту у гостиони добити што за јело?“ — упита Богољуб. „Може, може!“ — одговорише људи. Богољуб се сиђе с коња, веже га о оближње дрво што беше пред гостионом и онда уђе у гостиону и заиште јела, хлеба и вина. С њим је ушао и Цига, те је и он себи наручио јела и вина. Гостионичар им изнесе, а остали се људи разиђоше својим кућама.

XII.

Кад се Богољуб најео, стаде наваљивати да му Цига даде остале новце за коња. Цига му благим и умиљатим речима говораше и увераваше речима, да ће га одмах ако хоће одвести у своју чергу и да ће му тамо исплатити све новце, јер да код себе више нема. Још је Цига наручио вина и понудио Богољуба да пије, што је овај лакомислено и учинио док се није опио. Онда Цига позове Богољуба у чергу. Богољуб се одмах одазове и седнувши на коња пође за Цигом. То је било последње Богољубово јахање на вранцу. Кад се приближише чергама, познадоше Циганчићи свога оца, истрчаше пред њега, а кад и остали Цигани и Циганке опазише ретка госта на коњу, изиђоше сви листом испод својих черги у којима се дизао густ загушљив дим. Па и они истрчаше и радознало посматраше свога најстаријег госу, који у черги коваше на наковњу правећи од старога ново, као: пута, машице, канте, итд. Кад се Богољуб с маторим Цигом сасвим приближио черги, чуо је неки разговор али како ни речи није знао циганскн, то није ништа ни разумео. Богољуб се сишао с коња ушао у чергу и жељно чекао да му Цига изброји остатак погођене своте. „Стрпи се синко!“ поче Цига додавши неколико цигансаих речи своме сину Марку. „Одмах ћеш добити твоје новце, само да разменем стотинарку!“ говораше Цига благии речима. „Одмах ћу послати сина мог нека размене у селу код трговца! Хајде сине Марко — викне стари Цига, — седи на овог малог вранца и одјури у село, па размени ону стотинарку што сам ти још јуче дао“ — и онда му опет дода неколико циганскнх речи.

Богољуб је само ћутао и нестрпљењем чекао да се Гагин син Марко врати из села, па да прими новце. Марко је одјурио на вранцу, све се прашило за њим, а Богољуб је тужним погледом пратио свога вранца све док није ишчезао испред њега. Богољуб је чекао, дуго чекао, изгледао Гагиног сина и већ се мрак ухватио, а Гагиног сина ни откуд.

„О, шта је то да нема нашег Марка? — рече Циганка, жена старога Гаге — иди Гаго за њим, па види где се то он део, да није изгубио стотинарку. Иди, иди! Устај, иди Бог те видео, док је раније, а овај дечко нска макар овде код нас преноћи, не ће му ништа шкодити. Не ће бити ни жедан ни гладан. Има у нас хвала Богу сира,

шунке, сланине, кобасице, а по које прасе нађе се иза села хвала Богу скоро сваке недеље па печемо и у сласт једемо. Нисмо оскудни ни у петловима, гускама, ћуркама и пилићима. Јагањаца нам надонесу чобани сваке године по 8—9 комада. Иди, иди, само немој и ти да останеш па да и Бог заборави на тебе. Овај дечко би ето видиш ишао кући, дуго му је време, нешто је невесео, ваљда се боји да ћемо га ми преварити“... Не бој се, не бој се! дечко — поче стари Цига умиљатим старачким гласом, метнувши обе руке на прса. „Ми смо Цигани, нас цео свет мрзи, али смо ми поштени људи. Од нас Цигана нема поштенијег света! Ево одмах ћу се ја вратити! Идем, идем!“ — завршио је Цига речима и нагло уставши са седала, као да је у највећем нерасположењу, брзи и неприлици, хукао је и једио се псујући Марка што је тако дуго заостао у селу.

Циганин оде и изгуби се, а Богољуб остаде да чека. Два дечака, Циганина Гаге, млађи синови, наложе ватру, поседају око ватре, а матора Циганка извадивши из торбе карте, седе поред ватре и бацаше карте и нешто шапташе као да читаше речи из оних слика у картама. „Шта ти то сад радиш?“ — упита Богољуб радознало. „Ето видиш синко, гледим твоју срећу и судбину!“ одговори Циганка сасвим озбиљно. „Па дед Бога ти реци ми на глас шта ми предстоји“! рече Богољуб радосно. Циганка опет пореда карте и метне све по 8 у четири реда и поче на глас овако говорити: „О сине лепи и паметни!“ Богољуб је уживао и поносио се овим ласкавим речима маторе Циганке. Циганка настави: „Ала си сретан, бићеш још сретнији ма да ћеш у велико зло упасти! Мудар си и не даш се лако на зло навести или преварити. Озбиљан си дечак ма да си јогунаст. Слушаш све друге људе боље него свога оца који ти чини све и сва. Зато те многи мрзе и завиде твојој срећи. Из кога си места молим те слатки и лепи сине?“ „То ти не ћу казати!“ одговори Богољуб. „Па добро, добро, паметни сине, ја ипак знам да ниси из далека“ — одговори Циганка. „Шта је твој отац?“ упита опет Циганка пиљећи му у очи спрам слабе светлости ватре. „Не мораш ти то знати!“ одговори Богољуб дурновито, јер га је стрпљење већ изневерило и он је почео страховати и мислити шта се то могло догодити, да ни Гаге, ни Гагиног сина нема. „Нешто ће се догодити с тобом“ — поче опет матора Циганка“. — „Али ти кажем... ево карте не лажу... да ћеш бити сретан што ћеш се спасти од беде и велике невоље... Јух! Гле, та и мој син Марко и мој муж Гага, сад су у туђем неком месту, траже своју стотинарку, јер им је неки лопов на превару узео и утекао. Е није вајде мораћеш овде синко остати неколико дана“.

„Шта наопако?“ — узвикну Богољуб и крв му од страве удари у главу и у лице — „зар ја не ћу сутра отићи кући“? „Отићи ћеш синко, отићи ћеш, али не можеш отићи без новаца и без коња. Ако не дођу за 3—4 дана ја ћу послати двојицу млађих да траже оца, па нека доведу бар коња, па иди с милим Богом. Кад смо ми награјисали, не мораш ти! Мисмо Цигани поштени људи, ма да који пут морамо да невино страдамо. Јеси ли синко гладан?“ — упита Циганка. „Мани ме“ поче Богољуб одурно и намрштеним погледом... „треба ми твоја вечера... није ми ни до вечере“ — рече затим тужно и замишљено.

„Не брини се ти синко, ти ћеш твоје добити, а ако за 2—3 дана не буду дошли, ја ћу макар набавити другог коња, истог онаког као што је твој“... рече Циганка љубазно само да

умири и утиша узнемиреног и забринутог Богољуба.

„А где вам је тај коњ?“ упита Богољуб радознало.

„Ено га у стаји код једног богатог газде у селу, он нам га чува, јер знаш ми немамо где да држимо коње. Но 5 - 6 коња накупује мој муж Гага, кад је сајам у селу, па онда мора код куће нашег познатог пријатеља да држи“. — Овим речима се Богољуб утешио, а онда је вечерао сира и хлеба што му је Циганка дала. После вечере му је понудила да спава са њеним синовима на дуњи у зеленим колима. Богољуб је пристао и легао у кола на перину и слатко заспао, као окупан спавајући до зоре.

(Свршиће се.)

ОРАО ЛЕТИ . . .

Погле горе, како оро
У небо се диже,
Крила су му јака, лети,
До неба достиже.

Дивота је гледат' орла
Кад у небо лети,
Ал' ти можеш и без крила,
Само треба хтети.

Орао лети — има крила,
Ал' ти оро ниси, —
Добро дело, и без крила,
Небу те узвиси.

Јан. Николић.

НЕСТОР.

— Истинита слика. —

Пише: **Миладин К. Николић-Расински.**

Нестор! Као сирома' дошô од некуд са села. Привио се уз Божије службенике, па ту и — данас! Послује заједно са црквеним служитељима; ради и свећеницима, а они га помажу, да би могао — живети! Иде он и по граду, па ако га негде позову, он добровољно легне на посао! Крај храма сагрђен кућерак од дасака; ту су црквена дрва; ту он и ноћи, а дању већ нађе се посла, да бадава не — седи! Сâм себи крпи подерано одело; сâм кошуљу опере, али је обично носи, док се сва не исцепа у — комаде! Ако му прасне на памет и одради коме штогод за какву стару кошуљу, инако, дуго време о њој и не — сања!... Поклонили му стари војнички капут, а такве му и панталоне, ал' обуће? — Кладим се, да такве нисте видели! Носи српске опанке, па их испреплетао и извезивао белим узицама! Нема жене, да му сплете чарапе, већ крпама увио ноге, те му изгледају незграпне као у — слона! Мог'о би наћи и бољу обућу, ал' он тако научио, вазда да — крпари! Чини се, не ће ни да помишља на лепшу обућу. Он треба да носи старудију и — рйте! тако уврз'о себи у главу.

Тако се он — носи!...

Даду му лепшег и читавог одела, ал' кроз пет-шест дана видимо га опет у издртој одећи! Тако му је Усуд досудио! — чисто бих се преварио да кажем. А шешир мастан са широким ободом, те му покрива нешто дужу косу. Реће уз-а-се носи палицу, већ слободно. Све своје собом носи, јер осим себе и здравља, другог блага нема! Помажући Стојку црквењаку и клисару — Гоци, научио је много, што у селу не би могао за то ни снити! Не било речено, кад би који од црквењака умро, Нестор би га могао достојно заменити у раду, уз то још и снажан, — одлично лупати у — звона!...

Једном га само обујми ружна мисао!... Очаран је гледао у позлаћени крст „распећа Христова“. Тамо, у олтару, где су. — светиње, видео је много скупоцених ствари. Он, — прост сељак! Тога свега у селу није видео, јер тамо није било цркве! Кад је први пут дош'о, дивио се и каменио од чуда. Јес'! Јес'! Све што је Божије, скупоцено је и — сјајно!... Мисли он, а и — тако је!

Нестор је више него — сирома'!

Сви га оставили да ради како зна! Човек је! Није дете! А и он је своје оставио, па се отиснуо у — свет! Ето, сад нема ни кршене крајцаре, па случајно у невољи помисли на — зло! Та он није ни научио бити богат, ал' сад му се и нехотице прохтело, да види новце у својим рукама. Није научио да ужива, а не би ни умео, па баш да има у томе часу и — милионе!

Купи за неколико крајцара врућа хлеба и у ибричићу ракије, па то је — све! Не реците да је — пијанац, ал' и не мрзи — пиће! Распламтела му се жеља за новцем, а није ни — сребролубац; више је мирољубив! Воли пре увек да је — сам, него ли да га ко — узнемирује! Тако и сад! — Црквењак отишао кући, а он почистио — храм!... Сунце је залазило. Кроз прозор цркве продирали зраци, те у олтару обасјли крст „распећа Христова“. Нестор пожури тамо! — У маху зграби крст, па с њиме право, — на улицу! Храм оста отворен. Мрак се поступно сплазао. Нестор хиташе као да га ко гура — напред! Стегô чврсто рукама блистави крст; разрогачио очи... па гледа у — мрак. Већ је украј осветљених дућана. Стаде пред једном гвожђарском радњом, као да га ко нагло заустави, потом се трже и уђе у трговину!

Грешни Нестор!

Хтео да прода црквену светињу!

Људи познали свети крст, а Нестор блёне од чуда и јада!...

— Пустите ме... Пустите ме... Ја ћу се молити Господу да ми опрости!

— Грех! — дода неко.

Нестор паде на колена и зајеца...

Опростили му! Бедни грешник! Како би — лакоуман!

Од тог доба протече десет година. За све то време а и сада, веран је и одан — Божанству! Није учеван, па се невино страши Бога и — казне! И — треба!

О великим празницима зареди од куће до куће.

Још од вратница крсти се небројено пути и — пева све црквене песме.

Прозвали га — „Нестор-Богомољац“...!

Научио сијасет светачних песама, па као — свећеник!

Глас му некако дубок и пун, са срца лети, па као у — свеца!

Пева, како је сам запамтио!

Пева просто, ал' опет некако дирљиво, па заноси и — задовољава... Пријатно га је слушати!

Више ћути, а кад хоће што да каже, говори брзо и кратко!

Живи у — Крушевцу!

Помишља ли на своје село? Сећа ли га се кадгод? — Не знам!

Мислим, често, како је задовољан својом судбином! Равнодушно и трпељиво сноси све недаће и тешкоће у животу, као да је све тако требало а и морало бити!

Па кад је тако, и — нека га!

Можда и није тако бедан, као што га многи — несретним називају.

Крушевац, 1900.

ДОМОВИНИ.

Домовино мајко мила
Узданицо рода мог,
У свему ми прва била
Штитио те вишњи Бог!

У теби ми првог пута
Пружи храну мати мила;
У теби ме првог пута
Целивала мати сина.

У теби сам првог пута
Уздисао свежи зрак;
Док још нисам ни познава'
Шта је светло, шта је мрак.

У теби је домовино
Учила ме мати мила,
Живит' само за слободу,
Светити се душманима.

Првог пута ту се молих
Пред олтаром вишег Бога:
Да ми живе Срби мили
И међ' њима драга слога.

У теби сам првог пута
Угледао сунца сјај;
Теби јесам увек веран
Домовино мила знај.

Све што м' даше отац, мати,
И милосни Творац мој;
Захваљујем само теби
Живећ' само за род свој.

Ср. Карловци. **Секула Дрљевић.**

У ЈУЖНОЈ АФРИЦИ.

Цртице из земљописа и народописа.

(Наставак и свршетак.)

Иако су се Бури уклањали испред силне Енглеске и тражили себи нова седишта и засновали нове државе као што су: Натал, Оранж и Трансвал: ипак се они нису баш сви иселили из Капских Земаља (Капланда) него их је и тамо још приличан број заостало. Отуда је то, да и данас још многи Бури живе и у Капској Земљи, у којој су Енглези прави господари. Ти Бури у Капској желе својој браћи у Оранжу и Трансвалу, који се са Енглеском боре, сваку срећу и напредак, па им и помажу колико могу нешто кришом а нешто са свим отворено; зато се Енглези боје и својих Бура и не смеју сву војску да одведу у борбу у Оранж и Трансвал, него морају да оставе војске и у Капској и у Наталу, да кућу чувају, да их не би домаћи Бури на једанпут изненада устанком изненадили.

Настанивши се Бури у својим новим земљама у Оранжу и Наталу, мирно су живели и лепо напредовали па су тежили и за тим, да направе и

железнице у важним правцима своје земље. Али председник Трансвала, који 1877. године на челу земаљске управе био, није могао да то спроведе, него је земљу задужио а железнице није створио. Тиме је народ био незадовољан и у Трансвалу је врило од незадовољства. Примете то Енглези, па одмах пошљу из Капа свога човека са нешто џандара у Преторију, престоницу Трансвалску, да види у чему је ствар, па да лепим приволе онај народ за Енглеску. Стигавши у Преторију и видевши у чему је незадовољство, стане наговарати виђеније људе, да пређу на Енглеску страну, јер да се они не могу сами одржати, а Енглеска ће им учинити све што желе, па и железницу направити, само нека признаду енглеску власт и енглески језик за државни, али да зато поред енглескога смеју се и својим језиком служити. Некима се енглеска понуда допадне и пристану; на то енглески изасланик испошље писмено, на које да се потпишу сви, који се желе потчинити Енглеској, и народ се стане потписивати и потпише се око 2500 домаћина, да на то пристају. Енглеском изасланику је то било доста и он у Преторији прогласи Трансвал за енглеску својину и намести енглеске власти. То је било 12. Априла 1877 године.

МАРТИН СТЕЈИН,
председник у Оранжу.

Тек кад Енглези почеше господарити и народ увиде, да је своју слободу изгубио, видео је да је то тако зло и стане захтевати стару своју слободу и независност доказујући, да више од 8000 домаћина нису потписали оно писмено него су се потписали, да не дају своје слободе и траже стару управу и независност. Тога ради су шиљали и

БУРСКИ ВОЈНИЦИ.

своје посланике чак у Лондон и захтевали од енглеске владе, да им призна стару слободу и поврати стару управу. Али узаман. Енглези се не дадоше ни осолити.

Када Бури видеше, да им не помаже мољакање, смислише, да себи извојују слободу и независност. Главни људи сазваше народну скупштину у месту Пардекралу близу Преторије. Скупштина се састане и 16. Децембра 1880. године једногласно закључе, да Трансвал поново проглашују слободном републиком и ту се свечано закуну, да оружја не ће дотле положити, докле не извојују нову слободу и независност. Сваки, који је на тај закључак пристао, бацио је по један камичак на гомилу и за кратко време нарасте гомила врло велика, а то је био знак, да су се многи заклетви придружили и заверили се, да ће се јуначки борити за слободу и независност и да им је свима жеља или слободно живети или умрети. Одмах су изабрали себи и привремену владу и у њу су поставили три човека: Мартина Преторијуса, Павла Кригера и Петра Жубера. Преторијус је био председник, Кригер заменик му, Жубер главни заповедник над војском. Одмах се стане и војска купити и то у селу Хајделбергу које лежи на путу што води из Преторије у Натал. За први мах скупило се 4000 добрих бораца и отпочне борба противу Енглеза. Наравно, да ни Енглези нису седели скрштених руку, него одмах пошљу своју војску, да бурски устанак разбију. Већ при првом судару Бури разбију енглеску војску и то их још већма одушеви за даљу

БУРИ У БОРБИ.

борбу. 28. Фебруара 1881. године била је знаменита битка на брегу Мајуби, где су Енглези грозно потучени и ова победа донесе Бурима опет слободу. Одмах иза тога углави се у Преторији мир и потпишу обе стране. По томе миру и уговору Трансвал постаде опет слободна република. Набрзо се састане и народна скупштина, да бира сталну управу и пошто се стари Препоријус због дубоке старости не хтеде примити више председништва, то изабраше Павла Кригере за председника, који и сад срећно управља Трансвалском републиком. Овај Кригер је после све учинио, да своју отаџбину учини богатом и срећном. Под њим је она и процватала и потребне железнице добила.

Али Кригерова владавина није била на миру. Кад је углављени уговор мира отишао у Енглеску да се и тамо учињени уговор потврди, Енглези не хтедоше пристати на то, да Трансвал буде баш са свим независан, него захтеваше, да у уговор уђе и то, да Трансвал не сме без одобрења краљице Енглеске никакве уговоре склапати са другим државама па ни са најближим својим суседом, Оранжом. Наравно, да на овако што Трансвал није могао никако пристати, јер кад би на то пристао, изгубио би опет своју независност. Али се некако са обе стране ћутало те су Бури у Трансвалу држали се свога још у Преторији учињенога мира, а Енглези у Лондону су опет свагда помишљали на то, да то њихов сабор од 1884. год. није усвојио у целости него са изменом, да Трансвал не може правити уговоре са другим државама без одобрења њихове краљице. Али када наскоро поче Трансвал јако напредовати и особито када изиђе на глас, да су његови златни мајдани најбогатији на свету, почеше Енглезима опет расти зазубице, како би Трансвал опет покорили и дочепали се богатих златних мајдана његових, и позиваху се на то, да њихов сабор није одобрио бурски уговор, а Трансвалци се опет позиваху на то, да су енглеске власти њихов уговор у Преторији примале и да се њих даље ништа не тиче нити они са своје стране примају закључак енглеског сабора, и тога ради најпосле дође до овога рата, који се сад између Енглеза и Бура води и који је 11. Октобра 1899. године отпочео па ево и сад траје. Уз Трансвал пристала је и република Оранж, те сад заједнички јуначки се боре противу лакомих Енглеза и уздају се у Бога и у његову правду, да ће Енглезе срећно и победити.

*

Када смо приказали нашим читаоцима у слици и старца Павла Кригера председника и врсног старешину Трансвалске републике: ево ћемо да изнесемо у слици и бурске војнике и председника Ораншке републике савезнице Трасвалске а то је *Мартин Стејин.*

Мартин Стејин је омлађи човек, лепо васпитан и високоучен; он је врло одважан и велики пријатељ свога народа, који га зато и веома воли, те га је зато и за свога првог старешину изабрао. У овом рату ради све договорно и споразумно са председником Трансвалским Кригером.

Бурска војска иде у бурском народном оделу. Као код куће тако и у војски њихови су војници врло побожни, али зато и врло одважни и одлучни. По примеру наших Црногоркиња и њихове жене и девојке иду у рат, помажу својој браћи и јуначки се боре. Понеке се обуку у мушко одело, да лакше могу ићи, а друге опет остају у свом женском оделу и старају се мушкима за јело и пиће, да се о том не би сами бринули. Ношњу и борбу у војсци код Бура лепо приказују приложене слике; са њих се види и њихов начин борбе, па и женске међу мушкима, како заједнички и неустрашиво ударају на непријатеља.

ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ ПУТ.

Ко је поверење изгубио,
све је изгубио.
Из „Дн. Листа.“

За цело не познајете Петра Петровића и Павла Павловића! То су вам две личности, свака са посебним особинама (одликама) и сваки се у себе повраћа. Вероватно дакле, није Петар што је Павле, а није ни Павле што је Петар.

Али, све једно! Пут је широк и Павле дође к Петру, па повика: „Можеш ли ме данас примити, Петре Петровићу?“

„Могу и добро си ми дошао!“ прихвати домаћин и уведе га у кућу.

„Знаш шта“ — отпоче сад гост — „дошао сам да те нешто замолим“.

„Што да не — та ми се бар добро познајемо! Казуј, па ћу видети могу ли ти помоћи!“

„Није Бог зна шта, али шта ћу, невоља је: да ми позајмиш толико и толико новаца“.

Петар Петровић на то мало поћута, промисли се, па после каза: „Оно није да немам толико колико ми иштеш, али и ја сам сада у оскудици, па сам то сачувао да ми се нађе. Знаш како је: боље и мало а своје, но много а туђе. Да можеш у другога наћи, хвалом би ме задужио“. А гост, видећи да тим начином не може продрети, прибеже лукавству: сави се, приклони главу, снужди се и зарида: „Не убијај ме, Петре Петровићу! Ја се само у тебе уздам. Ти си бар разуман човек и знаш шта је невоља. Ако ми ти не помогнеш, други нема ко. Смилуј ми се“!

И клече пред Петром Петровићем и мољаше га свемогућим начином да му молбу испуни.

Петар Петровић се боме сад нађе у чуду: овамо му треба новац а овамо му дужност налаже да ближњега помогне. Колебао се и колебао, па ипак учини како је Господу на небу мило и драго. „Даћу ти новац“ — рече он — „али рад сам знати, кад ћеш ми га вратити?“

„У недељу, драги мој, у недељу!“ проговори Павле Павловић радосно устајући. „Сад у недељу, је ли?“

„Да!“

„Но, добро! Ево ти нâ!“ и сручи му новац у шаке. „Помози се а Бог нека ти је у већој помоћи. Па у недељу да ми га вратиш!“

„Не брини, драги мој, ја ти казах да хоћу!“

И оде Павле Павловић а оста Петар Петровић, који се толико пута у себи зарицао да не чини никакве услуге рђавоме свету, али оно његово добро срце увек га савлада и он попусти, те вели: „Ако су они (ти људи) такви, не морам ја бити такав“. С том мишљу даде новац и Павлу Павловићу, великоме силецији и ненаситу човеку, који прегледа свакоме ко има више од њега, велећи: „Зашто он то да има а ја да немам?“ Да је бар, кад то рекне, да запне, па да стече што нема а он не — само седи, а данас ништа. готово не пада с неба.

Узе он новац од Петра Петровића, а има доста свога новца, него га чува и не ће да га троши. Такав је од како га је — хтео би туђе да троши, а своје да чува и пред сваким да рекне како он нема ништа.

И није га било стид да се онако плачно превија пред Петром Петровићем!

Време пролази, оно не чека, па дође и речена недеља, дан обавезе његове. Требао је сад да оде к Петру Петровићу, да врати зајам и да му се захвали, али он то не учини, мислећи:

„Вратићу му га други пут, не морам баш данас!“

То је зло које га понижава, али он га, ето, прима и дичи се њиме!

О Павле Павловићу, како си празан, како си далеко заостао за Петром Петровићем!

Чекао Петар, чекао, па кад виде да му Павле не долази, диже се човек да тражи ногама оно, што је рукама дао. Затече Павла дома и ослови га: „Но, шта је с новцем, јеси ли ми га набавио?“

„Нисам, драги мој, нисам! Причекај ме до сутра — за цело ћеш га добити!“

„Тако ти Бога, немој даље од сутра, јер ми је новац по све потребан,“ чисто мољаше он Павла.

Би и то сутра, али све узалуд. Павле Павловић не одржа задату реч. Не дође ни прекосутра, те Петар Петровић мораде у другога позајмити новац да подмири преку потребу своју.

Не виде он после тога Павла по за дуго, све се крије од њега. По некад га сретне и спомене му за новац, а он рекне: „Обећао сам ти вратити га, па ћу то и учинити.“ А када, то не казује одређено. Петар се и тада уздржи од прекора и не рекне му ништа, а то га баш и чини узвишенијим.

Тако неколико пута, па после се реши да му га више не иште, ма му сав пропао.

Међутим дужност је налагала Павлу Павловићу да врати узети новац; и он то учини и дође к Петру Петровићу и пружи му га, али га овај одби речима: „Да си ми га на време донео, био би мој, овако није. Носи га!“

„Како то?!“ чуђаше се силеџија. „Ја сам га од тебе узео, па га теби и враћам!“

„Ништа зато, ја га не примам. И опет ти велим: носи га!“

Павле Павловић затим покупи сав новац и оде с њим, на велико задовољство Петра Петровића; но ма да је то учинио, није му више смео на очи изићи — све се крије и бежи испред њега. Крив је, па зато.

Заиста! Рђавим поступком нико не стиче себи пријатеља.

Плачна Долина.

Р. М. Тасић.

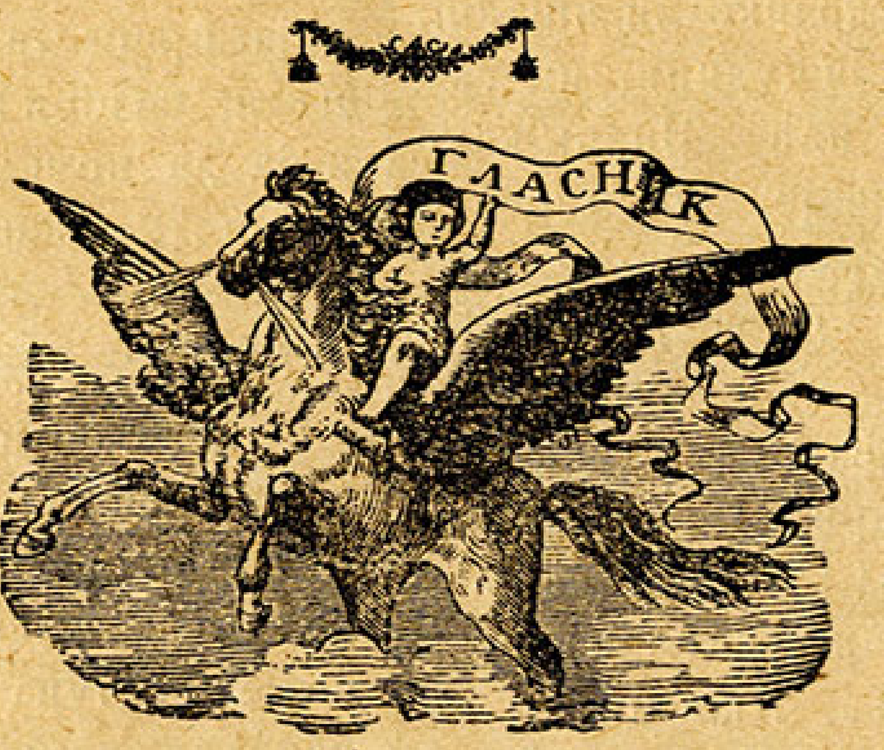

— **Отварање светске изложбе.** У суботу 1. Априла ове године отворена је на најсвечанији начин светска изложба у Паризу, коју је приредио француски народ у славу и част тога, што се овом годином завршује *двадесети век*, те да се изнесу и свету покажу тековине, до којих су народи до сад дошли. Ова светска изложба је највеличанственија и најсјајнија од свију досадашњих изложби, које су до сад у разним местима приређиване. Изложбу је отворио Лубе председник француске републике као глава земаљска у присуству заступника свију Европских држава. Дан је био особито леп и силан је народ навалио да изложбу посети и види. Још тога првога дана посетило је изложбу 200,000 душа. На изложби није још све довршено, задржало је рђаво време, па се није

могло довршити, али ће за кратко време све бити готово и приступачно целом свету. Силан ће свет походити ову изложбу из свију држава, и Француска ће за то добити огроман новац. Сви већ сад говоре, да се на изложби особито види напредак и богатство Француске и не може свет да јој се довољно надиви.

— **Милијунар у ритама.** У Лиону (у Француској) умрьо је један старац, кога су сви држали за пука сиромаха. За стан и храну плаћао је само 24 круне месечно. Скоро је увек ишао у ритама, па је недавно обратио пажњу на себе једнога надзорника, који га отпрати у полицију. Тамо нађоше у њега 40,000 круна у новчаницама, те помислише, да су каквог лупежа ухватили. Тек са великом муком могао је старац исправама да докаже, да је он поштен човек и да је онај новац његов. Наскоро за тим умре старац и власт оде у његев стан, да му имање попечати. И власт се врло изненади, када је осим већ нађених 40,000 круна нашла још силан новац и папире од вредности. Цело имање тога особењака износи скоро милијун круна, и то је писменим тестаментом оставио болницама вароши Лиона, а за све то једино за себе жели то, да му се гроб у реду одржава.

— † **Паја Путник.** Паја Путник, јунак и књижевник српски, умрьо је у Београду лицем на Цвети о. г. у 72. години живота свога. Он се родио у Новом Селу у Банату, где му је отац тада учитељ био. Науке је свршавао у Сегедину и у Пешти. Год. 1848. борио се у Угарској за права и слободу српскога народа и у бојевима се особито одликовао и чувен био као јунак. После буне и рата 1848. и 1849. године служио је у царској Аустријској војсци. Године 1876. оде у Србију и тамо се као добровољац борио противу Турака на Дрини, где је био заповедник добровољачке чете. Одликовао се и као књижевник пишући о војничкој и ратној струци. Под старост је стављен у мировину, где је мирно све до смрти живео. Био је сиромах, али свагда поштен и ватрен Србин и родољуб народни који је радо и главу залагао за српску слободу. Нека му је зато вечна слава и овога и онога света!

— **Лепа старост.** У Србији, у селу Трањанима, срезу Таковском, округу Рудничком живи *Радојица Трифуновић* старац од 95 година, који је још срећан да ужива у своме лепоме породу, јер има четири добра сина, пет вредних кћери, 40 мушких и 35 женских унучади. Заиста лепа породица!

— † **Никола Малешевић** редован професор Сомборске велике гимназије и председник месног српског школског одбора после кратког тешког боловања преселио се у вечност 29. Марта о. г. у 50. години свога живота а 27. години изврсног професорског рада. Покојник оставља иза себе уцвиљену удовицу и три незбринуте кћери. У доколним часовима био је и сарадник нашега „Голуба.“ Нека му је лака црна земља и вечан спомен у народу нашем!

— **Кригер и Чивути.** Председник Трансвалске републике у Јужној Африци, на молбу Холандских реформираца дао им је место за подизање цркве, које је било доста пространо. Чувши то Чивути затраже и они место за зидање своје синагоге; Кригер и њима даде али у пола мање. Чивутима то не би право и жалише се на то говорећи, да њима није по правди учињено. „Како да није право“ рече Кригер; „Холанђани верују у целу библију, стари и нови завет, а ви верујете само у полак, само у стари завет, зато сте у пола и земљишта добили“.

— **25-годишњица.** Српско црквено певачко друштво у Панчеву свечано је прославило други дан Ускрса 25-годишњицу свога врснога ликовође г. *Мите Топаловића*, који је не само заслужан за српско Панчевачко друштво, него и за цело Српство, пошто је он у ноте ставио наше лепо богослужење и преко 40 најомиљенијих песама за певање удесио, које се сад широм Српства међу младом Србадијом одушевљено певају. Зато га и „Голуб“ усрдно поздравља са искреном жељом, да још дуго здрав и весео пева своме милом Српству!

— **Енглеско-бурски рат.** Овај рат непрестано траје и сада по ново рђаво иде по Енглезе, јер их храбри Бури поштено воште. Бурима сад иде на руку и то, што сад наступа у Трансвалу и Оранжу зима; хладне кише и незгодни ветрови готово непрекидно трају. Оваково време Бурима не шкоди много, јер они имају добро одело и на таково су време већ навикли; али за Енглезе то је време права пропаст. Енглези нису навични на таково време, па се силни побољевају па и умиру; од тога и такова времена страдају и гину и силни коњи, без којих не могу Енглези ни крочити и сад су се задали у велику бригу, а Бури се опет радују, што ће сад Енглезе поштено испрашити.

— **Патријархова прослава.** У Срем. Карловцима се спремају, да сад на Ђурђев дан свечано прославе 70-годишњицу од рођена и 10-годишњицу патријарховања Његове Светости патријарха српског Георгија Бранковића. Тога дана ће се положити и осветити

темељ богословском семинару т. ј. заводу, где ће заједно становати и живети богослови (ученици), који се спремају да буду свештеници народни. Тај семинар подиже патријарх о свом трошку и вели да ће стати 100,000 форината. Нека буде сретно и благословено!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Моралне поуке за I. и II. р. Грађанске школе. Удесио по програму Јов. Максимовић в. учитељ и уредник „Учитељског Весника“ у Београду. 1900. 8⁰ стр 119. Цена 1 динар. — Ово су красне и згодне поуке расветљене лепим примерима и приповеткама, а и лепо је књига израђена, те је зато и препоруке достојна.

Рад и именик Матице Српске године 1899. са додацима: 1. Извештај управног одбора о свом раду; и 2. Извештај књижевног одбора о свом раду. 8⁰ стр. 133. и 41. и 44. свега страна 218. — Из ове књиге се лепо види цео рад Матице Српске. Она се члановима разашиље бесплатно.

Мала Библиотека. Изишла је из штампе *осма* и *девета* свеска „Мале Библиотеке“. *Осма* је под натписом: *Илија И. Вукићевић*: *Арнаутске слике;* а *девета* под натписом: *Стеван Сремац*: *Две приповетке.* Прва има 96 стр. а друга 83 стране. Свака пак стаје 24 потуре (12 нов.) или 30 пара динарских. Обе су књиге ове од познатих нам чувених књижевника наших, те их топло препоручујемо тим пре, што су веома јефтине и укусно израђене.

„*Мала Библиотека*“ излази у свескама по 5—6 штампаних табака а свакој свесци је цена 24 потуре или 30 пара динарских. Претплата и наруџбине шиљу се: Издавачкој Књижарници и Штампарији *Пахер* и *Кисића* у Мостару (Херцеговина).

Караџић лист за српски народни живот, обичаје и предање. Издаје и уређује *Тих. Р. Ђорђевић* професор Алексиначке Учитељске Школе у Алексинцу. Излази у месечним свескама а стаје 5 динара годишње. Ово је веома красан лист за српски народни живот у свима правцима а дато му је име *Караџић* по оцу наше нове књижевности Вуку Стев. Караџићу, који је први почео описивати живот и обичаје народа српскога онако како треба. Лист је овај ступио у *другу* своју годину и у овој години су му изишле свеске за: Јануар, Фебруар и Март. Лист је лепо и брижљиво уређен, а једини је лист наш те струке, те га зато топло препоручујемо народу нашем.

Буњевци и Шокци у Бачкој, Барањи и Лици, историско-етнографска расправа *Ивана Иванића*, наградила „Матица Српска“ са 500 динара. Цена 2 динара или 2 круне. Књига је украшена са 30 лепих слика, обухвата око 14 штампаних табака на финој артији а у елегантном издању. Књига је штампана у штампарији Д. Димитријевића у Београду а може се добити у Дворској књижари *Мите Стајића* у Београду и у књижари *Браће М. Поповића* у Новом Саду. Ко пошље новац упутницом унапред овим књижарама, добива књигу са плаћеном поштарином. Књижари добивају 25 од сто рабата. За веће наруџбине ваља се обраћати писцу: *Ивану Иванићу*, кр. српском вице-конзулу у Битољу (Monastir-Turquie). — Ову веома занимљиву и поучну књигу најтоплије препоручујемо народу српском.

Просветни Гласник службени лист министарства просвете и црквених послова Краљевине Србије излази у месечним свескама од 7 и више табака на великој осмини. Стаје годишње за Србију 12 динара а за друге земље 15 динара. Претплата се шиље Управи државне штампарије Краљевине Србије у Београду, а рукописи уредништву. Уређује га *Ј. Миодраговић*. — Овај часопис је ступио у своју XXI годину и до сад је излазио на великом формату, а од ове године излази у свескама као обична књига, што је много згодније за читање и прелистовање. Из њега се види сав развитак школски Краљевине Србије, зато овај часопис добро долази свима пријатељима школе а особито професорима и народним учитељима, који ће у њему наћи и врло лепих и важних расправа, књижевне новости и приказе и извештаје о школама и просвети свију народа, ради чега је овај часопис веома занимљив и поучан те — препоруке достојан.

Успомене мога Србовања и утисци путовања по Боки, милом Дубровнику и славној Црној Гори у пјевању скитио *Крсто*

М. Петровић. У Н. Саду српска штампарија Дра Свет. Милетића 1900. 8⁰ стр. 24 Цена — —? — Ову књижицу је написао са пуним српским жаром Србин-католик и колико је одушевљен за Српство види се и по том што је књигу штампао на фином *белом* папиру, *плавим* словима а у *црвеним* корицама, дакле у правим срп. народним бојама, па већ и зато заслужује да је топло препоручимо нашим читаоцима.

1. РЕБУС.

Саставио: Душан Мијатовић у Ср. Карловцима.

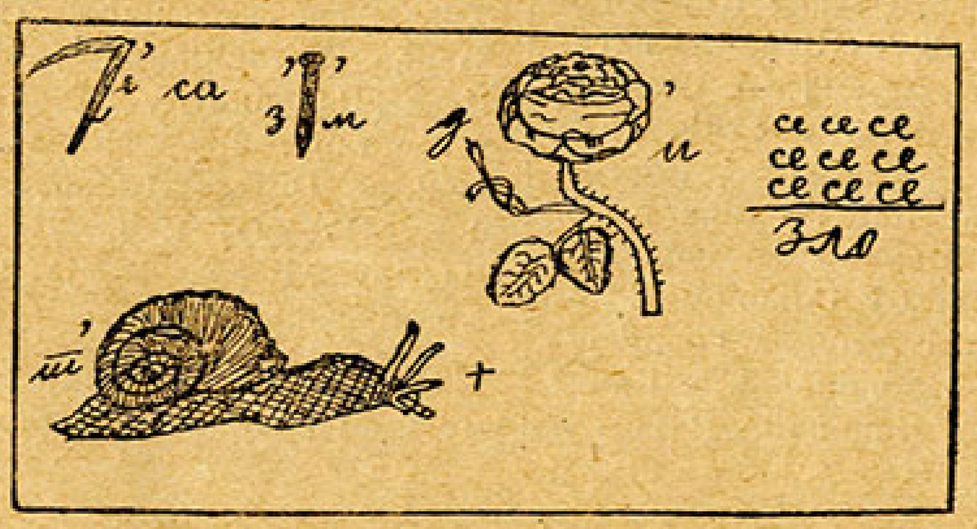

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Душан Јововић у Требињу.

ћа	шут	ћа.		ња	ла	дје-
ве-		У		ље-		ма-
два	сре-	је	ту-	је	По-	ио-
		ле-	на	У		
		га	Не	на		
о-	бо-	ја-	дје-	и-	га	до-
ња,		се		брог		ју
ју	ча-	По-		Ко-	ма	дру-

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе **1. Загонетка:** Земља; **2. Ребус:** Док је среће није штете; **3. Коњички скок:**

Ево нам рада долеће,
Носи нам славно пролеће;
Пролеће, дете мелено,
Дели нам цвеће шарено.

Веселе птице благују,
Сви се на свету радују.
Благујте птице, благујте!
Радујте с' децо, радујте!

Правилно решили: Миливој Поповић у Суботици. 1. 2. — Јов. Михајловић, Душан Косовић, Сава Оберкнежевић и Пера Комарац у Н. Саду: све. — Јован и Коста Гуцуња, Стеван Шашин и Коста Плавшић у Сомбору: 1. 2. — Зорка, Светислав и Мара Јездимировић у Сомбору: 1. — Теодора Берић у Ст. Андрији: 1. — Ђура Јефтић, Сава Иванишевић, Филип Вукчевић и Светислав Костић у Ср. Карловцих: 1. 2. — Ана (Вера) Бурна у Ср. Карловцих: све. — Катица и Немања Стојковић у Сомбору: 1. — Владимир Бикар у Сомбору: 2. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Емануило Георгијевић у Земуну: све. — Станка Живојновић у Каменици. 1. — Марија и Зорка Поповић, Перса и Зорка Прчић, Зорка и Бошко Кнежевић у Бос Градишци: све. — Борислав Јовановић у Тамишграду: 1. 2. — Зоран Акшамовић у Ади: 1. 2. — Мита Срдановић у Иригу: 1. 2. — Радован Стефановић у Белој Цркви: све. — Бранко, Јоца и Зорка Наћвински у Срп. Вел. Миклошу: све. — Марија Прчић, Персида Билбић, Јокица Бајић и Бранко Јеловац у Бос. Градишци: 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић у Бос. Градишци: све. — Наталија Петровић у Руми: 1. 2. — Бранивој Шанут у Загребу: 1. — Меланка Пајић у Земуну: 2. 3. — Душан Мандић у Сарајеву: 1. 2. — Анка Љубојевић у Ст. Андрији: 1. — Ружица Ст. Васић у Шапцу: 1. 2. — Ружица и Верица Живковић у Баваништу: 1. 3. — Радивој Матијашевић у Дол. Тузли: све. — Спасоје Спасојевић, Перо Мачирко и Ђорђо Антонијевић у Приједору: 2. — Милан и Влада Павковић у Шапцу: 1. 2. — Страхиња Ћирић у Мостару: 2. — Богданка Марковић у Госпићу: 1. 2. — Остоја Микић, Сава Перић и Никола Вујичић у Кључу: 1. 2. — Симеон Будимир у Варцар-Вакуфу: 1. — Илија Ристе Павловића у Бијељини: све.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло

☛ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

☛ **На знање.** *Ружно, нечисто и нечитко* писани радови и непрочитани одлазе у — пећ и на њих ништа не одговарамо.

Мита Срдановић у Иригу. Коњ. скок је леп, али неке речи у слогу немају смисла, јамачно су погрешно написане и зато се не могу употребити. Од загонетака једну усвајамо.

Борислав Јовановић у Тамишграду. „Ветренача“ је добра, али се у штампарији не да онако сложити, зато је не можемо употребити.

Иренка у Книну. Добро је; али је за ово пролеће већ доста било песама њему. Нека стоји за други пут.

Наталија Петровић у Руми (Срем) Ребус нам није по вољи.

Илија Маријански у Н. Саду. Сад је добро и у своје време ћемо га употребити.

Дим. Димитријевић у Јагодини (Србија). Ово нам се потпуно допада и донећемо чим пре.

Свима који су нас се сетили и пријатељски честитали светле ускршње празнике овим најусрдније благодаримо желећи сваком појединце и свима скупа свако добро.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. МАЈА 1900.

* * *

Радимо браћо дању и ноћу
Само у раду лежи нам спас.
Молимо с' Богу, јере не знамо
Када ће куцнут' последњи час.

Будимо Срби, будимо људи
И верни синци народа свог;
Будемо л' таки, не бојмо с' никог
Такове штити свевишњи Бог.

Ср. Карловци.

Секула Дрљевић.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ПАМЕТНИЈИ МЕДВЕД ОД ЦАРЕВА СИНА.

Немој синко — рече чича Пера свом унуку учећи га да шије — зар ти ово не можеш да научиш што је врло просто, а медвед је научио за два месеца читати.

„Јест научио! Откуд може да нанучи, кад не уме да говори?“ — рече Милан.

Немој да мислиш да није — рече чика Пера. — Ја што ти кажем — јест; и то врло лако. Ето баш да ти испричам, кад ми не верујеш.

Давно живео неки цар који је имао само једнога сина. Као царски син био је врло размажен а при том врло туп и лен. Кад год би му отац рекао нешто да уради, он је увек заборављао. На једно је уво примао, а на друго испуштао. Дође време да пође у школу. Отац га да у школу и врло се радовао, што ће му син научити читати. Али он као и пре, био је врло немаран и никад није хтео да пази као остала деца, шта учитељ говори, па да упамти, него је радио нешто десето. Учитељ није смео ништа да му ради, јер се бојао цара. Остала су деца пазила, па зато су и знала, а он, ама баш ништа. Сиромах учитељ мучио је грдну муку с њим, да га нечему научи, али све бадава.

Дође мали испит. На испит, као на испиту, дођу ђачки родитељи, па и цар, да слуша шта му је син научио. Кад учитељ виде цара, у земљу да пропадне. Много се бојао цара. Знајући, да царев син ништа не зна, не хте њега првог да изведе, већ изведе најбољега ђака и стаде га пропитивати. Ђак је на све тачно одговарао. Кад цар виде како овај ђак лепо зна, обрадује се, јер, вели: кад овај овако зна, онда ће мој син знати боље; али се превари. Јер кад учитељ изведе његова сина, а он ама ни да бекне. Видећи ово цар, само погледа оштро учитеља, па изиђе напоље и отиде кући, чудећи се, како то онај да зна и сувише, а његов син ништа. Али се ипак надао, да ће до великог испита научити макар што, те зато не хте пребацивати учитељу.

Дан по дан, дође и велики испит, а царев син још није ништа научио. Е, сада дође надзорник — да испита ђаке, а не учитељ сам. На испит дође цар са још пуно људи. Он беше наумио, да, ако му син и сад ништа не зна, учитеља погуби. Надзорник мислећи да царев син најбоље зна, изведе прво њега, али се љуто превари, јер царев син још ништа не беше научио. Море, окрени с ове, море, с оне стране, аја ништа не зна! Просто се сви чудили... Сви знају, а царев син само не зна.

Цар од муке, а и срама, не знађаше ни сам где је, па тако

нљућен извади сабљу и хтеде да посече учитеља, али га овај стаде молити и доказивати, да није он томе крив, већ све његов син и вели, да ће пре научити медведа да чита но његова сина. Цар, кад чу ове речи, стаде као укопан и поче и сам размишљати о томе. Учитељ је непрестано говорио, да може свакога научити, па чак и медведа, а његова сина не може.

„Е, па добро! — рече цар — кад можеш, сад ти ево праштам, али, ако не научиш медведа за два месеца — (као што је учитељ говорио) — знај, да не ћеш више носити главе“!

„Само ми доведите медведа, па ако га не научим, ево главе!“ — рече учитељ.

Цар нареди, те му се доведе медвед и он отпоче да учи медведа. Е, али прво му је требало да мисли како ће да научи медведа, јер, као што кажеш, он не уме ни да говори. Напослетку нађе. Ушије дебелу књигу од круте хартије, па узме ситна парчета меса и метне уза сваки лист по једно парче. Е сад узме књигу и метне пред медведа, па његовом шапом стане превртати листове оне књиге. Кад би медвед видео месо, саго би се и појео. Тако данас, тако сутра, док се медвед не научи, да сам преврће књигу. Кад би се стара књига испрљала, учитељ би направио другу нову. Учитељ је давао књигу и без меса, да види шта ће медвед да ради, па кад га виде да, не нашав месо, мумла, обрадује се јако, јер, вели, научио га да чита. Али још не беше дошао рок, па да не би медвед заборавио, учитељ није напуштао старе вежбе, већ их понављао све док не дође и тај дан. У очи тога дана, учитељ направи нову књигу, па написа на сваком листу по неколико речи. У јутру дође цар са својим доглавницима и још пуно света. Сваки је трчао да види ово чудо. Учитељ узе ону књигу и да медведу у шапе. Овај стане превртати, сигурно је мислио да има меса, па кад преврну целу, мало застаде, као да се нешто мисли, па опет отпоче да преврће. Ну кад и сад не нађе месо, избечи очи на књигу и стаде мечити: му, му, му!... да се соба тресла. Кад доврши, затвори књигу.

Сви занемише од чуда. И сам се цар дивио овоме чуду... Један ће рећи:

„Па ја не чух како изговара речи“!

„Јест, ал’ он не уме као ми људи, већ на свом језику чита“ — рече учитељ.

Цар видећи да му је син крив, а не учитељ, отера га, а учитеља богато награди. Као што казах: сина отера; а шта му и треба, кад је медвед паметнији од њега.

Ето сине, сад знаш како је научио; зато се труди да све

научиш, јер ко се труди више и зна. Никад немој да бежиш од рада. И заиста Милан је научио не само да шије, но је научио и књигу и постао је велики човек. Ето шта помаже рад. А и народна пословица каже: „Ко ради не боји се глади“!

Јагодина, 1900.

Дим. Димитријевић.

ДИМНИЧАР.

— Истинита слика. —

Кад се вољно послу хити, рâд нам увек
Срећу ствара!
Имала је мајка сина, ал’ сиротног
Димничара . . .
Из пожара спасô дете, неустрашив
Огњу хитô — — —
Одећа му сва гарава, под њом срце
Племенито!
Млад је био и још лепши, ал’ за добро
Труд не штеди!
Мати стара! он је храни, а та љубав
Рâја вреди!
Благослов је мајчин свети! димничар га
Штовô млади.
Те заслужи скромно блага, и још лепше —
Дом сагради!
Ту, синовљу помоћ доби, оста сâма
Мати стара —
Дужпост света раставила од ње, сина
Димничара!
За отаџбу и за краља, прôт душманâ
У бој хитну —
И врати се, те преболе рану бојну,
Неумитну.
Где му ј’ отац? У гробу је! нема брата,
Нема сеје!
Пријатеља правог наћи, сиротану
Најтеже је — — —
Умре мати. Он у дому са добрим се
Другом збрати.
Мање збори! ради више, ил’ зајеца:
Мати! . . . Мати! — — —
Ал’ за борбу када зачу, да се с’ нова
Борци ишту,
Отишô је и осмехом погинуо
На — бојишту . .!

Миладин К. Николић-Расински.

Крушевац.

КАКО КО РАДИ, ОНАКО И ПРОЂЕ.

Приповеда: **Душан Ђурић**, срп. нар. учитељ.

(Свршетак.)

XIII.

Те исте ноћи кад је Богољуб најслађе спавао, извукла му је матора Циганка све новце што је добио као капару од маторог циганина Гаге. Кад се Богољуб у јутру пробудио и опипао по шпагу, мал се није скаменио од чуда, кад је видео да нема ни новчића у шпагу. Бадава је бедио и тражио од Циганке да му врати новце, она се клела небом и земљом, сунцем и месецем, Богом и свима свецима да она и не зна, да он има каквих новаца, а камо ли да је украла његове новце. Реч, по реч, па се сваде. Богољуб тврдо држећи да нико други није могао узети му из шпага новце, него или Циганка или њена два сина, замахне батином, коју при руци имађаше и одалами Циганку по глави. Ова се ражљути као рис, те га стаде бити дреновцем, да се Богољуб дерао као помаман. Дотрчаше остали Цигани из черге и стадоше бранити Богољуба, кад им је Богољуб испричао шта му се догодило. Један од најјачих Цигана отрчи

у своју чергу, донесе секиру и запрети смрћу ако не врати све новце непознатом дечаку.

Сирота Циганка се препаде од горопадног и опасног Циганина суседа, извади све новце из шпага и даде Циганину. Циганин млад човек, снажан и развијен око својих 30—35 година, узе новце, тури их у свој шпаг а онда позове Богољуба да иде с њим под његову чергу, рекавши му да су то лопови и варалице коме је он продао коња и да ће узалуд чекати на свог коња јер је он утекао с њим и не ће доћи можда за 20 дана. Чувши Богољуб ове речи, као да га је гром у срце ударио, тако се препао и изненадио овакој превари, те поче горко плакати, јер му жао беше лепог вранца. Циганин га тешио и мирио говорећи:

— Ходи ти само к мени, ја ћу теби набавити коња и новаца, само ме мораш послушати и чинити оно што ти будем саветовао, а ове новце што сам отео од те маторе мангупице, мораш ми поклонити, јер ми треба да купим неке ствари.

— Хоћу, хоћу, драге воље — рече Богољуб — само те молим да што пре нађемо коња мога!

— Немај бриге! — рече Цига радосно с осмејком — одмах вечерас ћемо поћи у село, тако око поноћи, али немој да се плашиш!

„Не плашим се ја! Нисам ја бојажљив! Ако хоћеш у по ноћи ја ћу ићи с тобом, само да повратим свога коња!“ „Е, добро! — рече Цига тарући руком о руку — ја ћу казати зашто морамо ићи ноћу по коња. Онај матори Цига који је од тебе на превару узео коња, одвео га у село и дао га неком свом пријатељу на чување. Цига ће ноћас са сином доћи у чергу, а ја знам где је и у којој је стаји твој коњ. Ми ћемо отићи ноћас тамо, па ћемо га извести и ти ћеш спасти и добити свога коња“. Овим речима је Богољуб био умирен и био је утешен све до мрака. Као на иглама да је био тога дана тако је нестрпљиво чекао ноћ. У вече се спремио Циганин да пође у крађу са Богољубом. Ноћ је била баш као наручена згодна за крађу. Тамна густа ноћ, а при том је целу ноћ скоро падала киша како је Богу мило. Једва је Богољуб дочекао поноћ. „Е сад хајдмо на посао“! рсче Цига кад је већ мислио да му не ће ништа сметати у крађи. Свеће су биле свуд погашене, а како беше глухо доба, сви су спавали као заклани. Кад се Цига приближио капији оне куће у коју је мислио ући, чуо је како једно псето режи, па се одмах досети, извади из шпага комад меса што је у ту сврху понео и баци га преко плота. Псето неко халапљиво, полакоми се те стаде јести, али већ после неколико минути се изврну и паде мртво на земљу, јер месо беше посуто прашком отрова. Иста је судбина постигла другог па и трећег пса. Настаде мир и тишина. Цига полако уђе у двориште нечујно отворивши капију. Богољуб се препаде од пса и потрча натраг, те изишавши на улицу, стаде бегати, но како беше блато и клизаво по путу, забатрга се и паде. Од те лупе и тог шушња, узбуне се сви пси у суседству и стадоше немирно лајати. Један пас из оближње куће у својој љутини прескочио тарабу и истрчао па улицу, па спазивши Богољуба да бежи, полети за њим и стаде га дрпати и уједати за ногу. Богољуб се дерао и викао и ма да је Цига утишавао и запрећивао Богољубу да се не дере, ипак је домаћин осетио и чуо лавеж паса, те изишавши из куће, опазио човека у дворишту како се шуња поред стаје, не знајући ко је, но мислећи да је лопов, пукне из пушке и рани Циганина у ногу. Циганин хтеде утећи кроз башту, али га зла срећа послужи. Већ после неколико тренутака, изнемогао мораде пасти од

бола баш код баштенских врата. На пуцањ пушке, узбунише се сви суседи и дотрчаше који тољагом, који секиром, који пушком у двориште, где је Циганин лежао и јаукао од бола. Домаћин још беше услужан, те је завио рану да не цури крв, а одмах послао слугу по оружнике.

— Хоћеш да крадеш коње? Ето ти сад коња! — говораху му неки подругљиво.

— Нисам само ја био ту! — поче Циганин правдати се.

— А да ко је још био с тобом! — упита други сељак.

— Још је један дечко био са мном — рече Циганин.

— Па где је? Где је? говори — повикаше сви обзирући се око себе.

— Ту је у дворишту... ваљда се сакрио! — одговори Цига.

Сад сви почеше најживље тражити по сваком закутку дворишта, па и на улици, али нигде никог не могоше наћи.

— Не верујте му! — повиче један од сељака, после подужег уморног и узалудног тражења — хоће да нас обмане па да утекне. Лаже хуља циганска! Свежите га конопцем или га опколите. Он је сам био, па хоће да обеси на правог здравог.

У том, па дођоше оружници. Цига је дрхтао и морао истину признати да је дошао красти коње са једним дечаком, али да га је у овај мах, кад су га ухватили, нестало и да га он не познаје ко је и чији је. Оружници свежу Циги руке ланцем и отерају га у општинску кућу, а сутра дан у град судбеној власти да му суди по правди. Богољуба је заиста нестало у трен ока. Кад је чуо пуцањ пушке, безобзирце је јурио не марећи што је путем више пути падао у највећу брљу и блато, само да умакне из шака људима и тако једва једвице спасе се и изиђе из села, те је у једном јарку упао до појаса одакле се једва извукао и онда наставио бегање. Кад се већ толико уморио да није могао више ни коракнути, када су му ноге клецале више од страха но од трчања, сео је на мокру земљу испод једног дрвета и ту се одмарао, но не за дуго, па је одмах наставио пут и већ сутра дан око подне стигао у свој град. Одмах није смео ићи кући да га виде по дану него је провео цело по подне у черги код познатих цигана где се огрijао, осушио и очистио, а тек у воче је дошао кући. Брже боље се умио, пресвукао па као да ништа није било, као да је био на највећем весељу, ушао весело и с осмејком на лицу у собу својих родитеља који га дочекаше као сунце и са ужизањем га слушаху како им прича своја занимљива уживања и задовољства што их је искусио за ово 3—4 дана. Али кад им је већ трећег дана све по реду испричовела стара кухарица Анђа о Богољубову страдању и путешествију и кад је потврдила својим поштењем грозоте и срамоте што је Богољуб починио у непознатом селу, мати је добила грчеве, од једа ју је ударила капља и умрла на пречац. Отац, да је био здрав, ваљда би га убио на месту, тако се озлоједио и јаукао од бола и једа, но и њему је још већма позлило, те није могао ни своју жену отпратити до вечне јој куће. Грозан и жалостан је то био тренутак. Сви су плакали, горко и дуго а Богољуб највише, знајући да је свему томе само он био крив. Обећао је оцу да више такова шта неће чинити. Једно 3—4 месеца после материне смрти, није се ни с ким дружио, само је седео у соби и учио, али кад му је отац сасвим оздравио и одлазио послом својим, он је опет био онај стари несташко. Прохтело му се опет терати ћефове, држећи да је сад још боља прилика кад нема матере. Отац се сад још мање бринуо за Богољубово владање. Исте године је Богољуб свршио основну

школу, не баш добрим успехом, а онда га је отац уписао у гимназију. Но није ни довршио други течај исте прве године, па је после више кратког затварања због пушења, немира у школи, одговарања и брецања професорима, а напослетку ради озледе што је Богољуб нанео једлом свом другу бритвом у трбух, био је сместа искључен из свих завода. Сад се отац уверио да је Богољуб у правом смислу неваљалац па га даде једном ципелару за шегрта. Богољуб је драговољно приволео што га је отац дао за шегрта да још слободнији буде. Али кад га је занатлија слао да по зими, ветру, киши и снегу, мора ићи тражити подераних старих ципела на градском ћубришту, кад је морао из јутра рано и у вече касно по неколико канти или ћупâ воде донети на обраници, кад је морао дрва цепати, ватру ложити, неколико пари ципела сваког јутра светлати, а уз то сваки час примати буботке и слабу храну, онда се Богољуб кајао и желео ићи у школу, али је било касно. Отац му се оженио по други пут, па све да је Богољуб и хтео учити и бити добар само да га отац прими натраг, није могао а и није смео, јер га маћија није трпела ни да га види у кући.

Тако се Богољуб још горе отпадио не само од свог оца, него и од свог занатлије. Почео се брецати и одговарати занатлији, јогунити се, а кад се овому већ досадило, отера га од себе. Сад је Богољуб сам отишао једном столару, тамо је провео 2 године, па га и овај отера кад га је ухватио више пути да поткрада кућу. За тим је отишао ковачу јер му се тај занат допао што се кује чекићем по усијаном гвожђу, али ни ту није био дуго. При томе се Богољуб пропио и постао пијаница. Не изучивши ни један занат, допало му се да буде лађар, па то му је последњи избор био. Враћајући се једне ноћи из града где је у друштву до зоре пио и опио се, прелазећи преко даске којом се иде у лађу, заљуља се, изгуби равнотежу падне у воду и нестане га па се и данас не зна где је.

ВЕВЕРИЦА.

Цртица из природописа.

Једна од највижљастијих и најнесташнијих шумских зверака јесте *веверица*. Она се тако живо вере по шумским дрветима од гране до гране, као да прелеће, а не ногама да стаје, а понајнесташнија је још с пролећа, када иде да из гнезда по дрветима једе јаја птичија, што јој је најмилија храна, права посластица. Наша је слика приказује баш у оном тренутку када је нашла сврачије гнездо и испила једно јаје, а на то долетела сврака и надала дреку на њу, док је није отерала.

Веверица спада у глодаре животиње, куда спада и миш и пацов, само што миши и пацови живе у земљи у рупама, а она се вере по дрветима. Реп јој је дуг као и само тело и са великом длаком обрастао, на ушима има дугу усправну длаку, те јој уши изгледају као мали рогови, и тиме се веверица јако разликује од пацова, који има голе уши и гô реп, због чега нам и јесте тако одвратан, али је веверица иначе таман толико велика као пацов а пацов као она. По леђи је боје лисичије, а по трбуху бела; но има их и црних, а на северу и модро-пепељавих.

Главна храна, од чега веверица живи, јесте буков жир, лешник, плод са јелових дрвета, ораси, пупови на

дрвећу и младе гранчице; али као што већ горе рекосмо, права јој је посластица јаје; но воли и неку врсту гљивâ. Горки бадеми за веверицу су опасни, јер од оне горчине, што су за веверицу прави отров, одмах цркне. Исте горчине што у бадему, има и у коштици од бресквe, кајсије, шљиве и трешње, зато веверице никад не иду на та дрвета. Она врло добро зна, у коме гнездо на дрвету међу лишћем. Обично направи по више гнезда и на више места. Послужи се она и туђим напуштеним гнездом нпр. сврачијим или вранiним, па у њих навуче још маховине, лишћа и сува грања и склопи себи гнездо и ту већ Априла месеца окоти по троје до седморо слепих млади. Ако осети, да ће их ту наћи какав непријатељ, а она пренесе своје мишиће

ВЕВЕРИЦА У ЛОВУ.

ораху или коштици, не ваља језгро, те их и не дира. Она се и за зиму стара, те преко лета накупи много онога воћа, од чега ће зими живети и добро га сакрије у шупља дрвета и на друга места. Када наступи зима, дуну јаки ветрови и удари вејавица, тада веверица уђе у своју ложу, добро се затвори и ту поред доста спремна јела на миру проведе, док зима и зло време не прође.

Марта месеца прави веверица себи у друго већ готово гнездо, тако се она за своје мале брине и чува их од сваког зла и напасти. Највећи непријатељи веверичини су: куна, сова и соколи; али се веверица од свију њих крије тако, што она вијугаво као змија бега на дрвеће и шћућури се гдегод у врху под гушћим лишћем, да се не види.

Веверица живи по свима шумама умерено-топлих предела. Кад је весела, тада јој је глас као да звижди; ако ли

је у страху, тада мрмља и ногама удара.

Веверица се даде и припитомити, али кад је матора, тешко се питоми, а кад је млада, онда се лако припитоми и прима храну из руку, само ваља пазити, да јој се не да бадем или друге коштице, од којих лако угине.

Мале веверице су окретне, веселе и миле животињице. Када се са свим младе ухвате и подмете под мачку да их као и своје мачиће одгоји, мачка ах радо прими и јако их воли због њихове веселости, па их особито пази и чува, често већма и боље него и своје мачиће.

ПОСЛУШНИ НОВЦИ.

Забавна поука или поучна забава.

Свима нам је познато, ако какво тело нпр. куглу ставимо на сто̂, да се та кугла сама од себе не ће никад маћи; ако ли је гурнете, она ће се ваљати, и сама од себе не би се никад зауставила, непрестано би ишла, али је зауставља ваздух, рапотине на столу и др. и она мора да стане. И тако је то код свакога тела, свако тежи или постојано, *непрестано* да стоји, или постојано, *непрестано* да се креће. То својство код тела зове се *постојанство*, и оно се у многим случајевима находи.

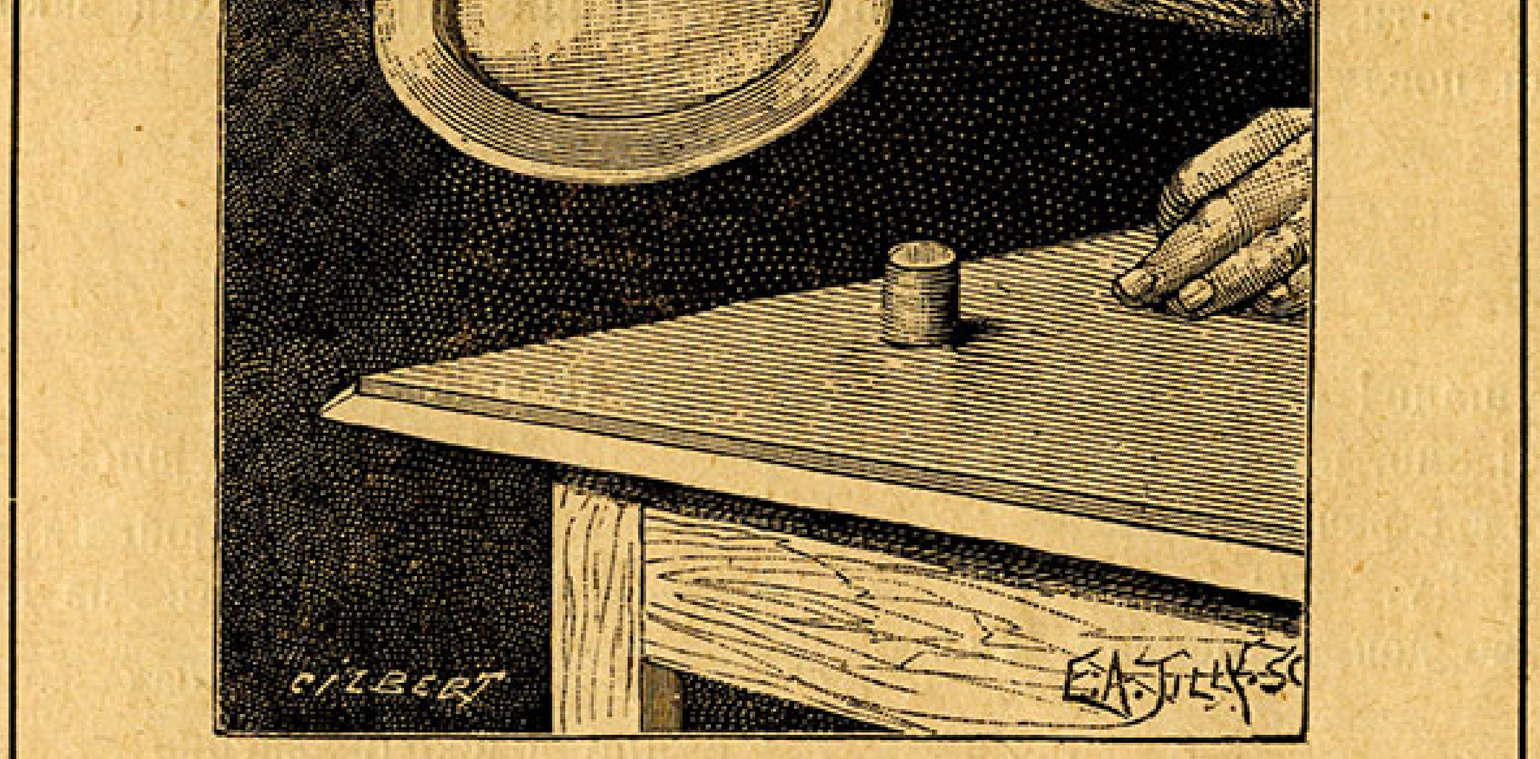

ПОСЛУШАН НОВАЦ.

Седимо ти нпр. на колима, и кола се на једанпу крену, а ми се телом савијамо за леђа, као да нас нешто натраг вуче, а оно је у ствари то, што наше тело тежи непрестано да стоји мирно, али га кола од доле на једанпут покрећу, а горњи део тежи да остане као што је и био. Исто је то случај, ако се неко захука да трчи, па онда све лети тело, и човек ма како хтео, не може се одмах зауставити, јер тело се само носи. У чамцу када се возимо, па чамац одједаред удари у обалу, ми ћемо се телом напред нагнут, или ако стојимо, напред ћемо потрчати, јер је тело чамцем захукано па јури напред, а чамац не може даље. И томе је узрок постојанство. Мети нпр. на какав кајиш од папира какав новац, па тај кајиш нагло повуци, видећеш да ће ти новац остати на столу, а папир ће се извући. И томе је постојанство узрок.

Тако је то и са овим послушним новцем, што вам се на овој слици показује. Стави 10—12 новчића или десетака или круна на тањир, један на други, па питај оне око себе: ко би могао тај новац скинути са тањира и на стô га оставити, а да ниједан не дирне руком? На оваково питање многи ће се згледнути и одмах одговорити, да то не може ни бити, па ипак може, могу ево и новци послушни бити и створиће се по твојој вољи на једанпут на столу сами, а да их ни прстом не такнеш.

А ево како.

Узми плитак тањир, сложи у њ 10—12 комада новаца као стубић, издигни тањир на једно 20 цнм. у вис над столом; спусти га по том брзо к столу на 2—3 прста, па га брзо повуци к себи, и видећеш, како ће новац са тањира на једанпут се на столу сворити. Па ето и томе је *постојанство* узрок. Ти си тањир брзо извукао, а новац тежећи да остане мирно као и пре на свом месту, спустио се доле, јер тек у ваздуху није могао остати. Ко ово више пута покушавао буде, све ће му лепше испадати за руком.

Постојанство је узрок и ономе, када се деца вијају, па на једанпут једно подлегне, а онај што вија не могући на мах стати, падне преко онога колики је дуг. Тако и кад хрт вија зеца, па зец на једанпут од умора стане, а хрт не могући се зауставити, јер само му тело лети, прескочи га и одјури даље; зец пак мало одахнувши, бега натраг те тако заварава хрта, да га не ухвати. И таквих примера, што се збивају на основу постојанства, има још и више, а ове само наводимо, да се лакше тај природни закон схвати и разуме.

ПОКАЈ СЕ!

— Душане! Јеси ли готов?

— Хајдемо, јер је школско звонце одавно избило! рече Љуба.

— Сад ћу, сад!

— Само док наместим књиге у торбу!

Љуба мишљаше да ће Душан брзо изаћи из своје авлије, за то га очекиваше пред капијом. Али кад му се већ чекање досади понови.

— Хајде за Бога Одоцнићемо!

И пође.

— Та рано је још!

— Ето сунце још није високо — рече Душан излазећи из своје авлије

— Јест! Али сада није лето, и сунце одскочи високо — него јесен Дан је сада све краћи. За то хајдемо брже!

И тако поред Љубе и Душан кор чаше доста брзо. Таман што су се

на своја места — која беху једно до другог — а господин уђе.

— Видиш да би одоцнили, само још мало! рече Љуба.

— Та све једно! Ми би опет ушли: одговори Душан.

Сутра дан опет у мало што се нису одоцнили.

Али трећег дана опет Љуба очекиваше Душана, јер без њега се нигде није макао и ако је Душан био познат као неуредно и аљкаво дете. У том очекивању и у застајкивању овде, онде, они одоцнише, јер тек што је господин ушао а они пред затвореним вратима.

— Шта ћемо сад? упита Љуба сав усплахирен, јер му то беше први пут.

— Ајд' куцај! рече Душан.

— Ја не смем! Бојим се господина!

— Дед ти први! шану Љуба.

И потмули куцањ се зачу на вратима од Душановог прста.

— Слободно! зачу се изнутра.

И уђоше.

— Оо, добро нам дошли и сада! рече господин.

— А где сте ви?

— Зашто се одоцнили?

— Ја сам очекивао Душана! рече Љуба.

— А ти Душане!

— Кога си ти очекивао?

— Ја сам доцкан устао! одговори Душан.

Ха, ха, ха... зачу се смеј из ђачких грла. Љуба сав поцрвене као паприка а Душан погледа у другове и чисто би рекао:

— Што се смејете?

— Доцкан сам устао — па ништа!

— Е, лепо, лепо! рече господин.

— Кад сте тако искрени, онда по обичају и школском закону да стојите — ево овде, показав руком.

Љуба је сав претрнуо те и руменило са лица нестало а Душану већ све једно. Та њему је већ стоти-пут.

После часа сви почеше да се смеју Душану, па поред њега и Љуби. Љуба се бранио колико је год могао а у том му доста помагаше и Душан, те га Љуба још више заволе, мислећи да му је он најврснији и најбољи друг. Зато се приби њему и стави се под његово окриље. Другови пак, који познаваху Душана са његове неуредности нису му се ни чудили много, али за Љубу им беше жао, јер им беше до сада најбољи друг и служаше им за пример — а сада од како поче да иде са Душаном, постаде и он онакав.

Ну, то нису приметили само другови, него је то приметио и господин.

Једном изађе Љуба да говори лекцију, али ни да бекне.

— Шта је то Љубо?

— Како то, да ти ниси научио? упита га господин.

— Нисам могао! одговори Љуба.

— А зашто?

— Па..... промуца Љуба и обори главу.

— Зашто, зашто ниси научио?

— Кажи ми искрено, као што си ми и до сада говорио!

— Био сам... опет промуца Љуба.

— Где си био? Кажи слободно!

— Био сам с Душаном у пољу.

— А, то ли је!

— Па шта сте радили тамо?

— Ништа! Играли смо се!

— Је ли истина Душане?

— Јест господине! одговори Душан хладно.

— Па да ли је то лепо од тебе Љубо?

— Зар те није срамота од твојих другова?

— Зар ти хоћеш да будеш рђав ђак?

Сва ова питања остадоше без одговора, јер Љуба ћуташе као заливен. Он у души осећаше неку борбу мисли а исход њезин и сам не знађаше.

— Иди, иди Љубо! Па се добро чувај!

— Узми се добро на ум!

Од овог доба и господин није више волео Љубу онако као пре. А и како ће га волети кад су му лекције тешке, кад му је школа досадна.

У дневнику место врло доброг и одличног успеха, Љуба једва доспе до полудоброг.

Ко му је за то крив? Ко преобрази мирног и ваљаног Љубу? — Нико други но Душан. Што год је за Душана добро — то и за Љубу; што је за њега свето — то и за Љубу. Што годи првом то и другом.

* * *

— Знаш жено!

— Таман да пошљемо нашег Љубу да им јави, да пођу што пре!

— Него иди га зови!

— Љубо! Љубо! зачу се материн глас. Али њега у кући не беше. Мајка изађе на поље и опет зовну, али и овде не беше одзива.

— Куда ли је тај отишао? мишљаше у себи.

— Да није где год залутао?

— Љубо! Љубо! зачу се опет. Али место одзива чу се глас из комшилука:

— Отишао је са Душаном!

— А куда ли? упита мајка.

— Не знам, чини ми се у поље — где ли!

— Ух! несрећник један!

— Тај Душан ће му главе доћи! рече мајка љутито...

— Е, брате! И колико сам му пута говорила, да се не дружи с њим и опет отишао! рече мајка полугласно.

— Нема ли га? упита отац.

— Нема!.. Отишао некуд!

— Па куда је врага отишао?

— Рекоше, да је опет са оним Душаном.

— Нека га, нека!

— Доћи ће он вечерас! заврши отац.

Сунце је по одавно зашло и дивно летње вече изазивало је сваког из собе. За то и Љубини родитељи сеђаху на клупи пред кућом, разговарајући о свачему а највише о Љуби, говорећи да ће им се краено дете променити уз неваљала Душана.

— Ајде да се вечера! рече отац.

И тек што је сто постављен, ето и Љубе.

— Где смо ми! Где смо ми! повикаше готово са свију страна.

Љуба није ни знао да дâ одговор на ово питање, јер је знао да није ишао послом, нити са дозволом и знао је шта га очекује за такав поступак. За то обори главу, приби се у ћоше и очекиваше пресуду.

— Говори! Где си био?

— Зашто ћутиш? — упита га отац оштро.

— На где је био, — лутао је са оним Душаном, кога нико неће ни да погледа а некмо ли да се с њим још и дружи! одговори мајка.

— А кога си питао! понови отац.

— Кога? Питао је самог себе! рече мајка.

Љуба се потресао од тих питања толико, да је сам у својим очима изгледао као маково зрно. Погнутом главом, обореним очима, стајао је он као укопан на једном месту — чак и пљувачку кад је гутао, хтео је то полако да учини те да се и то не чује.

— Чујеш ли ти! отпоче отац.

— Ако те још једном видим са оним несрећником Душаном — знај, да ћу те одмах отерати, да ми више ниси син!

— Нећу ја, да ти радиш како ти хоћеш, него како ја хоћу и како ти сви ми старији наредимо!

— А за сад ти нећу ништа учинити, само нећеш вечерати сва јела!

— То нека ти буде прва и последња опомена! заврши отац.

— Море и то је мала казна — треба већа! рече мајка.

— Нека га сада, јер видим да се

каје али ако још једном то учини — слободно нека не долази кући.

Ето, тако наш Љуба не само изгуби поверења и код родитеља својих него и љубав њихова према њему охладне.

Љуба им беше до сада најбољи цветак у кити а сада им је обичан као кити цветови.

Колико ли је материних и очевих пољубаца пало до сада на његово лице — а сада се не осу ни један!

Колико ли је благих и умиљатих речи чуо из уста родитеља — сада се и то пресуши!

Па које свему томе крив?

Опет велимо — Душан.

* * *

— Ама где је! — Шта ли ради?

Не знам! Нисам га ни ја виђала!

— Та данас је четвртак, мора да је овде! рече отац.

— Па јамачно је ту! — заврши мајка.

Одмах после ручка, Љуба је онако невесео узео књигу и сео је у најсакривенији део авлије — отворио је књигу и читао.

Да ли је истина читао?

Не, он је гледао у књигу, али му слова играху пред очима. А и како да не би: другови га избегавају, господин га не воли, па ето и родитељи намрзоше.

— Ох Боже! Да ли сам заиста тако крив, те ме осуђише? Да ли ја могу опет бити онакав какав бејах?

Такве се мисли врзаху у Љубиној глави. Мислио је мислио, да се на једно реши, т. ј. или да продужи ово, што њему годи или да ради оно што годи родитељима, господину па и друговима.

— Душане, Душане! Ти си свему томе крив! — решаваше се Љуба.

— До сада сам те волео и у неколико слушао, али из те љубави према теби поникоше мржње према мени. Зато ти ради од сада како знаш, а ја ћу онако како ми родитељи и господин каже...

— А шта радиш ту? упита га мајка изненада.

Љуба се тргне и помисли: добро кад сам се решио...

— Ето, читам! одговори Љуба.

— Тако видиш, тако те волим! Кад год имаш школску лекцију — сврши прво њу, па онда наше кућевне послове, које ти ми одредимо а кад и то посвршаваш, онда се можеш и поиграти али само са добрим друштвом. А ти си окупио са оним Душаном, па мислиш што год он каже, то је свето, а што уради, то је — златно.

— Ето видиш, он је учинио те те намрзао не само господин но и другови!

— Слатка мамице! Ја сам вас увредио и то много! Ако ми можете опростити — опростите ми! рекавши то паде Љуба на колена пред мајку са орошеним лицем.

— Ја сам и господина увредио! Молите га, да ми опрости! А заклињем вам се Богом, ако ми све то опростите слушаћу вас све — ама све, што год ми заповедате!

— Не, не, сине Љубо!

— Немаш шта да се заклињеш!

— Ја ти верујем и овако.

— Ја и отац опраштамо ти а и господин ће ти опростити. За то оди у наручја материна и — после толиког времена — падоше материна уста на нежне обрашчиће Љубине.

Од тог доба Љуба је био опет у школи први ђак а код куће први усталац.

Ниш.

Дим. А. Пејовић.

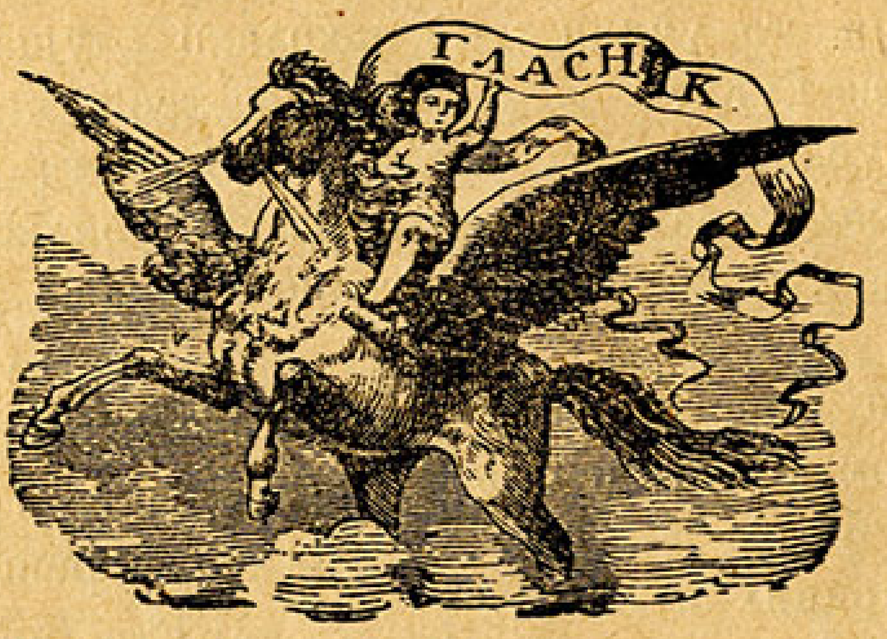

— **Цар и краљ Фрањо Јосиф у гостима.** Његово Величанство, пресветли цар Аустријски и краљ Угарски походио 21. Априла о. г. цара Немачког и краља Прускога у Берлину, да лично поздрави и честита младом наследнику престола цара Немачкога а своме кумићу навршених 18 година, када ступа као пунолетан, и када би за случај смрти оца свога могао одмах примити владу у своје руке и владати својом великом царевином. Цар Немачки и народ у Берлину дочекали су свога великога госта право царски, најсвечаније и најсјајније тако, да се већ сјајније и свечаније и не може нико дочекати. Ова сјајна гозба трајала је два дана и нанаш Ђурђев дан у вече вратио се светли цар и краљ Фрањо Јосиф кући веома радостан и задовољан.

— **Шта учини погрешка у писању.** Један свеучилишни ђак добије брзојав од свога оца, у коме вели: „*Дочекај ме с бандом!*“ Син се нађе у чуду и питао је: „Шта то може да значи, да мој отац брзојавно јавља, да га дочекам с бандом? Мора да је добио на лутрији или у трговини велики новац, па жели, да га весело и с бандом дочекам.“ Па као добар син нађе банду (музиканте) и изиђе пред оца. И чим се отац на железници указао, а он даде знак Циганима а ови ударе у жице као бесни. Отац стаде као пренеражен и стаде жестоко пребацивати сину, што га с музиком дочекује као да су сватови. И једва су се напослетку разумели, а ево шта је било у ствари. Отац био нешто болешљив а било похладно време, па да не би на путу назебао, он брзојави сину овако: „*Дочекај ме са бундом,*“ а у брзојаву је погрешно стајало: „Дочекај ме са *бандом,*“ и тако једно једито слово начини читаву забуну и отац место *бунде* доби *банду*, те да није време омекшало могао је поштено озепсти. Ето шта може да учини погрешка у писању, па ма се и једно слово пореметило.

— **Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња.** Ова задруга у Сомбору ради око тога, како би се и у Сомбору основао *ђачки конвикт* т. ј. завод, да сиромашни ученици по врло умерену цену, а сасвим сиромашни сасвим бесплатно добивају добру храну, те да пристојно и добро живе, како би се без бриге свом снагом могли одавати науци. Овај конвикт да буде у првом реду за приправнике и приправнице који се спремају да буду народни учитељи и учитељице. Но како добротворна задруга Српкиња Сомборкиња нема толико имања, како би сама то племенито дело могла извести, то се она обратила на све друге српске женске задруге и моли их, да јој у овом племенитом делу помогну. Ова је замисао врло добра и желети је, да се што пре и оствари.

— **Прослава.** Као што смо у прошлом броју јарили, тако се и збило. Лицем на Ђурђев дан освећен је свечано темељ за богословски семинар, који о свом трошку подиже у Срем. Карловцима патријарх српски *Георгије Бранковић*. Истога дана прослављена је у Карловцима и 70-годишњица патријархова од рођења му и 10-годишњица му, од како је патријарх српски. Цела свечаност је текла у потпуном миру и реду, а било је пуцњаве, свечаног богослужења, свечаних говора, концерта и ручкова. У част и славу те прославе изишла је и књига: „Његова Светост патријарх српски Георгије Бранковић и српска просвета,“ у којој су описана сва доброчинства, што их је до сад патријарх учинио народу српском.

Истога дана у Задру у Далмацији прослављена је 80-годишњица владике српског *Др. Герасими Петрановића*, који је не само веома заслужан владика српски, него и ваљан књижевник и добротвор народни Но ова прослава није била у великом, јер сâм слављеник није дозволио, да му се чине велике славе и параде; него је у цркви одслужено благодарније Богу, што га је досад одржао жива, здрава и крепка и народ се топло Богу помолио, да му га још дуго такова у животу одржи и народу на корист сачува.

1. РЕБУС.

Саставио: М. Тарбуловић у Пакрацу.

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Миливој С. Миливојевић у Шапцу.

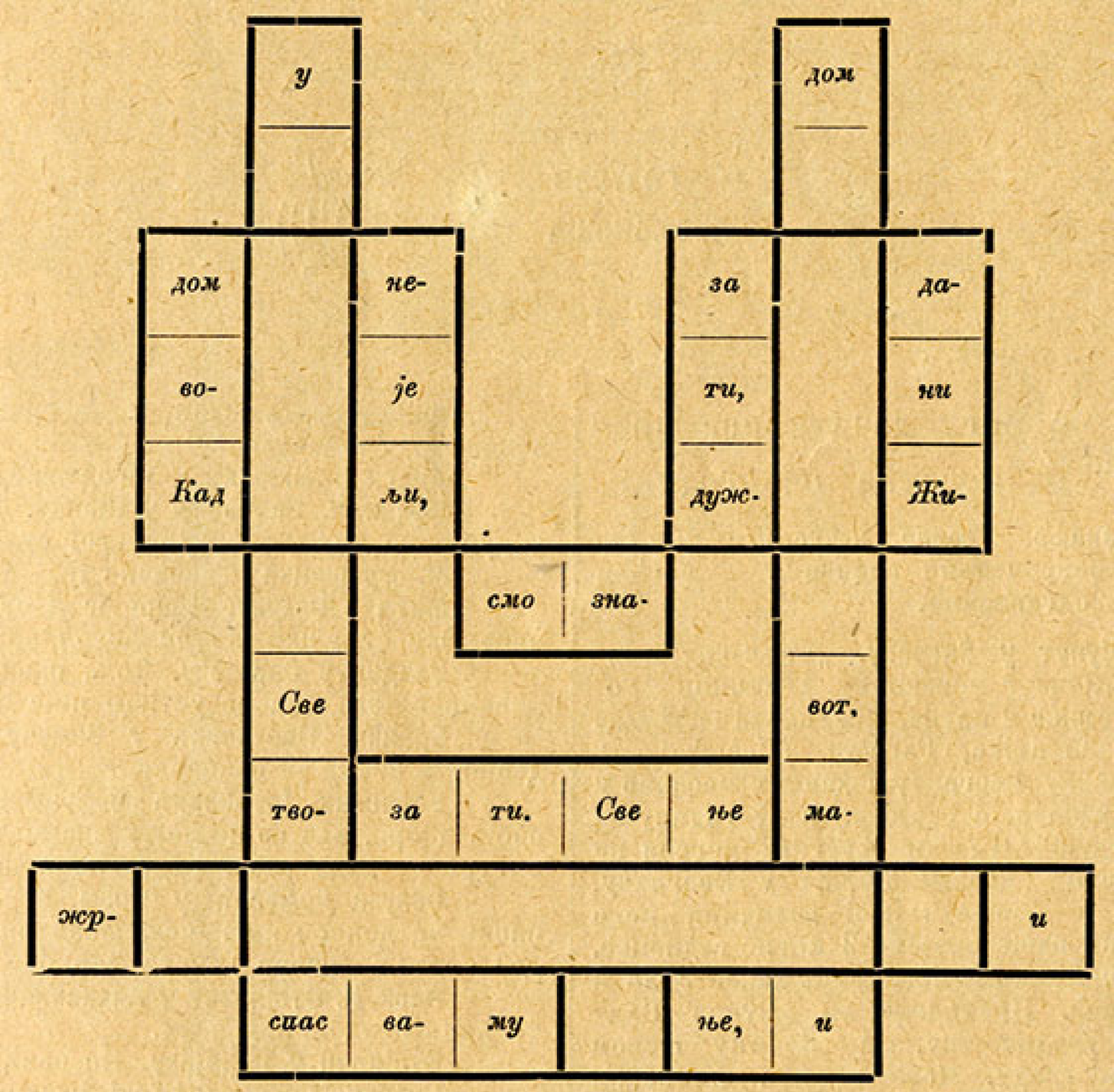

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе **1. Ребус:** Ко се са злим дружи, све се на зло тужи: **2. Коњички скок:**

Који има доброг друга — У пола је мања,
Не боји се очајања: — Подијељена срећа
Подијељена туга — У двапут је већа.

Правилно решили: Иванка Томић, Владимир Бикар, Јован и Коста Гуцуња, Јова Коњовић, Милица Томић, Љубица Злоколица, Јованка Мирило-вић, Мита и Стева Коњовић у Сомбору: 1. — Јован Мандић, Стева Паланачки и Мита Стојачић у Сомбору: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: 2. — Димитрије Димитријевић у Арачу: 1. 2. — Душан Ђерић у Бањој Луци: 1. — Саво и Стево Савић и Давид Симић у Грачаници: 2. — Ана Бурна у Срем.

Карловцима: 1. 2. — Филип Вукчевић у Срем. Карловцих: 2. — Бранко и Зорка Највински у Срп. Вел. Ст. Миклошу: 1. 2. — Катица Лесковац и Софија Кривокућа у Сентомашу: 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Пера М Комарац, Сава Оберкнежевић, Јоца Михајловић и Димитрије Стојшић у Н. Саду: 1. 2. — Зоран Акшамовић у Ади: 1. — Бранко Калуђерчић у Сарајеву: 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић у Бос. Градишци: 1. 2. — Нада Михољац у Срп. Вел. Ст. Миклошу: 1. 2. — Савета Митровић и Мара Гаврић у Д. Тузли: 1. 2. — Даница Гелица и Васа Николић у Срем. Карловцих: 1. 2. — Тоша Станковић у Голубинцима: 1. — Глигорије Марковић и Сава Јанковић у Н. Саду: 1. 2. — Никола Вукимировић у Осеку: 1. 2. — Бранко и Душан Мандић у Сарајеву: 1. 2. — Данило Петрић у Мостару: 1. 2. — Ђоко Мајсторовић, Тодор Новаковић, Васо Поповић и Михајло Поповић у Бос. Градишци: 1. 2. — Коста Тодоровић у Бијељини: 1. 2. — Зорка Грујић у Н. Саду: 1. 2. — Перса, Зорка и Богдан Прчић, Марија и Зорка Поповић у Бос. Градишци: 1. 2. — Милка и Гојко Круљ у Мостару: 1. 2. — Милутин Суботић, Драгољуб Црнчевић, Степан Ставић и Милан Митић у Шапцу: 1. — Петар П. Ковачевић у Мостару: 1. 2. — Илија Павловић и Драгутин Белобрк у Бијељини: 2. — Меланка Пајићева и Еменујило Георгијевић у Земуну: 1. 2. — Ђура Јефтић, Светислав Костић и Сава Ивановшевић у Срем. Карловцих: 1. — Јован Гаталица у Бијељини: 1. 2. — Петар и Сава Станојчић, Милорад Зорановић Милан и Влада Павковић у Шапцу: 1. — Василије Поповић у Стоцу: 2. — Симеон Мићевић у Стоцу: 2. — Ратко и Љубица Стакић у Д. Тузли: 1. 2.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☛ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

☛ **На знање.** *Ружно, нечисто и нечитко* писани радови и непрочитани одлазе у — пећ и на њих ништа не одговарамо.

Бранивој Шупут у Загребу. „*Сиромашак*“ излази у Панчеву *једанпут* месечно у величини „Голуба“ и стаје годишње 2 круне. Претплата се шиље: Ivanu Martinoviću uredniku, Pančevo. (Ugarska). — „*Ручни рад*“ излази у Београду једанпут месечно у свескама од 1½ табака, а стаје на целу годину за наше крајеве 3 круне. Јула и Августа месеца не излази. — „*Зорица*“ излази такође у Београду, *једанпут* месечно у нешто мањој величини него „Голуб“ а стаје за наше крајеве 2 круне годишње. Излази само у школским месецима, дакле Јула и Августа не излази. Претплата за „Ручни Рад“ шиље се његовом уредништву, а за „Зорицу“ њеном уредништву у Београду. Може се и поштанском упутницом послати.

Вук. Гаговић-Пивљанин. Она „Божји дар“ је добра и донећемо је згодом. Она друга нам се не свиђа.

Дим. Димитријевић у Јагодини. Добро је и донећемо у своје време.

Драго Бранковић у Јагодини. Добро је.

Милан П. Павковић у Шапцу. Док немамо целе у руци, не можемо изрећи свој суд.

М. Вршчанин. Слабачко је.

Мита у Солуну. Добро је и ово. Оне незгодне погрешке су ушле штампарском кривњом.

Владан у Сарајеву. Коњ. скок је добар и донећемо га згодом; ребус нам није по вољи.

Бранко Цветковић у Земуну. Загонетке су добре, а песма је слабачка те није за јавност.

Борислав Јовановић у Тамишграду. Ово је обоје добро, али се не може штампати, јер се такове фигуре не даду сложити у штампарији.

Секула Дрљевић у Срем. Карловцих. „Голуб“ басне не доноси из начела; али онај завршетак од две строфе можемо донети, јер оно је добро.

Алек. К. Стојковић у Алексинцу. Доста је добро, те ћемо згодом и донети.

Стојадин у Сарајеву. Не свиђа нам се.

Сеоско Српче у Тријебњу. Красне су ове стварке само док се мало дотерају, моћи ћемо и употребити; а исправке ћемо ми сами извршити. И ребус је добар, али није доста лепо нацртан. Ако га лепше нацртате, моћи ћемо и њега донети.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. МАЈА 1900.

О ТЕЗЕЈУ.

— Хисторијска приповетка. —

Приповеда српској младежи: **Душан Ђермановић-Ађимов.**

„Бог је штит онима, који се уњ уздају“.
(Пр. Сал. 30. 5.)

„Док се човек чува и Бог га чува“.
(Нар. посл.)

„Поштуј оца свога и матер своју, да ти се продуже дани на земљи, које ти даје Господ Бог твој“ вели пета заповест Божја.

У старо доба још прије Исуса Христа, живео је у граду Трезену краљ *Егеј* са својом женом краљицом *Етром*. Они су имали сина, који се звао *Тезеј*.

Тезеј је био веома леп и већ у својој 3. години био је тако велик, као друго дете од 10 година. Краљ Егеј и краљица Етра, веома су волели свога сина Тезеја, а и син је знао на добро употребити ту родитељску љубав.

Кад је Тезеју било 6 година, отац га је учио свему, што треба да зна сваки образован човек. Учио га да буде скроман, поштен и праведан. Осим тога приповедао му је о многим јунацима а највише о Ираклију, који је био најславнији јунак на свету. Једном, кад му је отац приповедао о Ираклији, ускликне Тезеј: „Боже, дај да будем јунак, ако и не бољи од Ираклија оно бар као Ираклије. Ираклије је Тезеју био узор свих јунака, као оно Србину Милош Обилић или Краљевић Марко.

Кад је Тезеј навршио 10 година, учио је јахати. И ту му је отац био учитељ. Али брзо престаде то учење, јер краљ је Егеј морао на пут на много година, јер је дошао гласник и рекао да су се неки градови побунили ради превсликог пореза, па мора ићи, да их умири и да умањи порез. И краљ се спремаше да одмах трећи дан отпутује.

Дан за тим, наложи Егеј слугама, да донесу најтежи и највећи камен, што га има у целом граду Трезену. Слуге се зачуде томе налогу, не знајући шта хоће краљ са каменом и оду да траже такав камен и збиља нађу га.

Донесав слуге камен пред краља Егеја, краљ сам ископа јаму, метне у јаму мач и ципеле; а јаму покри са тим каменом.

Кад је то учинио, позове своју жену Етру и рече јој: „Жено, гле овај камен. Пази шта ћу ти рећи. Док буде Тезеју 16 година, (онда му је било, како смо већ прије рекли 10 година) доведи га пред тај камен. Ако тај камен одвали, пусти га, нека ме иде тражити у град Атину, јер тамо ће мене за цело у оно доба наћи“.

После тога, отиде Егеј у своју собу, позове Тезеја к себи и саветује га, да буде добар, послушан, да штује старије, да никог не вређа и да даље марљиво учи. Тезеј обећа оцу, да ће се држати тих савета. Сутра рано у јутру, отиде Егеј на пут. Тезеј је био у својој 14-ој години, необично велике величине, лепа стаса и имао је лепе, велике црне очи. Једном речју, Тезеј је био красан младић. Одевао би се сасвим исто као и његови другови. Само кад је јахао, обукао би сасма другу хаљину. Јахао је боље и лепше но икоји и од старијих, да су се сви дивили; а кад је био на коњу, милина га је било видети.

У својој 15-ој години, из шале је на мејдан звао на гласу јунаке и увек би победио. А кад би му и јахање досадило, замолио би своју мâјку, да му штогод приповеда о славним јунацима. И мајка би му причала лепе поучне приповетке, што је Тезеј сваку добро запамтио.

Тако се Тезеј одгајао, све до своје

16-те године, у двору оца свога краља Егеја, код своје мајке краљице Етре.

И дође дан његова рођења, Тезејев 16. рођендан.

Једног дана, позове Тезеја његова мајка и рече му: „Сине! мени је твој отац наложио, да кад навршиш 16 година, да те одведем пред велик један камен, којега још ниси видео. Ако тај камен одвалиш, узми мач и ципеле, што леже под тим каменом и пођи за оцем у град Атину јер се он сада управо тамо налази.

Чувши то Тезеј упита мајку, где лежи тај камен; јер се чудио, како га он није могао видети.

„Ајде за мном, па ћеш га видети“, — рече Тезеју мајка и одмах отиде са мајком до камена, који је био у неком забитном месту дворишта, покривен са гранама, да није могао нитко ни слутити на то место.

Тезеј је видео то грање више пута и није му никад дошло на ум, да гледа шта је под гранама.

Дошав са мајком где је камен лежао, рече му мајка да одгрне грање. Тезеј послуша и одгрне грање и види огроман камен. Зачуди се величини камена. Мајка му сад рече да дигне камен и да узме шта лежи под каменом. Тезеј тако лако дигне камен, да и сам није мислио, да ће га тако лако дићи. По том узме мач и ципеле и спреми се на пут.

На поласку затражи од мајке благослов, а мајка му рече: „Сећај се сине мајчине речи: поштуј старијега, пази шта радиш и говориш, буди чедан, па ћеш бити сретан. Слушај сине наставу оца свога и не остављај науке матере своје, јер ће бити венац од милина око главе твоје и гривна на грлу твом“ (Пр. Сол. 1, 8 и 9). И благословив га рече: „Бог те пратио на сваком кораку“ и Тезеј оде.

Тезеју бијаше тешко оставити дом, где се родио и своју добру мајку, али у нади, да ће се скоро вратити са оцем — оде.

Тезеј још пре него што је пошао на пут, наручи за себе лађу, која ће га одвести у град Атину. Он је хтео да дође што брже и то што краћим путем у град Атину. Ну ето јада — изненада.

Када је дошао до места, где га је лађа морала чекати, није нашао лађе. Ево шта се догодило:

Лађа је Тезеја чекала и чекала би га и данас, да није дошла бура, која је разбила лађу и лађа потоне. Сада је Тезеј морао да пешачи у град Атину, што је био троструки пут, што је могао са лађом да иде. И кући се не хтједе повратити, него пође у име Божје на пут.

Путоваше мирно све до неке горе. У тој гори била је једна пећина. У тој пећини живео је разбојник који се звао *Перифет*. Тај разбојник био је веома окрутан и сваки који је мимо пролазио, зауставио би га и разговарајући се мало с њим, убио би га са секиром.

Опазив Перифет Тезеја, рече за себе: „Гле и овај је дошао к мени, да тражи смрт“. И пође прама Тезеју.

Кад му се приближио, упита га, куда иде. Тезеј му љубазно одговори, да иде тражити свога оца. И хтеде даље поћи.

Кад то опази Перифет, викне на њега. „Стој! Куда ћеш? Мислиш ли да ћеш побећи? Не ћеш док сам ја овде. Баш си се намерио на добар пут. Знај, данас ћеш погинути од ове секире“. И покаже му секиру, која је била под капутом.

Тезеј на то упита: „Шта сам ти на жао учинио, да тако окрутно са мном поступаш?“ „Ћути — рече срдито Перифет — јер ако ћеш много говорити, трпи ћеш још веће муке, него што ти је суђено. Том секиром разлупаћу ти данас главу. Сад ћути,

ништа више не говори, јер ћеш зло проћи, ако ми и мало што рекнеш, да те пуштам“. На то се поче спремати, да погуби Тезеја и извади своју секиру из капута.

Кад је то Тезеј чуо и видео, мало се уплаши, од ненаданог састанка, али се брзо сабере и рече му лукаво: „Е па добро, ако хоћеш, нека тако буде; само те молим, саслушај ми молбу, да ме бар овим мачем погубиш“. И показа му свој мач, што му је о пасу висио.

Тезеј је мислио кад му се приближи да га прободе са својим ножем, јер је он имао осим мача и кратак нож, који је носио увек за сваки случај.

„Добро — рече разбојник, након кратког размишљања, — кад баш хоћеш, нека ти буде. И пође Тезеју.

„Збиља, реци ми право, — рече опет разбојник, зауставив се код њега — зашто баш хоћеш, да те твојим мачем погубим, а не мојом секиром?

„Сасвим проста ствар, — рече Тезеј — ако баш хоћеш, ја ћу ти казати зашто. Чуј дакле.“

„Овај мач није мој, него је од мога оца. Отац ми га је дао, кад сам био још врло мален. Тако мален нисам га могао носити, па је моја мајка тај мач склонила, да када нарастем, да ми буде на успомену.

„Прошло је много година од тога и ја сам сасвим заборавио на свој мач. Али ево како сам га добио опет.

„Мој отац је морао на пут и метне овај мач и ципеле под велик камен, па кад навршим 16 година, да га идем тражити у град Атину.

„Гле ово је мач, а ово су ципеле“ и покаже обадвоје Перифету. Перифет само климаше главом и рече нестрпљиво: „Је ли готова та твоја приповетка?“ „Није — рече Тезеј врло мирно. Чуј даље“.

„Кад сам навршио 16 година, позове ме моја мајка и рече ми, да дигнем тај камен. Ја га дигнем и пођем у свет, са мачем и ципелама. На путу се заклех, да се не ћу никад растати са мојим мачем и ако ми је суђено, да ме тко други убије, то нека ме убије само мојим мачем. Ево зато те молим, да ме мојим мачем погубиш“. — Иза тих речи Тезеј се удаљи неколико корачаја од Перифета.

Кад је Тезеј свршио своју приповетку, Перифет пусти секиру на земљу, коју је већ имао у руци и пође прама Тезеју. Али ево среће за Тезеја.

Кад је Перифет ишао прама Тезеју, некако се спотакне о камен и падне. Тезеј одмах прискочи, узе секиру и њом га убије. И тако се Тезеј ослободио тога злотвора.

Пошто је већ био јако уморен, а ноћ се приближавала, пође Тезеј у кућу Перифета и ту преноћи.

Сутра у јутру устане, помоли се Богу и оде даље.

Опет је путовао мирно неколико дана. Пут је био тако гадан, да није могао бити гори. Кривудао је по горама па сваки час је морао да стане да се одмори.

Након тешког путовања дође опет на другу велику гору која се простире у грчкој покрајини. У тој гори живео је опет један разбојник и то брат Перифетов, именом *Сингис*. Тај разбојник присиљавао је свакога човека, да с њим превија оморике. Па како је био врло јак, то је он могао лако сваку превити. Превијајући са човеком оморике, нагло пусти и човек одлети у вис жив, али натраг се врати мртав.

Да видимо како је Тезеј свршио с њим. Опазив разбојник Тезеја, дође пред њега поздрави га и лепо га умоли да иде с њим превијати оморике, изговарајући се пред њим, да није доста јак за тај посао.

Тезеј му на то одговори: „Опрости, не могу ти сада, јер морам ићи, да оца тражим, који је сада у граду Атини.

„Барем једну можеш,“ — рече лукаво разбојник, — „па одлази куда ти је воља.“ „На добро,“ — рече Тезеј. — „Ајдемо.“

И оду, где је неки део горе био од самих оморика.

Дошав Тезеј до оморика, опази многе лешине. Одмах упита Синиса, ко је поубијао ове људе.

Синис у неприлици, јер је сасвим заборавио, да склони лешине; нешто је гунђао, али морао је ипак признати, да их је он поубијао, превијајући оморике.

„И ти ћеш тако погинути,“ рече Синис Тезеју.

Чувши то Тезеј, навали на Синиса и баци га на земљу; и свеже га за две оморике, које су већ биле приправљене за људе, који би овуда пролазили.

Кад је видио Синис, да ће погинути на овај ужасан начин, преплаши се јако и стаде молити Тезеја, да га пусти, да не ће више никада са људима тако поступати, и да ће постати сасвим други човек. Но Тезеј се није смиловао, јер је знао, да он говори само да се ослободи, и можда би њега самога убио, кад би га ослободио.

И пусти обе оморике, а Синис оде као ластавица у вис, али не за дуго, јер се располови, пошто је свака оморика вукла на своју страну.

И тако сврши Синис, као и брат његов Перифет.

Тезеј покупив лешине, лепо их укопа, да их не кљују грабљиве птице, а Синиса остави за храну птицама грабљивицама.

(Свршиће се.)

КУПИО ПРОПИС.

Пише: **Драго Бранковић.**

Рака је мали ђак: тек је сада прешао у други разред. Више је пута, док није пошао у школу, ишао сам, те гледао како се то учи. Жеља му се већ одавно испунила — ђак је.

Данас им је господин казао да узму пропис број „пети.“ Рака, чим стиже кући, узе новац од оца и упути се право књижарници. Идући тако, несвесно баци новац, мислећи да је то камичак или друго нешто, као што је имао обичај да чини. Он за то није ни знао. Кад се већ примакао књижарници, потражи новац, али хоћеш — њега нема. Тражио је и тражио по свима шпаговима, али нема те нема. Шта је сад могао да ради? — Ништа, — морао се вратити да по други пут тражи. За ово није смео казивати оцу, већ матери која му рече:

— Иди моли оца да ти опрости што си погрешио, и кажи да више нећеш никад тако чинити, па га после замоли да ти дâ.

Отац је тада био у соби спремајући се да спава, па чув шта се они разговарају, повиче:

— Аха!... изгубио, изгубио!... Он мисли то му је камење, па... ако, ако... други пут се не ће смети бацати!... Тако њему и треба!...

После дужега ћутања, повиче:

— Ходи овамо!

Рака у први мах не хте ићи, јер га је страх било; али кад га и по други пут позва, мораде отићи, јер је знао шта га после чека. Знао је и то, да старије, нарочито родитеље, треба

слушати. И тако с погнутом главом од стида уђе у собу где је отац био.

— А, дакле, ти си тај што имаш новац и за бацање?!... Бога ми добро!... Имаш ли и мени да даш?...

— Молим те... оче... нисам хтео... Бога ми нисам хтео... поче чисто кроз плач.

— Да ли си хтео или ниси, тек то ти је, синко, за памет да се не бацаш камењем, а и да будеш пажљивији!

— Ја ни...сам хтео...

Отац извади и даде му говорећи:

— Узми, узми, па опробај благо мени, тако и други пут да се бацаш!.. Ако тако опет учиниш, отићи ћеш без прописа у школу, па нека те после господин добро истуче!... Сад иди, те купи; али пази шта радиш!

Он одмах отрча у књижарницу и узе број „шести.“ Ово му је већ друга, још већа, погрешка што није саслушао шта је господин говорио, јер је господин казао да узму број пети, а он, ево непажљивац, шта је учинио — узео место броја „петога“ — „шести.“ Па још шта више, чим стиже кући, одмах дохвати мастило и перо да напише своје име и презиме као да ће му неко одмах украсти. Кад је било сутра дан, он изнесе свој пропис да му виде другови. Кад поче да преврће стране у пропису, један од другова примети:

Твоје су, Рако, линије ситније од мојих, а речи су друге, ево, види!

— Ево и моје су друкчије! рече други.

— И моје, и моје!... повиче трећи.

— Види, можда није тај број који је казао господин; рече онај први који је то и приметио. — Види, брже, види!

Рака обрну корице и виде да стоји број „6“, и одмах рече:

— Па овај је број господин и казао да узмемо?!

— Зар ти не знаш који је број казао господин?!... Број пети је казао, а не шести.

Тада овоме сви помогоше:

— Јес', јес', Рако, број пети, а не шести! То врати, па тражи пети број!

— Јао, па ти си име написао!... рече један од њих.

Рака је за све то време гледао а у једнога, а у другога ђака, био је сав збуњен и није могао да говори, напослетку, кроз плач:

— Па... шта ћу, шта ћу сад да радим?! Зар опет да тражим од оца?!..

— Не мораш да тражиш, рече Војислав, који је био врло жалостиван. — Хајдемо мојој кући!

Одмах су отишли његовој кући и узели гуму да обришу оно што је он написао, па да после врате књижару и да траже *пети* број који је и казан. Бришући, провале хартију. Рака удари одмах у плач, па ни речи не проговори, него дохвати књиге и оде кући да тражи и по трећи пут. Оцу се већ није смео ни јављати, него матери. Плачући све исприча како је било, па најзад затражи; али му она одговори да нема, већ да чека оца док дође из града.

— У том њиховом разговору, наиђе отац.

— Што плачеш?

— Купио сам број... шести, а господин је казао... број... пети... Нисам знао.

— Хм, хм, хм!... Значи да ти звераш по школи кад господин говори?!... Зар тако ти слушаш шта господин говори, непажљивче један!... Сад ћу да ти дам, а други пут држи се добро! И одатле је Рака постао много више пажљивији, а господин се хвалио њиме.

Јагодина, 1900.

МАЈСКИ ВЕНАЦ.

Посвећен **Милици У. Грабовчевој**-учитељици.

Теби венац
И у песми што је:
Што ј' са срца
У њој — вечито је..!

Расински.

I.

Пролеће је одагнало зиму,
Сва природа цвѣта и благује.
Све нам каже, да су бољи дани, —
Нов и лепши живот напредује.

Лисне гране рѣси цвеће,
А скорим ће плода бити.
Дôле, с травком, и цвет се сплеће,
Где жуберка поток вити...

Зеленило свуда
И лепота многа —
Све слави с човеком
Природу и Бога...

Ал' се чују —
Звона,... песма знâна:
Умро неко...
Сад му је са'рана!

Зар има жалости
Кад цветају руже?
— У животу радост
И туга се друже..!

II.

Мајски дани навешћују лето.
И бубица измилела свака
Из чауре и црвић је сашô —
По цвећу је тушта лептиракâ...

Овде чела, онде тица, —
Биће меда и весеља...!
Тамо с' љубе, онуд грле, —
Биће нових пријатеља!

Лепе мóме
Сплеле ружом венце, —
С мушким коло
Игра — наизменце...

Свирач с тамбурином!
Свима с' песма дала —
Таква слога, брâто,
Спашће нас од залâ...

Ал' 'простите мени —
Што се суза спрема:
Знам, још има неког,
Ко слободе — нема — — —

Крушевац, 1. маја 1900.

III.

Сретан онај, ко је срца чиста,
Мајска срећа још лепше му годи!
Вредан ратар ускличе и плуже,
Син му пева и волове води...

Ласта цвркће.., ор'о кличе,
Овчар штити стадо своје...
У залађе путник лего..,
Над њим тица срећу поје...

Небо плаво,
Сунце блиста више...
Зефир шушти,
А липа — мирише — — —

Мôмо лепа,
Певај мио друже,
Тргај цвеће,
Где ј' шарени луже..,

Ал' и роду под туђином
Поздрав крени..,
Тешко ј' њему
Што смо — растављени!

IV.

Мај је доба — младости и среће!
Мине л' оно, многи цветић свене...
Након зиме с' нова отпочеће —
Повраћа се тако, без измене!

Али младост кад нам мине
Не враћа се овог света...
Дођел старост умирућа,
Кукавна нас море — лета!

О, прослављај мајске дане...
Кос са слављом поздрав даје...
Загрева нас младост прва,
А та срећа — највећа је..!

Мајски венац — круна ј' цвећа..,
Где ј' уткана жеља многа..!
Мајски венац од срца је —
Целог Српства — великога..!

Венче мио! тебе младост сплѐте.
Где је људи, свуд поздрављa носи...
Ej, ти, буди и велик и нада —
Скорије нам, лепше будућности...!

Миладин К. Николић-Расински.

МАТЕРИНСКА ЉУБАВ И БРИГА КОД ЖИВОТИЊА.

Цртица из природописа.

Родитељи се брину за своје дете: хране га, одевају, чувају га од свакога зла, да га изведу на добар пут, како би после и само као човек могло поштено живети. Мати се много и претено живети. Мати се много и много напати и многе ноћи не преспава а све из љубави за своје дете и од бриге, да му се што зло не догоди.

Па што видимо код људи, то исто се виђа и код животиња. Та ко већ није видео, како мачка брижно чува своје мачиће, кобила ждребе, крава теле, и каква је мукњава стане, када јој теле продаду, по више дана и ноћи: нити једе нити спава као што треба. Па како квочка бди над својим пилићима, гуска над гушчићима и како суноврат у очи и у коштац лети псету или другом чему, што се приближи њиховим пилићима и гушчићима. Не боји се тада квочка кера ни гуска свињчета, него им у очи лете, док их не одбију од својих младих.

Колико се пута прича, како рода, која има гнездо на кући, па се кућа упали, лети и кроз ватру износи своје родиће, не мари ма се сва опрљила и изгорела, она лети као слепа, само да

ЦРВЕНДАЋ У БОРБИ СА ГУЈОМ.

избави своју децу. И таквих примера има на стотине, па ево једнога и у слици показујемо, како *црвендаћ* брани своје младе од гује отровнице.

Црвендаћ је једна врста славуја, отприлике је толико и велики као славуј, озго је прљаво зелен, оздо бео а по прсима жућкасто-црвен. То је врло

брза и весела птица селица, лако се припитоми, лепо пева, а храни се бубама и јагодама, те и он спада међу наше веома корисне ситне птице. Живи по шумама а гнезда прави у густим шипразима. Своје младе храни и женка и мужак и особито их брижљиво чувају и од злотвора управо јуначки бране. Тако један ловац прича, да је у шуми нашао и видео, како је гуја (отровна змија) нашла младе црвендаће па хтела да их поједе, али на то долети маторка, сва се накостреши и стане је тако жесток цвркут, да се змија била и вратила; али пошто је јамачно врло гладна била, врати се опет на младе. У том долети и друга маторка, па заједнички нападу дреку на змију и стану је у очи кљуцати својим оштрим кљуном. И мали полетарци виде, да су у опасности па и они ударе у цвркут и почну да бегају; али пошто су још нејаки били, змија би их стигла и појела. „Но на то — прича ловац — стигнем ја, дигнем свој штап и смлатим гују отровницу, те тако спасем невине а корисне птичице од очевидне пропасти“.

Црвендаћи су малене птичице па би и маторке могла змија зграбити и појести; али оне из љубави и бриге за својим младима и заборави за себе, па управо у очи лете гујн, само да спасу младе своје. Тако је велика и тако јака љубав материнска и брига око подмлатка свога и код самих животиња.

Ово добро нека упамте и деца, па ту превелику родитељску љубав нека слушањем и љубављу својом благодаре родитељима својим, који за њих и живот и све имање залажу.

— **Нове српске народне школе у Панчеву.** Српска православна општина у Панчеву је једна од најбогатијих општина српских, јер њено имање износи преко 800,000 круна. И та богата и велика српска општина нема својих народних основних школа. Некада је је она имала своје школе, па их је укинула и све су биле комуналне, у којима нису Срби господарили, али се ипак у њима на српском језику учило, и деца су знала да су Срнчићи. Лане пак власт прогласи све основне народне школе за државне и нареди, да се у њима све науке уче само на мађарском језику. Ово је Србе љуто заболело, и сад је Панчевачка српска општина закључила, да оснује српске народне школе и да их издржава о свом трошку. У тој цели испослала је један одбор да припреми све што треба и да поднесе општини предлог, колико школа и учитеља српских да буде и како да се издржавају. Овом закључку своје општине радује се све Српство панчевачко, а богме и оно изван Панчева. Нека је сретно и у добри час да Бог дâ!

— **Женско свеучилиште.** Свеучилиште или универза (универзитет) је највећа школа, у којој се уче опи, што ће бити адвокати, лекари, мерници, професори итд. До сад су те велике школе учили само мушкарци, и то кад најпре сврше свих осам гимназијских разреда. Од новијега доба иду у понеко све-

училиште и женске и понајвише изучавају лекарску струку. Садашњи руски цар Никола II. дозволио је, да се у Русији и то у Москви оснује и подигне чисто женско свеучилиште, у коме ће се само женске изучавати и то лекарској и апотекарској струци. Ово свеучилиште ће сч звати по царици рускоj Александри: Александровно свеучилиште и отпочеће већ на јесен о. г.

-- **У Бугарској се буни народ.** У Бугарској кнсжевини су рђаво газдовали, па су земљу јако задужили, те влада удара велики намет на народ, и завела је чак и десетину, што се некад само у Турској давало, што је народу врло тешко сносити, те се народ буни и одриче послушност. Зато је опет влада у више округа завела опсадно стање, те се народ не сме састајати ни саветовати, а ко би се ипак усудио ићи на састанке, тога затварају и љуто казне. Из тога узрока се многи селе у Србију, и Србија им драговољно јефтино даје места и земље, где ће се Бугари настанити и мирно живети.

— **Зидање св. Савскога храма.** Из Београда јављају, да ће скорим отпочети зидање велелепнога храма светоме Сави и то на Врачару баш на ономе месту, где су Турци пре 300 година спалили тело св. Саве. Уз храм ће се подићи велелепна митрополија и богословија. За све то купио се новац већ од више година и скупљена је лепа свота, а и држава ће давати сваке године по 100,000 динара Нека је срећно и благословено!

— **Везув ради.** Везув је најзнаменитија огњевита гора у Европи, лежи у Италији баш код вароши Напоља, и често бљује ватру и прави велику штету у околини својој. Он је огњевита гора од старине и више пута је бацао ватру и усијану лаву а особито му је било важно бацање 78. год. пре Христа, када је затрпао две знатне вароши: Помпеји и Херкуланум; год. 1631. после Христа избацио је Везув 73 милијуна кубичних метара лаве; 1871. и 1872. непрестано је бљувао и том приликом 300 радозналих особа затрпао. Од тога доба се прилично мирно владао и тек је по каткад радио. Ових пак дана ради опет доста силовито, непрестано избацује огњевиту лаву и сваки час су јаки земљотреси, те сва околина његова и сви становници у Напољу стрепе. Из унутрашњости брега искачу по 100 метара у висину комади лаве и друге усијане материје, па онда из висине пада доле као ватрена киша, која све спржи на што падне. Сви су путеви на Везуву затрпани. По црквама се народ Богу моли а ноћу не сме ни да леже, него и ноћу проводи по улицама. Владика из Напоља отишао је у села око Везува, да умири народ. Четири Енглеза, који из радозналости одоше на Везув, донеше у Напољ јако опрљене, те је сад оштро забрањено, да нико не смс ићи на Везув. Свуд унаоколо војници чувају путеве и никога не пуштају Везуву. Сад јављају, да се избацивање по нешто стишава.

— † **Јован Ђорђевић.** Лицем први дан Ускрса о. г. преселио се у вечност у Београду умировљен професор Велике Школе и одличан књижевник српски Јован Ђорђевић у 74. години живота свога. Он се родио у Сенти, у Бачкој и основну школу изучио је у Сенти а гимназијске науке у Сегедину, Новом Саду и Тамишграду и свагда је био особит ученик. После је учио лекарске науке али због ратних времена није их свршио. Био је тајник Матице Српске и уредник Летописа, неко време и професор у новосадској српској гимназији. Његовим неуморним заузимањем основано је српско народно позориште у Новом Саду, коме је он био и управитељ. Год. 1868. буде позван у Београд за управитеља тамошњем српском народном позоришту. Од тога доба је и остао у Србији и био професор у Шабачкој гимназији, за тим управитељ у Београду у гимназији и у учитељској школи, за тим министар просвете, а иза тога професор Велике Школе. Много је радио у књижевности српској, за просвету народу и за унапређење народнога позоришта, ради чега ће му вечито остати сјајан спомен у народу српском. Слава му овога и онога света!

— **Српско народно позориште.** Српско народно позориште свршило свој низ представа у Сомбору овога пролећа. У Сомбору се бавило оно 52 дана и зато време је дало 29 представа. За свих 29 представа пало је свега 4281 фор. и 21 новч. а на издржавање дружине и остале трошкове издато је 4264 фор. и 74 новч. Те је према томе остало сувишка 16 фор. и 47 новч. Овде ваља још и то знати, да је Сомбор платио и пут сеобе од Новога Сада до Сомбора, а трошак за ту сеобу износи око 260 фор. па и преко тога је још претекло 16 фор. и 47 новч. па се према томе може рећи, да је српско народно позориште у Сомбору врло добро прошло и Сомборско Српство је осветлало себи образ. Из Сомбора је отишло позориште у Велики Бечкерек.

— **Кинези гоне хришћане.** Из Кинеске јављају, како тамо по неким местима гоне хришћане. Тако су на путу између Пактинфунга и престоница Пекинга разорили много

хришћанске куће, 73 хришћанина убили, а многе од ових су и спалили. Хришћански свештеници, проповедници хришћанске науке (мисионари) јављају, да су сви изгледи, да ће хришћани љуто страдати од Кинеза и моле Европске велесиле, да узму хришћане у заштиту. Зато су Европски најсилнији цареви и краљеви јавили кинеском цеpу и влади, да заштити хришћане у Кинескоj, и ако то не учини, да ће из Европе послати велике ратне лађе са многом војском, па ће Кинезе научити памети и сву ће им престоницу разорити. Кинези су се од ове претње уплашили и влада је наредила, да се хришћани у Кинескоj штите и чувају, и ко би их ипак напаствовао, тога да жестоко казне.

— **Руска помоћ Црној Гори.** До сад је Русија давала Црној Гори 70,000 рубаља годишње у помоћ за издржавање војске. Сад се јавља, да је Русија ту припомоћ повисила на 350,000 рубаља годишње, како би Црна Гора могла држати сталну војску и официрску школу.

— **Годишњица † Милојку Благојевићу.** У суботу 6. Маја о. г. одржан је у Сомбору у св. Успенскоj цркви на великом гробљу годишњи парастос и освећен је споменик покојном Милојку Благојевићу бившем срп. народном учитељу Винковачком и врлом сину уредника „Голубова“. На ову годишњицу стекао се мног народ, а изишли су и г. г. наставници срп. више дев. школе и срп. народни учитељи са ученицима својима, да и овом приликом одаду врлом покојнику последњу почаст а уцвиљеним родитељима укажу саучешће и пруже мелема од утехе. Нека је свима на том топла хвала, а Милојку лака црна земља и вечан спомен у народу, кога је свим жаром своје млађане душе волео.

— **Одликовање.** Госп. *Сава Петровић* секретар народног позоришта у Новом Саду, и г. *Андра Лукић* изврсни глумац српског народног позоришта, одликовани су од краља српскога Александра I. орденом св. Саве IV. степена. Нека им је сретно и благословено!

— **Глад у Индији.** Ужасни гласови стижу из Индије у Азију о страховитоj глади, која влада тамо. У Лондон је званично јављено, да са преко 27 милијуна душа пати од ужасне глади. Људи падају као муве и у самртном ропцу ваљају се. Ни вране ни орлушине не дирају већ лешеве (мртва тела), која гомилама леже, где су пали. И што је најжалосније, поткрађ Индијски је изјавио, да Енглеска не може више помоћи гладницима, јер је сву своју силу заложила у рат на Буре у Африци. Један енглески лекар, који се скоро из Индије вратио, прича управо грозне ствари. Он вели, да је глад ужаснија и од колере, јер се бол код колере може ублажити, али противу глади нема помоћи. Људи и жене су саме кости и кожа и са два прста можеш им обухватити цеванице. Гомилама се муче по земљи и само уздишу и моле се Богу, да их смрт што пре опрости ових мука. — Заиста страшно и ужасно!

— **Дошао ђаво по своје.** Пишу ив Србије, како је тамо неки несретник удавио своју болесну матер, а после месец-два дана бацио у стрмоглав свога оца у бунар а све само зато, што је и оца и матер осигурао био свако на по 1000 динара, па чим је истекло 6 месеци, кад би новац могао дићи, а он и оца и матер уклони са света (потајно и вешто убије обоје) и лепо прими за њих 2000 динара. Али није хтео, да одмах отпочиње рад са тим новцем, чисто се плашио, да не изиђе дело на видело. Зато он тих 2000 динара бришљиво сакрије у своју сламарицу. Но једног хладног дана наложи он у своју пећ да мало угрије собу, за тим закључа собу и оде неким послом у село Но ватра некако дохвати његову сламарицу, запали је па запали и сву кућу, те му изгори и кућа и новац. Кад се несретник вратио кући и видео, шта га је снашло, он помисли, да је то њега Бог казнио зато, што је онако нечовечно урадио са својим оцем и матером и савест га почне грозно гристи, тако, да већ није могао издржати, него оде и сâм се пријави суду и исповеди све, шта је учинио. Суд га затвори и сад у затвору чека заслужену казну, тако је ђаво врло брзо дошао по своје.

— **Енглеско-бурски рат.** Овај рат непрестано тече и Енглези су сад боље среће, јер имају ужасно велику војску, те Бури више узмичу, да не гину у лудо. Енглези су већ прешли границу Трансвала и напредују према престоници Трансвалскоj. Но Бури се ипак не предају, него жене и деца склањају се у планине, а остали се народ скупља, да на згодним местима даду жесток отпор Енглезима, па што Бог дâ и срећа јуначка.

НАДА.

— Geibel. —

И ако нам мноштво снега
Из недара зима баци,
Ал' пролеће за њом јури
С виловити са кораци.

И ако би магла хтела
Да сунчаних зрака није,
Ал' оно ће и кроз маглу
Показат' нам чаролије.

Па нек' бесни силна бура
Ја се ни ње бојат' не ћу,
Јер се после буре надам
Прељупкоме прамалећу.

Тада ће се окитити
Цела земља зеленилом,
Душа ће нам с' испунити
Са великом, са милином.

Свуд по земљи створиће се
Скоро сами перивоји,
Између' њих ће тећ' извори
Амо, тамо и куд који.

Нек' се мрзне, ти се не бој
Утишај се срце моје;
Кад пролеће љупко дође
Излечиће ране твоје.

Ако ти је кад на земљи
Стан од пакла још'те гори,
Да пролеће не ће доћи,
Брига тебе нек' не мори.

Секула Дрљевић.

Ср. Карловци.

СВАШТИЦЕ.

Скупоцена мапа или земљовид. Председник француске републике Лубе походио је са својим министром трговине Милераном и прегледао 4. Априла онај део изложбе, где су изложене ствари из Русије. Њих су дочекали руски посланик кнез Урошев и главни комесар руски Теничев. Руска музика је свирала француску и руску химну. У дворници руске изложбе налази се и земљописна мапа државе Француске начињена од мрамора и драгога камења. Руски посланик предао је ову дивну мапу председнику републике у име руског цара у знак сећања на Француску републику. Лубе је топло благодарио на овој особитој и пријатељској љубави руског цара, која сједињује руски народ са француским. Та необична мапа овако изгледа: Она обухвата један квадратни метар и то је мозаик (шарена плоча) од драгог камења. Реке су начињене од платине; главни градови у појединим окрузима су од разног лепог и скупоценог камења. Тако је Париз назначен дивним рубином, Марсељ крупним смарагдом. На овој скупоценој мапи радили су 80 људи три године дана, док су је зготовили! Сâм смарагд, који означује Марсељ вреди 18,000 рубаља или 54,000 круна. Цела пак мапа вреди милијун и пô рубаља или у нашем новцу, 4½ милијуна круна. То се зове царски дар!

Скупоцена царица. Прва жена чувеног и славног француског цара Наполеона I. Јозефина тако се радо китила, да се на дан преоблачила по 4 и 6 пута, а нове хаљине никад није више од два пут облачила. Седмично је трошила по 36 пари рукавица и ципела; исти пар рукавица и ципела само је једанпут обукла, а никад није рубље носила које је већ прано било. Чипке на њеним спаваћим кошуљама стајале су од 120 до 240 франака. Свака три месеца мењала је своје дијаманте (драго камење) или их је давала оковати по најновијој моди. Четири пута у години мењало се њено посуђе, намештај и тапети у њеним собама. У својој штали имала је 36 коња и њен врховни коњушар био је дужан, да свакога месеца набави 12 других коња. Једанпут у месецу сви слуге житељи у царичиној служби добивали су нове ливреје (одело). Исто тако делила је свакога месеца своју гардеробу међу своје дворске даме. Када се купала, само је ваљало да дирне једно пуце па да за сву своју купку добије сваки могући мирис, јер су слугвине увек имале најфинији мирис у вредности од 20,000 франака. Када је хтела да оде из купке само је требала да такне једну кваку и одмах ју је машинерија пренела на богату, загрејану и дивно намештену и намирисану постељу. — То се зове раскош терати!

ПРИРОДА.

Прође зима и лед љути,
Преста студен, преста снијег;
Оживјело све около,
Зелени се сваки бријег.
Небо плаво заодјело с'
Гђе, гђе танким облачићем,
А сунце се тек помаља
Иза брда сјајним лицем,
Веће блиједи вечерњача
И уступа стражу сунцу;
Книн, 1900.

Жао јој се растат с даном
Па из ока пусти сузу,
Сјајно сунце позлатило
Све врхове од свих гора,
На цркви се крстић блиста.
Потпухује вјетрић с мора,
Пробудили с' чили људи,
У храм Божји сваки хити
Да захвали Свемогућем
И у напрјед да га штити.

Зорка.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Његова Светост патријарх српски Георгије Бранковић и српска просвета, са сликом. Написао професор Ђорђе Магарашевић у Срем. Карловцима, а штампана у Манастирској Штампарији. 8⁰ стр. 69. — Ова књига је написана у част и прославу патријарха Георгија и у њој су наведена сва доброчинства што их је патријарх учинио српском народу за 10 година свога патријарховања. Цена није означена, те је јамачно о прослави раздавана на дар.

Унија у Поганцу или **побједа православља.** Прилог к историји српске цркве у Вараждинском ђенералату, написао *Никола Станков-Кукић.* Штампарија Ђорђа Ивковића у Новом Саду 1900. 8⁰ стр. 54. Цијена 30 нов. или 60 филира. — Ову лепу и добру књижицу топло препоручујемо нашем народу.

Где је љубав, ту је и Бог. Из прича за народ од грофа Лава Н. Толстоја, превео Нектарије Аргировић Вршац 1900. 8⁰ стр. Цена 10 филира. — Ова красна прича је врло згодна и за испитни дар, зато јој је и тако малена цена. Растуривачи добивају на пет књига једну на дар. Ко поштом поручи може послати и у маркама 10 потура, али онда треба још од 4 потуре марку додати за поштарину. Наруџбине се шиљу на ову адресу: Noktarije Arginović jeromonah manastira Mešića. n. p. Versecz.

Куда води кућна неслога и свађа написао Јов. Петровић свештеник и катихета у Загребу, са сликом св. Ђурђа. 32⁰ стр. 16. Цена 4 потуре. Књига се добива код писца у Загребу.

Коњарство написао А. Д. 8⁰ стр. 68. Цијена 1 круна *Друго поправљено издање.* Штампано у српској штапмарији у Загребу 1900. — Колико је ова књига добра и колико је добро дошла нашем народу, види се најбоље по том, шта је од лане ево већ доживела и *друго* издање. Зато је и овом приликом топло препоручујемо народу нашем.

1. РЕБУС.

Саставио: Вид. Вл. Шајковић у Ср. Карловцима.

2. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Р. М. Тасић у Вошановцу.

Данас не,
Сутра не,
После мора стићи.

Затим ће,
Верујте,
У неврат отићи!

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју Голуба“ значе **1. Ребус:** Што је Турској Цариград, то је Руској Петроград; **2. Кош. скок:**

Кад је дом у невољи,
Све смо дужни за дом дати:
Живот, знање и имање,
Све му за спас жртвовати.

Правилно решили: Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Бура Јефтић, Сава Иванишевић, Филип Вукчевић и Светислав Костић у Ср. Карловцима: 1. 2. — Ана Бурна у Срем. Карловцима: 1. 2. — Саво Савић и Ђорђе Јерковић у Грачаници: 1. 2. — Божидар и Петар Загорчић и Миленко Марин у Н. Саду. 1. 2. — Тоша Санковић у Голубинцима: 1. — Александра Панић у Срем. Карловцих: 1. — Данило Медаковић у Руми: 1. 2. — Никола Вукмировић у Осеку: 2. — Даница Савићева у Митровици: 1. — Душан Веселиновић у Митровици: 1. — Емануило Георгијевић у Земуну: 1. 2. — Даница, Гелица и Васа Николић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Босиљка Тодоровић у Бијељини: 1. 2. — Пера Комарац, Сава Оберкнежевић и Ђорђе Дејановић у Н. Саду: 1. 2. — Бранко Калуђерчић у Сарајеву: 1. — Петар Ковачевић и Јово Срна у Мостару: 1. 2. — Бранко и Душан Мандић у Сарајеву: 1. 2. — Душан Косовић, Глиша Марковић и Славко Атанацковић у Н. Саду: 1. 2. — Јелена Јанковић у Арачу (Врањеву): 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић, и Госпава, Олга и Јокица у Бос. Градишци: 1. 2. — Зорка Грујић у Н. Саду: 2. — Страхиња Ћирић у Мостару: 2 — Живан Антонић у Шапцу: 2. — Илија Павловић и Драгутин Белобрк у Бијелини. 1. 2. — Јефто Михољевић у Стоцу: 2. — Симеон Мићевић у Стоцу: 2. — Милан Митић, Степан Станић, Милутин Суботић, Драгољуб Црнчевић, Михаило Милинковић и Марко Павловић у Шапцу: 1. — Милорад Зорановић, Богдан и Богољуб Солдатовић, Сава и Петар Станојчић и Милан Павковић у Шапцу: 2 — Андрија Урошевић у Шапцу: 2. — Јован, Никола и Иванка Мандић у Сомбору: 2. — Ђока Мисирача у Руми: 1. 2. — Стака Дујковић и Михаило Топаловић у Грачаници: 1. — Смиљана Настић у Дол. Тузли: 1. — Владимир Константиновић у — — ? 2. — Василије Поповић у Стоцу: 2.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☛ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

☛ **На знање.** *Ружно, нечисто и нечитко* писани радови и непрочитани одлазе у — пећ и на њих ништа не одговарамо.

Мил. Павковић у Шапцу. Негде је у распореду погрешено, па зато је цело погрешно и није за употребу.

Василије Р Поповић у Стоцу. Добро је и донећемо у своје време.

Теодор Новаковић у Бос. Градишци. На једном месту су два слога дошла у једно поље, и тиме је сав кош. скок поремећен, који би иначе врло добар био. Ваља га прерадити.

Јан. Николић у Шапцу. Ово све усвајамо.

Илија Павловић у Бијељини. Није правилно сложено, па зато се не може употребити.

Урош Дучић у Требињу. Потпуно је добро и донећемо првом приликом.

Владимир Константиновић у — — ? Аритмобрифе смо одавно изобичајили и не ћемо да их поново заводимо. Кош. скок би био добар, али је сувише мален и слогови нигде нису означени са знаком растављања, као што то треба.

Лепосава Тупањанин у Требињу. Красан је почетак и врло лијепо пишете, што је за похвалу. Али пошто иза овакова почетка очекујемо и боље, то ово остављамо у страну.

Василије Поповић у Стоцу. Већи кош. скок усвајамо.

Јован Маринковић у Лукавцу. „Голуб“ од 1895. 1896. и 1897. год. стаје свака година у меком увезу 2 фор. а у тврдом дивот-увезу 2 фор. 50 нов. Од године пак 1898. и 1899. стаје свака година у дивот-корицама 1 фор. 50 нов. или 3 круне.

КЊИЖАРНИЦА МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА

препоручује за даривање школске деце при испиту следеће књиге:

Време је новац, припов. Фр. Хофмана, српски приповедио Голубан . . . 30 н.
Две лажне златице, приповетка за срп. омладину од П. Деспотовића . . . 30 н.
Другарице, позоришна игра, написала Милева Симићева . . . . . 20 н.
Измирили се, поз. игра у 1 чину . . 10 н.
Краљ Драгутин, написао Д. Ђурић . 5 н.
Мали Виолиниста, прип. превео с француског Јов. Д. Пешика . . . . 10 н.
На појутарје св. Саве, поз. игра у 1 чину 10 н.
Наставник, књига за децу обојег пола, нап. Ев. Ратифери, пон. Н. С. Савић 30 н.
Предраг и Ненад, припов. из српске прошлости за турских времена, српски приповедио Голубан . . . . 30 н.
Светосавке, песме о св. Сави . . . 10 н.
Споменак, дарак деци за забаву и поуку у 2 св. свака по . . . . . 5 н.
Фенелонов Телемак, с француског превео Стефан Живковић 1814. год., за срп. младеж прерадио Душан Ђурић 40 н.
У хајдуке би! приповетка . . . . 6 н.
У лажи је плитко дно, позоришна игра са певањем у 1 чину . . . . . 10 н.

ДЕЧИЈЕ КЊИГЕ СА ВОЈАДИСАНИМ СЛИКАМА.

Дечија библиотека из следећих 12 књижица: 1. Два суседа. 2. Бура на мору. 3. Мати и син. 4. Рада и Милева. 5. Сироче. 6. Бог бдије. 7. Деца у шуми. 8. Сиромашна породица. 9. Не пачај се у свашта. 10. Лакомислени другови. 11. И не води нас у искушење. 12. Нејаки Иван. Свака од тих књижица стаје само **3 новч.** или 6 потура.
Дечије радости, у 4 књижице по . . 10 н.
Дечије радовање, у 5 св. свака по . 10 н.
1. Мачка са чизмама . . . . . 5 н.
2. У леопардовој пећини, догађај у америчкој шуми . . . . . 5 н.
3. Украђено дете . . . . . 5 н.
4. Канарица . . . . . 5 н.
5. Свако је своје среће ковач . . . 5 н.
6. Бели Индијанац, догађај у Америци 5 н.
7. Млинар и његова ћерка . . . . 5 н.
8. Изгубили пут . . . . . 5 н.
9. Посађена ружа . . . . . 5 н.
10. Међу дивљацима, пут. по Африци 5 н.

За моју милу младеж, са 60 слика . 60 н.
У земљи човечуљака . . . . . 15 н.
Мачак у чизмама . . . . . 15 н.
Дечији врт . . . . . 24 н.
Кита цвећа за добру децу . . . . 10 н.
Краљевић Марко, по нар. пев. и прич. 40 н.
Шарени свет за малу децу . . . . 10 н.
Прича о пепељузи . . . . . 30 н.
Прича о црвенкапи . . . . . 30 н.
Робинзон Крусе, са вел. бој. сликама . 70 н.
Шала и забава, са многим бој. сликама 75 н.
Дечији свет . . . . . 15 н.
О животињама, са 72 слике . . . . 50 н.

КЊИГЕ ЗА МЛАДЕЖ И НАРОД.

Босиље, дарак доброј деци од чика-Стеве 25 н.
Бадњак, дарак доброј деци од чика-Стеве 25 н.
Басне, у слици и речи . . . . . 25 н.
Бој се Бога и љуби ближњега, од Ф. Хофмана . . . . . 40 н.
Богат и сиромах, од Хофмана . . . 20 н.
Божић, од Хофмана . . . . . 40 н.
Благо оном ко је милостив, приповетка за децу од Ф. Хофмана . . . . 35 н.
Блудни син, прип. Ф. Хофмана . . . 35 н.
Будилник, књига за децу, написао Јов. М. Поповић учитељ . . . . . 25 н.
Венац, приповетка Хр. Шмита . . . 50 н.
Венац, збирка приповедака, песама и поука, за српску децу оплео Мих. М. Стевановић учитељ . . . . . 30 н.
Дечије радовање, са 12 сл. од чика-Стеве 30 н.
Добри другови, од Ф. Хофмана . . . 30 н.
Доситијеве басне . . . . . 35 н.
Дечко на острову Хелголанду . . . 35 н.
Дечија забава, народне приче за децу 30 н.
Дете на Алпима . . . . . 40 н.
Добра деца, приповетка за младеж по Хр. Шмиду . . . . . 30 н.
Дахома или живот Црнаца у Америци, прип. са лепим сликама од Ф. Хофмана 40 н.
Далеко на северу, прип. Ф. Хофмана . 30 н.
Добри и зли људи, приповетка Ф. Хофмана, превео Момчило Нинчић . . 46 н.
Девојче са улице, приповетка за децу 5 н.
Деца путници, приповетка за младеж, написао Михаило М. Стефановић . 30 н.
Дечија лира, збирка песама за певање у школи и код куће, прибрао Св. Арсенијевић . . . . . 30 н.
Ђачки свет, приче за децу са сликама удесио Пет. М. Никетић учит. . . 35 н.
Живот Димитрија Обрадовића, за српску омладину извео П. Деспотовић, са сликом Доситијевом . . . . . 45 н.

Занатлија, прип. за младеж и народ . 30 н.
Зао друг, од П. Деспотовића . . . 20 н.
Здравко и Грозда прича из српског живота написао Светозар Теодоровић . 30 н.
Изабране приче, дарак доброј деци, приредио Влад. Красић . . . . . 20 н.
Јагњешце, по К. Шмиту . . . . 30 н.
Коме Бог помаже, нико му ништа не може, прип. за младеж од Ф. Хофмана 35 н.
Кнез Милош Обреновић, за омладину 40 н.
Каптал, од Хофмана . . . . . 35 н.
Ко греши роб је греху, приповетка Ф. Хофмана посрбио Д. Јосић . . . 40 н.
Ловци на боброве, приповетка Ф. Хофмана, са сликама . . . . . 60 н.
Мали декламатор, збирка за дечије декламовање . . . . . 25 н.
Милутин, спев из времена пред српски устанак . . . . . 30 н.
Међедовић и царева кћи, једна стара бајка . . . . . 50 н.
Мајсторија козе пасе, припов. за децу од Фр. Хофмана . . . . . 30 н.
Моћ савести, приповетка за моје мале пријатеље од Фр. Хофмана, са сликама 50 н.
Мале ученице, у поуци, причи и песми, саставио Л. Зрнић . . . . . 25 н.
Мали васпитач за ученике основне школе саставио Л. Зрнић . . . . 25 н.
Морска ласта или камена литица у Тихом Океану, прича за младеж . 30 н.
Милорд Кат, приповетка за младеж од Ф. Хофмана, превео Пера П. Коњовић гимн. . . . . 30 н.
Низ бисера, од Нешковића . . . . 60 н.
На млађим свет остаје, од В. Ј. Јанковића 20 н.
Невоља га дотерала, приповетка за децу. Немачки написао Фр. Хофман, Ђ. К. Трифковић . . . . . 30 н.
Наход, од А. Женевреја прип. за младеж 50 н.
Невенче, књига прип. од Браца Јове 40 н.
Неколико прип. за српску младеж написао превео и прерадио Душан Ђурић . 40 н.
Полажајников дар, од М. Нешковића . 24 н.
Приче мудрих људи, удесио А. Николић 30 н.
Приповетке мојој кћери, у две књиге 1·
Полаженик, божићни дар 3
Племенита Ружица, прича за васпитаче и васпитанике, са колорисаним сликама
Пролећни дарак доброј деци, наменили Јос. Ковачевић проф. и Мих. М. Станојевић учит. 4
Слике и Прилике, са много слика од Чика-Стеве 4
Старо добро доба, од Хофмана . . . 5
Сто прича, за поуку и опомену . . 3
Срећно дете, прип. за децу 4
Сирото Савојче, ... 4
Свако је своје среће ковач 4
Савети мојој кћери, 2 кн. . . . . 1·2
Спољашњи сјај и доброта, срца од Ф. Хофмана 4
Снежна краљица Ф. К. Андерсена превод с немачког 2
Сребрни извор, прип. за децу од Ј. Кожишека 3
Слике из малог свијета, из енглескијех писаца изабрао Н. Т. Ђурић учитељ 1
Српске народне бајке за старо и младо скупио Коста А. Кановић . . . 5
Црни Ђорђе, врховни вођа српски, за српску омладину написао П. Деспотовић са сликом 3
Честитке, о имен-дану, новој години и крсном имену, за школску и другу децу српску израдио П. Д. . . . 3
Четири поклона приповетка за децу написала Марија Сваткова . . . 3
Чича Томина колеба или црно и бело, како су живили северо-амерички робови, на српски превео А. Матић
Ускршње јаје, прип. Хр. Шмита . . 3
Голупче, приповетка Хр. Шмита . . 3
Пожар, приповетка Хр. Шмита . . 3
Најбоље насљедство, прип. Хр. Шмита
Дрвени крст, приповетка Хр. Шмита
Шарени лептир, прип. Хр. Шмита . 3
Бадње вече, приповетка Хр. Шмита

☞ Могу се добити и све остале књ децу, које су међувремено изишле ма у издању. ☜

„ГОЛУБ“ г. V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII. и XIII. у меком повезу по фор. г. XIV., XV., XVI., XVII., XVIII. и XIX. по ф. **2** — ове године могу се добити и у корицама увезане по **2** ф. **50** н. ком. г. XX. и XXI. само **1** фор. у дивот-корице везано **50** новч. (од „Голуба“ г., VIII. и IX. изволело је крал. срп. министар просвете 1889. откупити 1500 прим.) — Ко од српских родољуба поручи књига за 5 ф. добиће 20% 10 ф. 25%, а преко 20 ф. 30% рабата, све у готовом новцу, а шиљемо књиге кад се новац унапред пошаље с плаћеном поштарином.

Књижарница МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИ

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. и 15. ЈУНА 1900.

ЈОЈКЕ.

ЛЕВЕНТА.

„Више виде два ока“,
То је стара ствар;
Ал’ некоме левенти
И та два су квар.

Он не може назрети
Многи тренут леп;
Слепац назре, а он је
Код очију слеп.

Јан. Николић.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ДОБРА КЋИ.

Народна прича.

У перо ухватио: **Душан Ђурић** учитељ, Дарда.

I.

У неком убавом селу живела је једна сирота удовица, која осим мале трошне кућице имађаше још једног сина по имену Петра и једну кћер по имену Ксенију. Удовица беше вредна, честита, побожна и поштена, а така јој и деца беху, јер су били после смрти свога оца једино матери послушни и одани. Ниједну материну заповест не би они никад преступили држећи се и испуњавајући пету Божију заповед: „Поштуј оца и матер своју, да ти добро буде, да сретан будеш, и да дуго поживиш на земљи.“ И кад Петар и Ксенија одрасни беху, ни онда не беху друкчији према својој остарелој мајци, већ беху и онда десна рука, и место ње су свесрдно радили по кући и по пољу без роптања, без увреде брат сестри, или сестра брату. Па кад им се стара мајка разболела и у постељу срушила, они су је дворили, дању и ноћу лебдили око ње, молили се Богу за материно здравље, тражили лекове само да матери олакшају бол и да им се мати предигне. Али све беше узалуд. Бог је хтео да им се мати престави.

Видећи болна преболна мати да ће умрети, дозове своју децу к себи. Они дођу и стану обоје пред материну постељу, па ударе у плач, видевши и наслутивши, да ће сад матери бити крај.

„Не плачите мила децо! — поче мати слабачким изнемоглим гласом — сваком ће бити крај животу на овом грешном свету! Ко се год родио, мора и умрети, само је велика разлика између овог и оног света и какав ће ко отићи пред Бога. Пред Богом су сви једнаки, цареви и краљеви, богати и сироти. На онај свет се ништа друго не понесе, осим праведних или неправедних дела својих. Па зато вас саветујем, да останете после моје смрти до ваше смрти вазда добри, поштени, побожни и да живите у љубави са свима. Што нисте ради да чине вама људи, не чините ни ви њима! Још саветујем теби кћери, да се удаш за оног, који те први запроси!“

Ово рекавши болна мати својој деци, уздане и издане. Брат и сестра се побрину за укоп и своју матер пристојно погребу.

II.

Од дана смрти сироте удовице, прође неко време. Брат и сестра осташе и надаље добри, вредни и побожни, радећи као мрав, текоше кућу.

Једног дана дође брату и сестри у кућу један човек бледа изнурена лица, гологлав, бос у

издрпану оделу, са палицом у руци и закуца на кухињска врата. У кухињи баш беше сама Ксенија дсвојка. Она се трже и ко мало препаде од непозната и јадна човека, па мислећи да је просјак већ искао милостињу, не чекаше да просјак отвори врата, брже боље отрчи у собу, извади из ормана хлеб и одсече повећи комад и пружи просјаку.

„Хвала ти девојко на твом дару, — рече просјак, одбијајући донешени му комад хлеба — ја нисам дошао ради тога, ја сам дошао по тебе, да тебе испросим и да те својој кући водим.“

Девојка се пренерази од ових просјачевих речи, и не знађаше шта да одговори, већ у својој збуњености извади из ормана убрус (пешкир) и пружи га просијаку.

„Хвала ти девојко и на овом дару — поче просјак — леп је то дар, али ја не желим ништа друго, до тебе да одведем.“

Девојка дозове свог брата и каже му шта жели овај просјак, и поче плакати, јер ју стид беше поћи за овака одрпаницу.

Кад брат чу речи просјачеве, дубоко се замисли, па онда рече: „Сети се речи наше матере, сестро, послушај и испуни жељу и завет материн! Знаш да ти је на самрти казала: „ко те први запроси, за онога пођи!“

Девојка се трже, убрише сузе, и одмах уђе у собу, спреми своје одело што је могла понети, свеже у повећу мараму, и пође са непознатим издрпаним човеком.

Брат беше мислима обузет, те му не паде на ум одмах упитати за име просиоца, но тек онда се досети, кад су они већ одмакли далеко од куће, па истрчавши мало напред стаде викати: „Еј шогоре! Ти водиш моју сестру, а нити си ми рекао одакле си, ни ко си? Ваљда треба да један другом и у госте дођемо!“

„Е драги шогоре! Кад ти нисам казао ко сам и одакле сам, не ћу ти ни казати, а ако желиш доћи к мени у госте, дођи ми тек на овај исти дан у који сам твоју сестру одвео, и то после годину дана. Моја је кућа најлепша у трећем селу!“ И кад то рече, осврне се и оде.

Брат се врати тужан и брижан својој кући.

III.

Брат је нестрпељиво чекао дан, у који ће поћи сестри својој у госте, не толико ради ње, колико ради тога, да се увери и види, за кога је његова сестра удата и како живи. И кад свану дан, после годину дана, у који је његова сестра одведена била, упрегне добре коње у кола, седне и пође у прво село, па у друго, па онда и у треће. Кад је дошао у треће село поче распитивати за своју сестру и нико му не мога ни две речи, а камо ли показати кућу. Сад се он јако забрине и помисли, да је све оно била лаж и превара, па се хтеде

вратити кући. Но ипак му непто у себи комне, и он сам себи овако рече: „Та кад сам кроз три села морио коње, и тако далек пут предузео, не ћу се вратити кући, док не нађем своје сестре.“ И што рече, то учини. Пође напред, па изишавши иза села, па опази пред собом једну шуму, али то не беше обична шума, него прави перивој. Поред њега је жуборио бистар хладан поток, а у шуми су милогласно певале сваковрсне птичице.

Петар потера коње према шуми, и у сред шуме угледа велелепну велику зграду (дворац), а кад се приближио дворцу, има шта видети. Његова сестра везе златом свилену мараму, а две младе девојке је служе. Она пак беше у красном оделу. Чим је брат спазио, познао је и утера кола управо у двориште. Сестра његова се преплаши од непозната госта, а кад баци поглед на госта види и познаде свога рођеног брата. Притрча му на сусрет, те га у неизмерној радости грљаше и љубљаше, лијући сузе радосницe, па га онда одведе у дивно намештене собе и ту су се дуго о свачем разговарали.

Између осталог, упитаће брат сестру: „А где ти је муж? Како сад живиш?“

„Слатки мој брате! — поче тужним речима сестра — ја врло добро живим! Живим ето као што видиш, као рајска птица у рају, сама самцита са ове две девојчице, које ми је мој муж дао да ме дворе. Оставио је цело имање и сву кућу на мени, па ево већ година дана како га нема да се врати кући!“

Тек што она то изговори, ал' неко куцну на врата. Врата се отворе, и у собу ступи Ксенијин муж. То беше велико изненађење за све њих. Радосни што су се сви нашли на окупу, веселили се, гостили, јела и пили.

Пред вече ће рећи Петар своме шогору: „Шогоре, моји су коњи гладни, а ја немам ни сламе ни детелине!“

А он му рече: „Иди на моју ливаду иза првог сеоцета, тамо ћеш на ливади видети јабуку, на јабуци виси коса и гладалица, па накоси себи колико хоћеш детелине, но ти једно велим, да што путем будеш видео, чини се као и да не видиш, а што будеш чуо, као да и не чујеш.“

Тако Петар и учини. Упрегне коње у кола и пође правим путем. Дошавши близу једнога сеоцета, опази крај студенца два јако угојена брава, како се кољужају у великој брљи, па како хоће да устану и мало се дигну, а они опет падну у блато. Прошавши поред студенца, уђе у сеоце, и ту виде како се два суседа јако свађају, руже један другог свакојаким гадним речима, али ни један не прилази преко ограде, ма да је веома ниска.

Кад је изишао из сеоцета, приспе на дивну ливаду. На сред ливаде лепо јабуково дрво, а о грани виси коса, гладалица, рог и у рогу воде. Дошавши Петар до јабуке, скине косу, узме гладалицу, умочи у рог и наоштри косу, па стане косити детелину. Кад је доста детелине накосио и потоварио на кола, однесе косу и остави је тамо, одакле ју је и скинуо. У тај исти мах опази диван цвет на јабуковој грани. Трипут се машао за цвет да га откине, али га није могао дохватити, и тада се врати кући сестри и шогору.

„Јеси ли видео шта шогоре?“ упита Петра.

„Јесам! — одговори Петар — видео сам угојене свиње како се каљужају у великој брљи, па кад год се дигну да пођу напред, они се намах сруше и остану тамо где су и били!“

„То су видиш, они људи, који, кад се изопијају и прекомерно уживају у земаљским сластима, не могу да се отресу и избаве свога зла. Зато не треба да се опијаш, јер пијан човек, исти је као и угојена свиња. Посрће и пада, а не иде као човек трезвен. Шта си још видео? — упита га шогор.

„Видео сам како се у сеоцету два суседа свађају“, одговори Петар.

„Ето видиш Петре, небо покрива све људе. Сви су људи међу собом браћа, па треба у миру и љубави да живе. Свађа, распра, злоба, завист, освета, то су греси и зли пороци, који човека упропашћују, и не дају им ни дочега бољега и већега доћи.“

„Још сам видео леп цвет на јабуци, — завршиће Петар — трипут сам се машао да га откинем, али нисам могао.“

„Видиш Петре, као што је онај цвет остао недирнут и неоткинут, тако је и твоја сестра остала недирнута, чиста, поштена и добра кћи, коју сам ја искушао и уверио се, да је послушна и да је испунила материн завет, па зато јој је Бог дао ово добро и имање да ужива, а и ти можеш с њом, ако хоћеш, овде остати и живити у миру и задовољству, а ја идем, јер ја нисам обичан човек, већ анђео Божји.“ И нестане га.

Брат и сестра остадоше и надаље у дворцу, да уживају срећу, коју им је даровао Бог.

По причању старца од 76 година **Глише Петловца**, пастира.

ИЗДАЛИ ГА ЗУБИ.

Беше то за време испита, када ђацима пуца глава од непрестанога учења; када им се не зна ни ручак ни вечера, ни спавање, ни, тако рећи, ништа!... Не знају ни где им је глава, а где ноге од непрестанога рада... Али све то не смета ништа да оставе свој посао и раде нешто друго.

Милан и Милутин, ђаци другога разреда гимназије сеђаху у истом стану. Милан је био попов син — јединац, те је био врло размажен и напуштен и није се баш добро учио. Међу тим Милутин је био најбољи ђак у разреду, а при том врло миран. Никога није дирао, а кад би га ко дирао он би само ћутао. Са сваким је лепо живео и свакога је волео, Милана је волео као свога брата; свуда је с њим бивао. С њим је и учио. Кад се распустише за испите, опет су заједно учили. Пошто су морали да уче много више но преко године, они су учили не само дању, него и ноћу до неко доба, а богме, неки пут и целе ноћи.

Положише неколико испита, па дође ред и на Ботанику. Једне вечери, учећи тако Ботанику дођу до ружичница (rosaceae) па почеше да набрајају биљке, које спадају у ту породицу: јагода, купина, малина, крушка, јабука... Кад споменише јабуку Милан погледа Милутина узбуђено и рече:

— Знаш шта, Милутине?

— Шта?

— Бога ти, да ли је обрао чича Мита јабуке петроваче?... Не знаш ли?

— Не знам! Чини ми се да није. Нешто нисам загледао... А шта?

— Стани да видим да л' је угасио свећу, па ћу онда да ти кажем шта је — рече Милан и изиђе брзо напоље. Не прође ни минут од како је изишао и дође врло радостан, што је чича Мита легао.

— Милутине, легао је чича Мита — рече он запурен — него знаш шта да радимо?... Хајдемо мало у чича Митину башту, па да напунимо џепове оним крупним јабукама па да једемо целе ноћи — до зоре! Ох, ала су слатке!

— Ја не смем да идем — рече Милутин.

— А што да не смеш? Ја ћу да берем, а ти хајде само да ми правиш друштво, да не би био сâм.

— Не смем ја да идем; ти како знаш — рече Милутин оштро. — Добро, а ако нас ухвати, шта да радимо тад?... Зар да ме воде кроз пијацу везана?... Не, не, не ћу ја.

— Море, кога има сад ноћу. Баш и да изиђе чича Мита, не може нам ништа. Видети нас не може, јер он не види дању, а камо ли ноћу!

— Море, види он добро ноћу. Па баш да нас он не види, опазиће други. Ја бих ти рекао, боље да не идеш; а најпосле како год знаш, мени је све једно.

— Добро, немој, ал' ће после да ти иде вода на уста кад ја једем. Јеси чуо, не ћу ти дати ни кришчицу.

— Ако, ако! Једи ти сам... Не тражим ти. Ако ми је за јабуке, сутра ћу да купим, па ништа.

Они место да уче, почеше да се препиру. Милан пак, не хте да послуша Милутина, него изађе напоље, прескочи плот, па уђе у башту и попе се на једну стару јабуку, која беше више сува но зелена и прилично висока; али на њој беху најкрупније јабуке. Испод те јабуке био је један пањ. Поче да бере, али како су јабуке биле на крају грана, то је морао пружати руке, како би дохватио. Так!... пуче грана с њим и он паде на онај пањ тако несрећно, да му на истоме остану предњи зуби.

Чув чича Мита крхање грана, изађе са свећом да види шта је. Пође право оној јабуци са које је Милан пао. Кад дође близу и виде Милана, јако се зачуди! И постоја мало поред њега. Кад се Милан освести и виде где је — пред чича Митом, одједанпут устаде и нагне бежати.

— А! синко мој, чекај, чекај! Ниси утекао; мислиш да те не познајем! не, не, познајем те. Сутра ћу ја тебе управитељу, па да видиш како се краду јабуке... Не можеш да се кријеш сав си крвав.

Милан пак прескочи плот и онако крвав отиде Милутину. Кад га Милутин виде, уплаши се и рече:

— Јао! шта је то Милане! Ко те уби?

Милан нешто промрмља, али се ништа није разумело. Видев га Милутин крвава, оде одмах да јави газди шта се догодило и исприча све оно, о чем су се пре овога разговарали. Кад газда дође и види Милана крвава, а при том још не може ни да говори, већ само нешто неразумљиво мрмља, преплаши се, те још те ноћи пошље слугу по оца Миланова да дође и нека он чини шта зна.

Миланово село није далеко од вароши, те слуга за час стигне. Кад је стигао, каже попу све шта је и како с његовим сином, а поп жалећи за сином својим, одмах узјаха коња и дође своме сину у варош. Јадном попу срце се дробљаше за својим јединцем, видећи га онако без зуба и крвава... Али кад се мало после тога сетио да ће чича Мита јавити сутра дан управитељу и да ће пући по вароши да је Милан попов син, пао с чича Митине јабуке и да су му испали зуби, дошло му да га убије.

Лако је поп могао умирити чича Миту, јер је био једна доброчина, али га једно гризло — Милан нема ни једног предњег зуба... Е то није могао никако да сакрије.

У јутру, чим је свануло оде поп чича Мити и стане га молити да ником не казује ову бруку и срамоту; а што је најглавније да не јави управитељу.

— Па убио га Бог — рече чича Мита — што није искао, па би му дао него дошао да краде... Мени није што је узео, него се убио.

Чича Мита је био доброчина и он опрости Милану, не хтеде да га јави управитељу, али се ипак разгласи по вароши као да је неки добошем објавио. Чује за то и управитељ па дозове Милана да извиди ствар и Милан бадава се трудио да крије, јер су га издавали зуби, које је оставио на пању у чича Митиној башти. И Милан буде истеран — искључен — из свију завода без права на полагање испита.

Ето шта су му урадиле јабуке!.. Да је искао од чича Мите, он би му дао, али кад није, а хоће да краде, нека, тако му и треба. Он је постао такав неваљалац, да горе није могло ни бити. Отац му је оставио доста имања, али он све распрода, а паре потроши. Од свог големог имања дошао је до тога, да је ишао од једног до другог и служио. Ето какву је будућност дочекао. Зато се спреми у младости за старост.

Јагодина, 1900. год.

Димитрије Димитријевић.

ХРИСТОС СПАСИТЕЉ БЛАГОСИЉА ДЕЦУ.

Када је Христос Спаситељ по земљи ходио и учио народ, шта да верује и како да се влада, па да заслужи царство небеско, није он заборавио ни на дечицу.

Тако једном када је учио народ у околинама Јудејским с оне стране реке Јордана, и када се већ од хода и говора прилично уморио био, доношаху к њему и децу, да их се дотакне и да их благослови. Ученици Христови то бранаху народу желећи своме Господу мало мира и одмора.

А Исус видевши да му ученици одвраћају народ, да му не приноси дечице, расрди се и рече им: „Пустите децу нека долазе к мени, и не браните им, јер је таковиx царство Божије.“ По том загрли децу, метну руке на њих и благослови их.

Тако пише о том сâмо свето писмо.

Из овога догађаја види се, да је благи наш Христос Спаситељ децу веома волео па их и благословио, а то је знак, да он и садашњу децу воли, и благосиља их, само ако су ваљана, а такова деца онда бивају већ овога света срећна и благословена, а на ономе свету њихово је царство небеско, одлазе у рај, да буду као анђели Божји, да вечно живе у највећој слави Божјој.

ХРИСТОС СПАСИТЕЉ БЛАГОСИЉА ДЕЦУ.

Ово добро нека памте сва деца, нека добра буду, добро уче и добро се владају и нека се свагда сећају благога Христа Спаситеља, свога највећега добротвора и пријатеља.

Да би се лакше упамтио и лакше схватио онај знаменити тренутак, када је Христос Спаситељ дечицу благосиљао, доносимо тај догађај и у лепој слици, коју што више посматрамо, све нам је лепша и милија.

У ЗАВИЧАЈУ.

Усред ноћи тихе, бајне,
Сред предјела рајског чара,
Гледао сам зв'језде сјајне —
Пуне ватре, пуне жара.

Гледао сам свјетло бл'једо,
Што га мјесец баца доле,
Гледао сам, дуго глед'о
Зелен брда — дивне дôле.

Гледао сам бистро врело,
Слуш'о његов жубор тајни,
Глед'о како лети смјело
У предјео други, дальни...

Гледао сам... све то бјеше
Пуно чара и милине,
Звјезде сјајне, к'о да с' смјеше
На ме озго са висине.

Бистро врело шапће ти'о
Летећ' даље пјесму неку,
Чини ми се, да сам снио
Ил' је чуо у свом вјеку...

Да, чуо сам негда прије
У сред овог дивног краја,
Овде, где с' све на ме смије,
Овде — у сред завичаја...

Модрич, 1898.

Свето М.

НА ГРОБУ
† НИКОЛЕ МАНОЈЛОВИЋА-РАЈКА
песника и књижевника српског и бившег свештеника Слатинског.

Је л' такова судба нам немила
Ил' је Вишња наменула сила,
Да нам свима и мило и драго,
Дан забели али и занаго?...

—

Горе миле наоколо свуда,
У венац се нанизале туда.
По брдима родни виногради
Марљива их ту рука засади.
А са го́рâ са камених стенâ,
Где по која кула задевена,
Сливају се та планинска врела
У подножје жеља их занела..
Ту се мила ето заставила,
Пастирчад их туда оградила —
Још ту крбâњ, кога жеца мори
Да с' освежи па да се одмори.

Крајем врела ту путања ходи,
У планине што путника води,
Из дубине са њезиних груди,
Милина те погледати туди!
Погледати то стење високо
Куд на небо однесе ти око.

А са стране и с десна и с лева,
Борја витог мирис се разлева...
Ту се оно уз кршеве дало,
Дрвећем се другим измешало,
Ту су букве, ту грабови многи,
И остали дубови премноги —
А ко би их све редати мог'о
Хајдмо напред ма ја и не мог'о!

*

На плећима узвишења једног,
Ја ту стојим али срца ледног!
Ту ме жеља још одавна гони,
Тужно око моје сузе рони.
Тужно око, сетно срце бије
Ма је небо данас жалосније.
Ка и оно у невоље дуге,
Од веље ће заплакати туге.

Стари плот је ово туна свето,
Наоколо окружио место —
Бог зна кад је он подигнут туна
Са лица је до пола иструна!
Ал' још гробље у заштиту скрива
Да у миру ту робље почива...
Гробље свето тужно л' т' гледам тако,

У тебе ће морат' лећи свако!
Много ли их врже ти под своје крило
Много ли си тело поклопило.
И моје ће туна наћи станка
Ти их чувај до ускрсла данка.

* * *

Неколико туде је дрвета,
Засађена рад сећања света!
Под њима се ти крстови вију,
Набујалој у трави се крију,
Сваки од њих брате назначива
Да усопши е туна почива.
Од натписа ни помена нема!
Дух прошлости на њима задрема.
И хумке су порављене давно,
Траг од бусја још се позна само...
Још ветрића туна жеља креће,
По гробови пољуљива цвеће
Па га љуби и жеља га мори —
О вечности са гробови збори...
По гробови и оће и оне,
Крај свећа ће путник да мимоће,
Издишући плам се усколеба
И дим креће пут висока неба...
О гробови ал' сте сетни мене!
Поглед на вас тугу ми окрене.

* * *

Рајко жељо! — ево мене овће,
Жељица ме давна да мимоће!
Ево мене чело хумци твојој,
У свој тузи и жалости својој.
Пред споменом твојим стојим сада,
Мисли силне мене крећу млада —
Опрости ми што ти касно стижем,
Ове мисли у вијенац нижем —
На твојем су свеколике гробу
Што те узе у најлепшем добу.

Мину песма... жиће је усахло,
„И ветарац пирнуо је лахко“ —*)
Па облеће око твога гроба...
Ао песмо из млађана доба!
Камо жиће камо срце оно
У младости попијева штоно?
— — — — — — — —

*) Речи под знаком навода, то су речи из његове најидеалније и најлепше песме „Сеоска црква“.

— — — — — — — —
— — — — — — — —

„Сретан пород у блаженству своме“...
Венац плете сину љубљеноме!
Дична мајка Србину те дала
„Од срца ти — кличе једно вечно „хвала!“
— — — — — — — —
— — — — — — — —

У колевци свога села мила,
И земља те ето загрлила!
У свом крилу слатко ли се лешка
Неје тебе земља ова тешка!
— — — — — — — —

Ето луга̂ којима си пев'о,
Околица̂ којим' си се згрево.
Ето гора што те тако млада
Заклањаху од жеге некада.
Ето врела, ето хладних река
И потока ето ти за века!
Што вечито крај тебе ће бити
Твоје песме тајно роморити.
— — — — — — — —

Виногради када узазоре,
Запуцају пушке одозгоре.
Кад се дивна та отпочне берба,
Цика с' дигне до плавога неба!
Завијуга с' коло од некада,
И поведе с' узданица млада.
Засвирају свирци у тамбура
Не престаје јека од кубура.
Одјекује гора и дубрава,
Одзивље се валовита Драва!
А из венца руменијех ружа
Девојâнâ умиљатих — гласа
Анђелска се песма заталаса
По потера путе до уздужа...
И твоје ће у грудима мртво,
Закуцати срце од милина!
А песма ће кроз сумрачје прво
Целивати гроб умрлог сина — —
— — — — — — — —

Не далеко од тебека туна,
Где природа од заноса пуна.
Где се слаже камен на камену,
Рушевину носи на рамену.
Развалина што прошлост нам прича!
Окле с' чула некада поклича.
Од Турака врх камена тога

У подножју рушиграда тога!
Речица се кроз низину дала,
А жуборе не мош гледат' валâ...
Туна даље на усхумљу једном,
У њој Рајко у копрени туге,
Што остаје на године дуге.
Ја сагледа' твоја чеда красна!
Лица су им та' млађахна јасна.
Ко три тића под крилима своје
Они мајке, никог се не боје...
Сокола им лака земља крије,
Код мајчице рђаво им није.
Кад их бака сакупи на крило
Тад им тепа: „мила, мили, мило“. —
Два синчића једна девојана,
До три срца за белог ти дана!
То с' изданка три од срца твога
Наследиће они бáба свога.

*

Збогом Рајко већ је време,
Ваља мене другом крају доћи.
Пола туге са срца ми пало,
Кад с' над тобом око исплакало.
Кад је твога сагледало гроба,
У пролеће у дивотно доба!
Кад природа сва животом крене,
По ливадам' када цвета цвеће
Кад мирисни лахорић захуји,
На крај гроба тајано забруји...
Ко да шапће: „Снивај благи тио
„У свету си спомен оставио,
„Да те с' сећа до год срце бије,
„Захвалности вијенце ти вије“. — —
— — — — — — — —
Збогом Рајко ти сад мене туна!
Лака тебе буди земља ова,
У Српству ти вечна успомена!

Пакрац, о ђурђеву-дне 1900.

Исаије Митровић, срп. уч. пр. II. г.

О ТЕЗЕЈУ.

— Хисторијска приповетка. —

Приповеда српској младежи: **Душан Ђермановић-Аћимов.**

(Свршетак.)

Прошло је већ два дана, како Тезеј није ништа јео; а сада, кад је нашао у кући Синисовој много хране, добро се нахрани и још понесе са собом за неколико дана хране.

Пут није био сада тако гадан као пре. И дође опет у велику равницу. Ту се мало одмори, и пође даље. Но на путу га стиже велика олуја. Киша пљушти мислиш није него се небо провалило. И сав је већ дрхтао што од зиме, а што од страха. Није знао шта да ради, јер је знао, да ће га убити гром, ако се сакрије под какво стабло, а да иде напоље да стоји, ту би се могао преладити.

Лутајући около, дође Тезеј у сасвим равну равницу; и овде опази једну малу кућу, али богато украшену, која се тако сјала, да се у по ноћи могла тако добро видети, као и по дану. И одмах крене према тој кући. Пустимо сада Тезеја нека јури напред, а ја ћу сада, да вам приповедам даље, чија је ово кућа и тко у њој станује.

То вам је, децо, кућа разбојника *Прокруста* (брат Перифетов и Синисов). Тај разбојник био је веома гостољубив и свакога је врло радо примао у своју кућу и нуђао је свој кревет и собицу. Али када тај човек заспи, више не устане.

Наиме, он дође по ноћи к њему у собу, узме дебело уже, свеже му руке и ноге за кревет. Затим га пробуди и рече му, да ће погинути, ако је мањи или већи од кревета. Ако је мањи, онда га тако дуго натеже за ноге, док не издане; а ако је већи, онда му одсече сувишак ноге.

И тако у једном и у другом случају човек страда.

Сада ће за цело неко запитати: „А шта ради Прокруст, ако је човек исто тако велик као кревет?“

Е шта!

Тога пушта браћи својој Синису и Перифету, јер за њега ти људи нису. Ево, у такову је кућу јурио Тезеј. Дошав Тезеј у кућу, нађе га, где се баш спремао на починак.

Опазив разбојник Тезеја, одмери га од главе до пете и упита га, зашто је дошао овамо. Тезеј одговори: „Опрости, што тако касно долазим. Напољу је велика олуја, као што видиш и сâм лутајући около опазио сам твоју кућу и дошао сам да преноћим, ако ми дозволиш“. Прокруст му лепо одговори: „Ево ти собице и кревет, преспавај овде.“ Тезеј се лепо захвали, а Прокруст оде смејући се из собе и остави Тезеја сама у соби. Тезеј се свуче, и помоли се Богу и легне да спава. Али за чудо, Тезеј није могао спавати.

Око по ноћи дође Прокруст у собу Тезејеву. Тезеј како није могао да спава, опази њега и помисли шта тај ради у ово доба овде и причини се као да спава.

Кад је Прокруст дошао до кревета, премери га и хтеде га свезати. Али кад то опази Тезеј, скочи са кревета, повали Прокруста на кревет, свеже га и убије.

И тако ослободи Тезеј многе и многе људе од тога разбојника.

Сутра раном зором, пође весео даље јер је већ видео из далека куле града Атине и подвоструčив кораке, дође за неколико сати сретно у град Атину и одседне у првој гостионици, коју је нашао у граду Атини.

Гостионичар ове гостионице где је одсео, био је врло љубазан човек. Тезеј је веома волео тога гостионичара, јер му је овај причао лепе приповетке а Тезеј је то како знамо, радо слушао.

Тезеј ником није своје име казивао, а ни чији је син.

Једном, кад га је гостионичар упитао како се зове, рече му Тезеј: „После ћеш већ дознати“.

Са овим гостионичаром више пута се шетао по главним трговима и он би му увек казивао, све што би Тезеја занимало.

Једног дана, кад се Тезеј сам шетао по главном тргу, заустави га неки човек и упита га, откуд је добио мач и ципеле. Он му стаде причати, како је до тог мача и до тих ципела дошао. А овај саслушав га, загрли га и ускликне: „Сине, ја сам твој отац, краљ Егеј“. И стаде га запиткивати, како је код куће, шта раде његови пријатељи. У разговору крену и према гостионици, где се Тезеј настанио.

Гостионичар опазив Тезеја са краљем Егејом, врло се зачуди откуда има познанство Тезеј са краљем, јер није ни слутио, да је он краљев син.

Тезеј дошав са оцем пред гостионичара, рече му: „Но сад можеш знати ко сам ја. Ево видиш, ја се зовем Тезеј, а син сам краља Егеја. Ево ово је мој отац“.

Краљ Егеј богато надари гостионичара, што је био љубазан према Тезеју; а Тезеј покупив своје ствари, што је имао код гостионичара, оде са својим оцем у краљевски двор.

Гостионичар је био весео што је добио много новаца, да се може издржавати, јер му радња баш није ишла добро.

У оно доба био је на острову Криту неки бик именом *Минотауро*. Тога бика чуваше краљ *Мино*, који је био владалац на том острву.

Становници града Атине, морали су томе бику давати за храну сваких 8 година, 7 девојака и 7 младића.

Данас је управо настала 8. година и ови су били присиљени, да опет даду ту срамотну плаћу томе бику.

Чувши то Тезеј, замоли оца, да он иде да се огледа с тим биком. Отац га стаде одвраћати, говорећи му, да се не шали, јер то није само штогод ићи на мејдан бику. Но Тезеј га стаде лепо молити, да га пусти, да се не боји за њега, да ће он већ све паметно урадити, да савлада тога бика. Након силног мољења отац му једва допусти и рече: „Сине, пази куда идеш, промисли још добро, јер бику на мејдан ићи није шала. Одлази у име Божје и чувај се краља Мина, да те не превари. Чуј даље. Ако савладаш Минотаура метни бела јадра, а са црнима одлази на острово Крит“.

Тезеј послуша оца и јави становницима града Атине, да не шаљу плаћу Минотауру, јер он иде сам, да му даде плаћу. „Ако Бог даде“, рече Тезеј њима, „више не ће Минотауру падати на ум, да тражи од кога плаћу“. Ови се врло зачуде томе, али су ипак били весели, јер су се надали, да ће Тезеј погубити Минотаура. И тезеј оде са црним јадрима.

Тезеј стигав на острво Крит рече краљу Мину, да хоће, да се огледа са Минотауром. Мино му дозволи, јер је мислио, да се не ће усудити ићи; а ако ли и уђе, да се не ће више повратити из *лавиринта*. (Лавиринат бејаше огромна палача. Састојаше се од 12 храмова, 6 их је било над земљом, а 6 под земљом. У сваком храму била је велика дворана на стубовима од белог мрамора, који су били богато накићени натписима и сликама. Сав лаьиринат имао је у свему 3000 соба и одаја; осим тога многе галерије и ходнике).

На острову Криту заволи Тезеја кћи краља Мине *Аријадна* и она му помогне.

Наиме једног дана, када Мино није био код куће, позове Аријадна Тезеја себи и рече му: „На ти ово клупче“ при том извади клупче, које је имала у џепу и даде му га, „кад будеш пред вратима“, настави Аријадна, „завежи за врата и одмотавај клупче све дотле, док не дођеш до собе Минотаурове. Ако ли хоћеш напоље, можеш изаћи по конопцу. Јер иначе би ушао унутра, али сунца више никад не би видео“. Тезеј се захвали Аријадни и отиде одмах у лавиринат.

Кад је дошао у лавиринт, привеза конопац за врата и полако одмотавајући клупче, ишао је оним правцем, где је већ чуо код самог улаза гадно шуштање.

Идући тако по собама дође и до саме собе, где је бик Минотауро лежао. У тај час, кад је Тезеј ступио у собу његову, Минотауро је лежао и видео му се само гребен, јер друго је све покрио сламом. И Минонауро га испрва није могао опазити. То је била и сва срећа Тезеју, да се могао спремити на бој. И повуче из корица сабљу, навали на бика.

Сад га истом Минотауро опази, али је већ било касно. Тезеј га мачем убије и одруби му главу. По том опет полако по конопцу изађе напоље.

Напољу га дочека Аријадна, сва весела, кад је опазила Тезеја и кад је чула, да је Минотаура погубио.

А Тезеј из захвалности, што му је Аријадна помогла, узме је за жену.

Трећи дан поче се спремати на пут, јер је знао да га отац чека, што је и обећао, да ће се одмах вратити. Поведе са собом и своју Аријадну, да је покаже оцу своме.

Но где је среће ту је и несреће.

На путу их опазе разбојници и ограбе једне ноћи Аријадну од Тезеја. Сутра дан Тезеј опази да нема Аријадне и стане очајавати незнајући ко му је ограбио жену.

Тражио ју је готово цео дан, али узалуд, ње нема па нема. И окане се даљег узалудног тражења.

Тако у жалости крене даље и заборави да промени јадра.

Отац Тезејев ишчекиваше сина свога сваки дан.

Једном усни, да му је син погинуо од Минотаура и да је Минотауро прогутао Тезеја. То га веома узбуни и одмах приповеди свој сан својим пријатељима.

Пријатељи његови говораху му, да не ће тако бити, јер обично што људи сањају, да обратно бива. То га мало умири, али после опет навали да иде, да гледа на обалу, да ли ће се који брод појавити, који би могао што казати о Тезеју. И пође на обалу.

Није дуго чекао, кад опази на неколико миља брод Тезејев, али су на њему црна јадра. Сад је био тврдо уверен, да му је син погинуо у боју са Минотауром и сетив се још свога сна, скочи из очајања и жалости у море. Кажу, да се од тога доба и назвало оно место *Егејско Море*.

Брод се све више примицао обали. Већ се могла познати и поједина лица на броду и за неколико часака, брод је већ био код обале. Тезеј скочив на копно, упита првога човека, што је до њега стајао, зашто се толико људи сакупило на једном месту; овај му рече, да се сад баш мало прије неки човек утопио у мору. На то дођоше и други Тезеју и рекоше му, да су извадили из мора тога човека, али је већ мртав.

Тезеј дошав до мртваца, има шта видети.

Упознао свога оца.

Сад се Тезеј одмах сети да је он крив свему томе, што је заборавио променути јадра и горко је плакао.

Људи, што су стајали око њега, стали га тешити да не плаче, да је то Бог тако одредио, да не треба бити тако жалостан, јер све што Бог даје, то је све добро. Но он се није могао да умири.

Проклињао је своју памет како је могао заборавити, да не промене јадра. Но после дужег времена, Тезеј се ипак некако умири.

Отиде са лешином у град Атину и сахрани тело на најсвечанији начин.

Тезеј како сте видели, починио је велика јунаштва, која му прибавише вечну славу и неумрлу успомену.

Становници града Атине управо сада нису имали краља, пошто им је умро. Они бираху себи краља, који је владао све до своје смрти. Да видимо њихову прећашњу повест.

Од прећашњих владалаца истиче се особито *Кекроис*. Најстарија прича познаје Кекропса сада као уроћеника. А у касније време додаше причи, да је Кекропс египатског порекла и да се у град Атину доселио донесав становницима египатску културу (просвету).

Други владаоци били су од мање важности, па и имена не треба спомињати.

Становници из захвалности према Тезеју, што их је избавио од оне срамотне плаће Минотауру изабрали су њега за краља. Тезеј прими и не заборави своје мајке, јер то би било недостојно за сина и позове је у Атину. Кад је мајка дошла у град Атину, свечано би дочекана, не само од сина, него и од народа, јер ју је сваки љубио. А Тезеј је био веома захвалан мајци на њезиним саветима, што му је мајка дала, кад је пошао на пут, јер је био уверен да не би данас живео.

Тезеј је живео врло задовољно и владао је много и много година са својом мајком.

Видите децо, како је Тезеј уз благослов мајчин све могао да савлада. — Осим тога, Тезеј је био врло побо-

жан и готово сваки пут је ишао у цркву, да се моли Богу, мислећи на ону пословицу: „Ко штује родитеље и ко се моли Богу, Бог га не заборавља а ко не штује родитеље и ко се не моли Богу, Бог га заборавља -- и изгубљен је за увек“.

Загреб, 1900.

КО ТЕБЕ КАМЕНОМ ТИ ЊЕГА ХЛЕБОМ.

Види га какав је обешењак! Међер је истина оно, што се обично каже „погледај му лице па ћеш познати срце“! Само гле, какве су му очи мале, па играју ка' на зејтину! А што је пак пакостан и злобан то му нема пара! Тај ће се за сваку па и најмању увреду, која му се нанесе — грозно осветити! Баш му ни најмање не доликује име Мирко, јер је прави Немирко! Мој се Љуба увек жали на њега чим из школе дође.

Тако говораше Љубина мати у тренутку, када Мирко поред ње пролазаше.

-- Е, јест, јест! Твој Љуба мислиш да је најбоље и најмирније дете! — рече Мирко својски.

— Ајдемо мамице унутра остави њега — рече Љуба — јер ја не волим ни с ким да се свађам!

— Право велиш сине „с ким си онаки си!“

— Знаш мамице, он ми је из злобе данас избрисао задатак на таблици, само да ме господин казни. Али сам га ја опет израдио.

— Ју! Па зар и то он ради?

— Е, онда нећу више никако да те видим, да се с њим дружиш!

— Није то ништа мамице, јер за злато рђа не пријања.

— Ја не могу никога мрзити!

— Нека ми не само он — него ма ко други — Бог зна што нанесе, ја га опет волим.

Вели Господ Исус Христос!

— Истина је синко тако, јер и сам Господ наш Исус Христос вели: „Ко тебе каменом ти њега хлебом.“ Он је као човек мучен и сносио је и трпео свашта, па је опет увреде сваком праштао и тек кад су га распели и кад је као Бог из гроба воскрсао — они су видели да су погрешно с њим поступали.

— Тако, тако — продужи мајка — ти ћеш сваком добро чинити, па и онима који теби зло!

И заиста Љуба беше тако миран, да је увек гледао преда се кад год је некуд ишао и тако смирен, да се увек сваком старијем јављао подижући своју капицу с главе, када се смиреност његова огледала у руменилу обрашчића његових. Њему су били сви једнаки. Он је мислио да су сва деца па и сви људи онакви као он. За то је увек нанешену увреду од другог, сматрао као случајну погрешку дотичног а не као зло намерно учињено, с тога је увек са највећим задовољством и праштао. Мирко већ одавна не говори с њим, па неће чак ни да га погледа. Он га мрзи а око ничега, већ само за то, што је видео да Љубу сви воле због његове мирноће, искрености и поштења. Љуба пак није ни знао да га Мирко мрзи и тек кад га једном позва:

— Мирко, Мирко! — а овај му окрене леђа — ко бојаги не чује.

— Мирко! Мирко! — понови Љуба.

— Море зови га ти колико хоћеш, он не ће с тобом да говори — рече Стојан, — који стајаше до Љубе.

— А зашто? — упита Љуба.

— Па не знам ни ја!

— Свима је нама казао, да те он мрзи, па је рад, да те и ми сви мрзимо — одговори Стојан.

Ово беше изненађење за Љубу, јер и ако беше равнодушан према томе, опет га сад нешто дирну у срце.

Он се замисли . . .

— Зашто да ме мрзи? Шта ли сам му учинио? Не сећам се никаквог зла!

— Па још и другове наговара да ме мрзе . . .

— Ја не знам, не знам!

— Мени је савест чиста а он нека ради што год зна!

— Ја њега опет волим!

— Не само њега него све, ама све!

То беху мисли Љубине, које га мало занесоше. Али се он брзо тргну и помисли:

„Ко тебе каменом ти њега хлебом.“

— Јест, јест, тако је!

— И Христос је тако радио и победио.

Љуба је дакле и даље остао веран друг и добар пријатељ Мирку.

Тако данас, тако сутра, сви другови — цела школа дозна да Мирко мрзи Љубу.

На Љубином се лицу никакав знак мржње не показиваше, јер му бистрину лица украшаваше сјајан поглед очију, над којима беше увек ведро чело.

Мирко је пак према њему био више озбиљан не показујући ни један знак дружељубља.

Ну и ако су такви непријатељски односи били између њих — то благодареће попустљивости Љубиној није се никад долазило до озбиљних сукоба.

За све то време Љуба је увек чинио добро Мирку, за које је он знао али не само што није хтео да му благодари, него још ни да проговори с њим.

Једног дана Мирко из неких узрока буде ухапшен. То беше криво колико њему самом, толико и Љуби. Зашто је било криво Мирку — то већ знамо. Али и Љуби беше тешко, јер је знао да је Мирко без хлеба; знао је да ће му то утицати на владање; знао је да ће и његовим родитељима бити неправо и да ће Мирко поред ове казне морати да извуче и казну родитељску. Ето, зашто беше и Љуби тежак Мирков затвор!

Мислио је мислио и реши се, да одмах из школе оде господиновој кући и да га замоли, да опрости Мирку данашњи затвор . . .

— Куда ли ће овај овамо? Зашто ће овим сокаком, кад му је кућа тамо ниже? — тако се питаху многи другови Љубини, док он поред њих као мува пролазаше.

— Ама, куда ћеш ти ej! — викаху многи.

— Идем овамо часком до једног места! — одговараше Љуба замишљено.

Идући тако мислио је, како ће и на који начин да измоли опроштај.

— Море шта мислим ту ваздан! Казаћу оно што јесте! Нећу да лажем, Боже ме сачувај! Казаћу да нема хлеба, да је заиста био слаб; казаћу да ће га и родитељи за то казнити, а што је најглавније казаћу — да ми је он непријатељ и да сам дошао да молим за опроштај непријатељу своме.

Тек што Љуба ово смисли и капија господиновог дворишта беше пред њим. Он не оклеваше дуго и брзо закуца, на чије куцање момак одмах отвори.

— Је ли ту господин? — упита Љуба.

— Јест, баш сад је дошао!

— А могу ли да уђем унутра?

— Можеш!

— Па молим те кажи му: Љуба Петровић — ваш ђак — хоће вама да дође.

— Добро, добро! — рече момак и уђе.

— Ајде вамо! — зачу се после кратког времена момков глас.

— Добар дан! — рече Љуба, приближивши се господиновој руци.

— Бог ти добро дао Љубо! — одговори господин. — А које ми добро носиш?

— Ја сам дошао да вас умолим за нешто!

— Да чујем! — рече господин радознало.

— Ви сте сада оставили Мирка у затвору — отпоче Љуба — али и ако јер није израдио задатак. Ну ја знам да је он истина био слаб те га није могао израдити. А знам и да нема хлеба код себе а жао ме да трпи гладан. Сем тога, његовим ће родитељима бити за то криво и они ће га омрзнути а тешко детету кад га мрзе они, који треба највише да га воле. — Али кад се свему томе дода то, да је он мој непријатељ — ја га зато највише сажаљевам и — ту Љуба застаде.

— Какав непријатељ — упита господин. Зар у школи, као у месту где треба да сте сви као браћа, може да буде пријатеља и непријатеља?

— Јест господине! Ја знам да треба да живимо као браћа! Ја никога и не мрзим, али он ме је већ одавно омрзао и не ће ни да ме погледа а некмо ли да говори са мном!

— А због чега?

— Не знам господине ни ја! Ја сам га више пута звао и упиткивао за по нешто, али он је увек одвраћао главу од мене. Ја нисам ни сâм знао све донде, док ми Стојан није казао. Зато сам највише и дошао да Вас замолим да му опростите, јер ће само тако он увидети да га ја не мрзим.

— Е, баш кад је таква ствар, ајдемо правце школи!

И пођоше.

Путем су ишли, напред господин а за њим Љуба и то брзо, занешен сваки својим мислима. Кад су стигли господин уђе унутра у учионицу и за њим и Љуба. Мирку беше нешто необично. Господин већ иде да га обиђе, али шта ће и Љуба с њим? мишљаше он, Љуба стаде до врата а Мирко стајаше пред господином непомично. Господин гледаше час у Мирка час у Љубу и отпоче:

— Познајеш ли ти овога? — упита Мирка.

— Познајем! — одговори он оборив главу.

— А волиш ли га?

Мирко ућута.

— Познајеш ли ти њега Љубо?

— Познајем господине!

— А волиш ли га?

— Волим! — рече Љуба радосно.

Овлада тишина за неко време.

— Мирко, Мирко! — отпоче господин. Ти ниси хтео увек да вршиш моје заповести! Ја сам те ипак волео као што те воли овај твој друг, кога ти мрзиш! Ти си пак сам признао да га мрзиш, јер си на моје питање ћутао! За данашњу казну — благодари њему јер те он измолио — и ја ти је праштам. Он је дакле као веран и добар друг, молио за онога који га мрзи, Ej Мирко, Мирко... А зар...? — и таман хтеде господин да продужи, али он виде пред собом призор, који га одушеви и очара.

Мирко је за све време питања и одговора ћутао и мислио о овом догађају. Њега је највише занимало то, шта ће од тога да изиђе, јер није знао шта ће бити. Али кад својим ушима чу из господинових уста и да је то добро по њега израдио његов — како он мишљаше — непријатељ, њему се напунише очи сузâ. Беше му криво

на самог себе и жао за нанесену увреду Љуби. Зато појури и загрливши Љубу чу се:

— Хвала Љубо! Хвала по сто пута! Извини ме, добри друже! И опрости ми нанесену ти увреду.

Љуба се од радости смејаше а сузе му клизаху низ образе.

— Доста, доста! Ја се више радујем него ви — рече господин. — Радујем се што се Љуба бацао за тобом хлебом, кад си ти за њим каменом. А радујем се највише и томе што си се ти — увидев своју погрешку — покајао. Зато будите од сада вредни ваљани и искрени другови а пошто је сад већ доцкан то идите својим кућама.

Пољубивши га у руку разиђоше се.

— Куда си ти до сада?

— Где си се задоцнио?

— Да ниси био у затвору сине? — упита мајка Љубу.

— Што си тако радостан?...

— Знаш мамо!...

— Ја сам се.....

— Шта? упита мајка.

— Знам, да ти неће бити право!

— Кажи сине, кажи!

— Ако је теби добро и по вољи и мени је!

— Знаш мамице, ја сам се измирио са Мирком!

— Кад?... упита изненађено мајка.

— Како — зашто? понови опет.

Љуба јој на ова питања не одговори кратко, него јој исприча целу ствар.

— Ако си сине!

— Колико је теби драго толико и мени!

— Радујем се што је то било у присуству вашег господина.

— Ето сине слатки да си ти победио!

— Сад си се још више уверио, да је истина оно, што је Христос казао:

„Ко тебе каменом ти њега хлебом.“

Зајечар.

Дим. А. Пејовић.

ДОМОВИНИ.

Домовино моја,
Злаћана и лепа,
Како да ти чедо,
Твоје, збори, тепа?

Како си ти лепа,
Казати се не да;
Дивит' ти се може,
Само ко те гледа.

И у тамној ноћи,
И на белом дану,
На теби ми мисли,
Домовино стану.

О лепоти твојој,
Замишљен ја сневам;
И усхићен саном,
Весело ти певам.

Снивам тако дуго,
Док се опет пренем;
А онда на јави,
За тобом ја чезнем.

Јербо твоје сунце,
Топлије ме греје;
А благослов божји,
Над тобом се веје.

Ник. С. Гомирац.

САВА И МИЛОРАД.

Сава и Милорад су суседи. Обоје уче други разред; живе као браћа. Никад не ће отићи један без другога у школу, свакад се сачекују и иду заједно. Но, ево, да видите шта је било једном с њима:

Једнога лепога пролетњега дана изашао је Милорад с оцем у поље, до њиве. То је било одмах чим је из школе дошао, око јаданаест часова. Отац га је повео да не би ишао сам. У њиви се прилично задржали разгледајући кукурузе. Кад је већ било превалило подне, отац ће рећи:

— Хајде Миле, да идемо кући, јер можеш ти лако, по свој прилици, да се задоцниш!

— Ја мислим оцо, да није још време за школу?... Не ћу да се задоцним.

— Бога ми... који ће то знати... ја прилично могу да познам по хладу ако се не варам, има већ један сат по подне и док идемо тамо овамо, биће већ два сата, него хајде боље, да идемо, да се ти сине не задоцниш!

— Па хај...де — рече Милорад, растежући гласом.

— Ха! знам ја што кажеш „па хај...де“, некако не иде ти се одавде, волиш да останеш овде; овде је врло лепо за уживање... Е, али ти мораш у школу.

И пођу кући побржим кораком. Кад су ушли у град, отац се одвоји и оде у гостионицу, а Милорад право кући. Ну пошто се још није научио да гледа у часовник, то одмах дохвати књиге и оде у школу, а не јави се матери. Мати му је тада била у суседству неким послом, па кад је дошла, упитала је своју кћерчицу:

— Јесу ли се вратили с њиве отац и Миле?

— Јесу... Отац је остао у вароши, а Миле дође, узе књиге и оде трчећи у школу.

— А што да иде тако рано?

— Није знао колико је сати.

— А с ким је отишао?

— Не знам, само ми рече: „Кажи мами да сам отишао у школу!“ И тако оде.

— Гле, па ено Сава иде овамо, ваљда мисли да је овде Миле!... Како би он могао отићи без Саве?

Не потраја дуго и Сава уђе у собу и приђе руци.

— Ти си дошао да идеш с Милем; он је одавно отишао у школу, јер није знао колико је сати, рече Милорадова мати.

— Ух... па што ме... није зовнуо! са уздахом узвикну Сава.

— Е па де... Он би те зовнуо, али је мислио да се задоцнио, па је одмах отрчао. Иди, ако је он отишао — свеједно.

На ово не рече ништа и мало подаље од куће поче да плаче, а ова, кад га виде, повиче:

— Па што плачеш? Немој да плачеш, срамота је! Иди ти сам, зар баш морате све заједно... није то ништа!

— Нећу да идем... кад ме... није хтео да чека... Ја сам њега свакад позвао... Нека га, нека!...

И тако плачући оде кући, и тога дана после подне није био у школи само зато. Ово је ретка ствар! Учимељ се чудио зашто да Сава не дође, јер је он марљив ученик и никад није хтео остати од школе. Питао је Милорада зна ли зашто није дошао; овај је казао да не зна. Кад су се пустили из школе, Милорад похита право Савиној кући и нађе га у соби где нешто чита.

— Што ниси Саво, дошао у школу? рече Милорад.

— А што, ти, мене ниси чекао, па и ја бих онда ишао?

— Ја сам те до сада увек чекао, али данас сам био с оцем у њиви, па кад сам дошао — пошто нисам знао колико је сати — одмах сам отишао у школу, јер ме било стра' да не задоцнем... Ја нисам хтео Бога ми Саво, да идем без тебе, али... Хоћеш да ми опростиш?

— Немам шта... А шта каже господин за мене?

— Ништа, само ме упита... Доста се чуди како да не дођеш.

Живот су и даље продужили исто као и пре. Сутрадан су отишли заједно у школу као браћица. Чим је господин видео Саву у клупи, упитао га:

— Где си био ти Саво, јуче после подне?

— Код куће сам био.

— А што ниси дошао?

Њега је било стид да каже да је због Милорада остао и тако је ћутао, док се не јави Милорад:

— Молим вас господине! Ја знам зашто јуче није дошао, он је мени причао.

— Кад не ће он да каже, онда кажи ти Милораде!

— Ја сам јуче био с оцом на њиви, па кад сам се... кад сам се вратио нисам знао колико је сати, мислио сам да је звонце одавно ударило... па узмем књиге и потрчим одмах а њега нисам позвао да идемо заједно... Он је после долазио и тражио ме, али кад му мајка казала да сам отишао, он се заплакао и вратио кући и зато није хтео да дође.

— Је л' истина, Саво, што каже Милорад?

— Јесте.

Учитељ се одмах окрену ђацима:

— Видите децо, то су прави другови, то је истинска љубав која влада међу њима!... Ето, такву и ја децу волим! Нек' вам ова ваша два друга служе за пример у животу!

За тим се обрати Сави и Милораду речима:

— А ви и даље тако продужите, па се не ћете кајати!...

Речи, које је господин изговорио ученицима, нека су нам увек у памети!

Јагодина.

Драго Бранковић.

АМАНЕТ СИНУ.

Ако будеш у даљини,
Кад ми чедо на свет дође,
А ти, љубо, к'о мој дарак
Принеси му љуто гвожђе.

Још од сада нека знаде,
Да му ваља јунак бити,
Стару славу, стару срећу,
Своме роду повратити.

Још од сада нек се учи,
Са ханџаром да рукује,
Јер му ваља љуто гвожђе,
Рубинима да окује.

Хај рубини, клета крви,
Целе чете душманина;
Како волим да те видим,
На ханџару мога сина.

У Маћедонији, 1900. г.

Јордан Милетић.

БУНДЕВА КАО ВОДОСКОК.

Поучна забава или забавна поука.

Зна се да по неко дете има особиту вољу, да прави малене справе од дрвета и од других ствари. Та ено лане или преклане смо читали да је неко Србче из Потисја направило од дрвета читаву машину за вршење, и то тако вешто и згодно, да се на њој може врћи, баш као и на великој гвозденој, само наравно у маломе и по мало. Такова деца већ унапред показују, да имају дара за разне машинерије и ваља их на ту струку заната дати, па ће далеко дотерати и бити чувени и уважени људи.

И овај водоскок од бундеве направио је такав један дечко, па тај водоскок доносимо ево и у слици, да га сад у лето и наши читаоци покушају од бундеве направити и у њему имати лепе забаве, уживања, па и поуке.

За тај водоскок од бундеве ваља узети повећу бундеву, па је с противне стране од корена одсећи као повелик

БУНДЕВА КАО ВОДОСКОК.

тањир, што би изгледао као заклопац од бундеве. Тада се тај заклопац остави на страну, а бундева се издуби кашиком, колико се лепше и боље може. Оно место пак, где је корен, лепо се бритвом пробуши толико, да се ту може углавити дршка од листа бундевина, који је, као што је познато, шупаљ

као цев. Тај део бундеве се по том метне међу згодне рашље на каквом дрвету и по том се петељке од бундевиних листова са тањега краја увлаче један у други чак до земље, да изгледа као цев од каучука, а да би та цев чвршће стајала, ваља је око дрвета танким канапом или јачим концем привезати.

И тиме је први део водоскока готов.

По том се узме оно што је као заклопац одсечено, па се и то кашиком лепо издуби, по среди пробуши и од доле увуче држак од бундеве са својим тањим крајем колико може више, да изгледа као цев у заклопцу. Од доле настављају се пак дршке од бундевних листова и саставе се са оном цевљу, што води од горе. Овај долњи део, што изгледа као заклопац, мете се сад, где се хоће: на земљу, или се мало укопа у земљу, па се и цев она поспе земљом да се не види. Од онога сала бундевина, што је из бундеве извађено, начиниће се мали запушач, којим се она цев у оном заклопцу запуши. И тиме је справа за водоскок готова.

Сад се узме ћупа или канта воде и наспе се у ону бундеву што је на дрвету; по том се отвори запушач из долње бундеве и вода ће скакати по неколико стопа у висину и опет се из висине враћати натраг. И то је вештачки водоскок (шедрван), али од бундеве. Иначе се вештачки водоскоци праве по господским вртовима од камена или лима и стају прилично новаца.

Али ваља знати, да има и природних водоскока; но њих може бити само тамо, где има брегова, па вода са висине иде кроз брег доле и где год у долини избије као извор или чесма, или ако се тамо на извору стави цев управо, оно се вода диже у висину и после прска натраг. И то је природни водоскок.

Но, од куда је то, да вода скаче у вис, кад видимо и знамо, да вода увек тече доле, на ниже?

Та појава се овако тумачи. Вода има то својство, да сви њезини делови теже, да се изједначе и да стоје на једној висини. Наспите нпр. канту, ћупу, крчаг или друго што пуно воде, па ћете видити, да колико вода стоји високо у канти, ћупи или крчагу, толико исто високо стоји и у кантином рукаву или цеви на што се полива, или у сиску од ћупе и крчага. Ако је пак она цев на канти нижа од канте, а сисак на ћупи и крчагу нижи од ћупине и крчагове висине, то ће на кантину цев и на оне сискове вода ићи на поље у вис, баш као на водоскоку. — Или ако су реке набујале па у њима стоји високо вода, онда је и у свима бунарима вода виша, а то зато, што вода у земљи тежи, да се свуда изједначи. Кроз земљу воде жиле као цеви или као жиле у човечијем телу, кроз које иде крв, па и кроз те земљине жиле вода свуда протиче, и кад има више воде од кише и снега, онда се она и у земљи и у свима бунарима диже да буде на једнакој висини, свуда се дакле вода једначи. То је особита особина воде па и свију других течности, а на тој особини постају ето и водоскоци или шедрвани.

МИЛОСТИВ ДЕЧКО.

Ва силне и огромне бр'јегове, прекрите б'јелим дебелим велом ледењога снијега, жарко сунце са својим бл'једоликим ликом увелих зрака, лагано се клони и зас'једа остављајући пошљедње кристалне своје зраке на позлаћеним врховима снијега.

— И сунце засједе, — проговори Вељко, дечко од 9 година — и једина она утјеха остави их и оно нађе себи склоништа и одмора. О Боже милостиван си, смилуј се, помози им, не дај им да умру на овој хладној ноћи од зиме! — И тако на прозору наслоњен гледајући како се гранасти слојеви разилазе у простору, ширећи своје смрзнуте шаре, занешен у невине младалачке мисли, много је превртао и безгранично размишљао, док наједаред трже га из тих мисли улазак старије његове сестрице Босиљке.

— Драги брацо! шта ми радиш сам? и је ли ти зима?

— Ништа!

— Ти си слаб, да те не боли глава или што?

— Нијесам.

Босиљка сједе на шилте поред Вељка и љубопитљиво га погледа. Вељко јој уступи више мјеста и опет се предаде својим сањаријама, управив поглед у стакло на прозору и гледајући како се све више и више шире шарене гране замрзлог прозора.

— Драга сестрице! Јеси ли ишла Анђелији, да ли те је мати што шиљала? — упита Вељко Босиљку.

— Јесам, сад сам тек дошла, носила сам лонац с' чорбом и срела сам Јована, коме сам га дала. Врло се мати обрадовала, кад сам јој дала китицу цвијећа.

— Па откуд ти?

— Дао ми Јован. Он је нашао враћајући се из вароши.

— Можда је испало каквој госпођи! — рече Вељко.

— Па можда. Боже! ала је гô, ни кошуље цијеле нема, сва му је подерана. Сиромашак!

— Па јеси ли казала мами? — упита Вељко.

— Јесам.

— Па шта је казала?

— Да ће му дати првом приликом — одговори Босиљка.

— А зашто не одмах? Ја и онако имадем одвише кошуља.

— Е брате — одговори Босиљка — скоро им је мати дала доста рубља, не може увијек.

— Али он је сиромашак! — изрече мало оштрије Вељко — па се мора.

— Али брате, није он сам сиромах, много их је.

— Ви сте немилостиви! зашто му не дате — издере се сажаљиво Вељко.

— Треба и нама брате!

— Али ти немаш сажаљења прама сиромасима!

— Имам брате. Свак сажаљује сиромахе, али ми не можемо сами их помоћи.

— Ви подајте моју кошуљу Јовану, па нека је у мене мање једна. Твоју или моју, то је свеједно. Отац ће морати набавити теби баш као и мени.

— Шта је дјецо? — упита ће отац, који је тада улазио у собу.

— Ништа оче! — одговори Босиљка. — Вељку је криво, зашто недамо Јовану од одијела.

Отац их је подуже мало замишљено гледао и наједаред рече:

— Вељко, теби је криво и ти се љутиш, али немој више да будеш напрешит тако, те да и преко очеве воље будеш што захт'јевао. Ти си мали и теби је још рано вршити што је преко моје воље. Гаји сажаљење према сиротињи, јер то је племенито, а по-

мажи их онда, кад будеш вриједан и сам се помоћи.

Вељко се на ове ријечи умири, али опет остане као и пре. Вељко је у будуће сваком приликом оца питао, кад је Јовану хтио помоћи. Био је Јовану у свакој невољи искрени добротвор.

Буна.

Петар П. Ковачевић.

ДОБРА МИЛИЦА.

Златно је то дете та наша Милица. Мала је истина, али непрестано ради а отац исто тако, па зато им и јесте код куће све

њу ипак не треба гонити на посао. Види она да њена мати у реду. Кућа, права кутија од шећера; свуд чисто ко златно,

да ти је милина стати па гледати.

Е па ето, на њих се угледала и њихова мала Милица. Није ти она као друга деца, да само трче и вијају ветар капом док се не уморе, него ти она лепо и чисто обучена седне гдегод на склонито место да ником не смета, па узме плетиво и плете лепо баш онако, како јој је мати показала. Није то као код непажљиве деце, која колико оплету, толико и опарају, и на ново почињу, — јер им не ваља плетиво, па им се ругају:

Плела парала,
С мачком спавала;

него ти наша мала Милица плете лепо и опрезно, па ваља. Истина, то не иде брзо — та и она је мала — али је поуздано, па одмах је и брзо, јер сваки је посао бржи, који се полагано и поуздано ради, него који се брзо и рђаво ради, па се сваки час мора покварити и изнова почети.

Мала Милица је вредна, па јој се зато и мили посао те плетући само певуши. Па с тога је и њена добра мати и вредни бабајко пазе као очи у глави и воле као душу своју. И она им је свагда мила и слатка; али као да им никад није била тако златна, као оно онда, кад је довршила први пар чарапа, а довршавање баш се на овој слици види. Тада су је толико љубили, мал' је нису појели.

И тако вам је Милица у свачем: чиста је, уредна је, тачна је, и све, све, све, да јој нема равне. Редовно кад устане, сама се облачи, умије се и моли Богу, па онда пољуби матер у руку, а и оца кад је код куће, па умиљато рекне: „Добро јутро желим!“ У вече, кад иде да леже, прво се скромно помоли Богу, и рекне својима: „Лаку и благу ноћ!“ па онда леже. — Кадгод што почиње да ради, она ти по лепом српском обичају рекне: Помози Боже! А кад што доврши, она ти кликне: Хвала Богу!

Једаред узор-девојчица је та наша Милица, коју свако воли, па зато је ево и у слици доносимо и желимо, да свака Српкињица буде као ова Милица, па благо онда њиховим родитељима а и народу српском од тако добре деце!

БОЛНО ЧЕДО И МАТИ.

Болно лежи чедо, лице му је бледо,
Над њим лебди сенка, самохрана мајка,
Гледајући тужно, синчићи нејака...
„Боже смилуј ми се, поклони ми сина
„Јер само он ми је — утеха једина.“

Ср. Карловци.

Сузе лијући, ове речи речи,
Свемогући јој молбу не ће одрећи —
Јер зна да потиче, и миомиром мирише
Из племенита срца, и мајкине душе.

Марко Ц. ћирић.

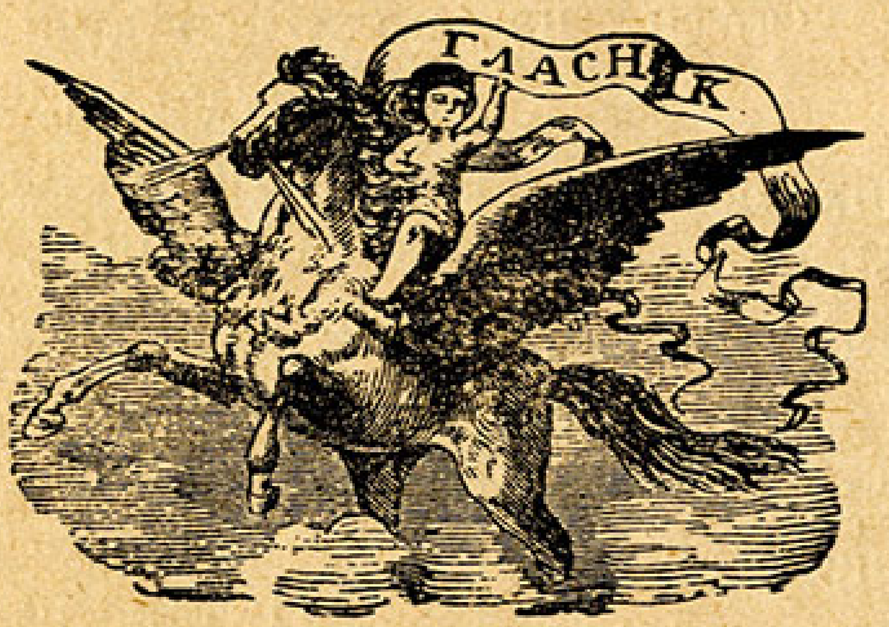

— **Лудо село.** У Француској Индо-Кини у Азији налази се, како пише лекар из онога краја, село од самих луда. Овај крај Индо-Кине слабо је насељен и има једно село са 300 кућа, зове се Бан-Кајне и у њему живе саме луде. Баш због тога, што је у том крају мало становника, ово село иде врло на широко. Међу тамошњим становницима врло често се појављује лудило и болест је понајвише у томе, што људи себи уобразе да имају у свом телу бивола. Од тога што мисле да имају у себи бивола, раде они све којешта, па често праве и штету. Њихови суседи гледе да их се опросте и да их из села нестане. Отерају их у село Бан-Кајне, али се најпре увере, да ли је дотични баш луда, а то чине овако: Вежу му руке и ноге и баце га у воду. Ако не потоне, онда није луд, ако ли потоне, онда је заслужио да га протерају. Док овако с њим раде чувају га и чим потоне, они га извуку. У том селу Бан-Кајну живе само луди па и жене се међусобно, те је село нарасло прилично велико а пошто не знају ни за какав раскош, то је село прилично и богато и Француска има од њега прилично користи.

— **Страшна казна.** У средњој Африци овако казне крадљивце: Ухвате га и закопају жива у земљу баш до главе, а около њега привежу за мале ступчиће пацове, тако, да му они баш до саме главе могу доћи. Пацови пре тога не добијају ништа јести и зато онако гладни навале на главу онога јадника и стану је глодати. Они пацови што у својој халапљивости дођу до уста онога лопова, плате своју смелост животом, јер им осуђеник од муке поодгриза главе. Ако осуђеник помори све пацове, онда је помилован и пусте га на слободу. Пред неког Европског путника извели су једнога, који је био осуђен и који се на такав начин спасао. Томе јаднику су пацови са свим изели један образ; он је пак више пацова угњавио гњечећи их брадом. Тек после борбе од 8 сати пошло му је за руком, да их све подави и ослободи се. Заиста, прави ужас!

— **Дворац од челика.** Јапански престолонаследник наручио је код једнога Француског архитекта дворац од челика, који ће стати 15 милијуна динара. Изнутра ће сав дворац бити од самога замашног челика, а споља ће бити обложен каменом мермером и скупоценим дрветом. Све што треба да је од челика израђује се у Чикагу (у Америци). Грађа за ову грађевину има 400 гредица дебелих за једну стопу, а све од челика.

— **Несрећа на електричном трамвају.** По великим варошима има железница, које и по улицама иду, па их вуку коњи или тера електрицитет. Такове железнице зову се трамваји, па и у Будимпешти има таковиx трамваја више и на једном таковом и то електричном трамвају догодила се о римокатоличким Духовима грозна несрећа. У Будимској околини врло је диван предео: планине пуне винограда, воћњака, шумица и двораца за уживање, па тамо недељом и празником излази силан свет у зеленило, да се одмори и наужива свежине ваздушне. Сад о Духовима, пошто је време било веома лепо, изишао је силан свет. Тамо возе и трамваји. Кад је било пред вече, враћао се свет кући па навали гомилом на један трамвај. Онај што управља трамвајем, био се нешто сишао доле, а од света неко одапне машину и трамвај пође и пошто је ишао с брега, јурио је ужасно брзо, а нико није умео да га заустави. На једном савијутку искочи из шина и изврати се и ту остану на месту четворо мртвих и силни рањени. Власт води истрагу, да нађе кривца, али га још до сад није нашла. Тако снађе човека несрећа и онда, када је и не слути, а камо ли да јој се нада. А несрећи су ето често криви сами они, који дирају ствари, што нису за њих.

— **Пуцање на облаке.** Одавно се приметило, да када се из топова пуца на облаке, који носе град (тучу или лед), да се пуцњавом облаци растерају и не буде леда. Данас се подижу читаве станице за топове у оним местима, где има много винограда. Тако око

Словенске Бистрице има тих станица више, да могу бранити винограде на 200 квадратних километара. Сада веле, да је у Словенској Бистрици са свим друго поднебље (клима), јер за последње две године, откад се тамо пуца, није било ни једанпут леда, док је у њеној даљој околини, где несу пуцали, лед починио силне штете. Зато се сад свуда, где има много винограда, подижу станице за топове и чине се Покушаји. У Угарској је земаљска влада издала наредбу, да се таковим станицама даје барут из војничких барутана по знатно нижој цени, него што се барут у дућанима добива.

— **Две куће за 10 круна.** Чита се у новинама, како су ту скоро у Горњем Карловцу, близу Загреба продане на добош две куће за 10 круна. Једна је кућа обична, а друга је чак двокатница, и продане су обадве од дуга, па нико није хтео да за њих даде више од 10 круна, а то је знак, да је народ у том крају толико осиромашио, да не може више ни за куће да дâ. Заиста јадно стање!

— **Србин подначелник у туђини.** Из вароши Буте у Сједињеним Државама у Америци пишу, да је тамо за градског подначелника изабран Србин Јово Ар. Љубибратић родом из Херцеговине. У граду Бути има око 60 хиљада становника а Љубитратићу је тек 30 година, па као странац ипак је тамо стекао толико уважења, да је биран за једнога од првих старешина градски, чему се особито радују они Срби што у Бути живе, а богме и сви остали Срби широм бела света. Живео и хиљадили се такови Срби!

— **Српски женски интернат у Загребу.** Интернат се зове завод, у коме ученици у једној кући заједно станују и заједно се хране, те наравно ту и лекције своје уче. Такав интернат оснива сад српска добротворна женска задруга у Загребу и тај ће се интернат на јесен о почетку школском отворити и у живот ступити. Зато задруга позива родитеље, да пријаве још за рана своју женску децу, — јер ће ово бити само *женски* интернат — која ће се у Загребу учити. Загреб је већ велика варош па влада и скупоћа и друге незгоде, због којих се родитељи боје за своју децу. Овим заводом отпада свака бојазан, јер ће овим заводом управљати и надзор водити српска женска задруга, па ће се са децом очински и матерински поступати, и настојавати, да се деца у српском духу изуче и васпитају, да се науче марљивости, уредности и чистоти а и домаћим женским пословима. Овај завод је права благодат за српску децу у Загребу, па ће јамачно сви српски родитељи похитати, да своју децу у њега сместе, и то тим пре, што ће питомице у том заводу имати удобан стан, здраву и добру храну и лекарску негу а све уз умерену цену. Ко жели и више обавештења, нека пише српској женској задрузи у Загребу па ће потребни извештај одмах добити. Овај племенит завод и ми најтоплије препоручујемо свима српским родитељима.

— **Буна у Кинеској.** Већ смо јавили, да се у Кинеској дигла буна, јер Кинези хоће да протерају Европљане из своје земље, па су већ многе побили. Та буна није престала, него још већма расте, а одржавају је и шире такозвани *боксери*. То је читаво завереничко друштво, које су Енглези прозвали *боксерима* што ће рећи дружина што се бори песницама, а зове се и друштво ножа. Ти боксери мрзе на све што је страно, а особито мрзе енглеске трговце и хришћанске мисионаре т. ј. проповеднике хришћанске вере. Тај њихов покрет шири се све већма и кинеска војска не може да их умири, јер и кинеска војска воли боксере, па их управо штеди. Боксери једнако убијају, пале и руше европске грађевине. Тако су до сад покварили три железничке пруге, брзојавне жице покидали и жељезничке зграде порушили. Напали су и један железнички воз и путнике поробили. Под кинеском престоницом налазе се ратни бродови Европских сила: Русије, Енглеске, Немачке, Француске и Аустријске и прете Кинеској влади, да ће европска војска умаширати у Кинеску па ће она направити реда, ако Кинези не могу. Већ је нешто европске војске ушло у престôницу Пекинг са топовима и изгледа, да ће часом доћи до судара и онда ће се Кинези научити памети ако се лепо не умире.

— **Енглеско-бурски рат.** И ако Енглези у Трансвалу сад добро напредују и ако су већ заузели и Трансвалску престôницу Преторију, јер је Бури нису ни бранили, пошто је на равници, па ју је тешко бранити од ужасне силе, каква је енглеска. Бурска влада се иселила у друго поуздано место, а војска се њена повукла у бреговите пределе, одакле ће се Енглезима јуначки одупрети. Енглези су мислили, кад освоје Трансвалску престôницу Преторију, да је онда покорен сав Трансвал и крај рату. Но сад виде, да су се преварили, па колико су се у први мах радовали, толико сад опет страхују, мада имају силну војску, јер виде, да јуначки Бури не ће де се предају, него се спремају на још јачи отпор и Енглези су већ на више места љуто страдали.

— **Ослепила краљица.** Енглеску краљицу Викторију су заболеле очи и никако је нису могли да излече ни највештији лекари. Шта више, неке новине јављају, да је краљица са свим ослепила. Народ мисли да је то казна Божја зато, што је допустила, да се води крвави и неправедни рат противу слободних и јуначких Бура.

— **Једна 25-годишњица.** Овога лета навршује се равно 25 година, како је уважени професор Карловачке српске гимназије и знатни научењак наш г. Ј. Живановић отпочео пчеларење начином, како ће се највише и најбоље меда добити, а како код нас није дотле рађено. Од тога доба је г. Живановић написао многе списе о пчели и пчеларењу, изумео нове кошнице, склапао пчеларска друштва и међу ученицима својима ширио љубав пчеларењу, те сад има на стотине својих ученика по целом Српству, који шире његову науку и лепу и корисну привредну грану пчеларења. С тога се српско пчеларско друштво у Срему спрема, да ову 25-годишњицу нашега честитога и гласовитога Живановића овога лета свечано прослави и тиме му ода и достојно признање на овом племенитом и истрајном раду, на коме и данас с најбољом вољом и одушевљењем ради и тиме најбоље служи за пример целом народу нашем Нека би милостиви Бог дао, да он тај — а и друге послове — још дуго жив, здрав и чио ради и у том и даље лепим примером служи!

— **На путу по Европи.** Млади Србин *Михајло Миловановић* кренуо се лане 5. Маја из Београда, да пешке пропутује сву Европу. Сад се налази у Шведској и то у вароши Тистагену. Досад је у пуном здрављу превалио 11,700 километара. Тамошње Шведске новине пишу о њему ово: *Српски туристи* (путник) Михајло Миловановић, 24 године стар, стигао је у наш град 21. Маја пошавши из Београда 5. Маја 1899. год. без икаквог средства у намери да пешке пропутује сву Европу. Овај млади путник досад је пропутовао: јужну Аустро-Угарску, Далмацију, Црну Гору, Албанију, Стару Србију, Маћедонију, Тесалију, Грчку и Турску до Цариграда а за тим: Источну Румелију, Бугарску, Румунију, Русију, где је кроз Филандију дошао до Шведске границе и вели, да су га свуда лепо дочекивали и угостили, па га препоручује и гостољубљу Шведскога народа. Миловановић продужује свој пут у Штокхолм, Шведску престоницу, одакле ће преко Данске земље у Берлин, немачку престоницу, а из Берлина у Париз где мисли стићи још за време изложбе. — То се зове снажна воља и истрајност!

— **Српски краљ на путу.** Његово Величанство млади српски краљ Александар пропутовао је ових дана источни део своје краљевине Србије и походио свој народ путујући од Београда до Неготина Дунавом на српском пароброду, а даље на колима и железницом. Народ га је свуда одушевљено дочекивао и поздрављао и после даље испраћао.

СВАШТИЦЕ.

Шта све Црнци једу. Црнци у држави Конгу, што лежи у Западној Африци, зову *мбизи* сваки живи створ, који они једу; а појам тога мбиза врло је широк, као што се то види из казивања једнога Хришћанина, који о томе овако пише: Праве дивљачи слабо има у области Конга, зато тамошњи Црнци лове свакојаке животиње, које Европљанин нипошто не би ни окусио. У Конгу од већих животиња има нешто леопарда, мало антилопа, мајмуна, па мишева и змија. Од птица има зелених голубова, морских кокошака, патака и врабаца. Кад Црнци иду у лов на мишеве, они се искупе по 20—30; понесу пушке и пођу са по неколико мршавих паса, којима око појаса обесе црвене клепетуше, како би ловци могли ухватити траг мишевима, које пси вијају. Када је сушно доба од године, онда ствар иде простије. Опколе велик простор и онда са свију страна запале суву траву. Који мишеви не пропадну у ватри, оне гомилама побију и једу. Ако ће мајмуна да лове, они опколе дрво, на коме су га опазили, деру се на сав мах, и овда онда пуцају из пушака, докле мајмун не остави дрво и сиђе доле, а они га премлате. Црнцима је у лову увек дрека главно. Леопард није Црнцима мбизи (за јело) зато га не лове; али ако наиђу на којега, одмах пуцају на њега, што често плаћају и животом. Змије убијају штапом, али у доњем Конгу не једу их; зато их много цене Црнци у горњем Конгу, па онај што ово прича, био је једанпут и на такој части и вели, да су змије изврсно јело и да се могу упоредити са најбољим месом од јегуље.

Но највећа сласт су Црнцима у Конгу гусенице, због којих често бива и свађе. Код

нас би се човек радовао, када би какав сусед скидао са наших дрвета гусенице, а у Конгу је то крађа, због које се иде на суд. Један црначки поглавар тужио се Белгијској власти (јер тамо Белгијанци господаре), да су му покрали са дрвета све гусеннце, које су већ биле велике и дебеле. Пронађоше и крадљивце, па како још нису били појели гусенице, то су их морали лепо однети натраг на дрва, да још расту и угоје се боље. Исто тако високо цене Црнци и велике скакавце, које обично хватају из јутра и с вечера, када им од росе отежају крила и када још не виде добро. Тако једном испослана деца нахватала су за један сат 80 килограма скакаваца. Овај богати лов био је Црнцима прави празник, јер су на дуже времена били снабдевени са мбизом. Скакавце суше те могу дуго да се одрже. И мање попце једу Црнци, њих живе бацају у врео пепео и тада их у сласт једу. У извесно доба године излећу велики крилати бели мрави и тада се кокошће и Црнци надмећу у хватању и јеђењу тих крилатих мрави. Црначка деца се тада све гуше мравима, а ако је лов обилат, још су им и шаке пуне. Птице хватају Црнци на лепак а мишеве згодним мишоловкама. Али и друге ствари су Црнцима мбизи (за јело), од чега би се Европљани гадили.

Ето на широком Божјем свету баш свашта има, па и овакога уживања, како ови Црнци живе.

---

1. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Урош Дучић у Требињу (Херцеговина).

ла,	ка-	но	Па	ву	ња
де-		би-	је		ла
ква	Ле-	ма	ми-	рад-	жра-

ди	жра-	ди		те			ту-		с иу-	ко	сер-
ви-		Ка-	се		рош.	Та		се	ће,		гом
да	сти-	ва	У		нек	не		че.	дру-	та	Ни-

				ву-			дан				
ли,	жра-	ли,	жр-		Је-	ли-		их	сла-	жо	По-
Ми-		жа-	че,		ву	Сва-		ко-	гле		се
ли	жи-	вак		ки			ко		жи	ди.	та-

дан	Ле-	по	ку-	же,	ву-
Па		ра-	че,		зи-
ди,	вас-	ти	А	ди.	сла-

2. РЕБУС.

Саставио: М. Тарбуловић у Пакрацу.

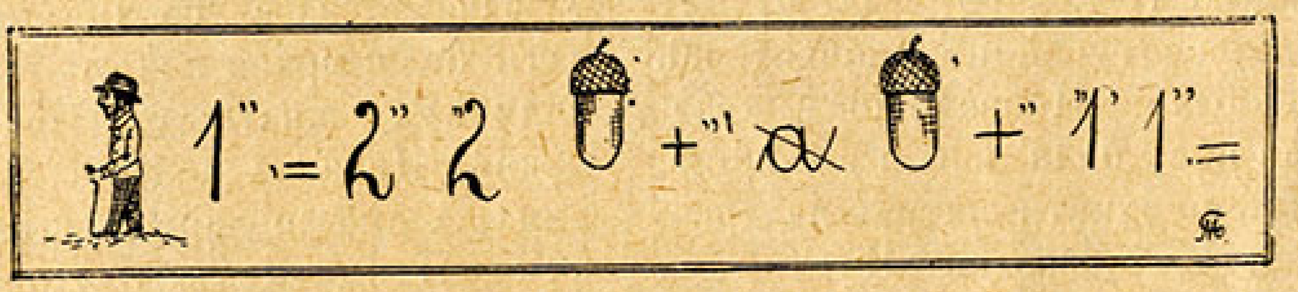

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе 1. Ребус: Рад држи живот; **2. Загонетка:** прекосутра.

Правилно решили: Јован Коста и Милица Гуцања у Сомбору: 1. 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1. 2. — Митушка и Анкица у Арачу: 1. — Јован Мандић и другови у Сомбору: 1. 2. — Војин Бркић и Давид Лугумерски у Сомбору: 1. 2. — Миланка Михајловић у Кањижи: 1. — Даница, Гелица и Васа Николић у Срем. Карловцих: 1. — Лука Аћимовић у Мостару: 1. — Теодора Беришева у Св. Андрији: 1. — Божидар и Петар Загорчић и Миленко Марин у Н. Саду: 1. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић у Бос. Градишци: 1. — Стеван Станић и Милан Станишић у Шапцу: 1. — Андрија, Драгомир и Љубица Урошевић у Шапцу: 1. — Исак Ешкенази у Шапцу: 1. — Дејан Павић у Мостару: 1. — Љубица Банић у Мостару: 1. — Љубица Васиљева и Јела Спиридоновићева у Шапцу: 1. — Александар Ђорђевић у Шапцу: 1. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

☞ Овом приликом излазе два броја заједно и то зато, што ће о Видову дне бити скоро све школе довршене и „Голуб“ већ не би многога свога претплатника нашао на досадашњем месту. — 13. бр. „Голуба“ изићи ће 1. Септембра по нашем календару; тада ће школе по свуда већ бити отпочете и који би од наших претплатника променио своје место, нека нам унапред јави своју нову адресу, да „Голуб“ не би лутао и загубио се.

☞ Још се могу добити сви бројеви „Голуба“ од почетка ове године.

☞ **На знање.** *Ружно, нечисто и нечитко* писани радови и непрочитани одлазе у — пећ и на њих ништа не одговарамо.

Иг. Трифуновић у Сарајеву. Сви су вам ребуси добри, али смо за нас одабрали четири и донећемо их у своје време; загонетка нам се не свиђа.

Секула Дрељевић у Ср. Карловцих. Усвајамо.

Ристо Ђ. Топаловић у Бијељини. Није нам по вољи тај коњ. скок због слога (текста), који није за наш лист.

Јан. Николић у Шапцу. Усвајамо.

Г. Р. М. Т. у Плачној Долини (Србија). Примљене обе приповетке и донећемо их у своје време, али ону са „мотом“, без њега, јер не би доста разумљив био за наше читаоце. Иначе: хвала на сећању и срдачан поздрав.

Теодор Новаковић у Бос. Градишци. Добро је и кад на ред дође, донећемо.

Вук. Гаговић-Пивљанин, Црљевице Рудинске (Црна Гора). Све је врло красно и донећемо чим прије узмогнемо.

Иринка у Книну. Врло су красне обадвије и радо ћемо их донети.

Fides. Веома бисмо радо донели ову лепу песмицу компоновану; али не можемо из простог узрока, што штампарија, у којој се „Голуб“ штампа, нема нотних знакова, те се не може композиција сложити.

КЊИЖАРНИЦА МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА

препоручује за даривање школске деце при испиту следеће књиге:

Време је новац, припов. Фр. Хофмана, српски приповедио Голубан . . . 30 н.
Две лажне златице, приповетка за срп. омладину од П. Деспотовића . . . 30 н.
Другарице, позоришна игра, написала Милева Симићева . . . . . 20 н.
Измирили се, поз. игра у 1 чину . . 10 н.
Краљ Драгутин, написао Д. Ђурић . 5 н.
Мали Виолиниста, прип. превео с француског Јов. Д. Пешика . . . . 10 н.
На појутарје св. Саве, поз. игра у 1 чину 10 н.
Наставник, књига за децу обојег пола, нап. Ев. Ратифери, пон. Н. С. Савић 30 н.
Предраг и Ненад, припов. из српске прошлости за турских времена, српски приповедио Голубан . . . . 30 н.
Светосавке, песме о св. Сави . . . 10 н.
Споменак, дарак деци за забаву и поуку у 2 св. свака по . . . . . 5 н.
Фенелонов Телемак, с француског превео Стефан Живковић 1814. год., за срп. младеж прерадио Душан Ђурић 40 н.
У хајдуке би! приповетка . . . . 6 н.
У лажи је плитко дно, позоришна игра са певањем у 1 чину . . . . . 10 н.

ДЕЧИЈЕ КЊИГЕ СА БОЈАДИСАНИМ СЛИКАМА.

Дечија библиотека из следећих 12 књижица: 1. Два суседа. 2. Бура на мору. 3. Мати и син. 4. Рада и Милева. 5. Сироче. 6. Бог бдије. 7. Деца у шуми. 8. Сиромашна породица. 9. Не пачај се у свашта. 10. Лакомислени другови. 11. И не води нас у искушење. 12. Нејаки Иван. Свака од тих књижица стаје само **3 новч.** или 6 потура.
Дечије радости, у 4 књижице по . . 10 н.
Дечије радовање, у 5 св. свака по . 10 н.
1. Мачка са чизмама . . . . . 5 н.
2. У леопардовој пећини, догађај у америчкој шуми . . . . . 5 н.
3. Украђено дете . . . . . 5 н.
4. Канарица . . . . . 5 н.
5. Свако је своје среће ковач . . . 5 н.
6. Бели Индијанац, догађај у Америци 5 н.
7. Млинар и његова ћерка . . . . 5 н.
8. Изгубили пут . . . . . 5 н.
9. Посађена ружа . . . . . 5 н.
10. Међу дивљацима, пут. по Африци 5 н.

За моју милу младеж, са 60 слика . 60 н.
У земљи човечуљака . . . . . 15 н.
Мачак у чизмама . . . . . 15 н.
Дечији врт . . . . . 24 н.
Кита цвећа за добру децу . . . . 10 н.
Краљевић Марко, по нар. пев. и прич. 40 н.
Шарени свет за малу децу . . . . 10 н.
Прича о пепељузи . . . . . 30 н.
Прича о црвенкапи . . . . . 30 н.
Робинзон Крусе, са вел. бој. сликама . 70 н.
Шала и забава, са многим бој. сликама 75 н.
Дечији свет . . . . . 15 н.
О животињама, са 72 слике . . . . 50 н.

КЊИГЕ ЗА МЛАДЕЖ И НАРОД.

Босиље, дарак доброј деци од чика-Стеве 25 н.
Бадњак, дарак доброј деци од чика-Стеве 25 н.
Басне, у слици и речи . . . . . 25 н.
Бој се Бога и љуби ближњега, од Ф. Хофмана . . . . . 40 н.
Богат и сиромах, од Хофмана . . . 20 н.
Божић, од Хофмана . . . . . 40 н.
Благо оном ко је милостив, приповетка за децу од Ф. Хофмана . . . . 35 н.
Блудни син, прип. Ф. Хофмана . . . 35 н.
Будилник, књига за децу, написао Јов. М. Поповић учитељ . . . . . 25 н.
Венац, приповетка Хр. Шмита . . . 50 н.
Венац, збирка приповедака, песама и поука, за српску децу оплео Мих. М. Стевановић учитељ . . . . . 30 н.
Дечије радовање, са 12 сл. од чика-Стеве 30 н.
Добри другови, од Ф. Хофмана . . . 30 н.
Доситијеве басне . . . . . 35 н.
Дечко на острову Хелголанду . . . 35 н.
Дечија забава, народне приче за децу 30 н.
Дете на Алпима . . . . . 40 н.
Добра деца, приповетка за младеж по Хр. Шмиду . . . . . 30 н.
Дахома или живот Црнаца у Америци, прип. са лепим сликама од Ф. Хофмана 40 н.
Далеко на северу, прип. Ф. Хофмана . 30 н.
Добри и зли људи, приповетка Ф. Хофмана, превео Момчило Нинчић . . 46 н.
Девојче са улице, приповетка за децу 5 н.
Деца путници, приповетка за младеж, написао Михаило М. Стефановић . 30 н.
Дечија лира, збирка песама за певање у школи и код куће, прибрао Св. Арсенијевић . . . . . 30 н.
Ђачки свет, приче за децу са сликама удесио Пет. М. Никетић учит. . . 35 н.
Живот Димитрија Обрадовића, за српску омладину извео П. Деспотовић, са сликом Доситијевом . . . . . 45 н.

Занатлија, прип. за младеж и народ . 30 н.
Зао друг, од П. Деспотовића . . . 20 н.
Здравко и Грозда прича из српског живота написао Светозар Теодоровић . 30 н
Изабране приче, дарак доброј деци, приредио Влад. Красић . . . . . 20 н.
Јагњешце, по К. Шмиту . . . . 30 н.
Коме Бог помаже, нико му ништа не може, прип. за младеж од Ф. Хофмана 35 н.
Кнез Милош Обреновић, за омладину 40 н.
Каптал, од Хофмана . . . . . 35 н.
Ко греши роб је греху, приповетка Ф. Хофмана посрбио Д. Јосић . . . 40 н.
Ловци на боброве, приповетка Ф. Хофмана, са сликама . . . . . 60 н.
Мали декламатор, збирка за дечије декламовање . . . . . 25 н.
Милутин, спев из времена пред српски устанак . . . . . 30 н.
Мећедовић и царева кћи, једна стара бајка . . . . . 50 н.
Мајсторија козе пасе, припов. за децу од Фр. Хофмана . . . . . 30 н.
Моћ савести, приповетка за моје мале пријатеље од Фр. Хофмана, са сликама 50 н.
Мале ученице, у поуци, причи и песми, саставио Л. Зрнић . . . . . 25 н.
Мали васпитач за ученике основне школе саставио Л. Зрнић . . . . 25 н.
Морска ласта или камена литица у Тихом Океану, прича за младеж . 30 н.
Милорд Кат, приповетка за младеж од Ф. Хофмана, превео Пера П. Коњовић гимн. . . . . 30 н.
Низ бисера, од Нешковића . . . . 60 н.
На млађим свет остаје, од В. Ј. Јанковића 20 н.
Невоља га дотерала, приповетка за децу. Немачки написао Фр. Хофман, Ђ. К. Трифковић . . . . . 30 н.
Наход, од А. Женевреја прип. за младеж 50 н.
Невенче, књига прип. од Браца Јове 40 н.
Неколико прип. за српску младеж написао превео и прерадио Душан Ђурић . 40 н.
Полажајников дар, од М. Нешковића . 24 н.
Приче мудрих људи, удесио А. Николић 30 н.
Приповетке мојој кћери, у две књиге 1·20 н.
Полаженик, божићни дар . . . . . 30 н.
Племенита Ружица, прича за васпитаче и васпитанике, са колорисаним сликама 75 н.
Пролећни дарак доброј деци, наменили Јос. Ковачевић проф. и Мих. М. Станојевић учит. . . . . 40 н.
Слике и Прилике, са много слика од Чика Стеве . . . . . 40 н.
Старо добро доба, од Хофмана . . . 30 н.
Сто прича, за поуку и опомену . . 30 н.
Срећно дете, прип. за децу . . . . 45 н.
Сирото Савојче, ... 40 н.
Свако је своје среће ковач . . . . 40 н.
Савети мојој кћери, 2 кн. . . . 1·20 н.
Спољашњи сјај и доброта, срца од Ф. Хофмана . . . . . 40 н.
Снежна краљица Ф. К. Андерсена превод с немачког . . . . . 25 н.
Сребрни извор, прип. за децу од Ј. Кожишека . . . . . 5 н.
Слике из малог свијета, из енглескијех писаца изабрао Н. Т. Ђурић учитељ 1 круна
Српске народне бајке за старо и младо скупио Коста А. Кановић . . . 30 н.
Црни Ђорђе, врховни вођа српски, за српску омладину написао П. Деспотовић са сликом . . . . . 45 н.
Честитке, о имен-дану, новој години и крсном имену, за школску и другу децу српску израдио П. Д. . . . 20 н.
Четири поклона приповетка за децу написала Марија Сваткова . . . 5 н.
Чича Томина колеба или црно и бело, како су живили северо-амерички робови, на српски превео А. Матић 40 н.
Ускршње јаје, прип. Хр. Шмита . . 8 н.
Голупче, приповетка Хр. Шмита . . 5 н.
Пожар, приповетка Хр. Шмита . . 5 н.
Најбоље насљедство, прип. Хр. Шмита 5 н.
Дрвени крст, приповетка Хр. Шмита 5 н.
Шарени лептир, прип. Хр. Шмита . 10 н.
Бадње вече, приповетка Хр. Шмита 10 н.

☛ **Могу се добити и све остале књиге за децу, које су међувремено изишле ма у чијем издању.** ☚

„ГОЛУБ“ г. V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII. и XIII. у меком повезу по фор. **1**, а г. XIV., XV., XVI., XVII., XVIII. и XIX. по ф. **2** — ове године могу се добити и у дивот корицама увезане по **2** ф. **50** н. ком. г. XX. и XXI. само **1** фор. у дивот-корице везано **1** ф. **50** новч. (од „Голуба“ г., VIII. и IX. изволело је крал. срп. министар просвете 1889. год. откупити 1500 прим.) — Ко од српских родољуба поручи књига за 5 ф. добиће 20%, за 10 ф. 25%, а преко 20 ф. 30% рабата, све у готовом новцу, а шиљемо књиге кад нам се новац унапред пошаље с плаћеном поштарином.

Књижарница МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. СЕПТЕМБРА 1900.

ГОДИШТЕ
ГОД. XXII.
Бр. 13.

РАЗЛИКА.

„Паметноме и једно
Око много вреди,“
А будала не види
И ако с два гледи.

Јан. Николић.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

70-ГОДИШЊИЦА ФРАЊЕ ЈОСИФА I.

Лицем на Преображење ове године навршило се равно 70 година, од како се родио пресветли цар и краљ, Његово Величанство Фрања Јосиф I. владар моћне Аустро-Угарске државе и један од најстаријих владалаца у свету. Овај дан су радо дочекали многобројни народи Његове моћне државе и још дана у очи Преображења весело провели и сјајно прославили седамдесето-годишњицу свога омиљенога Господара. По свима црквама свију вера у Његовој пространој држави била су тога дана свечана благодарења Богу; сви градови и вароши осветлили су своје домове и украсили заставама и цвећем, а улицама су ходиле свирке уз пратњу и весело клицање народа, да живи Његово Величанство Фрања Јосиф I.!

Премилостиви Господар наш Фрања Јосиф I. доживео је лепу старост на велику радост свију својих верних народа и дочекао леп напредак у моћној држави својој. Он је и сад још здрав и крепак и неуморно се брине о напретку и срећи свију својих народа, и ако је у животу своме имао веома тешких дана. Он је на несрећу своју дочекао, да су му рођенога брата Максимилијана, цара Мексиканскога убили; дочекао је, да му је јединац син и узданица народна Рудолф изненада и неочекивано погинуо; дочекао је, да неки зликовац Талијанац убије у Швајцарској Његову добру царицу и мајку народну Јелисавету; и дочекао је још и многе друге несреће у животу своме. Али Његова тврда вера у Бога и милост његову; Његова неизмерна љубав према свима својим народима, и љубав, верност и оданост свију народа Његових према Њему, учинило је, да је остао до данашњега дана здрав и крепак.

Сви народи Његове моћне Аустро-Угарске државе, међу којима је и свагда Му верни и најискреније одани Му и народ српски, топло се моле премилостивоме Творцу небесном, да још дуго одржи жива, здрава и крепка милостива и добра Господара свога, Њег. Величанство Фрању Јосифа I. и одушевљено му кличу оно народно: на многаја љета!

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО

ФРАЊА ЈОСИФ I.

АУСТРО-УГАРСКИ ВЛАДАР.

СВЕЧАНО ОСВЕЋЕЊЕ НОВЕ ЦРКВЕ У НИКШИЋУ.

Оногошт (Никшић), 20. Августа 1900.

Дивни и величанствени храм на Петровој Главици под Требјесом, уздиже се као владалачка задужбина Његовога Височанства Господара *Књаза Николе I.* коју је подигао из својих средстава у Никшићу, у знак владалачке побожности, за упокој душâ оних црногорских и херцеговачких војника у прошломе ратовању, који падоше као жртва за вјеру и отаџбину:

Вјерне слуге заштити Господе!
На небу им душе царовале —
Ка' им име на земљи царује.

те је за овај горостасни храм потрошио суму од *три стотине хиљада фиорина*, посветивши га светоме Оцу Василији Острошкоме Чудотворцу.

Ово горостасно здање кад је потпуно било спремно за освећење, ради унутрашњега уређења, отпутовао је 4. Августа, Његово Високопреосвештенство г. митрополит *Митрофин* са дворским протођаконом *Филипом Радичевићем* и професором *Божом Новаковићем*, преко Ријеке и Подгорице у Никшић и отпочели су унутрашњи накит црквени, разастирући богато златоткано облачење, свете трпезе (пријестола) проскомидије, налоњâ, горњега мјеста за светом трпезом, и амвона, које даје рајску милину, да доиста овај црквени украс одговарају величини и имену славнога оснивача ове дивне цркве.

На свечаност ове цркве у Никшићу стигли су Њихово Височанство *Књаз Никола и Књегиња Милена* са свима члановима Владајућег Дома, а осим њих дошао је и руски министар резидент Константин Аркадијевић *Губастов*, са секретаром својим *Лермонтовим* и конзулом руским *Шчербином* из Скадра.

Такођер стигли су за освећење храма митрополит Дабро-Босански Хаџи Сава Косановић из Улциња, архимандрит Цетињски Михаил Церовић, Острошки Петроније Радичевић и Морачки Михаило Дожић са секретаром другим митрополије попом Марком Мартиновићем. Осим ових вишеречених свештеника стигли су у Никшић протојереј Бјелопавлићки Милутин Бошковић, поп Срдан Поповић, поп Михаил Ђурковић, поп Благоје Вукотић, поп Вуле Гліговић, и отац Никифор Симоновић Морачки калуђер.

С Цетиња је дошло и пјевачко друштво, под управу г. *Шпира Огњеновића*, које је одговарало за све вријеме црквене свечаности, те је њихово појање потпуно одговорило величанству цркве и свечаности.

У очи Госпођина дне, зазвонише пет великих звона, каква се још нијесу чула са српских цркава и манастира, и народ се стао хиљадама прикупљати на прву вечерњу у овој дивној задужбини Књаза Николе, те ће се у њој славити име Божије док устраје Српства и православља.

Вечерњу су одслужили Цетињски архимандрит М. Церовић, Острошки архимандрит Петроније Радичевић и Морачки архимандрит Михаил Дожић са дворским протођаконом Филипом Радичевићем, те се пропјева „*Благословен Бог наш*“ које се обавило кроз два сата са свеноћним бденијем, топећи се хришћанска душа у црквеној милини која човјека узноси у небесним сферама. На литији благословио је хљебове Високопреосвећени митрополит *Митрофан* те се народ из свечанога храма у дубокој ноћи разилазио, приступајући икони светога Оца Василија.

На сами Госпођин дан 15. Августа отпочето је освећење тачно у 8 сати јутра. Чинодјејствовали су два митрополита, три архимандрита, дворски про-

тођакон, два протопресвитера са десет свештеника.

Кад се освећење довршило, после прописаних молитава испред двора са амвона провозгласи протођакон Радичевић „*Благослови владико*“, а архимандрит Церовић из олтара продужи „*Благословено царство*“ те се отпоче света лутургија коју обављаше митрополит *Митрофан*, митрополит Сава, три архимандрита, протојереја два, свештеник истога храма г. Илија Јовићевић и десет свештиника обучених у златотканим сјајним одеждама.

„*Многољетствије*“ говорио је са амвона дворски протођакон *Филип Радичевић*, за здравље цара руског и царице као и за здравље краља грчкога, а такођер и за здравље Њихових Височанства *Књаза Николе и Књагиње Милене*, престолонаследника *Књаза Данила* и супруге му *Књагиње Милице*, *Књаза Димитрија* великог војводе Зетскога *Књаза Петра* и великога војводе херцеговачкога, на чему пјевачко друштво „*Многаја љета*“ у дивним мелодијама одговарало.

По причасној говорио је бесједу митрополит Митрофан о великом значају ове књажевске задужбине.

Литургија се свршила у 11 сати пред подне уз пуцњаву топова са старога града Оногошта, те су топови пратили узвишеног ктитора са књажевском породицом и сјајном пратњом уз громко клицање: *Живио!*

Сјутра дан 16. Августва у сриједу, била је свечана архијерејска служба за упокој душâ погинулих јунака црногорских и херцеговачких, који падоше за слободу своје отаџбине. Служби су присуствовали Њихова Височанства књаз и књагиња са својом узвишеном дјецом, са посланицима Италије, и црногорским достојанственицима.

И тако се свршила ова велика и значајна црквена свечаност у Никшићу.

Петар Оногоштанин.

НА ПОСАО!

'Ајде ђаче на посао
Доста си се одмарао.
Два месеца дугих дана
Беше шале и сиграња;
Сада књигу па у школу
Своме милом учитељу!

Код одмора и рад прија
Душа ти је веселија.
Тело ти је сад свежије,
Учит' ти је сад милије.
'Ајде ђаче на посао,
Распуст био па прошао!

У Слатини, 1900.

Исаије Митровић.

ХЕНРИК IV. И СЕЉАК.

Бијаше то године 1600. кад је Хенрик IV. ловио по околици свога двора Нераца. Послије лова кад се враћао у свој краљевски двор, бијаше веома уморан, а осим тога морила га је жестока жеђа. У то му упадне у око једна сељачка колиба, којој се одмах пожури и на своју радост угледа сељака, који се бавио у своме врту берући бресквe.

— Ти имаш веома лијеп плод, рече му Хенрик, вјеруј ми, да бих радостан био, кад би их окусио!

Сељак одмах узабра неколико од најлепших и пружи их владару.

— Велика ти хвала, пријатељу

мој! Гледај на сваки начин, да ми сутра донесеш једну котарицу оваких бресака у мој двор Нерац.

— Ваше Величанство, рече сељак, потрудићу се да донесем.

Сутра дан сељак се поче спремати на пут, напуни котарицу што може лепших бресака, покрије их озго (за бољи укус) са цвијећем, те се крене.

Наскоро доспије он до владарева двора. Управо кад хтеде унићи у двор одгурнув га чувар од краљевских врата говорећи: — Није слободно! — Сиромах човјек нађе се у чуду, те стаде навaљивати говорећи, да је то краљева заповиједь.

— Умири се, одговори му чувар, не можеш унутра!

Онда сељак поче приповиједати, шта се синоћ догодило, између њега и краља.

— Одступи! повика чувар краљевских врата, одступи! ми нијесмо лакоумни. Бадава је сељак опетовао десетак пута своје приповиједање кунући се свима светима, не може посвједочити своје истине. Најпослије чувар краљевског двора рече му:

— Ако ми обећаш дати половину од оног, што ти буде дао крађ за те бреске, тада ћу те пустити а прије не.

Понајприје одби сељак ово захтијевање са гњевом, али видећи да му не помаже насртање, мораде пристати на тај увјет. И тако он доспије пред краља.

— О! ту си добри човјече, рече му Хенрик, веома сам задовољан твојом марљивошћу, те ћу ти је и да наградим.

Одмах му тури у руку неколико цекина (дуката), те запита смјешећи се:

— То је оно чим нијеси задовољан?

— Баш обратно Ваше Величанство, рече сељак, само кад би ово било све моје.

— Па, теби сам самом и дао, да коме другом?!

— Али ваља ми ипак дати половину чувару Вашег Величанства, рече сељак.

Краљу то не би јасно, па запита тумачење ових ријечи. Сељак послије дугог отезања, поче му вијерно приповиједати, шта се догодило на вратима његова двора.

— Тако дакле мој чувар хоће с тобом да дијели. Е добро! чувар цекина, што ћу ти сад дати ићи ће с тобом, и њега ћеш наградити једним дијелом од тога, што ти дадох. Узми ову батину што ће за њега бити половина новца, коју си му обећао дати и ја ти дозвољавам и заповиједам, удри га, али само немој одвише јако!

Сељак се поклони краљу; сакрије батину колико је боље могао, па пође преко дворишта и наскоро доспије до краљевских врата, гдје га је стражар нестрпљиво очекивао.

— Једва већ! повика он. Бијаше ли краљ веледушан?

— Највеледушнији на свијету, ево ти твој дио!

Стражар пружи руку, а сељак поче батином по леђима и то свом снагом. Несретни стражар дерао се и звао стражу у помоћ. Стража се брзо сакупи, те заустави сељака, који се већ и уморио тукући. У истом тренутку ступи и Хенрик IV. па рече:

— Пустите тог поштеног човјека, он је поступао по мојој заповијести. За тим ће чувару (стражару): Овај пут као лопов добио си, шта си и заслужио, а одселе ако ти још иког падне на ум од мојих поданика на вратима мога двора плијенити, отпустићу те без икаква милосрђа.

Бањалука, 1900.

Са француског:

Михаило Опачић, реалац.

УСПОМЕНКА
на дан венчања
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА АЛЕКСАНДРА I.
и КРАЉИЦЕ ДРАГЕ.

Родило се сунце славе,
Виша љубав срца споји
Иста мисо жеље праве —
Цео живот да освоји,
Цео живот,
Дивна слика
Узвишених
Заручника!

Двоглави се ор'о диго,
Да улепша славе слику,
Навешћује живот нови
Заручници, — Заручнику...
Још природа
И Бог ко да зборе,
И два срца
У — једно се створе..!

Српство пева... Србин прави...
Душа му је — радост сама..!
У животу заручника
Миље је над — милинама...
И венац се
Плете њима
Цвећем српским
И — срцима...

Дан је свети Српству — свима!
Све будућност лепшу сања:
Краљевином да се створи
Доба славног — царевања.
Те под круном,
Што се силном дари,
О јединству
Мисао оствари.

Ту на дану ово'м светом,
Нова слава нек просене,
И краљевски заручници
Виде жеље остварене —
Наде, које
Живот дају
Славом — славне
Увенчају!

У колеби и палати
Краљевска се срећа збори,
Те у ропству и слободи
Весела се песма ори,
Роду српском
Све нек с' диви:
Заручнике
Боже, живи..!

Ој, славимо и славите,
Славу ову дуготрајну!
Ово доба нек' огласи
Напредака — звезду сјајну,
И светлост ће
Синут' јака —
Благодарних
Потомака...!

Крушевац, 1900.

Миладин К. Николић-Расински.

КРАЉЕВСКА СВАДБА У СРБИЈИ.

Недеља 23. Јула 1900. године беше за краљевину Србију права радост и весеље, јер се тога дана венчао млади српски краљ, Његово Величанство Александар I. са правом кћерком народа српског Драгињом Луњевицом-Милићевић. Обичај је, кад се краљевски синови жене, да узимају принцезе, кћери других царева и краљева себи за жене; али ево српски краљ није тражио принцезе, које неби можда ни за целога века свога српски научиле нити би могле онако осећати српски као праве српске кћери. Па које то, а које и зато, што је и краљ од Србије поникао из средине српскога народа, па је желео и себи жену а народу краљицу из средине српскога народа, која заиста српски мисли и српски осећа, па ће српски и радити и Србством се поносити.

КРАЉИЦА ДРАГИЊА.

Млади краљ је, као што је познато, родом Обреновић, праунук Милоша Великога, који је Србију ослободио и положио темељ данашњој краљевини Србији. Краљ Александар се родио 2. Августа 1876. године те по томе је овога лета навршио 24 године живота, те је дакле у цвету живота свога, а крепка нада и радост народа свога.

Нова узданица пак народна и краљица српска *Драгиња* припада по мушкој лози одличној српској породици покојнога војводе Луњевице, а по женској припада славној и јуначкој породици Чарапића. Никола Милићевић, прозв. Луњевица деда краљичин, прозван је Луњевица по селу Луњевици, у коме је рођен, био је у време устанка на Турке виђен и богат трговац. У борби за ослобођење био је са својим Рудничанима, али је његова особита заслуга у том, што је новцем помагао устанак: куповао пушке, барут и друге потребе. Његовим заузимањем оженио се кнез Милош и добио за жену чувену Српкињу кнегињу Љубицу. Год. 1815. био је Луњевица на збору код Такова међу војводама, кад је кнез Милош изабран за вођу народног, па је за тим донео пуне бисаге талира и поклонио на прве ратне

потребе. У свима народним пословима одликао се као частан и одлучан човек. Умро је 1839. год. у чину мајора као председник окружног Рудничког суда. Био је ожењен ћерком славног војводе и великога јунака Васе Чарапића, који је погинуо 1806. год. при освојењу Београда од Турака.

Краљица Драга је рођена у Милановцу, врло је брижно васпитана, те је веома духовита, говори више језика, особито је лепа и мила у друштву. Она има два брата и три сестре. Један јој је брат артиљерис. (тобџијски) официр а други свршен питомац војничке академије. Најстарија је сестра удата за управитеља угледнога и најстаријега новчанога завода у Србији; друге две су девојке, једна од 17, а друга од 15 година, и живе под закриљем своје сестре Драгиње, садање краљице, која им у свему замењује родитеље, којих више нема у животу. Краљица Драга је била једно време, од 1871. до 1897. год. дворска госпођа код краљице Наталије, матере краљеве, где ју је млади краљ прво упознао и са њених особитих врлина и заволео, па је ево сада и за краљицу узео.

Народ особито љуби своју краљицу Драгу и на дан свадбе стекао се народ око 80,000 у Београд, да види свадбу свога милога краља и краљице. Краљевски брачни пар венчао се у саборној Београдској цркви а венчао га је митрополит Инокентије са 4 владике, 4 ђакона и 30 свештеника; кумовао је пак руски цар Никола II. а заступао га је његов Београдски заступник г. Манзуров. Руски цар као кум послао је ванредно скупоцен дар својој новој куми краљици Драгињи. Варош Београд пак у знак своје особите радости купио је краљевским младенцима на дар једну лађу за путовање (јехту) у вредности од 100,000 динара. Краљеви сватови су трајали три дана, а после тога краљевски младенци су отпутовали у Смедерово у краљеве винограде.

КРАЉ АЛЕКСАНДАР I.

У знак ове велике славе и радости краљеве и народне, краљ је многе осуђенике из тамнице на слободу пустио, многе заслужне људе у чину унапредио, а многе

опет разним орденима одликовао. Сав народ је весео и нада се великом добру од свога милога краља и дичне краљице, те се топло Богу моли, да излије своју благодат на њих обоје, да им дарује дуг живот и крепко здравље, како би Србију што више подићи и усрећити могли. А ми велимо: из њихових уста у Божје уши, да Бог да!

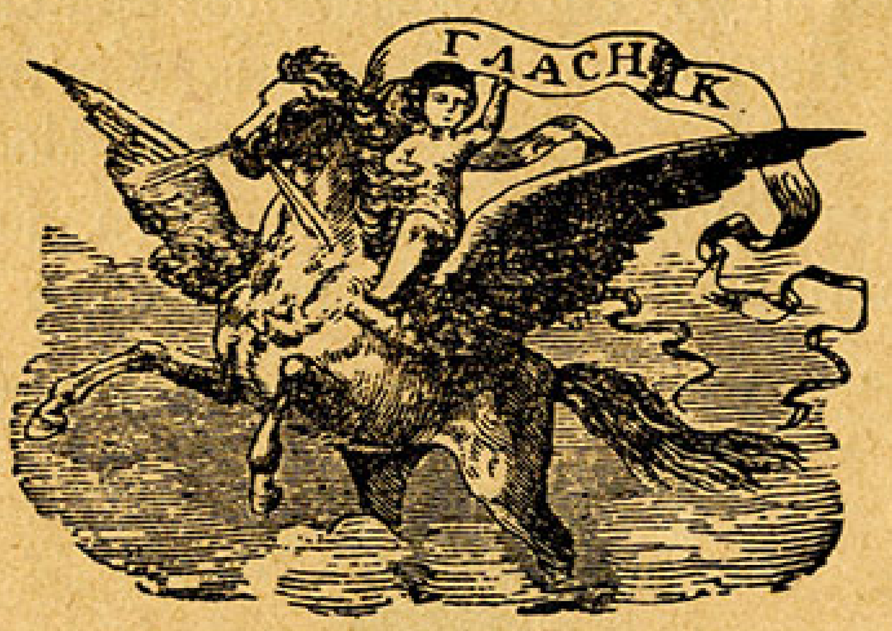

— **Бугари о нашем Вуку Ст. Караџићу.** Бугари су од некога доба доста велики непријатељи Србима, али су ипак толико искрени, да признају Србима заслуге око просвете бугарске. То су показали и пролетос (11. Маја) када су прослављали св. Ћирила и Методија. Том приликом су бугарске новине „Нов Отзив“ величајући славу св. Ћирила и Методија и о нашем славном и бесмртном Вуку Ст. Караџићу ово рекле: „Први, који је учени свет упознао с нашим језиком, треба да знамо, био је Србин Вук Ст. Караџић. Од тога доба почиње и буђење наше свести и не само то: Срби су и много друго чинили за Бугаре и то не би требало заборавити.“ — Па кад то знају Бугари, онда треба и више љубави према Србима да имају, па да нам пријатељују, а не злотворују, као што чине по свој Маћедонији.

— **500-годишњица Јована Гутенберга.** У половини Јуна месеца о. г. свечано је прослављена 500-годишњица од рођења славнога мужа Јована Гутенберга, који је изумео штампање књига. Прославу су ту приредили штампари у свима државама; али је највеличанственија прослава била у Мајнцу (у Немачкој) као месту, где се Гутенберг 1400. год. родио. Тамо је била и изложба штампарске вештине, на којој се лепо могло видети, какво је штампање било негда и како се полако усавршавало, док није дошло до ове вештине, како се сад штампају књиге и новине. Беше то лепота и права дивота посматрати. Прослава је тамо 3 дана трајала и силан свет се на њу искупио био. (Више о Гутенбергу може се читати у 2. бр. „Голуба“ од 1884. год. где је и његова слика донета и доста опширно испричан постанак штампарске вештине).

— **Воће ваља с хлебом јести.** Познато је, да је зрело воће добра и питава храна. Но ваља знати, да је воће добро јести с хлебом. То вреди особито за децу, која могу лако да оболе на желудцу и цревима, када једу воће без хлеба. Зато се ваља навикнути свако воће с хлебом јести. У Француској је обичај од давнина, да се воће никада не једе без хлеба.

— **Почасни чланови.** Српско пчеларско друштво у Београду изабрало је нашега познатога и чувенога пчелара г. *Јована Живановића* професора српске Карловачке гимназије за свога почаснога члана у знак признања и одликовања, што је овога лета навршио 25 година, од како успешно ради на пчеларској струци и од како ту лепу привредну грану шири у народу свом. — *Др. Никодим Милаш*, врло учени и чувени српски Далматински владика изабран је за почасног члана Московске академије, што је већ свети Синод и потврдио.

— **Прелаз Чеха у православље.** У недељу пред Петров дан ове године прешла су у православну веру два знатна Чеха у Бечу; покрстио их је тамошњи српски православни парох г. Мишић. Ове је године већ 120 Чеха прешло у нашу свету православну веру осим деце, а сад се спремају око 1000

Чеха у Бечу да пређу у православну веру и тако ће се створити у сред Беча велика и јака чешка православна црквена општина Нека им је сретно и благословено!

— **Снег у Јуну месецу.** Пред Иван дан ове године беше неких 5—6 дана грозовита жега, тако, да су људи у пољу на послу падали, а неки и на месту мртви остали. Иза те жеге ударише силне буре и олује са грозовитим мућама и громовима и са ужасним кишама па и ледом, те се ваздух брзо тако расхладио, да је овладала права зима, на неким местима је чак и снег падао. Тако је у Швајцарској у целом пределу средњих Алапа падао снег и сви су висови снегом покривени били, а на неким местима био је снег до колена. Тако је снег падао и по планинама око Невесиња у Херцеговини. Заиста чудновато време у сред лета!

— **Одликован српски уметник.** Сликарски уметник српски и професор г. *Стеван Тодоровић* навршио је овога лета 50 година свога уметничкога рада, па је 50-годишњицу у Београду лепо и прославио и добио многе честитке и поздраве од народа српскога; а у знак признања и одликовања на толико годишњем лепом и уметничком раду, одликовао га је краљ српски Александар орденом св. Саве другога степена. Нека му је и с наше стране сретно и благословено да Бог дâ!

— **Одликовани Срби на Парискоj светској изложби.** Оцењивачки суд на светској изложси у Паризу одликовао је златном медаљом српскога вајара г. *Боку Јовановића* за његове изложене вајарске радове. Исто тако златном медаљом одликован је сликар г. *Паја Јовановић* за свој уметнички рад и крунисање српског цара Душана у Скопљу. Овога уметника одликовао је и силни немачки цар Виљем II. златном медаљом за уметности за његове изложене радове на изложби.

— **Одлична Српкињица.** У Будимпешти постоји од скора женска гимназија и ове године о Петрову две ученице су полагале први пут испит зрелости и полагало га је њих 24 ученице. Међу овим ученицама била је и једна Српкиња и то *Аница Брашованова* кћи Николе Брашована учитеља из Вршца, па је ова Аница од свију ученица најбоље положила испит зрелости и то са одликом, те тиме осветлила образ и соби и народу свом. Живела и хиљадиле се такове Српкиње, које су и у туђини дична и светла образа!

— † **Јован Сундечић.** Јован Сундечић прота, књижевник и песник српски преселио се у Котару 6. Јула о. г. у вечност Покојник је био највећи поборник слоге и љубави између Срба и Хрвата. Био је он и тајник (секретар) Црногорскога кнеза Николе и том приликом је стекао лепих заслуга. Пре две године прославио је свечано 50-годишњицу свога књижевнога рада. Он се родио баш на Иван дан 1824. године у селу Голињеву близу Лијевна у Босни, и тако је сад о Ивању дне навршио 76 година и ступио у 77. годину живота свога. Иза њега остао је леп број књижевних радова а особито лепих и добрих песама, а то је оно, ради чега ће му име вечно живети у народу српском, ради чега му и ми кличемо: слава му вечна у народу српском и лака му била српска земља црна!

— **Срби у Кинескоj.** Како се сада много пише и говори о Кинескоj и Кинезима због рата, што га Европљани имају са Кинеском, вредно је знати, да у том далеком крају има Срба, који су од велике важности и са којима се Српство само поносити може. За сад се говори о два знаменита Србина у оним крајевима, а то су: генерал *Дејан Суботић* и мерник *Богдан Југовић*.

Дејан Суботић генерал руски је помоћник главног заповедника у Порт-Артуру, приморскоj тврдињи на граници Кине. Он је син познатог нам и уваженог Србина песника и књижевника покојног Дра Јована Суботића родом из Срема, а рођени брат Дра Суботића славнога и чувенога лекара у Београду.

Богдан Југовић је главни мерник што гради руску железницу што води из Сибирије кроз Манџурску. Он је родом из Дубровника у Далмацији. Његов је отац био поморски капетан, па је доспео и у руску службу у Цариграду, где је и умрьо оставивши иза себе девет синова, као оно славни јунак Југ Богдан што је оставио девет тића, девет Југовића. Ова су браћа сва жива и сви су у Русији у разним службама вршећи часно и поштено своје дужности, а никад не заборављају, да су Срби и српскога рода и колена.

— **Убили талијанскога краља.** У недељу 16. Јула у вече убио је неки Талијанац Бреши краља Умберта из револвера. Краљ је био на гимнастичном вежбању и у вече делио награде онима, који су се највећма одликовали, па кад је тај посао свршио, сео је на кола да пође у свој двор. У том навали на њ зликовац Бреши, опали на њега више пута из револвера и једним метком згоди га баш у срце, од чега краљ одма издахне. То се збило у вароши Монци. Убицу су одмах ухватили и предали су га суду. Краљев син Виктор Емануило није био у то

доба ни у Италији, него на мору на путовању, па чим је чуо овај грозан глас за свога оца, одмах је похитао кући са својом женом Јеленом, кћерком Црнгорскога кнеза Николе. Кад је син стигао кући, примио је владу у своје руке, а краља оца сахранили су у Риму на најсвечанији начин. Сва Италија жали за својим добрим краљем, али се и радује, што његов честити јединац син Виктор Емануило, зет Црногорскога кнеза ступа на престо, који је вољан да Италију поведе бољој срећи и напретку. Он је сада у 32. години живота Зликовац пак Бреши, који је старога краља убио, осуђен је на вечиту робију, јер у Италији нема смртне казни.

— **900-годишњица у Угарској.** На римокатоличку Велику Госпојину о. г. навршило се равно 900 година, од како се први Угарски краљ Стеван крунисао за краља, те своју земљу учинио краљевином а хришћанску веру утврдио у овој земљи. Тај дан прославили су Римокатолици по свој Угарској на најсвечанији начин; у свима римокатоличким црквала и манастирима била су тога дана молебствија и благодарења и народу се проповедало о напретку за ових 900 година у земљи овој.

— † **Илија Огњановић-Абуказем.** У уторак 7. Августа у повратку своме: из Будимпеште напрасно је преминуо чувени шаљивчина-књижевник наш *Абуказем, Др. Илија Огњановић* лекар Новосадски у 56. години живота свога. Покојни Илија је већ од две године патио од неке болести у цревима, која му ево напрасно учини крај животу његову оставивши иза себе честиту жену и млађану децу, за које је сав свој живот залагао. До године 1885. он је живо радио у народним пословима. Уређивао је пуних 19 година лист „Јавор“ био је најревноснији сарадник Чика-Јовиних шаљивих листова „Змаја“, „Жиже“ и „Стармалог“ и писао је особито лепе шаљиве приповетке, које су изишле у више свезака, и које се у народу нашем особито раду читају. Своје књижевне радове потписивао је са именом: „Абуказем“, те му многи нису ни знали за право име, него су га звали *Абуказем*, а беше шаљивчина првога реда, због чега је јако омилио народу. У својим шаљивим радовима жестоко је исмевао мане и недостатке у народу с том намером, да га на бољитак окрене. Но осим шаљивих радова, има он и озбиљних и право научних књижевних радова, који су такође у нашем народу веома лепо примљени. У последње време са свим се оставио политике, а и у књижевном пољу је врло ретко и мало радио. Но зато ипак остаје он у народу нашем љубимац Абуказем, чије ће име у народу српском вечито живети. Тело му је пренето у Нови Сад и у четвртак 10. Августа после подне уз велико саучешће народа предато матери земљи. Нека је лака црна земља и вечна слава нашем милом Абуказему!

— **Одликовање Црногорског кнеза.** Овога лета 3. Августа навршило се пуних 40 година, како витешки Господар јуначке Црне Горе, кнез Никола I. влада својим поноситим стењем, Црном Гором. За то време, он је не само Црну Гору у сваком погледу лепо унапредио, него ју је и проширио и већом учинио. Мислио је своју 40-годишњицу свечано прославити овога лета, али због убијства његова пријатеља краља талијанског Умберта, одустао је од те намере. Но зато ипак није пропустио ту прилику руски цар Никола II. него је послао кнезу Николи у знак свога особитога поштовања и велике љубави звезду као одличије, у којој се у самим брилијантима налазе ликови покојних царева руских Александра II. и Александра III. и садањега цара рускога Николе II. Уз то велико и скупоцено одликовање послао је цар свом љубимцу и својом руком писано особито љубазно и пријатељско писмо, као што то највећи и најискренији пријатељи својим пријатељима чине.

— **Ширење православља.** По новинама се сваки час може читати, како овде или онде прелазе у православље из римокатоличке, унијатске или из протестанске вере. А у најновије време чак и Јевреји (Чивути) прелазе у наше свето православље. Тако је ових дана прешао један у Срему а један у Новоме Саду и тиме су умножили наше лепо православље. Наспори Боже и мајко Божја!

— **Освећење цркве у Никшићу.** У Никшићу (Црна Гора) подигнута је велелепна црква, која је једна од највећих и најлепших на целом Балканском Полуострову. Подигао ју витешки Господар Црне Горе кнез Никола уз припомоћ прилога, који су у Русији скупљени у част и славу светог Василија Острошког а за спомен јуначких победа. Ова је црква потпуно довршена и овога лета свечано освећена на Велику Госпојину (15. Августа) о. г. Осветио ју је митрополит Црногорски Митрофан са многим свештеницима а у присуству многобројнога народа из целе Црне Горе и околних земаља (Опширније види на стр. 106.)

— **Нов Босански митрополит.** Досад је у Босни и Херцеговини било свега три српска православна митрополита (владике):

један у Сарајеву, један у Дол. Тузли и један у Мостару. Сад је установљено и четврто митрополијско место и то са седиштем у Бањој Луци. За ово место изабран је за митрополита. г. Евгеније Летица архимандрит и бележник епархијске управе у Темишвару. Не ће дуго потрајати и нови митрополит ће бити посвећен и заузети своје место у Бањој Луци, где дај Боже, да буде на срећу и свако добро српском народу, којем иде за духовног и просветног старешину!

— **Прослава султанова.** Турски цар, султан Абдул Хамид Хан II. навршио је 19. Августа о. г. 25 година, како је ступио на престо и влада својом великом царевином. Зато је тај дан у Цариграду и по свој турској царевини особито свечано прослављен. Султан је у славу тога дана засновао и турско свеучилиште у Цариграду, а у Скопљу је подигао 200 кућа, да се у њима настане они Мухамеданци, који се из Босне и Херцеговине иселе и у Турску одселе. Сви Европски владаоци послали су султану своје посланике, да му срдачно честитају ову прославу, и он их је све веома лепо примио, угостио и одликовао.

— **Заплет међу Романима и Бугарима.** Да су Бугари лакоми на туђе, то већ знамо одавна. Они су створили неки Одбор, који ради за тим, да Маћедонију задобије за Бугаре, и ако у Маћедонији живе по највише Срби, а тек нешто Бугари, Грци, Романи и Арнаути. Па кад Бугари виде, да им у послу по који одличан Србин смета, они га убију. Тако су поубијали до сад многе српске угледне свештенике, учитеље, трговце, и др. Но од некога доба почели су да убијају и угледне Романе и то не у Маћедонији, него баш у самој краљевини Романији; али су ту наишли на брклјачу. Романске власти су похватале кривце и од њих су дознали и то, како су Бугари закључили да убију и романског краља и српскога краља, па да тако створе забуну у Романији и Србији, а за то време да Бугари освоје Маћедонију и не рачунајући на то, да је Маћедонија турска област и да Турска има још доста снаге, да бугарске бунџије добро научи памети. Краљевина Романија је сад озбиљно настала око бугарске владе, да она тај злогласни бугарски одбор растера и да чланове жестоко казни и ако то не уради, онда ће Романија знати шта ће чинити. Бугари одуговлаче ствар и у својој Бугарској ври противу Романије, чак и војску купе. Тако је исто у Романији противу Бугарске, те је међу њима велики и озбиљан заплет и лако може доћи до рата између њих, а све због неситости бугарске. Али ако до рата дође, онда ће Романија научити памети несите Бугаре, јер је Романија два пут јача од Бугарске а лако је могуће да Романији и Србија притече у помоћ, јер су Бугари већ више пута и Србију ујели за срце и Србима у Маћедонији многе пакости учинили.

СВАШТИЦЕ.

Како се дошло до пољубаца. Љубљење је знак особите милоште и љубави, зато родитељи ватрено љубе своју децу а деца њих, итд. Али је било време, када пољупци нису били у обичају, него се љубав и милошта указивало другим начином. У старо време не спомињу се нигде пољупци, а код Јапаната ни данас нема пољубаца. Један научењак вели, да су се пољупци отпочели тиме, што су матере покушавале да хране своју децу из уста у уста баш онако, као што голубови хране своје голубиће, па тиме, мењући уста на уста, постали и пољупци. Стари Римљани су разјаснили овај обичај овако: Вели се, кад су мужеви долазили са стране кући, па су хтели да се увере, да ли су им код куће жене пиле вина, они су им своја уста метали на њихова да им осете задах. Па чинећи тако, уверили су се, да је тај додир уста пријатан, па после остао као знак милоште и љубави. Ето тако се прича и приповеда о постанку пољубаца.

*

Биљка што кашље. У неким жарким пределима, а у крајевима који су влажнији, расте једна биљка, коју је чувени шпански ботаничар Лас Мидас назвао еутада тусијенс (Eutada tussiens). Та биљка, макар да може донекле да сноси сушу, не може да трпи прашину. Кад се прашина нахвата по њеним листовима, она на једанпут почне кашљати као неко живо створење и сва поцрвени као крв.

Велики и силни Боже, баш си свашта створио на овом белом свету. Слава Теби!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске. Књига 202. и 203. Свеска II. и III. за годину 1900. Уређује Др. Милан Савић секретар Матице Српске. У Новом Саду издање Матице Српске. 8⁰ стр. 433. Цена 4 круне. Ова је књига садржином врло богата и веома занимљива, и зато је најтоплије препоручујемо народу српском.

Света Три Јерарха по рускоме написао Михаило Миловановић јеромонах. Од књига за народ што издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 91. Мала 8⁰ стр. 60. Цена само 10 нов. или 20 пот.

Дете у првој години живота за народ написао Др. М. Јовановић-Батут. Од књита за народ што издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 92. Мала 8⁰ стр. 70. Цена само 10 нов. или 20 пот.

Обе ове књиге су топле препоруке достојне, а ова друга се особито препоручује матерама српским, да је пажљиво прочитају, добро памте и по њој се владају.

Вера га је спасла приповеда српској младежи Душан Ђурић српски учитељ у Осеку. Издање српске књижарнице и штампарије Јована Радака у Вел. Кикинди код св. апостола Ћирила и Методија. 8⁰ стр. 39. Цена 40 потура или 20 нов. Књига је лепо и крупно штампана, те се при читању не кваре очи; а и лепа је приповетка, те заслужује, да је наша младеж купује и чита.

Упутство о разумном неговању уста и зуба. Написао Др. С. Леви зубни лекар у Новом Саду. На захтевање шиље се бесплатно, јер се тим препоручује проналазак истога лекара названи „еугенол“ вода за испирање уста и зуба. Главни заступник у Н. Саду је Стефан Фехир, главна улица.

Behar list za pouku i zabavu. Под овим и оваковим насловом почео је 1. Меја 1900. год. излазити лист у Сарајеву и намењен је само мухамеданском свету српскога народа. Излази у свескама два пут месечно у величини „Босанске Виле.“ Цена му је на целу годину 10 круна, за ђаке 6 круна. Власник му је: Адем ага Мешић а одговорни уредник: Сафвет бег Башагић. Лист је лепо уређен, а штампа се латиницом и ако Срби мухамеданци од старине пишу ћирилицом, која је много подеснија за српски језик него латиница. „*Бехар*“ значи: *Цвет*, те овај лист доноси: приноветке, песме, народне умотворине, тумачи мухамеданску науку вере, а доноси и разне светске и књижевне новости. Израда му је лепа а папир веома леп. Око њега се прикупљају мухамеданци књижевници да у мухамеданском духу пишу своме народу.

Девесиље из биљежака у прози Србина Мухамеданца Аливерића Тузлака упјесмио *Змајова*. Издање „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми. У Новом Саду српска штампарија дра Св. Милетића 1900. 8⁰ стр. 111. Цена 1 круна. Књизи је приложена и најновија слика песникова. — Као све песме нашега великана песника Чика-Јове Змаја, тако су и ове особито лепе и миле српском уху, а особито зато, што се у овим песмама казује, како и Срби Мухамеданци, макар да су Мухамеданци, ипак су Срби и то се све казује баш на уста самога Мухамеданца. Зато ову књигу најтоплије препоручујемо нашем народу и свакоме, коме је мила, лепа и добра српска књига.

Народне Новине слободоуман лист за политику, народне интересе и забаву. Излази у Београду сваки дан и стаје за Србију 16 динара на годину, а ван Србије 36 динара на годину. Власник Благоје Недић, одговорни уредник Урош Кузмановић. — Последње 2—3 године била је у Србији доста велика стега, па су угушене све новине, које су слободније писале. Сада пак, како је женидбом краља наступило ново и слободније време у Србији, наступило је боље време и за новине, те се почињу одмах заснивати нове новине, међу којима су ове „Народне Новине“ прве, које ће радити на свему, што ће Србији, а и целом осталом Српству, дизати углед и упућивати на свако добро. Као новину завеле су ове новине и то, што ће доносити и слике (лица), којима се занима јавно мишљење у Србији и у свету. Према томе већ у првом броју свом, који је изишао 20. Августа 1900. доноси слику Панте Луњевице оца краљице Драге, јер се сад уз краљицу Драгу највише говори о њеним предцима а заслужним народним људима. — Све пошиљке шиљу се под насловом: „Народне Новине“ у Београду.

Нови Век, одговорни уредник Др. Душан Петровић. Овај је лист о новој години почео излазити у Будимпешти, па је после неког времена престао. Сад је наставио излажење у Суботици; излази недељом и четвртком и стаје 12 круна на годину у Аустро-Угарској; за остале земље 16 франака годишње.

1. РЕБУС.

Саставио: Иг. Трифуновић у Сарајеву.

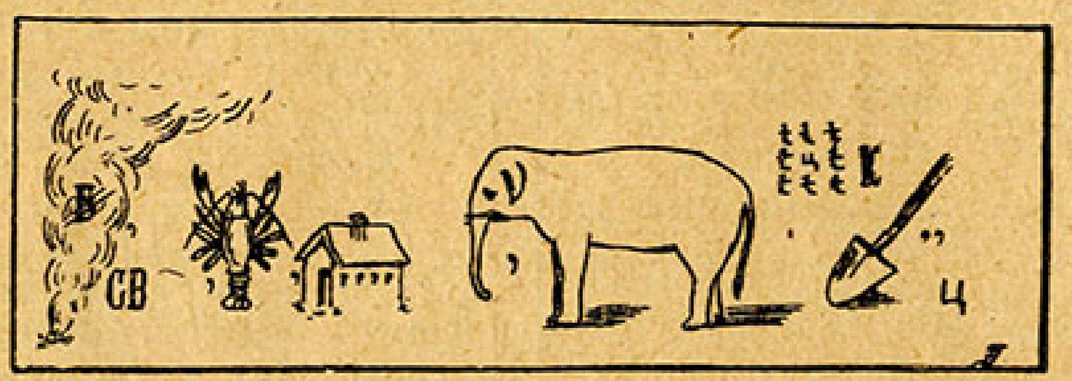

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Василије Р. Поповић из Стоца.

здра-	*тек*	*ра-*						
ди,	*лаги-*	*рог*						
доб-	*вља*	*Не*						
то,	*диљ*	*Не-*	*ност*	*тар-*	*сио-*	*Оз-*	*је*	*ло-*
го		*због*	*Што*	*ло,*	*у-*	*За-*		*на-*
и	*га,*	*у-*	*ну*	*жи-*	*њег*	*ка*	*га!*	*и*
			чи-		*је-*			
			веш,	*И*	*год*			
		сто	*ира-*	*вјек*	*и*	*од-*		
ко	*др-*	*ло*	*у-*	*зи*		*о-*	*До-*	*на*	*На*	*ћу*
тје-		*па*	*но*				*о-*	*и*		*ру-*
	Та-	*жи*						*бље,*	*бу-*	

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр „Голуба‘ значе: **1. Коњички скок:**

Мили, мили мали мравак
Па цо ваздан ради,
Лети, купи, вуче, слаже
А зими се слади.

Погле тамо колико их
Сваки мрву вуче,
Један другом с пута свр̀ше
Нико се не туче.

Та радња је мраву мила
Па ма каква била,
Лено дете нек се стиди
Када мрава види.

Урош.

2. Ребус: Човек једе да живи, а не живи да једе.

Правилно решили: Јован Мандић и Бранко Јелачић у Сомбору: 1. 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1 2. — Бранивој Шупут у Загребу: 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић у Бос. Градишци: 1. 2. — Данило Медаковић у Руми: 2. — Никола Дакић у Сарајеву: 2. — Давид Гринфелд у Бјелини: 2. — Јован, Коста и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. — Бранко Калуђерчић у Сарајеву; 1. — Данило Јањић у Љубињу: 1. — Марко и Љубо Луговић и Јефто и Филип Милојевић у Стоцу: 1. — Данило Петрић у Мостару: 1. — Милка и Гојко Круљ у Мостару: 1. — Сава Савић у Грачаници: 1. — Емануило Георгијевић у Земуну: 1. 2. — Милка и Ана Олујић у Паћенама: 1. 2 — Петар П. Ковачевић у Мостару: 1. 2. — Смиљана Настић у Дол. Тузли: 1. — Сава Оберкнежевић, Богољуб Стратимировић и Петар Комарац у Н. Саду: 2. — Василије Р. Поповић и Симеон И. Мићевић у Стоцу: 1. — Љубомир Василијевић у Срп. Шикуљама: 1. —

Меланија у П. Она два мања коњ. скока су добра и у своје време ћемо их моћи и донети; онај велики по величини не би могао ни стати у наш лист.

Ристо Ђ. Топаловић у Бијељини (Босна). Не свиђа нам се онакав слог за наш лист.

Милисав Мићић у Јању. Добро је сложено, али слог није доста разумљив за наше читаоце, зато га не можемо употребити.

Сеоско Српче у — ? Ни сад још није доста лепо нацртан ребус; покушајте још једном, и тада му на леђима напишите и значење.

Аца у Дол. Тузли. Не можемо ни једне употребити.

„Путник“, Севастопољ. Радо усвајамо послано, али пошто је велико, тешко ће се моћи штампати још у овој години.

Севастијан у Раковцу. Као првенче доста је добро, али ћемо са штампањем причекати, шат нам што и боље пошљете

Зорислава Новаковић у Панчеву. Примили смо Ваша писма и особито нас је немило у срце такнуло оно, којим јављате смрт свога милога и доброга брата Пере. Јако је дирљива и она песма тугованка њему, али поред свега тога није овакова, каква је сад, за штампање. Од пређе послатих песама једну смо одабрали и донећемо је у своје време. Примите уједно наше најусрдније саучешће за непрежаљеним братом Пером и Бог милостиви нека Вам даде утехе и снаге, да тај тешки удар поднети можете.

Петар П. Ковачевић у Мостару. Ону „Уз колевку“ ћемо донети згодном приликом; она друга нам се не свиђа.

Славку у Ваљеву. По нешто би се могло и употребити; али пошто је све заједно писано, па још и доста нечитко, то не можемо употребити ништа.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. СЕПТЕМБРА 1900.

ГОД. XXII. Бр. 14.

ЗОРЊА.

МОЈ РОД.

Што душмани зборе
Против браће моје,
То чине из злобе
И зависти своје.

Ал' докле њих тако
Злоба, завист мори,
Мој им се род смеје,
Љубав га загреје,
Па се већи створи.

Јан. Николић.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ВЕЧИТИ ЉУДА.

Српској деци приповеда: **Р. М. Тасић**, у Плачној долини.

Сељак Кузман Дамњановић је превртљив човек; час је он, а час није он, јер не познаје себе и не следи стопама мудрости и разума.

Мило некоме да се пред светом било чим истакне, па узме и хвали нешто што сви знају, а он сам пристане уз њега, па каже: „јес, јес, тако је!“ На то се дигне други, па правим разлозима обара, а он је и уз њега, одобрава поступак његов и опет каже: „па јес, тако је до века, а не друкчије!“ Па сад да не рекнем: будала! Бога ми јесте, он тај придевак одавно заслужује!

Наши га сељаци мрзе, јер је према њима и неповерљив и одвратан. Што од кога узме на веру, то више не врати, ма и судским путем, па и то бива с виком и кавгом. Уз то се по неки пут и хвалише и износи о себи чудноватих ствари, но ми и без тога знамо ко је Кузман Дамњановић.

Броји се у имућније људе у нашему селу, али је неописани тврдица па га је тешко за се придобити. Све каже: „Немам ни крајцаре! Зло, да горе бити не може“. И ту застане, па прича о дацијама које даје, о приходима и расходима својим од имања, па кад све то сабере, а оно већи расход но приход! Тада уздахне дубоко, набере обрве, сагне главу и опет се вајка на оскудицу, а овамо ће сутра отићи да ма шта купи, па ће то продати другоме, само да што год више заради и да то свеже и на страну да остави.

А новац је био његов Бог, коме је он служио, коме се клањао, па чак му и робовао! За новац би дао све: и веру, и Бога, па и самога себе, само да хоће ко да га купи.

Ја сам у добром односу с њиме, па сам га више пута, у разговору, одвраћао од тога; разлагао сам му шта је новац, рашта ће он и какву важност има у свету, све просто да ме што лакше разуме и схвати, али све бадава. Он је као и дотле остајао при своме: новац, па новац! Мени то криво, па се наљутим на њега, а он не мари, смешка се па ми вели: „тако је, није друкчије“!

То је оно што ја велим: неко види даље од носа, а неко ни толико, па макар то био баш и сам наш Кузман Дамњановић.

Не знам да ли је о мени кадгод ружну реч рекао, то нисам ни од кога чуо, али знам да ће ме најпосле одбити од себе и отерати ме на страну својих противника, јер му често попујем о манама његовим.

Тако ја мислим, премда у истини тога не желим тим пре, што хоћу са сваким да сам у пријатељству и љубави — то и мој углед захтева.

Прохтело му се да ме посети, па тако и учини. На сам Спасов-дан ове године, седим ја под гранатим записом, што је пред мојом кућом, кад ето ти и њега да ми друштво прави; поздрави се са мном, па се после посади на клупу према мени.

„Видех да си се осамио“, прозбори он пиштавим гласом, „па рекох у себи: хајде да се свратим, да видим шта ради и је ли све здраво и мирно у дому његову. И ето ме, мислим да ти не ћу бити на досади!“

„Баш ни мало!“ рекнем ја и захвалим му на посету.

Дан је био красан; ведрина као Бог што хоће; тамо у даљини, чује се птичји пој, а ветрић ми блажи груди и надом ме крепи што видим да је година понела, те не ће бити глади, као преклањске године. А с брега долеће нам неки мирис, као багренов да је, рашири се и јаче замирише, после се све утиша, па и тога мириса не-

стане; отишао је даље, да и другима ту радост укаже. Гране записове штите нас својим хладом, а доле на земљи, простро се шарен хлад, па изгледа као шарен ћилим, који се сам к истоку помиче и затим да се у ноћи изгуби.

Гледам ја то, па се дивим, а гледам и мога познаника па га жалим!

Риста је средњега, а сув као и сваки суварак. Образи му упали у вилице, те се јагодице знатно испупчиле и страшно изгледају; лице потамнело, као да је тугом испијено, а отромболењи и ретки брци бацили се у неред, а тако ће и даље остати. Из плавих и упалих очију не сева живост, осем кад се на кога разјари; гледа, но тамно и извојано; тражи нешто, али то још не долази. Ниско чело и мале уши не чине га смешним, него жалосним. Глас му је танак, више ништав, а ход тром и трапав.

Све је на њему познато, па опет за другога тешко и необично.

На глави му фес што га је пре двадесет година купио, једва три прста дубок, те му само теме покрива, а мастан па се не да у руке узети од гадости. А онај колир око врата нема одређене боје: и црн, и жућкаст, и све наједаред; зној и прашина претвориће га у ништа. И зими и лети носи само гуњац, гаће и кошуљу. Гуњац се већ прорешетао, скоро ће у распад, макар да се гајтан држи којим је опточен. Кошуља и гаће по изгледу и по суштини једначе се с колиром, а закрпе оне што се на њима виде, још су постојане; но нека се и подеру, друге су ту и оне ће доћи поврх ових да их сакрију, а себе да истакну.

Лето је сад па иде бос, а зими носи само опанке од свињске коже, јер га они најјефтиније стају. Сав заудара на зној и нечистоту; кажем: он је заборављен човек и једе колико да не умре од глади, а остало иде на страну, да се сачува и да се никад не потроши.

Знам да му деца гладују, а знам и то да им даје на оброке да једу, бојећи се да га не оштете колико не треба, после све сакрије и више нико не виде ни мрвице до новога оброка. Само недељом и празником дâ им да се довољно наједу, па и тада настојава да ништа не оде у растур.

Жена његова сваки дан плаче и жали ону јадну децу и каже за себе: „боље да сам се у црно завила, па да знам на чему сам, него што сам се за овога човека удала“! И сад бих му то споменуо, али не ћу, пустио сам га да говори што јазнам и на шта сам већ огуглао одавно.

Поред моје куће води друм низа село и ја, седећи с њим, с Кузманом Дамњановићем, видех нашега имућнога Миленка Лалковића како појаха на своме бесноме вранцу, коме би и сам турски цар позавидео на снази и лепоти, то ли не ћу ја и други танчега стања од мене.

„Виде ли га?“ рекнем ја на то, обративши се Кузману Дамњановићу, који се беше преда се загледао.

„Кога то?“ прену се он. Ја му рекох што сам хтео, а он примети: „Бадава му коњ, кад нема готових пара код себе! То је расипан човек и видећеш ускоро ће се његова кућа распасти и сав мар отићи у невид“.

„Мислим да не ће! Бар колико га ја познајем, мислим да је чуваран човек. У осталом, драги мој Кузмане Дамњановићу, неје сва срећа у новцу, него у нечему другом: у умешном раду и поштењу“.

„Хе!“ ушчуди се он и пљуну у страну, па се опет обрте к мени: „знам ја то, али ти опет кажем: без новаца нема праве среће! Дај ти мени овако, у живе руке, да имам што видети и сачувати, па кад затреба а ја извадим и дам теби, другоме, коме било“!

И ако то прича, ја ово последње не верујем. Та познајем ја њега добро, а што се свецем прави, то је истакнуто лукавство његово, да се сам попизи.

Он ту застаде и од мене очекиваше да што рекнем; но ја само ћутах, а он продужи:

„Новац је преко потребан, то сви људи виде, па ипак има и таквих, који се дижу на оне што кују лажне новце! Па лепо, у чему су они криви: сковали новац, удесили га као што треба и пустили га у народ и новац иде? Ја мислим да је то потребно, јер се новац тим начином умножава, расте, да га сваки довољно има. Ето, с тога ја осуђујем власнике, што устају противу тих људи, кад иначе народ нема шта противу њих. После тога, ја сам се о овоме разговарао с једним сељаком из Батишта и он ми каже да кује лажан новац, али тако вешто, да сви мисле, е је баш државни новац, а уз то не могу да га ухвате, јер се вешто крије. И ако ће, алал му вера, само кад може! Да могу и ја бих то чинио; но нека, постараћу се и за то!

„Пробај само“, попретим му ја, „пак ћеш видети твоје помози Бог! Скапаћеш на робији, у окову, а то, мислим, не желнш себи“!

„Тако је, неје друкчије!“ опет ће он како је навикао и помери се с места и седе у гушћи хлад.

Погледам га и видим да неје више онако извајан; променио се, јер осећа да му је срце пуно, кад говори о новцу. Он све очекује нешто, а да ли ће до тога доћи, то не умем рећи.

Загледа се у мене, па опет рече: „Ама, па шта ми је то, ако и ја кујем новац?! Онда ће бити још и више новаца, а то је баш добро“!

„То неје добро!“ истакнем се сад ја; „то је зло у највећој мери, то је пропаст света! То је нешто, што не може бити и што не сме бити, јер би новац баш онда изгубие сву своју вредност и остао би само мртво нагомилано благо“!

„Ето ти сад! Ти ме неразумеш!“ љутну се Кузман Дамњановић и узе да ме обавести: „Тада не би било сиротиње као данас, сваки би био имућан и задовољан! Па и ја бих имао своју тарапану (кузницу) и саковао бих доста новаца и био бих срећан човек! Видиш ли, то је нешто, а не овако, због једне цркавицо по ваздан ринтам“.

„Ти би тек онда био не само несрећан човек, него и најнесрећнији; а да је то истина, ево ти докази: рецимо наступило је то твоје „новчано доба“ и новац се кује на све стране; ти га кујеш, ја га кујем, па чак и овај наш Циганин Мура! Злата и сребра колико хоћеш, товарима да га носиш, не би га пренео“!

„Тако је!“ потврди он и насмеја се лако.

Ја онда продужим: „Новаца је велим свуда доста, па зато је и настао општи застој у раду, јер су сви људи богати, па немају потреба да шта раде! Сви седе и троше готовину, што им се из раније затекла; тако донекле, но после се и то потроши, а трбух и даље хоће да једе. На пример: ја сам гладан и немам шта јести, па узмем џакуљицу пара и дођем к теби и рекнем ти: Дамњановићу Кузмане, драги мој суседе и слатки брате у нашега Господа Исуса Христа! Баш данас ми је нестало и последње трунке брашна и сад сам дошао к теби, да ми од свога брашна продаш. Ти ћеш ми онда рећи, то ја знам: „Имам брашна, неје да немам, али ми неје за давање“!

„За паре, драги мој, за паре, а не бадава!“ рећи ћу ти ја. „Ево ти пара, па пошто се погодимо“!

„Та не ћу, кад ти кажем!“ опет ћеш ти; „шта ће ми твој новац, кад га и сам имам. Погледај, оно је све

само благо, све товар до товара, а твоја је џакуљица ништа према њему! Одлази тамо откуда си и дошао!“ напутићеш ме ти и ја морам отићи с твога прага. Од тебе одем другоме; кажем му што ћу, а он ми вели исто и то још додаје: „Нај ти моје две џакуљице, само ме на миру остави!“ И таке редом од куће до куће, док се најпосле не вратим дома с парама, али без брашна“.

„То што се десило мени, десиће се, временом и теби и тако редом до Муре Циганина. Зато ти и велим: и поред толиких пара, ти мораш да се мучиш, мораш да радиш, па да зарадиш парче хлеба, а новац ти не може ништа помоћи. Ето, то је то зло за којим ти толико жудиш! И кад би се оно, не дај Боже, нешто и обистинило, тебе би сви људи проклињали. Боље је овако“!

„Тћ!“ ћакну он језиком у знак порицања и намршти се; после рече отворено: „Причај ти то другоме, а не мени! Без новаца нема среће, а ти мисли како хоћеш“!

Па или и не поверава мојим речима, јер мишљаше да је мудар, или их не могаде схватити, па остаде стари као оно неки Јуда исти и вечити Јуда. И тако се растадосмо.

БОСНА.

Има једна земља мала
Пуна сваког миља,
Свака срећа у њој цвала
Бог је благосиља.

Малена је, али славна
Име јој је Босна,
Ни једна јој није равна
Зове се поносна.

Слава јој се од давнина
По свијету вије,
Чувена је од старине
И сада и прије.

У њој живи једно племе
Један језик влада,
Једна мис'о, једно бреме
Једна нам је нада.

Једно племе, а три вјере
Два су крста разна,
По томе нас сада мјере
Ал' им нада празна.

Три су вјере, али крвца,
Она све нас веже,
И братинска наша срца
Све у једно стеже.

Сарајево, у казненом затвору.

Сви пјевамо српске тиће
Милоша и Марка,
Знамо славне Немањиће
Земљица им лака!

Знамо, знамо све што ваља
И кулина бана,
Славног Тврткa, првог краља
Потоњег Стевана.

Знамо, знамо оне дане
Славе наше старе,
Знамо краље овјенчане
Српске осветаре.

Знамо кад је српска слава
До неба се вила,
Босна цвала, браћа права
Једне вјере била.

Знамо, знамо, срећни дани
Слоге и слободе,
У срце нам урезани
И сад души годе.

Знамо, знамо — и сада се
О том пјесме множе,
Србин чека и нада се
Саслушај га Боже!

Н. Т. Кашиковић.

ГОЛУБ.

(Приповетка)

I.

Стева је био син имућних родитеља, али ипак зато није био охол нити поносит. А био је тако доброг срца, да није могао ни мравка убити. — Једно јутро, могло је бити 8 сати, кад он дотрчи сав весео, те још с врата повиче матери: „Мама, гле ја имам малога голуба!“ „Од куда ти?“ „Знаш мама, сигрaли смо се, па Милан нађе голуба и хтеде да га обеси. Ја сам искао да ми га дâ, али он није хтео; онда му ја обећам моју гумену лопту и он ми га даде“. „Па лепо чедо, тако треба увек да немоћне браниш и помажеш, па ма то и животиње биле. Благи Бог ће ти то све троструко вратити. А сада му можеш од каковог старог сандука начинити кавез, па кад одрасте можеш га пустити“. Стева весео оде и готово тај читав дан забављао се правећи своме голубу кавез.

II.

Стевини родитељи били су богати. Отац му је био трговац, па је стога држао много слуга и најамника. Кућа у којој су они становали није била баш тако велика, те није било места за слуге, стога су дали сазидати у дворишту једну мању кућу за њих. А да не би морали слуге дозивати, то је преко дворишта ишла жица од обичног звонцета.

Од кад је Стева добио голуба ретко је куда ишао, него су к њему долазили другови, да виде његова голуба, који више није био у кавезу, него је летио по соби и по дворишту. Када га је Стева позвао слети му на раме, а из руке му је јео. Његови другови радовали су се гледајући то. Па и сам Милан, који га је хтео обесити, сада се радовао и у себи се заверио, да то више не ће чинити.

III.

Прошло је од то доба година дана. Стевин голуб сасвим се припитомио. Увек је спавао са Стевом у једној соби, над његовом главом. Једне ноћи већ су сви спавали, кад се поче из Стевине собе пушити, а дим је по мало излазио кроз отворен прозор. Стева је спавао тврдим сном и не сањајући о погибељи у којој се налази. Али голуб који није могао трпити дим, залепрша крилима над Стевином главом, као да га хтеде пробудити. Стева је спавао и даље. Тада голуб прну кроз прозор, те по мраку летати, док на једном не паде на жицу од звонцета. Слуга, који је чуо да је звонце зазвонило, помисли да га зову, стога устане и пође преко дворишта. Кад ал' опази где се у Стевиној соби светлуца и где дим излази. Он пробуди и друге слуге и господара, те кад су ушли у собу, а ватра почела већ пламеном да гори. Био се запалио ћилим, непажњом једнога слуге и почео је одмах тињати, а сада је букнуо. Они угасише ватру и тако спасоше Стеву од велике погибељи. — „За све ово треба да захвалиш голубу, односно свемогућем Богу“, рече му отац сутра дан за ручком. „Ти си спасао голуба, а Бог је дао да он тебе спасе. Право вели наша пословица; „Све што чиниш, све себи чиниш“, заврши отац

А шта је са голубом? — пита ћете ме.

Е, он је стекао читаву породицу, па већ има и унучад, те им увек прича ову причу.

Земун, 1900.

Бранко С. Цветковић.

ВОЛИМ.

Волим свако небо,
Волим сунце сјајно;
Волим бјели данак
Волим цвјеће рајно!

Волим бистри поток
Кад жубори тио;
И лептира волим
Што с' у цвјеће скрио.

Волим силног орла,
Волим бјелу вилу,
Ал' највише волим
Домовину милу!

Книн. **Зорка М. Боровић.**

ТУГОВАЊЕ НА ГРОБУ МОГА СИНА У МОСКВИ.*)

Зелени се па ми се осуши!
Кад мириса ах најљепше души —
Драго чедо небом даровато,
Ђуро сине мога срца злато —
Из својега родитељског скута
Рад науке ти управи пута!
Руске земље примише те њедра,
Ђе с' помрчи будућност ти ведра —
Осјени ме радост сине с тебе...
Радост мину вај — сад срце зебе!
Јад и тугу ране срца мога —
Сад пребацам Ђуро на другога,
Златоврха Москва тебе узе!
Гдје но мрак проливаше сузе,
Страшна борба помрачи ти ума!
Ноге с правог поклизнуше друма,
Твоји бо̑ли твоје тешке муке
Подигоше против себе руке —
Јер немаше искренога друга
До мрачнога у даљини луга!
Њему пође да искажеш јаде
Те у њ Ђуро у очају паде —
Ради части уби себе сине!!
Што на испит паде медицине,
Да оправдаш завјет ког си дао
Господару кад те је послао —
Ђуро сине главу ми окрену
Кажи бо̑ле сестри својој, мени...
Отвор' очи — нас снуждене гледни,
Вај, цјеливи твоји сад су ледни,
Мртвачка те сјенка обузела!
У жар срца крвцу замрзнула —
Озбиљност ти прекри лице младо!
Ког ти сине гледах ја нерадо.
Оцу сестри Милици се јави —
Вај, што кука хоће да с удави!
Ти одлеће пристаништу мира,
Сузе и плач наш те и не дира!
Црна Гора далеко је чедо —
Москви сам те за навијек предо!
На аманет што ме страшно рâни
Те су моји сад чемерни дани —
Пред гробом ти тужне сузе лијем
Што ће твоје да извида ране
А паклене да ми створи дане.
Тебе млада тама обгрлила
И огњиште твоје угасила.
Без тебе је живот мој прехуди!
Немам никог да ми слади груди —
Зашто, Ђуро, себе смртно уби

*) Желећи дати утјехе рањеному родитељу г. протођакону *Филипу Радичевићу* на Цетињу, који нас је лијепо умолио, да слику гроба његова сина и његово туговање јавности предамо, овијем жељу његову испуњавамо. **Уред.**

И надање оцу свом изгуби?
Ако л' ти је шта год тешко било,
Зашто оцу не дође на крило,
Па би отац тебе припомога

Рањен отац теби кличе —
Под покровом гроба тмине
Сан борави мој јединче!
И сестра те тужна грли

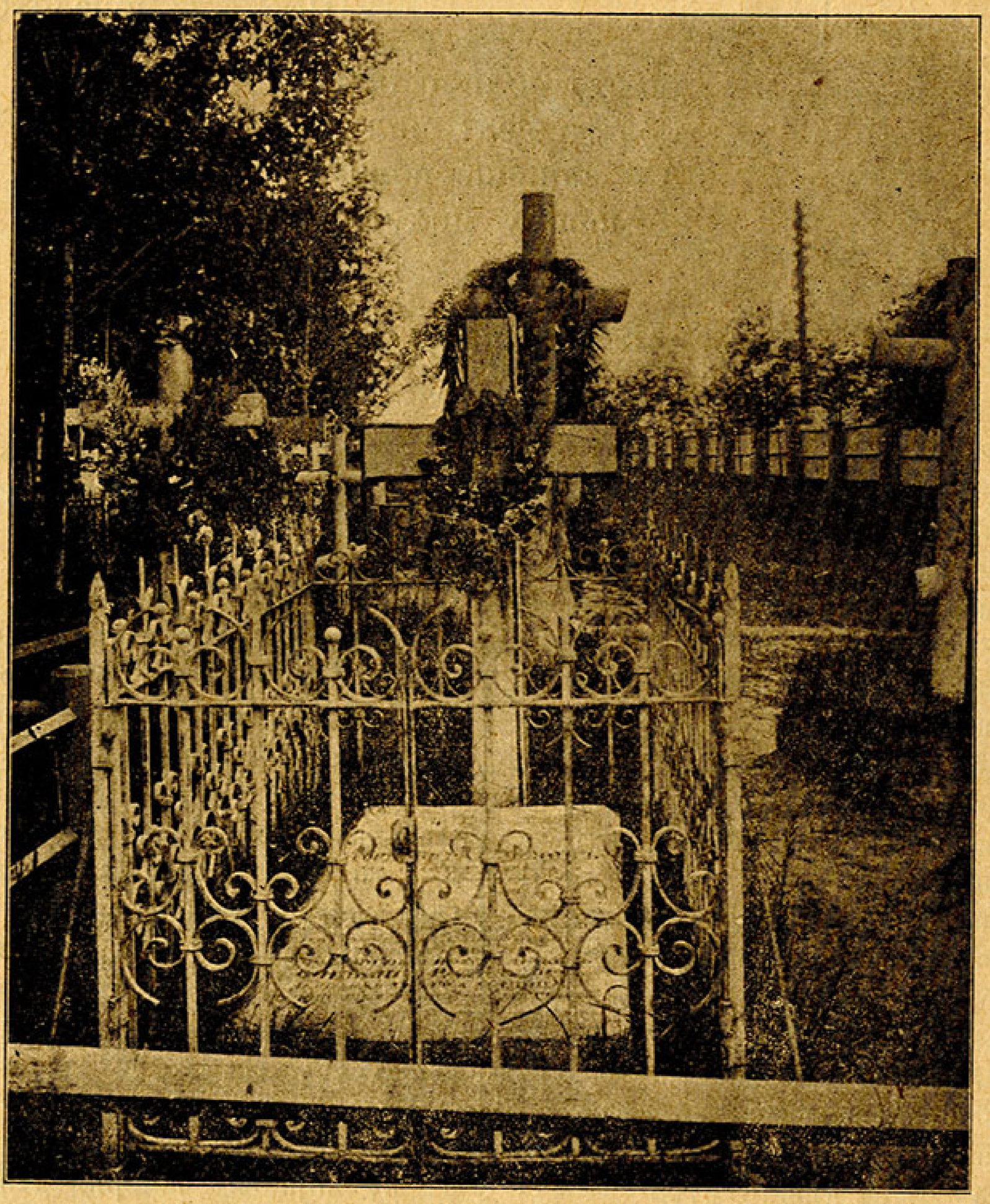

ГРОБНИЦА ЂУРЕ РАДИЧЕВИЋА НА ГРОБЉУ У МОСКВИ (У РУСИЈИ).

И дигнуо тугу срца твога?

* * *

Остан с Богом драги сине!

Цвили. кличе: брате мили,
Остан Ђуро вјечно с Богом
Растајем се твојим гробом.*)

*) Покојни *Ђура Радичевић* умро је 29. Априла 1897. год. а сахрањен у четвртак 8. Маја исте год. на *Ваганьковском* гробљу *четвртога разреда* при Воскресенској цркви. гдје му је отац велелепни гробни споменик подигао, којега слику овдје доносимо.

Уред.

НОВИ ТАЛИЈАНСКИ КРАЉ И КРАЉИЦА.

У прошлом броју нашега „Голуба“ јавили смо нашим читаоцима, да је талијанскога краља Умберта убио зликовац Бреши у недељу 16. Јула ове 1900. године, и да је на престо ступио његов син *Виктор Емануило*. Жена његова и краљица народна је *Јелена* Српкиња, лепа и духовита кћи црногорскога кнеза Николе I. Обоје су познати као велики пријатељи народа српскога, па зато их обоје приказујемо и у слици сад, када су ступили на престо велике и моћне државе Италије.

Виктор Емануило краљ је јединац у оца, рођ. 1869. год. те је сада у 31. години живота. Он је љубимац свога народа и од њега народ талијански очекује многа добра. За њега веле, да је од свога деде наследио енергију, од матере мудрост а од оца доброту. Одмах, чим је на престо ступио, прегао је, да свом народу олакша и помогне му у свему напредак. Зато га народ са свију страна једнодушно благосиља.

ТАЛИЈАНСКИ КРАЉ ВИКТОР И КРАЉИЦА ЈЕЛЕНА.

Јелена краљица а поносита кћи српскога народа рођена је на Цетињу 1873. год. те је сад у 27. години живота; она је трећа кћи внеза Никале и кнегиње Милене и једна од првих лепотица у свету. Она је високо образована и права соко-Црногорка,

племенита срца и душе, ради чега је омилила и талијанском народу, као да је његове крви и колена. Она се венчала са краљем Виктором 12. Октобра 1896. год. у талијанској престоници Риму, те ни слутила није, да ће овако брзо ступити на краљевски престо.

Љубав народа талијанског а и српскога, прати овај млади краљевски пар на сваком кораку, па ће и благи Бог излити на њ благослов свој, како ће и њих обоје с народом а народ с њима бити срећан и благословен, а ми велимо: дај Боже и мајко Божја!

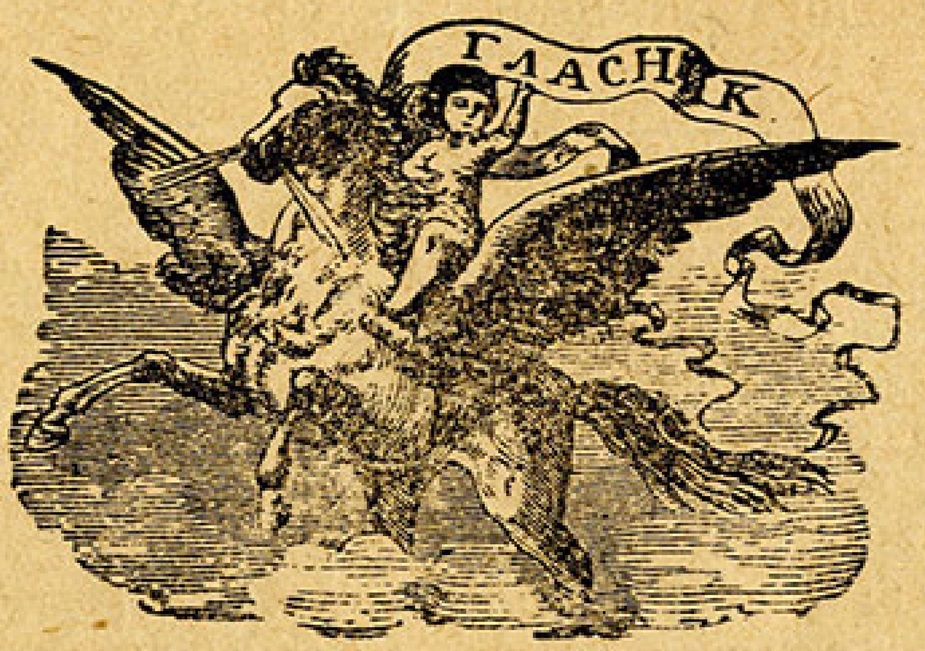

— **Горостасна морска лађа.** Почетком Септембра месеца приспео је у Реку (Фијуму) горостасан енглески пароброд *Милванке*, који може носити терет од 12,000 тона (свака тона има 1000 килограма). Тај брод је дошао да прими 1200 коња, што су купљени у Угарској, да се однесу у Јужну Африку војсци, која се бори противу Бура. Ово је највећи трговачки морски пароброд између свију, који су до сад на Реку долазили. Овај пароброд је дошао из Каштата у Јужној Африци и прешао је пут до Реке за 14 дана. Дневно троши он 37000 килограма угља. Силан радознао свет изишао је био да види ову грдосију морску.

— **Лоповска школа.** Немачки је народ велик, силан и богат. Немци се поносе својом великом књижевношћу, науком и великим напретком у сваком погледу. Они би врло волели, кад би остали свет држао њих за први народ на свету. И заиста Немци имају многе ствари, на чему им други народи завиде. Али ево јада. У том великом народу има и много неваљалства, и у том неваљалству имају и нешто, што ниједан више народ на свету нема, а то је, они имају и *лоповску школу*. Та школа се налази у Диселдорфу у Немачкој, у којој се учи, како ваља красти и друге крадљивачке послове радити. У тој школи се прво изуче за кесаре тј. што из џепова ваде новац, сате и др. а из тога онда долазе други тежи лоповски занати. Кад ученици сврше ту школу, онда се разиђу по свету, да раде „красне“ своје занате. Из Немачке многи доспу и у наше крајеве, где многи, да богме, упадну у клопку и љуто страдају. Та немачка је школа ружна пега на немачком народу, са које се морају стидити пред другим светом.

— **Нови новац.** Око наше Мале Госпојине о. г. пуштен је у свет у Аустро-Угарској нов новац од папира у крунској вредности, а то су банке од 20 круна, које нам долазе место досадашњих десетица. Ове нове банке су црвене, велике отприлике као старе десетице; с једне стране им је натпис само мађарски, а с друге крупним словима немачки, а ситним словима и на свима другим језицима, што се у Аустро-Угарској говоре, па наравно и на српском. Старе десетице и петице ће се полако увлачити у државне благајне, одакле их више неће издавати, него ће се на послетку спалити, а важиће само ове нове крунске банке.

— † **Иван Стојановић каноник.** Из Дубровника у Далмацији јављају, да је тамо у очи Мале Госпојине преминуо каноник Иван Стојановић у 71. години живота свога. Каноник је код римокатолика по чину нешто мање него владика, отприлике као наш архи-

манндрит, па то је ето био Иван Стојановић у Дубровнику. За нас је он пак важан зато, што и ако је био римокатолик, ипак је био и срцем и душом Србин и бавио се српском књижевношћу и најважније му је дело „Дубровачка књижевност.“ Омладина српска у Дубровнику и у осталој Далмацији спремала се, да 4. Децембра о г. свечано прослави рођен дан овога велезаслужна мужа српског; али се ево Богу свидело, да га пре те прославе к себи позове. Сав српски народ усрдно оплакује овога дичнога Србина и испраћа га на онај свет са топлим речима: Слава ти дични наш Иване и овога и онога света!

— **Освећење цркве у Сантову.** Дана 28. Фебруара 1899. год. прешло је у Сантову (близу Сомбора у Бачкој) преко 1000 Шокаца у нашу православну веру и постали православни Срби. Па пошто је то народ доста сиромашан, те није могао сâм себи саградити цркве, него су се купили прилози свуда по Српству, да им се подигне скромна црква. И народ се српски лепо одазвао, приложио је лепу своту новаца и подигао својој новој браћи у Сантову врло лепу цркву Та црква је сад сасвим готова, изгледа врло дивно и Бачки српски православни владика г. Митрофан Шевић одредио је недељу 17. Септембра о. г. да је свечано освети и преда народу, коме је намењена. Срби из Сомбора и околине спремају се, да у великом броју иду у Сантово на освећење. Сад се још ради на том, како ће им се назидати школа и парохијални дом, да могу имати и редовнога свога учитеља и пароха, па ће онда лепо напредовати ова лепа нова српска православна општина.

— **Освећење Новосадске српске гимназије.** Српска гимназија у Новом Саду била је у тесној и незгодној згради па је ваљало подићи нову зграду, па су и за то купљени прилози у српском народу, а највећи прилог од 200.000 круна дао је велики добротвор српски Милош Бајић, те је из тих новаца подигнута веледепна гимназијска зграда, која је ове јесени довршена и учење је у њој отпочело. Та нова зграда свечано ће се осветити 21. Септембра о. г. као на имен дан Његовога Величанства нашега светлога цара и краља Фрање Јосифа I. Народни приложници, бивши ученици и пријатељи ове важне школе спремају се, да иду у Нови Сад и да присуством својим увеличају ту општу народну свечаност.

— **Нове дописнице са сликама.** Од недавна заведене су нове дописнице, које су украшене лепим и врло разним сликама. На тима дописницама не може се много писати, јер због слика мало остаје места за писање. Но те дописнице и нису за велико писање, него тек за обичне поздраве и за писање од мање важности. Српска књижарница Миловановића и Рајковића у Сарајеву завела је нове, особите врсте, дописнице. На њима су слике наших светитеља нпр. св. Ђурђа, св. Николе, св. Јована итд. а уз њих су штампани тропари дотичних светитеља. Те и такове дописнице су особито згодне за честитање свечарства или крсног имена, па пријатељ пријатељу кад не може лично да оде, он шиље ове дописнице, на којима већ стоји и лепо наштампана честитка: *Срећна крсна слава!* и свечарски тропар, испод чега ваља само још своју име потписати и предати на пошту. Ове дописнице издаје и продаје издавачка књижарница Миловановића и Рајковића у Сарајеву уз врло мале цене.

— **Племенито дело.** Српска православна општина у Панчеву прегла је, да подигне српске народне вероисповедне школе. Па пошто за издржавање таковних школа немају довољно фундације, морају на ту цел купити прилоге, па су г. Каменко и Паја Јовановић књижари Панчевачки даровали 10.000 круна а г. Тодоровић 2000 крупа и тиме најлепши пример пружили, шта треба и други да чине, па да постану прави родољуби народни. Тако ваља. Дела најречитије говоре и кад уста ћуте За њима нека пођу и остали родољуби, па ко капом а ко шаком, и школа ће се брзо отворити.

— **Награђена Србија на Парискоj изложби.** Познато је, да је на Парискоj светскоj изложби и краљевина Србија изнела на увид ствари из Србије, из којих се види напредак и просвета народа српскога. Та српска изложба у Паризу допада се сваком, и когод на изложбу у Париз дође, не пропусти и српску изложбу видети. Тамо је састављен одбор као суд, који прегледа све редом и досуђује награде онима, који награде заслужује. Тај Париски одбор и суд досудио је 220 награда Србима излагачима и тиме је и сву Србију високо одликовао, чему се и сав српски народ радује и Србији усрдно честита.

— **Нов народни празник у Србији.** Министар просвете у Србији издао је наредбу, да се од сад 11. Септембар као дан рођења краљице Драге слави као народни празник, и тај дан је први пут у понедељак 11. Септембра о. г. сјајно прослављен. По свима црквама била су молебствија и народ је из свију крајева брзојавно шиљао топле честитке својој милој краљици Драги; многи су путовали у Смедерево на славу, где се сад налази краљ и краљица; многи сужњи су помиловани и

пуштени из тамнице на слободу; и врло многи заслужни људи су одликовани орденима.

— **Карловачка митрополија.** Овога лета изишла је књига у Срем. Карловцима под насловом: *Шематизам* српске православне митрополије за 1900. годину. У том Шематизму се наводи, колико имамо цркава, манастира, школа, ученика и душа у целој митрополији, а то ће рећи код Срба у Угарској, Хрватској и Славонији. По томе имамо свега: 659 парохијалних цркава, 118 филијалних (т. ј. доданих) цркава, 69 капела, 715 парохија, 698 свештеника, 27 манастира, 31 протопрезвитера, 636 црквених општина, 1349 филијала и укупно 1,062.904 православне душе, од којих има 88,947 деце за школу, за које би требало да има више од хиљаде школа и учитеља, али толико немамо. — Уз ово ваља знати, да наши манастири имају преко 50.000 јутара земље, а народни фондови у Срем. Карловцима 7,858.823 форината новца, од којих се издржавају 6 владика, даје припомоћ Карловачкој и Новосадској гимназији, издржавају више девојачке школе у Новом Саду и Панчеву и даје припомоћ Сомборској, издржавају се учитељске школе у Сомбору, Пакрацу и Горњем Карловцу, за тим издају многе стипендије ученицима и даје трошак на друге народне ствари. Патријарх се српски издржава од властелинства, која му дају годишње око 300,000 фор. а седи у патријаршким дворовима у Срем. Карловцима. Све то скупа чини тековину народа српског у Угарској, Славонији и Хрватској, који чини за себе Карловачку митрополију и патријаршију српску.

— **Је ли добро прати ноге хладном водом?** Професор Др. Ханземан држао је скоро предавање о чистоти тела и о купању, па је том приликом споменуо и једну предрасуду, а то је, да многи мисле, да је шкодљиво прати хладном водом ноге које се зноје, јер да се на тај начин сузбија зној па проузрокује разне унутрашње болести. Овај професор лекар вели да је то предрасуда, него је истина, да је баш врло добро прати ноге хладном водом и да баш онај, коме се ноге зноје ваља да их хладном водом пере. Од тога прања нема бољега средства противу непријатног знојења, јер знојењем се гуле прсти и праве пукотине на нози, што проузрокује досадне болове. Хладном водом ваља што чешће прати ноге, а кадкад и са мало блага сапуна, при чему је најбољи онај од глицерина.

— **Лађа за пренос смрзнутог меса.** Енглеска има многе земље у Аустралији и велика богатства у корисним животињама, али је те животиње оданде врло незгодно носити, кад путовање траје по 2—3 месеца од Аустралије до Лондона. Зато су измислили, да животиње: волове, краве, овце, свиње итд. тамо у Аустралији закољу, па у леду из Аустралије у Лондон преносе. У леду се месо не квари, а не треба га ни хранити као живу марву, нити треба тога ради носити за марву многу пшћу. Зато су у Лондону направили велику лађу, која је тако удешена, да се у њој лако смешта сирово месо у леду, а и машине су намештене, које праве вештачки лед, те да увек имају за доста леда. На тој лађи носе из Лондона разну робу за Аустралију, а из Аустралије носе свеже месо а и друге ствари. Та је лађа 137 метара дуга, 16½ метара широка а 10½ метара дубока за товаре. У ту лађу може да стане 30,000 комада заклане рогате марве или 100,000 овнића, све у леду намештено. Осим тога та лађа још има места за 3000 тона (свака тона је 1000 килограма) разне друге робе. Тој лађи дали су име „Фојфшир“. Та је лађа при првој вожњи понела са собом из Лондона за Аустралију 9000 тона робе, а из Аустралије из Квинсланда и Селанда донела је у Лондон 95,000 закланих овнића, много свеже говеђине, 15,000 закланих питомих зецова, све у леду и 500 тона сира, пшенице, јечма и друге разне робе. То се наравно у Лондону по добре новце продаје, јер је Лондон горостасварош, па у њој нема доста ствари за живот, него се доноси из света, а Лондонлије шиљу у свет на продају разну робу, што се у њему готови, и — ето тако живе. Та велика лађа, пароброд, је својина Турнбула Мартина и друга у Лондону; то је богата трговачка кућа, јер само памет и богатство може тако велика дела чинити и још веће богатство, а и корист народу стварати.

— **Не скупљајте марке!** Ушло је у обичај, да кўпе у збирке разне поштанске марке, које су на писмима већ биле, па се ређе марке и доста скупо плаћају. То је лепа и корисна забава; али се ево доказује, да тај посао може бити и врло опасан, јер марке пролазе кроз разне руке, а многи их и пљувачком са језика лепе, те од болесних особа остају болесничке клице на маркама, па ко их узме у руке и опет даље језиком кваси и даље лепи, лако прими оне болесничке клице у себе и може да добије најтеже болести као што је сушица или јектика и друге. То су већ лекари покушајима доказали. Тако сад пишу новине, да је један војнички лечник

у Босни видео у једнога војника 300 марака, па их узео да види, јесу ли шкодљиве. Те марке је полио чистом дестилованом водом, па је онда ту воду, што је са тих марака спала, уштрцао у птице канарице и све су те канарице за кратко време добиле опаку сушну болест. Истина је дакле, да су старе и употребљене марке шкодљиве и опасне; а пошто те марке баш највише деца скупљају, то они најпре могу и страдати, зато је најбоље марке и не скупљати.

— **Кинески рат.** Кинеска влада није хтела, да умири своје боксере, који су се били дигли, да побију хришћане и протерају странце из своје земље, а боксери су се били тако осилили, да су убили у сред престонице своје Пекинга посланика немачкога цара. Тога ради су: Русија, Јапан, Немачка, Француска, Енглеска, Италија и Аустро-Угарска са својим војскама ушли у Кинеску, ударили и на боксере и кинеску војску, многе их побили, многа места освојили па су пре месец дана освојили и престоницу Пекинг, а цар и царица су побегли даље у Кинеску и моле сад ове велесиле, да изиђу са својим војскама из Пекинга, па да углаве мир, а Кинези не ће више никад дирати хришћане и странце; али је тешко веровати, да ће Кинези одржати реч, зато и преговори иду врло споро.

— **Енглеско-Трансвалски рат.** Рат у Јужној Африци, који се води између Енглеза и храбрих Бура у Трансвалу скоро већ годину дана, још се није свршио, него једнако траја. Енглези имају огромну војску, а Бури опет пре ће сви изгинути, него што ће пристати да изгубе слободу, зато рат непрестано тече и силна је енглеска војска изгинула и поболела се па и помрла, али ју је срамота, да маленим Бурима попусти, па је сад тешко прорећи, када ће се овај рат свршити.

МИЛИНА МИ . . .

Зелени се сва Рудина,*)
Сваки бријег и долина;
Сунце сија са висине,
Ја уживам од милине...

Милина ми чут' пастира —
У фрулицу — кад засвира;
Милина ми виђет' браве
Низ долове кад појаве.

Милина ме грли бајна,
Кад зорица сине сјајна;
Милина ме обавије
Јарко сунце кад огрије...

Црквенице Рудинске.

Милина ми виђет' море,**)
Долинице, зелен' горе;
Милина ми чут' славује
Кроз гајеве кад забрује...

Кад пјевају — ох! милине!
Мислиш трепте и планине!
А да како не би тако
Заиграло срце лако?!...

Све милине сада саме
Чувају ме од зле таме,
Напајају срце моје,
За то тако и срећно је.

Вук. Гаговић-Пивљанин.

*) Опутна Рудина то је племе, које се налази на северној граници Црне Горе.

**) С брда Херцеговог града може се виђети пред вече српско сиње море.

СВАШТИЦЕ.

Једна историјска јабука. Било је то нешто пре, него што ће се отпочети рат између Русије и Шведске, између руског цара Петра Велика и Карла XII. Шведскога краља (1700—1721. год.). Руски цар Петар Велики био је врло досетљив а и врло одлучан у свима својим радовима, па и онда, кад се шали. У то доба позове он у Москву све заступнике великих сила Европских к себи. Када су сви дошли, Велики Петар их уведе у једну велику дворницу (салу), која је била застрта са једним великим ћилимом, а на сред ћилима стајаше једна јабука.

Заступници виде ћилим и у сред њега јабуку, па нису знали, шта то да значи, па се чуђаху, снебиваху и погледаху један на

другога не знајући, шта ће то сад да буде. Тада ће Петар Велики рећи:

— Ево вам једне загонетке, коју ваља да својом досетљивошћу решите. Ето на сред ћилима јабука, па ко би је могао узети у руке, а да не стане ногама на ћилим?

Заступници (посланици) великих сила, да не увреде цара, покушаваху свакојако. Немачки посланик заиште штап, да јабуку дохвати; француски је искао уже, енглески удицу, али све узаман. Цар Петар им рече, да се јабука има само рукама дохватити и никако друкчије. И када му посланици рекоше, да то не може бити: тада се цар Петар саже, узе ћилим за ћошак и стаде га руком савијати као завијачу, све га је тако савијао, док није дошао толико близу јабуке, да ју је могао руком узети, па и узевши је, исправи се и рече ликујући:

— Као што сам ја сâм између свију вас ову јабуку дохватио и у руку узео, тако ћу ја и у будуће све своје непријатеље у своју руку добити и с њима по вољи владати!

Ово бејаше шала, али озбиљна. У ратовима иза тога, он је збиља своје непријатеље победио и положио снажан и чврст темељ величини Русије, која је данас једна од највећих и најсилнијих држава на целом свету.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Привредник орган савеза српских земљорадничких задруга излази у Загребу 1. и 3-четвртка сваког мјесеца. Цијена му је на годину 4 круне или 5 динара. Одговорни уредник: Пера Кристић, а штампа се у Српској Штампарији. — Овај лист је веома лепо уређен и особито лепе поуке, па и забаве, пружа нашим земљоделцима, па онда трговцима и занатлијама, те би ваљало, да га сваки ратар, трговац и занатлија држи и пажљиво чита, па ће се њиме много користити. Зато га и ми најтоплије препоручујемо. Листу је томе сад трећа година и ове године је досад изишло 17 бројева са врло одабраном садржном.

Извештај о раду управног одбора, књижевног одељења и одбора Матице Српске у год. 1899—1900. Извештај управног одбора има 50 стр. а онога другога одбора 126 стр. те по том цела књига ова износи 176 стр. и бесплатно се шиље свима члановима Матице Српске. Из ње се лепо види васколики рад управе Матичине у прошлој години.

Песнички зборник угледни производи српског, хрватског и страног песништва за школску и домаћу употребу саставио професор *Јован Максимовић* окружни школски надзорник са кратким теоријским прегледом песничких врста. — Под овим насловом у велико већ штампа и издаје књигу вредна издавачка књижарница *Пахера и Кисића* у Мостару. Оваке књиге ми у нашој књижевности нисмо до сад још ни имали, а потребна нам је као залогај хлеба. Зато се особито радујемо овом издању, које ће изнети до 50 штампаних табака а биће најукусније издање у српској књижевности. Цена још за сад није одређена, него ће се одредити, док буде готова, али се сад већ вели, да ће бити умерена. Ко жели имати књигу чим изиђе, нека се јави књижарници издавачкој и нека јави, жели ли је меко увезану или у тврде лепе корице увезану.

Прелом роман из наших дана од Милана Недељковића професора из Сремских Карловаца. Градиво за овај роман црпао је писац из живота Срба Војвођана и обрадио га је управо мајсторски, тако, да ће га сваки читалац у сласт читати. Књига износи 14 табака а цена је само 1 круна и 30 потура, у дивот увезу са златорезом стаје 3½ круне. Наруџбине се упућују издавачкој књижарници Пахера и Кисића у Мостару (Херцеговина).

1. РЕБУС.

Саставио: Влад. Трифковић у Сарајеву.

---

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставила: М. О. Пађ. (Далмација).

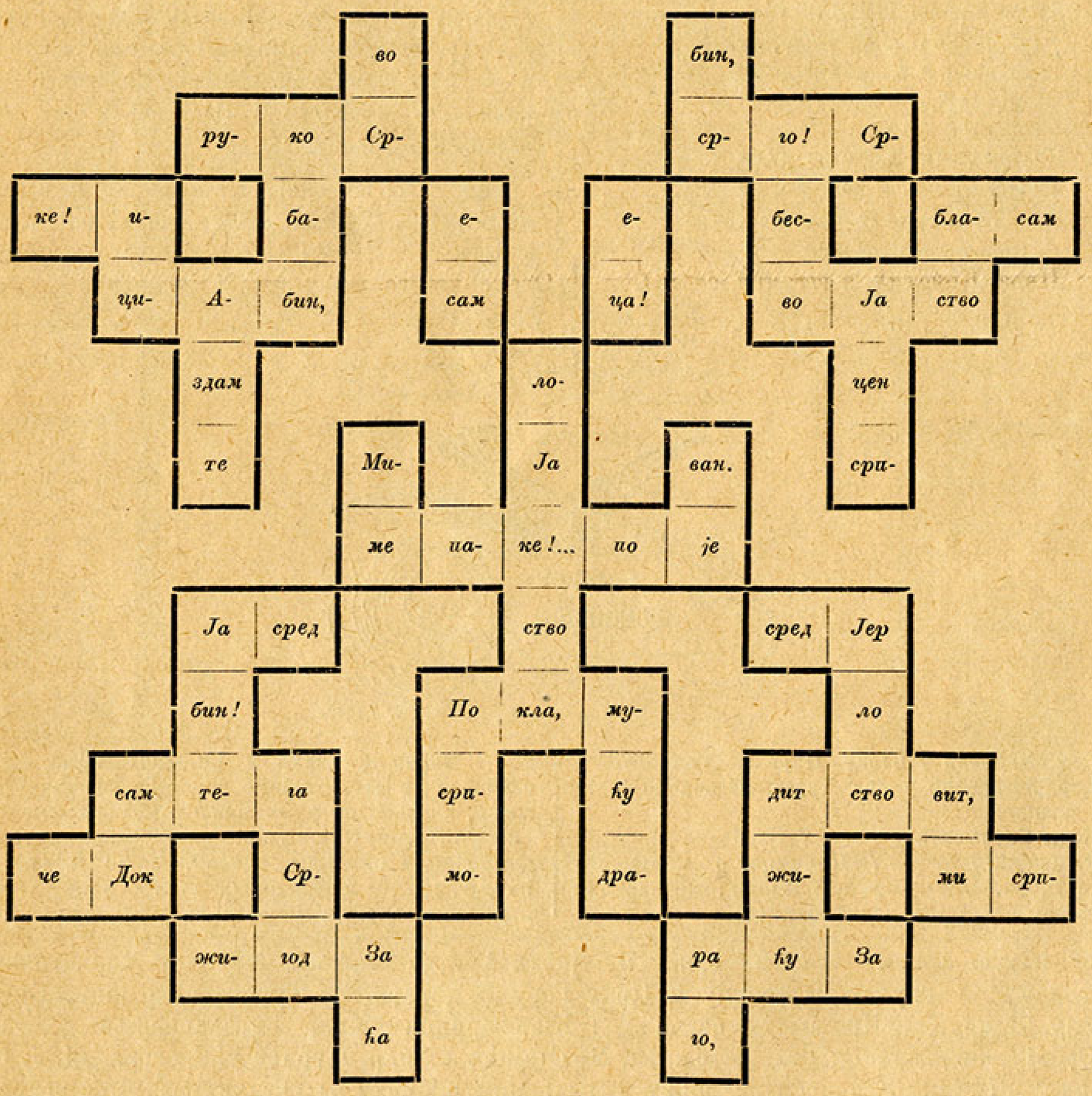

3. ЗАГОНЕТКА.

(Палиндром).

Саставио: Б. С. Цветковић у Земуну.

Спреда сам ти мек и бео,
Валда си ме већ и јео;
А страга сам зверка љута
Бегати ми мораш с пута.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе: **1. Ребус:** Не буди сваком лонцу поклопац; **2. Коњ. скок:**

Догод живиш увјек чисто
И опрано држи тјело,
Тако пази и на рубље,
На обућу и на одјело.

Не тек добро здравља ради,
Него удиљ и због тога,
Што спољашњост унутарњег
Ознака је и залога.

Правилно решили: Стака, Даринка и Ђорђе Борковић и Госпава, Јокица и Олга у Бос. Градишци: 1. 2. — Драгиња и Милан Гојковић у Д. Тузли: 1. 2. — Ђорђо Лазаревић и Арсен Јовановић у Д. Тузли: 1. 2. — Миливој Поповић у Суботици: 1. — Перо Манојловић и Ђорђо Видаковић у Вијељини: 1. — Драгољуб П. Цричевић и Мих. М. Милинковић у Шапцу: 1.

☞ Чије име није штампано, знак је или да му је решење доцкан стигло или да није правилно решено.

Сим. Мићевић у Стоцу. Није за „Голуб.“

Ђор. Лазаревић у Дол. Тузли. Слабачко је те није за јавност.

Неца Васиљевић у — —? Слабачко је.

Р. Клајић у — —? Причица о Колумчову јајету је добра, али смо је већ имали; остало нам је слабачко, а и доста нечитко писано.

Марко Ц. Ћирић у Ср. Карловцима. Ово су слабачке работе, особито она прва за онако велику жељу, па зато нису за јавност. — Тражене бројеве смо Вам двапут шиљали, па су нам враћени; и дописницом смо Вам писали, па је и она дошла натраг, јер не може пошта да Вас нађе. Означите нам тачно адресу, па ћете тражено одмах добити.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. ОКТОБРА 1900.

ГОД. XXII. Бр. 15.

ЛОТОС

НАРОДНА МУДРОСТ.

Обећање свето дуговање.

Од духана кућа пољувана,
Од ракије кућа поплакује
А од вина кућа је немирна.

О мој куме не уздај се у ме
Већ у Бога и у своје руке.

О старости рђаво оружје,
Жао мријети а мучно живљети.

„Народно Благо“
из Босне и Херцеговине.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КОГА НЕ СЛУЖЕ СВОЈЕ НОГЕ И РУКЕ, ЖИВИ КАО БОГАЉ, А НЕ ГОСПОДУЈЕ.

Онамо далеко од нас откуда се сунце рађа, у Азији, живи један народ, највећи на свијету. Народ тај, то су Кинези. И у њих има свијета свакојака: и мудрих и будала; и богатих и сиромашних. И у њих се мудри људи не лакоме, нити се поносе оним јем, што не може дичити човјека. Али је опет мало тих мудрих.

Тамо се у Кинеза углед не цијени по доброти срца, ни по оштрини ума, па ни по количини рада, него по одијелу. И пањ кад обуку у свилу и кадифу, клањају му се. Мислиш да је човјек птица, те ваља само да се шарени, па да га уважавамо.

Како се у Кинеза углед цијени по одијелу и по спољашности, то ће се тамо слабо и ко и отимати, да буде што паметнији, него ће се грабити, да буде шаренији. Богатији ред људи тамо се поноси много од сиротиње па за разлику од сиротиње себе назива угледним. Није томе реду довољно, што се од осталога свијета разликује и кројем тијела. Мука је тима угледнима, што их Бог не сазда друкчије од осталога свијета, па што не учини Бог труде се да учине сами.

У угледној кући тамо у Кинеза кад се роди женско дијете, од оног часа почињу му стезати на особити начин стопало, да не може расти. Од стопала оставе одвојен само палац на свакој нози, не стежу га. Стопало на тај начин уклупча се временом као стиснута песница, а палац онако одвојен израсте дугачак, те га после подвију под оно клупче од стопала. И да не кажемо, свако ће погодити, да човјек са тако наказним ногама не може ходити. А баш тамо у Кинеза и лежи угледност у томе, да женско не иде само, него да га воде дворкиње. Угледно женско при ходу мора у њих имати по двије дворкиње, које ће га водити.

Многи ће се у нас запрепастити на онако чудо. А ко да се не чуди чуду, како се људи силом богаље па још сматрају то за угледност. Које женско угледнијег рода нема у Кинеза онако убогаљене ноге, не може се удати у угледну кућу, јер јој нису пристале ноге за таку кућу.

Ко се не би томе чуду чудио, чудили би се ми њему. Али и од тога чуда има веће. Онамо у Кинеза убогаље ноге да би се дали дворити, а у нас има свијета, да се даје дворити и крај здравих ногу и руку. Жалосно је а није смијешно, кад се види, да се двори кљасто и богаљасто; а смијешно је и зазорно, кад се

види, да се здрав и читав човјек даје дворити.

Кад се хоће у нас да каже, да нѣко господски живи, онда се вели, да не мора онај да устане ни кад хоће воде да се напије. Ако би то било нѣшто добро и лијепо, и нѣшто господски, онда би кљасти и богаљасти највећа господа били, јер њих морају да дворе.

Ружно је и оно и личи, како је у Кинеза, што се многи стиде радити. Има их који мисле, да је угледно не радити. А то не само да није угледно, него је и стидно и грјешно. Што год се не подудара са здравом памећу и са мудрошћу, простачки је. Простачки је а и зазорно дати се без невоље дворити.

Руке су човјеку дате, да се хвата рада; ноге су човјеку дате, да га носе раду. Ко се ма у чему служи туђим рукама и туђим ногама, а могао би својима, тај живи као богаљ, што није завидно. Оно је највећи господин, који ни од кога не зависи, него у свему сам себе дворе. Своја је дворба најбоља угодба себи, а туђа рука сврaб не чеше. Није ближи господству ни угледности, него је ближи кљастима и богаљастима, и грјешницима, ко се без невоље даје дворити. Што човјек не може сам да стигне да уради, мора узети помоћи. И у томе нема зазорнога. Грешно је и погрјешно, кад ко ни самог себе не ће да служи, а о другом раду ни да се не говори.

Што је човјеку мање у животу потребно туђе помоћи, то је он све више свој, и све слободнији и независнији; а што му више помоћи треба, тиме је све тежи роб, јер је везан за туђу ћуд, и за туђе руке и ноге.

И тако и робује, и чини гријех, и пред мудрима и разумнима постаје зазоран, ко крај својих здравих без невоље узајмљује туђе руке и туђе ноге. А од својих руку и од својих ногу бољих слугу нема. Није господски ни угледно, него је простачки и грјешно ко се за све даје дворити и служити.

Кога не служе своје руке и своје ноге, ма биле оне и здраве, богаљ је онај.

„Привредник.“

НАЈСЛАЂЕ НА СВЕТУ.

(Једном полетарцу голубану.)

Знаш ли, шта је, мој голубе
Најслађе на свету? . . .
Ти, догод си тако мио,
И у првом цвету;
Док си ведар, весео, чио,
Ко птица у лету;
Док си добар, и док слушаш
И маму и тату,
И док љубиш као сада
Сејкицу и брату.

Београд.

Чика Васа-Љубисав.

МИЛОСРЂЕ И ЗАХВАЛА.

За српску младеж написао: **Јов. Уд..ки.**

Све је на овоме свету Бог створио. Он се за све једнако брине. Како чува и пази човека, тако исто чува и пази птицу и свако друго створење.

Беше ружно време. Ветар јаки дуваше и свом својом снагом обараше лишће са дрвећа, које је већ жутити почело. Небо беше натуштено густим облацима, из којих тек што не беше киша потекла. Настала већ јесен.

Како је ономе путнику, који забаса у незнан свет, где нема нигде свога, па још на овакоме времену? Веома му је тешко. Тада се узда само у милост Божију и нико му други не бива у помоћи, до ли Бог.

Помислите, како је птици, јадници, која је од свога милога јата заостала, које је весело отишло у топлије пределе, а она, тужна, јадна, на овакоме времену сама самцата остала? И птица је створ Божији и за њу се брине Бог и њојзи Он притиче у помоћ.

Јадна, једна ласта беше премлада; летећи, криоца јој се брзо уморише, те од умора силна паде, тражећи својој беди и невољи, својим тужним цвркутајима заштите и помоћи. Бог не хтеде да ова сиротица тако угине.

Туда прође добро дете Рајко. Тужни цвркутаји ластини до уха му допираху. Сажали му се и учини милосрђе. Узме ту птицу сиротицу и однесе је својој кући. Рајко настојаваше, да му ласта дође к себи. Бога мољаше, да јој крила и ноге ојачају, како би му ласта могла скакутати, полетити и зацвркутати. Брижљиво је тимарио, хранио и појио, само да му се очили. Рајко учини милосрђе, велико милосрђе.

За неколико дана, ласта по топлој соби Рајковој скакуташе, крилима лепршаше и весело цвркуташе. То јој беше захвала.

Рајко се тој срећи јако радоваше, па стога топло благодари милостивоме Богу, што му жељу испуни. Ласту не хте пустити од себе, желећи је сачувати од зиме.

Наступила је и зима, али така јака зима, да је ко ретко памтио таку зиму; али ласти беше добро, јер топла заточишта и заклона нађе код Рајка. Истина, — не беше јој тако добро, као што би јој било међу својим јатом, где би у слободи летела и Бога песмама својим славила; али она опет се осећаше радосна и весела, па је стога весело и цвркутала, а то јој беше захвала.

Рајко се целе зиме с ластом радо забављаше код топле пећи, посматрајући снежно белило и непрестану вејавицу и пркосећи јакој зими. С ластом је увек јео, с њоме се играо, с њоме је и спавао, па и Богу се молио, а она му је само цвркутала, а то јој беше захвала.

Дође и пролеће бајно. Црви, кукци и пужеви промилише, лептири залетеше а пчелице зазујаше. Све се радоваше пролећу. Цвеће процвало а дрвеће се одело зеленим лишћем, а у томе зеленилу птице се весељаху извијајући песме славопојне Богу. Ласте, коси и славуји повратише се. — Дивно ли је то пролећем!!

Знао је Рајко, како би њему тешко пало то на срце, кад би био непрестано затворен у соби? Не би се могао са својим друговима проиграти, не би могао ту бајну пролетну лепоту уживати, нити осећати мирис пролетних цвстића и сјај угодних сунчаних зракова. Па је увидео да му се и ласта тако осећа, пусти је, да и она са својим

другарицама ужива слободу. Рајко опет милосрђе учини.

Ласта се вину у вис своме јату жељеноме радосно цвркутајући. Из цвркутаја јој могао си разабрати речи:

У слободи бити,
Највећа је срећа!
У слободи с' живот
Прави тек осећа.

Из захвалности свила је себи гнездо чело прозора Рајкова, те га је својим цвркутајима раним јутром будила. Рајко је рано ранио, наслађивајући се слушању ластиних цвркутаја. Она му је цвркутала, а то јој беше захвала.

Ласта беше и спаситељица Рајку и његовим родитељима. Једнога дана букне јака ватра из димњака. Ласта то спазивши, дотле улеташе и излеташе у собу и из собе, док Рајко и родитељи му не изиђоше, те спазивши ту опасност, за рана јој пут спречише, те ватру угасише. Тиме се ласта показа захвална.

Тешко беше прве јесени растати се ласти с Рајком а и Рајку с ластом.

Много је година ласта од Рајка одлазила и натраг му долазила.

Једнога пролећа, већ се све повратише ласте а Рајкова још не. Остарела беше већ, па јој тешко и мучно пало летење. У касније време угледа је једном Рајко у своме гнезду, али не веселу но тужну. Кад угледа Рајка полети му, да јој опет у помоћи буде. Залудно заузимање Рајково беше, да опет ласту окрепи. Дође јој конац живота. На крилу је Рајковом свиснула и још му једном зацвркутала, а то беше последње јој хвала!

Ох, како беше Рајку жао за ластом! Од силне жалости и сузе му капаху. Нема ласте, која му је тако вредно врт чистила од гусеница! Нема ласте, која га весељаше својима цвркутајима и којима га је јутром раним будила! Неста ласте, — неста тога! Све то ласта Рајку чињаше из захвале, што он према њој велико милосрђе учини.

Зато што ласта беше Рајку захвална, сахрани је у своме врту. Гроб јој засади разним мирисним цвећем, над којима летаху лептири и пчеле, па и ласте долажаху на гроб те захвалне ласте где тужно цвркутаху вијући песме тугованке и због тога, Рајко назва свој врт: „Ластавичњаком“.

* * *

Чини добро било кому драго, то је Богу и мило и драго!

Помози невољном па ће и теби Бог!

Захвалност је највећа и најлепша плата за сваку муку и труд!

Захвали на љубави ма и најмања била!

Митровица, 1899.

ЛУКАВ МОРНАР.

Неки капетан на броду седео је на палуби и чекао је, да му се донесе кава.

Напокон ступи морнар и упита га: „Господине капетане; ако неко зна, где је ствар, је ли та ствар изгубљена?

„Бенасто питање“, рече капетан, ако ти знаш, где је ствар, онда не може бити изгубљена“.

„Тако, то ми је врло мило“, рече морнар, „то онда и ваша сребрна кашика није изгубљена. Ја знам сасвим поуздано где је. Мени је случајно пала у море“.

Загреб, 1900.

С немачког:
Душан Ђермановић-Аћимов, гим.

У ЦРНОЈ ГОРИ.

Ао! Боже силни, свети,
Чудне ли су те врлети,
Што их, вјечни Боже створи
У јуначкој Црној Гори!

Чудна ли су кршна брда,
Чудне ли се ст'јене виде,
Што се плавом небу пењу
К'о мисирске пирамиде!

Још чуднији ти орлови
Црногорци — витезови!
Што кроз кланце тврде, свете
К'о змајеви љути лете!..

Што врлет'ма лако хрле,
Што их љубе, што их грле,
И у миру и у боју
Баш к'о чедо мајку своју.

Сваки исто к'о стријела,
Сваки као мућа врела
Тако жесток, тако чио!
К'о им не би завидио!..

Ао! Боже силни, свети,
Чудне ли су те врлети,
Што их, моћни Боже, створи
У тој српској Црној Гори...

Црквице Рудинске. **Вук. Гаговић-Пивљанин.**

ТОПЛА МОЛИТВА.

У малој собици на углу два зида висаше упаљено кандионце пред св. иконом, која по својој спољашњости показиваше своју дубоку прошлост. Пред њом стајаше непомичан кип са подигнутим очима и скрштеним рукама — то беше мали Воја.

Пре легања, пре јела, пре поласка у школу; после устајања, после ручка и вечере, он увек беше пред св. иконом, јер му покојни отац и остарела мајка причаху, да им је та икона једном живот спасла, да им она кућу чува. Са подигнутим очима и шапатом уста стајаше мали Воја све донде, док молитве своје не очита. У том се положају виђао врло често. Сем тога, Воја беше навикао, да чим из школе ступи у своју авлију викне одмах:

— Мајко, мајчице! — и кад чује:

— Ево ме сине мој! Дете слатко! — он одмах притрчи руци, па онда оставља своју торбицу.

Беше четвртак. Тога дана време беше не може бити горе — права јесен. Воја и ако беше нешто уморан од школског рада, нешто суморан од рђавог времена — опет не заборави свој лепи обичај, јер чим уђе у авлију повиче:

— Мајко, мамице!

Али одзива материног не беше. Њега то не узнемири, јер мишљаше или је заузета послом па није чула, или је где год у суседству, зато понови још јаче:

— Мамо, мајчице!

Опет не беше медног одговора. Њега то узнемири те брже отрча у собу да остави торбицу. Кад тамо, он стаде као укочен, јер му се поглед заустави на болесно материно тело које лежаше у кревету — баци торбицу.

— Мајко, слатка мајко! Шта ти је хранитељко моја? Где те боли преслатка мајко?

Све то мали Воја изговори брзо, јецајући и пролевајући бисер зрна из очију.

— Не бој се сине! Не плачи, добро дете моје! — зачу се потмуо и изнурен глас из болесних груди материних.

— Моли се Богу сине за себе и мене! Онај, који даје болест, Тај даје и здравље.

Ове умиљате речи беху у неколико мелем рањеном срцу Војином.

— Ено сине! — продужи мајка, пружив руку ка икони. Оно је наша браниteљка и хранитељка! Она нам је увек била у помоћи! Дању, ноћу и у свако доба, она прима топле молитве и спасава онога, који јој се моли. Зато и ти сине моли се њој за себе и мене. Немој сине да плачеш, јер Око, које све види, види и нас. Ум, који све зна, зна и наше муке и патње! Зато ти опет велим сине слатки, моли се за спас твој и мој!

Ове мелем речи једва беху изговорене, јер истицаху из дна душе, праћене дубоким уздисајима.

Воја се од тог доба не удаљаваше од кревета материног а погледи му беху час на бледом и изнуреном лицу а час на св. икони, која бејаше над главом материном. Сваки узвик материн: „јао, ах!“ беше за њега већи удар од грома.

Једног дана беше матери много горе но обично. Она не знађаше за себе, јер беше у бунилу и не познаваше ни свог јединца, који јој беше увек пред очима.

— Мајко, мајко! Хоћеш ли тн штогод да једеш? — упита Воја.

Али одговору се није ни надао, јер материна уста беху слепљена а очи затворене. Једини знак живота беше плитко дисање.

— Ох Боже, добри Боже и ти св. иконо! Буди мојој мајци у помоћи! Спаси је од ових великих мука и невоља! — отпоче Воја своју топлу молитву а низ образа му цурише поток суза из очних извора, те орошаваше материне бледе руке, које благосиљаху и миловаху доброг Воју.

— Боже, Боже слатки и милостиви! — продужи Воја јецајући и гледајући у св. икону — смилуј се Боже на нас грешне! Опрости Боже свима и матери мојој све грехе и ослободи је ових мука! Буди нам, преблаги Боже, у помоћи како увек, тако и сада а ми ћемо и од сада бити благодарни хвалећи и молећи се имену Твоме.

И смилова се Бог на овакву топлу молитву, јер се Воја и пре мољаше Богу док му мајка Беше здрава. Чим он сврши своју молитву и обриса лице — материне се очи отворише и она угледав га прошапута:

— Сине мој! Шта радиш?...

— Ето, слатка мајко! Таман сврших молитву своју и ти се пробуди.

— Ах, како ми је нешто лако! — продужи мајка.

— Ако само тако потраје, хвала милостивом Богу, опет ће те моје очи гледати, сине мој слатки!

Војино се лице мало изведри. Његове се очи мало избистрише а срдашце задрхта од радости.

— Мајко, слатка мајко! — отпоче Воја — за све време твог боловања молио сам се Богу и св. икони нашој да ти буду у помоћи и да те ослободе тих мука и невоља.

— Слатки сине! Добри сине! Ти си ме увек слушао, па и сада си ме послушао и молио си се Богу за моје здравље! Твоја је молитва била исти-

нита, топла молитва, зато је Бог и примио, те је мени данас много лакше. Оди сине, да ти мајка зато благодари!

И дохвативши га и загрливши руком, обасипаше га топлим пољупцима и облеваше врелим сузама.

Благо њему!

Зајечар. **Дим. А. Пејовић.**

БУБЕ ГРОБАРИ.

Цртица из природописа.

Широка Божја природа препуна је разних створова којима се човек диви, и које проучава да их позна и дозна, нашто су на овоме свету.

дужа и мрежаста, и са тима управо и лети, а она тврда крила су само заклопци за ова друга. Уста су им чврста ждрела, којима гризу. На ногама имају по пет чланака и особито су им стражње

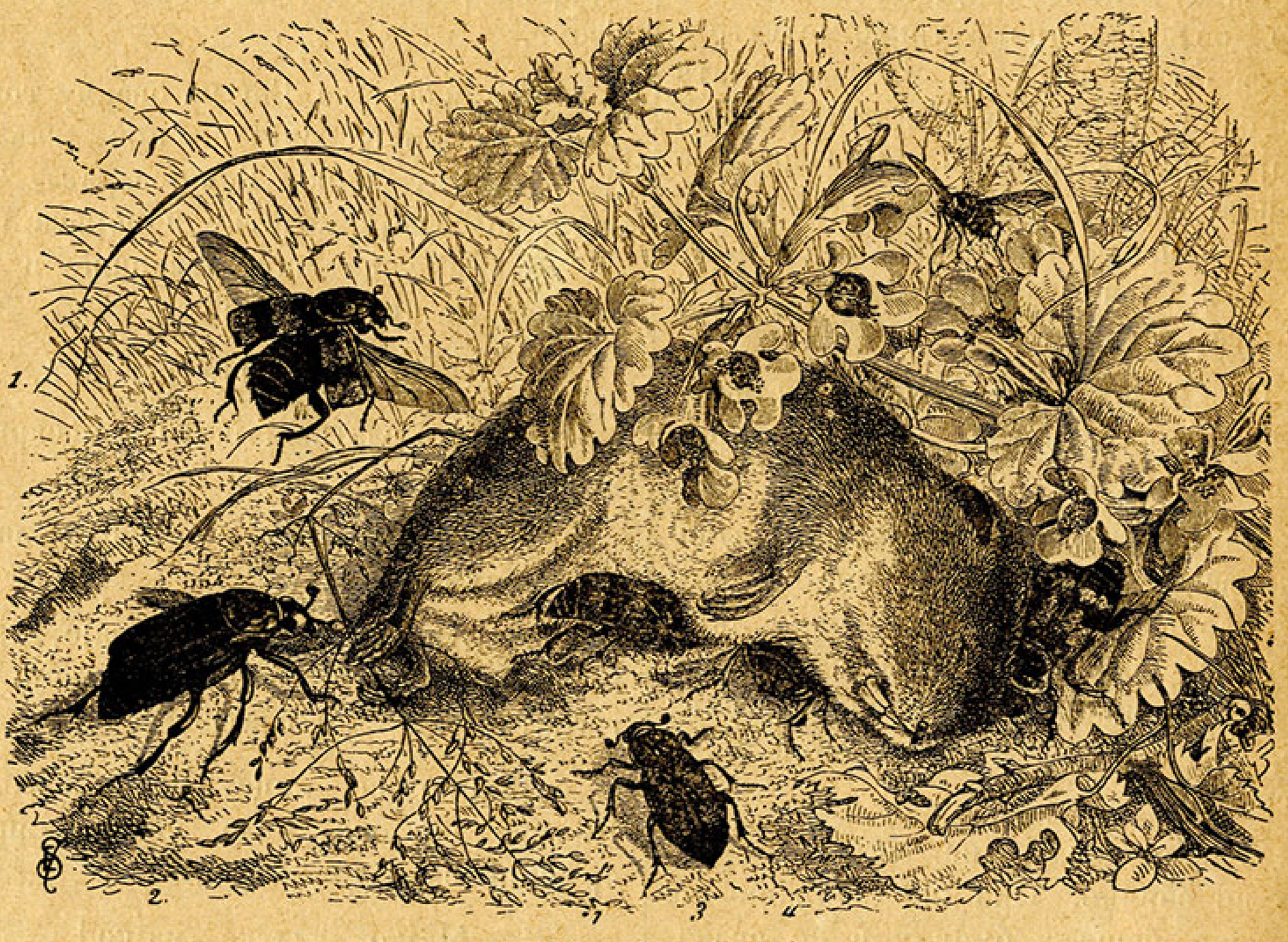

БУБЕ ГРОБАРИ ЗАКОПАВАЈУ МИША.

Тако су дивљења достојне и оне бубе, што се зову *гробари*, и са којима ћемо овде да упознамо наше читаоце.

Гробари су бубе осредње величине, нешто мање него нпр. бубе кокице; имају четири крила, од којих су горња два тврда и краћа, а долња два су ноге јаке и широке, да њима могу копати и земљу избацивати. Све ове бубе су по том важне, што оне по више у друштву иду и траже које какве стрвине нпр. мртва миша, жабу, змију или друго што, па чим нађу, оне испод њих копају јаму као раку и у њу

затрпају нађена мртва миша, жабу или змију. Те су бубе зато и добиле име *гробари* или *стрвокопци*, што они као гробљари на гробљима копају раке и закопавају мртве животиње. У те тако закопане животиње носе тада гробари своја јаја, из којих се излегу ларве или црвићи, који се хране месом закопане стрвине и живе у њој све дотле, док се не учауре као оно свилене бубе. Из чаура по том изиђе потпуна нова буба, која после живи и ради као и њени стари. Тако се ове бубе старају за своје млађе као год људи за своју децу.

Ове бубе не само да не чине људима никакве штете ни пакости, него су им још и од користи тиме, што стрвине закопавају, да се на земљи горе не усмрде и да смрадом својим не трују ваздух, а њиме и људе.

Осим тога, ове бубе показују да имају и разума. Ако нпр. нађу повећу стрвину, па их је мало и не могу да је закопају, оне тада иду па доведу још другова и другарица, па се онда слошке лате посла и изврше што су наумиле. Тако прича један природњак, да је једном обесио мртва миша на неки штапић, па је посматрао, шта ће сад радити гробари. Кад су гробари дошли и видели, да је миш високо и да га не могу да скину, а они се онда слошке лате и поткопају штапић, на ком је миш висио, толико, да је штапић морао пасти па је наравно и миш с њим пао на земљу, а гробари га одмах дочепају и лепо закопају. И тиме су гробари доказали, да су заиста паметне и разумне бубе.

Ових гробара буба има више врста, али је понајпознатији онај гробар што преко црних крила има два жута појаса, а на грудима се светли као златан. Има га свуда, а особито по буковим шумама. Ко у шетњи наиђе на мртва миша, жабу или змију, нека их само преврне штапом, па је лако могуће, да под њима виде ове гробаре, како вредно и сложно раде. Тада их може изближе посматрати и боље их познати, а то и заслужују ове вредне и корисне животињице.

БОЖЈА СЛАВА.

Село сунце за врхунце,
К земљи лети тихи сан,
Ситне звезде небом језде,
Сав небески трепти стан;
Свака звезда жаром сева,
Васелена сва одмнева
Славом твојом Боже мој!

Када зора иза гора
Раном росом мива цвет,
Тад с' и жарко сунце дигне,
Да огледа овај свет —
И све што је ту на броју
Слави само славу твоју
Добри Боже мој!

Када громи загроморе:
Дрхће, стрепи нарав сва,
А кад муње шикну небом:
То је свемоћ. Боже, тва;
Небо, земља, море, пуци,
Јесу моћној твојој руци
Као ветру прах.

Не може се то изрећи
Колика је Божја моћ,
Слаб је човек а да умом
До те тајне може доћ';
Па још когод Божја дела
Да понизи до пепела...
— Чисто ме је страх!

Црнко.

НЕВИН — ОСУЂЕН.

Написао: **F. J. Holly.**
С немачкога превео: **Воја Р. Младеновић.**

1. Спасен.

Удова Ајрих становаше у скромном сеоцу Н.... Имађаше само једно дете — четрнаестогодишњега Јована.

Јован беше добродушан и ваљан -— једна радост материна живота. И поред све своје младости помагаше он већ својој мајци у зарађивању намирница и доносаше кући понеки грош који је поштено зарадио.

Једнога дана имаше он да однесе неку вест у оближњу варош, брзо и тачно испуни тамо своју дужност, па се враћаше кући весео са мале награде за свој труд.

Наједанпут му допре до ушију гласна цика.

Јован успори кораке и прислушкиваше у правцу, одакле долазаше тужан глас.

— Псето — гунђаше он сажаљиво, — сирота животиња мора да се налази у страшној невољи и страху, иначе не би тако тужно урлала. Да видим какво је то зло.

Брзо похита дечак месту, одакле глас долазаше. И заиста ускоро виде да му се сумња обистинила, нешто у страну од друма, наиђе на једнога сељака, који хтеде да убије младога пса. Претећи замахнутом мотком стајаше човек пред сиротом животињом, која се привезана ужетом за једно дрво, отимаше у самртном страху и хтеде дрхтавим, тужним лајањем да пробуди сажаљење у сељака.

Јованов долазак и учтив поздрав скрете пажњу овога човека са свирепога предузећа.

— Зашто хоћете да убијете то псето? — упита дечак гласом који дрхташе од сажаљења.

— Што ми више не треба, у скупо је време са свим излишан онај, који се храни, а не доноси никакве користи.

— Али ипак он Вам чува кућу?

— Са свим је непотребно. К нама, слабо имућним људима, не долази лопов.

— Па он Вас развеселава својом привржѐношћу и верношћу — говораше живо Јован само да би придобио сељака. — Погледајте само како Вас верно и понизно посматра, како цичи и дрхти од страха.

И заиста уплашена животиња — то беше леп домаћи пас — имађаше дирљив изглед; велике бистре очи беху са дирљивом молбом управљене на сељака, тресући се и ударајући кудравим репом о земљу допузи сагнут до својега господара и кевћући као да га мољаше, да га поштеди.

Али сељак врћаше одлучно главом.

— Та мени је жао што морам убити животињу — вајкаше се он — али не могу друкчије. Ја сам сувише сиромах, да држим пса.

— Можда ће га узети неко други — заузимаше се поново Јован.

— Случајно не ће.

— Јесте ли већ распитивали?

— Разуме се.

— И нико не ће да се сажали на сиротога пса?

— Нико.

Јован уздахну дубоко.

Ах, да нису они сами тако сиромашни! Како би онда радо примио пса! Али овако се не могаше усудити да поведе ту животињу кући.

Бистре сузе напунише очи осетљивога дечака при овом премишљању. Али треба ли ипак да покуша? Треба ли . . . ?

У истом тренутку подиже сељак поново мотку и хтеде нанети смртни ударац псу који скочи уплашено и као неко који тражи помоћи, потрча Јовану и приљуби се уз њега.

Такву жалост не могаше дете гледати, срце му се препуни сажаљењем и заборави сва премишљања. Обема рукама задржи подигнуту руку сељакову и са сузама мољаше:

— О, не убијајте га, мили човече! Ја Вас молим не убијајте га!

— Пусти ме — викну љутито овај. — Што мора бити, нека буде одмах!

— Не, не! — јецаше уплашено Јован не пуштајући руке тежакове. — Дајте пса мени! Ја ћу га повести са собом.

— Ти?

Он развуче нарочито ову реч и баци један поглед који много казиваше, гледећи дете у сиромашним хаљинама.

— Да, ја ћу повести псето к нама. Мајка га не ће зацело одбити и мене карати, што сам то урадио.

Сељак му махну главом у знак одобравања његове намере.

— Добро — мишљаше он при том. — Ти ћеш псето добити, а ја се сâм радујем, што га нисам морао убити.

— Хвала, хвала — муцаше Јован.

— Али још ти ово кажем — настави сељак вишим тоном — ако твоја мајка не усте ову животињу, не ћу ја с њом никаква посла више да имам.

— Разуме се.

За време последњих сељакових речи Јован се већ занимаше с псетом одрешивши га од дрвета.

Животиња стајаше узбезекнута за један тренутак, као збуњена новим, изненадним обртом ствари. Али тада разумеде шта се догодило, па се, опијена од радости за своје спасење, најпре снажно стресе и за тим скакаше као помамна око дечка. Готово га хтеде оборити многим миловањем.

— Полако, полако, мало лакше... бранаше се Јован замуцкујући, јер не знађаше како да назове пса,

— Он се зове Неро — поможе му сељак.

— Неро! — опомену га одмах Јован. — Неро, ходи, ходи! — Па поглади животињу по глави и леђима, поздрави са неколико захвалних речи тежака, што му је уступио пса и похита одатле.

Неро погледа један тренутак плашљиво на својега ранијега господара, па онда потрча за дечком гласно и весело лајући. Он скакаше као бесан око дечка не могав се смирити од радости и указивања привржености.

Приближујући се кући, Јован беше нешто немиран и уплашен. Шта ће. ако мајка отера новога љубимца и пријатеља? Ако њега изгрди због самовољнога поступања?

— То она не ће учинити, јамачно не — тешаше дечак сâм себе. — Кад јој све испричам, кад јој кажем како је једна животиња стрепила и цикала, како се ужаснула од смртнога ударца, кад погледа у очи верној животињи — не, не, тада не може и не ће да је не прими.

Тако и би. Удова Ајрих избуљи очи кад јој дође Јован са својим пратиоцем. Али ипак се не хтеде противити молби својега детета, да сме задржати пса.

Неро остаде дакле код Јована и ускоро посташе они нераздвојни другови. Дечак би поштено поделио свој комадић хлеба са четвороножним пријатељем кад би дошла невоља, а овај му враћаша љубав много већом љубављу. Не може се замислити привржења животиња, него што беше Неро и кад Јован наскоро после онога догађаја ступи у службу на Ерленхофу — оближњем властелинском добру — дође

за њим и Неро и остаде ту као дворско псето.

Јован се осећаше у својем новом положају врло добро: поуздан, вредан, весео и окретан, стече он брзо потпуно поверење својега господара и управника, те тако бејаше дечку и Неру са свим по жељи.

(Наставиће се.)

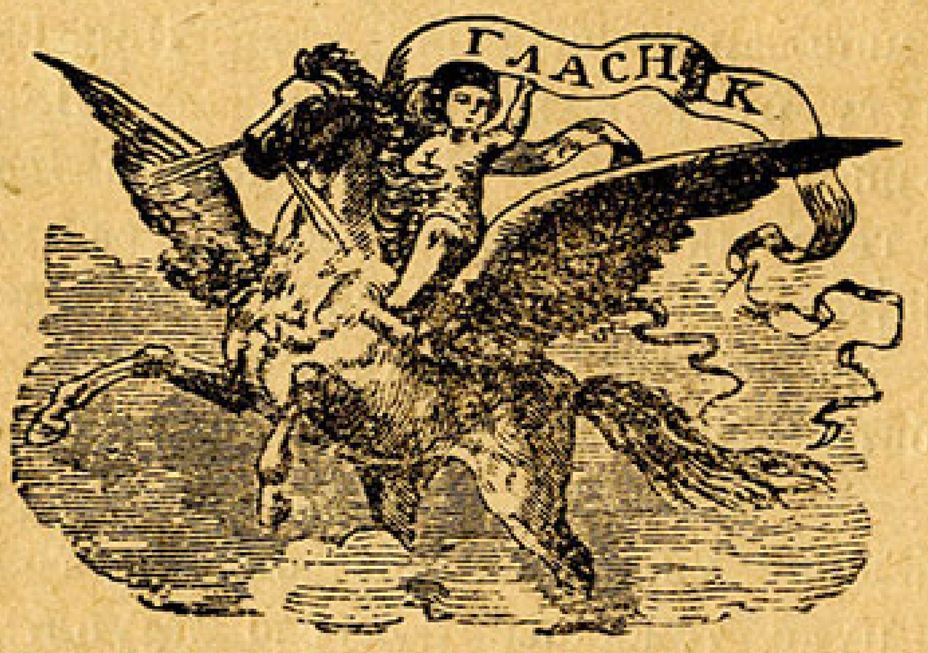

— **Нови народни добротвори.** У недељу 10. Септембра о. г. умрьо је у Новом Саду **Васа Јовановић-Чича** у 73. год. живота свога, а сутра дан је предат матери земљи уз пратњу многобројнога народа. Покојник је завештао Новосадокој гимназији 160 јутара своје земље у Тителу у вредности од 100,000 круна и тиме постао један од највећих добротвора Новосадске српске гимназије. Покојни *Васа* је био 1848—1849. године царско-краљевски оберлајтнант и рођени брат чувеног јунака српског и војсковође 1848—1849. год. Захарије-Чиче Јовановића, који се јуначки борио за српска народна права.

Недавно је преминуо у Сентомашу ондашњи грађанин **Андрија племенит Сарић.** На самртној постељи умолио је своју стару мајку, да после његове смрти а у његово име приложи српској гимназији у Новом Саду 4000 круна. Стара мајка је саслушала молбу свога заиста племенитога сина и спрема се, да што пре положи Новосадској гимназији 4000 круна. — Нека је вечна слава овако врлим родољубима народним, који ни на самртном часу не заборављају свога милога народа!

— **Матица Српска.** Матица Српска је одржала своју главну скупштину 31. Августа о. г. Та је скупштина примила извештај свога управнога и књижевнога одбора, утврдила прорачун за нову годину и изабрала нову управу. Она је изабрала и питомце, који ће уживати штипендије из фундација којима Матица Српска управља. Но најважнији је рад ове Матичине скупштине то, што је донела закључак, како да се у будуће издају Летопис и књиге за народ. До сад је Летопис излазио свака три месеца, те су чланови добивали по 4 књиге годишње; од сад ће пак Летопис излазити шест пута годишње; у њему не ће бити сувише дуге ствари, него такове, које би се највише у две књиге свршиле, а уређиваће се Летопис тако, како ће много већма задовољити сав српски народ и да му буде права омиљена књига, пуна разноврсне поучне и забавне садржине, а свака књига ће имати 7—8 штампаних табака.

Од *књига за народ* излазиће такође по шест на годину и од ових шест, три ће бити забавне а три поучна садржаја. Осим тога Матица ће издавати и *календар* са сликама пун сваковрсних потребних обавештаја за практичан живот и пун корисних поука.

Све *Летописе*, *књиге за народ* и друга своја издања добиваће чланови Матице Српске бесплатно, а они, који нису чланови могу се претплатити и то за свих 6 Летописа са 6 круна, а за свих 6 књига за народ 1 круна, за све пак заједно 7 круна на годину, те ће претплатник за 7 круна имати 12 лепих и добрих књига.

Оваково издавање својих књига отпочеће Матица наша од нове године и ми најтоплије препоручујемо народу нашем, да се на Матичина издања претплаћује па да за мале новце добије готово гомилу ваљаних књига. Имућнији људи могу се уписати за чланове и плаћају за то 100 круна једанпут за свагда и тада добивају до год су живи сва Матичина издања бесплатно,

— **Освећење цркве у Сантову.** Нова српска црква у Сантову освећена је у не-

дељу 17. Септембра на најсвечнији начин; осветио ју пак владика Бачки г. Митрофан са 3 проте 2 ђакона и 15 свештеника. Народа је било веома много, а време управо дивно, као да се и сама природа радовала овом узвишеном чину. Нова Сантовачка црква је велика и веома лепа, а сазидана је из добровољних прилога, који су скупљени по народу српском и стаје пуних 40,000 круна Хвала и слава нека је дарежљивом народу српском на овој племенитој задужбини!

— **600-годишњица Отоманског царства.** Дана 9. Септембра о. г. навршило се равно 600 година, од како је установљено Отоманско (Турско) царство. Тога је дана 1300. године *Осман I.* син Ертогрула добио од Селџучког владара Алаедина краљевски чин и објавио своју независност. По имену *Осман* почели су се звати Османлијама или Отоманцима они народи, које је он покорио, па тако то име остаде до данашњега дана.

— **Нова мода у Паризу.** Од некога доба иду у Паризу отмене и богате госпође у шетњу са псима, а одело им је свагда онако као што је боја у псета које води са собом. Са својим псима иду и у дућан па бирају материју за хаљину баш онаке боје какво им је и псето. На то сад и трговци пазе, па наручују штофове према псећој боји и творничари такове праве. Ако госпоја не може никако да нађе штофа према боји свога псета, она онда купи штоф за хаљину по свом укусу; али онда тражи и купи псето такове исте боје, какве је хаљина. Девојке најрадије носе смеђу боју. Ако жена остане удовица, онда одмах купи црно псето, па да своју тугу још и увелича, веже свом гарову и црн вео (шлајер) око врата. — Ето, докле је дотерала луда мода.

— **Перзијски шах у Београду.** Још пре пет месеци кренуо се из Перзије цар Перзијски *Музафер-ед-Дин*, да походи Европу и у њој најсилније владаоце. Перзија је у Азији велика и моћна царевина, којој је престоница *Техеран*, у којој седи цар, што се перзијским именом каже *шах*. Уз то му се додаје титула: син сунчев, брат месечев и цар над царевима. Он је прво походио цара руског као свог највећег пријатеља у Петрограду, за тим цара немачког у Берлину, па председника француске републике у Паризу, од куда је дошао у Беч цару Аустријском; иза Беча је походио Будимпешту, па султана турског у Цариграду, откуда је свратио у Софију, бугарску престоницу, а за тим је походио српског краља Александра у Београду. Свуда, гдегод је био, дочекали су га и угостили сјајно, као што приличи једном цару. У Београду је био у суботу 22. Септембра. Већ на граници Србије дочекали су га српски министри и допратили га на краљевском возу железнице до Београда, где га је, сâм краљ дочекао и лично поздравио. Београд је био сав искићен а у вече сјајно осветљен. Био се слегао и силан народ да види и поздрави госта свога узвишенога Господара. Шах је у Београду ноћио и сутра дан отпутовао, да се преко Будимпеште врати у своју постојбину. Он је сад у 47. години свога живота, доста је велик и има велике, густе и црне бркове; вере је мухамеданске као и сви Перзијанци. Пријатељ је просвете и напретка, па зато се стара, да своју државу дигне и унапреди. Уз шаха путује велика пратња од више него 30 особа. Он је био и у неким Европским купкама, и свуд су га народи са особитом радозналошћу пратили и посматрали. Накуповао је пуно разних ствари и носи са собом у Перзију.

— **Освећење српске гимназије у Новом Саду.** Нова српска гимназија у Новом Саду освећена је на најсвечанији начин у четвртак 21. Септембра о. г. Чин освећења извршио је владика Бачки Његово Високопреосвештенство г. Митрофан Шевић са више свештеника. На освећењу су били многи гости из места и са стране. Као заступник земаљске владе био је г. Маргалић свеучилишни професор српског језика у Будимпешти; а био је и г. Ажбот, такође свеучилишни професор и научењак мађарски, који изврсно српски зна. После освећења је говорио слово управитељ гимназијски г. Васа Пушибрк и споменуо све добротворе ове гимназије. Том приликом је положила 4000 круна мати Андрије пл. Сарића, који је ту скоро у Сентомашу умрьо и на самртном часу завештао Новосадској српској гимназији 4000 круна. Уједно је тога дана приложио и владика Бачки Митрофан свој прилог од 800 круна, и Пакрачки владика Мирон такође 800 круна. — После подне је био свечан ручак са више од 200 особа, а у вече свечана забава и веселье, све у славу освећења ове српске гимназије и народне узданице, којој нека је срећан и благословен и сав будући рад!

— **Рат у Кинеској и у Транзвалу.** Рат, који воде Европске велике силе са Кинеском још није свршен. Кинези су лукави, па говоре, како они желе да уговоре мир, али у том све одуговлаче и све се већма спремају за рат, како би Европљане истерали из своје земље; али им је узалуд мука. Што више одуговлаче, све ће горе бити по њих.

Ни у Транзвалу није рат свршен. Оно Енглези јављају, да су јуначке Буре победили и сав Транзвал освојили; али то је само хвалисање. Бури се и сад јуначки боре и мало мало поштено извоште Енглезе; председник пак Транзвала старац Кригер оставио је управу на потпредседнику, а он је пошао на пут у Европу, да по Европи тражи пријатељства и помоћи противу грабљивих Енглеза. Скорим ће већ и стићи у Европу.

СВАШТИЦЕ.

Скамењава се жив човек. Гласовити професор Фирхов показао је Берлинском лекарском друштву једнога човека, који болује од врло чудноватe склоности, да му се кожа и мишићи (чисто месо) претварају у чврсту кост, скамењавају се. То образовање костију на површини тела не стоји ни у каквој свези са осталима костима, него му се читаве групе мишића претварају у коштана ткања. Код тога човека сви су се мишићи на леђима претворили у кост а тако исто и грудни мишићи, те му се на леђима и на грудима образовао као неки оклоп од тврде кости. Тако су се исто мишићи на мишицама претворила у кост; лице му је сасвим укруђено; горња и долња вилица срасле су, те не може зинути ни жвatати храну. С тога су морали лекари провалити му предње зубе, да би кроз тај отвор могли провући цев, на коју му сипају у уста храну. И на бедрима наступило је претварање мишића у кост, те се тај бедник врло мучно креће. — Ето и таково чудо дао је Бог овом свету, да и тиме покаже силу и моћ своју. Да му је на славу!

Сир од кромпира. Познато је, да се сир прави од млека, у неким крајевима од Азије и од сочива. Но ево се изумело правити сир и од кромпира (кртоле). Тако у Тирингену (у Немачкој) и још у неким крајевима Соксонским праве већ одавна сир од кромпира, који има врло велику вредност због тога, што може годинама да се одржи у свежем стању, ако се држи у добро затвореним судовима и у сувим стајама. За прављење тога сира одабира се крупан, бео и најбољи кромпир. Прво га варе у кључалој води, па га онда оставе да се охлади, растроше га (истуцају) и на 2 килограма утуцанога кромпира додају ½ килограма навлаке (скорупа или кајмака). Смешану масу остављају 3—4 дана док проври, па онда је опет месе и мећу у котарицу, да се исцеди из те масе сва вода, која се још у њој налази. На тај начин справљени сир остављају да се просуши на какво суво и тамно место, а после га слажу у чабрице (качице), у којима престоји 15—20 дана цре него што га стану јести. Укус тога сира врло је пријатан и једва се, како веле, може разликовати од правога сира. А што дуже стоји, у толико постаје оштрији и пријатнији. — Као што се види, начин је то врло прост и лак направити сир од кромпира, па то може сваки покушати, чак и онај који нема млека да направи кајмак, јер се кајмак даде лако купити пошто је доста јефтин, а кромпира има свака кућа, те нека се и покуша.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Disjecta слике, црте и приповијетке од Д. Ђ. Омчикуса, свеска II., а од „Мале Библиотеке,“ што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару свеска 13. у којој је приповетка „Неврастенска љубав.“ Мала 8⁰ стр. 86. Цена 24 потуре или 30 п. д.

Кнез од Семберије историјска сцена (позоришно дело) од Бранислава Нушића. Од „Мале Библиотеке“ свеска 14. Издање и штампа књижарнице Пахера и Кисића у Мостару 1900. Мала 8⁰ стр. 57. Цена 24 потуре или 30 п. д.

Обе ове књиге су лепо и укусно израђене, а по садржини препоруке достојне и то тим више, што су веома јефтине.

Од шале до Сатире од Стевана Бешевића Петрова. Загреб, Српска Штампарија 1900. 8⁰ стр. 64. Цијена 50 филира (потура). — Ово су шаљиве а веома лепе песме нашега већ добро познатога књижевника г. Бешевића. Књига је особито укусно израђена, те ју је милина у руке узети, а и садржина је такова, да је човек у сласт чита. Зато је најтоплије препоручујемо нашем народу.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Р. М. Тасић у Плачној Долини.

Ма да сам мало
Створење ја,
Опета свима
Задајем стра'.

Нико ми не сме
Стати на пут,
Јер ја сам тада
На сваког љут.

А ко ми стане
Снађе га јад,
Самрт му дође
Незвана тад.

Људи су рекли
Да живим ја,
Па ме се боје
— Баш чудно, да!

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Теодор Ј. Новаковић у Бос. Градишци.

му,	све-	сре-						
А		по-						
нос	ће	ти						
ти	ти;	да-	ни	Сри-	по-	жа-	за	су
му		по-	ра-		бро-	бе		не-
све-	не	ње-	ство	Кад	стеш	ти!	а-	те-
			жа	на	сли,			
			жи-		жи-			
			ви	ћи	ћих			
ћа	и	бе	вр-	ћих	си-	од	и-	да!
гр-		сре-	ди		ли;	ка-		те-
кад	те-	ли,	од	нак	бу-	бе	ак'	шту
кад	зр-	ра-				ла	жри	за
дост		ли;				ћих		зда-
ца-	се	за				ва-	сно	у-

3. РЕБУС.

Саставио: Илија Р. Петровић у Шапцу.

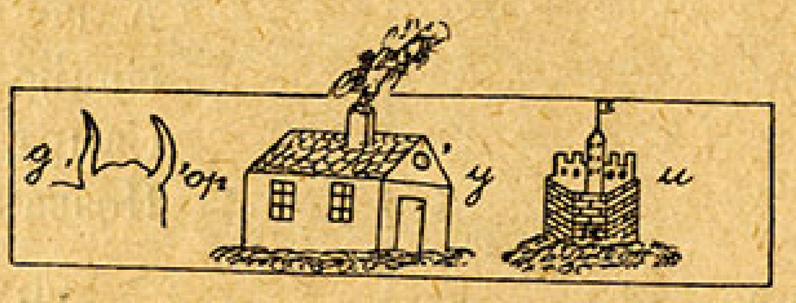

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **1. Ребус:** Два лешника ораху су војска; — **2. Коњ скок:**

ЈА САМ СРБИН!

Док год тече жиħа мога
За Српство ħу радит' драго,
За Српство ħу мило живит',
Јер је Српство бесцен благо.

Ја сам Србин, ево срца!
Ја сам Србин, ево руке!
Ако издам, баците ме
Посред пакла, посред муке!

Милован.

3. Загонетка: Сир — рис.

Правилно решили: Миливој Поповић у Суботици: 2. 3. — Јелена Митровић у Винковцима: 1. — Панто Крекић и Вељко Јанковић у Добоју: 1. 3. — Никола Дакић у Сарајеву: 1. — Саво и Давид Симић у Грачаници: 2. — Петар П. Ковачевић у Мостару: 1. 2. — Стака Шпириħева у Бос. Градишци: 1. 2. 3. — Драгиња и Милан Гојковић у Дол. Тузли: 1. — Ана Бурна у Срем. Карловцих: 2. — Милорад Костић и Миливој Јефтић у Дол. Тузли: 1. — Видосава Радошевић у Сењу: све. — Давид Гринфелд у Бијељини: 1. 3. — Перо Манојловић и Ђорђо Видаковић у Бијељини: 2. 3. — Јефто Н. Михаљевић у Стоцу: 2. — Јован Г'аталица у Бијељини: 1. 3. — Стака Даринка и Ђорђе Борковић, и Госпава, Јокица и Олга у Бос. Градишци: 1. 2, — Симеон Станић на Бурми у Земуну: 2. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Петар П. Ковачевић у Мостару. Није правилно сложен.

Ђ. Лазаревић у Д. Тузли. Ове су пјесме као оно што се вели „то исто само мало друкчије“ од оних пјесама, које смо већ донијели, па тога ради их не ħемо донијети, и ако иначе нијесу рђаве.

Зорка у Книну. Загонетку усвајамо; оно друго није за нас.

Ристо Ђ. Топаловић у Бијељини. Добро је и у своје вријеме ħемо и донети.

Мита у Солуну. Добро је, те ħемо згодом по једну и донети.

Перо Манојловић и друг у Бијељини. Добро је, и оно, што је за нас прикладно, и донијеħемо у своје вријеме.

М. Прчић у Бос. Градишци. Слабачко је.

Танасије Ђ. Поповић у Требињу. Добро је и лепо нацртано; али је код пете сличице сметено и покварено. Развидите добро и поправите погрешку, па ħемо драговољно усвојити.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. ОКТОБРА 1900.

ПАМТИ.

Ко тражи разум, разумнији кући дође, а луд се луђи врати него што је кад пође, зашто овог еспапа једног како и другог свуда се находи. С каковима се ко опходи, и сâм или је онаки, или ће мало по мало постати. Од добрих ћеш се научити добру; ако ли се међу зле помешаш, изгубићеш, и оно што имаш ума.

Доситије.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

НЕВИН — ОСУЂЕН.

Написао: **F. J. Holly.**

С немачкога превео: **Воја Р. Младеновић.**

(Наставак.)

2. *Несрећан случај.*

— Шта се догодило?

— Шта је?

С овим речима на уснама трчаху сви на Ерленхофу као помамни један поред другога. Слуге и слушкиње, надзорник и све дворско особље кретаху се у великом узбуђењу: на свачијем лицу лежаше израз страве и правог ужаса.

Нарочито господар беше необично смућен. Час се забављаше најревносније са својом кћери која беше обливена сузама, час са управником Амрором који беша веома узбуђен.

Најпосле би наређено да се скупе сви на широком двориште.

Господар у чијим очима севаше сумња, ступи пред људе и поче:

— Моја кћи остави од прилике пре једнога сата у павиљону нашега врта своје наките на сто да нешто ради око цвећа. Кад се вратила с рада, гривне и прстења̂ беше нестало.

На ово се сви убезекнуше.

— Ко је од вас узео ствари? — продужи господар вишим гласом.

Нема одговора.

— Ја питам још једном, ко је узео драгоцености? Можда је то било из шале. Ако се кривац са̂м јави, казна ће му бити умерена. Његово ће се признање разумети као кајање.

Опет дубоко ћутање у редовима̂ слугу.

Сад је већ био крај и господареву стрпљењу.

— На среду с одговором! — викну он тако гласно, да прелете као бесна грмљавина преко глава̂ скупљених. — На среду с признањем! Тешко кривцу, ако се сам не јави, те почнемо претресати! Безобзиран ћу онда бити према истом.

Не јави се нико.

— Та то је и сувише — долажаше говорник у све већу љутињу. — Један мора да је. Из ничега бива нешто. Али ја знам већ ко је то учинио! Ко се од вас у то време налазио близу навиљона?

Ниједан није желио да буде тај; већина могаше казати, где су се налазили.

Господар кипљаше од љутине.

— Може се веровати да сви људи дувају у једну тикву — цикаше он — је ли ко видео некога од вас онога часа ма где близу павиљона?

— Ја, господине — одговори Амрор ступив нешто мало напред.

— Ах, Ви, господин-управниче!

— Јест, ја видех како млади Ајрих прође тада поред павиљона.

— Млади Ајрих? Зашто то не рекосте одмах?

— Јер нисте још за ово питали, а навлаш не хтедох никога оптужити.

— Тако, тако.

Господар нађе очима нашега младога пријатеља међу сакупљенима и даде му знак да приђе ближе. Овај дође; мирно гледаше он своје господару у лице. Господар га посматраше неколико секунада разјареним погледом. За тим развуче:

— Дакле ти си та хуља, која меће руку на својину свога господара?

— Не, ја нисам то учинио.

— Ниси? Па ипак тебе је видео господин управник близу павиљона кад је нестало накита.

— То је заблуда.

— Заблуда? Господин Амроре, он

тврди да се Ви варате! Је ли то могућно?

— За цело не. Ја сам га видео својим очима, познајем његов капут.

— Како можеш, дакле, да натераш у лаж господина управника? — шкрипаше господар на Јована.

Овај слегну раменима:

— То ја нисам био, никако нисам.

— Он упорно пориче — кривио се господар. — Али чекај, мужићу, натераћемо те ипак да признаш. Можеш ли рећи, где си био у часу, о којем је говор?

— У стаји, ранио сам коње.

— Ко те је видео тамо? Кога можеш навести за доказ својега исказа?

— За доказ?

Јован метну руку на чело и премишљаше. Али не могаше наћи што је хтео. Мрдну плашљиво главом и промуца:

— Доказ не могу навести, управо не беше нико други у стаји.

— Ха, ха, ха! — смејаше се усиљено господар. — Та ми имамо већ „детића“. Не може да наведе доказ, пошто тамо није нико био. Ха, ха, ха! Веруј, да ниједнога не можеш именовати; јер је јасно да ти ниси био онога часа у стаји, већ другде — у павиљону.

— Нисам, нисам — увераваше оптужени.

— Ипак, ипак, кажем — шкргуташе господар — тебе су видели, а не можеш противно доказати. Тиме је дакле јасно као сунце, ти си лопов.

Још један тренутак гледаше он Јована очима које га пресецаху, онда се окрете управнику заједљивим речима: „И сад се ослони на служитеља, рачунај на верност својих слугу! Увек ми показиваше тај човек највећу оданост, а данас краде накит моје кћери. Још тако млад, а већ тако покварен!“

Јован се овога пута задовољи тиме, што је мрднуо главом не одобравајући.

Али господар не хајаше више за њега. Само упита још друге људе, да ли је ико видео ма где Ајриха у поменутом часу, а кад се нико тога не опомињаше, окрете се кратко и умерено Јовану: „Твоја је кривица за мене потпуно доказана. Ја не ћу трошити ни речи више за то. Има друго нешто. Наредићу да се тражи код тебе, док се све не нађе.“ Окрете му леђа и и отиде кући. Остали људи гледаху младога човека, па се један за другим удали од њега, да не би пао под сумњу као сукривац.

Јован стајаше као узет на својем месту. Жестока бура мора бити да му је беснила у унутрашњости, јер му се груди снажно надимаху и поглед му луташе у даљину. Ну од једном се прибра и потрча излазу из двора. Кад прође поред Нера, који лежаше у у својој колиби везан ланцем, залаја животиња гласно и радосно. Али Јован не имађаше овога пута ни очију, ни ушију за њега. У његову срцу бучаше и копкаше га: мора мајци, да њој отвори своје препуно срце.

Удова је Ајрих радила пред кућицом обичне дневне послове кад Јован јурну к њој кашљући и готово без даха.

— Мајко — викну он још из далека — мајко, мени се догодила велика несрећа!

Она се трже и промени у лицу.

— Шта? Велика несрећа? — понови она.

— Јест, мајко.

Веома брзо исприча младић догађај на Ерленхофу и сумњу, у коју су га бацили.

Госпођа Ајрих беше поражена; сва се тресаше и бризну у плач.

Али ни тренутка не сумњаше она у невиност својега детета; она познаваше Јована и знађаше да он није био кадар такво недело учинити.

— Ходи, дете моје — рече она умирена младићу кад се стишала прва

бура њена узбуђења и страха — ходи, ићи ћемо заједно господару и покушати да га о твојој невиности уверимо.

Она учини тако; али код господара, који је међу тим узалуд наредио да се у Јованову стану траже накити — нигде се не нађе ни најмањи траг несталом накиту — прођоше сиромаси рђаво: он рече удовици, да је одгајила лолу и лопова и не поклони ни најмање веровања њеном доказивању о невиности Јовановој. Само у толико помогоше молбе и сузе удовичине код суровога човека, што јој обећа да не ће сина јој јавити за сад власти, дакле, да не ће дававати крађи даље последице; али младић мора одмах напустити службу на двору, ни тренутка не сме више остати у његовој кући: лицемер и злочинац није му потребан на двору.

Мати и син напустише двор клецајући као изломљени. Без сажаљења гледаше за њима већина дворанâ, а неки им доцапнуше још и коју пакосну реч.

Само у Неру нађоше обе сироте сажаљења: псето тужно лајаше кад удова са сином невесела туда прође, беше, као да је разумео бол у њиховим срцима, те покуша да га ублажи улагивањем. Он се усправи на задње ноге, цикаше гласно и грчевито се напрезаше предњим шапама да дохвати Јована и мајку му.

Болно метну Јован десницу на главу верне животиње.

— Неро, Неро — проједа он — рђави су дани за нас дошли. Ја одлазим, а не могу те са собом повести; јер ко зна, куда ће ме судбина још отерати.

Он поглади животињу и похита мајци, која се не беше задржала код верног пса.

* * *

Рђави догађаји на Ерленхофу били су само један прстен од целога ланца њихових невоља. Накити се не нађоше нигде у пркос најмарљивијем и много пута поновљеном тражењу, те се, и ако господар од добра одржа реч и није пријавио крађу суду из сажаљења према удови Ајрих, говорило се о тој ствари међу људима, док се посредством полиције не настави тражење. Последица овога тражења беше Јованова осуда на неколике године заточења.

С великом тугом јадне мајке одведоше Јована под јаком стражом, те он мораде заиста све време својега заточења провести с оне стране браве, ниједан призив сироте удове не може ништа.

(Наставиће се.)

КАДА ГЛЕДАШ . . .

Када гледаш неко цв'јеће
Дивне боје, велиш:
„Л'јепо ли је“ и одмах га
Помирисат' желиш.

И принесеш да уживаш
Мирис задовољно,
Ал чим си га помирисо
— Бациш га зловољно.

Спољашност му дивна, али
Превариш се лако,
Не мирише подједнако
Л'јепо цв'јеће свако.

Книн. Марија.

С БОГОМ ОСТАЈ.

С Богом остај, чарна горо,
Пуна чара, пуна смиља;
С Богом остај, цветна дољо,
Пуна цвећа, пуна миља.

С Богом остај, поточићу,
Кроз долину, што се вијеш,
И срдитим, журним током
У травицу што се кријеш.

Вâл ти скаче, баца капље
И жубором травку буди,
Али каки осећаји
Надимају моје груди!

Већ исток се ево светли
Облачићи плави руде,
Свежи ветрић тихо пири
А тице се веће буде.

Ен' и море диже главу,
Диже тешки, сиви вео,
Па к'о да се крадом краде
Да угледа данак бео.

Нека тице, нек се буде
Нека исток, нек се сјаји,
Моје груди ништ' не пуни
Само горки осећаји.

Ето сада ја одлазим
— Тако мора то да буде —
И ја морам по том путу,
По уделу среће худе.

Али тамо, там' где будем
Куд ме ево срећа узе,
Уздисаје за вам' тешке
Мешаће ми горке сузе.

Још'те једном с Богом, горо,
С Богом остај мирно море,
Поточићу, цвстна дољо,
И ветрићу — Свете Горе!

Хиландар, (Св. Гора) 1900. **Мита.**

КО ЋЕ КАО БОГ!

(Приповетка.)

I.

У неком горовитом пределу, на убавом брежуљку простирало се село, насељено од самих радника, који су у руднику каменог угља радили. Куће су биле покривене даскама и раштркане. Не далеко од њих била је кућа г. Сретића, господара рудника. Лепа, велика кућа, црепом покривена.

— Поноћ је одавно превалила, кад се кроз тиху ноћ разлеже: ватра. А звона са мале црквице почеше потмукло ударати о једну страну. Свет је трчао према кући која је горела и која је осветљавала на далеко. Пред кућом су стајале некоје ствари, које су се за времена изнети могле и жена наслоњена на свога мужа горко плачући и наричући. На једном се трже, те повиче: „Где нам је Пера?... Он је остао унутри! Помоћ људи, помоћ“!.. и изнемогла клону у наручја свога мужа. Нико ни да се макао, сви су стајали као окамењени и гледали како бесни пламен прождире све више. Кад ал' у том се кроз свет прогура дечак од 12—14 година, лепо обучен. Он упита где је дете, за тим узе неку пољаву, замочи је у воду

и омота је око себе, те јурну у пламен.

Сви претрнуше..... Густи дим обавио је све, само пламен лизне каткад. Кроз тај густи дим видеше дечака где носи дете на рукама. И управо што изађе напоље, сруши се догорели кров и њега дохвати једна греда, те онесвештен паде. Радосни отац прискочи, диже храброг дечака и свога избављеног јединца. Али сада се истом изненади, јер у храбром дечаку упознаде Саву, сина г. Сретића.

У то дође и г. Сретић са слугама и шмрковима. Када виде свога сина онесвештенога он, се уплаши и изненади. Брзо нареди, те га одвезоше на колима, заједно са женом Јовановом (тако се звао радник) и са малим Пером његовој кући. После тога погасише ватру и свет се мало по мало разилазио.

„Господине, имам да захвалим вашему сину, што ми је спасао јединца од извесне смрти“ рече радник Јова г. Сретићу, када су ишли к Сретићевој кући. „Ништа Јово, дужност је сваког хришћанина да помогне ономе који је у невољи. Него сада ћеш ти са својом породицом код мене становати, док другу кућу не сазидаш“. „Хвала господине, много добра сте ми учинили, не знам како ћу Вам то све вратити; али Бог је добар, Он нека Вам за све то плати! А сада би Вас замолио да ми кажете како је Сава у то доба ноћи дошао и спасао ми сина?“ „Имали смо госте,“ отпоче Сретић „те смо седели дуже него обично. Најједном чујемо ларму и звона на ватру. Он устаде и оде напоље, а ја сам мислио да се запалила слама као и пре, те нисам хтео да идем. Али мало после дотрче људи по шмркове и рекоше ми, да гори твоја кућа. Ја онда брзо скупим слуге и дођем, а остало већ и сам знаш.

У томе и дођоше Сретићевој кући. Жена Јованова и мали Пера су се освестили, а и Сава се почео опорављати. Лекар прегледа жену и Перу, те рече, да није ништа опасно, него да су се од страха онесвестили. Када прегледа Саву он узвикну: „Та ово би дете за месец дана умрло!“ „Умрло!?“ запита престрашена мати. „Јел' од ране?“ „Не од ране, то је само огреботина, него од опасне болести коју има у прсима. Он не би ни осетио бол, него би по мало слабио; а за недељу дана, то би застарело, те се не би могло више излечити.“ „Госп. докторе, половину имања ћу вам дати, ако ми излечите јединца!“ рече Сретић, као да се из неког бунила пренуо. „Не требам ја Вашега имања, јер ће се дати излечити. А кад се не би дало излечити, све једно, не би помогло. Него треба Ви да захвалите Богу, који је дао да се он озледи и да сам тако сазнао за болест, која би касније неизлечива била. А то све не би било, да се није запалила кућа тога радника“, рече лекар и оде, обећавши да ће опет доћи.

Остали одоше такођер, да преспавају остатак ноћи. Родитељи Савини стрепећи и молећи се Богу да им спасе сина; а Перини радујући се и захваљујући Богу, што им је спасао сина.

II.

Сава се потпуно опоравио, само је морао још лекове употребљавати. Згариште Јовине куће дао је г. Сретић очистити да му другу кућу сазида из захвалности што му је та ватра спасла сина. Једнога дана баш су копали темељ, кад г. Сретић, који је тамо стајао са Јовом, опази где се неки црни камен распршта под ударцем будака. „Стани!“ рече он раднику, те узе камен и стаде га разгледати. „Та ово је чисти црни камени угљен, каковог ни у мом руднику нема!“ повиче он изненађен. „Шта, на моме земљишту таково благо?“ запита још више из-

ненађени Јован. „Да, мој Јоване, ти ћеш бити богат човек, само ако је то све пуно угљена. Зато треба прво да се уверимо,“ рече Сретић и даде на више места копати. — И на свакоме месту наишли су на слојеве угљена.

Тада Сретић и Јован, обојица весели кренуше кући, да са радосном вести развеселе и оне код куће. Када дођоше кући приповедаше све, а Сретић који није никад пропустио згодну прилику, а да не поучи сина, рече му и сада: „Саво а и ти мали Перо, запамтите што ћу вам рећи. Кад вас задеси каква несрећа, немојте одмах роптати на Бога нити га грдити, јер је Он то може бити зато дао, да вас сачува од веће погибељи, или да вам помогне. Видите ли, Он је дао да се запали кућа сиромашног радника, дао је да ти Саво озледиш; па јесмо ли требали одмах на њега роптати? Не. Та озледа те је спасла од смрти, а та ватра је открила велико благо овом сиромаху. Запамтите дакле ово што сам вам рекао“.

Шта да више причам? Јован је радио у задрузи са г. Сретићем, те су живели сретно и задовољно, сећајући се увек онога, који је тако силан, моћан и добар. Не могу ни ја да завршим, а да не ускликнем: „Вели јеси Господе и чудна су дјела Твоја“!

Земун, 1900.

Бранко С. Цветковић.

НА ВОЋИНСКОМ ГРАДУ.

Спомене сури прошлости тавне
У небо што 'но подижеш чело,
Вековʼма прошле бројећи дане
На вису стрмом ширећ' се смело.

Са тебе ево поглед ми блуди
У даљне крајe чаробних горâ,
Чустава слатих пуне ми груди, —
Гледајућ' тако са зрачних двора.

Сећам се доба прошастих дана,
И нашé славе наших јунака,
Сећам се боја и љутих ранâ
И кула ових кћери облака!

Са тебе цела прошлост ми бљесне:
„Ја видим нове срушене дворе,
„Одаје пуне витеза, лавâ —
„Сунце ка' и сад' сја одозгоре.

„На врати стража тврђаву чува
С' мачем у руци, оклопом тврдим,
„С' оте висине да с' који сурва —
„На парчад би пао понором црним“.

Ал' часом опет у јави пренем
И видим посве срушене грéде,
И орла сурог где шири крила,
Да с' озго леглу својему сведе.

Са тебе ево погледам редом
Околна брда и мрачне горе,
Потоке бистре, сребрне реке
Где слатким шумом тио жуборе...

И гледам доле где пастир млади
Прогони своја путањом стада,
На немим твојим зидинам' црним
Свечани мир и тишина влада...

Воћин, пред Иванъ-дан 1900.

Исаије Митровић.

МОНУМЕНТАЛНА ЦРКВА У НИКШИЋУ.

Идући колскијем путем поврх долине Бјелопавлићке прео Пјешиваца, и спуштајући се низ *Пријесиу* на доглед великога поља Никшићскога види се на *Петровој Главици* горостасна монументална црква, задужбина Његовог Височанства *књаза Николе I.*, коју је подигао о своме трошку за упокој души оних Црногорскијех и Херцеговачкијех јунака, који у крвавим бојевима као *горски лавови* бранећи своју свету вјеру и домовину погибоше.

Узрок подигнућа ове владалачке задужбине био је тај, што је свагда Витешки Господар у крвавим биткама призивао у помоћ свемогућега Бога и светога Василију Острошкога чудотворца, који Му је као побједиоцу и помагао, услијед чега при освојењу Никшића, обећа подигнути велељепни храм на ономе мјесту гдје се јунаци лавски боришe, док напошљетку паде Никшић у руке Господара побједиоца као што пјева:

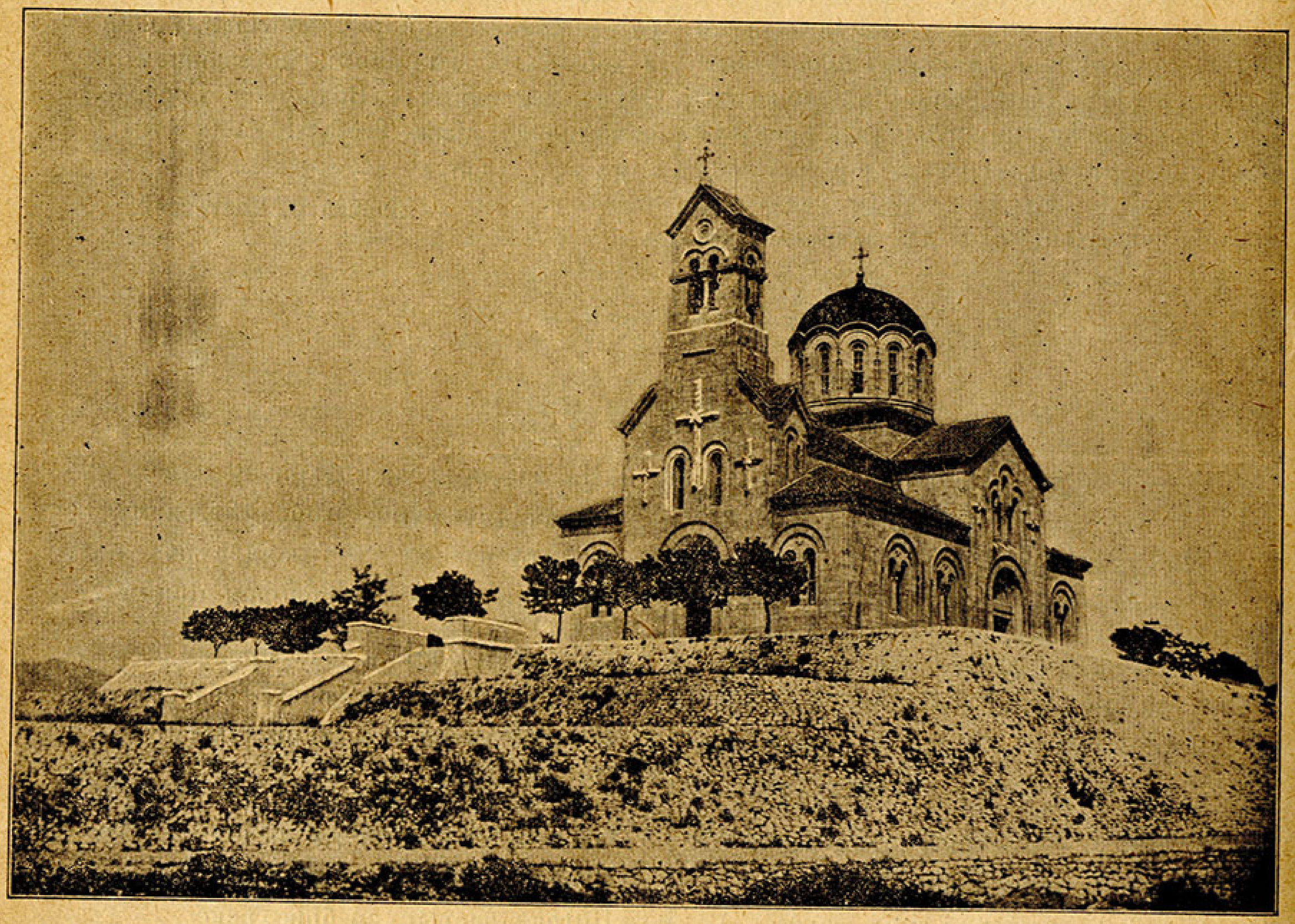

МОНУМЕНТАЛНА ЦРКВА У НИКШИЋУ.

На бијелу Оногошту!
Застава се моја вије
А Пламенац војевода
Под њом рујно вино пије.

Ова његова племенита замисао у тијело се привела и 4. Јула 1895. год. у присуству Његовог Височанства Господара и свију великодсстојника митро-

полит Митрофан благословио је темељац камев, а књаз Никола својом руком ставио га је у темељ цркве, те се на Петровој Главици отпочела градити ова велељепна задужбина која се градила за пуних пет година дана под надзором мјерника г. Марка Ђукановића и два српска неимара Милоша Лепетића из Боке Которске и Тома Геричића Далматинца, и за све вријеме док се овај горостасни храм подизао и с дана у дан своје велељепље показивао, Господар је више пута с Цетиња нарочито долазио, да својим очима гледа напредак ове Његове задужбине, те је ова умјетничка радња у течају пет година довршена док се потпуно 10. Августа 1899. године довршила.

Црква је дугачка 33 метра, а широка 23 која заузимље простор 600 квадратних мет. те је до кубета висока 23 метра. Сва црква има 10 прозора, а у кубету такођер десет прозора са дивним и вјештачким украсима. Звоник је висок 14 метара и 20 центиметара а с лица је широк 5 метара и 30 центиметара, који је покривен са бакром као и кубе. Црква има троја врата, двоја побочна а једна главна до којих се долази преко 10 степеница. На челу цркве више великих врата стоји испупчани величанствени крст под којим стоји у камену изрезат натпис овај:

Сей святый храмъ посвященъ во имя святаго Василія Острошкого Чудотворца, въ память всѣхъ православныхъ Черногорскихъ и Херцеговинскихъ воиновъ, за вѣру и отечество погибшихъ, воздвиже благовѣрный Господарь Николай I. Петровичь — Нѣгошъ Князь Черногорскій во лѣто Господне 1895.

Олтар има 42 □ метра простора а с једне и друге стране олтара налазе се „*ђаконоси*“ за спремање књига, одежда и других црквених утвари, а под њима налазе се подруми на тврдим сводовима за одређене сврхе.

Како сводови и первази на сву цркву тако и унутрашњи стубови ограђени су од огромнијех комада бијелога гранита вјештачки израђена да свакога испуњава неком изванредном милином. На стубовима ове богомоље унутра биће изрезана имена онијех витезова који у борби показаше потомству како треба гинути за вјеру и отаџбину.

Иконостас је сав од мермера грчкога, ког украшавају колоне међу престолним иконама којега је приложио из Хиоса *Андрија Синпрос*. Иконе су рађене у Русији, које је приложио свети Руски Синод, који је знатну суму новаца у помоћ зидања овога храма митрополији послао; а четири богате и величанствене ђоке приложила је краљица Италијанска *Јелена*, а пет великих звона *Књаз Петар Карађорђевић* за душу своје супруге Књагиње Зорке, родитеља и своје дјеце, која су коштовала 25.000 франака. На иконостасу приложио је седам сребрних канђела митрополит Дабро-Босански *Сава Косановић* из Улциња; а Његово Височанство Престолонашљедник Књаз Данило шест масивних великих свијетњака који стоје пред именима погибилијех јунака Црногорских и Херцеговачких.

Сва радња и величина цркве као и унутрашњи украс дивна је и величанствена, која потпуно одговара имену „*великога Ктитора*“ који што је год радио за Српство и свето православље, радио је од срца и са љубављу.

Филип Радичевић.

ЈЕСЕН.

Неко жање, неко купи,
Неко бере, неко носи;
Све се дало на посао:
Љетина се кући вози.

Задовољан сељак пјева.
Не знајући умор што је;
На лицу му јасно читаш:
„Хвала Богу, родило је!...“

Благи Бог му послао кишу,
Послао сунце, послао све,
Што је могло да помогне
Да му житак боље зре.

Те он весо пјесмом лаком
Захваљује Творцу свом;
Оном који с' вјечно брине
О радину сиротном.

Книн. **Марија.**

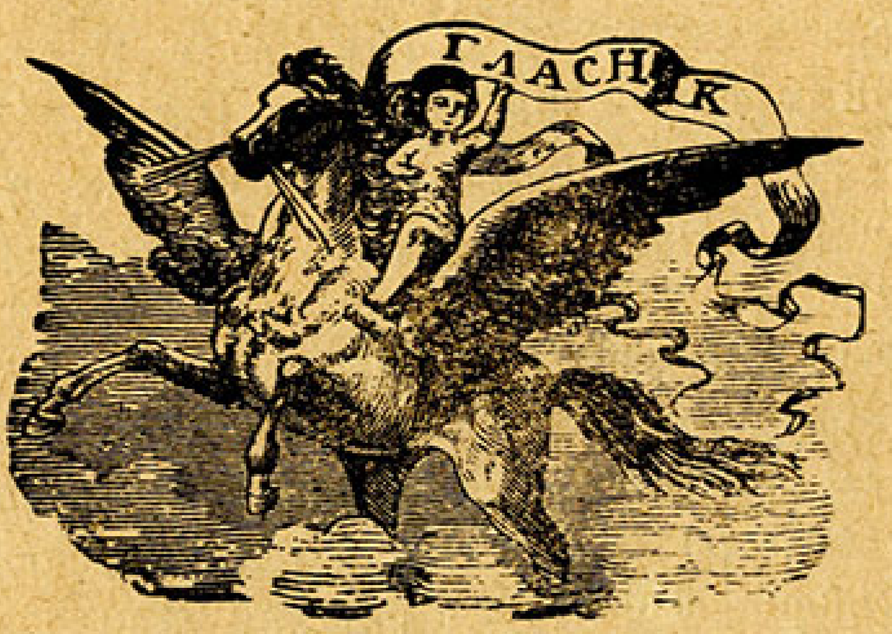

— **Срби у Маћедонији.** Маћедонија је сад област турска и протеже се ниже Старе Србије све до Средиземног мора. Најглавнија су места у њој: *Солун*, *Скопље и Битоль*. У Маћедонију су се Срби доселили још пре 12 стотина година па ту и данас живе; уз њих има тамо и Бугара, Грка, Арнаута и Цинцара; али је од свију највише Срба. Ну од некога доба Бугари су се упели из петиних жила, да пред светом покажу, како у Маћедонији живе сами Бугари и да Маћедонија кад-тад мора бити бугарска. Срби опет не ће да су Бугари, они хоће да остану Срби, достојни потомци славних предака својих: цара Душана Силног, див јунака Краљевића Марка, Милоша Обилића, Страхинића бана, девет браћа Југовића, Реље Крилатића итд. које сваком приликом у својим дивним народним песмама славе и величају, и њиме се свагда диче и поносе. Исто тако с поносом славе Срби Маћедонци своје крсно име, славу народну, што ни један народ у свету нема, па немају је ни Бугари. И баш то је коловодама бугарским мрско и немило, па гледе, да сваког угледнијег Србина у Маћедонији оправе са света и тиме и друге да заплаше, па да се не зову Срби но Бугари.

Срби опет веле: у Маћедонији живе Срби; Маћедонија је била српска, па ће опет бити српска. И многи су страни научењаци путовали по Маћедонији као нпр. Немци, Французи, Енглези итд. па не знајући нашег језика српског, једни вели, да у Маћедонији живе Грци; друге веле: Бугари; трећи веле: Турци и Арнаути; а четврти баш поуздано тврде, да тамо живе Срби. И тако се о том већ одавна води препирка о том, какав народ живи у Маћедонији.

Ни у Русији нису били на чисто, да ли у Маћедонији живе Бугари или Срби, или ко. А треба да знају, јер Русија хоће право да суди, па што је српско, нека је српско; а што је бугарско, нек је бугарско. Зато је овога прошлога лета руски велики кнез Константин Костантиновић, стриц царев, испослао у Маћедонију два највећа научењака руска: Лаврова и Кондикова, који добро знају све словенске језике, па и српски и

бугарски, да они пропутују сву Маћедонију уздуж и преко, да је добро проуче и испитају, па да кажу, какав народ живи у Маћедонији. Ови научењаци су отишли у Маћедонију и добро је испитали и проучили, и ових дана су се вратили у Русију. Ти научењаци сада јасно и гласно веле, да у Маћедонији живе понајвише Срби, а тек по мало Бугари, Грци и други народи. Они веле и то, да су у Маћедонији и све старине српске: цркве, манастири и други споменици, а то је доказ, да је Маћедонија и од старине српска, а не бугарска. Овакав суд руских научењака није Бугарима мио; али је тим милији Србима, јер што је некад било српско, биће опет српско; то је и право и поштено, па ће то и милостиви Бог дати.

— **Бурско-енглески рат.** На Михољ дан (29. Септембра) о. г. навршила се година дана, од како ратују Енглези са Бурима. Енглеска је велика сила првога реда, једна од највећих и најсилнијих држава на свету; а Бурска или Трансвал је малена државица са мало становника, и Енглези су мислили, да ће Буре за месец-два дана прегазити и сломити. И послала је на њих ужасну силу, више од 200.000 војника са 500 топова и око 100.000 коња. Само за превоз ове ужасне силе требало је Енглезима 277 пароброда. Помислио би човек, као што пева оно српска песма: сви Бури да се у сô претворе, па пе би Енглезима осолили ручка, а не с њима да се боре. Па ипак издржаше храбри Бура у борби са том ужасном силом Енглеском ево више од године дана, и још се боре. Енглеска је војска досад изгубила 10.000 мртвих војника, а око 40.000 војника је убогаљено и натраг враћено кући, јер нису ни за што више. Изгинуло је и пропало на хиљаде коња а потрошила је Енглеска више од 1700 милијуна круна у новцу. Израчунано је, да сваки бурски војник, који се борио противу Енглеза, стаје Енглеску 48.000 круна, и Енглези још нису постигли шта су желели. Тако је то, кад Бог помаже малима и праведнима, онда им ни највећа сила не може досадити.

— **Српска народна школа у Загребу.** Српска православна општина у Загребу закључила је, да назида нову зграду за своју школу. Школа се још ове јесени почела зидати и дићи ће се под кров а тек на пролеће ће се довршити и преко лета добро исушити, да се на јесен узможе у њој отпочети учење. Стаће ова школа 50.000 круна. Нека је срећно и благословено!

— **Одликовање српског краља и краљице.** Када је оно 22. Септембра перзијски шах походио у Београду краља Александра и краљицу Драгу, био је врло задовољан дочеком и угошћењем, те је одликовао краља Александра и краљицу Драгу највишим својим орденима лава и сунца са лентама; уједно је одликовао и многе српске знатне људе високим орденима. Краљ Александар је одликовао шаха и то својим највећим орденом белога орла са лентом. Шах се у Београду веома пријатно осећао, зато, кад је отпутовао и стигао у Будимпешту, отуда је брзојавно топло благодарио краљу Александру и краљици Драги на ванредно лепом и усрдном дочекању.

— **Досетљива освета.** У Дуна-Сердахељу (у Угарској) десио се овај занимљив догађај: Неки имућан човек убије из пакости мачку своје суседкиње. Она дозна за то и освети му се овако: Скупи руљу дечурлије у селу и обећа им за сваког живог миша 5 новчића. Деца се разиђоше и за дан-два донеше јој више од стотине мишева, које су похватали по амбаревима, сену, шталама и таванима. Она исплати децу, а све мишеве стрпа у повећи сандук, затвори га и пошље жени свога суседа, што јој је мачку убио. Жена његова мислећи, да јој је шваља послала сашивену хаљину, отвори сандук и ужасно се уплаши, кад из њега покуљаше мишеви. Док се она прибрала, мишеви се разбегоше свуд по собама и кухињи. У сандуку је нашла још и ово писмо: Благородна госпо! Ваш муж је из пуста ћефа убио моју мачку и њену кожу је јамачно код себе задржао; па пошто је сад моја мачка код вас, то да би вам збирка потпуна била, шаљем вам и мишеве, који ту припадају итд. Жена онога човека, који је мачку убио, није могла ништа друго, него да искали свој гњев на своме мужу лармом и грдњом.

— **Први снег.** Ова јесен је била веома лепа и топла и тек 4. Октобра осване у нашим крајевима први мраз и време јако захладни и ако не беше готово никаква ветра. Сад пак читамо по новинама, да је на 2—3 дана пре овога нашега мраза пао први снег у Липтовској жупанији и покрио све околне брегове. У исто време било је снега и у Загробу и његовој околини. Од тога доба овладала је доста јака зима у оним крајевима, па отуда јамачно и ова наша хладноћа и готова зима у нашим крајевима.

— **Школски добротвор.** Честити српски занатлија *Бока Станић* у Вуковару завештао је 20.000 круна за оснивање и издржавање српске народне вероисповедне школе. Ово племенито дело најлепште показује како је златно

српско срце у тога народнога добротвора, који најлепше служи за пример осталим Србима, које је Бог имањем благословно. Бог му дао свако добро, и хиљадили се такови!

— **Нова српска школа.** У *Мунари* прњавору (селу) српског манастира Бездина близу Арада у Угарској отворена је ових дана српска основна школа. Школу подиже и издржава ће је манастир Бездин и томе ее тамошњи народ српски особито весели, па је и сâм помагао, да се неке ствари за школу набаве и да приреди народно весеље у славу отварања школе. Највише пак заслуге око подизања и отварања ове школе има Бездински архимандрит г. *Дошен*, кога народ тога ради из све душе благосиља и свако му добро жели. Нека је срећно и у добри час!

— **По други пут цветало и родило воће.** Новине што нам из Србије долазе, пишу, како је тамо у неким крајевима, због особито лепе и топле јесени, по другя пут цветало и родило по неко воће, особито оно, што с пролећа рано цвета и прво сазрева. Тако су по ново цветале и поново обилато родиле: шљиве, јабуке, трешње и вишње и у неких је плод тако окрупнио, да већ неке почињу и зрети. Овако другог рода народ се плаши, јер се боји, да ће на један пут зазимити и почети мрзнути се, па ће ове воћке нагло озепсти и осушити се. Оно што није на ново цветало, то и не расте; његови сокови су ударили натраг, те му нема шта ни озепсти па то није ни у опасности од зиме, која може часом да наступи.

У СПОМЕНИЦУ
БРАТУ МУХАМЕДАНЦУ А. КАРАБЕГОВИЋУ,

младом српском пјеснику.

Из сваке ти пјесме, брате,
Дише љубав к српском роду;
Пјесму вазда њему вијеш,
Да улијеш њем' слободу:

Од душмана да се брани,
Да се славно к' небу диже;
Да дивовским кроком, снагом
Својој мети он достиже...

Жеље, наде твоје миле
И груд моју испуњују,
Па зато се срца наша
Тако мило придружују...

Тако, тако, мили брате!
Пјевај вазда роду своме;
Пјесма ће ти одјекнути
У срдашцу Србинскоме...

Вукашин Гаговић-Пивљанин.

СВАШТИЦЕ.

Беланце од јајета против свраба и кожних болести. Једно врло просто домаће средство, које је свакоме при руци а показало се као врло успешно нарочито код тзв. екцема (оспи по телу) и других кожних обољења, које су са сврабом скопчане (изузимајући шугу). Треба разбити јаје и одвојити читаво беланце у једну шољу од црне каве или какву малу чашицу. За тим добро га са прстом измешати док се не уситни и онда по мало — тако да је танко као скрамица — намазати на оболела места. Албумин, који се налази у беланцету, врло брзо сасушује а у исто време даје врло сигурну заштитну облогу против свију шкодљивих спољних утицаја. Ако би се та кожица од беланчевине поцепала или прсла на ком месту, треба га поново премазати.

Против штуцања. Има један врло прост начин да се човек лако отресе штуцања, које може некад да буде дуготрајно и врло несносно Узме се само један ћошак од џепне мараме па се тако уфитиљи, да се може утурити у ноздрву. Кад се то учини, онда се лагано голица са марамом носка дупља док се не почне кијати. Довољно је да се три пута кине устопце. Одмах после кихања престане и штуцање. Ако се нађе човек у друштву са киме, који шмрче бурмут добро је узети мало бурмута те ће вероватно бити исто дејство.

Мрави — да уморе дете. Необичан се

догађај десио у једном малом месту — Вилнев-ла-Гарену — у Француској. Једна млада жена од 23 године дошла је у то место да проведе неколико дана код њених сродника. Са собом је донела и мало дете од три и по месеца, које је сама дојила. Једнога дана правила је та жена са својом родбином излет у околину; пошто је подојила дете и добро га повила у пелене, метне га у колица поред једног гумна од сламе. Дете је заспало мирно и мати пође за друштвом, које се било удалило од тога места за 150 метара. После неколико минута она чује како дете ужасно вришти и потрчи натраг. Дете је било све покривено са мравима, који су били ушли у ноздрве, уста, уши и очи, одакле је свуда крв лила. Дете је повраћало, добило грчеве као од „фраса“, но како је, на срећу, лекар био у близини, указата је одмах нужна помоћ детету, које би без тога неминовно умрло одмрави.

Животиње које не пију воде. Има на свету више животиња, које целога свога века не попију ни једне каши воде. У те долазе ламе (врсте срна) у Патагонији и неке газеле на далеком истоку. Један папагај живео је педесет и две године у Лондонској зоолошкој башти не попивши ни једне капљице воде, а већина природњака држи да питоми зец не пије никакву другу воду осим росе, која се на биљу ухвати. Велики део рептилија, гуштера, змија и жаба живе и напредују по местима, у којима никако нема воде. Исто тако кажу да има нека врста мишева, који живе по пустарама западне Америке потпуно без икакве течности. Ваља поменути да и у Француској има по селима једна читава врста крава и коза, које не пију воде, а при свему томе дају млеко од кога се прави један од најбољих сирева (рокфор).

„Народно Здравље.“

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Упис на девето коло књига Српске Књижевне Задруге. Управа Српске Књижевне Задруге отвара упис на ново, девето, коло редовних задружних издања и позива своје повереннике и скупљаче да отпочну купљење, а задругаре и претплатнике да отпочну уплаћивање улога за то коло. Књиге се већ у велико штампају, те је оправдана нада да ће до Божића бити готови и свима разаслати ови списи: 1. *Житије Герасима Зелића*, III. св., под уредништвом П. П. Ђорђевића. 2. *Песме* Ђуре Јакшића, с предговором о животу и раду песникову од пок. Свет. Вуловића. 3. *Милан Нерандић*, од Ј. Игњатовића, под уредништвом Момчила Иванића 4. *Причања Вука Дојчевића*, од Ст. М. Љубише. 5. *Порушени идеали*, роман Светолика П. Ранковића. 6. *Ајванхо*, роман Валтера Скота, у преводу Чед. Петровића. 7. *Шта прича планина*, од Е. Реклија, у преводу Ђ. Милијашевића. Још се нарочито моле повереници и скупљачи да што пре отпочну свој посао. Што раније прикупљање улога и претплате и слање новца друштвеној благајници потребно је и с тога, што редовно притицање доходака у друштвену благајницу олакшава Управи тачност и брзину свега њена рада, јер јој се само тако даје прилика да на време изда књиге. Улози су задругарски: за *добротворе*, који плаћају једном за свагда, 150 круна, за *оснивање* 10 круна, а за *улагаче* 6 круна годишње. Управа сврћа пажњу и повереницима и задругарима: да се добротворски улог може уплатити и у три рока (по 50 круна), а оснивачки улог да свакоме, ко га редовно плаћа за двадесет година, доноси после тога доба сва добротворска права. И добротвори и оснивачи који би се претплатили на „Забавник“ добивају за њ лепе корице бесплатно. А као год што у плаћању те две врсте улога може наћи личну корист сваки који је у прилици да толико одвоји на књигу, тако су исто Српској Књижевној Задрузи те врсте задругари од нарочите помоћи, јер се тек вишком добротворских и оснивачких улога обезбеђује одржање Задруге, а уплата од шест круна једва стиже за подмиривање трошкова око појединих кола. С тога Управа препоручује свима повереницима и пријатељима да се нарочито заузму за купљење добротвора и оснивача не занемарујући при том ни купљење улагача, јер друштву и јесте главни задатак: да не само изда што више и што бољих књига, него и да их рашири међу што већи број читалаца. Српска Књижевна Задруга издала је досад 8 кола у 57 књига од најбољих и најчувенијих писаца. У друштвеним магазинима има Управа сва досадашња издања још на расположењу пријатељима добрих српских књига; она продаје свих осам редовних кола ономе ко их купи од једном, по 48 круна; I., II. или IV. коло засебно по 7 круна, III. по 6 круна, а V. VI. VII. или VIII. по 10 круна. Поједине пак свеске свих кола продају се по одређеним књижарским ценама. Тако исто поједине књиге лањскога и преклањскога *Забавника* продају се по утврђеној

цени (означеној на корицама). Ко жели добити овогодишњи *Забавник*, може се још пријавити и претплату положити Како се претплатничким одзивом за прошле две године није могло Задрузи исплатити приређивање засебнога издања њених редовних књига у Загребу, то се издање неће ове године тамо ни штампати, а услед тога престало је и главно комисионарство које је за Задругу вршила Српска Штампарија у Загребу за Аустро-Угарску и за Босну и Херцеговину. Међу тим је, ради олакшице тамошњим повереницима, скупљачима и претплатницима, умољен г. Миле Маравић штампар у Загребу (Duga ulica br. 8.) те се примио да прима новац од оне господе, којима би било наручније њему слати покупљене улоге и претплату из речених крајева. Пошиљке из Баната, Бачке и Срема могу се упућивати и Српској манастирској штампарији у Сремским Карловцима, која се примила да буде главни комисионар Задругин за те крајеве. Коме је пак згодније, може се за све обраћати и право у Београд Управи. Књиге ће се Задругине за сву Аустро-Угарску и за Босну и Херцеговину разашиљати из Загреба или из Карловаца. Српска Књижевна Задруга даје од постанка свога редовно српским читаоцима много више него што је правила вежу: она шта више, лагано али стално, увећава и број и обим својих издања, да би по могућству што јаче потпомогла напредак српске књиге и просвете. Овогодишње ће коло књига донети већи број табака него и једно до сад: више него два пут онолико колико правила обећавају. За то се Задругина управа нада, да ће овогодишњи њен позив наћи у народним редовима још свесрдniју предусретљивост и још многобројнији одзив читалачки.

Deutsch-kroatisches Wörterbuch. Njemačko-hrvatski Rječnik. Von Janko Marak. Wien, Pest, Leipzig. A. Hartleben's Verlag. 8⁰ стр. 188. Цена у платно увезаној књизи 2 круне и 20 потура. — Ова књига чини други део хрватско-немачког речника, који смо раније приказали а који је издала Хартлебенова књижарница у Бечу. И овај део има 18000 одабраних речи а намењен је као и први део свима онима у Хрватској, Славонији, Далмацији, Босни и Херцеговини, који не знају српски или хрватски. Мане у овом речнику су оне исте, које смо и за први део навели а особито у том, што српско-хрватске речи нису означене пригласицама и код променљивих речи нигде није означена основа, те их онај, коме требају, не ће моћи употребити како ваља. Уз то г. писац се још једнако држи старијих и мање уважених хрватских књижевника, те му и језик и правопис више одбија него што привлачи. Иначе само издање врло је лепо и укусно израђено, и врло би добро било, када би и Срби добили овако мали а згодан српско-немачки, и немачко српски речник по овако ниској цени.

У чему је најљепше насљедство за дјецу? На 16⁰ стр. 16. Цена 2 нов. Ова књижица је за родитеље. Може се добити код писца г. Јована Петровића свештеника-професора у Загребу.

1. РЕБУС.

Саставио: Влад. Трифковић у Сарајеву.

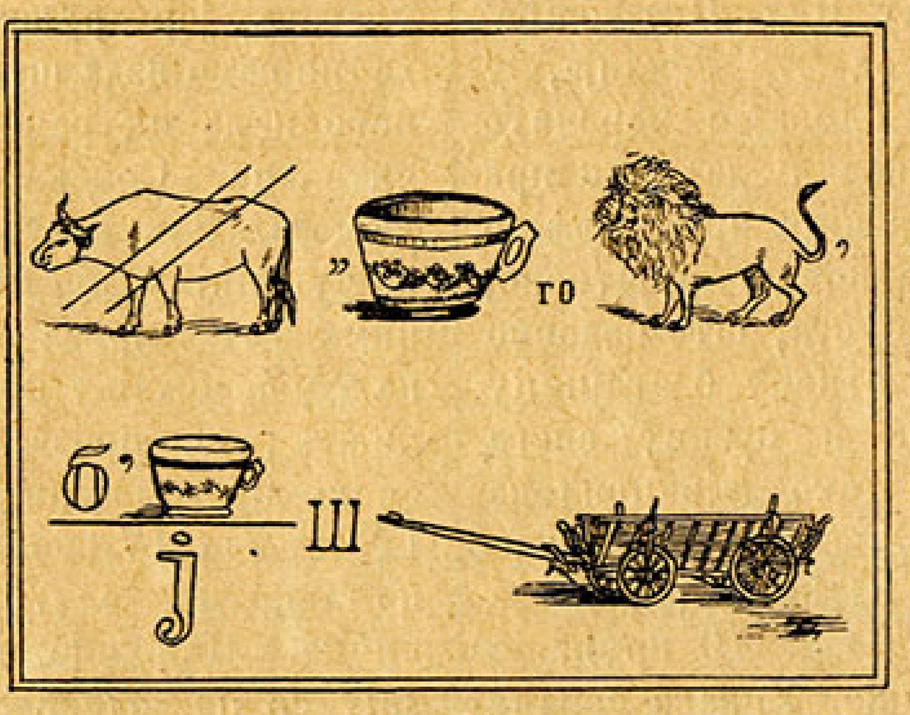

2. ЗАГОНЕТКА.

Саставио: Симо Гороњевић, у Кобиљдолу.

У башчи су моји мили двори,
Бог ме драги овде створи;
Нико ме не кува и не пече,
А из мене бистра вода тече.

Мене воли старо младо,
Мала деца врло радо;
Леп ми назив српство дало,
С' осам слова име написало.

Сазнати ме може свако;
И решити врло лако,
Међу прво и међ' треће слово;
Четврто им додај Јово.

Биће име људска храна,
Требамо је сваког дана;
И то нам је прво јело;
Мало дете с' њиме је весело.

Прво шесто седмо и четврго стави,
И мушко и женско има ме на глави;
И јесам ли румено и лепо,
Рад ме гледаш ма било и слепо.

Друго слово пред прво стави,
Шесто седмо и осмо настави;
Свака варош мене има,
Туд идемо пјешке и с' колима.

Ко ме знати мора,
Ево краћег одговора;
Из земље сам никла,
Велика сам као тиква.

---

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Владимир С Трифковић, гимн.

Ја	*ла,*	*Што*	*же-*	*вно*	*ног*	*ро-*	*се*	*Хај,*	*та,*	*о-*	*ке,*	*ајe-*	*ног*	*си*
му	*смје-*	*је*	*кри-*	*да,*	*ди-*	*сла-*	*о-*	*ног*	*Што*	*ва:*	*ја-*	*нак*	*ја-*	*јим*
Ср-	*сам*	*Ко-*	*ти!*	*Што-*	*ва*	*си-*	*бин*	*ро*	*Ко-*	*Ја*	*је*	*о-*	*сам*	*О-*
лом	*че-*	*се*	*све-*	*нак,*	*би-*	*да,*	*со-*	*сам*	*Ср-*	*ног*	*са*	*ти!*	*ко*	*ље*
си-	*бин*	*ко-*	*га*								*нак*	*вно*	*да,*	*Ја*
ло	*ду-*	*та*	*не*	*ши*	*ајe-*	*ла;*	*гро-*	*смом*	*Хај,*	*сам*	*кри-*	*лом*	*во-*	*нам*
би-	*нак*	*кр'је*	*ји*	*ви-*	*зна*	*ајe-*	*ва:*	*Ја*	*жу*	*жи-*	*сла-*	*си-*	*ке!*	*ро-*
шож	*сла-*	*ног*	*Ја*	*о*	*ки-*	*да*	*си-*	*ро*	*Ја*	*ших*	*о-*	*о-*	*си-*	*!е,*
о-	*ти!*	*Ка-*	*ва*	*ро-*	*сам*	*о-*	*ти.*	*Кре-*	*нак*	*под*	*сам*	*сна-*	*ног*	*бла-*

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **1. Загонетка:** Куршум или тане; **2. Коњички скок:**

Кад порастеш Србство брани
Њему дане ти посвети;
А среће му, понос свети
За тебе су аманети!
На њих мисли, њима живи
И кад срећа тебе грли,
Кад се радост зазрцали
Од њих буди синак врли;
Ласно за њих умри вазда
Ак' од тебе ишту када!

3. Ребус: Договор кућу гради.

Правилно решили: Миливој Марић у Каменици: 3. — Ратко и Љубица Стакић у Дол. Тузли: 3. — Мирко Суботић у Бос. Градишци: 3. — Василије Гавриловић и Катарина Ширић у Брчком: 3. — Софија Трифковић у Бос. Градишци: 3. — Милош Томић и Милан Жаркић у Брчком: 3 — Ристо Бабуновић и Никола Докић у Сарајеву: 3. — Драгиња и Милан Гојковић у Дол. Тузли: 2. 3. — Милорад Костић и Пејановић Цвијетин у Д. Тузли: 2. 3. — Арсен Јовановић у Д. Тузли: 2. 3. — Петар П. Ковачевић у Мостару: 2. 3. — Јула Келовић у Брчком: 3. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић и Милка Сабљић у Бос. Градишци: 2. 3. — Јован Шећерковић у Вуковару: 3. — Никола Вукмировић у Осеку: све. — Ана Бурна у Ср. Карловцима: 2. 3. — Миленко Липман у Винковцима: 3. — Давид Гринфелд у Бијељини: 3. — Ђорђе Симић у Варешу: — Милорад Букановић у Бијељини: 3. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: 2. 3. — Савета Митровић и Мара Гаврић у Дол. Тузли: 2. — Салих Зећи Бакшић у Љубињу: 2. 3. — Миливој Поповић у Суботици: 3. — Марија Мићић у Јању: 3. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Г. јером. Сев. Перић у Ман. Раковцу. Добро је; само оно што сте опевали није „таванчар“ него „сужањ“, па смо према томе исправили.

Давид Гринфелд у Бијељини. То је веома и на све стране позната приповечица. зато је не можемо донети.

Секула Дрљевић у Срем. Карловцима. И ако смо пре шест година (1895.) донели исту ствар у преводу другога писца и другим метром; то ћемо и ово донети, нека се види, како се иста ствар даде и на више начина исказати.

Риста М. Тасић у Плачној Долини. Примили смо све у реду. Хвала на сећању.

С. А. В. — Русија. Примљено и понешто у језику исправљено, донећемо. Радо ћемо и иначе из тих крајева и лепе руске књижевности одабране ствари примити и донети.

Мил. К. Ник. Расински у Београду. Примљено и донећемо.

Мих. Опачић у Бањој Луци. Прилична је ова причица, те ћемо касније одлучити, да ли ћемо је и донијети.

Никола Вујичић у Бањој Луци. Добри су ови рачунски задаци и донећемо их редом.

Г. Спиро Старовић у Љубињу. И ако смо о овој ствари већ расправљали у нашем листу, не ће бити згорег и опет, те ћемо гледати да донесемо, али без оног великога увода, који и не иде на ствар.

Г Милан Т. Бањанин у Брчком Веома нам је повољна ова ствар и радо ћемо је донијети; но ако имате у дотичној књизи слика у тексту (али не шарених као што је приложена), добро бисте учинили, да нам их исечете и пошљете, или ма и цијелу књигу пошљите, коју ћемо у своје вријеме неповријеђену вратити натраг. Иначе добра ће ова ствар бити и без слика.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. НОВЕМБРА 1900.

ГОД. XXII.
БР. 17.

ЛОЗА.

НАРОДНА МУДРОСТ.

Жива глава дуговање плаћа,
Жив икада, мртав баш никада.

Зло јунаку у братству нејаку,
А још горе кад никога нема.

Кад се нађе птичијега млијека
Нађ' ће с' онда свакој ћуди лијека.

Коју воду треба да пијемо
Не треба је никако мутити.

„Народно Благо“
у Босни и Херцеговини.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

НЕВИН — ОСУЂЕН.

Написао: **F. J. Holly.**

С немачкога превео: **Воја Р. Младеновић.**

(Наставак.)

3. Једино верно биће.

Неколике су године прошле у селу. Главним друмом, који поред Ерленхофа вођаше, иђаше путник уморан и жалосна изгледа. Он не гледаше тучне њиве, које се и с леве и с десне стране далеко простирале; он није марио за широке цветне ливаде кроз које је поток роморио, што би иначе свакога поткрепило. Његова глава почиваше на прсима; путник у свачем даваше утисак човека који је много препатио.

Али он беше још врло млад — жалостан путник! Једва да је за неколико месеци прешао шеснаесту годину.

Сад је баш прелазио поред њива, на којима су жеље слуге и слушкиње из двора.

— Добар дан! — довикну му благо један од жетелаца.

Путник се лако трже од овога поздрава; навуче свој округао, изношени шешир дубље на чело и убрза кораке. Бојажљиво погледа на раденике, али не одговори ништа.

— Чудновато — тужио се жетелац који је ословио млада човека — он не одговара на пријатељски поздрав.

На ове речи подигоше и други главе, заклонише руком очи од сунца и оштро гледаху за младим путником.

— Шта? Да ли ме очи не варају? — викну сумњиво од једном један.

— Шта то? — одговорише му са свију страна.

— Та то је Јован Ајрих, лопов одговори важно упитани.

— Јован Ајрих?

Као мућевита струја прохујаше ове две речи кроз живце пољских радника: бацише српове, косе, грабље и све потрча на друм, да гледа за путником.

— Он је добро острижен — церекаше се један слуга са безобразним сјајем у очима.

— А није баш ни одебљао у тамници — доскакиваше му други. — Одело му се сувише раширило.

— Ах, Боже, како блед изгледа — сажаљеваше искрено једна послужавка. — Сиромах, сиромах, сиромах младић!

— Сиромах младић!? — плану дрски слуга који започе овај подругљив говор о Јовану. — Сиромах младић? Остави се сажаљења, Ружо! Један крадљивац не заслужује сажаљења.

Он је љутито погледа, као да је хтео казнити својим погледом за неумесно заузимање.

— Е, гле сад — бранљаше се ова. — Био лопов, или не — он остаје увек човек. А међу тим...

— А међу тим? — пресече је јетко слуга.

— А међу тим није још потпуно доказано, да ли је Јован Ајрих украо накит — настави срчано девојка. — Можда је неки други то био. За Јована то није нико доказао, Франце, а и накит није код њега нађен.

Василијски поглед из Францових очију погоди марљива Јованова браниоца. Он већ отвори уста за добар одговор кад надзорник опомену људе да продуже рад, те му пресече реч на уснама.

Међу тим Јован корачаше журно даље, као да ће се земља отворити под његовим ногама; жарко руменило беше облило његово суво, бледо лице, руменило стида и љутиње због сурових

речи Француових, који му се претварао за највећега пријатеља, на кога је он много полагао.

Он остави Ерленхоф на страни и скрену својему завичају. Очи му беху ведрије, срце му јаче куцаше кад угледа пред собом своју малу кућу, опкољену шумом од воћака.

— К мајци, к мајци! — шаптаху лагано, али с пуно наде, његове усне.

За неколико трснутака био је он већ пред материном кућицом; нека страна особа таман хтеде да уђе на врата.

— Где је газдарица од куће, удова Ајрих? — упита Јован не дишући.

Жена застаде и скрсти руке.

— Ај, Боже мој! — повика она. Зар Ви не знате? Ви нисте ваљда из овога села? Удова Ајрих је већ одавно умрла и сахрањена. Умрла је, како се прича, од туге, јер јој препукло срце од жалости за изгубљеним сином, који је украо неки накит, те је сада с оне стране браве.

Јован гледаше брбљаву жену укоченим погледом, као да је она страшна слика била. Он дисаше дубоко и тешко и пројеца загушено:

— Ви кажете умрла, добра госпођо, умрла и сахрањена?

— Да, да — одговори ова чудећи се све више. — Њена се кућица продаваше на добош, те ми, мој муж и ја, тек што смо били дошли из туђине и тражисмо стан, употребисмо згодну прилику и куписмо удовичино имање.

— Тако, тако.

Жена махну значајно главом јадному Јовану и брбљаше даље:

— Новац за кућицу узеде на чување наш парох, старалац краснога дечка, чију је мајку под земљу испратио. Красан ми је наследник тај млади Ајрих! За час ће похарчити малу оставу своје мајке кад се врати из затвора.

С тим окрену она леђа и отиде у кућу.

Јован прикупи сву снагу и пође клецајући гробљу.

Кад је дошао тамо, посрташе међу гробовима и посматраше сваку свежу хумку. Наједанпут стаде, стропошта се на један гроб, обави руке око малена дрвена крста и викну у тешком, очајном болу:

— О мајко, мајко!

Поглед му се зарони у траву која је никла на немој хумци и плакаше да му срце препукне.

Колико је тако лежао, није ни сам знао. Кад се дигао, беше сунце већ високо на небу.

Први његов корак одведе га пароховој кући.

Духовник га прими милостиво и покушаваше да му ублажи тешки бол. Пре свега саопшти му, да је мајка отишла на онај свет са усрдним речима за својега сина, да никако није сумњала у његову невиност.

— Она ми даде свој последњи поздрав за тебе, Јоване, а и свој благослов — заврши своју исповест поштовани човек.

Сузним очима захваљиваше му Јован; из свега он осећаше да и парох не верује у његову кривицу.

Затим се прихвати мало јелом, које духовник нареди да му се донесе, па напусти парохову кућу.

Срце овога јадника беше нешто утешено благим говором духовниковим кад изиђе на сеоски друм. Али му ове утехе не беше за дуго: неколико деце, кад га опазише, опколише га и повикаше гласно:

— Гле, робијаш, робијаш!

У селу се дакле већ рашчуло да јк дошао; они радници у пољу то су разнели.

На дечију вику појавише се и људи на кућним вратима. Већина од-

ступи презриво од Јована, нико га пријатељски не поздрави.

Јован уздахну дубоко и болно и упути се брзо Ерленхофу.

Шта ће тамо? С тим не беше ни он сам начисто; али из потаје се надаше да ће можда наићи на промену дворског господара према њему.

Али како се јако преварио у овој нади! Тек што је ушао у собу господареву и стао скромно и смерно на врата, тек што су га познали и тек је казао неколико речи о својој невиности, кад он доспе у највећу љутину и забрани једном за свагда, да један робијаш прекорачи праг његове куће.

— Напоље! — викну он на сиромаха — напоље! И не усуђујте се више, видети се још једном на мојем добру!

Јован ухвати за кваку. Грубе и сурове речи господареве страшно га докопаше и испунише великим болом и љутњом. Руке му се скупише у песнице, цела његова унутрашњост устреми се на бездушнога човека. Беше му као да се морао срушити на рушиоца среће му у животу — али он савлада љутњу и отиде.

Ну на пољу га спопаде ужасна клонулост: прошло је све, све! Он је био и остао лопов у очима свих људи, он је заиста за свагда изгнат из људскога друштва.

Ова мисао учини га готово лудим; у глави му бучаше, пред очима му се хваташе густа, црна копрена. Не осећаше више ништа до неизмерно ништавило, сањиви умор.

— Даље, даље! — повика у њему, — у неки угао, да спаваш, да се више никад не пробудиш.

У лудој несвестици, не знајући шта ради, пође он, ногу пред ногу, излазу из двора.

Тада му допре до ушију бесно лајање некога пса; заустави га дворски пас, поред којега пролазаше.

Јован нехотично стаде и погледа животињу укоченим очима, — то не беше његов Неро.

Да ли су и њега отерали? Сулудасто смешење прну преко црта јадникових. Он покуша да умири беснога туђега пса, кад се с прозора господарске собе разлеже пиштаво звиждање и сурово викање на пса.

Животиња се трже и повуче колиби бацајући бојажљив поглед у правцу, одакле му дође опомена. Јовану беше још теже. Та где ли је Неро?

Он немаше времена, да дубље мисли о том осећању; баш у овом тренутку вратише се жетеоци кући и почеше се ругати Јовану кад га угледаше. Нарочито се при том истицаше Франц, који је већ јутрос у пољу тако гадно ружио некадашњега пријатеља и друга.

— Ај, ај — повика он — лупеж на двору! Чудновато! Јамачно хоће да разгледа место своје пређашње марљивости, или да пронађе неки нови павиљон, да се опет покаже вредан! Али не иде; овде је сада поузданије! Много поузданије! Ха, ха, ха! — Он пропрати сам своје речи врло гдасним смехом; „Ха, ха, ха“!

— Хи, хи, хи! — смејаху се и други ружној досетки.

— Лопов стоји поред псеће колибе — пастави Франц заједљиво ругање — вероватно да се сећа својега верног Нера. Али и он беше као и господар му: утекао је, не допада му се више код нас.

Јован не удостоји ругача ни једним погледом — он похита из двора. Још из далека допираше му подсмевање слугу.

Смркну се; месец изиђе и потискаваше у неколико брзе кораке ноћи, која наступаше. Јован иђаше друмом, међу тим, као каква луда. Руке му висаху отромбољено доле, глава му беше

са свим клонула на прса. С времена на време зајечи као неко стењање из његових груди. Мисли му лутаху и ређаху се без смисла једна за другом. Само једна претпоставка, само једна мисао враћаше му се увек и ослобађаше се очевидно из смушене збрке оних других:

— Изгнат, изгнат! Одвојен за свагда из људскога друштва! Презрен и прогнат за сва времена!

— Па шта очекујеш још од живота? — пишташе опет зао демон у њему. — Ништа, баш ништа; Ноћ је око тебе, а ноћ ће остати за тебе свагда, свагда!

Јован беше на врхунцу очајања, на оној тачци кад човек не зна више шта ради. До душе дошаптаваше му добри анђео да се може вратити благом пароху да га поново охрабри и савета даде, али овај глас надвлађиваше гласно викање очајања, које хтеде несрећника са свим свалити у грех.

— Учини крај својему невољному бићу — дошаптаваху хиљаду језика око њега; баци живот преда се, кад ти није ништа дао до невоље и неправде, а неће ти ни од сада што друго дати.

Очи Јованове засветлише особитом ватром — као очи тешко оболелога од костобоље који има само једну жељу, ону за смрћу, за престанком свакога земаљскога бола. Он застаде и гледаше плашљиво на све стране — искушење, да сам себи зада смрт, беше достигло свој врхунац. — Тада се несрећник јако трже. Он стајаше управо пред усамљеном сеоском кућом, чији красан крај поред воде беше ограђен летвама. Све беше мирно као у гробу, само се чуло да неки пас у дворишту лаје и цичи, да гризе свој ланац и покушава да се ослободи.

У часу велике несреће мисли су човечије најпажљивије и најоштрије, те тако и Јован из гласа овога пса чу нешто познато; — да није Неро овуда забасао и овде нашао склоништа?

Пажња се Јованова одвоји самовољно од своје невоље и управи се потпунце на особити шум иза ограде од летава; — он прислушкиваше, док се неко тамно тело диже иза сиве ограде, с места осветљенога месецом и са свим се разговетно чу звека од ланца и цикање.

— Мој пас, Неро! — одвали се с несрећникових усана; он се једним махом окрете наслоњеној животињи и рашири руке.

Са гласним и радосним лајањем полети Неро, који се беше откинуо од колибе, к Јовану и скакаше весело око њега, као без душе.

Јован осети како га је пас овим милим додиром извукао из луде несвестице и очајања. Његово срце куцаше опет правилно, руке му се савише готово нежно око кудраве главе верног пса, а из очију му капаху крупне болне сузе — сузе, које гасе досаду живота.

— Неро, Неро! — зајеца он. — Ти си ме спасао, спасао од привремене и вечне смрти! Ти беше вернији и бољи од људи, ти ћеш и од сада бити мој свакидашњи пратилац и нераздвојни друг!

Гласно и весело лајање одговори Јовану на овај исказ, учини се, као да је псето разумело речи својега господара и одабраваше их веселим пристанком.

Јован одвеза ланац с врата псећега и тада пођоше оба, тесно прилубљени један уз другога, у тамну ноћ.

(Свршиће се.)

ЈЕСЕНСКО ВЕЧЕ.

Za далеке мрачне горе потоно је сунчев сјај
И још само румен блага разастире небом бај.
У том бају вечерњему сав небесни трепти свод,
По ком блиједи мјесец плови к'о по мору лаки брод.

На врхунцу голог брда рушина се види траг,
Гдје је некад племић неки проводио живот благ...
Сад одатле из рушина сањиви се чује ћук
И далеко наоколо одјекује совин хук...

У шумарку тамо доле на гранчици пустој тој
Једна птица сама стоји и каткада пусти пој,
Ал' одзива птичијег нема... умукле су птице свуд
И пошљедни цвркут њен изумире тужно туд...

Тамо даље са ливаде пастир гони стадо тек
И звонца се потмулога разлијеже поспан јек...
Он се губи полагано... повјетарац струји лак
Вечерња се румен гаси и спушта се први мрак...

Сарајево, 1899. **Душан.**

СРЕЋА.

С руског превео: **С. Л. Вукчевић.**

I.

Зова је тек почела цвјетати. Дан је био мјешовит и доста топао. Јова плачући дотрча из школе.

— Шта је с тобом, Јово? — запита га баба умиљато гладећи унука по кудравој коси. — Ко је карао моје дијете?

— Нико бабо! — рече он плачући, — нико мене није карао.

— Па зашто плачеш?

— А како да не бабо, ево ове приче, које си ми ти причала — све су сама измишљотина. То је казао наш господин учитељ! — Јова је с пуним очима суза, гледао на бабу — је л' да је тако, господин боље зна него ми?

— Истина, дијете, он зна то боље. Но шта онда, ако је то баш и прича и измишљотина.

— Да, јест — рече Јова, — опет заливајући се сузама — сад ја не могу узети принцезу за жену, као кројачки помоћник, који је убио седморицу! Ја не ћу никад знати, шта је то срећа?

— Ах ти глупи деране! — повиче баба — то ти не смета бити срећним, па чак ако и не узмеш принцезу за жену, умједнеш ли само наћи срећу.

— А где ћу ја наћи срећу, бабо? — упита дијете, бришући сузе рукавима од кошуље.

Баба га умиљато погледа.

— А како ти мислиш? Гдје она може бити? Ни тамо, ни овдје, а

међу тим — свуда, треба само умјети наћи је.

— Добро бабо, ја ћу покушати — рече Јова — може бити да је она у шуми? Тамо гдје живе приче, како си ти говорила!

— Може бити Јово, — потврди баба, — но сад убриши сузе; па сједи да ручаш.

II.

Зова је прецвјетала. Јова се већ отправио у шуму, да тражи срећу. Он је тражио по дрвећу, загледао под грмова, тражио је чак у зеленој маховини. Јер је баба рекла, да она живи у шуми. О како је овдје лијепо! свјежа и млада трава тако се свијетли на сунцу, а около куда год погледаш, свуда цвјетићи и цвијеће, дрвеће листа, трава цвјета чак по стазама гдје је Јово проходио, зујале су пчеле летајући од цвјета до цвијета. На гранама птице пјевају; по земљи миле вредни мрави.

О како је прекрасан Божији свијет! Како жубори поточић текући и кривудајући као змија. Колико ће лијепих причица он испричати; но Јово не ће ни да га слуша. Јер он зна, шта је прича, измишљотина; зна да ће му поточић испричати неистину! Јова је све ишао и тражио, шума је све била гушћа и гушћа. Гдје се то срећа крије? Да ли ће је наћи данас? А ако не нађе данас, он ће је сутра тражити... Но што то би, дијете на једанпут стаде као укопано. Пред њим, под старим дубом сједела је дјевојка лијепа као вила, над главом јој блистала звијезда, а под ногама сијао мјесец. Јова од страха умало није побјегао без обзира, но дјевојка умиљатим лицом позове га к себи. Он ријеши поћи доље и погледати јој право у лице. Њене лијепе очи, таком су добротом гледале на дијете, да се он напошљетку ријеши упитати је: „Не зову ли тебе *срећа?*“

— Да, тако мене зову, — одговорило је прекрасно створење.

Но оди ближе и не бој се мене.

— О, ја се ни мало не бојим тебе! — рече весело Јова — и радо сједе до ње на траву говорећи: Ево, ти си *срећа* и по тому не можеш бити зла.

Она ласкаво погледа у земљу.

Јова није вољео много сједити на том мјесту.

— Кажи ми, — запита он, гледајући јој љубопитно у очи, — можеш ли ти учинити мене срећним?

— Она проговори: разумије се, могу!

— Па како, како? шта ми ваља радити и, шта ћеш ми дати па да будем срећним?

— Ништа ја теби не дам, — рече срећа, — но ћу ти казати, што треба да радиш па да будеш срећним.

— Ах, кажи брже!

— Само ти не смијеш сумњати у мене, но што ти ја кажем мораш слушати и томе вјеровати; а ако не ћеш, ја ћу те оставити.

— Добро, добро мени је право, само говори брже!

— Слушај! — поче срећа, — далеко за том шумом, и за тим великим планинама стоји великољепни замак. Над њим као да гори златан ваздух, и златни торњеви далеко, далеко виде се по цијелој околини, а велики прозори блистају као сунце, као брилијаити у чистој води.

Јова је пажљиво слушао и памтио сваку ријеч.

— У томе замку, — продужује срећа, — живи прекрасна принцеза.

— Принцеза? Невјерући запита Јово.

— Да принцеза и тако лијепа, да је љепше нема нигдје у свијету, но њу чува огњени лав.

— Ах! па таких и нема! рећи ће Јова.

— Зар ти ја нијесам рекла, да све вјерујеш, што чујеш од мене?... Ти мораш тамо поћи, и кад лав почне

рикати, и разјарено пође на тебе, то се ти сјети и позови мене у помоћ, тад ћеш га добити, и овладаћеш принцезом.

На то Јова поскочи као да га је ујела змија.

— Како? викну он — зар ја да вјерујем да има огњених лавова? И ја да морам убити таквог? Морам овладати принцезом? То је све лаж, пуста измишљотина!

Срећа срдито погледа на њега својим лепим очима:

— А по чему ти мислиш да је то лаж?

Запита она.

— Отуда — рече Јова — јер је то све лаж! то је казао мој господин учитељ и моја баба, а они су без сумње поштенији но ти.

На то застаде и погледа на њу.

— Но послушај, ти нијеси срећа, ти си...

— А да шта сам ја по твојему мишљењу, дрско дијете?

— Ти си просто басна... Ето, то си ти!

— Па оно и мене називају *басном*.

— Зашто си ми онда лагала, да си ти *срећа?* Срдито запита Јова.

— Ја ти нијесам слагала! мирно одговори љепотица, и љутито устаде с мјеста. Шта се мене тиче, што ви људи не умјете разликовати срећу од басне.

С тијем ријечима нестало је ње, као дима.

Переволочна, (Мала Русија) 1900. год.

БЛАГО ТЕБИ!

Благо теби, док си ђаче мало!
Ђаче мало, па и бриге мале,
С годинама и оне се множе,
Па да не би ђаче посустало,
А бриге га после претрпале,
Увек реци: *помози ми Боже!*
Јер с *његовом* вољом *све* се може.

Београд.

Чика Васа-Љубисав.

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА У САНТОВУ.

Нашим читаоцима је већ познато из досадашњега јављања нашега, да је у селу Сантову близу Сомбора 28. Фебруара 1898. год. прешло преко 1000 душа римокатоличких Срба Шокаца у православну веру и тако створили у Сантову српску православну општину. Но како нису имали своје цркве, ваљало им је и православну цркву дићи; али како нова православна општина још нема никаква имања, а црква богме стаје много новаца: то су се купили прилози по народу српском и скупила се лепа свота новаца и подигла се веома лепа

црква у Сантову, која је 17. Септембра ове 1900. годинс свечано освећена и предата оном народу, да служи Богу и народу.

замислити, како у истини изгледа.

Црква та лежи у сред села Сантова на узвишеном месту, те

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА У САНТОВУ.

Ту нову цркву српску у Сантову приказујемо овде у слици нашим читаоцима, да лакше могу

је много лепша и угледнија од римокатоличке цркве у Сантову, а стаје заједно са земљиштем до

ИМА ПОЛА САТА.

Све се кавже, све се плазе
Катица и Ната;
И сад седе надурене
Има пола сата.

Но у собу када ступи
Њихов добри брата,
Оне ти се помирише —
Има пола сата.

Такву децу и Бог воли
Па им слогу носи,
А неслогу од њих тера
Да им не пркоси.

Р. М. Тасић.

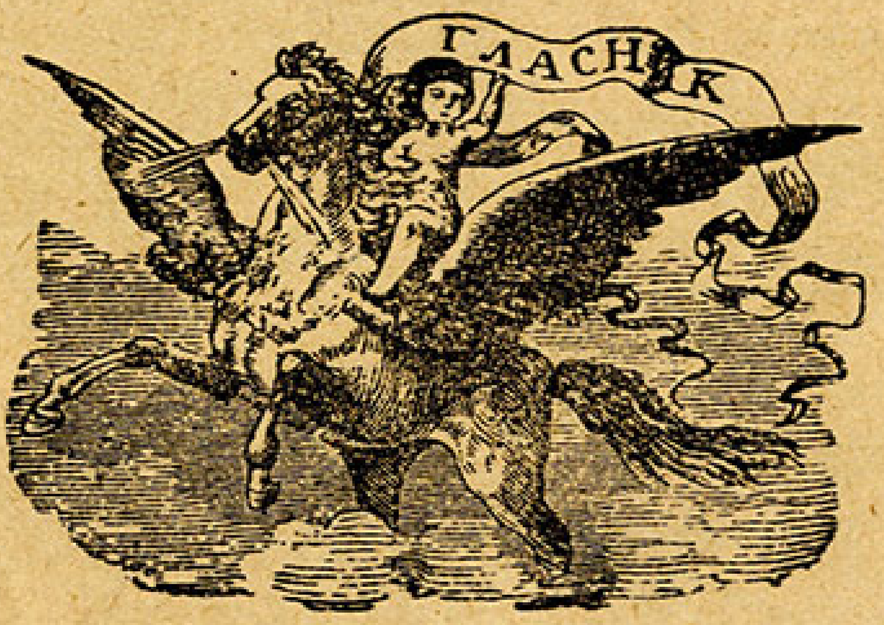

— **Народна добротворка.** Из Тамишграда јављају, да је тамо ових дана умрла *Јулка Марјетићева* у 75-ој години живота свога. Покојница је све своје имање у вредности од 40.000 круна оставила Матици Српској на књижевне цели и на потпомагање сиромашних књижевника српских. Неки су је наговарали, да то своје имање остави на другу неку страну, али се она није дала наговорти. Племенита и скромна душа ова, да би што више оставила Матици, наредила је тестаментом, да јој погреб буде најскромнији, тако, да ју је укопни завод сахранио за 90 круна! Нека је вечан спомен и слава овој племенитој души српској!

— **Песме краљице Јелене.** Садашња талијанска краљица Јелена је Српкиња, поносита Црногорка кћи витешкога Господара Црне Горе кнеза Николе I. Он је песничке душе и већ је више ваљаних дела дао српском народу. На Њега се ево угледала и врла му ћерка Јелена; и она је песничке душе; њене су песме излазиле често по разним страним листовима и познате су биле као песме кнекиње Јелене. Све се те песме одликују богатим осећајем, сјајном формом и великом дубљином мисли. Сад ће изићи читава књига њених песама, па ће је моћи свако читати, коме год су мили песнички састави. Песме ће бити већином на српском језику, али ће их бити и на француском и талијанском језику. Многе руске и немачке новине донеле су у преводу неколико оваких песама. да их тиме прикажу својим народима, да и они виде лепе мисли једне духовите Српкиње, која је сад краљица талијанска.

— **Народни Дом.** У Срем. Карловцима као седишту патријарха српског почеће се на пролеће зидати „Народни Дом“, велика народна зграда, у којој ће се држати народни сабори и у којој ће бити смештене све српске црквене и школске највише власти. Трошкови око зидања ове зграде срачуњени су на 241.044 круне, а погодба за зидање обавиће се у Срем. Карловцима у писарници народно-црквеног тајништва 19. Новембра у 11 часова пре подне.

— **Једна 25-годишњица.** 23. Новембра о. г. навршује равно 25 година, како је заснована и отворена српска учитељска школа

у Горњем Карловцу. Управа те школе јавља, да ће се тога дана свечано прославити 25-годишњица овога српскога завода у Хрватској.

— **Женска учитељска школа у Србији.** У Србији још до сад није било учитељске школе за женске, у којој би се изучавале оне, што желе бити народне учитељице. Но лане је и о томе донет закон и прва женска учитељска школа отвориће се 1. Новембра о. г. у Београду. Уз ту школу примаће се ученице, које су свршиле најмање 4 разреда више женске школе или 4 разреда гимназије. Ове године примиће се 30 ученица и које год желе примљене бити, имају се пријавити до Дмитрова дне управитељу више женске школе у Београду, која се зове виша женска школа краљице Драге. Предавање и учење отпочиње 1. Новембра.

— **Број ученица у срп. вишој девојачкој школи Сомборској.** У Сомборску срп. вишу девојачку школу уписало се ове школске године 93 ученице, од којих су 4 због себе и других узрока изостале, а редовно иду у школу и уче се 89 ученица, које су понајвише из Сомбора, а има их и из Босне. Све су ученице Српкиње православне вере.

— **Прослава.** Српско женско друштво у Београду које стоји под високом заштитом краљице Драге прославило је у недељу 29. Октобра на врло свечан начин своју 25-годишњицу, од како је засновано и од како врло лепо ради у свом племенитом задатку. Нека се и у будуће излива благослов Божји на ово честито друштво српско!

— **Болница краљице Драге.** Од како је краљица Драга у Србији ступила на престо, толико је омилила народу, да многе установе и заводи примају њено име и њеним именом се називају. Тако се сад у Београду подиже велика болница па и њу су назвали болницом краљице Драге. Тој болници су положили и осветили темељ 15. Октобра о г. Темељ је осветио митрополит Београдски Инокентије, а на освећењу је био краљ Александар са министрима, државним саветницима, многим официрима и другом многом господом а у присуству многобројног народа.

— **Милошева црква у Дубљу.** Западно од Шапца града у Подринском округу у Србији лежи село *Дубље*, које је чувено по том, што је код њега 1815. године кнез Милош Обреновић славно победио Турке па и самог турског пашу заповедника турске војске заробио. У том Подринском округу склопио се сад одбор, који купи прилоге, да се у том чувеном Дубљу у богатој Мачви, подигне велелепна црква, која би у исто време била споменик на знаћајну победу српску од 1815. год. Црква та зваће се „Милошева црква“, која ће чувати спомен и Милошу и славној победи српској. Нека је срећно и у добри час!

— **Број душа у Загребу.** По најновијем попису има у Загребу 57.150 особа; пре 10 година било је 37.500 душа, те је тако Загреб за ових 10 година нарастао са 19.650 становника што је врло леп прирастак.

У ПРИРОДИ.

Сам на брегу ја сам стао,
Око мене простор свуда,
Тамо шуме и дубраве,
Овде поток тих кривуда.

Тамо, опет, родне њиве
И шарена цветна поља,
И ја гледам слике живе
А крепча ми бива воља.

Тамо беле манастире,
С којих јече звуци звона,
Доле стада и пастире, —
Све то гледам са свог трона.

Ја сам ко краљ у слободи;
Озго јарко сунце сија;
Ох, како ми ово годи,
Ох, како ми све то прија!

Јан. Николић.

СВАШТИЦЕ.

Црни лук као лековита биљка. У новије време почело се опет бавити лековитим биљкама и травама, којих би требало да има у свакој кући. Тако *црни лук* није само биљка за зачин у разним јелима, него је он и лековита биљка. Тако сок црнога лука добар је противу брадавица и жуљева на ногама. На ту цел мете се лук 3—4 сата у оцат (сирће), ресече се на поле, скине му се она танка кожица, па се тако привије на жуљ. Ако се то понавља више пута на дан, то онај сок тако омекша и раствори ону нажуљену кожу, да се жуљ може врло лако скинути. Црни лук употребљује се и противу опадања косе. Грци, Римљани и други народи на истоку знали су за то. Узме се комад лука, па се њиме намажу места одакле коса највише опада. Осим тога се највише употребљује сок од лука кад иде крв из носа; и то кад се помеша са чистим оцтом (сирћетом). Ако уједе пчела или други зарезник помоћи ће се увек брзо и добро.

Надевање имена код Кинеза. Код Кинеза је много што шта друкчије него у осталога света, па и надевање имена деци својој. Тако они кад буде детету 4 недеље од рођења, они му обрију главу и тада добије прво име. Али то име није ништа друго него број редом т ј. деца се означују бројевима као у Европи осуђеници (робови) или редари (полицаји) и кажу број: 1. број 2. итд Кад дете наврши шест година и дете пође у школу, тада му надевају друго име. Та су имена милозвучна, па често и сувопарна, нпр. „Будући Таленат“, „Гиздови Рукопис“, „Савршено Мастило“, „Маслина која дозрева“ итд. Треће име добије кад нарасте до женидбе и ожени се; четврто кад постане чиновник; пето кад се лати трговине; шесто кад умре. Женске нису тако богате у именима. Док су младе девојке, зову их „Скупоценим“, а кад се уда, надевају јој песничка имена: „Јасминов Цвет“, „Сребрни Месец“, „Слатки Мирис“ итд. То је и једина галантерија кинеска према женскима, јер кад се у Кинеској нађе у кући женско дете, отац јавља пријатељима и познаницима тужну вест, да му је „пао цреп са крова“. — Баш право кинески!

Јачање вида. Што човек старији бива, све му већма и очи слабе те слабије види. Слаби очи и читање веома ситних слова, дуго шивење наспрам свеће, особито ако је свећа рђава; за тим дим, прашина и многе друге ствари. Зато ваља очи јако чувати и по могућству и јачати их или крепити, да нам што боље и што дуже послуже. Изнашло се, да хладна чиста вода најбоље очи снажи. Искусни лекари препоручују онима, који су слабога вида, или којима вид почиње слабити, да свакога вечера, пре него што пођу легати, хладном водом протару трепавице, обрве и слепе очи. Ко се пак бави таким послом, који очи већма напреже, нпр. писањем, швом и многим читањем, то да преко дана по више пута тако раде, јер хладна и свежа вода јача живце и пречи навалу крви у безбројне жилице у оку, па тиме се и вид јача и све боље снажи. Ово средство је врло просто, не стаје ништа, до оно мало труда и добре воље, па нека га свако, ко је слаба вида, покуша.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Маћедонија лист за књижевност, поуку, забаву и вести. Излази у Београду једанпут недељно, година V. Стаје за Србију 6 динара, за Турску 1½ б. мецидије, а за све остале земље 10 злат. франака на годину. Власник и одговорни уредник П. Симоновић. — До женидбе Њ. В. краља Александра, владала је у Србији неко време велика стега, па многи листови нису смели слободно дисати и писати, него су морали престати, а многи знатни људи и научењаци чак су и затвора достали. Од како се пак краљ оженио, завладала је у Србији слобода; све невине мужеве краљ је пустио на слободу, а покрећу се нове новине и листови. У време стеге престала је била и „Маћедонија“, која је ево сад почела изнова да износи и да заступа Српство у Маћедонији, које много пати од Бугара и Арнаута. Нека јој је од сад срећан и успешан рад!

Просветни гласник службени лист министарства просвете и црквеиих дела краљевине Србије који од нове године излази у згодним месечним свескама од 7—8 табака, променио је уредника и сад га од 9. броја уређује г. *Петар Ј. Петровић* секретар министарства просвете. До сад је изишло 10 свезака за ову годину са одабраном и бога-

том садржином. Овај „Гласник“ стаје за Србију 12 динара, а за друге земље 15 круна на годину.

Учитељ педагошко-књижевни лист, орган учитељскога удружења у Србији, ступио је од 1. Септембра о. г. у своју 20. годину, уређује га г. *Мих. М. Станојевић* учитељ у Београду. Излази у месечним свескама од 5 табака и стаје 10 динара или круна на годину. — Овај лист је свагда био пун одабране садржине, па зато заслужује да га учитељи и родитељи и изван Србије држе и читају, тога ради га ми и овом приликом топло препоручујемо.

---

1. РЕБУС.

Саставио: Ђ. Видаковић.

---

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Александар Петровић-Босанац у Новом Саду.

ру-	*ти:*	*од*	*ру,*	*Па*	*се*	*А*	*ли-*	*са-*
мах-		*ће*	*та*		*љу-*	*жо*		*је!*
„Иди	*кож*	*ну-*	*ти,*	*ду-*	*бра-*	*ка*	*дај*	*ко-*
ћу-	*де,*	*бе-*				*Ево,*	*на-*	*те,*
то,		*ти!“*				*лут-*		*Гле-*
Хај	*жи,*	*бра-*				*је*	*бра-*	*ће,*
иде-	*се-*	*че,*						
ре-		*жо*						
бра-	*Да*	*ша*						
се	*А*	*ти*	*би*	*у-*	*силео*	*вео,*	*ши-*	*би*
цве-		*та*	*да*		*ње-*	*шта*		*Не-*
бра-	*он*	*ће!*	*жу*	*Ко-*	*го-*	*зна*	*хтео!*	*сам*

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе 1. Ребус: Невоља гола најбоља школа; 2. Загонетка: Лубеница — леб — лице — улица: 3. Коњички скок:

Ја сам синак оног рода
Крепке снаге, воље јаке,
Што се диже смелом душом
Као орô под облаке!
Ја сам синак оног рода,
Што му чело слава кити,
Ја сам синак, који пјева:
„Хај, славно је Србин бити.“

Ја сам синак оног рода,
Оног јата, оног крила,
Кога кр'јепи пјесмом милом
Са Косова света вила;
Ја сам синак оног рода,
Што се не зна грому крити,
Ја сам синак, који пјева:
„Хај, славно је Србин бити!“

Правилно решили: Јова и Мита Коњовић и Војин Бркић и Милан Протић у Сомбору: 1. — Миливој Поповић у Суботици: све. — Миливој Марић у Каменици: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Јелка Василић у Митровици: 1. 2. — Миленко Липман у Винковцима: 1. — Јулка Ј. Мила у Вршцу: 3. — Душан Косовић, Јован Дунђерски и Сава Стојшић у Н. Саду: све. — Драгиња и Милан Гојковић у Д. Тузли: 1. 2. — Јово Пајкановић, Ристо Бабуновић и Никола Дакић у Сарајеву: 1. 2. — Стака Р. Шпиријева у Бос. Градишци: све. — Стево Зарић у Брезичанима код Приједора: 2. 3. — Савета Милутиновић у Дол. Тузли: 2. 3. — Вељко Алексић и Пашан Мујезиновић у Дол. Тузли: 2. — Мих Антић и Ристо Секулић у Д. Тузли: 1. 2. — Ратко и Љубица Стакић у Дол. Тузли: 1. 2. — Ђ. Лазаревић и Арсен Јовановић и Цвијетин Стевић у Дол. Тузли: 1. 2. — Миливој Костић и Милан Гојковић у Дол. Тузли: 1. 2. — Бранко Стакић и К. Станишић у Сарајеву: 1. 2. — Ђорђе Ј. Симић у Варешу: 2. — Милорад Ђ. Марковић у Д. Тузли: 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић; Марија Прчић, Софија Трифковић и Марија Вученовић у Бос. Градишци: све. — Јован Гаталица у Бијељини: 1. 2. — Госпава Борковић, Јокица Гвозденовић и Олга Вученовић у Бос. Градишци: све. — Давица и Драга Савићева у Митровици: 1. 2. — Милорад Ђукановић у Бијељини: 2. — Милорад и Душан Костић у Дол. Тузли: 1. 2. — Јулица и Паула Милутиновић у Св. Андрији: 2. — Сретен Н. Кашиковић у Сарајеву: 1. — Милосав М. Мићић у Јањи: 2. — Мих. Д. Милинковић и Бошко П. Ајдарић у Шацу: 1. 2. — Јован Михајловић и Душан Јелесић у Н. Саду: 1. 2. — Исак И. Ешкенази у Шапцу: све. — Данило С. Јањић у Љубињу: 3. — Богосав Богдановић, Радоје Урошевић, Чедомир Гајић, Мирослав Спасојевић, Миливој Араницки, Пера В. Станојчић, Влада Спасојевић, Станимир Аксентијевић, Сава В. Станојчић и Светислав Солдатовић у Шапцу: 1. 2. — Петар Јовановић у Вуковару: 2. — Никола Барбуловић у Пожези: 1. 2. — Живојин Рајковић у Сомбору: 2. — Јефто Михојевић у Стоцу: 2. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Георгију у В . . . . у. Загонетка је добра и у своје време ћемо донети. Ребуси нам нису по вољи.

Танасије Ђ. Поповић у Требињу. Није лепо нацртано, па није за употребу.

Србину Католику у Шкаљарима код Котора. Радо ћемо донети по коју од ових песама већ и зато, што не питамо, како се ко крсти, већ чија му крвца грије прса.

Ристо Ђ. Топаловић у Бијељини. Ово да је јављено у своје вријеме, прије 4 године, као новост, занимљиво би било; сад је изгубило вриједност, те не можемо донијети.

Г. Јован М. Удицки у Срп. Елемиру. Донећемо ове „Кратке приче,“ али означене са бројевима: I. II. итд. а не: XI. XII. јер остале нису у нашем листу изишле, те одавде немају с њима никакве ни свезе.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. НОВЕМБРА 1900.

ГОД. XXII.
Бр. 18.

ЗОРА

САД САМ СРПЧЕ МАЛО...

Сад сам Српче *мало*,
Али реч вам дајем,
Да ћу с' *добрим* само
Да се упознајем,
Па када одрастем
Да се рећи може:
Великана српског
Поживи нам, Боже!

Београд.

Чика Васа-Љубисав.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

НАШЕ КРСНО ИМЕ СВЕТО И СЛАВА.

Као што је познато, кад су се наши стари доселили у ове земље, у којима данас живе, из своје старе постојбине Бојке или Бијеле Србије, која се налази негдје далеко иза Карпатских Гора, — били су многобошци, т. ј. вјеровали су у више богова, којима су се клањали, молили и жртве им носили. Међу тим боговима били су им понајглавнији: *Перун* и *Световид*. Перун је био бог неба; њега су замишљала у облику једнога старца са сиједом косом, дугом брадом, великим обрвама и дугим трепавицама. О њему су веровали, да он громом бије и грми, зато су га и громовником звали. Световид је био бог свјетлости и времена; њега су замишљали у висини тијела човјечијег са четири главе, које гледају на четири стране свијета и четири трупа, што је био символ четири годишња времена: прољећа, љета, јесени и зиме. О њему су вјеровали, да даје свјетлост, благослов и свако добро. Овим својим боговима подизали су храмове, у којима су свјештеници вршили обреде, а народ је од најодабранијих плодова приносио им жртве, те које пренео бољу и скупљу жртву, рачунао је, да је у већој милости код Бога. — Осим ових општих богова, свака је српска кућа имала по једног особитог домаћег бога, који ју је заступао код виших богова и који се молио за њу, да буде сретна и напредна. Тај се бог сматрао, као мали бог, па су га за то и звали *богић*. Њега су вазда једанпут у години свечано прослављали.

Али Срби по свом доласку у ове земље не осташе и даље при своме грубом вјеровању, јер им се свијест народна све више буђаше, те виђеше, да су дотле у заблуди живљели и неосновано вјеровали у оно, што бити не може. Из тога узрока почеше чврсто пријањати за праву и истиниту вјеру Христову, која спасава човјека од сваког гријеха, те по упутству ондашњих добрих свјештеника хришћанских, почеше вјеру Христову и примати и у њој спасеније својој души тражити. Пошто су почели вјеру Христову примати, то је био најјаснији доказ, да желе и да се крсте. И збиља тако је и било. Цар Ираклије, који тада владаше оним земљама, у које се Срби бијаху доселили, затражи од Римског папе свјештенике, да дођу и да Србе крсте, а свјештенике је затражио од папе зато што те земље тада бијаху под римском црквеном управом. Римски свјештеници кад дођоше, хтједоше крштење над Србима извршити на латинском језику, јер се у то доба мислило, да се слово Божје може приповиједати једино на три језика и то: латинском, грчком и јеврејском зато, што је био на ова три језика натпис на оном крсту, на коме је Господ наш Исус Христос распет био. Али због овог језика, који је Србима био непознат они омрзну и свјештенство, па чак и крштење, те не само што га тада не хтједоше примити, већ шта више, почеше се опет враћати у своју стару многобожачку вјеру.

Тада послаше грчке свјештенике, да Србе крсте, али ни њима није испало за руком да све Србе покрсте, јер су и они мислили, да крштење изврше на свом језику. Само покрсте оне Србе, који се бијаху населили око Сингидума (данашњег Биограда), али то се има приписати у заслугу више Српској браћи Словенима, који су се прије туда били населили и Хришћанство примили, па су га као таки и њима препоручивали а ни најмање грчким проповједницима. И код римских

и код грчких свјештеника огледа се лукавство, што су желели, да помоћу Хришћанске вјере одомаће код Срба и свој језик, па је и право што су се њихову крштењу противили.

У брзо затим појавише се словенски Апостоли св. Ћирило и Методије и њихови ученици, који иђаху по свијету као пчела по цвијету и проповједаху науку Христову на словенско народном језику. Њих Срби лијепо разумјеше и од њих сазнадоше, да је Хришћанска вјера боља од многобожачке и сви се листом крстише и посташе хришћански народ. Како тада бијаше много српскаx породица некрштених, то се не могоше све једног дана крстити. Зато је свака породица између хришћанских светитеља бирала по једнога за кућњег покровитеља и заштитника код свемогућег и истинитог Бога и на дан тога светитеља крштавала се. И тај је дан остао у народу под именом: *„крсно име или слава“*. *Крсно име* зато што су се крштењем препородили духовно и добили ново име, а *слава* зато, што су обично тај дан у слави и весељу проводили, јер нијесу ништа друго радили, већ јели, пили и весели се.

На тај је начин српско крсно име које има чисто вјерски значај и које је срасло са духом и животом српског народа, замијенило поштовање оних старијих незнабожачких богова и постало најомиљенији народни обичај, који је прелазио с кољена на кољено, док није дошао и до наших дана, па ће и даље прелазити, догод траје вијека и српскога свијета. — Из овога се види да је крсно име чиста својина српскога народа које се потпуно слаже са службом наше српске цркве, која признаје и слави свеце, па је ради тога, крсно име и освјештала као српски црквени обред, те га свејштеници врше по прописаном реду или у самој цркви или у кући слављеникој онако, како је то био обичај још у најстарија времена. — Пошто је крсно име својина српскога народа, онда оно не припада само Србима православне вјере, већ и Србима Католичке вјере, зато га и славе сви Срби католици у Ерцеговини и Старој Травунији, са великом љубављу и одушевљењем, по истом начину као и Срби православне вјере. Чини ми се не ћу се огријешити, што ћу рећи, да би многи Срби православне вјере, требали отићи и вићети, како Срби католици у Попову у Јужној Ерцеговини славе тај омиљени народни обичај, који носи на себи најглавније обиљежје вјере и народности. То је заслуга оних родољубивих свјештеника католичких, који вијерно служе своме народу и који нијесу ради, да се своме народу замјере, а замјерили би му се одмах, ако би покушали, да искорене из народа тај свети обичај, који је вјековима освјештан. Али на жалост, таких је свештеника католичкијех данас мало. Мало зато, што старији изумиру, а нови који долазе, долазе занешени католичанством, које је сасвим противно свему ономе, по чему се може познати свето православље и српска народност.

Свака српска породица има у својој кући икону онога светитеља кога слави, те по имену тога светитеља има и нарочити назив. Који слави Никољ-дан, зову се Никољштаци, Јован-дан — Јованьштаци, Аранђелов-дан — Аранђеловштаци, Ђурђев-дан — Ђурђевштаци итд. Сви који славе једно крсно име сматрају се као једна породица, — једно братство, па ма колико удаљени били једни од других. Срби славећи крсно име, тврдо су убијећени, да ће им Бог и крсна слава помоћи, па га славе са највећом љубављу и одушевљењем. Да своје госте о томе дану што боље дочекују не жале ни труда ни трошка, већ се на неколико дана прије постарају, да им се у кући нађе

свега, чиме би почастили кумове пријатеље, комшије и намјернике које пут нанесе. Српска се крсна слава чује на далеко и широко, јер она превазилази све друге благе дане. Кршњак или слављеник, како у нас кажу, најрадије тога дана удијели ономе, који иште на Божји пут па ма он које вјере и народности био.

Српски домаћин и сва његова чељад у кући топе се од радости и душевне милине, кад виде у својој кући дивну киту гостију, да су весели и задовољни. Крсно се име слави свуда гдје Срби живе, али чини ми се, нигдје опет тако лијепо под народски као код нас у Кршној Ерцег-земљи. Код нас слава траје обично три дана и то све подједнако а у најбољем и најљепшем реду. За све то вријеме никоме не мањка ни јести ни пити, те је тада највећа згода, да се напијају лијепе српске здравице, у којима прави родољуб може особито задовољство да осећа, као и у дивнијем јуначкијем пјесмама које гости уз гусле пјевају и у којима се опијева славна српска прошлост.

И заиста до год ми Срби узаславимо своје лијепо крсно име онако, како су нам у аманет наши стари оставили; оно ће нам и помагати; оно ће нам бити најјачи бранич од непријатеља и оно ће нас најбоље духовно уједињавати у једну цјелину, а наша општа српска слава — свети Сава Немањић, молиће се за нас пред престолом преблагога Творца, да нам дарује ону сјајну будућност у коју се надамо.

Љубиње, у Јужној Ерцеговини 1900. г.

Спиро Старовић,
нар. учитељ и Београдски свршени богослов.

УЗ КОЉЕВКУ.

Још када си мали био,
— Причаше ми моја мати, —
Уз кољевку кад те љуљах,
Ти то ниси мог'о знати.
Ја ти пјевах српске пјесме:
О јунаштву, ратовању,
О биткама, српској слави,
О српскоме војевању.
Ја ти пјевах о витезих
Што их српска мајка роди,
Ја ти пјевах о Милошу,
Који славе в'јенац доби.
Ја ти пјевах цар-Лазара,
И Топлицу, Косанчића,
Старог Југа и његових
Девет сина Југовића.
Ја ти пјевах српског Марка,
И још многе витезове,
Који својим јунаштвима
Заслужише в'јенац славе,
И падоше на Косову
За крст свети и слободу,
И пролише српску крвцу
Да помогну српском роду.
Ал' проклети издајица,
Вук Бранковић, срам га било,
Он издаде српског кнеза
И са њиме српску силу.
Проклет био ко га роди,
Проклета му црна душа,
Проклето му срамно име,
Душманина што послуша!
Проклет био сваки они
Издајица свога рода,
Проклет био на вјекове
Који изда брата свога!
Јер тога ће проклињати
Сваки Србин црном клетвом,
Зато сине ма што било,
Ради само слогом светом.

Мостар, 1900.

Петар П. Ковачевић.

НИЈЕ БАШ НИ МАЛО МУЗИКАЛАН.

— Хајде Каро, хајде лудо,
Шта се ту снебиваш,

— Видиш, то су овде беле,
А ту црне дирке.

НИЈЕ БАШ НИ МАЛО МУЗИКАЛАН.

Де, покажи и то чудо:
Да мало посвираш.

Баш сам жељна већ одавна
Чути твоје свирке.

Слуша Каро, слуша помно,
Ал’ се нешто згледа,
На гласовир мало чудно,
По преко погледа.

И у место свирке јасне,
Поче да — завија,
Па без нота и без школе
Гласом да увија.

Али *Лелка* на то рече:
— Ах, то уши пара!
Видим Каро, да баш немаш
Музикалног дара!

Београд. **Чика Васа-Љубисав.**

НЕВИН — ОСУЂЕН.

Написао: **F. J. Holly.**

С немачкога превео: **Воја Р. Младеновић.**

(Свршетак.)

4. Мир.

Јован Ајрих се настани у једном крају, који беше удаљен од постојбине му. Мали капитал — његово наслеђе, које му је предао парох на његову молбу, поможе му против првих тешкоћа живота и купи за њега неколике њиве и ливаде.

На овима рађаше он са таквом марљивошћу и обазривошћу, а живот му беше тако скромно и штедљиво удешен, да се његова имаовина с године у годину знатно увећаваше, те временом постаде лепо имање.

У целој околини његове нове постојбине гледаху га са дивљењем и љубављу. Истина беше „туђи млади човек“, како га зваху, нешто чудноват у својим навикама живота. Тако, његов саобраћај са спољним светом беше врло умерен и виђаху га свагда само с његовим лепим псом Пером; али према сваком беше милостив и од помоћи, а прави отац сиротињи. Сељаци имађаху у њему одличнога саветника, његова послуга врло милостивога хлебодавца.

Многе су се главе лупале о његову пореклу; међу тим не дознаде нико ништа поуздано о томе. Јован би сâм пријатељски, али одлучно, одбио свако питање о томе а и сам је слабо марио за своју постојбину, како изгледаше; он беше тек затворио своју прошлост и посвети се сав садашњости.

Само се једном опоминњаше Јован врло живо прошлости. Он читаше, на име, у једном распрострањеном часопису ово:

„Невино осуђен и мучен. Пре дужега времена беше осуђен и затворен један врло млад слуга на добру „Ерленхоф“, по имену Јован Ајрих, због тобожне крађе. Сиромах издржа одређену му казну. Сад се тек видело да је он невин. Један други слуга по имену Франц, признаде на самртној постељи, у коју га је кавга бацила, да је он крађу извршио, а, да би сумњу за дело од себе одбацио, навукао је Ајрихов капут и показао се близу места, где је дело извршено. Овом вештином баци он заиста на Јована сумњу, која га, после, одведе у поменути затвор. Повод правому лопову беше поред лакомости и завидљивост и зловоља према неправедно осумњиченому, који га је претекао био у ваљаности, а којега он хтеде учинити безопасним.

Смрт отрже рђавога злочинца из руку земаљске правде и предаде га божанственом судији. Невино се осуђени Ајрих пак, који је одмах по издржању одређене му казне отишао из постојбине, тражи већ недељама узалуд, да му се учини што је право и у неколико надокнади претрпљена заблуда. Сваки, који зна нешто о Ајриху или може сазнати, моли се у интересу човечанства и правилности да то саопшти дотичном суду, како би овај могао испунити своју дужност.“

Јован се врло обрадова, што је његова невиност изишла најпосле на видело; али он беше далеко од тога да се сада као невино прогоњен и јунак прослави. Он не рече никому у својем стану ништа о ствари, а како је био узео туђе име, то не слућаше ни један човек из његове околине, ко је управо тај тражени Јован Ајрих.

У своју постојбину послао је храбри човек само једно писмо и то господару од Ерленхофа, пошто је његов стари заштитник, добри парох, одавно отишао Богу на истину. У овом писму прашташе он свима који су му неправо учинили, али у исто време опоминњаше све од даљих неправичности.

— Јер неправда — нагласи он — спада у нешто најгоре, чега има на свету, а имала је већ најужасније последице.

На ово писмо доби Јован једно писманце из завичаја, које је написао господар од добра, а потписали сви становници из двора и сви мештани; у њем мољаху за опроштај и најискреније сажаљеваху прошлу заблуду.

* * *

Јован Ајрих остари јако, а беше прави благослов за целу околину. Живот му иђаше мирно и срећно. Само још једну велику жалост доживе он: Неро беше остарио и мањка. Верну животињу закопаше на улазу у врт под цветном зовом, а проста, равна плоча с натписом: „Неро, најверњи друг својега господара“ означаваше место, где почиваше добра животиња.

Кад се Јован Ајрих растаде с животом, изненади он свет још великим доброчинствима: својим тестаментом завешта он половину својега имања сиромасима оба своја завичаја, а другу половину помагању невино осуђених.

Јагодина, 1899. год.

КУСКУС.

Цртица из природописа.

Већ више пута смо износили по коју стварку из далеке Аустралије нашим читаоцима за поуку и забаву и то особито зато, што у Аустралији расте и живе такове биљке и животиње, каквих нема и у другим деловима света, па нас тога ради јако занимају. Зато ћемо и овом приликом да прикажемо једну необичну животињу из Аустралије која се зове *кускус*.

Кускус је једна врста торбара као оно *кенгура* са дугачкам стражњим ногама те не ходи као друге животиње, него ослањајући се на дуги јаки реп страхота јако скаче; она има на трбуху као неку кожну торбу, у коју се још нејаки млади сакривају, тамо сисају и остану док не одрасту; па и кад су већ велики, кад се у невољи нађу, они бегају у материну торбу.

Па сличан кенгури је торбар и *кускус*, којега овде приказујемо, али је *кускус* по спољашњем изгледу иначе много друкчији од кенгуре. *Кускус* спада међу пузавце сисавце, који се по

дрвећу вере као веверица. Кад је потпуно одрастао, онда је кускус један метар дуг заједно са репом, а сам реп лим прстима врло се вешто хвата и држи. Па и реп му је удешен за пужање, јер његовим врхом обвије грану

КУСКУС, торбар животиња.

буде близу пô метра дуг. Предње ноге су му удешене за пужање: два су му прста као два палца, те њима и остали држи се чврсто. Реп му је дебео и јаки и само је на дебелом крају космаст, а на врху је сасвим гô и пун

бубуљица. Кускус има крзно (кожа с длаком) врло фино и као свила меко; по трбуху је чисто бео и све се стакли; озго је жућкасто-бео са црним или рођим пегама, а има га и од једне боје понајвише жућкасто риђе. Уши су му врло кратке, те изгледа као ћулав и чини се доста трунтав.

Кускус је ноћна животиња, јер само ноћу излази да се пентра и тражи себи хране. Дању је и доста непријатна појава, али ноћу светли страшним сјајем. Не зна се још поуздано, од чега живи: али се чини да се храни плодовима, пупољцима и лишћем. Дању спава и тек после захода сунца излази на поље. Овамо к нама у Европу мало су га доносили, а кад су га донели, не живи дуго, јер не подноси наше поднебље а још мање ропски кавез. У Аустралији се даде и припитомити и тада је пријатна и мила животиња. Печено месо му је налик на месо питомих зецова, и урођеници га тога ради радо лове и пужају се за њима на дрвета.

Наша слика га лепо и живо представља, те допуњује оно, што се не да лако речима исказати. Обично живи у северној Аустралији, у Новој Гвинеји и по Малајским островима.

ЖДРАЛИ.

Глете децо, глете,
Ждрали како лете
Кроз облаке плаве,
Усред сјаја славе;
Здружени у јато
Зборе умиљато!
Чујете л' им зборе?
Шта они жагоре? —
У слаткој слободи,
Што их срећи води,
Под плавим етиром,
У сељени широм
Жагор им се вије
Складне хармоније!

Глете Српчад мала
Дружину од ждрала
У сложноме лету,
У бурном полету;
Куда лете они
По тој васиони? —
Они лете крају —
Старом завичају,
Све два и два друга,
У крајеве југа,
Тамо чак на море
Да се ту одморе!

Глете децо, глете,
Ждрали како лете
Познатоме крају —
Старом завичају.
У жагору своме,
Лету хитленоме,
Носе наговести
Бољих благовести.
Па како вам с' чини
Летет' на висини?
Челичитв груди
Соколови млади,
Па кад хора сине
Да се оков скине,
Здружите се синци
Српства осветници,
Сви у коло тиња
Српских Обилића;
К југу крен'те лет,
Нек задрхће свет;
На светом олтару —
На пољу Косову
Наћи ћете стару
Славу Србинову!

Јан. Николић.

КРАТКЕ ПРИЧЕ.

Приповеда младежи српској: **Јован М. Удицки** срп. нар. учитељ.

I.

Ко тражи веће изгуби и оно из вреће. — Кад зима дође сваки се то радује Божићу, а особито мала Смиљка. Смиљка има и брата Раду. Отац им је сиромах човек, али поред све своје сиротиње о свакоме Божићу, обдари он по чиме своју дечицу.

Једне године на Туцин-дан, донесе отац и Смиљки и Ради по пар лепих зимских ципела. Смиљка сва радосна, прими ципеле и оца пољуби у руку. Она беше потпуно задовољна с тим очевим даром. На Ради се могло одмах с лица читати, да му није право. Намрштио је лице, оборио главу и кад му отац рече: „Сине ево и теби!“ — он прогунђа: „Мени не требају ципеле, ја хоћу чизме!“

То оца јако дирне у срце. Он не рече сину ни речи, него смота ципеле и изиђе на поље.

Освануо беше светли Божић. Кад је Смиљка устала, да пође на јутрење, нове јој ципеле стојаху код кревета. Пре него што је Рада устао, мишљаше у себи: ако чизме код кревета нису, а оно су нове ципеле за цело; али се у рачуну љуто превари. Код кревета Радиног стајаху старе ципеле. Рада се не смеде срдити, јер увиђаше, да је љуто погрешио и оца увредио. Зато је отац однео натраг ципеле ономе, од кога је и узео.

Од то доба, Рада је задовољан са оним што му отац купи а и са оним што има. Тако и ваља. Тако и треба.

II.

Ко високо полеће ниско пада. — Један старац, погурен, у издераном и јадном оделу, с тешком тугом у срцу, иђаше путем и пажљиво бацаше погледе на све стране, не би ли кога угледао, да замоли за уточиште и заклон, где би се угрејати могао. Он дрхташе као прут. Снег у крупним пахуљицама вејаше... Зима беше голема.

Наједном старац подиже очи горе и рече: „Хвала ти Боже, овај ће ми дечак ваљда помоћи!“ У сусрет му иђаше Миша, син богатог једног трговца. Кад га старац пред собом већ близу угледа, дрхтући од зиме, једва изговори ове речи: „Сине! Нађи ми гдегод места, да се огрејем! Зима ће ме уморити!“

Охоли Миша, осорно погледа на старца и рече: „Торњај ми се, скитницо матора!“

Старац се заплаче...

За старцем иђаше један добри дечак. Исти дечак чу шта Миша рече. Он не беше тако немилостива срца, као Миша. Изненадно се појави пред старцем и рече: „Хајде деда са мном! Код нас ћеш се огрејати!“

Старац се осмехну...

Тај дечак беше: Милан Савић.

Милан је у школи свима друговима ово причао. Чуо је то и господин учитељ. Учитељ је укорео Мишу, али место да му је тај укор срце умилостивио и да му је из срца охолост искоренио, он му је подстакао мржњу и увећао охолост према Милану и према свима својима друговима. Он их се клонио, и за понижење себи сматраше с њима се разговарати; а баш ни они с њиме нису хтели. Миша се држаше, да је Бог зна шта.

*

Какав Миша беше у детињству такав и на даље остаде. Трговина му на брзо пропаде, јер нико му не хте ни у дућан ступити знајући га још из детињства какав је.

*

Године протицаху и Миши старост донесоше. Под старост је дочекао оно исто, што и онај јадни старац, којега је Милан одвео, да се у топлој њиховој соби огреје.

И старац, којега је Милан склонио, да не умре од зиме, високо је у својој младости полетао па је зато на тако ниско пао. То је он сâм Милану признао, и себе је за пример њему ставио. Да се Миша на тог старца смиловао и њему би ту поуку дао, да не полеће на високо и онда би Миша примера у томе старцу видео и ваљда не би тако ниско пао.

III.

Није све злато што се сија. — Тако је то и код човека. Често изгледа неки човек онакав, какав није. Ето на пример Петко. Петка ко не позна изближе, рећи ће за њега, нема бољег дечака на свету, а ко га позна, бежи од њега, као ђаво од крста. Да вас о томе уверим приповедићу вам нешто из Петковог живота.

Петко је био чобанин. Једном приликом чуваше он овце украј неког друма. Било је лето. Наједанпут на обали, муње засеваше и киша пљусну.

По тој непогоди средом пута иђаше један дечак. Звао се Среда. Он беше чак из трећег села, а иђаше из града својој кући. Заслужио је у граду нешто мало новаца за своју сироту мајку. Он би се склонио од непогоде, али не имађаше где. И наједанпут, као да му сунце јарко сину. Он угледа, да му се неки дечак у сусрет ближи. То је био Петко. Кад је Петко из своје колебе смотрио овог сиротана, заогрну кабаницу и пође му у сусрет, а кад се сусретоше рече му Нетко:

— Не иди даље, већ хајде са мном! Пропашћеш на оваковом времену! Ходи у моју колебу, да се склониш и да се одмориш!

На ове речи Средино лице, у којим си мало пре могао видети очајне црте, дође мило и весело. Среда врло радосно узвикну:

— А гле ипак пријатеља нађох! Хвала ти мој незнани брате!

Кад стигоше у колебу, скиде Петко са себе кабаницу и рече:

— Озебао си брате! Огрни се ево овом мојом кабаницом! Ево ти хлеба и сланине па се мало и поткрепи, знам да си гладан!

За цело ово време гледаше Среда у Петку најбољег дечака и највећег свога добротвора и пријатеља. Киша и даље пљушташе и њих се двоје разговараху и поближе се упознаше. Напослетку ће Петко рећи:

— Лези Средо, па проспавај, док киша не престане! Знам да си уморан, па се одмори, да будеш свежији за даљи пут!

— Хоћу! Хоћу! Баш те хтедох и замолити! Али чим киша престане пробуди ме! Журим се кући, јер знам да ме мајка чека као озебао огрејано сунце.

— Драге воље, Средо! Ево лези само овде на постељу! Ни бриге те није! — рече Петко.

Уморни Среда чим леже, одмах и заспа. Гледаше га Петко како спава и мишљаше, како би се сада од њега у чему користио? Овако он мишљаше и у себи говораше: „Тај мора, да има код себе новаца. јер иде из града. Згодна прилика! Сад спава, могло би бити ћара!

Тако Петко говораше у себи. Приближи се постаљи, тури руку у Средин шпаг и баш кад му хтеде новчаник да извуче тргне се Среда и рече:

— Шта је брате Петко? Шта хоћеш?

— Ништа Средо! Хтедох те покрити! — рече Петко.

Виде Среда шта Петко хтеде и рече му:

— Не треба! Не могу више спавати! Ружно сам сневао. Киша је ваљда

престала? Ја ћу да се кренем. Идем... Хвала ти! С Богом! Тако Среда рече и оде.

Целим путем мислио је Среда на Петка. Не могаше веровати, да је Петко такав дечко, који би га покрао. И заиста Петко је рђав дечак био, али се као добар показивао. Среда поста тврдо уверен о истини пословице, да није све злато што се сија, те као што није све злато што се сија, тако није ни сваки човек онакав, какав се показује.

Од то доба пази Среда с киме има посла. Пазите и ви децо и свагда се сећајте, да није све злато што се сија.

(Наставиће се.)

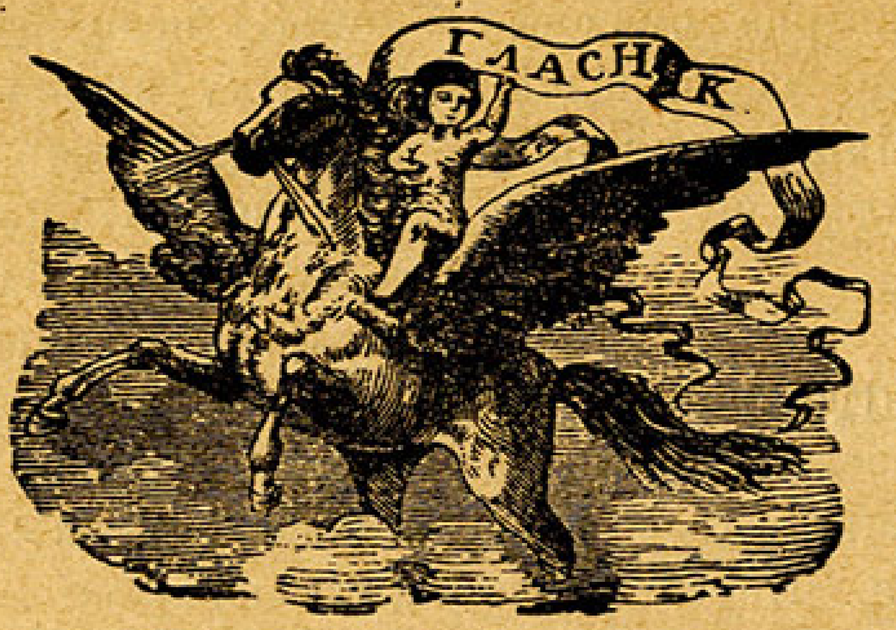

— **Светска изложба завршена.** Велика светска изложба, што је још пролетос отворена у Паризу, завршена је 30. Октобра и више се не може походити ни гледати. Ту изложбу је походило 55 милијуна особа, а 75.000 излагача је изложило своје ствари. Трошкови око те изложбе износе 250 милијуна франака или динара На изложбу је 38 државних влада послало своје заступнике и тих заступника било је равно 200 људи. Тако се завршила и та горостасна изложба и тиме завршила двадесети век, а са новом годином 1901. године почиње и наступа двадесетпрви век од рођења Христа Спаситеља.

— **Стари рукописи у Мугдену.** У оном делу Кинеске, што се зове *Манџурска* главно је место *Мугден*. Манџурска лежи поред Сибирије, која је сва руска, па сад како се започео рат између Кинеске и Европских сила, Русија је ударила на Манџурску и освојила многа места па и Мугден. У том Мугдену нашли су многе важне рукописе Азијске и Европске Међу рукописима из Европе има их грчких, латинских, чешких и др. Манџурци причају, да су ти рукописи донети тамо из Европе у тринајстом веку (дакле пре 700 година), када су Монголи поплавили Европу, па из Европе протерани натраг у Азију. Руси ће јамачно пренети те рукописе у Петроград, где ће их учени људи проучити, па ће за цело међу њима наћи и врло важних ствари.

— **Српкиње на свеучилишту.** У Будимпештанској великој школи (свеучилишту или у Универзи) где се уче они, што ће бити адвокати, лекари, професори, мерници итд. има ове године и 15 женских, међу којима су и две Српкиње и то: *Корнелија Ракићева* из Новога Сада која учи лекарске науке, и *Даница Бришкованова* из Вршца, која учи филозофску струку, дакле спрема се за професора. И то су прве Српкиње из Угарске у овој великој школи, које ће уметп осветлати образ и себи и свом народу. У то име нека им је сретно!

— **40-годишњица брака кнеза Николе.** У петак 27. Октобра и суботу 28. Октобра прослављена је на Цетињу у Црној Гори 40-годишњица брачнога живота кнеза Николе и кнегиње Милене. Била је то лепа и узвишена свечаност: у цркви је било свечано благодарење Богу, у двору честитке од народа, заступника држава и владалаца, а међу првима су топло честитали руски цар и турски султан. Радост и весеље је било у целој Црној Гори. За прошлих 40 година, од како су кнез Никола и кнегиња Милена муж и жена, Црна Гора је у свему напредовала, проширила се и већом постала а удајом својих кћери ступили су у сродство са најсилнијим владаоцима у Европи. Цело Српство се топло Богу моли, да још дуго одржи и сачува светлога Господара Црногорског и светлу кнегињу му народу на славу и свако добро на многаја лета!

— **Хоће ли бити јака зима?** Обично је мишљење да после дужег топлог лета, особито кад у јесен воће и по други пут цвета као и ове године, да ће наступити јака и оштра зима. Но француски научењак Жубер вели, да је то истина старо народно веровања, али га наука пориче. Озбиљна опажања славног научењака Ренуа и белешке његове о времену, доказују, да најјаче зиме бивају сваке 82 године, а јаке зиме бивају у размаку од 21 године. По његовом рачуну била је последња јака зима 1891. године, а сасвим јака 1871. год. На основу његовога рачунања не ће бити ове године јака зима, него ће бити 1912. године, а одвећ јака тек 1953. године.

— **70-годишњица Николе Ђ. Вукићевића.** Госп. Никола Ђ. Вукићевић управитељ српске учитељске школе у Сомбору, управитељ Сомборске српске више девојачке школе и основних народних школа, члан Школског Савета као највише школске власти наше и привремени главни надзорник свију српских народних школа, прославио је на Аранђеловдан о. г. свој рођен-дан, којега је дана навршио 70 година живота свога. Прослава је ова била скромна у кругу породице а увећана је тиме, што су га после св. литургије походили професори учитељских школа, наставници српске више девојачке школе и учитељи српских народних школа, као и ученици и ученице српских учитељских школа и слављеника усрдно поздравили и топлв честитали ту заиста ретку и лепу славу. Слављеник је свима тронуто благодарио а ученике још и очински поучио како да се владају и родољубиво послуже народу свом. Слављеник је сав свој век посветио просвети народа свога, па и данас у дубокој старости, здрав и чио, постојано ради и у школи и ван ње, одушевљајући омладину српску за свету веру православну и за све, чиме се Србин поноси и дичи, па тиме и најлепши пример даје потомству, како се народу служи целога живота свога, па чак и у дубокој старости.

— **Братоубијца.** У вароши Сатмару (у Угарској) неки Бела Пап официр и богат господин имао млађега брата, који је ишао у седми разред гимназије. Бела желећи бити још богатији, потплати свога чобана Жолдића да му убије брата, како би он наследио и његов део имања, што би му иза родитеља остало. Чобан убије сиромаха и невина младића, али се ствар на брзо открије и суд ухвати и Белу Папа и чобана, па их обојицу осуди на вешала и ту пресуду потврди и највиши суд. Обојица осуђеника се обрате на краља и молили су милост, да им поклони живот, па ма иначе колико робили. Краљ помилује чобана као мањега кривца с тим да вечито робује а господина Белу, који је тако зверско срце имао, да чак и брата убије, само да се дочепа његова имања, краљ није помиловао, те је Бела Пап у четвртак 9. Новембра о. г. рано из јутра обешен. Има тај Бела на жалост и своје деце, па и оца и матер, али га ево његово зло и лакомо срце доведе на вешала. Судила му је земаљска правда, а не ће му ни Бог остати дужан!

— **Ратови.** Рат у Кинеској још једнако жестоко тече. Немачка и енглеска војка чини страх и ужас. Немилице убијају Кинезе и гомилама сарањују у једну раку. Па што је још најстрашније, то је то, да Кинези морају сами себи да копају раке, поред њих клекну, а ови пуцају у њих те Кинези стрмоглав падају у раку. Немачка и енглеска војска не гледи ко је крив, него немилице убија све без разлике не мислећи ни на Бога ни на душу. То је права срамота хришћанска. Напротив Руси, Французи, Американци и Јапанци поступају врло уљудно и благо; зато Кинези њих пријатељскије гледе; и да су и Немци и Енглези такови, рату би већ био крај и већ би се и мир углавио, овако пак још једнако злотворски пламти.

Ни у Транзвалу и Оранжу у Африци није још крај рату. Бури се још једнако јуначки држе, а бурски председник Кригер стигао је у Европу, да тражи помоћи своме поштеном и јуначком народу. Кригер је стигао у Француску варош Марсељ 9. Новембра и ту је изишао у Европу. Кригера је силан свет дочекао и бурно га поздрављао. Он је лепо благодарио и рекао: да је дошао у Европу да тражи суда између његове земље Транзвала и Енглеске. „Ми ћемо се — рече — борити до последњега човека. Ако наше републике нестане, нествће само зато, што више не ће бити ни једнога Бура, ни једне бурске жене и ни једнога бурског детета!“ Тако јуначки говори старац Кригер и узда се у Бога и Његову правду.

— **Нове српске карте дописнице.** Примили смо десет карата дописница на којима су израђени ликови српско-православних светитеља: св. Саве, Луке, Стевана, Димитрија, Ђурђа, Јована, Архангела и св. Николе, а две карте представљају нам једна Рождество, а друга Васкресеније Христово. Оне су уметнички израђене строго у православном духу и свака слика замишљу и израдом својом одаје у сликару правог уметника. До сада

смо били поплављивани страним дописницама са сликама, које су нам представљале стране крајеве, страна витешка дела и мегдане, па зашто да наш свет баца новац за те туђе ствари, зашто да заборављамо своје, та зар не треба да пошта широм света разноси наше дописнице са сликама, па и то је, и ако не знатан доказ, да осећамо и мислимо српски и православно. Ове дописнице нарочито ће добро доћи при честитању за свечарства, а како су уметнички израђене, моћи ће их наша сиротиња као мале иконе употребљавати. Те карте је издао г. Душан Цекић трговац у Загребу и код њега се могу набавити

— **Шећер као храна за војнике.** Ових дана су учени људи сасвим поуздано доказали, да шећер доиста има у себи хране. Шећером може да се угаси жеђ и уталожи глад, па се тато човек освежи и у неколико оснажи. Зато је војничка власт наредила, да се и нашим војницима даје извесна количина шећера и то свако јутро један део у кави а други у води. Тиме се спречава изнуреност и сусталост код војника. „Голуб“ већ одавна казује, како је бели шећер изврсна храна за свакога, а особито за децу и војнике, па ево већ и власти наређују, да се даје војницима. Само и опет велимо, да се ваља чувати којекаквих шарених шећера, јер бојадисан шећер није добар за здравље.

СВАШТИЦЕ.

Скупоцено окно. Грчки краљ Ђорђе бејаше пре две године у бањи (купатилу) Визбадену. Том приликом примети на једном окну од прозора име свога оца Данскога краља Христијана. Одмах скиде свој скупоцени дијамантски прстен и њиме уписа своје име испод имена свога оца (јер стакло се само дијамантом пара и сече). После кратког времена дође и садашњи руски цар Никола, примети и он оно окно са записима краљевским па додаде испод њих и он своје име. У истој бањи беху међу осталим гостима и један чувен енглески државник и један Американски милијунар, па дознавши за ово окно са владалачким именима, хтеде га сваки за себе набавити, па су се надметали, који ће за њ више платити. Најпосле Американац победи плативши за то окно 25,000 долара, што у нашем новцу чини 100.000 круна. — Заиста скупо окно, а само зато, што на њему беху својеручна царска и краљевска имена.

За здравље. На основу дугогодишњег искуства пише један научењак ово: Још није довољно познато, да је редовна *употреба обичног шећера* с вечера и изјутра колико корисно и невино средство, да се човечије здравље, у колико оно зависи од стања стомака, очува и прави. То средство састоји се у томе, да се редовно пре спавања узме 15—20 грама шећера с водом, а то исто да се учини и јутром одмах чим се устане. Шећер који се с вечера узима, умирује ванредно стомак, олакшава успављивање и за време спавања потпомаже варење хране у стомаку, јер храна у стомаку помешана са шећером брже и савршеније се раствара, него кад нема у њој шећера. Ваља учинити покушај са шећером особито онда, кад је стомак с вечера оптерећен јелом и пићем, па ће се свако уверити о истинитости ових речи. Не ће тада се осетити ни главобоља ни иначе рђаво осећање. Шећер с водом када се из јутра узме, креши стомак у току целог дана. Ово је веома лако и пријатно средство, о чему се свако може покушајем лако уверити.

---

1. РЕБУС.

Саставио: Исаије Митровић у Пакрацу.

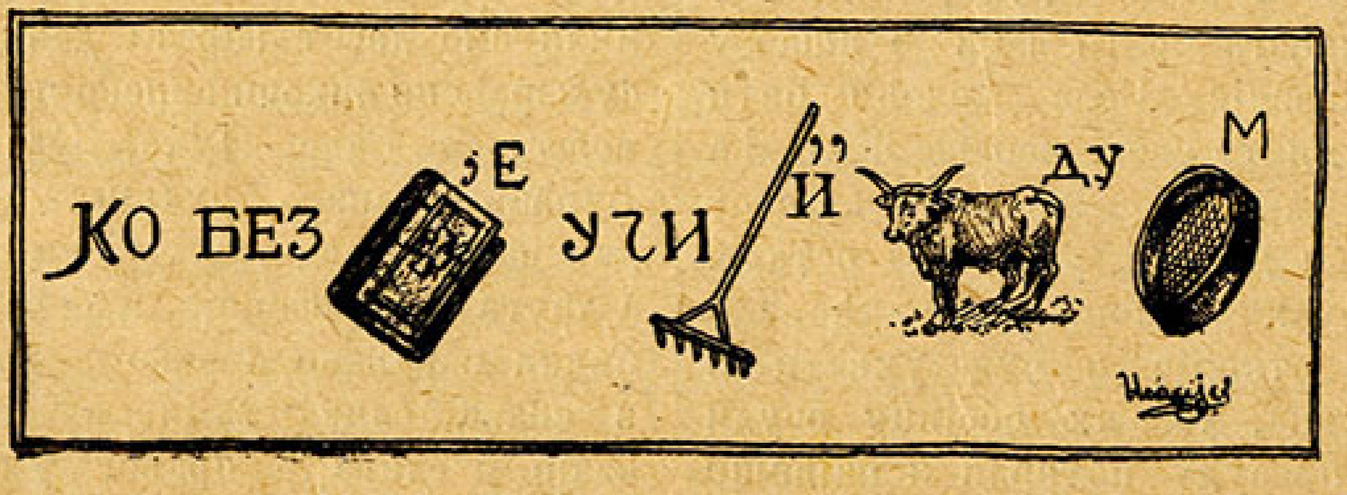

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: И. И. Ешкенази у Шапцу (Србија).

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе 1. Ребус: Ко ради не боји се глади; 2. Коњ. скок:

Ево брате, лутке, на је,
Гледај само, колика је!
А брата се дури, љути,
Па ће руком одмахнути:
„Иди, бежи, ћути!“

Хајде брате, сама рече,
Да идемо брати цвеће!
А брата се онда сплео,
Ко би њему уговео —
Не зна ни сам шта би хтео!

Правилно решили: Душан Косовић, Јован Дунђерски и Димитрије Бубалица у Н. Саду: 1. 2. — Милица Лесковац и Софија Кривокућина у Сентомашу: 2. — Зорка Грујић у Н. Саду: 1. 2. — Никола Вукмировић у Осеку: 1. 2. — Милушка пл. Војновић у Бач-Фелдварцу: 1. — Никола Барбуловић у Пожеги: 1. — Рада, Лела и Мирко Кочоба у Бечкереку: 1. 2. — Александра Панић у Ср. Карловцима: 1. — Драгиња Гојковићева и Савка Сарафијановићева у Д. Тузли: 1. 2. — Ђура Јефтић, Сава Иванишевић, Алекса Васиљевић и Југ Никашиновић у Ср. Карловцима: 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић, и Госпава, Јокица и Олга у Бос. Градишци: 1. 2. — Зорка Нађвинска у Вел. Ст. Миклушу: 1. 2. — Ђорђо Лазаревић и Милан Гојковић у Дол. Тузли: 1. 2. — Ђорђе Симић у Варешу: 1. — Марија Прчић и Софија Трифковић у Бос. Градишци: 1. 2. — Богдан, Бранко, Душан Брковић у Бос. Градишци: 1. — Милева Малић, Стоја Мађаревић и Драгиња Лазић у Бос. Градишци: 1. 2. — Миливој Марић у Каменици: 1. — Глиша Марковић у Н. Саду: 1. — Надежда Михољац у Срп. Вел. Ст. Миклошу: 1. 2. — Стака Петровић и Марија Марковић у Бос. Дубици: 2. — Анка и Георгина Суботић у Бос. Градишци: 1. 2. — Ратко и Љубица Стакић у Дол. Тузли: 1 2. — Милорад Марковић у Дол. Тузли: 1. 2. — Стака Шпиријева у Бос Градишци: 1. 2. — Милан Живановић у Грабовцима: 1. 2. — Петар П. Ковачевић у Мостару: 1. 2. — Пера Манојловић и Ђорђо Видаковић у Бијељини: 2. — Спаса Гавриловић у Брчком: 2. — Драгиња Вутковић и Драгољуб Кесић у Бос. Градишци: 2. — Јелена Митровић у Винковцима: 1. — Бранко Стакић, Коста Станишић и Јоца Пајкановић у Сарајеву: 1. 2. — Симеон, Душан, Љубица и Восиљка Мицевић у Стоцу: 2. — Љубомир Поповић и Милутин Косановић у Будимпешти: 1. 2. — Милорад Манојловић, Бора Спасојевић, Драгомир Ђурђевић, Сава Станојчић, Влада Спасојевић, Милан Цветковић, Олга Гајић, Петар Станојчић, Мирослав Спасојевић, Чедомир Гајић и Александар Ђорђевић у Шапцу: 1. — Јефта Милојевић у Стоцу: 2. — Мих. Милинковић, Бошко Ајдарић и Мил. Димић у Шапцу: 1. — Милисав Мићић у Јању: 2. — Анђа Мићић у Јању: 1. — Јован Гаталица у Бијељини: 1. 2. — Росанда и Милорад Петровић у Јању: 2. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Илија Маријански у Н. Саду. Овај скок је по слици и слогу леп; али нам се не свиди у том, што скокови иду и унатраг, што је неприродно. Удесите га дакле тако, да му скокови само *напред* скачу, па ћемо га радо донети. — Ово важи и за друге, који овако раде или би овако хтели радити.

Бранко С. Цветковић у Земуну. Потпуно је добро и донећемо првом приликом.

Марија у Книну. Песма нам је по вољи и донећемо; а за коњ. скокове важи и за вас оно исто, што у првој поруци рекосмо.

Алек. Петровић у Н. Саду. Не свиђају нам се изабрани слогови, једнострани су; иначе сте скокове добро удесили.

Ђорђије у Варешу. Добро је.

Ђуро Видаковић и друг у Бијељини. Сви ребуси су вам добри; коњ. скокови пак нам се не свиђају и то зато, што скокови такође иду и натрашке, а један има за наше читаоце и неразумљив слог.

Јован Гаталица у Бијељини. Није лепо нацртано, па се не може употребити.

Србину Б. Г. у Земуну. Није нам по вољи.

С. П. у ман. Раков. Ово нам није по вољи изведено; потрудите се и поново да ову песму језгровитије изведете, јер је сама тема то заслужује.

Давид Гринфелд у Бијељини. Прву причицу усвајамо и донећемо, а другу не, јер је врло позната.

Ратко Стакић у Дол. Тузли. Коњ. скок није правилно сложен, а ребуси су ружно нацртани, зато нису за нас.

Зорисл. Ј. Новаковић у Панчеву. Она по туђој замисли је најбоља, а нешто исправљена, и она: „Не мери се човек.“ „Огледало“ сте добро замислили, али га нисте добро извели, шат други пут и оно пође боље за руком.

Ђорђо Лазаревић у Дол. Тузли. Песма нам је по вољи, па ћемо је и довијети; остало нам се не свиђа.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. ДЕЦЕМБР'А 1900.

НАРОДНА МУДРОСТ.

Куд год ходиш остављај пенцеру,
Нек се мореш опет повратити.

Лијепо ти је рано уранити
Двор помести воде донијети
И у пашу изјавити овце.

Мала рука малена и снага,
Мало друга мало и јунаштва.

Не страши се мушки умријети
Већ се бојн срамотно живјети.

„Народно Благо“
у Босни и Херцеговини.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КРАТКЕ ПРИЧЕ.

Приповеда младежи српској: **Јован М. Удицки** срп. нар. учитељ.

(Наставак.)

IV.

Људи се не мере пећу већ памећу. — Трговац Марић потребоваше једног шегрта у својој радњи. Дође му и пријави му се за шегрта Мирко Девић. Трговац Марић га прими.

Мирко беше наочит дечко. Беше крупан, висок и снажан. Узрастом својим надмашаваше године. У школи је био слаб ђак, јер не беше разборит, а и лен је на учењу био. Науку није марио, а ко науку не воли, тај памети никада стећи не ће.

После Мирка на два три дана, дође у радњу господара Марића мали Вељко Симић. И њега прими господар Марић, јер увиди у Вељку да је бистро и паметно дете. Сведоџбу је одличну имао. Вељко је био мален и слаб узрастом, али према годинама својима беше паметан.

Кад је господар Марић Вељка примио, дозвао је к себи и Мирка и рече им:

— Обојицу вас примам и који буде од вас двојице способнији, тај ће ми шегрт бити.

— Ах па шта ме је бриге! Мени је онда за цело! Шта ће се господар с Вељком користити? Та он не може ни пет кила брашна дигнути, — мишљаше Мирко.

А Вељко опет ово мишљаше:

„Па ја ћу се трудити, да господару своме уговем, па и ако сам слаб, ја ћу ојачати, а друго хвала Богу, лако ћу постићи својим трудом и вољом.“

Једном приликом господар Марић имађаше неке рачуне да сврши, па отиде у собу а Вељка и Мирка остави саме у дућану. Вељко је мерио шафран а Мирко је послуживао, ко би дошао. Тако дође један човек и купио је, за доста велику своту новаца, еспапа. Требало је израчунати, колико свега тај еспап износи.

Мерећи Вељко шафран, пазио је, шта је тај човек све накуповао и све у глави израчунао. Мирко је дуго рачунао и никако израчунати није могао. Човеку се већ досадило чакати, па замоли Вељка, да му каже колико има да плати. Вељко му одмах рече, он исплати и тако оде.

Кад је човек тај отишао, рече Вељко Мирку:

— Видиш Мирко, никада ниси у школи хтео учити рачун! Видиш како си се осрамотио!

— А шта ме је бриге! Зато ћу ја опет бољи бити трговац него ти. Та ти не можеш дићи ни пет кила. Ти си мали и гецав ни не одговараш за трговца као ја! — рече Мирко.

На то му Вељко одговори:

— Снагу је лако изгубити, а лако је добити, али памет не. „Ум царује, а снага кладе ваља!“

— Е, па баш ћемо видет кога ће господар Марић узети за шегрта, мене или тебе? — љутито рече Мирко.

На ово дође господар Марић. Он је ово све чуо и видео. Приближи се Вељку и рече, помиловавши га по глави:

— Видим Вељко, ти си једно паметно дете, остани и даље таки, па ћеш бити сретан човек! Ти си мој шегрт!

— А тебе Мирко, ма да си снажан и јак, отпуштам те и то само зато, да научиш човека ценити по знању и памети, а не по узрасту и снази. Не мере се људи пећу већ памећу!

Вељко својом памећу далеко је дотерао. Марић га је толико обљубио, да му је напослетку сву своју радњу предао.

Мирко је постао ваљаним занатлијом, што имађаше да захвали господару Марићу, јер га је он сместио код једног ваљаног занатлије. И Мирко је тада учио и трудољубив постао и тако је себи прибавио нешто знања.

V.

Боље с миром него с чиром.

Жарко! Жарко! Миран буди! Зло ћеш проћи! — караше мајка свога сина Жарка.

Аја, — Жарко к'о Жарко, онај стари Жарко, што кад изађе из школе напуни шпагове са угљем, који стајаше испред дућана господара Ђоке, па све куће ишара, који дражи вашке сокаком и баца кравама на очи црвену мараму а краве се плаше, кад из школе иду, тако вешто, да се и не примети, да он подмеће. Јест, Жарко ко Жарко, онај стари Жарко.

„Жарко! Жарко! Боље с миром него с чиром!“ — опомену га деда Сима, кад га опази да му кућу шара.

Жарко ни пет ни шест, већ деда Симу прозва деда Чир.

„А обешењаче један сетићеш се ти мојих речи, чекај само, чекај!“ — рече деда Сима.

Тако је и било.

Ишао Жарко из школе и спази малог Миту. Жарко је волео дирнути Миту него Бог зна шта. Скиде Мити с главе шешир и баци га на дрво и побеже, а Мита оста плачући. На тај плач изађе из куће Митин отац и пође за Жарком. Кад је Жарко видео, да ће га Митин отац стићи, отвори врата од нечијг' дворишта и утрчи у њега. Чим је утрчао у то двориште појури на њега неки страшан кер. Код куће никог не беше да га одбрани од тог кера. Жарко је трчао по дворишту тамо и амо и бегао од кера док је могао, а кад се сустао и кад му је кер већ хаљине почео кидати стаде из свег грла вриштати. На вриску му дође Митин отац и избави га од кера. Кер је побеснио, јер два дана ништа није ни јео ни пио, пошто домаћини не беху код куће и да је Жарка ујео, зло би прошао, донео би му његов немир тежак чир. Митин га отац не казни него рече:

— Ето видиш Жарко, да је боље с миром! Обећај ми да ћеш од сада бити миран!

— Хоћу! — рече Жарко.

— А сад ми захвали што сам те из опасности избавио.

— Хвала лепо! — рече Жарко и пољуби га у руку!

Ту се деси и деда Сима.

— Шта је Жарко? Сећаш ли се мојих речи: „Боље с миром него с чиром!?“ — рече деда Сима.

— Сећам! — одговори Жарко.

— Јесам ли имао право?

— Јесте деда Симо! Опростите ми! — пољуби га у руку и оде.

И матери је обећао да ће миран бити, а матери Бог зна како мило, обећао је свима да ће бити миран. И сада је баш заиста миран.

— Видиш Жарко, то је лепо, то је красно, миран бити! — Сви му говораху, а Жарку све кика од радости расте.

И Жарко није онај стари Жарко, што, кад изађе из школе, напуни шпагове са угљем, који стајаше испред дућана господара Ђоке, па све куће ишара, који дражи вашке сокаком и баца кравама на очи црвену мараму а краве се плаше, Жарко, што зна деци, да подмеће тако вешто ноге, кад из школе иду, да се и не примети, да он подмеће. Јест, Жарко није онај стари Жарко, већ је Жарко, мирни Жарко, што другима савет даје, да је „боље с миром него с чиром.

VI.

Сетила се прела куделье у очи недеље.

— Вера и Ната ишле су у

један исти разред, и из школе увек су заједно ишле кући. Ната је била вредна девојчица, а Вера не да је била лена, већ више рећи, лакомислена.

— Јеси ли Вера већ почела учити песму, што нам је господин јуче задао? — питаше Ната Веру.

— А јој, што да још сад почињем учити, шта мислиш где су још 14 дана? Господин нам је задао, да је научимо за 14 дана, а ја ћу је научити за један! — одговори Вера.

— Богме песма је потешка, па тешко да ћеш је за један дан добро научити?

— Е па видећеш! — одговори Вера.

Иду из школе а тако се разговарају. За њима иђаше стари господин учитељ у миру, који пажљиво слушаше разговор ових девојчица.

*

— Вера знаш ли већ песму? — питаше Ната.

— Још је не знам, довече ћу је учити, кад се свећа упали, — одговори Вера сасвим безбрижно.

— О, ја је већ тако добро знам! Једва чекам сутрашњи дан, да је пред господином говорим, — рече Ната, и по речима си јој познати могао, како се веселом и задовољном осећа.

— И ја ћу је сутра знати, — одговори Вера.

Опет иду из школе и тако се разговарају. За њима опет иђаше стари господин учитељ у миру, који опет пажљиво слушаше разговор ових девојчица.

*

Смркло се и свеће се попалише, и беше већ неко доба ноћи а у Вериној соби још гораше свећа. Да је ко посматрао Веру, опазио би, да Вери сузе капаху на књигу. У главу јој никако ишло није, јер песма потешка беше, а она сањива. Напослетку и аспа над књигом! Мајка Верина, која дотле спаваше, кад се пробуди и опази да јој ћерка над књигом заспала, устаде и мете је у кревет, а Вера спаваше. Спавање јој неугодно беше, јер непријатно сањаше и у сну јој се пред очима низаху редови из песме и по који би пут је гласно у сну изговорила по који стих.

Вера је устала и ваљало јој је у школу поћи и у школу је отишла а није рекла мајци, да песму не зна.

*

У одређено време дошао је и господин у школу а са господином и онај стари господин учитељ у миру. По жељи старог господина прозове господин Веру и Нату, да изађу напоље.

Кад су изашле напоље, стари господин рече Нати, да изговори песму, коју су имали да науче. Ната је тако дивно исказала, да је уз похвалу свога господина учитеља, добила од старог господина лепу књижицу са позлаћеним корицама, на чему му се, пољубивши га у руку, захвалила.

По томе, дошао је и на Веру ред. Вера је почела, и испочетка ишло је некако, посло је стала шепртљити, и напослетку није знала даље. Веома се осрамоти и заплаче, а стари јој господин рече:

— Видиш, Верице, дете моје! да си и ти почела учити онда када и Ната и ти би тако лепо знала и не би се осрамотила овде преда мном и пред свима, али ти си дочекала последњи час. Запамти дете моје, да се у последњем часу ништа урадити не да, па никад не дочекај последњи час, да посао свршаваш! Учинила си као и жена прела, која је требала своме детету откати и сашити кошуљицу за недељу и тек кад је субота дошла, латила се посла, а кад недеља освану, она беше на ономе, на чему је и пре била. Не дочекај последњи час, да посао свршаваш! На то нека те опомињу речи: „Сетила се прела куделье у очи недеље!“

И Вера пољуби старог господина у руку и обећа му, да ће га у свему послушати.

VII.

Једна ласта не чини пролеће.

Дивно ли је, Боже, пролећем. Сви му се радују а понајвише деца. А како се не би и радовали? Чим задатке сврше, потраже цветне ливаде, па се, Боже, до миле воље наиграју, прошале и искакућу! Прија им оно уживање, осећају се слатко задовољни и пријатно расположени.

Једног пролећа сложише се тако: Љуба, Цвета, Жива, Душан, Паја и Гаја па хајд у поље на игру. Кад дођоше на одређено место сложише се, да се играју лонгамете. Поделише се на две странке. Једна странка беше Љубина а друга Пајина. На Љубиној странци беху Цвета и Жива а на Пајиној Душан и Паја. Требала се игра започети. Имало се решити, која странка игру, да започне. Предложише да се баца новчић, па ако падне глава, да започне Љубина странка а ако падне писмо да започне Пајина. Сам Љуба беше против тога. Њему се силом прохте да он игру започне, али већина решава. И бацише новчић и пуф, па испаде писмо.

— Пајина странка започиње! — повикаше сви.

— Ја не пристајем! Или ћу ја започети или иступам! — рече љутито Љуба.

Љуба је чудо био тврдоглав и никако му не попустише, и то само зато, да му ту погрешку искорене.

— Идем ја, а ви се играјте! Ја ћу се и сам знати расположити и развеселити! — рече Љуба и оде.

О ала беше то весела игра. Ма да не беше Љубе, знадоше се они удесити. Једног изабраше за буву, а бува је био Гаја, јер је Гаја најбоље знао шорати. И није трајало много а туда прође и господин. Кад је видео своје ђаке, како се лепо сложно играју, беше му тако мило, да је и он са својим ученицима у игру ступио. Љуба се далеко од друштва удалио и из далека посматраше радост и весеље својих другова.

А какви је оно тамо дечак? — запита господин за време малог одмора.

— Оно је Љуба Столић! — повикаше сви.

— А како да и он није овде?

— Био је он овде, али је хтео први игру да започне, па се расрдио, јер није изашла глава већ писмо! — рече мали Цвета.

— Е шта је право и Богу је драго, — рече господин, и игра се продужи.

Љуба је из далека опазио неког господина међу својим друговима и када је разазнао, да је то њихов господин учитељ, дође му жао, што и он није међу њима. И напослетку одважи се и упути право к месту, где се слатко задовољство и пријатно расположење осећало.

— Ево Љубе! Ево Љубе! — повика мали Цвета.

— А гле! Шта је Љубо? Ипак си се вратио? — рече господин.

Љуба се испрва као збунио, али се ипак одважи и рече:

— Дошао сам! Жао ми је дошло! Видим где је више, да и више весеља и задовољства има. Мислио сам да тога и сам могу наћи, али сам се љуто преварио. Ја се кајем, опростите ми!

— То ми је мило Љубо! Заиста је тако! Једна ласта не чини пролеће. Једна врлина не чини човека правим и ваљаним човеком, а ти оскудеваш у врлинама. И мало пре истаче неколико мана. Тврдоглав си, јогуница си, несносан си! Све су то такове мане, које човеку задовољства не доносе, из којих се и друге мане рађају и које човека из друштва искључују, а човек сам у себи тешко задовољства или каковог

весеља налази. Није доста једна ласта па да чини пролеће, а није доста ни једна или две врлине па да је човек добар. Добар си у науци, ал то није доста, да ти могу рећи: „Ти си Љубо добар и ваљан!“ а будеш ли и у свему другом тако ваљан, рећи ћу ти то с радошћу. — Тако рече господин, игра се продужи и беше радост и весеље, а Љуба од радости најдаље лопту шораше.

МОЛИТВА.

Вишњи Боже, Боже благи,
Ох, поживи српски род,
Ја те молим из дубине
Дупе своје срца свог.

Дај на свету сваки живи
Да зачује српски глас,
Подај браћи мојој слогу
У којој је српски спас.

Ох, услишај молбу ову,
Што ти шаље српски син,
Дај пред Србом, да застрепи
Сваки његов душманин.

Завршујућ' молбу ову
Ја те молим, Боже мој,
Ти учини, да Срб' може
Вазда срећан бити твој.

Дол. Тузла. Ђорђо Лазаревић.

НЕШТО О ЂАЧКОМ ЗДРАВЉУ.

Школски савјет у Доњој Аустрији обзнанио је извјесне савјете о чувању здравља школске дјеце, од којих ћемо овде неколико и ми донијети, јер што је тамо за њих добро, биће и за нас добро и корисно. Ево шта веле они тамо:

Ђаци кад се у јутру пробуде, не треба да леже у постељи, већ ваља одмах да се дижу. Доручак, који не смије бити одвише врућ, треба лагано да узимају а не на врат на нос (зато ваља рано да устају како би имали доста времена и да се уредно умију). Послије доручка, као и иначе послије сваког обједа, треба уста добро да исперу.

Кад ђак дође пред подне из школе, треба као и прије сваког обједа, да опере руке, да са њих сиђе гад или отровне клице. Оних дана, кад и послије ручка мора да иде у школу, добро је да једе лаку и добро сварљиву храну, која мора бити са свим умјерена. Послије ручка и вечере треба дати мало одмора од душевног рада а исто тако ваља избјегавати и велика тјелесна кретања.

Вечера треба да је довољна и снажна и никако се не смије узимати непосредно пред спавањем, већ два добра часа прије лијегања у постељу; у осталом вријеме се мора подешавати према сварљивости и количини хране која је за вечеру поједена.

У опште јела треба да су без зачина, мјешовита и да нијесу увијек једна и иста; слаткиши и мезелуци у најмању су руку сувишни и никако не би требало дозволити да их ђаци купују код самих школа. Сирова јестива (као сланина, неварено млијеко итд.) изузимајући свјеже воће треба са свим избјегавати. Обједи треба да се узимају у одређено вријеме, без журње, а чврста јела треба добро жватати. Много је раширена предрасуда, да алкохолна пића: вино, ракија итд. снаже, њих не треба — осим по љекарској наредби

кад се дају као лијек — ђацима у опште никако давати, а нарочито не вино и ракију, па још чак ђацима нижих разреда. Исто су тако од штете јака раздражљива средства (јака кава или чај). Пиће за столом нека буде вода. У школу треба сваки ђак да понесе своју чашицу (мали пехар од лима или плоснасте чаше, које се лако и згодно држе у шпаговима). Такове пехаре или чаше не треба никоме да их позајмљује.

Пушење дувана, на жалост, све више узима маха међу ђацима, па чак и у нижим разредима.

Разумије се да је главна драж овога уживања у томе што је оно забрањено. Оставља се умјешности родитеља и оних што их негују, да изаберу најподеснија средства, да стану на пут прераном и шкодљивом пушењу код ђака.

Врло је корисно да се ђаци науче, да у извјесно вријеме дана, осим школских часова, врше своју нужду, па да у школи не досађују излажењем и улажењем.

Прије спавања препоручује се кретања руку, било са гвозденим куглама штаповима или без ових. Осим тога треба ђак да опере своје лице, врат и уши, и то темељно да испере уста и грло. Ако је икако могућно, не треба ђак послије вечере ништа да учи, већ нека сâм изабере за то вријеме какво лако занимање.

Потреба спавања свакојако је разна код разних лица, али у средњу руку може се подијелити по разном добу старости овако:

у 10-ој год. спавање	11½ –	11	часова.
„ 11 ој „ до		11	„
„ 12-ој и 13-ој години		10	„
„ 14-ој години		9½	„
„ 15-ој и 16-ој години		9	„
„ 17-ој и доцнијима		8½	„

Према томе може се удесити и доба вечере и лијегања у постељу. Добро је навићи дјецу, кад спавају да држе руке преко јоргана а не испод њега.

Дијете и младић који се развија, треба преко дана да имају извјесно слободно вријеме ради довољног слободног кретања, нарочито на чистом ваздуху (разне игре, трчање на леду итд. само без претеривања) а исто тако извјесно вријеме дана треба да посвете подесном занимању које сами себи изберу (читање, музика, ручни радови). Ово је потребно не само за тјелесно успјевање већ и за снажно развиће индивидуалности и самосталности дјечије у сваком обзиру. С друге стране извјесне реалне гимназије изискују од ђака, нарочито у вишим разредима, врло много рада и напрезања; с тога треба најозбиљније савјетовати да се дјеца осредњега дара никако не оптерећују још другим споредним радовима (музиком или учењем страних језика, који се у школи не предају). Јер има случајева и ти су веома тешки, гдје дјеца не могу да постигну школско учење и задатке друкчије до употребом свог слободног времена и чак и прекраћивањем потребног спавања. А то бива само на трошак најдрагоценијег блага у будућности — здравља.

Ако ђак преболи какву тешку болест не смије се при учењу сувише напрезати, већ мора бити поштеђен колико је више могућно.

Одмор послије ручка и вечере, као и довољно спавање не могу се као губљење времена сматрати. Кад је тијело уморно или врши посао варења, онда учење или има врло мало успјеха или бива само на трошак природног тјелесног развијања. А кад ђак ради треба озбиљно да прилегне на посао. Тако ће се уштедити многи час сједења, који се некорисно проводи.

Прибиљежио: **Ст. Зорић.**

ДАРАК СИРОТИЦЕ!

По туђој замисли.

У храму је стајо ковчег, ко да моли камен сињи:
Уделите ко шта може, уделите сиротињи.
Ту Фарисеј дукат баца, ал не, што је срца мека;
Већ га тако диже, спушта, да свак види из далека.
Удовица — сиротица, један новчић спушта тио,
А можда је, ко би знао, последњи јој новац био.
Радо ј' дала мален део, а Христос је то видео;
Онда Христос вако рече, Фарисеј'ма баш у лице:
Сви су ваши дари мали, према дарку удовице! —
Шта је ваше злато, што га хвалисава рука пружа,
Према дарку који даје, милостива, скромна душа!?
Себи мало, друге храни, по маленој својој снази;
А кад даје, тако даје, да је нико не опази.
Хвалисавац размеће се, тиме само себе вара;
Виш! — оваки дарак само, 'ваки дарак рај отвара!..

Панчево, 1900.

Прибележила: **Зорислава Ј. Новаковић.**

МАЛИ ЈУНАК.

Веома чудноват али истинит случај прича се још и данас о једном дечку од једанаест година, који се показао као прави јунак тиме, што је курјака савладао и удавио. Вредно је да о том младом јунаку и наши читаоци чују.

Било је то 1709. године, када је била врло жестока зима; прича се, да се онда смрзавало вино у подруму и вода у бунарима; дивље животиње, велике и мале, смрзаваху се и падаху по путевима, а јаребице си могао и рукама хватати. У оно доба неки стари виноградар Еромије из Шампањског предела урани рано и пође са својом женом у шуму да насеку дрва и донесу кући. Његов син Јаков, дете од 11 година, остане код куће са малеком сестрицом, коју је љуљао у колевци. Кад, ал' на једанпут рупи у собу млад курјак и пође управо колевци на мало детешце. Када Јаков виде крвождену звер, он се толико осмели, да стиснувши песницу тури је курјаку у чељуст, коју је био разјапио, да спопане дете. Бадава се отимала дивља звер, бадава је и узмицала натраг да одахне; млади Јаков не пушташе га из својих руку, него га притисну уз неке нађве и ту курјак паде мртав.

МАЛИ ЈУНАК ЈАКОВ ВУЧИЋ.

Ова необична борба и необичан случај, у коме се мали Јаков више од једног сата налазио, најпосле је толико исцрпла детињу снагу, да је Јаков пао у несвест и лежаше поред удављена курјака на земљи.

Када пак дође кући отац и спази овај призор, ужасно се уплаши; али његов страх брзо се претвори у радост, јер се уверио, да је Јаков само онесвешћен. У том Јаков дође к себи и прво му питање беше: „Је ли жива моја сестрица?“ По том приповеди своме оцу све, шта се с њиме збило.

О Јакову се приповедало у својој околини као о чуду неком; свуда су се дивили његовом јунаштву и прозваше га Јаков Вучић.

ФЛОРЕНТИСКИ ЛАВ.

— Bernhardi —

Бегај с пута не пропадни,
Шта је снага твоја мала?
Бегај с пута не постани,
Бедном жртвом бесног лава! —

Свако бега без обзира,
Да у кући нађе спаса;
На улици никог нема,
Не чује се људског гласа.

Само једно лудо дете
На тргу се заиграло;
Мајке нема да га склони,
Те ту оста дете мало.

Свет с прозора дете гледа;
Од стра му се кожа језки:
„Пропало си лудо дете,
Што не бежиш? бежи, бежи“.

Нико не сме да га склони,
А млоги га оплакује;
Ко ће сада да га склони? —
Глас се лава близу чује.

И већ ето бесног лава
Крај детета лудог стао;
Већ на њега шапу дига'
Ах — ко не би заплакао?

О судбино зар ћеш тако
Нежну жртву лаву дати?
Ал' гле, ко сад трком трчи? —
Дететова то је мати.

Урнебес се громки чује:
„Врат' се натраг тужна жено“;
Ал' не слуша свијет мати,
Друго тишти срце њено.

К лаву брзо прије мати,
Те му оте свога сина;
И гле сад га уплаканог,
Сред наручја материна.

Док у чуду лаве стоји,
Кући носи мати сина;
Сад светина тек увиђа,
Шта је љубав материна.

И тек сада свет познаде
Племенитост снажног лава;
Сад је многа мати рекла:
„За дете бих живот дала“.

Ср. Карловци. **Секула Дрљевић.**

АКО БОГ ДА!

I. У селу.

У селу С... била су два дечака, Милан и Влада. Родитељи Миланови нису били сироти, а нису били ни богати; деце су имали осим Милана још троје, једно другом до ува. Милан је био најстарији, а био је и добар. Своје родитеље и учитеље слушао је увек. Памтио је добро савете своје добре мајке и владао се по њима. Тако му једном у разговору рече мати: „Милане, када те ко запита да ли ћеш ићи куда или томе слично, увек одговори: Ако Гог дâ! јер ти не знаш шта се може с тобом догодити и после једнога часа“. А Милан као и увек, запамтио је и овај савет мајчин.

Владини родитељи били су богати, а нису имали више деце осим њега. С тога је он и био размажен, родитеље није слушао, а учио је врло мало; школа је њему била девета брига. И њега је мати саветовала као свака мајка, али он није слушао, јер су му много попуштали. — Оба ова дечака свршила су IV. раз. основне школе, али са великом разликом. Милан као и увек са одличним успехом, а Влада једва да се провукао. Родитељи се њихови договоришe да их даду у град на науке, јер су увидели, да без науке нема ништа и да је тешко заслуживати хлеб као што га они заслужују. Полазак у град то је сеоској деци радост и жалост. Радују се што ће ићи у град, а жале што ће се морати растати са оцем, мајком, браћом и сестрама и са местом у коме су провели најслађе тренутке своје младосги. Дан пред полазак нађеше се Милан и Влада у порти.

„Када ћеш ти Милане у град?“ запита Влада.

„Ако Бог дâ, сутра! А ти?“

„И ја ћу сутра, дао Бог или не.“

„Немој Владо да говориш тако, ти не знаш шта може до сутра бити.“

„Па шта ће да буде? Ништа. Него мани ме са твојим саветима, то те зацело учи мати. Видиш и мени мати тако прича, а ја на ово уво примим, а на друго већ изађе, па и не запамтим шта је казала. А сада ’ајде са мном у шуму да тражимо гнезда, има их сада пуно.“

„Не ћу, иди сам, али запамти шта је казао гос. учитељ, да не дирамо у тичија гнезда.“

„Због ом кад не ћеш, ја идем,“ рече Влада, те оде звиждећи неку песму, а Милан оде кући.

II. У граду.

Још се сунце није ни родило, а у кући Миланових родитеља све оживило. Спрема се за полазак Миланов. Мати га сузним очима саветује, а он је пажљиво слуша. — Све је већ готово, само још чекају Владу и оца његовог, па да заједно иду, али њих нема. „Идем часком да видим шта је,“ рече Миланов отац и оде. После кратког времена врати се и рече: „Тај Влада баш је неваљано дете, јуче отишао у шуму, те пао са дрвета и угануо ногу, па не може данас у град. Али ме је замолио отац му и дао ми потребне папире да га упишем, и ако је могуће да с тобом Милане, станује.“

„Може, само ако нађемо стан за двојицу,“ рече Милан.

„Само пази синко, да се и ти поред њега не поквариш,“ рече му мати, те га пољуби још једном. Милан се још опрости с браћом и сестром, те седе с оцем у кола.

Прекретише се и још једно због ом, па кола кренуше и одоше.

Када су дошли у град, прво нађоше стан за двојицу, а после одоше у школу где отац уписа Милана и

Владу. Тај цели дан остаде Миланов отац у граду купујући потребне ствари за кућу и за Милана. А сутра чим се дан забелио, опрости се са сином и оде кући. Милан остаде жалостан и замишљен. Могло је бити 10 сати из јутра, кад он зачу где стадоше кола пред кућу и добро познати глас Владина оца где пита газдарицу: „Станује л' ту ђак Милан?“ Даље није слушао, него весело истрчи напоље, те повиче: „Ево ме чико, ту сам!“ Влада сиђе с кола мало шантуцајући, те се поздрави са Миланом. „'Ајдете ове ствари да унесемо, јер ја немам времена да овде дуго останем,“ рече Владин отац. И за мало би све унешено и уређено. Тај исти дан је Владин отац отишао, а Милан и Влада остадоше сами.

(Свршиће се.)

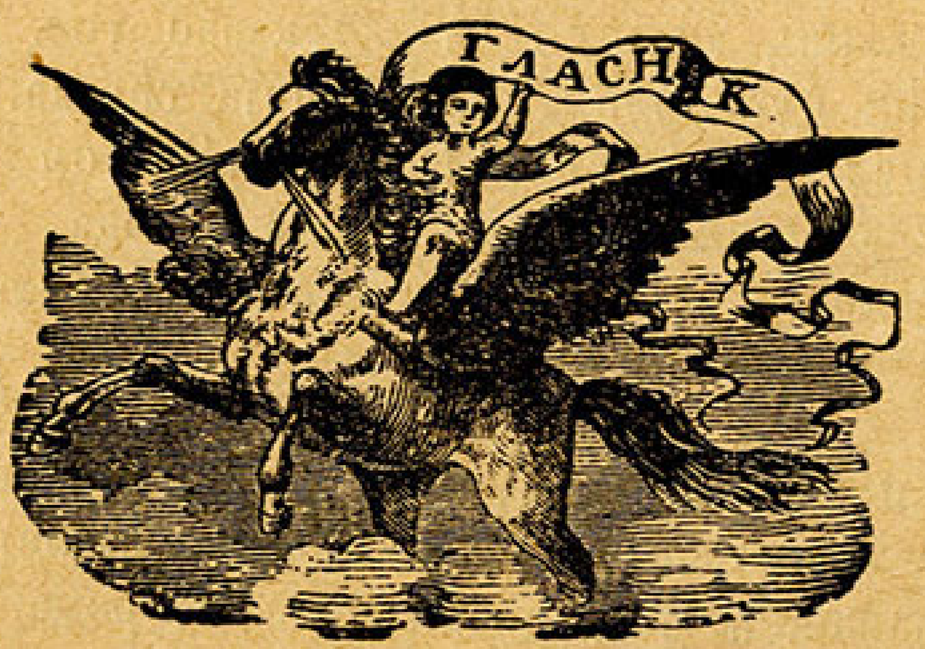

— **Одложена прослава.** Прослава 25-годишњице српске женске учитељске школе у Горњем Карловцу одгођена је због смрти њеног одличног и многозаслужног професора Владана Арсенијевића. Дан када ће се прослава обавити објавиће се у своје време посебним позивима.

— **50-годишњица.** На св. Николу ове године навршује се 50 година, откако је у Београду отворена војничка академија а то је школа, у којој се уче они, што ће бити официри и војнички заповедници. Управа те школе спрема се, да свечано прослави њену 50-годишњицу 9. Децембра ове године.

— **Оболео цар.** Руски цар Никола био је доста опасно оболео, па су се његови народи били јако забринули за њега. Наравно, лечили су га први и најбољи лекари, али народу то није било доста, него су приређивали свуда по црквама молепствија молећи се топло Богу, да им Бог предигне и опорави цара. Држана су молепствија и у Србији и у Црној Гори за оздрављење рускога цара, и милостиви Бог се смиловао и цара из болесничке постеље дигао. Сад се он добро осећа и сваки дан се све боље опоравља на велику радост својих многобројних пријатеља.

— **Прва женска задруга у Босни.** Новине јављају, да се у Босанском Петровцу засновала српска женска добротворна задруга. За оснивање ове задруге највише су се заузеле госпођице Драга Бањац и Катица Крајићева. Правила су већ саставили и поднели земаљској влади на одобрење, па чим се правила одобре, задруга ће отпочети свој благословени рад. Ово ће бити прва српска женска задруга у Босни и Херцеговини. Цека је сретно и благословено!

— **„На Бадње Вече.“** Госп. Стеван Бешевић Петров написао је хумореску или шаљиву причу и дао јој име „На Бадње Вече“. Приповетка је из варошког друштвеног живота, писана за народ и згодна за сваког одрасљег читаоца. Књига ће бити до Бадње вечери и штампана и у рукама претплатника, а биће у врло укусним издању и изнеће до 4 штампана табака малога формата. Цена јој је само 30 потура или 15 нов. Претплата се шиље писцу у Загребу Петрињска улица бр. 34. — Препоручујемо ову књижицу нашем народу, јер смо свикли да из пера њенога писца примамо добре ствари, па се надамо, да ће и она такова бити.

— **„Крсне карте“.** Издавачка књижаница Милановића и Рајковића у Сарајеву јавља, да су им стигле врло лепо израђене „Крсне карте“ за честитке свечарства. На свакој „Крсној карти“ уз лепу слику дотич-

ног светитеља штампан је тропар истога светитеља и честитка са речима: „Сретна крсна слава!“ Од приспелих дописница има за сад ове: Св. Василија, Св. Јована, Св. Саве, Васкресенија Лазарева, Васкресенија Христова, Св. Великомученика Ђорђија, Силаска св. Духа, Св Амоса пророка, Видов-дана, Св. апостола Петра и Павла, Св пророка Илије, Св. апостола Томе, Св евангелисте Луке, Св. Великомученика Димитрија, Св. Арханђела Михаила, Св. оца Николе, Рождества Христова, Св Стевана архиђакона. — Свака дописница стаје 20 потура и могу се наручити код издавача у Сарајеву, а има их и по другим књижарницама. — Ми препоручујемо ове лепе дописнице за честитке наших светитаља и високих благ-дана, јер су за то заиста врло згодне.

— **Крађе на дану.** Крађе се дешавају обично ноћу, јер крадљивци раде тако, да их не могу видети људи ни чуварп. Но ево су препредени крадљивци већ дотле дотерали, да и дању краду. Тако се ових дана у Будимпешти десиле две крађе на дану. Неки непознат човек узме фијакер са једним коњем и нареди му, да га одвезе у предграђе Јозефштад. Фијакериста потера, али кад дођеше на ћошак друге улице, тај назови-господин заустави фијакер и пошље фијакеристу да му купи цигаре. Док се фијакерист бавио у дућану, дотле непознати „господин“ седне напред и стругне са фијакером без кочијаша. Кола и коњ вреде 1600 круна. — У исто време пријавила се полицији и продавачица млека нека Матилда Фајл са тужбом, да јој је неко украо коња и кола, па којима је било шест пуних каната млека, а она је само неколико тренутака оставила била кола без себе. — Међер и те велике вароши, имају своје и велике јаде.

— **Купус као украс на столовима.** У Француској је обичај, да се при сваком ручку или вечери, кад се гости позову, столови украсе цвећем и другим биљкама, у чему сваке године влада нова мода, те час ово час оно цвеће или биљка заузме првенство. Сад је госпођа мода изабрала сасвим особитог љубимца за украс столова, а то је *купус*, који сада онако у целим неспретним главицама господари на столовима. Корен од главице се одсече равно, па се на тој широј страни главица мете на таблу и донесе на стô, а при том се пази, да се спољашње лишће главице лепо изреже. Срце од главице се извади, па се шупљина испуни свежом маховином и у ову се забада разно цвеће. И — ето то је најновије што је Париска мода измислила за украс столова.

— **Оболео војвода Марко Миљанов.** Марко Миљанов војвода Црногорски и на далеко чувени јунак српски доста је опасно оболео. Пре шест недеља је дошао у Београд, да потражи лека својој тешкој болести, која га већ одавна мучи; али је пре три недеље савладан дугом болешћу пао у постељу, крај које му се налази његова верна и узорита жена као оно анђео хранитељ, да га чува и двори. Цело Српство усрдно се Богу моли, да му сачува, исцели и још дуго одржи тога, узоритога и дичнога војводу и јунака српскога Марка Миљанова, који се сад далеко од своје домовине Црне Горе у Београду налази и лечи.

— **Бркато дете.** У Отоку у Босни живи дете од три године, син Исмаила Окића. То дете је већ прве године нагарила мрка наусница, имао је мале брчиће, а сада има већ такове бркове, да би му и многи одрасли могли по завидети, право бркајлија дете, као неки стармали. Кажу за то дете, да је више ћутљиво и озбиљно према његовим година, а не несташно и говорљиво као друга деца тога доба и узраста.

СВАШТИЦЕ.

Важност лекара у старо време. Лекари, а особито вешти лекари су данашњим даном јако уважени људи у свету. И у старо време су лекаре уважавали, али су од њих и много што шта друго изискавали, а не само да болесне лече. Тако једне немачке лекарске новине доносе један оглас од пре 300 година, у коме траже лекара па се овако вели: „Тражи се! За породицу, коју посећују болести, тражи се добра и верна личност са спремом доктора, хирурга и гинеколога. Потребно је да буде подрумар и ћирица, да се разуме у фризури и прављењу власуља, да сваке недеље држи проповед и врши дужност попе. Плата је добра“. — Дакле онда се захтевало од доктора и да лечи све болести, и

да буде ћирица (пединтер), и да буде подрумар, па и фризер (барбир), и да буде поп, итд. Међер је онда много теже било бити лекар него данас.

Најстарије дрво. По старим записима најстарије је дрво један грдан платан на острову Косу у Малој Азији, који и сад из године у годину расте и тера нове изданке. По предању, у хладовини тога дрвета учио је некадањи Хипократ отац лекарских наука, своје ученике. Држи се да је то дрво старо 2500 година. Стабло му је дебело 10 метара.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске, књига 204. Свеска IV. за годину 1900. Уређује др. Милан Савић секретар Матице Српске у Новом Саду. 8⁰ стр. 419. Цена је овој књиги 4 круне. — Ова замашна књига је пуна одабране и веома занимљиве и поучне садржине; у њој је наставак и свршетак неких већих састава, који су још у прошлим свескама Летописа отпочели.

Чергаштво слике из Париског књижевничког и уметничког живота, од Х. Миржеа. Земун, штампарија Јована Пуљо. 8⁰ стр. 353. и 7 листова предговора. Ово је превод с француског, али не стоји, ко је превео ову велику књигу, коју могу читати и разумети само одрасли читаоци. Цена 2 динара или 2 круне.

Станко Чупавко и Чупавица Станица, две књижице на тврдом папиру са бојадисаним сликама и спретном спољашношћу; уза слике су згодне песмице. Свака књижица стаје 50 пара динарски а изишле су накладом књижаре В. Валожића у Београду.

Српски Великокикиндски илустровани Календар за просту годину која има 365 дана. Уређује Љубомир Лотић. Издање српске књижарнице Јована Радака у Вел. Кикинди. Цена 25 нов. или 50 потура. Вел. 8⁰ стр. 72. и 10 листова огласа. — Овај календар је урешен са 16—17 лепих слика и напуњен одабраном садржином, већи је него што је био прошлих година, а цена му је ипак остала стара 25 нов. Зато топло препоручујемо овај красни и јефтин календар нашем народу.

Домаћица орган женског друштва и његових подружина, у спомен прославе 25-годишњице женскога друштва, које постоји од 1875. па до ове 1900. године. — Ова свеска је изишла у дивот издању на 86 стр. са сликама Њихових Величанства краља Александра и краљице Драге, за тим са сликом бивше краљице Наталије матере краљеве и бивше покровитељке Београдског женског друштва; ту је још и слика *повеље*, коју је женско друштво дало својој заштитници краљици Наталији. У овој књизи је изложена повезница друштвенога развитка и напредовања од његова постанка до данас.

1. РЕБУС.

Саставио: Перо Манојловић у Бијелини.

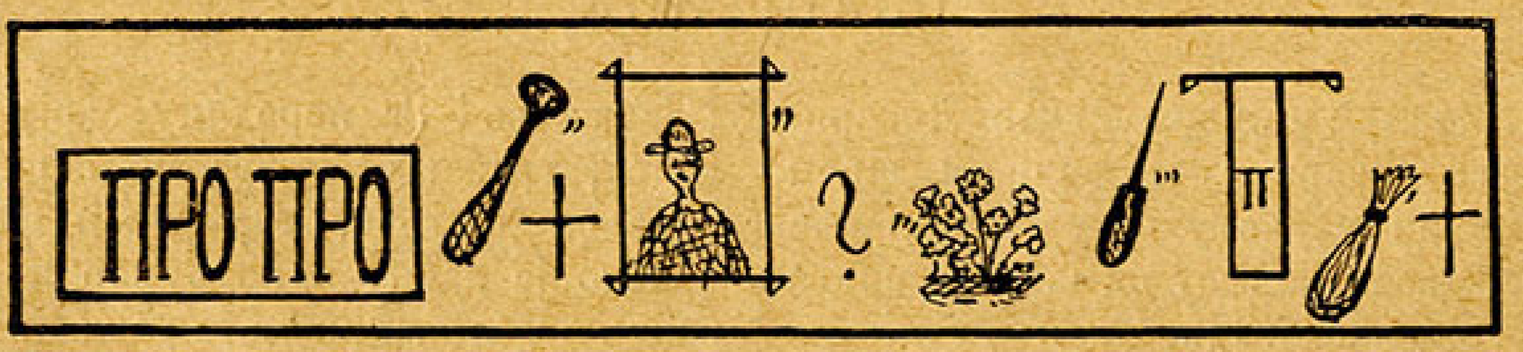

2. РАЧУНСКИ ЗАДАТАК.

Задао: Никола Вујичић, реалац у Бањој Луци.

Неко донесе на тржиште да прода гусака, патака и пилића, свега је имао 539 комада. Гусака је имао два пута више него ли патака, а два пута више пилића него ли гусака. — Пита се, колико је комада имао од сваке врсте?

3. ЗАГОНЕТКЕ.

Саставио: Јан. Николић у ?

I.

Без ње нико не мож', ни онај што спава,
Ни онај што ходи,
Целом људству она светиња је права,
Ко је, чик погоди?

II.

Богат и сирома имати га мора,
Па ма где живио —
Или у вароши, ил' у селу, или
У пустињи био.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе **1. Ребус:** Ко без књиге учи, граби воду решетом. **2. Коњички скок:**

Ја сам синак оног рода
Крепке снаге, воље јаке,
Што се диже смелом душом
Као оро под облаке!
Ја сам синак оног рода,
Што му чело слава кити;
Ја сам синак, који пева:
„Хај, славно је Србин бити“!

Ја сам синак оног рода;
Оног јата, оног крила,
Кога крепи песмом милом
Са Косова света вила;
Ја сам синак оног рода,
Што се не зна грому крити,
Ја сам синак, који пева:
„Хај, славно је Србин бити!

Ја сам синак оног рода
Што се часним крстом крсти,
Кога мука петстолетна
Не савлада, већ учврсти;
Ја сам синак оног рода,
Што га вера снагом штити,
Ја сам синак, који пева:
„Хај, славно је Србин бити!“

Ја сам синак оног рода,
Који крв и живот даје,
Али име, част и веру
Никад ником не продаје:
Ја сам синак дичног рода,
За који ћу крвцу лити;
Ја сам синак, који пева:
„Хај, славно је Србин бити“!

Правилно решили: Љубомир Поповић и Милутин Косановић у Будимпешти: 1. 2. — Ђорђо Лазаревић, Арсен Јовановић, Мих. Антић, Милорад Гојковић, Милан Костић, Драгомир Дакић и Милан Кнежевић у Дол. Тузли: 1. 2. — Вид Давидовић у Бос. Новом: 1. — Ана Бурна у Срем. Карловцима: 1. 2. — Коста Лакетић у Суботици: 1. — Петар Јовановић у Вуковару: 1. 2. — Настасија, Видосава, Персида и Јокица у Бос. Градишци: 1. 2. — Стака Петровић и Марија Мирковић у Бос. Дубици: 1. — Миливој Марић у Каменици: 1. — Драгиња Гојковић, Савка Сарафијановићева и Перса Марковићева у Дол. Тузли: 1. 2. — Надежда Михољац у Вел. Ст. Миклошу: 1. 2. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић и Госпава, Јокица и Олга у Бос. Градишци: 1. 2. — Недељко Ристић у Брком: 2. — Анка и Георгина Суботић и Стака Шпирић у Бос. Градишци: 1 2. — Милорад Ђукановић у Бијељини: 1. — Спасо Гавриловић у Брчком: 2. — Јован Шећерковић у Вуковару: 1. — Теодора Берићева у Св. Андрији: 1. — Станко Мијић у Бијељини: 1. — Милан Живановић у Граловцима. 1. 2. — Велимир Аврамовић у Бијељини: 1. — Петар П. Ковачевић у Мостару: 1. 2. — Влајко Ј. Станковић у Дол. Тузли: 1. — Ленка Угринић у Вараднну: 1. 2. — Даринка и Катарина Шпирић у Брчком: 1. — Војислав Кам. Мича у Чакову: 1. 2. — Јефто Н. Михојевић у Стоцу: 1. — Даница Врањешевић у Вуковару: 2. — Симеон Мићевић у Стоцу: 2. — Љубица и Драгиња Станковић у Прњавору (Босна): 1. 2. — Мих. Милиновић, Бошко Ајдарић и Мил. Димић Поцерци у Шапцу: 1. — Смиљана Настић у Дол. Тузли: 1. 2. — Сава и Петар Станојчић, Мирослав, Влада и Бора Спасојевић, Станир Аксентијевић и Светислав, Богдан и Богољуб Солдатовић у Шапцу: 1. — Чедомир Кнежевић у Шапцу: 1.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло

Исправак. У прошлом бр. „Голуба“ у чланку: „Наше крсно име и слава“ стоји потпис: Спиро Старовић, народни учитељ“ итд. а треба иза имена да стоји: „*српски* народни учитељ“, итд. и молимо да се тај потпис тако исправи.

Милена Грбић у Сарајеву. Доста је добро, те ћемо згодом и донети; али би нам милије било, ако бисте нам по какву згодну већу приповетку или друго што са енглеског израдили, да наши читаоци стеку појма и о енглеском начину мишљења и казивања.

Дим. Јов. Гроцка. Није за наш лист.

Б. Г. у Ср. Карловцима. Не свиђа нам се; а да је баш и најбоље, без права потписа пишчева не примамо ничије радове. Ово нека упамте и други, који се не потписују пуним именом и којима обично и не одговарамо.

Ристо Топаловић у Бијелини. Није правилно сложено.

Г. Севастијан у М. Раковцу. Није изгубљено, него није дошао згодан ред.

Јефта Н. Михајловић у Стоцу. Није правилно сложено и слогови нигде немају раставних знакова.

Бр. Калуђерчић у Сарајеву. Одговор Јефтин важи и за вас.

Александар Петровић-Босанац у Н. Саду. Коњ. скок је сад потпуно добар; од ребуса смо задржали два као лепа и згодна.

Милорад Ђ. у Бијељини. Није лепо нацртано.

Јан. Николић у Шапцу. Добро је.

Мих. Тарбуловић у Пакрацу. Лепи и добри су вам ови ребуси, али вам је неоправдан захтев, јер резање тих ребуса у клишеје, да се узмогну штампати, стаје много, те вам ми већ тиме чинимо љубав, што их доносимо. Драге воље учинили бисмо вам и по захтеву, али нам још за сад не допуштају прилике.

И. И. Ешкенази у Шапцу. Слог нам се јако свиди, али распоред нам не годи зато, што скокови иду и натрашке, што је неприродно. Преиначите га, па ћемо радо донети.

НЕКА ЈЕ НА ЗНАЊЕ. И ове смо године дали направити за „Голуб“ овогодишњи **дивот-корице црвене и плаве са златним** натписом, које стају једну круну. Ко нам пошље раније новац за њих, добиће их заједно са последњим бројем „Голуба“ о нашем трошку. Уз пошиљку новаца за корице може се лако и о једном трошку послати и претплата на „Голуб“ за 1901. годину, која ће од нове године износити 3 круне, а за Србију 4 динара на целу годину. Зашто од нове године повишујемо претплату са једном круном, јавићемо у позиву на претплату у наредном броју, за сад само оволико напоминњемо.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. ДЕЦЕМБРА 1900.

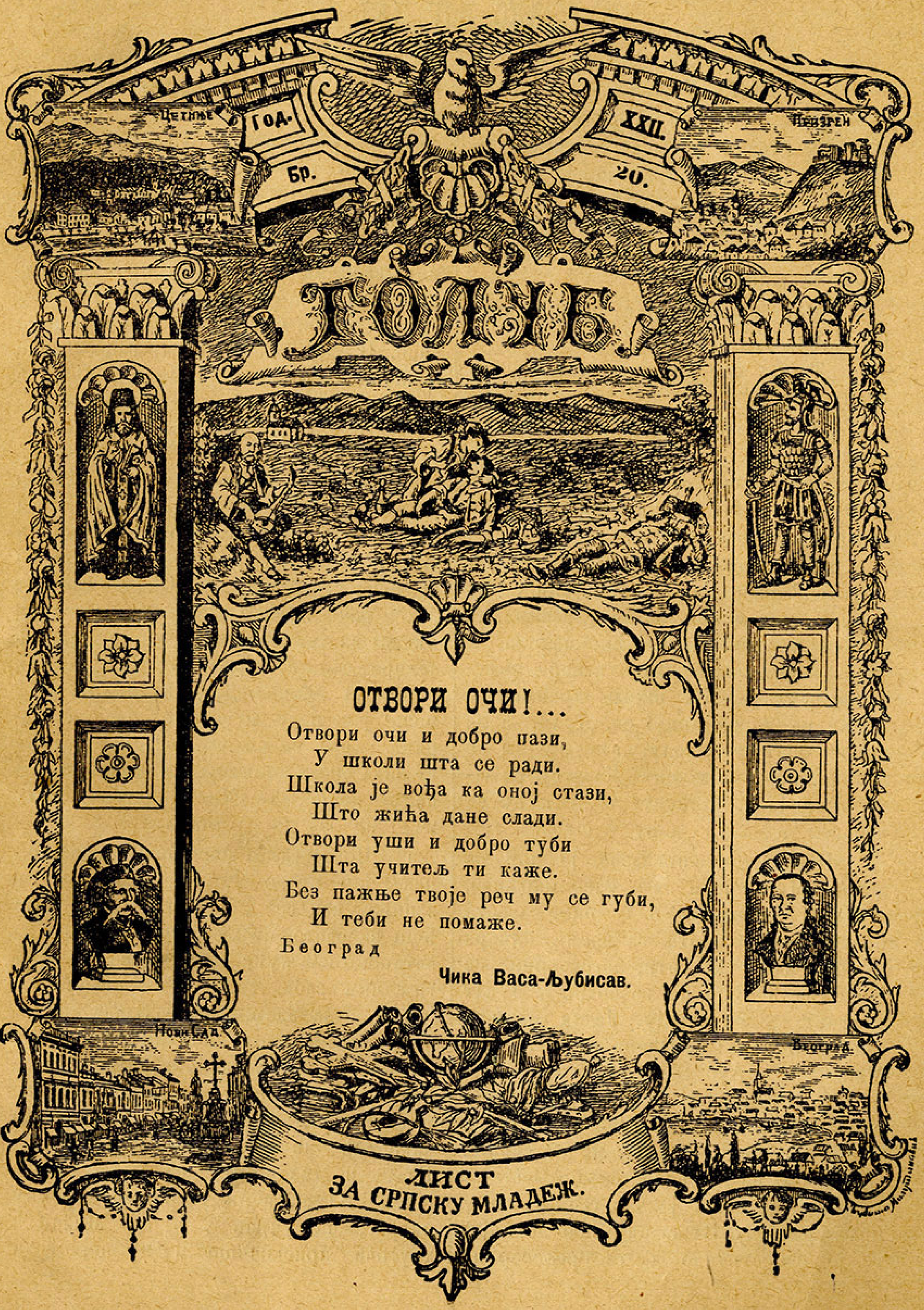

ГОД. XXII. Бр. 20.

ЗОРА.

ОТВОРИ ОЧИ!...

Отвори очи и добро пази,
У школи шта се ради.
Школа је воћа ка оној стази,
Што жића дане слади.
Отвори уши и добро туби
Шта учитељ ти каже.
Без пажње твоје реч му се губи,
И теби не помаже.

Београд

Чика Васа-Љубисав.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

АКО БОГ ДА!

(Свршетак.)

III. У школи.

Освану и дан поласка у школу. Милан и Влада кренуше заједно. Пред школом је стајало пуно ђака, све врн. Брзо се упознаше. Милан нађе себи друштво, а Влада себи, и то онаково друштво какав је који био.

„Мора зашто ти шантуцаш,“ упита један Владу.

„Та . . . пао сам са дрвета, па сам угануо ногу.“

„Е, зацело си тражио гнезда,“ рећи ће исти „а не знаш се пењати. Да видиш мене како се ја пењем, па колико сам само тичића нахватао и извадио из гнезда.“

„Да валда ћеш ме ти учити пењати се,“ рече Влада спремајући се да ако не буде могао доказати речима, да се зна пењати, а оно ће шакама. У то зазвони школско звоно и ђаци покуљаше унутра. Из школе кренуше у цркву на призиваније св. Духа, а из цркве опет у школу, где су им се читали школски закони. Када су се закони прочили, распустише се кући са налогом, да сутра дођу у школу.

После тога пролазио је дан за даном. Милан је и овде учио марљиво, а Влади је школа била опет девета брига. Једне суботе, за време одмора између 10 и 11 сати, договорише се ђаци, да ће ићи после подне у 1 сат у шуму да се играју. Један од њих запита Милана: „'Оћеш ли и ти ићи Милане?“ „Ако Бог дâ, 'оћу,“ рече он. А Влада који је био у близини продера се: „Ако нико не ће ићи, али ја ћу зацело!“ И на томе се сврши. Одмор прође и ђаци одоше опет у разреде. Долазио је час геометрије у првом разреду. Влада није знао лекцију, те је све стрепио да га пређесор не прозове. Сваки час запиткивао је друга до себе: „Колико је сати? Ао, само да мене не прозове.“ Професор је опазио неки немир у клупи Владиној, с тога га запита: „Владо, ти зацело знаш лекцију кад си тако немиран. Оди да те чујемо.“ Влада изађе али није знао ни бекнути. И професор одреди, да дође после подне у 1 сат у затвор, да би надокнадио оно што није знао. После подпе у 1 сат ђаци одоше у шуму, а Влада у — затвор. И тако његово „зацело“ није се испунило.

IV. Св. Сава.

Зима је у велико наступила. Дошао је већ и Св. Сава. У среду, дан пред Св. Саву, запита газдарица Милана и Владу: „'Оћете ли децо ићи сутра на свето-савску беседу?“ „'Оћемо, ако Бог дâ!“ рече Милан. „А, то ја нисам никад видео, зато морам ићи па ма секире падале,“ рече Влада трљајући руке од весеља. „Не знаш ти шта може још бити до сутра,“ рече газдарица и оде за својим послом. Будући је била среда то нису они имали школе после подне, те Милан рече да иду мало на лед да се тоциљају.

„Чекај само док обучем нове цицепеле, јер старе су ми подеране, те запињу кад се тоциљам.“ „Е, а шта ћеш за свето-савску беседу? Боље да останемо код куће, можемо се ми другим чим забавити.“ „Ти остани ако 'оћеш, а ја идем,“ рече Влада навлачећи зимски капут. Милан се такођер обуче, те крену за њим. На леду се већ у велико тоциљало. Старији су се тоциљали на „шличама“, а ђаци онако како већ они знају. Тоциљали су се и Влада и Милан. На једном пуче лед покрај Владе, а он устрашен коракну натраг, па управ у рупу. Милан и другови прискочише му у помоћ и

извадише га. Ноге, скоро до колена биле су му скроз мокре. Он је био сав блед и дрхтао је од зиме. Милан га узе под руку и одведе га кући. Одмах је легао у кревет, а јака грозница тресла га је читаву ноћ. Сутра дан освану св. Сава. Дан је био леп, али зато ипак хладан; прави зимски дан. Влада се није могао дићи из постеље, с тога Милан сам оде у цркву и врати се пред подне. — Приближило се и вече, Милан се спремаше за беседу. Влада га је гледао завидљивим погледом. И није се могао уздржати, него се диже и рече: „Идем и ја!“ „Зар ти није зло?“ упита га Милан. „Није,“ одговори он цвокоћући зубима. „Та видиш да ти је зима,“ рече му Милан. „Шта те се тиче, ти само 'оћеш да ја не идем,“ продера се он и узе ципеле да их обуче. Али оне се стегле, да их није могао ни на прсте навући. Љутито тресну с њима о земљу, па оде у постељу. „Немој да се срдиш Владо, да ће Бог па ћеш ти оздравити и ићи друге године на беседу,“ рече му Милан. „'Ајде само иди ти побожни,“ рече он и окрете се на другу страну. Милан видећи да је он овако болестан на све љут, оде с газдарицом на беседу. У соби код Владе шкиљила је лампа, осветљавајући слабо собу. Влада се био већ занео у сну..... Па једном се соба осветли тако јако, као да су хиљаду свећа запаљене. А неки старац са седом брадом уђе у собу. Лице му је било благо и озарено неком добротом и поред свега тога, што је гледао Владу оштрим погледом. Влада је сав дрхтао од страха и покрио се преко главе, али је ипак зато све видео. Старац приђе кревету и рече му: „Хајде са мном!“ Влада дрхћући се диже и пође за старцем. Старац га доведе до неке куће, која је била јако осветљена и рече му. да погледи унутра. „Ау, ал' је ту лепо!“ повиче Влада заборавивши на страх. „Та то је свето-Савска беседа, гле ено и Милана.... ал' бих ја ту волео остати!“ „Хајде!“ рече му старац „да си се уздао у Бога ишао би и ти, али овако не ћеш.“ Узе га за руку и пође с њиме даље, говорећи му оштрим гласом: „Владо, ти си невољ'о дечко; ти не слушаш нити поштујеш родитеље, не уздаш се у Бога нити му се молиш и још има многа твојег неваљалства. Зато ћеш бити кажњен. Мале казне као: кад си пао са дрвета, кад си остао у затвору и јуче кад си пропао у лед, нису ништа помогле. Нису могле да те одврате од пута зла и да те упуте на Бога. Зато се сада мора употребити већа казна.“ Док је старац говорио Влада је дрхтао као прут, а сада паде на колена, те повиче плачући: „Опрости, од сада ћу бити добар!“ „Верујем ти,“ рече му старац и помилова га. У томе часу засветли се небо и поче тутњати. Много деце окупи се у том тренутку око старца, који је сав сијао. И он повиче громовитим гласом: „Ходите децо послушајте мене, страху господњем научићу вас.“ Сада се Влада сети да је то св. Сава. Он му приђе руци и целива је, а светитељ га помилова и рече му: „Буди од сад добар!“ У томе се зачу опет тутњава и грмљавина и Влада се тргне из — сна.... Лампа је још са свим слабо светлила, а напољу чула се лупа. Он протрља очи и види да је то све само сањао. Али овај сан је јако на њега деловао и у себи се реши да ће се поправити. „Сервус Владо,“ рече му Милан, који сада уђе у собу. „Гле, ви се већ вратили,“ одговори му он сасвим пријазно. „Сада баш дођосмо.“ „Па де причај како је било на беседи.“ И Милан радостан што се Влада не срди више исприча све што је било на беседи. А Влада му онда исприча свој сан. „Па 'оћеш ли се поправити?“ „Ако Бог дâ, 'оћу,“ рече Влада сада први пут и поцрвени. „Живио!“ повиче весео Милан.

Још су се мало разговарали, па легоше и заспаше.

Влада није само обећао да ће се поправити, него се у истину и по-правио и леп пример дао и другима, како ваља ла чине, ако нису на праву путу.

Земун.

Бранко С. Цветковић.

ЕТО ИДУ БЛАГИ ДАНИ...

Ето иду благи дани,
Увек једва дочекани,
У милини пропевани,
И радошћу замеђьани.

Па спремај се мили сине,
Да, кад Божић-бáта сијне,
Отпојеш ми, чедо моје,
Песмицу: *„Рождество Твоје“*!

А ја ћу ти да помажем,
Али, већ у напред кажем,
Да се, богме, још не бојим
„Дјева днес“ да сам отпојим.

Београд.

Чика Васа-Љубисав.

КРАТКЕ ПРИЧЕ.

Приповеда младежи српској: **Јован М. Удицки** срп. нар. учитељ.

VIII.

И сунце пролази кроз каљава места али се зато не окаља.

— Ко није познавао Стојка. а рад је био да га зна, могао је чути: „Та то је онај Стојко, што се чешће шуњао испод тарабе Савићева воћњака, куда га је вукла она трешња са заруменелим плодом, да тражи прилике, да прескочи тарабу а кад тарабу прескаче, не зваше се Стојко већ Брзојко.

И једва му се даде једном прилика.

Једнога четвртка договорише се неколицина деце, да изиђу у поље, да се проиграју. Ваљало им је проћи поред Савићева воћњака, али га они не прођоше него управо стадоше код њега, јер нађоше ту Стојка.

— А шта ти ту радиш Стојко? — питаху га другови.

— Хе, шта радим? Да и ви хоћете да радите то, што ја хоћу, било би добро и мени и вама! — одговори Стојко.

— А шта?

— Би л' јели трешања?

— А што да не? — повикаше неколицина и чисто им вода пође на уста.

— Погледајте само дивних и румених трешања у воћњаку господара Савића! А мора да су слатке! Никога баш у њему нема! Жива згода! Ја ћу први преко тарабе а ви за мном! Хоћете ли?

Неки провирише кроз тарабу и уверивши се да у воћњаку никога нема, рекоше:

— Хоћемо!

— Ја не ћу! — одлучно рече Чеда.

— Што си луд? Па нико нас видети не ће! Погледај како су красно румене! Ух, та мора да су слатке као шећер! Знам, да их још ниси јео ове године! — мамљаху га Ђура и Срета.

— Ма их и не јео, не ћу! — одговори Чеда.

— Па не мора! Хајдемо ми! — рећи ће Тома.

— Не бојте се! Хајдемо! Мени је Савић род, па и ако чује, да смо били не ће нам ништа! Не ћеш ни сада? — рече Стојко.

Није знао већ како да одмами Чеду, већ учини Савића својим родом.

— Ни за главу! — одговори му Чеда.

Стојко први прескочи тарабу а за њим остали. Попеше се на трешњу и набраше пуне шпагове. Видећи Чеда с киме посла има, и да од зле своје намере не одусташе, остави их и право се упути господару Савићу.

Кад обраше трешњу рече Срета осталима:

— Онај ће нас издати! Хајдете да га подмитимо!

Стигоше га и питаше га, али га не могоше подмитити. Чеда не окаља своје поштење. Он право отиде господару Савићу и рече шта се све збило.

Сутра дан закуца неко на школски врати.

— Слободно! — рече господин.

У школу уђе господар Савић, учини пријаву против крадљиваца а Чеду похвали, што се одржао онако како ваља, што остаде као сунце чист, јер не окаља себе у прљавом друштву, ма да га свакојако мамише и митише.

Господин изазва крадљивце, осрамоти их, праведно их казни и забрани им, да му ни у очи не смеју погледати све дотле, догод не покажу својим владањем и понашањем плод искренога свог кајања, а после школе морадоше отићи господару Савићу да га за опроштај моле. Чеда буде од господина постављен, да на њих сваком приликом пази. Тако прођоше ови, који се дадоше од Стојка завести.

А Чеда, који се не даде за Стојком повести, који не окаља себе у прљавом друштву, доби на дар од господара Савића цело ново одело и у одело један златник. Таково дете, које се окаљати не да од рђавог друштва заиста и и заслужује то а временом заслужиће још и више. Таково дете подобно је сунцу, које, ма да пролази кроз каљава места, ипак остаје јасно светло и чисто! Вудито и ви таки, децо!!!

IX.

За злато рђа не пријања. — Путем иђаше неки човек. Лице му изгледаше суморно и тужно а црте му с лица издаваху јад и очај. За њиме иђаху три дечака: Рада, Младен и Милан. Човек се чешће шпага машаше и све са рупцем имађаше посла. Њиме притискиваше очи; ваљда брисаше сузе са њих? И ова тројица спазише, како опет рубац из шпага извади и како из рупца нешто испаде. У тузи својој није ни приметио јадник.

— А гле, нешто испаде ономе човеку! Хајдемо да дохватимо, па да му вратимо! — рече Милан.

Младен први дотрча и подиже. То беше новчаник а у њему беше новаца.

— Радо! Милане! Новчаник! Новци! — прошапута Младен.

— Отвори! — рече Рада.

Младен отвори и тихо изговори:

— Да поделимо! Да поделимо!

— Шта рекосте? Поделити? — гласно изрече Милан. — Или натраг дајте ономе, чије је, или идем, да рекнем човеку, да му не дате његово!

— Ти Милане! Јеси ли луд? Шта вичеш? Та погледај само! Хоћеш! Теби ћемо дати половину а другу ћемо половину нас двојица поделити! Пристајеш ли тако Радо? — тихо Младен говораше.

— Пристајем! Пристани и ти Милане! — још тише изрече Рада.

— Ја не ћу! Идем ономе човеку, па ћу му рећи, да му његово не дате,

што му је ваљда све и сва! — сасвим гласно и одажно рече Милан.

— Та Милане! Немој ићи! Гледај! — рече Младен, који истресе из новчаника новце у шаку и стаде звецкати.

— Идем ја! — рече Милан.

— Баш не ћеш! — рече Рада и ухвати га за руке и не хтеде га пустити.

— Држи га само, док не отрчим до куће! Не ће смети проћи онуда, кад белова напујдам! — љутито рече Младен.

Све је ово слушао деда Анта на вратима, пред којима се све збиваше. Он изађе и вешто ухвати Раду и Младена и одведе их у своју собу, а Милану рече:

— Милане, добро дете моје! Слободно отиди ономе човеку, који је новац изгубио, ако га знадеш и доведи га овамо!

— Идем! — рече Милан и отрча радосно.

Несретни онај човек већ се и натраг вратио и на њему се познаваше да му се на срце још већа туга свалила. Кал угледа Милана из далека га већ питаше:

— Ниси ли синко нашао какав новчаник?

Ово некако плашљиво, забринуто и очајно изрече и тешко уздахне.

— Пођох баш по вас! Новци су нађени и добићете их! Хајдете са мном! — рече Милан и нека га радост обузела, што могаше човека да утеши.

Човеку, као да спаде неки терет. Лице му се развесели, али кроз весело то лице, ипак му туга провириваше, јер док иђаше с Миланом ни речи не прозбори. Уђоше код деда Анте и затекоше га где кара Раду и Младена. Деда Анта предаде томе човеку новчаник и овај га радосно прими и ово рече:

— Хвала вам! Ово ми је још све и сва! Да и без овога остадох, деца би ми свиснула од глади! Пре неколико дана остадох удов и остадоше ми петоро сирочади, који ме једва чекају, да им донесем што, да не умру од глади. — Ту му беше тешко и сузе му се котрљаху низ образе и продужи. — Ово мало новаца добих од једног доброг газде, за које му морам три дана одрадити! — и више не могаше даље.

Деда Анта окрене се Ради и Младену па им рече:

— Видите децо, шта би урадили, да сте учинили оно, што сте намислили. Држим, да ће вас дирнути ово у срце, те ћете се поправити! — рече деда Анта Ради и Младену.

— Хоћемо! — одговорише с погнутим главама.

— А ти Милане! — продужи старац — ти си заиста ваљано и честито дете, за које зло не пријања, као ни рђа за злато. Ниси се дао навести од ових, да нађени новац не вратиш ономе чији је. Нек' те Бог дуго и много поживи!

— Нек' те Бог поживи! Хвала ти! — рече и тај човек.

— А вама, драги пријатељу, поклањам два хлеба и врећу брашна и носите вашој сирочади! — рече деда Анта томе сиромашку.

— Бог вас поживио и хвала вам лепо! — са неком неописаном радошћу изговори тај сиромашак и саже се руци старчевој, да је пољуби али је старац отрже и рече:

— Богу хвала!

Младен и Рада осрамоћени изађоше а Милан са неком неодољивом радошћу и задовољством. Човек који беше очајан изађе развеселљен а деда Анта радосно све испрати.

БОЖИЋ.

Још само за који дан, па нам стиже *Божић*, највеселији и најрадоснији празник хришћански. Њему се радује и велико и мало, и мушко и женско, и старо и младо, па се већ унапред још издалека спрема, како ће се тај велики благи дан што веселије прославити и провести. У школама већ се сад хори божанствено „*Рождество твоје*“ и „Дјева днес“ учећи те величанствене и свете црквене песме, које ће се о Божићу хорити по свима домовима српским од рана јутра до мркла мрака. Већ сад се разлеже она лепа народна песма:

Витлејеме славни граде од Бога,
Нејвећи си ти од града свакога;
Јер из тебе изађе нам војвода,
Исус благи Давидова порода.
Марија Га чиста Дјева породи,
И у јасле Она Њега положи.

БОЖИЋ, ИЛИ: РОЂЕЊЕ ХРИСТА СПАСИТЕЉА.

Достојно се Она Њему поклања,
И с весељем срца свога поздравља:
„Ти си нада и утјеха свег света;
„Ти си синак Оца вјечна довјека;
„Ма да лежиш у јаслама на слами,
„Ал' царствујеш на небеси' над нами!“

Велики народни уметници, сликари и песници, прослављају

тај светли празник наш дивним сликама и све лепшим песмама. Најславнији сликар свију времена *Рафаил,* који је пре 480 година умро је у Риму, насликао је Божић или рођење Христа Спаситеља управо дивно и ту његову слику доноси ево у маломе и „Голуб“ на радост и увесељење својих читалаца. На слици се види, како пресвета Богородица повија маленога Христа а поред јасала стоје крава и магаре, те духају и загревају оно место, где мали Исус лежи. Поред пресвете Богородице стоји праведни Јосиф, а изнад штале са обе стране виде се анђели и певају: „Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља; а са стране долазе пастири да се поклоне и носе дарове, да дарују новорођенче-Христа Спаситеља и Избавитеља свога.

Па како сликари, тако и песници свију народа најлепшим речима славе, величају и прослављају рођење Христа Спаса, а народи држе у Његову славу разне обичаје. Једни уносе сламу и пале бадњаке; други праве јелке са разним даровима, итд. Али ниједан народ нема тако лепих обичаја Божићних, нити тако лепо слави Божић, као ми Срби. То потврђује и наш бесмртни песник Петар П. Петровић Његуш или владика Раде на уста свога игумана Стефана а у најдивнијем спеву свом „Горском Вијенцу“ говорећи:

Нема дана без очнога вида,
Нити праве славе без Божића!
Славио сам Божић у Витлејем, (где се род. И.);
Славио га у Атинску Гору, (у Грчкој);
Славио га у свето Кијево, (у Русији);
Ал' је *ова* слава одвојила
Са простотом и са веселошћу.
Ватра пламти боље него игда,
Прострта је слава испред огња,
Прекршћени на огњу бадњаци;
Пушке пучу, врте се пецива,
Гусле гуде а кола пјевају,
С унучађу ђедови играју,
По три пâса врте се у коло,
Све би рек'о једногодишњаци.
Све радошћу дивном наравњено.

Све потанко пак и славу и обичаје божићне, великом песмом управо дивно је описао други неумрли песник и књижевник наш Милорад Поповић-Шапчанин под насловом „Божић“. Тај спев се налази и у неким читанкама за гимназије, па га је милина читати, јер ти све тако казује, као да својим очима гледаш и својим ушима слушаш све, што се о Божићу ради и говори. Зато нека потраже и наши читаоци тај дивни спев, па нека се баш сад о Божићу њиме најлепше наслађивају, а ми овде прекидамо даље наше казивање.

ЕВО СНЕГА!...

Ево снега!... Ево снега!...
Погле, сејко, како пада!
Па како је крупан, види!...
Тај ће, богме, да напада.

А ми ћемо сањке наше,
Па по њему терај само!
Хај, да хоће да подржи,
Да се добро просањкамо.

Повешћемо, сејко, је ли,
И Азорла нашег с нама?
Биће места и за њега
У нашим саоницама.

Ето снега!.. Ето!.. Ето!..
Погле само како пада!
До Божића тај ће, богме,
Чак до крова да напада!

Београд.

Чика Васа-Љубисав.

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— **Матица Српска.** Матица Српска је друштво, које је зато основано, да издаје добре књиге за народ и да по народу шири просвету, како би народ био у свему што напреднији и бољи. Матица је до сад издавала годишње по 4 књиге Летописа и по неколико књижица по 10 нов. из задужбине Петра Коњевића. И то је било добро. Но Матица је прегла да то буде још боље па је закључила, да од Нове Године издаје 6 књига Летописа, 3 друге књиге, 5 књига за народ и 1 леп и ваљан календар српски Ко је члан Матице Српске, тај ће примати сва та издања бесплатно; а ко није члан, тај може постати чланом, ако плати сто круна једанпут за свагда, или по 20 круна за 5 година, и онда ће добивати све, што-год Матица издаје, а да никад више ништа не плаћа. Ко пак не може да плати чланарину од сто круна ни у једанпут ни по 20 круна за 5 година, тај може добивати сва Матичина издања ако се претплати за једну годину са 7 круна или 8 динара и 30 пара па ће за тај новац добити свега 14 добрих књига и леп календар. Коме је пак и то много, или ко није доспешан да толико чита, тај нека се претплати само на 5 књига за народ и календар, а за све то претплата је

само 1 круна или 1 динар и 30 пара. Кад се зна, да само добар календар стаје 1 круну, онда излази, да осталих 5 лепих књига добива управо на дар или приде уз календар. Ко се пак за ово последње претплати само са 1 круном, тај ће све те књиге и календар добити Октобра месеца 1901. год. заједно; а ко се претплати за *сва* Матичина издања, тај ће добивати књиге, кад која буде готова, и по том ће први Летопис добити одмах после св. Саве 1901. год.

Матица Српска је прегла, да своме српском народу што више пружи духовне хране, што више одабраних и ваљаних књига, што ће све куд-камо бити боље, него оно што је Матица до сад издавала. Зато најтоплије препоручујемо народу српском, да се што више уписује у чланство или у претплатнике Матице Српске. Претплата са 1 круном на 5 књига за народ и календар намењена је нашем сиромашнијем свету, особито пак ратарима, сељацима и другим радницима, зато се њима ове књиге особито препоручују, а то је и сувише малена цена за шест одабраних и ваљаних књига.

— **Кнез Никола — Краљевско Височанство.** Црногорски Господар кнез Никола носио је досад титулу *Височанство* и говорило се и писало: Његово Височанство кнез Никола. На св. Николу пак ове године, када је кнез славио свој имен-дан и 40-годишњицу срећне владавине своје, примио је наслов: *Краљевско Височанство*, да се тиме искаже, да је он независан владар као и краљ који. То примање нове титуле било је овако: *Државни Савет* као највиша власт у Црној Гори саветовао се о том, како да прослави 40-годишњицу свога узвишеног и многозаслужног Господара, па је између осталога закључио и то, да умоли свога Господара, да од св. Николе прими наслов: *Краљевско Височанство*. И тако је и било. На дан св. Николе, када му је Државни Савет у име целе земље честитао 40-годишњицу, умолио га је, да прими наслов: *Краљевско Височанство*. Узвишени Господар Црне Горе, кнез Никола, примио је предлог свога Државног Савета и сад му је наслов: Краљевско Височанство. Одмах су за ту новост јавили и свима владарима у Европи, и од свију је дошао повољан одговор, да сви пристају на нови наслов кнежев, и сви су му славу срдачно честитали.

Кнез Никола је Црној Гори много добра учинио. За 40 година своје владавине, он је своју земљу скоро двоструко увећао, подигао преко 50 школа, много цркава, засновао гимназију и богословију и многа друга добра народу учинио, ради чега ће му народ вечито благодаран остати и ради чега га је и *Краљевским Височанством* прозвао, а тај назив остаје одсад и кнежевим наследницима за вечита времена. Овој новој слави Црногорској не радује се само Црна Гора, него и сав остали народ српски.

† **Митрополит Дионисије.** Омиљени митрополит Рашко-Призренски *Дионисије* у Старој Србији умро је лицем на св. Николу. Он је био једини Србин митрополит у земљама турске царевине. Он је био своме народу тамо и отац и мајка. И ево га Срби, на велику своју жалост изгубише. Покојни Дионисије се родио 1858, године у Бос. Градишци, те му је сад тек 42 године, дакле у најбољој снази човек. Митрополитом је постао 1896. године, а ево га сад већ више нема међу живима. Имају Срби још једнога изабранога митрополита у Турској и то у Скопљу, али њега ни до данас нису рукоположили, те једнако служи као архимандрит. Нека је слава покојном Деонисију и овога и онога света!

— **Први снег.** У уторак 12. Децембра лицем први дан римокатоличког Божића освануо је први снег у нашим крајевима, али је веома танко посуо земљу тако, да се још истога дана отопио и нестао са лица земље. Зима је још једнако врло мекана и блага, и ако су наступили најкраћи дани и најдуже ноћи.

— **Црногорац јунак и у науци.** Црногорци су наши познати као први и највећи јунаци у Европи. То им признаје сав свет. Сабљом, пушком и десницом уме Црногорац боље да влада него ико и непријатељ га се боји као ватре и грома. Но ево се нађе Црногорац јунак и у науци. Младић Црногорски *Станко Матановић* положио је ових дана у Хајделбергу у Немачкој испит из лекарских наука и постао доктор. Испит је тај положио он са одликом и то тако ваљано, да га је знаменити професор те велике школе у Хајделбербу задржао за свога помагача. Ово је веома дично одликовање и сва се Црна Гора поноси са тако чеотитим сином својим, који је први положио испит из те струке, па још тако славно. Да Бог да био и у будуће своме народу на дику и понос!

— **Богословија св. Саве.** Богословија у Београду, као школа у којој се учи они, што ће бити свештеници и која у Београду одавна постоји, по заповести краља Александра добила је име *Богословија светог Саве*, и одсад ће се увек тако звати.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе I. Ребус: Двапут промисли, што ћеш једанпут рећи. **2. Рачунски задатак:** Било је свега: 154 гуске, 77 патака, 308 пилића. **3. Загонетке:** I. Земља, II. Дом.

Правилно решили: Стака Шпирић, Настасија, Видосава и Јокица у Бос. Градишци: 1. — Радивој Лела у Вел. Бечкереку: 2. — Филип Вукчевић, Бранко Јеремић и Ст. Радовић у Ср. Карловцима: 2. II. — Давид Гринфелд у Бијелини: 1. — Стака, Даринка и Ђорђе Борковић и Госпава, Јокица и Олга у Бос. Градишци: 2. — Станка Мијић у Бијељини: 1. 2. — Милорад Ђукановић у Бијељини: 2. — Драгиња Гојковић, Милан и Савка Сарафијановић и Перса Марковић у Дол. Тузли: 1. — Надежда Михољац у Вел. Сент Миклошу: 2. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 2. — Зорка Грујић у Новом Саду: 1. 2. — Перо Манојловић и Ђорђе Видаковић у Бијељини: 2. — Ристо Павловић и Смиљана Настић у Дол Тузли: 2. — Рајко Станковић и М. Дубровић у Дол. Тузли: 2. — Стака Петровић, Марија Мирковић и Рајко Благојевић у Босанској Дубици: 2.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло

☛ **Свима нашим читаоцима усрдно поздрављамо и честитамо светле Божићне празнике.**

Напомена. У овом броју не доносимо никаквих задатака за решавање, дакле ни ребуса, ни коњ. скокова ни другог чега, пошто нисмо ради да решење пређе у нову годину.

В. Т. Јунгић у Сарајеву. Потпуно је добар овај ребус и у своје време ћемо га употребити.

Н. Јовановић у Шапцу. Не можемо употребити.

Љубомир С. Василијевић у Срп. Шикуљама. Није у свему подесно за наш лист.

Илија Петровић у Шапцу. Ниједан вам коњ. скок није правилно сложен. Почнете добро, па после се збуните: или у скакању слогова, или тиме, што читава реч од два слога уђе у једно поље место само једног слога.

Зорислава Ј. Новаковић у Панчеву. Ове песмице и ако су доста добре, нису за наш лист. — Иначе благодаримо на честитању Божићњих празника и осталим топлим жељама. Ако Вам се жеље испуне, не ћемо ни на Вас заборавити.

Владимир Станковић у Дол. Тузли. Ваше рачунске задатке не можемо донети просто зато, што су неприродни, јер нема нпр. случаја, да се во продаје за 10 гроша, крава за 5 а теле за 1/2; нити који бербер брије кога за новчић, итд.

З. Боровић у Книну. Не можемо ову песмицу примити између осталога и зато, што се у њој истиче „Зелено дрво“, или јелка, што неки силом хоће да уведу као орпски обичај, а оно нити је кад било нити треба да буде наш обичај већ и зато не, што је скупо и што није нашега порекла, нити има правога значаја.

Миладин К. Николић-Расински. Касно су нам стигле ваше „Божићне слике“, па их не могосмо донети. За „Честитку“, коју спомињете, не знамо ништа, јер је нисмо добили. Копмлет пак „Голуба“ издавач није у стању да Вам пошље, пошто нам није одзив такав, да може и поклањати. Жалосно је то до душе, али је истина.

Ст. Бугарски у Ср. Карловцима. Слабачко је.

Љубомир Поповић и Милутин Косановић у Будимпешти. Било би и добро, али је нејасно писано и скокови вам иду стрмоглав што је са свим неприродно. Зато не можемо употребити.

Милан Гојковић и Ђорђо Лазаревић у Д. Тузли. Већ смо више пута одговорили, да само *лепо* нацртане ребусе можемо примити. Ово важи и за Милорада Костића.

Н. С. П. у Ср. Карловцима. Није за нас.

Арсеније Јовановић Д. Тузли. Добар је рачунски задатак, али га не можемо употребити само зато, што је хаљкаво написан.

Александар Петровић у Н. Саду. Два коњ. скока усвојисмо, трећи је погрешно сложен. Ребуси нам се не свиђају.

Ђ. Видаковић и Перо Манојловић у Бијељини. Оне причице са немачкога мање више су добро познате, а неке и љепше изведене. Она пак о витезу Валтеру доста је неразумљива, а уз то још и нечитко написана, те за то нису за употребу. Од ребуса три ће се моћи употребити. Коњ. скок онај о рибицама није за нас, а други је добар; исто је тако загонетка добра, те ће се у своје време употребити.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са овим бројем навршује „Голуб“ 22 године живота свога, и рад је, ако Бог да, да и од Нове Године излази. Не ћемо овде да ређамо, шта је и какав је „Голуб“, јер је све то он за 22 године живота свога и сам показао. Овде само напоминьемо, да ће он и у будући такав, а по могућности и бољи бити.

Ми смо покушали за госледње 2—3 године, да дајемо „Голуб“ по само 2 круне на годину, а да излази двапут месечно. Надали смо се, да ће тако малена цена повисити број претплатника бар на двоструко и то би нам било доста, па да он излази без наше штете а ипак све боље да се усавршава. Али нас је нада преварила. Број претплатника се није готово нимало повисио, а наши су се издаци повисили тиме, што је папир поскупио и тако ми сад натежемо толико, да већ даље не можемо издржати тако. Уз то смо наумили од Нове Године папир узети лепши и финији и зато ето подижемо претплату „Голуба“ на 3 круне на целу годину, а за Србију 4 динара. „Голуб“ ће уз ту нову цену и у будуће излазити двапут месечно (осим Јула и Августа), па и уз ту повишену цену остаје он и на даље најјефтинији српски лист те врсте.

Лист се не даје ником на вересију; претплату пак најбоље је послати сву на целу годину; тако се уштеди на шиљању, јер се о једном трошку попље сав новац, а и нама се уштеди на примању, јер ми морамо од сваког примања да дајемо пошти по 4 потуре, те нам се и од те мале претплате још закида.

Уједно напоминьемо, да имамо готове особито лепе **дивот-корице** за „Голуб“ од 1900. год. са златним натписом. Корице су плаве и црвене, па ко пошље уз претплату за 1901. годину и 1 круну за корице, добиће корице какве хоће — црвене или плаве — о нашем трошку.

Препоручујући овим „Голуб“ и даљој љубави нашега народа и његова подмлатка, надамо се обилатијем одзиву него досад, а „Голуб“ ће им све то накнадити својим умилним гукањем, једром и лепом садржином, а и лепшом одећом, него што је до сад била.

У то име јесмо

У Сомдору, 15. Децембра 1900.

Уредништво и наклада „Голуба“.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **2** круне. За Србију и Црну Гору **3** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **3** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА и СИНА У СОМБОРУ.

Библиотека 1939 Сомбор